

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 4

The 4th Bunditpatanasilpa Institute Academic Article National Conference Proceedings

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 4
และการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับนานาชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 3

The 4th Bunditpatanasilpa Institute Academic Article National Conference (4th BPI – ANC)
The 3rd Bunditpatanasilpa Institute International Conference on Research in Culture and Education

เรื่อง "สัมพันธ์ภาพไร้พรมแดน ผ่านศาสตร์ศิลป์ของมนุษยชาติ"

"Borderless Relationship through Art Science of Human"

วันศุกร์ที่ 14 สิงหาคม 2563

ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

เล่ม 2

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 4

The 4th Bunditpatanasilpa Institute Academic Article National Conference Proceedings

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 4
และการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับนานาชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 3

The 4th Bunditpatanasilpa Institute Academic Article National Conference (4th BPI - ANC)
The 3rd Bunditpatanasilpa Institute International Conference on Research in Culture and Education

เรื่อง “สัมพันธ์ภาพไร้พรมแดนผ่านศาสตร์ศิลป์ของมนุษยชาติ”

“Borderless Relationship through Art Science of Human”

วันศุกร์ที่ 14 สิงหาคม 2563

ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

สำนักงาน

วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

เลขที่ 11 ถนนสนามบิน ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

โทร. 04-381-1317 FAX. 04-381-1317

E-mail: bpiconference2020@bpi.mail.go.th Web: <https://www.facebook.com/nadsinkasin>

พิสูจน์อักษร

กองบรรณาธิการ

ปีที่พิมพ์

ปี พ.ศ.2563

ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ถือเป็นลิขสิทธิ์เจ้าของต้นฉบับและ

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

นางนิภา โสภาสัมฤทธิ์
อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

มุ่งมั่นพัฒนา

Strive for Development

ก้าวหน้าวิชาการ

Progress on Academic

สืบสานงานศิลป์

Inherit the Artistry

คำนำ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ ๔ เป็นการรวบรวมบทความวิชาการจากการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หัวข้อ เรื่อง “สัมพันธภาพไร้พรมแดนผ่านศาสตร์ศิลป์ของมนุษยชาติ” ในวันที่ 14 สิงหาคม 2563 ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ อ่างทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีบทความที่ผ่านการพิจารณาลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะทางและนำเสนอบนเวทีการประชุมวิชาการ จำนวน 83 เรื่อง ประกอบด้วย ด้านดุริยางคศิลป์ 30 เรื่อง ด้านนาฏศิลป์ 18 เรื่อง ด้านทัศนศิลป์ 10 เรื่อง และด้านการศึกษาและวัฒนธรรม 25 เรื่อง

บทความวิชาการที่รวบรวมไว้ในรายงานเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของนักวิจัย ครู อาจารย์ นักศึกษา ที่มีความสามารถทั้งด้านทักษะและด้านวิชาการ สามารถสร้างองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษ เป็นแนวทางสู่การพัฒนามาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพ ของนักวิชาการรุ่นใหม่ต่อไป

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

นางนิภา โสภาสัมฤทธิ์	อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
นายจิรพจน์ จึงบรรเจิดศักดิ์	รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุลชาติ อรัณยะนาถ	รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
นายอำนาจ นวลอนงค์	รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พหุลยุทธ กนิษฐบุตร	รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุ่น	รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริ วงศ์วิเชียร	ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ดร.จำเริญ แก้วเพ็งกรอ	ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

กลุ่มดุริยางคศิลป์

ศาสตราจารย์พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณณี เหลือบุญชู	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชำคม พรประสิทธิ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.จตุพร สีม่วง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ สหวัฒน์ ปลื้มปรีชา	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
รองศาสตราจารย์ พิภพ สอนไย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ สำเร็จ คำโมง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทินกร อัดไพบูลย์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์พิทยา สัพโส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล เนสุสินธุ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกาญจน์ อนันทรารรณมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมกริช การินทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม จวงประโคน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ภูมิภักดิ์	วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษร เอ็มโอด	วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
ว่าที่ร้อยเอก ดร.อวิรุทธ์ โทท่า	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ดร.สุรศักดิ์ จำนงค์สาร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.ชนะชัย กอผจญ

วิทยาลัยนาฏศิลป์

ดร.ธัญลักษณ์ อุบลเลิศ

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

ดร.ชยพล เพียรชนะ

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

ดร.ชัยนาถ มาเพ็ชร

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

ดร.โยธิน พลเขต

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

กลุ่มนาฏศิลป์

รองศาสตราจารย์ ดร.รจนา สุนทรานนท์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

รองศาสตราจารย์อมรา กล้าเจริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อัดไพบูลย์

นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุรารมย์ จันทมาลา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวรัตน์ ทศตะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสวี ศรีราชเลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ

เจ้าพระยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขสันติ แวงวรรณ

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

ดร.มนูศักดิ์ เรืองเดช

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ดร.ศุภรัตน์ ทองพานิช

วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา

ดร.สมชาย ฟ่อนราตี

วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

ดร.สุรัตน์ จงดา

วิทยาลัยนาฏศิลป์

ดร.ศราวดี ภูขมศรี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ดร.ปิยะสุดา เพชรเวช

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ดร.ชัยณรงค์ ต้นสุข

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

ดร.นพรัตน์ บัวพัฒน์

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

ดร.คำล่า มุสิกกา

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ดร.พิชญ์ เข้มพิลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสารคาม

ดร.ไพโรจน์ ทองคำสุก

สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

ดร.ชนัย วรรณลี

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กลุ่มทัศนศิลป์

รองศาสตราจารย์สรณรงค์ สิงห์เสนี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ศุภชัย สุกชีโชติ	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
รองศาสตราจารย์ ดร.เดชา ศิริภาษณ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ เปล่งดีสกุล	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ เปล่งดีสกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงนุช ภูมาลี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพงษ์ เพ็ญศิริ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ดร.ปรีชาวุฒิ อภิระติง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กลุ่มการศึกษาและวัฒนธรรม

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จันทร์สมบัติ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ประยุทธ์ ไทยธานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โพธิพันธ์ พานิช	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เพาพาน	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษาภรณ์ บุญเรือง	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริ วงศ์วิเชียร	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิริน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิบปีย์ ชยานุศาสน์จันทร์ดอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เสนาเวียง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญชัย พรไพรเพชร	วิทยาลัยสันตพล อุตรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ วงศ์ไพบูลย์	วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิญญาภัทร ปลายัดทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา
ดร.สุรินทร์ ภูสิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ดร.ยุทธพงษ์ มาตย์วิเศษ	นักวิชาการอิสระ
ดร.สุชานาถ สิงหาปัด	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

ดร.ชมนาด แปลงมาลัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ดร.ธีรกานต์ โพธิ์แก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.ณัฐวุฒิ ภูมิพันธ์	วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด
ดร.สัมฤทธิ์ กลางเพ็ง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ดร.ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ดร.กิตติธันต์ ญาณพิสิษฐ์	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ดร.มัลลิกา นาชนทอง	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ดร.ธีรรัตน์ ลีลาเลิศสุระกุล	วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์
ดร.กิตติศักดิ์ สินธุโคตร	วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์

คณะกรรมการจัดประชุม

๑. คณะกรรมการอำนวยการ

อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (นางนิภา โสภาสัมฤทธิ์)	ประธานกรรมการ
รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน)	รองประธานกรรมการ
รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (นายจิรพจน์ จีงบรรเจิดศักดิ์)	กรรมการ
รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (นายอำนวยการ นวลอนงค์)	กรรมการ
รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุลชาติ อรัณยนาถ)	กรรมการ
รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พหลยุทธ กนิษฐบุตร)	กรรมการ
ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมภาพ เขียวมณี)	กรรมการ
ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ดร.สาริศา ประทีปช่วง)	กรรมการ
ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ดร.สุรัตน์ จงดา)	กรรมการ
ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ (ดร.จำเริญ แก้วเพ็งกรอ)	กรรมการ
รองผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ (นางจุฑาภรณ์ สุวรรณราช)	กรรมการ
รองผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ (นายภักต์วัฒน์ ภูอาจ)	กรรมการ
รองผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ (นางจันทร์พลอย เดชภิมล)	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองกลาง	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองบริการการศึกษา	กรรมการ
หัวหน้างานตรวจสอบภายใน	กรรมการ
ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริ วงศ์วิเชียร)	กรรมการเลขานุการ

๒. คณะกรรมการดำเนินงาน

นางนิภา โสภาสัมฤทธิ์	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน	ประธานกรรมการ
ดร.จำเริญ แก้วเพ็งกรอ	รองประธานกรรมการ
คณบดีคณะศิลปปะนาฏดุริยางค์	กรรมการ
คณบดีคณะศิลปศึกษา	กรรมการ
คณบดีคณะศิลปะวิจิตร	กรรมการ
ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่ง	กรรมการ
ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์ทุกแห่ง	กรรมการ
นายเรืองชัย นากกลาง	กรรมการ
นายพฤษภา โปธิพร	กรรมการ
นางสาวศิริวรรณ จันทร์สว่าง	กรรมการ
นายวัลลภ สุวรรณรูป	กรรมการ
นางจุฑาพร เอี่ยมกำแพง	กรรมการ
นางทัศนีย์ ศิวบรรวัฒนา	กรรมการ
นายบุญมี โทนาการ	กรรมการ
นางพิไลวรรณ ยะวรรณ	กรรมการ
นายชนาญวัต ไชยศิริ	กรรมการ
นางศิริรัตน์ ไชยศิวามงคล	กรรมการ
ดร.กิตติศักดิ์ สิ้นธุโคตร	กรรมการ
ดร.พรสวรรค์ พรดอนก่อ	กรรมการ
นางสาวณิดา ตรีศรี	กรรมการ
นางรุ่งนภา อาจแก้ว	กรรมการ
นายชินิตรนันท์ ไชยสิทธิ์	กรรมการ
นางเอ็มไพร์ จันทริมา	กรรมการ
นางอังศุมาลิน ทาธิสา	กรรมการ
ว่าที่ร้อยตรีรัฐสินธุ์ ชมสูง	กรรมการ
นายอิศรฉัตร พันธุ์ไชย	กรรมการ
นางอิสริย์ ฉายแผ้ว	กรรมการ
นายกิตติยา ทาธิสา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภุรี วงศ์วิเชียร	กรรมการและเลขานุการ
นางจันทร์พลอย เดชภิมล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๓. คณะอนุกรรมการดำเนินงาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภุจิ วงศ์วิเชียร.	รองประธานกรรมการ
ดร.จำเริญ แก้วเพ็งกรอ	รองประธานกรรมการ
ผู้อำนวยการกองกลาง	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองบริการการศึกษา	กรรมการ
นางสาวกวิตาภัทร มงคลนำ	กรรมการ
นางสาวสิริสกุล เกิดมี	กรรมการ
นางสาวชญัญญาภัค แก้วไทรท้วม	กรรมการและเลขานุการ
นายกฤตชัย ขุนหาญ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายณัฐวุฒิ ทองกร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๔. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ

๔.๑ กลุ่มดุริยางคศิลป์

นายพฤษภา โปธิพร	ประธานกรรมการ
นายโสภณ ศิวบรรวัฒนา	รองประธานกรรมการ
นายเชาวลิช ทองคำ	กรรมการ
จำอากาศเอกสุรศักดิ์ ปวะภูสะโก	กรรมการ
นายณัฐพล ยะปะตั้ง	กรรมการ
นางสาวศิริวรรณ จันทร์สว่าง	กรรมการและเลขานุการ
ว่าที่ร้อยตรีรัฐสินธุ์ ชมสูง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๔.๒ กลุ่มนาฏศิลป์

นายเรืองชัย นากกลาง	ประธานกรรมการ
นายกิตติยา ทาธิสา	รองประธานกรรมการ
นางพรสวรรค์ พรตอนก่อ	กรรมการ
นางพิไลวรรณ ยะวรรณ	กรรมการ
นายธราดล ชัยเดชโกสิน	กรรมการ
นางอังศุมาลิน ทาธิสา	กรรมการและเลขานุการ
ว่าที่ร้อยตรีลิ่วเมฆา อุ่นฤทธิ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๔.๓ กลุ่มทัศนศิลป์

นายจำเริญ แก้วเพ็งกรอ	ประธานกรรมการ
นางดารณี จันทมิไชย	รองประธานกรรมการ

นางวาสนา ชิ่งรัมย์	กรรมการ
นายสหชาติ ศรีสร้างคอม	กรรมการ
นางทัศนีย์ ศิวบรรวัฒนา	กรรมการและเลขานุการ
นายอิศรฉัตร พันธุ์ไชย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๔.๔ กลุ่มการศึกษาและวัฒนธรรม

ดร.ธีรรัตน์ ลีลาเลิศสุระกุล	ประธานกรรมการ
นางสาวกนกทิพย์ ประเสริฐ	รองประธานกรรมการ
นางสาวอัมพร ยะวรรณ	กรรมการ
ว่าที่ร้อยตรีสังวรณ์ คลังบุญครอง	กรรมการ
นางมนทกานต์ ประสารฉ่ำ	กรรมการ
นางสมใจ ปาณะวงศ์	กรรมการ
ดร.กิตติศักดิ์ สินธุโคตร	กรรมการและเลขานุการ
นายลิขิต ราษฎร์พงษ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๕. คณะกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือบทความวิชาการ (Proceeding)

นางจันทร์พลอย เดชภิมล	ประธานกรรมการ
นางอิสริย์ ฉายแผ้ว	รองประธานกรรมการ
นางจุฑาพร เอี่ยมกำแพง	กรรมการ
นางมนทกานต์ ประสารฉ่ำ	กรรมการ
นายลิขิต ราษฎร์พงษ์	กรรมการ
นายณัฐพล ยะปะตัง	กรรมการ
นายวุฒิชัย หลงน้อย	กรรมการ
นางสาวจิราภรณ์ เจริญสุข	กรรมการ
นางสาววิลาสินี วิเศษนันท์	กรรมการ
นางสาวภารดี พยุพล	กรรมการ
นางชุลี เมธาศุภสวัสดิ์	กรรมการและเลขานุการ
ว่าที่ร้อยตรีรัฐสินธุ์ ชมสูง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายอิศรฉัตร พันธุ์ไชย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๖. คณะกรรมการฝ่ายลงทะเบียนและเอกสารงานพิมพ์

นายชนาญวัต ไชยศิริ	ประธานกรรมการ
นางศิริรัตน์ ไชยวิมางคล	รองประธานกรรมการ
นางสาวพิชามรชู้ สืบสิงห์	กรรมการ
นางสาวสุดารัตน์ แน่นอุดร	กรรมการ

นางสาวปิตติยาพร เนื่องนิชัย	กรรมการ
นางสาวธาริณี ภูเขาจารย์	กรรมการ
นางเอ็มไพร์ จันทริมา	กรรมการและเลขานุการ
นางสาวบุษพาประพาภรณ์ อุพลเกียรติ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๗. คณะกรรมการฝ่ายปฏิบัติ

นางจุฑาภรณ์ สุวรรณราช	ประธานกรรมการ
นางธิดารัตน์ ชนะพันธ์	รองประธานกรรมการ
นางวิมลพรรณ สุขเกษม	กรรมการ
นางจุฑาพร เอี่ยมกำแพง	กรรมการ
นางมนทกานต์ ประสานฉ่ำ	กรรมการ
นางสาวจิราภรณ์ เจริญสุข	กรรมการ
นายสันติ ยศสมบัติ	กรรมการ
นายไวยวุฒิ ถิ่นจำลอง	กรรมการ
นายณัฐพงษ์ ปุคะศิลป์	กรรมการ
นางวิชา ซาบาแตร์	กรรมการ
นายธีรภัทร์ พูลทอง	กรรมการ
นายอนุสรณ์ วรรณะ	กรรมการ
นางกชกร บริวรรณ์	กรรมการ
นายไกรสร เหล่าจุม	กรรมการ
นายสมมาศ วงษ์อินทร์	กรรมการ
นายธัญญพิสิษฐ์ อรุณปรีดี	กรรมการ
นายชานนท์ จงจินากุล	กรรมการ
นายพันเนตร ยิ้มแสง	กรรมการ
นายจักรพันธ์ จันทมูข	กรรมการ
นายอภิรักษ์ ภูสง่า	กรรมการ
นายชนิตรนันท์ ไชยสิทธิ์	กรรมการ
นายอนันตชัย ไชยศรีหา	กรรมการ
นายนิฐิบุตร อังคะโส	กรรมการ
นางสาวณิดา ตรีศรี	กรรมการและเลขานุการ
นางวาสนา ซึ่งรัมย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางเทียนทอง เบญจมาศ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๘. คณะกรรมการฝ่ายการเงิน และพัสดุ

นายภักดิ์วัฒน์ ภูอาจ	ประธานกรรมการ
นายชนาญวัต ไชยศิริ	รองประธานกรรมการ
นางเพ็ญพิศ ภูก้านทอง	กรรมการ
นางรุ่งนภา อางแก้ว	กรรมการและเลขานุการ
นางสาวสุวลักษณ์ สมานกสิกรรม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๙. คณะกรรมการฝ่ายพิธีการ

นางดารณี จันทมีไชย	ประธานกรรมการ
นางสาวศิริวรรณ จันทร์สว่าง	รองประธานกรรมการ
นางอิสริย์ ฉายแผ้ว	กรรมการ
นางสาวจิราภรณ์ เจริญสุข	กรรมการ
นายลิขิต ราษฎร์พงษ์	กรรมการและเลขานุการ

๑๐. คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

นางพรสวรรค์ พรดอนก่อ	ประธานกรรมการ
นางสาววัฒนิกา บุญยวง	รองประธานกรรมการ
นายลิขิต ราษฎร์พงษ์	กรรมการ
นายสันติชัย ปลื้มใจ	กรรมการ
นายสุระชัย ทองนุช	กรรมการ
นายจักรพันธ์ จันทมูข	กรรมการ
ว่าที่ร้อยตรีรัฐสินธุ์ ชมสูง	กรรมการ
นางสาวศิริวรรณ จันทร์สว่าง	กรรมการและเลขานุการ
นายวุฒิชัย หลงน้อย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายณัฐพล ผกานนท์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๑. คณะกรรมการฝ่ายสถานที่และยานพาหนะ

นายวัลลภ สุวรรณรูป	ประธานกรรมการ
จำอากาศเอกสุรศักดิ์ ปวะภูสะโก	รองประธานกรรมการ
นายเอ็มไพร์ จันทริมา	กรรมการ
นายสมมาศ วงษ์อินทร์	กรรมการ
นายอนุสรณ์ วรรณะ	กรรมการ
นายอิศรฉัตร พันธุ์ไชย	กรรมการ
ว่าที่ร้อยตรีรัฐสินธุ์ ชมสูง	กรรมการ

นายเกรียงศักดิ์ วิชัยโย	กรรมการ
นายหาญณรงค์ เกษวงค์	กรรมการ
นักรการภารโรง	กรรมการ
นายชนิตร์นันท์ ไชยสิทธิ์	กรรมการและเลขานุการ
นายไกรสร เหล่าจุม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๒. คณะกรรมการจัดแสดงนิทรรศการ

๑๒.๑ คณะกรรมการนิทรรศการภาคศึกษาศึกษาทั่วไป

ว่าที่ร้อยตรีสังวรณ์ คลังบุญครอง	ประธานกรรมการ
นายบุญมี โทนุการ	รองประธานกรรมการ
นางจุฑาพร เอี่ยมกำแพง	กรรมการ
นางวิมลพรรณ สุขเกษม	กรรมการ
นางสาวกนกทิพย์ ประเสริฐ	กรรมการ
ดร.ธีรรัตน์ ลีลาเลิศสุระกุล	กรรมการ
นางสมใจ ปาณะวงศ์	กรรมการ
นางมนทกานต์ ประสานฉ่ำ	กรรมการ
นางสาวสุพรรณณี ดงประภา	กรรมการ
ดร.กิตติศักดิ์ สินธุโคตร	กรรมการ
นายกิตติทัศน์ ดีเหล่า	กรรมการ
นางสาวเอ็มไพร์ จันทริมา	กรรมการและเลขานุการ
นายไกรสร เหล่าจุม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๒.๒ คณะกรรมการนิทรรศการภาควิชานาฏศิลป์

นายเรืองชัย นากลาง	ประธานกรรมการ
นายกิตติยา ทาธิสา	รองประธานกรรมการ
นางทัศนีย์ ศิวบวรวัฒนา	กรรมการ
นายวันโชค ขวดซัง	กรรมการ
นางสาวอัมพร ยะวรรณ	กรรมการ
นายสหชาติ ศรีสร้างคอม	กรรมการ
นายอนันต์ชัย ไชยศรีหา	กรรมการ
นางธิดารัตน์ ชนะพันธ์	กรรมการ
นายสันติ ยศสมบัติ	กรรมการ
นายไวยวุฒิ ถินจำลอง	กรรมการ
นายชัยรัตน์ ณ สงขลา	กรรมการ
นายรัฐพงษ์ ปุคะศิลป์	กรรมการ

นายนิธิบุตร อังคะโส	กรรมการ
นางพิไลวรรณ ยะวรรณ	กรรมการและเลขานุการ
นางศิริรัตน์ ไชยศิวามงคล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๒.๓ คณะกรรมการนิทรรศการภาคศึกษาศิลปะ

นายพฤษภา โปธิพร	ประธานกรรมการ
นายโสภณ ศิวบรรวัฒนา	รองประธานกรรมการ
นายเชาวลีช ทองคำ	กรรมการ
นางวิชา ซาบาแต่ร์	กรรมการ
นายธีรภัทร พูลทอง	กรรมการ
นายธัญญพิสิษฐ์ อรุณปรีดี	กรรมการ
นางกชกร บริวรรณ์	กรรมการ
นายอนุสรณ์ วรรณะ	กรรมการ
นายอภิรักษ์ ภูสง่า	กรรมการ
นายสันติชัย ปลื้มใจ	กรรมการ
นายสุระชัย ทองนุช	กรรมการ
นายจักรพันธ์ จันทโมข	กรรมการ
นายณัฐพล ยะปะตัง	กรรมการ
นายชานนท์ จงจินากุล	กรรมการ
ว่าที่ร้อยตรีจิรกิตต์ กิตติสิทธิชัย	กรรมการ
นายสมมาศ วงษ์อินทร์	กรรมการและเลขานุการ
นายพันเนตร ยิ้มแสง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๓. คณะกรรมการจัดการแสดง

นางจุฑาภรณ์ สุวรรณราช	ประธานกรรมการ
นายเรืองชัย นากลาง	รองประธานกรรมการ
นางสาวศิริวรรณ จันทร์สว่าง	กรรมการ
นายวัลลภ สุวรรณรูป	กรรมการ
นายพฤษภา โปธิพร	กรรมการ
นายสมมาศ วงษ์อินทร์	กรรมการ
จ.อ.สุรศักดิ์ ปะภูสะโก	กรรมการ
นางวาสนา ชิ่งรัมย์	กรรมการ
นายสหชาติ ศรีสร้างคอม	กรรมการ
นายอนันตชัย ไชยศรีหา	กรรมการ

นางศิริรัตน์ ไชยศิวิมมงคล	กรรมการ
นางพรสวรรค์ พรดอนก่อ	กรรมการ
นางสาวณิศา ตรีศรี	กรรมการ
นางอังศุมาลิน ทาธิสา	กรรมการ
นายสันติ ยศสมบัติ	กรรมการ
นายไวยวุฒิ ถิ่นจำลอง	กรรมการ
นายชัยรัตน์ ณ สงขลา	กรรมการ
นายรัฐพงษ์ ปุคะศิลป์	กรรมการ
นายนิฐิบุตร อังคะโส	กรรมการ
นายกิตติยา ทาธิสา	กรรมการและเลขานุการ
นายอนุสรณ์ วรรณะ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๔. คณะกรรมการฝ่ายพยาบาล

นางจุฑาทพร เอี่ยมกำแพง	ประธานกรรมการ
นางธิดารัตน์ ชนะพันธ์	รองประธานกรรมการ
นางสาวปิตติยาพร เนื่องนิชัย	กรรมการ
นางสาวสุพรรณณี ดงประดา	กรรมการและเลขานุการ
นายกิติทัศน์ ดีเหลา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๕. คณะกรรมการฝ่ายรักษาความปลอดภัยและจราจร

นายทรงศักดิ์ คลังบุญครอง	ประธานกรรมการ
นายบุญมี โทนาการ	รองประธานกรรมการ
นายธัญพิสิษฐ์ อรุณปรีดี	กรรมการ
นายสมมาศ วงษ์อินทร์	กรรมการ
นายพันเนตร ยิ้มแสง	กรรมการ
นายวันโชค ชวดซัง	กรรมการ
ว่าที่ร้อยตรีจิรกิตต์ กิตติสิทธิชัย	กรรมการ
นายไกรสร เหล่าจุม	กรรมการและเลขานุการ
นางกชกร บริวรรณ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๖. คณะกรรมการฝ่ายประเมินผล

นางดารณี จันทมีไชย	ประธานกรรมการ
ว่าที่ร้อยตรีลิวเมฆา อุ่นฤทธิ	รองประธานกรรมการ
ว่าที่ร้อยตรีสังวรณ์ คลังบุญครอง	กรรมการ

นายลิขิต ราษฎร์พงษ์	กรรมการ
นายอิศรฉัตร พันธุ์ไชย	กรรมการและเลขานุการ
ว่าที่ร้อยตรีรัฐสินธุ์ ชมสูง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๗. คณะกรรมการตรวจสอบบทความภาษาอังกฤษ

นางชุลี เมธาสุภสวัสดิ์	ประธานกรรมการ
นางอิสริย์ ฉายแผ้ว	รองประธานกรรมการ
นางมนทกานต์ ประสารฉ่ำ	กรรมการ
ดร.ชนะชัย กอผจญ	กรรมการ
นายเอกชัย ธีรภักศิริ	กรรมการ
นายณัฐพล ยะปะตั้ง	กรรมการ
นางสาววิลาสินี วิเศษนันท์	กรรมการ
ว่าที่ร้อยตรีรัฐสินธุ์ ชมสูง	กรรมการและเลขานุการ
นายอิศรฉัตร พันธุ์ไชย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สารบัญ : Contents

ด้านทัศนศิลป์

ที่	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่อบทความ	หน้า
1	กิตติพงษ์ ทুমกิง Kittipong Toomking	สุนทรียภาพแห่งความเสื่อมสลาย THE AESTHETICS OF DECAY	706
2	ผศ.โกเมศ คันธิก Komes Kuntig	ผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผาจากเตาฟืนลูกผสมสู่ชุมชน POTTERY FROM FIREWOOD HYBRIDS TO THE COMMUNITY	720
3	ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์ Dounghatai Pongprasit	สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย SYMBOLIC OF EMOTION AND MELANCHOLY IN CONTEMPORARY ART	731
4	เด่น หวานจริง Den Warnjing	องค์ความรู้จากผลงานจิตรกรรม พิชัย นิรันดร์ THOUGHTS FROM THE PAINTINGS OF PICHAI NIRAND	747
5	ธราธร แก้วโสนอด Tarathorn Kaewsanod	จิตรกรรมไทยร่วมสมัยในวิถีชีวิตแออัดของสังคมเมือง THAI CONTEMPORARY PAINTINGS REFLECTING CROWDED LIFE	762
6	บุญพาด ชังคะมะโน Boonpard Cangkamano	การสร้างสรรค์ประติมากรรมโขงทำขึ้นลอยจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ CREATIVE SCULPTURE OF THE MOVEMENT IN BATTLE FROM RAMAYANA LITERATURE	777
7	พงษ์พิสุทธิ์ รัตนวิเชียร Phongphisut Rattanawichien	วัตถุแห่งความทรงจำของความทุกข์ OBJECT OF SORROW PART	792
8	มานัส แก้วโยธา Manat Gavyota	ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้ THE BEAUTY OF NATURAL SOUND IN FOREST	809
9	วิสูตร แสงศิริ Wisud Sangsiri	ประติมากรรมเคลื่อนไหวจากขยะเทคโนโลยี MOTION SCULPTURE FORM TECHNO GARBAGE	822
10	สุทธาสินี สุวุฒโท Sutthasinee Suwuttho	การศึกษาการใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคล้ด โมเนต์ STUDY OF COLORS IN ARTIST'S LANDSCAPE PAINTING WORK	838

ด้านการศึกษา และวัฒนธรรม

ที่	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่อบทความ	หน้า
1	ขวัญกมล มะลิตอง Khwankamon Malithong สิรินาถ ตันเจริญ Sirinat Toncharoen ภูริมาศ แสงโทโพธิ์ Phurimas Seangtopho รุ่งโรจน์ ก้าววัฒนาพันธ์ Rungrote Kuawattanaphan	การออกแบบและการสร้างสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ เพื่อการพัฒนาทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี DESING AND IMPLEMENT THE ONLINE MULTIMEDIA OF MAE BOT YAI'S SONG FOR THAI DRAMA SKILL DEVELOPMENT OF CHANTHABURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS	854
2	ชานันท์ สู่เสน Chananun Susen	การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ DEVELOPMENT OF MATH DRILLS WORKSHEET ON PROBABILITY MATHAYOMSUKSA 5,ACADEMIC YEAR 2017	869
3	เชาวนาท เพ็งสุข Chawanat Pengsook	การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ของนักเรียนสาขาโขนกัยักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ACTIVE LEARNING THE STUDY ACHIVEMENT NAMED PLENG NA PHAT OF GIANT KHON MASK STUDENTS IN MATHAYOMSUKSA 5 THROUGH LEARNING ACTIVITY SET	879
4	ณัฐวดี อินทร์ภักดี Natawat InpaKdee	บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัย: กลวิธีการสร้างสรรค์บทละคร และบทบาทหน้าที่ในการให้ความบันเทิง SANGSILPACHAI: CREATION AND ROLE OF ENTERTAINMENT	891
5	ดวงเดือน แสงเมือง Duangduan Sangmuang	ผลการจัดการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2562 EFFECTS OF CLOUD BASED MOBILE LEARNING WITH INQUIRY INSTRUCTIONAL MODEL ON MATHEMATICAL PROBLEM SOLVING ABILITY OF SEVENTH GRADE STUDENTS IN SUPHANBURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS ACADEMIC YEAR 2019	907

ที่	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่อบทความ	หน้า
6	ทวิวัฒน์ จิตติเวทย์กุล Taweewat Jittiwetkul	วัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ CULTURE OF HUMAN CAPITAL MANAGEMENT TO PROMOTE EDUCATION OF BUNDITPATANASILPA INSTITUTE	918
7	ธนพัทธ์ ธรรมเจริญพงศ์ Thanapat Thamcharoenpong	แอปพลิเคชันซิปปเกรด (ZipGrade) เครื่องมือตรวจคำตอบปรนัย ของภาควิชาศึกษาทั่วไป สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ZIPGRADE APPLICATION OF CHOICE ANSWER CHECKER FOR THE GENERAL EDUCATION DEPARTMENT BUNDITPATANASILPA INSTITUTE	934
8	ธนพจน์ โปสมัคร Tanapot posamak ธนะดี สุริยะจันทร์หอม Thanadee Suriyachanhom	คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ : ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในการเรียน และการทำงาน CHARACTER STRENGTHS OF STUDENTS AT COLLEGE OF DRAMATIC ARTS: SUCCESS COMPONENTS OF LEARNING AND WORKING	948
9	ธกร ยิมโสภา Taporn Yimsopa	การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี LEARNING MANAGEMENT BY USING GAME TO DEVELOP STUDENTS' PRACTICE IN VOCABULARY DANCING OF LOPBURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS SECONDARY STUDENTS	964
10	ปัญญาพร อะโนดาช Panjaporn Anodas	การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (flipped classroom) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT MODEL ACCORDING TO FLIPPED CLASSROOM CONCEPT TO ENHANCE CRITICAL THINKING SKILL BASED FOR STUDENT OF SUPHANBURI DRAMATIC ARTS COLLEGE	974
11	ปาริชาติ แซ่เบ๊ Parichart Saebae	การประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยรูปแบบการประเมิน ซิปโมเดล (CIPP MODEL) ร่วมกับรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) ตามหลักสูตร ศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	987

ที่	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่อบทความ	หน้า
		LEARNING MANAGEMENT EVALUATION FROME ACTION LEARNING BY EVALUATION OF CIPP MODEL WITH TYLER MODEL FOR ARTS AND CRAFTS PROGRAM IN HIGH VOCATION CERTIFICATE LEVEL OF BUNDITPATANARILPA INSTITUTE	
12	ปัทมา ทองดี Pattama Tongdee	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ นครศรีธรรมราช THE DEVELOPMENT OF THE ACHIEVEMENT OF ENCOURAGING SONGS “ROO” BY AR BOOK MEDIA FOR MATHAYOM SUKSA 2 STUDENTS, NAKHONSITHAMMARAT	1007
13	ปิยะบุตร ถิ่นธา Piyabut thintha	ทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์ เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ PRE-SERVICE TEACHERS ATTITUDE AND BEHAVIOR TOWARDS LEARNING MANAGEMENT IN ETHICS FOR QUALITY OF LIFE IN MODERN WORLD	1021
14	พัชรี มีสุขนธ์ Patcharee Meesukhon	MOOC: รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด ในระดับอุดมศึกษาของ วิทยาลัยนาฏศิลป์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวทันยุค 4.0 THE TEACHING OF MASSIVE OPEN ONLINE COURSE MODEL FOR THAI HIGHER EDUCATION COLLAGE OF DRAMATIC ARTS.	1034
15	รวีศิ ทะแสนเทพ Ravit Tasantep	การพัฒนาการอ่านจับใจความตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 THE DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION BASED ON COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING APPROACH IN READING USING LOCAL CULTURE FOR MATHAYOM SUKSA VI STUDENTS	1046

ที่	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่อบทความ	หน้า
16	ราตรีศรีวิไล บงสิทธิพร Ratreesrivilai Bongsittiporn	แนวคิดในการใช้ดนตรีและศิลปะการแสดงสำหรับปลูกฝัง คุณธรรมแก่เยาวชนไทย CONCEPTS IN USING MUSIC AND PERFORMING ARTS FOR THE CULTIVATION OF MORALS FOR THAI YOUTH	1058
17	ลิขิต รามัญพงษ์ Likhit Ramonphong	คำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า: การเลือกสรรคำ พระพุทธศาสนา สู่ธรรมเนียมสังคมไทย ROYAL LANGUAGE USING WITH THE BUDDHA: SELECTION OF BUDDHISM WORDS TOWARD THAI TRADITIONAL	1069
18	สาทิต แทนบุญ Satid Tanboon มาลินี แทนบุญ Malinee Tanboon	ลักษณะเด่นของวรรณกรรมเรื่อง สวัสดิรักษา ของสุนทรภู่ THE REMARKABLE FEATURES OF SUNTHONPHU'S THAI LITERATURE NAMED SWASDI RAKSA	1087
19	สุวิทย์ วิชิต Suwit Wichat	คติความเชื่อเรื่องแกนของชาวอีสาน: อภิปรัชญาและสภาพ ปัจจุบัน THE BELIEF OF TAN OF NORTH EASTERN PEOPLE OF THAILAND: METAPHYSICS AND CURRENT CONDITION	1099
20	อนันต์ สุขศรี Anan Sooksri	เพลงขอมาน จังหวัดสุพรรณบุรี: ความเชื่อ พิธีกรรมการ ไหว้ครูที่เกี่ยวข้องกับศาสนา BEGGAR FOLK SONG OF SUPHANBURI PROVINCE: BELIEFS, RITUALS AND OFFERINGS RELATED TO RELIGION	1112
21	อริชญา โพธิมณี Arinchaya Phothimani รุ่งโรจน์ ก้าววัฒนาพันธ์ Rungrote Kuawattanaphan	การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่งกายโขนในรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสาขานาฏศิลป์ ไทย (ละคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี THE DEVELOPMENT WITH WEBSITE-BASED AS THE ONLINE INSTRUCTIONAL MEDIA IN THE SUBJECT OF KHON RAMAYANA, PROTAGONIST (ACTOR) AND HEROINE (ACTRESS) FOR SECONDARY STUDENT OF CHANTHABURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS	1122

ที่	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่อบทความ	หน้า
22	อัญชัน เพ็งสุข Anchan Pengsook	แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ LEARNING MANAGEMENT TO PROFESSIONAL TEACHER	1137
23	อิศรฉัตร พันธุ์ไชย Itsarachat Punchai	กิจกรรมเสริมหลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีใน ระดับมัธยมศึกษา : บทบาท และแนวทางการจัดกิจกรรม EXTRACURRICULAR ACTIVITIES AND MUSICAL INSTRUCTION MANAGEMENT AT HIGH SCHOOL LEVEL : THE ROLES OF ACTIVITIES AND GUIDELINES ON HOLDING ACTIVITIES	1150
24	อำพน ชุมยวง* Ampon Chumyuang* ทิพอนงค์ กุลเกต** Thip-anong Gulgate** ปัญจพร อะโนดาช*** Panjaporn Anodas***	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อพัฒนา มาตรฐานวิชาชีพสำหรับครู และบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี THE INFORMATION TECHNOLOGY IN EDUCATION USAGE ON TEACHING PROFESSIONS FOR TEACHER AND EDUCATION PERSONAL IN SUPHANBURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS	1166

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 4
และการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับนานาชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 3
“สัมพันธ์ภาพไร้พรมแดนผ่านศาสตร์ศิลป์ของมนุษยชาติ ”

The 4th Bunditpatanasilpa Institute Academic Article National Conference (4th
BPI-ANC) and The 3rd Bunditpatanasilpa Institute International Conference
on Research in Culture and Education

“Borderless Relationship through Art Science of Human”

BPI CONFERENCE 2020

วันที่ 13 -15 สิงหาคม 2563

ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

หลักการและเหตุผล

การสร้างเสริมเข้มแข็งในการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้การศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทยสามารถเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมของอาเซียนและของประชาคมโลก งานวิจัยถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางด้านศิลปวัฒนธรรม และเป็นภารกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา จะเห็นได้ว่าปัจจุบันสถาบันต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยโดยให้อาจารย์แต่ละท่านได้มีโอกาสผลิตผลงานวิจัยควบคู่ไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งงานวิจัยนี้เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญถึงคุณภาพคณาจารย์ของสถาบันอีกด้วย

ในการนี้ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จึงได้จัดการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ เพื่อปฏิบัติภารกิจสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา ในการสนับสนุนให้บุคลากรครู อาจารย์และผู้วิจัยมีโอกาสเผยแพร่องค์ความรู้จากงานวิจัยที่ตนศึกษาค้นคว้า เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ รวมทั้งนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป นอกจากนี้ยังนับเป็นโอกาสในการเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมให้แก่หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในองค์กรได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งถือเป็นกลไกที่สนับสนุนให้มีการใช้องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาอย่างสูงสุดแก่ชุมชนและสังคม โดยผลงานวิจัยที่มีคุณภาพในการนำเสนอครั้งนี้ จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลในแต่ละด้าน และบทความของงานวิจัยฉบับเต็มจะได้รับการตีพิมพ์ในเอกสารรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings)

ดังนั้น สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เล็งเห็นว่าการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย และผู้เข้าร่วมประชุมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมครั้งนี้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กร หรือสถาบันการศึกษานั้นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งได้รับการยอมรับจากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้ เกิดการต่อยอดองค์ความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งสามารถบูรณาการเข้ากับศาสตร์ต่าง ๆ สร้าง ความก้าวหน้าและพัฒนาการศึกษาไทย ด้านศิลปวัฒนธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง และยังเป็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในศาสตร์แห่งศิลป์ที่สำคัญ ทั้งนี้ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ งานวิจัย และพัฒนาการศึกษาไทยด้านศิลปวัฒนธรรมด้วยการมีส่วนร่วมสร้างและนำพาดนตรีและ วัฒนธรรมสู่สัมพันธภาพไร้พรมแดนผ่านศาสตร์ศิลป์ของมนุษยชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง การศึกษาและวัฒนธรรม ในการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ
2. เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา สร้างงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง การศึกษาและวัฒนธรรม
3. เพื่อสร้างเครือข่ายงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง การศึกษาและวัฒนธรรม
4. เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการ งานวิจัยและงาน สร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง การศึกษาและวัฒนธรรม ในการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักวิจัยได้เผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง การศึกษาและวัฒนธรรม ในระดับชาติและนานาชาติ
2. คณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษา ได้รับการส่งเสริมให้สร้างงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง การศึกษาและวัฒนธรรม ในระดับชาติและ นานาชาติ
3. นักวิจัยและผู้เข้าร่วมประชุมมีเครือข่ายงานวิจัยงานสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง การศึกษาและวัฒนธรรม ในระดับชาติและนานาชาติ
4. นักวิจัยและผู้เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการ งานวิจัยและ งานสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง การศึกษาและวัฒนธรรม ใน ระดับชาติและนานาชาติ

วันและสถานที่จัดการประชุม

วันที่ 13-15 สิงหาคม 2563 ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

หัวข้อการประชุมวิชาการ

“ สัมพันธ์ภาพไร้พรมแดนผ่านศาสตร์ศิลป์ของมนุษยชาติ ”

Borderless Relationship through Art Science of Human

1) การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ

รูปแบบการนำเสนอผลงานวิจัย 4 ด้าน ดังนี้

- กลุ่มดุริยางคศิลป์
- กลุ่มนาฏศิลป์
- กลุ่มทัศนศิลป์
- กลุ่มการศึกษาและวัฒนธรรม

2) การนำเสนอผลงานวิจัยระดับนานาชาติ

รูปแบบการนำเสนอผลงานวิจัย 4 ด้าน ดังนี้

- กลุ่มดุริยางคศิลป์
- กลุ่มศิลปการแสดง
- กลุ่มทัศนศิลป์
- กลุ่มการศึกษาและวัฒนธรรม

หมายเหตุ ผู้ที่คัดเลือกบทความวิจัยหรืองานสร้างสรรค์เพื่อเข้านำเสนอในครั้งนี้ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
พิจารณาบทความ (Peer Review) ตรงตามสาขาวิชานั้น ๆ

รูปแบบการจัดการประชุม

การบรรยายพิเศษ

การเสวนาหัวข้อ

นิทรรศการจัดแสดงผลงานการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม

การนำเสนอผลงานทางวิชาการแบบบรรยายระดับชาติ (Oral Presentation) เวลาในการนำเสนอ
10 นาที และซักถาม 5 นาที

สามารถดาวน์โหลด (download) รูปแบบการเขียนบทความวิจัยได้ที่

<https://drive.google.com/open?id=1k9QUPXPt3bWLMzd82WM7JmtrrhCLCE6Z>

ทั้งนี้ โปรดจัดทำบทความวิจัยให้ตรงกับรูปแบบ (Format) ที่กำหนด

กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 500 คน ประกอบด้วย

นักวิชาการและนักวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา

ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

นักเรียน นิสิต นักศึกษา

ผู้สนใจทั่วไป

ผู้รับผิดชอบโครงการ (เจ้าภาพหลัก)

เจ้าภาพหลัก: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

เครือข่ายวิจัย

ที่	ชื่อหน่วยงาน
1	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกอ เดิม)
2	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
3	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
5	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
6	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
8	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
10	มหาวิทยาลัยนเรศวร
11	จังหวัดกาฬสินธุ์
12	องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
13	เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์
14	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต ๑
15	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต ๒๔
16	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
17	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
18	วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

หมายเหตุ

* ผู้ประสานงานการติดต่อเจ้าภาพร่วม นายกฤษณัย ขุนหาญ เบอร์โทร 096-636-7402 (วิน)

10. กำหนดการลงทะเบียนและส่งบทความฉบับสมบูรณ์

สามารถลงทะเบียนและส่งบทความได้ที่ bpiconference2020@bpi.mail.go.th

ที่	เรื่อง	กำหนดการ
1	ประชาสัมพันธ์	พฤศจิกายน 2562
2	ลงทะเบียนและส่งบทความทางวิชาการ	1 พฤศจิกายน - มกราคม 2563 (รอบที่ 1) 1 มกราคม - 31 มีนาคม 2563 (รอบที่ 2)
3	ส่งเอกสารทางวิชาการให้ Peer Review ตรวจสอบ	1 พฤศจิกายน 2562 - 30 เมษายน 2563
4	ส่งผลงานกลับไปให้ผู้นำเสนองานแก้ไข	1 พฤศจิกายน 2562 - 30 เมษายน 2563
5	ผู้นำเสนองานแก้ไขและส่งผลงานกลับมาอีกครั้ง	1 ธันวาคม 2562 - 30 เมษายน 2563
6	ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์นำเสนอผลงาน	10 พฤษภาคม 2563
7	จัดทำเอกสาร Proceeding	10 พฤษภาคม 2563
8	นำส่งไฟล์ Power Point	20 พฤษภาคม - 5 มิถุนายน 2563
9	นำเสนอผลงาน	12 มิถุนายน 2563

11. อัตราการค่าลงทะเบียน สำหรับผู้เข้าร่วมประชุมและนำเสนอผลงาน

ประเภท	ค่าลงทะเบียน/ระหว่างวันที่	
	1 พ.ย.-31 ธ.ค. 2562	1 ม.ค.-31 มี.ค. 2563
ผู้นำเสนองานวิจัยระดับชาติ		
ผู้สนใจทั่วไป/บุคคลภายนอกสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	1,500.-* บาท	2,000.-* บาท
บุคลากรและนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	500.-* บาท	1,000*.- บาท
ผู้นำเสนองานวิจัยระดับนานาชาติ		
ผู้สนใจทั่วไป/บุคคลภายนอก (ต่างประเทศ)	200.-** \$	250.-** \$
ผู้สนใจทั่วไป/บุคคลภายนอก (ภายในประเทศ)		

ประเภท	ค่าลงทะเบียน/ระหว่างวันที่	
	1 พ.ย.-31 ธ.ค. 2562	1 ม.ค.-31 มี.ค. 2563
ผู้สนใจทั่วไป/บุคคลภายนอก (ภายในประเทศ) ที่นำเสนอผลงานโดยไม่ร่วมกิจกรรมอื่น	6,000.-** บาท	7,500.-** บาท
บุคลากรและนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	3,000.-***บาท	4,500.-*** บาท
	1,000.-*** บาท	1,500.-*** บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม		
ผู้สนใจทั่วไป/บุคคลภายนอก (ต่างประเทศ)	100.-** \$	150.-** \$
ผู้สนใจทั่วไป/บุคคลภายนอก (ภายในประเทศ) ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการนำเสนอ งานวิจัย (11 -13 มิถุนายน 2563)	3,000.-** บาท	4,500.-** บาท
ผู้สนใจทั่วไป/บุคคลภายนอก (ภายในประเทศ)	500.-*** บาท	700.-*** บาท
บุคลากรและนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	200.-*** บาท	400.-*** บาท
บุคลากรและนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	**** (ฟรี)	**** (ฟรี)

หมายเหตุ

- * ค่าเข้าร่วมการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ + อาหารว่าง 2 มื้อ + อาหารกลางวัน 1 มื้อ + เอกสาร
- ** ค่าเข้าร่วมการนำเสนอผลงาน/เข้าร่วมงานวิจัยระดับนานาชาติ + อาหารว่าง 3 มื้อ + อาหารกลางวัน 2 มื้อ + อาหารเย็น 3 มื้อ ค่าที่พัก 3 คืน (คืนวันที่ 11-13 มิถุนายน 2563) + ทักษะศึกษา + เอกสาร + ค่าพาหนะเดินทางภายในจังหวัดกาฬสินธุ์
- *** ค่าเข้าร่วมการนำเสนอผลงานวิจัย/เข้าร่วมงานวิจัยระดับชาติ/นานาชาติ + อาหารว่าง 2 มื้อ + อาหารกลางวัน 1 มื้อ + อาหารเย็น 1 มื้อ + เอกสาร
- **** ฟรี กรณีไม่รับอาหารว่างและอาหารกลางวัน

12. การชำระเงินค่าลงทะเบียน

โอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร กรุงเทพ สาขา กาฬสินธุ์

ชื่อบัญชี เงินรายได้การบริการทางวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

บัญชีเลขที่ 404-0-78126-0

เมื่อโอนเงินแล้วกรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินมาที่ Line ID : rung0866429882 หรือ
E-mail: bpiconference2020@bpi.mail.go.th

13. ผู้ประสานโครงการและที่อยู่

13.1 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เลขที่ 119/19 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
โทร. 02-482-2176-8 ต่อ 357, 358 และ 363 FAX. 02-482-2176-8 ต่อ 358

1. คุณชัยฎาภัก แก้วไทรท้วม โทร. 092-249-6940
2. คุณกวีตาภัทร มงคลนำ โทร. 089-128-6475
3. คุณกฤตณัย ชุนหาญ โทร. 063-193-2848
4. คุณฉวีรัฐฉวี ทองกร โทร. 094-242-7840

13.2 วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

เลขที่ 11 ถนนสนามบิน ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
โทร. 04-381-1317 FAX. 04-381-1317

1. คุณจันทร์พลอย เดชภิมล โทร. 081-380-6068
2. คุณอิสริย์ ฉายแผ้ว โทร. 087-433-5115

การเผยแพร่

บทความวิจัยจะได้รับการเผยแพร่ในเอกสารประชุมวิชาการ (Proceedings)

สิ่งที่ผู้เข้าร่วมประชุมจะได้รับ

กระเป๋าเอกสาร สุจิบัตร และเอกสารอื่น ๆ
เกียรติบัตรสำหรับผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการ
อาหารกลางวัน อาหารว่างและเครื่องดื่ม

รางวัลในการนำเสนอผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

ผู้นำเสนองานวิจัยทุกท่านจะได้รับใบประกาศเกียรติคุณ ส่วนผู้ที่ได้รับคะแนนผลงานวิจัยหรืองาน
สร้างสรรค์สูงสุดในระดับดีเด่นของแต่ละด้าน (นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง
การศึกษาและวัฒนธรรม) จะได้รับโล่พร้อมใบประกาศเกียรติคุณ

ข้อมูลสถานที่จัดงานและการเดินทาง

วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

เลขที่ 11 ถนนสนามบิน ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000
โทร. 04-381-1317 FAX. 04-381-1317

cdaks.bpi.ac.th

www.facebook.com/nadsinkasin/

กำหนดการ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 4
“The 4th Buditpatanasilpa Institute Academic Article National Conference (4th BPI - ANC)”

และการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับนานาชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 3
“The 3rd Buditpatanasilpa Institute International Conference on Research
in Culture and Education”

“สัมพันธ์ภาพไร้พรมแดนผ่านศาสตร์ศิลป์ของมนุษยชาติ ”

“*Borderless Relationship through Art Science of Human*”

BPI CONFERENCE 2020

ในระหว่างวันที่ 13 – 15 สิงหาคม 2563

ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

วันที่ 13 สิงหาคม 2563	
เวลา	กิจกรรม
08.00 - 16.00 น.	เข้าที่พัก
18.00 น.	รับประทานอาหารเย็น ชมการบรรเลงดนตรีและการแสดงศิลปวัฒนธรรม (สถานที่ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์)
วันที่ 14 สิงหาคม 2563	
เวลา	กิจกรรม
08.00 - 08.30 น.	ลงทะเบียนและรับเอกสาร (สถานที่ ชั้นล่างหอศิลปวัฒนธรรม)
08.30 - 08.50 น.	ชมวิดีโอทัศน์แนะนำ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และการแสดงศิลปวัฒนธรรม (สถานที่ เวทีหอศิลปวัฒนธรรม)
08.50 - 09.40 น.	พิธีเปิด และปาฐกถาพิเศษ กล่าวรายงาน โดย ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ผศ.ดร.ภุรี วงษ์วีเชียร) กล่าวเปิดงาน โดย รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ (นายสนั่น พงษ์อักษร)
09.40 - 10.20 น.	พิธีมอบโล่ ใบประกาศเกียรติคุณ เจ้าภาพร่วม ผู้สนับสนุน และผู้ที่ได้รับรางวัลบทความดีเด่น พร้อมถ่ายภาพร่วมกันเป็นที่ระลึก สภาคณาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มอบโล่ และใบประกาศเกียรติคุณ

-
- 10.20 – 10.30 น. การแสดงของนิสิตปริญญาเอกชาวจีน จากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Dizi, Busily Carting Grain โดย Zhang Jian
-
- 10.30 – 11.00 น. บรรยายพิเศษ โดย Prof Dr. SAM-ANG SAM
President of Asia pacific Society for Ethnomusicology
-
- 11.00 - 11.30 น. การบรรยาย หัวข้อ “*Borderless Relationship through Art Science of Human*”
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง
ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม)
-
- 11.30 – 12.00 น. การบรรยาย หัวข้อ “*Borderless Relationship through Art Science of Human*”
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.เจริญชัย ชนไฟโรจน์
ผู้เชี่ยวชาญ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วันที่ 14 สิงหาคม 2563

เวลา กิจกรรม

-
- 12.00 - 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน และชมการบรรเลงดนตรีและการแสดงศิลปวัฒนธรรม
(สถานที่ หอประชุมอาคารพิภุลทอง)

-
- 13.00 - 18.00 น. แบ่งกลุ่มนำเสนอผลงานภาคบรรยาย (Oral Presentation)

ระดับชาติ

- กลุ่มดุริยางคศิลป์
- กลุ่มนาฏศิลป์
- กลุ่มทัศนศิลป์
- กลุ่มการศึกษาและวัฒนธรรม

ระดับนานาชาติ

- กลุ่มดุริยางคศิลป์
- กลุ่มศิลปะการแสดง
- กลุ่มทัศนศิลป์
- กลุ่มการศึกษาและวัฒนธรรม

(สถานที่ อาคารวิทยวิทยบริการ)

-
- 18.00 – 20.00 น. งานเลี้ยงและรับชมการบรรเลงและการแสดงวงดนตรีลูกทุ่งย้อนยุค
(สถานที่ เวทีกลางแจ้ง ลานหน้าพระคนศ)
-

วันที่ 15 สิงหาคม 2563

เวลา	กิจกรรม
------	---------

09.00 - 12.00 น.	สรุปการนำเสนอผลงานระดับชาติและระดับนานาชาติ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (สถานที่ เวทีหอศิลปวัฒนธรรม)
------------------	---

12.00 - 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ชมการบรรเลงดนตรีและการแสดงศิลปวัฒนธรรม (สถานที่ หอประชุมพิบูลทอง)
------------------	--

หมายเหตุ : รับประทานอาหารว่าง เวลา 10.30 น. และ 14.30 น.
กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

ตารางการนำเสนอ (Oral Presentation)

กลุ่ม : ทัศนศิลป์

เวลา : 13.00 - 16.30 น.

ห้อง : 205 ชั้น 2 อาคารวิทยบริการ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

ผู้ดำเนินรายการ : นายสันติ ยศสมบัติ

ที่	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่อบทความ	
1	กิตติพงษ์ ทุมกิง Kittipong Toomking	สุนทรียภาพแห่งความเสื่อมสลาย THE AESTHETICS OF DECAY	
2	ผศ.โกเมศ คันธิก Komes Kuntig	ผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผาจากเตาฟืนลูกผสมสู่ชุมชน POTTERY FROM FIREWOOD HYBRIDS TO THE COMMUNITY	
3	ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์ Dounghatai Pongprasit	สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียอันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย SYMBOLIC OF EMOTION AND MELANCHOLY IN CONTEMPORARY ART	
4	เด่น ทวานจริง Den Warnjing	องค์ความรู้จากผลงานจิตรกรรม พิชัย นรินทร์ THOUGHTS FROM THE PAINTINGS OF PICHAI NIRAND	
5	ธราธร แก้วไสนอด Tarathorn Kaewsanod	จิตรกรรมไทยร่วมสมัยในวิถีชีวิตแออัดของสังคมเมือง THAI CONTEMPORARY PAINTINGS REFLECTING CROWDED LIFE	
6	บุญพาด ชังคะมะโน Boonpard Cangkamano	การสร้างสรรค์ประติมากรรมโขงท่าขึ้นลอยจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ CREATIVE SCULPTURE OF THE MOVEMENT IN BATTLE FROM RAMAYANA LITERATURE	
7	พงษ์พิสุทธิ์ รัตนวิเชียร Phongphisut Rattanawichien	วัตถุแห่งความทรงจำของความทุกข์ OBJECT OF SORROW PART	
8	มานัส แก้วโยธา Manat Gavyota	ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้ THE BEAUTY OF NATURAL SOUND IN FOREST	
9	วิสูตร แสงศิริ Wisud Sangsiri	ประติมากรรมเคลื่อนไหวจากขยะเทคโนโลยี MOTION SCULPTURE FORM TECHNO GARBAGE	
10	สุทธาสินี สุวุฒโท Sutthasinee Suwuttho	การศึกษาการใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ STUDY OF COLORS IN ARTIST'S LANDSCAPE PAINTING WORK	

ตารางการนำเสนอ (Oral Presentation)

กลุ่ม : การศึกษาและวัฒนธรรม
เวลา : 13.00 - 16.30 น.
ห้อง : 208 ชั้น 2 อาคารวิทยบริการ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์
ผู้ดำเนินรายการ : ดร.กิตติศักดิ์ สีนุโคตร

ที่	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่อบทความ	
1	ขวัญกมล มะลิตทอง Khwankamon Malithong สิรินาด ต้นเจริญ Sirinat Toncharoen ภูริมาศ แสงโทโพธิ์ Phurimas Seangtopho รุ่งโรจน์ ก้าววัฒนาพันธ์ Rungrote Kuawattanaphan	การออกแบบและการสร้างสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ เพื่อการพัฒนาทักษะปฏิบัติทำ รำเพลงแม่บทใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ จันทบุรี DESING AND IMPLEMENT THE ONLINE MULTIMEDIA OF MAE BOT YAI'S SONG FOR THAI DRAMA SKILL DEVELOPMENT OF CHANTHABURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS	
2	ชานานันท์ สูเสน Chananun Susen	การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ DEVELOPMENT OF MATH DRILLS WORKSHEET ON PROBABILITY MATHAYOMSUKSA 5,ACADEMIC YEAR 2017	
3	เขาวานาต เพ็งสุข Chawwanat Pengsook	การศึกษาค้นคว้าหาวิธีการเรียน เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ของนักเรียนสาขาโขน ยักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ACTIVE LEARNING THE STUDY ACHIVEMENT NAMED PLENG NA PHAT OF GIANT KHON MASK STUDENTS IN MATHAYOMSUKSA 5 THROUGH LEARNING ACTIVITY SET	
4	ณัฐวัตร อินทร์ภักดี Natawat InpaKdee	บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัย: กลวิธีการสร้างสรรค์บทละครและบทบาทหน้าที่ในการ ให้ความบันเทิง SANGSILPACHAI: CREATION AND ROLE OF ENTERTAINMENT	
5	ดวงเดือน แสงเมือง Duangduan Sangmuang	ผลการจัดการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ สืบสอบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2562 EFFECTS OF CLOUD BASED MOBILE LEARNING WITH INQUIRY INSTRUCTIONAL MODEL ON MATHEMATICAL PROBLEM SOLVING ABILITY OF SEVENTH GRADE STUDENTS IN SUPHANBURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS ACADEMIC YEAR 2019	
6	ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล Taweewat Jittiwetkul	วัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์ CULTURE OF HUMAN CAPITAL MANAGEMENT TO PROMOTE EDUCATION OF BUNDITPATANASILPA INSTITUTE	
7	ธนพัฒน์ ธรรมเจริญพงศ์ Thanapat Thamcharoenpong	แอปพลิเคชันซิปีเกรด (ZipGrade) เครื่องมือตรวจคำตอบปรนัย ของภาควิชา ศึกษาทั่วไป สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ZIPGRADE APPLICATION OF CHOICE ANSWER CHECKER FOR THE GENERAL EDUCATION DEPARTMENT BUNDITPATANASILPA INSTITUTE	
8	ธนพจน์ โพสมักร Tanapot posamak ธนะดี สุริยะจันทร์หอม ThanadeeSuriyachanhom	คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ : ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในการเรียน และการทำงาน CHARACTER STRENGTHS OF STUDENTS AT COLLEGE OF DRAMATIC ARTS: SUCCESS COMPONENTS OF LEARNING AND WORKING	

ที่	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่อบทความ	
9	ธกร ยิ้มโสกา Taporn Yimsopa	การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ของนักเรียน0 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี LEARNING MANAGEMENT BY USING GAME TO DEVELOP STUDENTS' PRACTICE IN VOCABULARY DANCING OF LOPBURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS SECONDARY STUDENTS	
10	ปัญญาพร อะโนดาช Panjaporn Anodas	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (flipped classroom) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT MODEL ACCORDING TO FLIPPED CLASSROOM CONCEPT TO ENHANCE CRITICAL THINKING SKILL BASED FOR STUDENT OF SUPHANBURI DRAMATIC ARTS COLLEGE	
11	ปาริชาติ แซ่เบ๊ Parichart Saebae	การประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยรูปแบบการประเมิน ชิปโมเดล (CIPP MODEL) ร่วมกับรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ LEARNING MANAGEMENT EVALUATION FROM ACTION LEARNING BY EVALUATION OF CIPP MODEL WITH TYLER MODEL FOR ARTS AND CRAFTS PROGRAM IN HIGH VOCATION CERTIFICATE LEVEL OF BUNDITPATANARILPA INSTITUTE	
12	ปัทมา ทองดี Pattama Tongdee	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช THE DEVELOPMENT OF THE ACHIEVEMENT OF ENCOURAGING SONGS “ROO” BY AR BOOK MEDIA FOR MATHAYOM SUKSA 2 STUDENTS, NAKHONSITHAMMARAT	

ตารางการนำเสนอ (Oral Presentation)

กลุ่ม : การศึกษาและวัฒนธรรม
 เวลา : 13.00 - 16.30 น.
 ห้อง : 209 ชั้น 2 อาคารวิทยบริการ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์
 ผู้ดำเนินรายการ : นายธีรภัทร สีนุเดช

ที่	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่อบทความ	
1	ปิยะบุตร ถินตา Piyabut thinthath	ทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์ เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ PRE-SERVICE TEACHERS ATTITUDE AND BEHAVIOR TOWARDS LEARNING MANAGEMENT IN ETHICS FOR QUALITY OF LIFE IN MODERN WORLD	
2	พัชรี มีสุคนธ์ Patcharee Meesukhon	MOOC: รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด ในระดับอุดมศึกษาของ วิทยาลัยนาฏศิลป์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวทันยุค 4.0 THE TEACHING OF MASSIVE OPEN ONLINE COURSE MODEL FOR THAI HIGHER EDUCATION COLLAGE OF DRAMATIC ARTS.	
3	รวิต ทะแสนเทพ Ravit Tasantep	การพัฒนาการอ่านจับใจความตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้ วัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 THE DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION BASED ON COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING APPROACH IN READING USING LOCAL CULTURE FOR MATHAYOM SUKSA VI STUDENTS	
4	ราตรีศรีวิไล บงสิทธิพร Ratreesrivilai Bongsittiporn	แนวคิดในการใช้ดนตรีและศิลปะการแสดงสำหรับปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนไทย CONCEPTS IN USING MUSIC AND PERFORMING ARTS FOR THE CULTIVATION OF MORALS FOR THAI YOUTH	
5	ลิขิต รามัญพงษ์ Likhit Ramonphong	คำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า: การเลือกสรรคำพระพุทธศาสนา สู่อรรถนิยามสังคมไทย ROYAL LANGUAGE USING WITH THE BUDDHA: SELECTION OF BUDDHISM WORDS TOWARD THAI TRADITIONAL	
6	สาทิติ แทนบุญ Satid Tanboon มาลินี แทนบุญ Malinee Tanboon	ลักษณะเด่นของวรรณกรรมเรื่อง สวัสดิรักษา ของสุนทรภู่ THE REMARKABLE FEATURES OF SUNTHONPHU'S THAI LITERATURE NAMED SWASDI RAKSA	
7	สุวิทย์ วิชิต Suwit Wichat	คติความเชื่อเรื่องแกนของชาวอีสาน: อภิปรัชญาและสภาพปัจจุบัน THE BELIEF OF TAN OF NORTH EASTERN PEOPLE OF THAILAND: METAPHYSICS AND CURRENT CONDITION	
8	อนันต์ สุขศรี Anan Sooksri	เพลงขอทาน จังหวัดสุพรรณบุรี: ความเชื่อ พิธีกรรมการไหว้ครูที่เกี่ยวข้องกับศาสนา BEGGAR FOLK SONG OF SUPHANBURI PROVINCE: BELIEFS, RITUALS AND OFFERINGS RELATED TO RELIGION	
9	อรินชยา โปธิมณี Arinchaya Phothimani รุ่งโรจน์ ก้าววัฒนาพันธ์ Rungrote Kuawattanaphan	การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่งกายโขนใน รามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสาขานาฏศิลป์ ไทย (ละคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี THE DEVELOPMENT WITH WEBSITE-BASED AS THE ONLINE INSTRUCTIONAL MEDIA IN THE SUBJECT OF KHON RAMAYANA, PROTAGONIST (ACTOR) AND HEROINE (ACTRESS) FOR SECONDARY STUDENT OF CHANTHABURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS	
10	อัญชัน เพ็งสุข Anchan Pengsook	แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ LEARNING MANAGEMENT TO PROFESSIONAL TEACHER	

ที่	ชื่อผู้นำเสนอ	ชื่อบทความ	
11	อิศรฉัตร พันธุ์ไชย Itsarachat Punchai	กิจกรรมเสริมหลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษา : บทบาท และแนวทางการจัดกิจกรรม EXTRACURRICULAR ACTIVITIES AND MUSICAL INSTRUCTION MANAGEMENT AT HIGH SCHOOL LEVEL : THE ROLES OF ACTIVITIES AND GUIDELINES ON HOLDING ACTIVITIES	
12	อำพน ชุมยวง Ampon Chumyung ทิพนงค์ กุลเกต** Thip-anong Gulgate ปัญญาพร อะโนดาซ Panjaporn Anodas	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานวิชาชีพสำหรับครู และบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี THE INFORMATION TECHNOLOGY IN EDUCATION USAGE ON TEACHING PROFESSIONS FOR TEACHER AND EDUCATION PERSONAL IN SUPHANBURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS	

กลุ่มทัศนศิลป์

สุนทรียภาพแห่งความเสื่อมสลาย THE AESTHETICS OF DECAY

กิตติพงษ์ ทুমกิง*
Kittipong Toomking*

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคผลงานชุด “สุนทรียภาพแห่งความเสื่อมสลาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดให้เห็นถึงความงามของสรรพสิ่งอันไม่สมบูรณ์แบบ ไม่คงทนถาวร ผ่านแง่มุมความเสื่อมสลายต่าง ๆ ความร่วงโรยของห้วงเวลาของมนุษย์ ผู้สร้างสรรคผลงานมีความมุ่งหมายในการสร้างผลงานสื่อผสมเพื่อให้ตระหนักถึงความงามที่เที่ยงแท้ ความงามของความเสื่อมสลาย โดยอาศัยกระบวนการเทคนิควิธีอันเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค ด้วยเทคนิคสื่อผสมให้เกิดเป็นความงามจากความหลากหลายของวัสดุที่นำมาใช้ในการสร้างสรรคผลงาน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของวัตถุที่ผ่านกาลเวลา การเปลี่ยนแปลง ตามหลักพุทธศาสนา อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และความงดงามของสรรพสิ่งที่ไม่สมบูรณ์แบบ จึงเป็นสิ่งที่คอยเตือนสติให้มนุษย์เรียนรู้และยอมรับกับความเปลี่ยนแปลงของชีวิต ตามหลักของ วาปี-ซาปี

คำสำคัญ: สุนทรียภาพ, ความเสื่อมสลาย

Abstract

Creative set "Aesthetics of decay" aims to take off to see the beauty of things that are imperfect, not permanent through various aspects of decay, the fading of human time. The creator of the work aims to create mixed media work to realize true beauty. The beauty of decay By using the process, technique, and the unique method of the creator With mixed media techniques to create beauty from a variety of materials used in creating works To reflect the value of objects that pass the time Change In accordance with Buddhism, impermanence, every imprisonment, soulless and the beauty of things that are not perfect It is something that reminds humans to learn and accept the changes in life according to the principles of Wabi-Sabi.

Key words: aesthetics, decay

* คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Faculty of Fine Arts, Bunditpattanasilpa Institute

บทนำ

การสร้างสรรคผลงานชุด “สุนทรียภาพแห่งความเสื่อมสลาย” เป็นผลงานศิลปะที่แสดงออกให้เห็นถึงแง่มุมของความเสื่อมสลาย “สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์” อนัตตา จึงไม่ใช่ตัวเรา เพราะมันเป็นเพียง สังขาร หรือสิ่งปรุงแต่งขึ้นมาชั่วคราวเท่านั้นสิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตาที่เกิดขึ้นกับชีวิตรวมถึงสภาวะแห่งอารมณ์ความรู้สึก ความคิด สิ่งแวดล้อม มีการเกิดขึ้นของสิ่งใหม่ก็ย่อมมีการสูญเสยหรือเกิดการทำลายสิ่งเก่าที่มีอยู่แต่เดิม

ในมุมมองของผู้สร้างสรรค์ที่มีความหลงใหลในศิลปะไทยโบราณ สถาปัตยกรรม ที่ผ่านวันเวลากำแดดกำฝนทำให้เกิดร่องรอยผุพัง แตกหักเสียหายตามธรรมชาติ เกิดการสูญเสयरูปลักษณ์ที่สะท้อนถึงความงามตามหลักปรัชญาในแบบของสุนทรียภาพ วาปี-ซาปี หากแต่เกิดความงามอันไม่ได้ปรุงแต่งเป็นร่องรอยความงามอันเกิดจากเวลาทุกสถานที่ต่างมีเรื่องราวของตนเองเสมือนว่าเป็นสมุดบันทึกเล่มใหญ่ทางประวัติศาสตร์ และเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษาด้านศิลปกรรมอันทรงคุณค่าสิ่งเหล่านี้จึงมีความหมายและมีความงามในตัวเองทั้งด้านกายภาพและความรู้สึกเป็นความงามที่ปรากฏขึ้นกับทุกสรรพสิ่งบนโลก โดยมีเวลากับสภาพแวดล้อมเป็นผู้กระทำ ดังเช่น อนัตตา เมื่อมีเกิดขึ้นตั้งอยู่ ย่อมมีการเสื่อมสลายแตกดับไปไม่เว้นแม้แต่สิ่งทีเรียกว่าความงาม เกิดเป็นความสะเทือนอารมณ์และความรู้สึกสูญเสยคุณค่าทางสุนทรียภาพที่เคยมีอยู่เดิม

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์จึงหยิบยกความงามจากความไม่สมบูรณ์ที่เกิดขึ้นจากการเสื่อมสลายของวัตถุทางสถาปัตยกรรมไทยโบราณนำมาสร้างสรรค์ผลงานชุด “สุนทรียภาพแห่งความเสื่อมสลาย” เป็นการนำรูปทรงที่ถูกเสื่อมสลายตามกาลเวลาของโบราณสถาน โบราณวัตถุ มาสร้างสรรค์ด้วยวัสดุสมัยใหม่ โดยการแกะสลัก กะเทาะ ปั้นเสริม เคลือบเขียน และเขม่าควัน ย้อมสีเลียนแบบการเสื่อมสลายตามธรรมชาติเกิดเป็นผลงานสื่อผสมที่มีลักษณะเฉพาะตัวโดยมุ่งเน้นนำเสนอ แง่มุมที่ต้องการแสดงออกให้ผู้คนเห็นถึงคุณค่าแห่งความงามอันเกิดจากความไม่สมบูรณ์ เปรียบดังการฝึกจิตให้ยอมรับความเป็นไปของโลก ตามหลักพุทธศาสนาดังคำสอน เรื่อง อนัตตา ซึ่งถือเป็นแก่นแท้ของชีวิตที่สามารถขัดเกลาให้ผู้คนรู้จักปล่อยวาง ละทิ้ง และเรียนรู้ที่จะยอมรับวิถีความเป็นไปของโลกแห่งความเป็นจริง

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

1. เพื่อศึกษาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงความงามจากความไม่สมบูรณ์ ความเสื่อมสลายที่แสดงจินตภาพที่กระตุ้นเตือนให้ผู้คนตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตและการเปลี่ยนแปลงตามกฎแห่งไตรลักษณ์
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานชุด “สุนทรียภาพแห่งความเสื่อมสลาย” ของวัตถุที่ผ่านห้วงเวลาการเสื่อมโทรมของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาอันเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และฝีมือมนุษย์ ด้วยเทคนิคสื่อผสม

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร บทความ งานวิจัยและการศึกษาหาข้อมูลจากสถานที่จริง ที่พบเจอได้รอบตัวในชีวิตประจำวัน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่มีเนื้อหาด้าน ความเสื่อมสลายของวัสดุ ที่มีลักษณะและรูปทรงต่าง ๆ ที่มีความเก่าแก่ ทрудโทรม รวมถึงการศึกษาจากทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ และการศึกษาจากแรงบันดาลใจและผลงานของศิลปิน
2. วิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน ด้านความคิดกระบวนการสร้างสรรค์ เทคนิค วิธีการนำเสนอ มาเปรียบเทียบกับด้านกายภาพเพื่อหาความแตกต่างแล้วนำมาวิเคราะห์จนเกิดผลลัพธ์ที่ตามแนวคิดสร้างสรรค์
3. การศึกษาทดลองปฏิบัติงานสร้างสรรค์ด้านเทคนิค วิธีการ รูปแบบที่สอดคล้องและตรงตามแนวความคิดที่สร้างสรรค์
4. สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน
5. สรุปและประเมินผลการศึกษา ด้วยรูปแบบนิทรรศการศิลปะ ที่นำเสนอต่อสาธารณชน รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานในบทความวิชาการ

ความเป็นมาและแนวคิดในการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานชุด “สุนทรียภาพแห่งความเสื่อมสลาย” เกิดจากความประทับใจในรูปทรงของสถาปัตยกรรม และวัตถุที่เกิดการเสื่อมสลาย อันก่อให้เกิดรอยรอยอิสระที่ปรากฏความงามที่เกิดจากความไม่ได้ตั้งใจ ผสมผสานกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากรอยต่อแห่งยุคสมัยและวันเวลา สะท้อนให้เห็นถึงมุมมอง แห่งปรัชญาในความไม่เที่ยงแท้ของสรรพสิ่ง

ความงามนั้นมิได้เกิดขึ้นจากเพียงแค่ความสมบูรณ์พร้อม ความสดใส สะอาดชัดเจน แต่ยังเกิดขึ้นได้จากความรู้สึกประทับใจ มุมมองทางปรัชญาซึ่งนำไปสู่แก่นแท้ และความหมายแห่งความงามที่แท้จริง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจริงแท้ของทุกสรรพสิ่งว่าต่างผ่านการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ล้วนเกิดขึ้นตั้งอยู่แล้วดับตามวิถีแห่งธรรมชาติ ดังคำสอนของพุทธศาสนา ในเรื่องหลักแห่ง”ไตรลักษณ์” และยังเชื่อมโยงกับความงามในวิถีแห่งเซ็น ที่ว่าด้วยจิตวิญญาณแห่ง “วาบิ-ซาบิ” โดยผ่านภาพกระบวนการเฝ้าสังเกตความเสื่อมสลายในธรรมชาติ ซึ่งเป็นที่มาของความงามอันไม่สมบูรณ์ รวมถึงแนวความคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความไม่จีรัง

กรอบทฤษฎีและแนวความคิดในการสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์มีความผูกพันกับวิถีชีวิตวิถีวัฒนธรรมหลวงตั้งแต่จำความได้ ทำให้เกิดความชื่นชอบในรูปทรงทางสถาปัตยกรรมไทย และสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับศิลปกรรมไทย เมื่อเวลาผ่านไปก็มีโอกาสทำงานด้านศิลปะไทย ทั้งสร้างสรรค์ และบูรณะจึงได้เดินทางไปวัดและสถานที่ประวัติศาสตร์

ทั่วประเทศ จึงเห็นว่าสิ่งที่รักที่ชอบนั้นยิ่งเก่าแก่เกิดความงามทั้งเรื่องของชั้นเชิงทางช่าง ทั้งความเป็นมา แต่เมื่อเวลาผ่านไปสิ่งทรงคุณค่าเหล่านั้นถูกทำลายด้วยการสร้างสิ่งใหม่ทดแทน การทำลายจากความไม่รู้ ไม่เห็นคุณค่า และการบูรณะที่ไม่มีคุณภาพทำให้ความงามนั้นเสื่อมสลายจนสูญหายไป ในที่สุด

กฎไตรลักษณ์

ไตรลักษณ์ (three characteristics of existence) หมายถึง สภาพที่เป็นปกติวิสัยหรือเป็นไปตามธรรมชาติ หรืออาจเรียกว่าเป็นทฤษฎีแห่งความเหมาะสมเหมือน (the law of identity) เพราะทุกสิ่งบนโลกจะอยู่ในกฎหรือภาวะเช่นนี้เหมือนกันทั้งหมด ไตรลักษณ์จึงเป็นหลักสัจธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งสอนให้เข้าใจชีวิตที่เป็นไปตามธรรมดาตามความเป็นจริง ทำให้ตระหนักรู้ และเกิดความเข้าใจว่าชีวิตเป็นอย่างไร เกิดความรู้เท่าทัน และรับรู้ต่อทุกอาการของการปฏิบัติตน

ในพระพุทธศาสนามีหลักสัจธรรมหรือคำสอนที่สำคัญสำหรับพุทธศาสนิกชนอยู่เป็นจำนวนมาก โดยไตรลักษณ์เป็นหลักคำสอนที่สำคัญประการหนึ่งที่มุ่งให้ระลึกถึงความเป็นปกติธรรมดาของสรรพสิ่งบนโลก สอดรับกับคำว่าเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เป็นอาการสามัญของทุกสรรพสิ่งทั้งนามธรรม และรูปธรรม (ธรากร จันทนะสาโร, 2557, 120.)

ไตรลักษณ์ 3 ประการ หมายถึงสามัญลักษณ์ะ หรือลักษณะที่เสมอกัน หรือข้อกำหนด หรือสิ่งที่มีประจำอยู่ในตัวของสังขารทั้งปวงเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ 3 อย่าง ได้แก่

อนิจจัง คือ การเกิดขึ้นเสื่อมสลายและกลายเป็นอื่น อาการไม่เที่ยง อาการไม่คงที่ อาการไม่ยั่งยืน

ทุกขัง คือ การตั้งอยู่มีอยู่ทั้งนี้โดยเหตุที่ว่า สังขารทั้งปวง เป็นสภาพการที่สามารถแตกดับได้

อนัตตา คือ อนัตตานี้มีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมมากกว่าความไม่เที่ยง (มหาวงศ์ ชาญบาลี., 2561: ออนไลน์)

ทฤษฎีของ วาปี-ซาบิ (Wabi-sabi)

วาปี-ซาบิ (Wabi-Sabi) หมายถึง มุมมองของโลกที่ความงามมีศูนย์กลางอยู่ที่การยอมรับของความตายและความไม่สมบูรณ์คือความงามของสรรพสิ่งที่ไม่สมบูรณ์แบบ ไม่อยู่คงทนถาวร และไม่เสร็จสมบูรณ์ ต้นกำเนิดของแนวความคิดนี้ สามารถสืบย้อนไปถึงเมื่อสมัยที่ ศาสนาพุทธเจริญรุ่งเรืองในญี่ปุ่นหลังจากศตวรรษของการผสมผสานศิลปะ และอิทธิพลทางพุทธศาสนาจากจีนในที่สุดก็กลายเป็นอุดมคติของญี่ปุ่นอย่างเห็นได้ชัดแนวคิดของ "วาปี-ซาบิ" นั้นมีความคล้ายคลึงกับแนวความคิด ในศาสนาพุทธ (เกิด แก่ เจ็บ และตาย) โดยชาวพุทธทั่วโลกจะรู้สึกที่ว่าวัตถุที่ตรงกับแนวความคิดเหล่านี้เป็น “สิ่งที่สวยงาม” ในช่วงศตวรรษที่ 12-13 หรือก็คือสมัยเฮอัน จนถึงสมัยคามาคุระคนญี่ปุ่นถือคติว่า สิ่งที่จะทำให้มนุษย์มีความสุขสงบอย่างแท้จริงได้นั้นมิใช่ความหรูหรา ความร่ำรวยมั่งคั่งแต่เป็นความเรียบง่าย จาก

สิ่งที่ธรรมชาติได้มอบให้ทำให้การมีความสุขทางจิตใจ มีคุณค่ากว่าการยึดติดกับความเจริญทางวัตถุท่าเมื่อ อยู่ยุคอุตสาหกรรม บ้านเมืองถูกเผาทำลาย เกิดภาวะข้าวยากหมากแพงผู้คนล้มตาย ในช่วงของสงครามนี้ ผู้คนได้เปลี่ยนมายก่องเงินทองเพื่อความอยู่รอดของปากท้องและอำนาจบารมีในคำว่าความทุกข์นั้น ยังมีความงดงามแฝงเอาไว้หลังจากสิ้นสุดสงคราม และบ้านเมืองมีความสงบโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่คน ชั้นสูงของญี่ปุ่น ที่เข้าใจความว่างเปล่าและความไม่สมบูรณ์นั้นถือเป็นเกียรติเท่ากับขั้นตอนแรกของการ ตรัสรู้ แนวคิดของ วาปี-ซาปี ได้หลอมรวมอยู่ในจิตสำนึกแห่งความงาม ของชาวญี่ปุ่นความสุขสงบ ทางใจ ที่เงินหาซื้อไม่ได้นี้เป็นคุณลักษณะที่ชัดเจนและเป็นลักษณะของความงามแบบของญี่ปุ่น ในวันนี้ของญี่ปุ่นความหมายของ วาปี-ซาปี มักจะมีความหมายคือ “ภูมิปัญญาในความเรียบง่ายตาม ธรรมชาติ”

จึงกล่าวได้ว่า วาปี-ซาปี เป็นวิถี เป็นศิลปะอันหยั่งลากลึก และเป็นหัวใจของสุนทรียภาพญี่ปุ่น คือความงามของสรรพสิ่งที่ไม่สมบูรณ์แบบ ไม่คงทนถาวร และไม่เสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 1 หน้าพระพุทธรูปในลัทธิเซนที่แสดงอัตลักษณ์ความงามแบบวาปี-ซาปี

ที่มา : (ปราโมทย์ ปาธานา., 2561: ออนไลน์)

ความงามของวัตถุที่ไม่ยึดติดในคติแบบแผน วะปี-ซาปี จึงมีความหมายหลายอย่างว่า ความ งามของสรรพสิ่งที่ไม่สมบูรณ์แบบ ไม่คงทนถาวรและไม่เสร็จสมบูรณ์ คือความงามของสรรพสิ่งที่สงบ เสถียรและอ่อนนุ่มคือความงามของสรรพสิ่งที่ไม่ยึดติดในคติแบบแผนเป็นปรัชญาที่ว่าด้วยความไม่ สมบูรณ์แบบเหมือนกับปรัชญาพุทธศาสนา "การไม่มีตัวตน" หรือ "อนัตตา" ทฤษฎีความงามนี้ได้ถูก ถ่ายทอดออกมาความผูกพัน ความเสื่อมสลาย รื้อรอย อันเกิดจากการก้าวผ่านวันเวลา (ปราโมทย์ ปาธานา., 2561: ออนไลน์)

ศิลปะแนวไม่จีรังในปรัชญาตะวันตก

คำว่าศิลปะแนวไม่จีรัง “Ephemeral Art” มาจากภาษากรีกว่า “ephemeros” หมายถึง มี อยู่เพียงวันเดียว หรือมีชีวิตสั้น ลักษณะของผลงานเกิดขึ้นและทำลายตัวเองในเวลาทีรวดเร็ว โดยทั่วไป ศิลปะแนวไม่จีรังจึงถูกใช้แบบเจาะจงเพื่ออธิบายถึงผล งานศิลปะประเภทที่แสดงความ ชั่วคราว หรือถูกสร้างขึ้นด้วยการยอมรับว่าจะเกิดการสลายตัว ทำให้ผลงานคงอยู่ในระยะเวลาอันสั้น

แนวคิดเรื่องภาวะนิรันดรและความไม่จีรังในปรัชญาตะวันตก นักปรัชญากลุ่มจิตนิยม (idealism) เชื่อว่าจิตหรือวิญญาณของมนุษย์มีความเป็นนิรันดร แตกต่างไปจากกายที่เสื่อมสลายได้ ส่วนนักปรัชญากลุ่มสสารนิยม (materialism) เห็นว่า ความจริงต้องอยู่ในขอบเขตของการรับรู้ทางประสาทสัมผัสเท่านั้น จิตเป็นเพียงภาวะนามธรรมที่มนุษย์สมมุติขึ้น มนุษย์เมื่อเสียชีวิตลงจะไม่มีสิ่งใดหลงเหลืออยู่ ดังนั้นจึงไม่มีจิต อันเป็นนิรันดร ด้านปรัชญากลุ่มธรรมชาตินิยม (Naturalism) ปฏิเสธแนวคิดจิตนิยมแบบที่ว่าจิตมีสภาวะนิรันดร และไม่เห็นด้วยกับสสารนิยมที่มองโลกเพียงขอบเขตของประสาทสัมผัสเท่านั้น ธรรมชาตินิยมคือความประนีประนอมระหว่างจิตนิยมและสสารนิยม เชื่อว่าทั้งจิตและสสารดำรงอยู่และเปลี่ยนแปลงไปตามกฎธรรมชาติ (ปวีณา สุธีรางกูร., 2561: ออนไลน์)

ภาพที่ 2 ศิลปะจัดวางสร้างด้วยน้ำแข็ง
ที่มา : (ปวีณา สุธีรางกูร., 2561: ออนไลน์)

อิทธิพลจากศิลปินที่ได้รับในการสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการค้นคว้าศึกษาวิเคราะห์ผลงานและแนวความคิดของศิลปินที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงเกี่ยวข้อง โดยมีความคล้ายคลึงและส่งเสริมรูปแบบแนวทางการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อเป็นข้อมูลเนื้อหา และสนับสนุนแนวความคิด ดังต่อไปนี้

Mohamad Hafez (โมฮามัด ฮาเฟซ) เป็นศิลปินและสถาปนิกชาวซีเรีย เกิดที่เมืองดามัสกัส ซึ่งเติบโตขึ้นในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียและได้รับการศึกษาจากมิดเวสต์สหรัฐอเมริกา ศิลปะของโมฮามัด ฮาเฟซ สะท้อนถึงความวุ่นวายทางการเมืองในตะวันออกกลางผ่านการรวบรวมวัตถุที่พบสี่และเศษโลหะ เศษวัสดุต่าง ๆ จากซากบ้านเรือนสถาปัตยกรรมที่เกิดความเสียหายจากการเกิดสงครามกลางเมือง

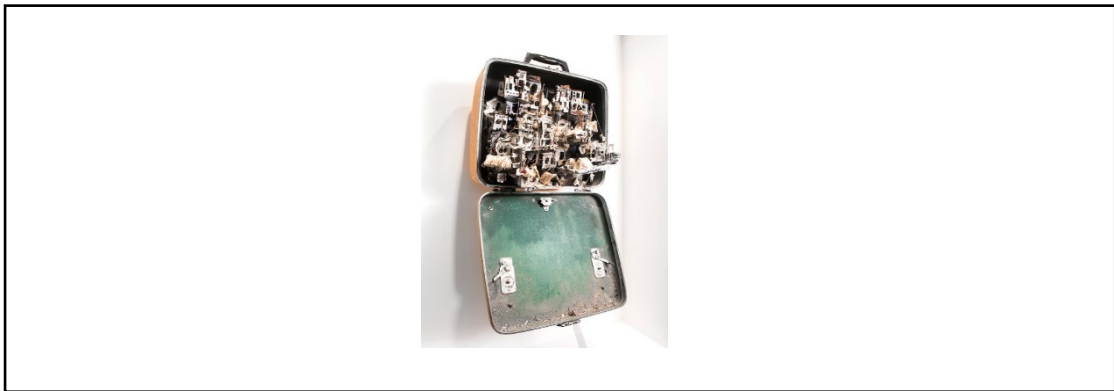
ผลงานของฮาเฟซ ได้นำรูปทรงจากสิ่งที่หักพังและสัมภาระของผู้ลี้ภัยจากสงคราม มาสร้างสรรค์เป็นผลงานที่สะท้อนถึงความหดหู่ ความคิดถึงบ้าน ความเจ็บปวดจากบาดแผลแห่งสงคราม การโยกย้ายชีวิตประจำวันอันสงบสุขที่เคยเป็นมาในอดีต

ภาพที่ 3 “โมฮามัด ฮาเฟซ (Mohamad Hafez)

ที่มา : (Wellesley., 2013: online)

ผู้สร้างสรรค์มีความสนใจในเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน โมฮามัด ฮาเฟซ ในเรื่องรูปแบบนำเสนอด้วยวัสดุจริง จากสถานที่จริง ทำให้เกิดการสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชมได้อย่างชัดเจนตรงไปตรงมา สะท้อนภาพความงามในความไม่สมบูรณ์ในเชิงศิลปะ พร้อมเสียดสี และสื่อสารถึงเนื้อหาได้ในเวลาเดียวกัน

ภาพที่ 4 โมฮามัด ฮาเฟซ ชื่อผลงาน ผู้ลี้ภัย 2015

ที่มา : (Wellesley., 2013: online)

Zhang Huan

จางฮวน เกิดปี 1965 ณ มณฑลเซียงไฮ้ ประเทศจีน โดยมีชีวิตในฐานะศิลปินจีน และเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับโลกเมื่อครั้งได้ไปใช้ชีวิตในนิวยอร์ก จางฮวนเริ่มอาชีพของเขาในฐานะจิตรกร หลังจากนั้นได้หันเหเส้นทางเข้าสู่ศิลปะการแสดง ศิลปะภาพถ่ายและประติมากรรมที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองอย่างชัดเจน

ในวงการศิลปะร่วมสมัยในระดับนานาชาติ จางฮวน เป็นที่รู้จักในฐานะศิลปินที่สื่อสารทำงานด้วยการเสียดสีบริบทต่าง ๆ ของสังคม การใช้วัสดุที่เป็นรูปแบบสื่อผสม มีการนำวัสดุที่ไม่สมบูรณ์อย่างเช่นเก้าอี้ของพระพุทธรูปจำนวนมากในทิเบตและจีนซึ่งหลงเหลือจากการทำลายรูปเคารพของศาสนา ในยุคของการปฏิวัติทางวัฒนธรรมในอดีต และวัสดุต่าง ๆ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานร่วม

สมัย โดยผลงานจะพูดถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลง และสถานะแห่งอนาคต โดยความหมายที่สื่อสารออกมานั้นจะมีการกล่าวถึงวิธีแห่งการเปลี่ยนแปลงและสอดแทรกหลักทางพุทธศาสนาอยู่เสมอ

ภาพที่ 5 จางฮวน (Zhang Huan)

ที่มา : (Murray Whyte., 2012: online)

สิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับจากศิลปินเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ และพัฒนาผลงานคือ แนวความคิด การนำเสนอผลงาน ของจางฮวน ที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงแห่งสรรพสิ่ง ในลักษณะของการสื่อสารด้วยวัสดุที่นำมาใช้ได้อย่างลงตัว

ภาพที่ 6 พระพุทธรูปกับความเป็นอนิจจัง

ที่มา : (Murray Whyte., 2012: online)

Valerie Hegarty

วาเลรี่ เฮการ์ตี้ เป็นศิลปินชาวอเมริกัน เกิดในปี 1967 ในเมืองเมือง เบอร์ลิงตัน ประเทศอเมริกา เป็นศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานทางด้านจิตรกรรม และประติมากรรม ผลงานแต่ละชิ้นแสดงออกและสะท้อนถึงสภาพความเสื่อมโทรมของสังคมอเมริกัน โดยจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ ลงบนงานศิลปะที่มีลักษณะไม่สมบูรณ์ แตกหัก ขาดวิน จำลองความเสียหายที่อ้างถึงความทรงจำและประสบการณ์ในวัยเด็ก เหมือนการเกิดโศกนาฏกรรมในบริบทต่าง ๆ เช่น แผ่นดินไหว ไฟไหม้ เป็นต้น

ภาพที่ 7 พรมที่ฉีกขาด จำลองเหตุการณ์แผ่นดินไหว

ที่มา : (Time Out Group., 2562: online)

ตารางวิเคราะห์รูปแบบผลงานศิลปิน

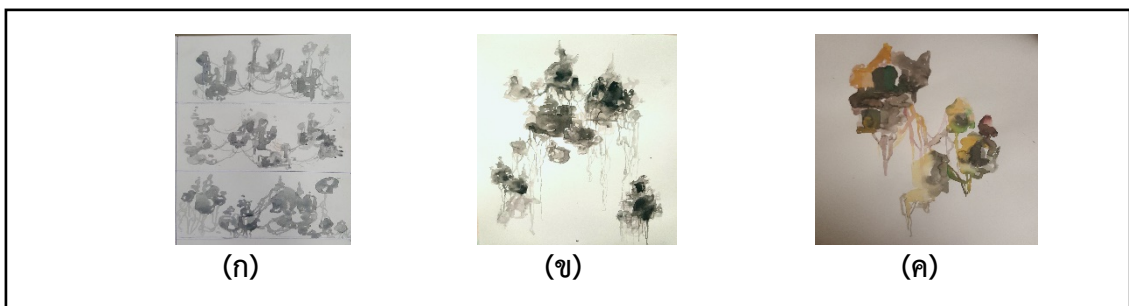
ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ของการสร้างสรรค์ระหว่างงานศิลปะของผู้สร้างสรรค์กับศิลปินที่นำมาศึกษา

ชื่อและผลงาน/ ภาพผลงาน	แนวความคิด	ความเหมือน	ความต่าง	สิ่งที่ได้รับ/ นำมาปรับใช้
 Mohamad Hafez	สะท้อนความหดหู่ ถวิลหาอารยธรรมถึงอดีต ของผู้คนที่พลัดพราก จากบ้านเมืองที่อยู่อาศัย	1.วัสดุประเภทปูน ไม้ และเศษวัสดุ 2. เป็นผลงานจัดวาง ติดผนัง	1.แนวความคิด เรื่องความ รุนแรงทาง สังคม 2.วัสดุจาก กระเป๋	1.เทคนิคการประกอบโดย ผสมวัสดุต่าง ๆ เข้าด้วยกัน 2.การนำเสนอแบบจัดวาง 3.การใช้รูปทรงทาง สถาปัตยกรรม
 Zhang Huan	แสดงออกถึงความเสื่อม สลายตามกาลเวลาผ่าน ตัวแปลด้านความรุนแรง ทางสังคม การเมืองและ ด้านมืดในจิตวิญญาณมนุษย์ โดยมองผ่านพุทธปรัชญา	1.แนวความคิดเรื่องความ เสื่อมสลาย 2.แรงบันดาลใจจากพุทธ ปรัชญา 3.วัสดุจริงที่เกิดความทรม โทรมตามธรรมชาติ	1.รูปทรง พระพุทธรูป	1.ลักษณะการนำเสนอ 2.การผสมผสานวัสดุประเภท ต่าง ๆ 3.การตีความผ่านบริบททาง สังคม
 Valerie Hegarty	แนวความคิดการ จำลองสถานการณ์ที่ เป็นโศกนาฏกรรม และการพังทลายใน รูปแบบต่าง ๆ เพื่อ สะท้อนให้เห็นถึง สภาวะอารมณ์แห่ง การสูญเสีย	1.การจำลองวัสดุที่ให้ เกิดลักษณะที่ทรมโทรม ตามธรรมชาติ และถูก กระทำให้เสียหาย 2.การนำเสนอแบบ ศิลปะจัดวาง	1.การจำลอง ผลงานศิลปะ 2.ลักษณะ การใช้สีสันทันที่มี ความรุนแรง	1.ลักษณะการนำเสนอ แบบจัดวาง 2.การผสมผสานวัสดุ ประเภทต่าง ๆ ในผลงาน 3.การตีความและนำเสนอ ผลงาน

ที่มา: ผู้วิจัย

การทำภาพร่างต้นแบบ

ในขั้นตอนของการทำภาพร่างต้นแบบผู้สร้างสรรค์ ได้ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก โบราณสถาน ซากปรักหักพังต่าง ๆ ในทั้งวัตถุที่มีความเชื่อมโยงทางศาสนา และวัตถุในสภาพแวดล้อม ในวิถีชีวิต ที่มีความทรุดโทรมตามกาลเวลา รวมทั้งศึกษาร่องรอยแตกหัก ผุกร่อน รอยคลาบและ พื้นผิวที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติรูปแบบต่าง ๆ จากนั้นนำข้อมูลที่เชื่อมโยงไปสู่ความรู้สึกแห่งการเสื่อม สลายมาสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบสื่อผสม เพื่อถ่ายทอดมุมมองของ การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการเสื่อมสลายของสิ่งต่าง ๆ ที่พบเจอในช่วงชีวิต โดยผู้สร้างสรรค์ใช้วิธีการ วาดเส้น จัดองค์ประกอบ และจัดวางค่าน้ำหนักสีตามเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ แล้วคัดเลือกเพื่อนำมา ขยายเป็นผลงานจริง

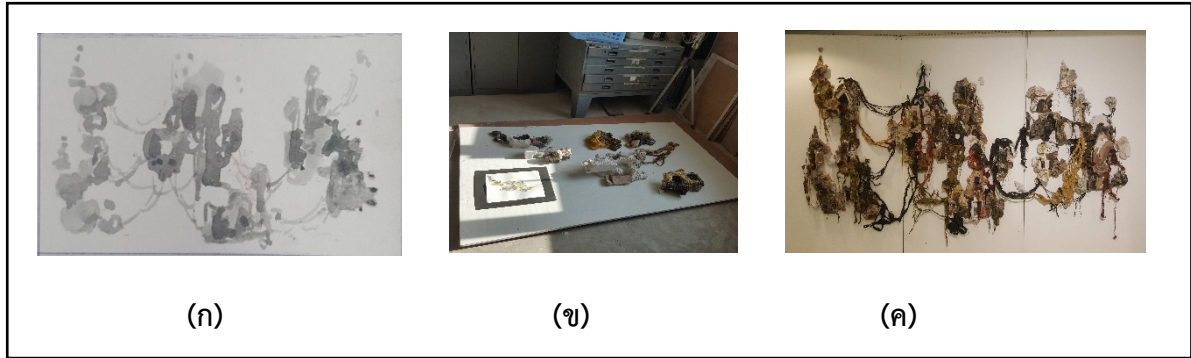
ภาพที่ 8 ภาพร่างต้นแบบ (ก),(ข) และ (ค)

ที่มา : ผู้วิจัย

กระบวนการสร้างสรรค์

กระบวนการสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์จะทำภาพร่างต้นแบบก่อนที่จะนำมาขยายเป็นผลงานจริงในขั้นตอนการขยายผลงานจริง ต้องเทียบสเกลเพื่อตัดแบ่งการขยายผลงานเป็นสามส่วน จากนั้นผู้สร้างสรรค์ได้นำวัสดุต่าง ๆ มาจัดวางตามตำแหน่งที่กำหนดไว้ตามแบบร่างและยึดติดเข้าด้วยกัน ผู้สร้างสรรค์ต้องการแสดงออกถึงความผูกพันเชื่อมโยงของสถาปัตยกรรมทางศาสนา ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเกิดขึ้นและดับไปของทุกสรรพสิ่ง มาสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคสื่อผสมเฉพาะตัว ที่ต้องการนำเสนอให้เห็นถึงรูปทรงโครงสร้างสรีระละเอียด เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความจริงของหลักไตรลักษณ์ ผ่านรูปทรงบรรยากาศและแนวความคิดที่ผู้สร้างสรรค์ตั้งใจที่จะนำเสนอ

หลังจากที่ได้สร้างสรรค์เสร็จสมบูรณ์แล้ว จึงนำมาวิเคราะห์เพื่อประเมินผลการทำงานอีกครั้ง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผลงานชิ้นต่อไป

ภาพที่ 9 ขั้นตอนการสร้างสรรค (ก) ภาพร่างต้นแบบ (ข) ภาพวางโครง (ค) ภาพเสร็จสมบูรณ์
ที่มา : ผู้วิจัย

ผลการสร้างสรรค์ผลงาน

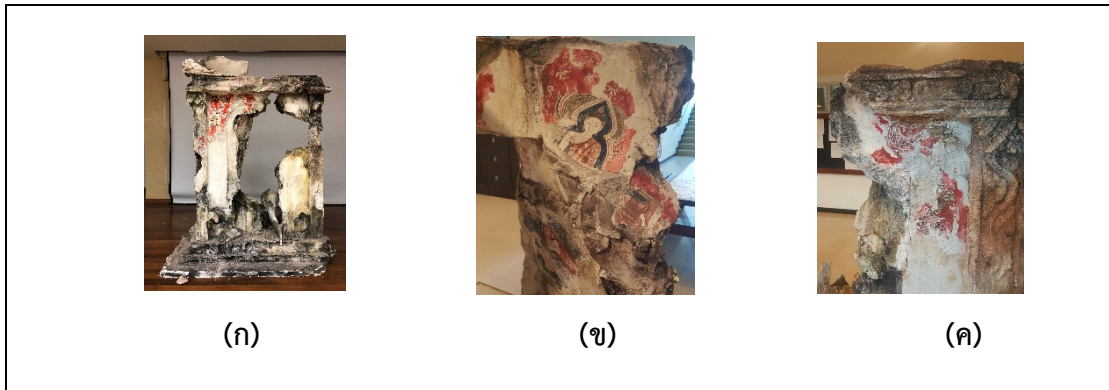
ในช่วงระยะเวลาของการสร้างสรรค์ผลงาน ได้พบปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้วิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งค้นคว้าวิธีการทำงานรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์มีความสมบูรณ์มากที่สุด สำหรับการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการวิเคราะห์และประมวลผลดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางด้านเทคนิค ผลงานระยะแรกผู้สร้างสรรค์ ใช้วิธีการแกะสลักหินมวลเบาที่น้ำหนักมากในการสร้างรูปทรงหลักของผลงาน จึงเกิดปัญหาในเรื่องของการยึดติดผลงาน รวมทั้งสีที่ได้จากเทียนยังไม่สามารถควบคุมได้ดีเท่าที่ควร ทำให้ผลงานขาดความกลมกลืน ผู้สร้างสรรค์ได้แก้ปัญหาด้วยปรับเปลี่ยนการใช้วัสดุ เป็นไม้ โฟม ปูนฉาบ แผ่นโลหะ ที่มีความแข็งแรงและบริหารจัดการได้ง่าย ส่งผลให้ผลงานมีความสมบูรณ์มากขึ้น

2. ปัญหาในการวางองค์ประกอบ ในช่วงแรกของการสร้างสรรค์ผลงานผู้สร้างสรรค์ใช้ลักษณะการวางองค์ประกอบเป็นกลุ่ม โดยนำรูปทรงของวัตถุเล็ก ๆ มาจัดวางประกอบกัน ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพในผลงานไม่สามารถสื่อสารในด้านความรู้สึกเชื่อมสลายได้อย่างชัดเจน ผลงานในระยะหลังผู้สร้างสรรค์ได้จัดองค์ประกอบให้มีประธานใหญ่เพียงตำแหน่งเดียว วางองค์ประกอบหลักให้เป็นจุดที่มีรายละเอียดของภาพอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความน่าสนใจเป็นการเน้นให้เห็นความเชื่อมสลายของตำแหน่งที่แสดงความสำคัญและทรงคุณค่าเป็นพิเศษ

3. ปัญหาในการถ่ายทอดแนวความคิดของผลงาน ในระยะแรกการสร้างสรรคผลงานของผู้สร้างสรรค์มีรูปทรงที่ผ่านการตัดทอนเป็นอย่างมากเพื่อแสดงเนื้อหาอันเป็นนามธรรม ส่งผลให้การเข้าเนื้อหาและการแสดงออก ในระยะหลังในการสร้างสรรค์ผลงานได้วิเคราะห์และปรับปรุงรูปทรงให้มีความชัดเจนทางด้านของเนื้อหาให้มีความเป็นรูปธรรมที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น

ภาพผลงานสร้างสรรค์ระยะแรก

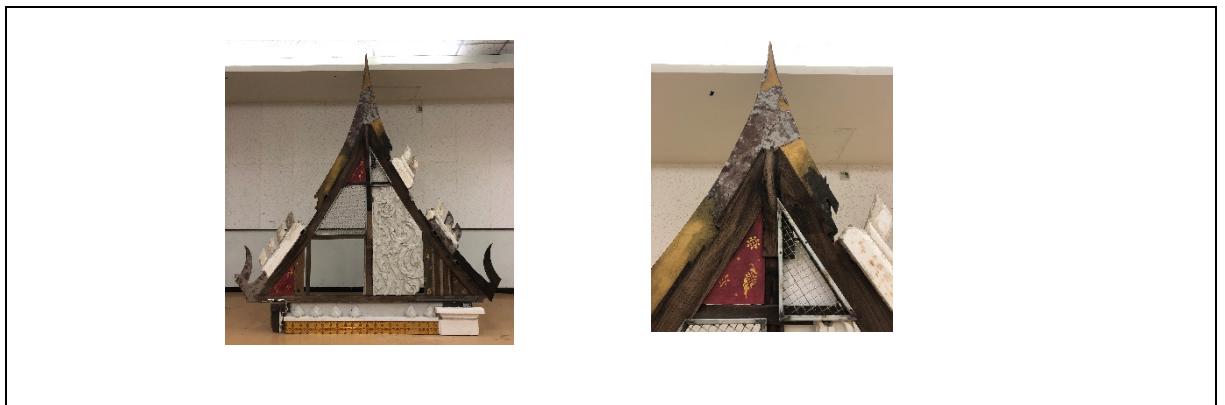

ภาพที่ 10 ผลงานการสร้างสรรค์ 1

(ก) ภาพเสร็จสมบูรณ์ (ข) ภาพรายละเอียด (ค) ภาพรายละเอียดผลงาน

ที่มา : ผู้สร้างสรรค์ ชื่อภาพ “เสื่อมสลาย” เทคนิค สีสผสม โฟม ปูนดำ สีฝุ่น ขนาด 170 x 170 x 190 ซม

ภาพผลงานสร้างสรรค์ระยะสุดท้าย

ภาพที่ 11 ผลงานการสร้างสรรค์ (ก) ภาพเสร็จสมบูรณ์ (ข) ภาพรายละเอียดผลงาน

ที่มา: ผู้วิจัย ชื่อภาพ “กลืนกิน” เทคนิค สีสผสม ไม้เก่า ปูนดำ โลหะ ขนาด 310 x 280 ซม.

สรุปผลการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานชุด “สุนทรียภาพแห่งความเสื่อมสลาย” โดยนำเสนอแนวความคิดในเรื่องของสัจธรรมของทุกสรรพสิ่ง ที่ว่าด้วยความไม่สมบูรณ์ บุกสลาย เสื่อมโทรม ที่นำมาเป็นข้อมูลสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานสีผสม ที่ประกอบด้วย ปูน ไม้ และวัสดุทางสถาปัตยกรรม ในระยะการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นแรกจนถึงผลงานชิ้นสุดท้าย ได้มีการพัฒนารูปแบบและแนวความคิดที่ลึกซึ้งและชัดเจนขึ้นเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้ประสบการณ์ที่พัฒนาจากการค้นคว้าทดลองทางด้านของทัศนธาตุทางศิลปะ การวิเคราะห์วัสดุต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์กระบวนการจัดการวิธีการทำงานและรวมถึงรูปแบบวิธีการในขั้นการนำเสนอ เพื่อถ่ายทอดแนวความคิดในเรื่องการมองเห็นถึง

สังขรณ์ การเข้าใจแก่นแท้ของทุกสรรพสิ่ง ว่าไม่มีสิ่งใดหลุดพ้น จากการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ตามกฎแห่งไตรลักษณ์ ผ่านมุมมองด้วยความงามในความไม่สมบูรณ์แบบที่สะท้อนถึงหลักปรัชญาในแบบของ “วาบิซาบิ” อันเป็นเครื่องมือปลอบประโลมจิตใจให้ผู้คนเข้าถึงการปล่อยวาง และดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล

จากแนวความคิดเบื้องต้น ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้นำมาวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคสื่อผสม จาก ปูน ไม้ โฟม เพื่อนำเสนอความงามในรูปแบบที่สมบูรณ์แบบ ผุพังเสื่อมสลาย โดยการประกอบรูปทรง โดยวัสดุทางสถาปัตยกรรมและงานช่างไทย โดยเลือกสรร วัสดุจากความเป็นจริง เช่น เศษซากไม้ ปูนเก่าจากวัด และวัสดุภัณฑ์สมัยใหม่ นำมาขึ้นรูปด้วยกรรมวิธีในเชิงช่าง โดยนำเสนอการสอดผสานกันของความเสื่อม ด้วยการซ้อนทับกันของช่วงเวลา แสดงให้เห็นถึงรายละเอียดความงามของร่องรอยของงานประณีตศิลป์ที่ปรากฏความงามบนรูปทรงของวัตถุ รวมทั้งการนำวัสดุสมัยใหม่ เช่น ปูน อุปกรณ์ไฟฟ้า เข้ามาประกอบเพื่อแสดงการซ้อนทับ กลืนกิน เพื่อสร้างความรู้สึกถึงความเสื่อมที่ถูกขับเคลื่อนด้วยบริบทของยุคสมัยเกิดเป็นริ้วรอยความงามตามธรรมชาติที่ถูกกวาดไ้วด้วยกาลเวลาเพื่อต้องการสะท้อนให้เห็นว่าแท้จริงแล้วทุกสิ่งล้วนเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปเป็นธรรมดา เกิดเป็นผลงานศิลปะแนวไม่จีรัง ที่แสดงให้เห็นว่า แม้แต่ความงามอันเป็นสิ่งนามธรรมซึ่งเกิดจากจิตอันเป็นสิ่งเฉพาะของแต่ละบุคคลก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงหนีความแตกดับไปได้

รายการอ้างอิง

- ธรากร จันทนะสาโร. (2557). **นาฏศิลป์จากแนวคิดไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปราโมทย์ ปาธานา. (28 มีนาคม 2561). "วาบิ-ซาบิ". [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <http://fdesignbasis.blogspot.com/2014/04/japan-design-2-wabi-sabi.html>.
- ปวีณา สุธีราษฎร์. (3 เมษายน 2561). **ศิลปะแนวไม่จีรังในศิลปะร่วมสมัยของไทย**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <http://www.psgjournalofflinearts.com/sites/default/files/ศิลปะแนวไม่จีรังในศิลปะร่วมสมัยของไทย>.
- มหาวงศ์ ชาญบาลี. (10 มีนาคม 2561). **ไตรลักษณ์**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <http://www.larnbuddhism.com/visut/3.11.html>.
- Murray Whyte. (30 มีนาคม 2561). **Zhang Huan**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก https://www.thestar.com/entertainment/visualarts/2012/05/04/zhang_huan_a_go_shangrila_canadian_opera_company_semele.html

Time Out Group (8 มกราคม 2562). **Valerie Hegarty: Altered States**. [ออนไลน์]. เข้าถึง
จาก <https://www.timeout.com/newyork/art/valerie-hegarty-altered-states>
Wellesley (28 ธันวาคม 2561). **Mohamad Hafez**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก
<https://www.wellesley.edu/events/node/163911>

ผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผาจากเตาฟืนลูกผสมสู่ชุมชน

POTTERY FROM FIREWOOD HYBRIDS TO THE COMMUNITY

โกเมศ คันธิก*

Komes Kuntig*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบทางเดินลมร้อน ระหว่างเชื้อเพลิงชนิดแก๊ส LPG ร่วมกับ เชื้อเพลิงชนิดไม้จากธรรมชาติ ที่ทำให้เกิดเคลือบบนผิวผลิตภัณฑ์ และวิธีควบคุมการเผาชนิดเตาฟืนลูกผสม ที่ 1,305 - 1,310 °C เพื่อลดระยะเวลาในการเผาสั้นลง แต่ยังคงสื่อถึงเอกลักษณ์กระบวนการเผาแบบดั้งเดิม และนำนวัตกรรมครั้งนี้มาเผยแพร่ลงสู่ชุมชนอีกต่อไป ผลการใช้แก๊สกับเชื้อเพลิงไม้ ผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นไม่มีความมันวาวกันทั่วทั้งเตา เนื่องจากสาเหตุชิ้นงานที่อยู่ในส่วนด้านหน้าและในได้ด้านท้ายๆจะสัมผัสเชื้อที่แตกต่างกัน ทำให้เคลือบมีความมันลดหลั่นกันไป และการจัดวางของอิฐทนไฟต้องปรับแก้ไขให้สมดุลเพื่อความสมบูรณ์ของการเผาจึงจะทำให้เชื้อที่เผาจากฟืนจะได้สัมผัสทั่วถึงกัน

คำสำคัญ: นวัตกรรม, เตาฟืนเครื่องเคลือบดินเผา, ลูกผสม

Abstract

The objective of this research is to study the hot air system between LPG gas and natural wood fuels that causes coating on the product surface and control methods of combustion of a hybrid type of hearth at 1,305 - 1,310 ° C in order to shorten the burning time. But still reflects the uniqueness of the traditional burning process and bring this innovation to be distributed to the community. The effect of gas and wood fuel of every product does not have the same gloss throughout the stove. Due to the workpiece located in the front and in the back, will experience different ash. Causing the coating to have a layer of each other and the placement of refractory bricks must be balanced to ensure the integrity of the firing so that the ashes from firewood will be thoroughly exposed.

Key words: Innovation Firewood Pottery Hybrids

* วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Suphanburi College of Fine Arts Bunditpattanasilpa Institute

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างสรรค์

ตามประวัติศาสตร์ชาติไทย เครื่องเคลือบดินเผาที่มีชื่อเสียงมาช้านานถึง 700 ปี คือช่วงสุโขทัยโดยได้รับอิทธิพลการถ่ายทอดเทคโนโลยีการทำเครื่องเคลือบดินเผาจากประเทศจีน ตามหลักฐาน จากหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีการทำกันจนเป็นสินค้าเพื่อส่งออกไปขายต่างประเทศ จากการที่นักโบราณคดีได้ค้นพบภาชนะซึ่งมีความสวยงามเป็นอย่างมาก และจะเห็นได้ว่าการผลิตของช่างปั้นได้ใช้เคลือบของซีเถ้าไม้แล้วก็เผาด้วยเตาฟืนไม้ธรรมชาติ ผลงานที่ได้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

รูปทรงของผลิตภัณฑ์ ถ้าความสมบูรณ์ของรูปทรงภาชนะ ที่เกิดจากความตั้งใจมากเกินไป ภาชนะจะดูแล้วเย็นชา แข็ง ไร้ซึ่งชีวิตชีวา บางครั้งรูปทรงภาชนะของชาวบ้าน ยังมีความรู้สึกว่ามีชีวิตชีวา และน่าพึงพอใจมากกว่าเสียอีก ดังนั้น ช่างปั้นชาวญี่ปุ่นเจตนาทำลายความสมบูรณ์ในรูปทรงของภาชนะ รวมทั้งวงล้อหรือแป้นหมุนของภาชนะ ก็เพราะเขารู้สึกว่าความงามที่แท้จริงคือ การบิดเปลี่ยนสภาพรูปทรงระหว่างการเผา การขีด การขีด หรือการทุบบนตัวภาชนะ เหล่านี้เป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงของการเวลา และการสูญสลายของสสาร และความไม่แน่นอนของสรรพสิ่ง ทั้งความอ่อนโยน ความกระด้าง ความเข้มแข็ง ความสุภาพ และความสงบ (วคินบุรี สุพานิชาวรรณ, 2546, น. 45)

ในการทำเครื่องเคลือบดินเผานั้นไม่ได้ใช้เพียง 4 ธาตุ (Element) คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีธาตุที่ 5 เพิ่มขึ้นมาอีกด้วยคือ “ความบังเอิญ” ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่ฟังดูไม่น่าสนใจสำหรับการทำงานศิลปะ แต่สิ่งนี้ก่อให้เกิดเสน่ห์ ซึ่งเป็นความงาม และความน่าสนใจของงานดินเผา ทำให้เกิดความอยากรู้ อยากเห็น และจะเป็นตัวทำให้เราตื่นเต้นทุกครั้งทุกๆ ครั้งที่เราเปิดเตาเผา “บังเอิญ” คำนี้คือ สิ่งที่อยู่นอกเหนือการคาดหมาย หรือการควบคุม ซึ่ง

การสร้างผลงานหรือการเผาด้วยเตาฟืนที่ได้มาซึ่งความงามที่ท้าทายและไม่สามารถคาดการณ์ได้ตลอดทุกครั้งคราวของการเผา ได้สัมผัสให้เห็นความงามที่เป็นแก่นแท้ของผลงาน ความร้อนของไฟและบรรยากาศในการเผา ช่วยขับและดันความงามของวัตถุธาตุ ที่อยู่ในเนื้อของเนื้อดิน ให้ปรากฏบนพื้นผิวของชิ้นงาน การเผาจะต้องอาศัยการควบคุมที่เกิดจากทักษะและประสบการณ์ที่จะต้องสั่งสมรวมทั้งการใช้พลังแห่งธรรมชาติเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นการอาศัย และพึ่งพิงของธรรมชาติ เป็นศาสตร์แนวคิดของคนในชาติตะวันออก เหล่านี้คือแก่นแท้ขององค์ความรู้แห่งสัจธรรม “ความสมดุลอันถ้อยที่ถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน” ซึ่งจะมีความแตกต่างจากการเผาด้วยเชื้อเพลิงชนิดอื่น ๆ เช่น เตาไฟฟ้า เตาแก๊ส เป็นต้น เชื้อเพลิงเหล่านี้ล้วนแล้วจะสามารถควบคุม และคาดการณ์ได้แทบจะทุกครั้งไป อันเกิดมาจากบรรยากาศการเผาใหม่นั้นไม่มีควันไฟ ไม่มีซีเถ้าที่จะไปสัมผัสชิ้นงานทำให้เกิดเคลือบที่แตกต่างกัน ด้วยบรรยากาศการเผาด้วยเตาไฟฟ้า และเตาแก๊ส นั้น จำเป็นต้องใช้น้ำเคลือบที่เตรียมขึ้นมาเองเป็นตัวหลักสำคัญ ซึ่งจะมีส่วนผสมจากสารเคมี

และหิน ดิน มาเป็นส่วนผสมในการหลอมละลายหลัก ทำให้ผลงานที่ได้จะหลอมละลายและสีของเคลือบติดคงที่ทั่วถึงกันทุกชิ้นงาน อันเกิดมาจากความตั้งใจในเชิงอุตสาหกรรมมากเกินไป หรือในเชิงธุรกิจที่มีอยู่มากมายในท้องตลาด ภาชนะแต่ละชิ้นจะดูแล้วเย็นชา แข็งกระด้าง ไร้ซึ่งชีวิตชีวา ยังขาดทางด้านสุนทรีย์ ศิลปะ แก่นแท้ของการสร้างผลงานอย่างแท้จริง อีกทั้งต้นทุนในการผลิตยังต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และวัตถุดิบ ที่มีราคาสูง และซับซ้อนเป็นอย่างมาก ถ้าเปรียบเทียบกับใช้เชื้อเพลิงอย่างเตาเผาฟืน ที่มีอุปกรณ์อย่าง เตาเผา แป้นหมุน และวัตถุดิบ เช่น ดิน ทราย ที่เป็นวัตถุดิบหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน

เตาเผาทุกชนิดจำเป็นต้องมีอิฐทนไฟเป็นโครงสร้างหลักในการเผา ดังนั้นผู้วิจัยมีเป้าหมายในการวิจัยเกี่ยวกับการนำอิฐทนไฟ เพื่อใช้เกี่ยวกับเตาเผาเตาฟืนลูกผสมครั้งนี้ เพื่อให้ตอบเป้าหมายวัตถุประสงค์ในเชิงงบประมาณ ซึ่งอิฐทนไฟแต่ละก้อน แต่ละชนิด จะมีราคาค่อนข้างสูง เมื่อนำมาก่อประกอบเข้าด้วยกันจะใช้งบประมาณที่มีราคาแพง ดังนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องคิดค้นคว้า วิจัย เพื่อให้ได้มาถึงเป้าหมายวัตถุประสงค์ และคำนวณทิศทางเดินลมร้อนให้เหมาะสม เพื่อการควบคุมการเผาที่ระยะเวลาที่สั้นลง รวมถึงการประหยัดเชื้อเพลิงอย่างถาวร

การศึกษาวิจัย นวัตกรรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดความคิดจากพื้นฐานหลักในห้องเรียนปฏิบัติการ เพื่อนำลงสู่แหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาในชุมชน และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อให้ชุมชนเห็นถึงความสำคัญของกระบวนการเผาด้วยวัสดุธรรมชาติและคุณค่าจากธรรมชาติที่มีมาในอดีต และเพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ในวงการเครื่องเคลือบดินเผาและนำเข้าสู่ในเชิงอุตสาหกรรมครัวเรือน จนถึงอุตสาหกรรมขนาดย่อม ด้วยกระบวนการเผาเครื่องเคลือบดินเผา เชื้อเพลิงลูกผสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาหาอัตราส่วนผสมของเนื้อดินอิฐทนไฟ สำหรับเตาเผา ชนิดเตาฟืนลูกผสม เเผาที่ 1,305 - 1,326 องศาเซลเซียส (2,381 – 2,419 F)
2. เพื่อศึกษาระบบทางเดินลมร้อน และกำหนดทิศทางให้เหมาะสม ระหว่างเชื้อเพลิงชนิดแก๊ส LPG ร่วมกับ เชื้อเพลิงชนิดไม้จากธรรมชาติเป็นตัวเผาไหม้หลัก ที่ทำให้เกิดเคลือบบนผิวผลิตภัณฑ์
3. เพื่อสร้างนวัตกรรม เตาเผาเครื่องเคลือบดินเผา ชนิดเตาฟืนลูกผสม เพื่อลดระยะเวลาในการเผาให้เวลาที่สั้นลง แต่ให้คุณภาพที่แสดงถึงเอกลักษณ์ ที่ชัดเจนของกระบวนการเผาด้วยเทคนิคโบราณ
4. เพื่อศึกษาวิธีควบคุมการเผาเครื่องเคลือบดินเผา ชนิดเตาฟืนลูกผสม เเผาที่ 1,305 - 1,310 องศาเซลเซียส (2,381 – 2,419 F)
5. เพื่อเผยแพร่และนำนวัตกรรม เตาเผาเครื่องเคลือบดินเผา ชนิดเตาฟืนลูกผสม ลงสู่แหล่งเครื่องเคลือบดินเผาชุมชน หรืออุตสาหกรรมขนาดย่อม และหรือนำมาใช้ในระบบการศึกษาอื่นๆ อีกต่อไป

แนวความคิดของการออกแบบสร้างเตาเผาชนิดเชื้อเพลิงไม้ฟืนกับแก๊ส LPG

เตาฟืนเป็นเตาเผาที่ใช้วัสดุเชื้อเพลิงจากธรรมชาติ เช่น ไม้เป็นต้น เป็นเชื้อเพลิงที่มีการใช้มายาวนานจนถึงปัจจุบันนี้ แต่ก็ยังมีเหลือน้อยลงมาก อันเนื่องมาจากวัสดุที่เป็นเขื่อนั้นหาได้ยากมาก จึงมีการใช้กันน้อยลง ซึ่งจริงๆ แล้วผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการเผาด้วยวัสดุเขื่อนั้นมีความสวยงาม มีเสน่ห์ในความงามเฉพาะตัว แต่ด้วยความต้องการของความต้องการในตลาดมีมากขึ้น บวกกับกระบวนการเผาที่ใช้เวลาในการเผาที่เป็นเวลานาน จึงมีการเชื้อเพลิงทดแทนชนิดอื่นมากขึ้น อย่างเช่นแก๊ส LPG และไฟฟ้าเป็นต้น ซึ่งเชื้อเพลิงที่กล่าวนี้ มีกำลังผลิตที่รวดเร็ว สะดวกในการเผา มากขึ้น จึงทำให้ผู้สร้างหรือผู้ผลิตเลือกใช้เป็นจำนวนมาก แต่เหมือนที่กล่าวข้างต้นว่า ผลงานการเผาด้วยวัสดุเขื่อนั้นจะมีความต่างกันมาก ทั้งความงามของเคลือบที่เกิดจากเขื่อนที่ไปสัมผัสชิ้นงาน ความร้อนที่อุณหภูมิสูง นี้แหละคือเสน่ห์ของเตาฟืน

จากการกล่าวนี้ผู้วิจัยมุ่งมั่นในการพัฒนาออกแบบเตาฟืนให้มีคุณภาพ โดยให้ผลของการเผานั้นมีระยะเวลาในการเผาที่สั้นลง ซึ่งจริงๆ แล้วการเผาเตาฟืนนั้นต้องใช้ระยะเวลาในการเผาที่นาน ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของผู้ที่จะใช้งานในแต่ละครั้งฉะนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการออกแบบเตาเผาและบรรยากาศในการเผาแต่ละครั้งให้สั้นลง ด้วยการนำเชื้อเพลิงด้วยแก๊ส LPG มาเป็นส่วนร่วมในการเผาใหม่ เผาอาจจะลดช่วงระยะเวลาในการเผาใหม่ที่สั้นลงก็เป็นได้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทดลองการใช้แก๊ส LPG ในระยะแรกและตามด้วยไม้ฟืน เผาที่ 1,300 องศาเซลเซียส

การเปลี่ยนแปลงของเนื้อดินปั้นในขณะเผาเคลือบ

ขั้นตอนการเผาเคลือบจะเริ่มต้นจากอุณหภูมิในห้อง (Room temperature) จนกระทั่งถึงจุดหลอมละลายของเนื้อดินปั้นและจุดหลอมละลายของเคลือบ จะมีช่วงการเผา ดังภาพ 28 (โกมล รัชวงศ์, 2538, น. 72-74)

1. ช่วงการเผาไล่น้ำ (Drying) การเผาไล่น้ำในเนื้อดินปั้น และน้ำเคลือบออกให้หมด โดยการเผาอย่างช้าๆ จนกระทั่งอุณหภูมิ 120 องศาเซลเซียส น้ำจะระเหยออกหมด ในกรณีผลิตภัณฑ์เผา ดิบแล้วเช่นกัน เมื่อชุบเคลือบ น้ำก็จะแทรกซึมเข้าไปในเนื้อดินปั้นทำให้มีความชื้นทั้งในเนื้อดินปั้น และในตัวของเคลือบ จึงจำเป็นต้องเผาให้น้ำระเหยออกให้หมด

2. ช่วงการเผาให้น้ำในโมเลกุลของวัตถุดิบแตกตัวออก (Ceramic change and decompos) ในเนื้อดินปั้นจะมีส่วนผสมของดินและสารประกอบอื่นๆ ที่มีผลึกของน้ำอยู่ในโมเลกุล เช่นเดียวกับเคลือบที่ใช้เคลือบที่ใช้เคลือบผลิตภัณฑ์ ผลึกของน้ำในโครงสร้างของวัตถุดิบจะเกิดการแตกสลายตัวระเหยออกที่อุณหภูมิ 350-573 องศาเซลเซียส ช่วงอุณหภูมินี้ซิลิกาจะเกิดการขยายตัว 3 เท่า จึงต้องเผาอย่างช้าๆ ถ้าหากเผาเร็วจะเกิดการแตกร้าว หรืออาจทำให้เคลือบร่อนออกจากผิวผลิตภัณฑ์ได้ เพราะเมื่อน้ำในผลึกของสารประกอบแตกสลายตัว วัตถุดิบจะหมดความเหนียว

โดยเฉพาะจะคืนสภาพเป็นอะลูมินาซิลิเกต ปราศจากผลึกของน้ำตั้งแต่อุณหภูมิ 350 องศาเซลเซียส จนถึงอุณหภูมิ 700 องศาเซลเซียส

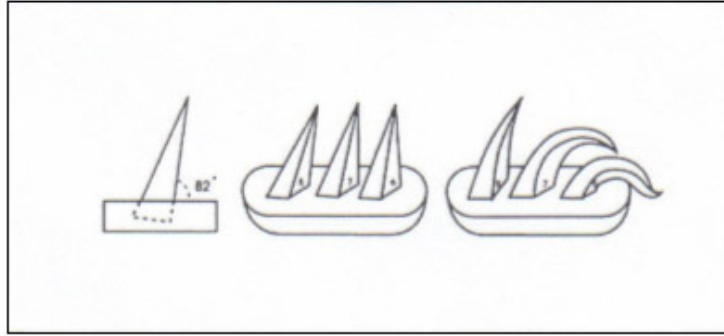
3. ช่วงการเผา ที่ทำให้ซิลิกาเกิดการเปลี่ยนแปลง (Dunting) จะเกิดในอุณหภูมิ 573-600 องศาเซลเซียส การเผาในอุณหภูมิช่วงนี้จะต้องเผาอย่างช้าๆ เพราะซิลิกาที่อยู่ในเนื้อดินปั้นและน้ำเคลือบจะเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง เกิดการขยายตัวออก ถ้าเผาเร็วจะเกิดการแตกร้าวได้ ทำให้เคลือบเกิดการร้าวตัวเป็นร้าวแหในวงนี้ได้ถ้าหากเผาเร็วมากเกินไป

4. ช่วงการเผาที่สารอินทรีย์และก๊าซจำพวกคาร์บอน และซัลเฟอร์สลายตัว (Fusion start) ในช่วงนี้สารจำพวกฟลักซ์ ประเภทสารประกอบของโซดาและโปแตสเปลี่ยนสภาพเป็นออกไซด์ แต่สำหรับ ฟลักซ์ที่อุณหภูมิต่ำจะเกิดเปลี่ยนสภาพออกไซด์ เริ่มตั้งแต่อุณหภูมิ 600 องศาเซลเซียส สารจำพวกนี้ ได้แก่ ตะกั่วออกไซด์ และบอแรกซ์ออกไซด์และค่อๆ หลอมละลายตัวเข้ากับสารประกอบอะลูมินาซิลิเกตเปลี่ยนสภาพเป็นแก้วสำหรับสภาพเคลือบที่หลอมละลายในอุณหภูมิต่ำ

5. ช่วงเริ่มต้นสุกตัว (Vitrification continues) เป็นช่วงที่หลังจากการเผาติด ซึ่งช่วงเผาติด เนื้อดินปั้นจะยังไม่เปลี่ยนแปลงสภาพจะเริ่มเปลี่ยนแปลงสภาพในเมื่อสารประกอบจำพวก โซดาและโปแตส เริ่มจะหลอมละลายตัวทำให้ซิลิกาและอะลูมินารวมตัวติดกันเป็นเนื้อเดียวกันได้ ขณะที่ฟลักซ์เริ่มทำปฏิกิริยาในเนื้อดินปั้น น้ำเคลือบที่หลอมละลายในอุณหภูมิเดียวกับจุดสุกตัวของเนื้อดินปั้น ฟลักซ์ในน้ำเคลือบก็เริ่มหลอมละลายเช่นเดียวกันโดยเฉพาะสารประกอบโซดาและโปแตส ที่อยู่ในเฟลด์สปาร์ จะเริ่มทำปฏิกิริยากับสารจำพวกแคลเซียมออกไซด์ สังกะสีออกไซด์ แบเรียมออกไซด์ และแมกนีเซียมออกไซด์ แล้วจะหลอมตัว กับอะลูมินาซิลิเกต (Alumino silicate) เปลี่ยนสภาพเป็นแก้วในที่สุด

การวัดอุณหภูมิภายในเตาเผา

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการวัดอุณหภูมิในเตาเผาแบบไพโรเมตริกโคน (Pyrometric cone) มีหน้าที่เป็นตัววัดอุณหภูมิภายในห้องเตาเผา ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปปิรามิดยอดแหลมฐานสี่เหลี่ยม นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน และเป็นการวัดที่ประหยัดค่าใช้จ่าย มีความแม่นยำ ใช้ง่าย ไม่ต้องบำรุงรักษามาก ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปมีอยู่ 2 ชนิด คือ เซกเกอร์โคน (Segger Cone) ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมันเป็นผู้คิดค้นขึ้นเป็นคนแรก คือ ดอกเตอร์เซกเกอร์ เคเกล (Dr.Seger Kegel) มีสัญลักษณ์เป็นอักษรย่อคือ SK เป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย และออร์ตันโคน (Orton Cone) เป็นชนิดเดียวกับเซกเกอร์โคน แต่ใช้กันในประเทศอเมริกา (ปรีดา พิมพ์ขาวขอ, 2532, น. 247)

ภาพที่ 1 การวางท่อนวัดอุณหภูมิและการล้อมของท่อนวัดอุณหภูมิ

ที่มา : ทวี พรหมพฤกษ์, 2523, น. 160

จากการศึกษาข้อมูลรูปแบบของเตาเผาเชื้อฟืนในปัจจุบัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเตาขนาดใหญ่ประเภทอุตสาหกรรม ซึ่งเตาเผาแบบนี้จะใช้เวลานานมากและรอให้เย็นตัวลงที่นานเช่นกัน ถึงจะได้ชิ้นชมชิ้นงาน อันเนื่องมาจากใช้เชื้อเพลิงชนิดเดียว โดยมีรูปร่าง รูปทรงต่างๆ ดังนี้

ภาพที่ 2 เตาเผาชนิดเตาฟืน

ที่มา : (ออนไลน์). เข้าถึงจาก : <http://www.material.chula.ac.th/Clay> 11 มี.ค. 62

ผลงานผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการเผาด้วยเตาเผาเตาฟืน

ภาพที่ 3 ผลงาน Alan Lacovetsky Wood Firing

ที่มา : (ออนไลน์). เข้าถึงจาก <http://exhibition.contestwar.com/node/477> 8 มี.ค. 62

ชุดอุปกรณ์เชื้อเพลิงแก๊ส LPG

มีลักษณะการใช้งานโดยอาศัยก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงเผาไหม้เป็นตัวสร้างความร้อนได้สูงและเผาไหม้ได้อย่างรวดเร็ว โดยมีชุดอุปกรณ์ดังนี้

ภาพที่ 4 ภาพหัวเบอร์เนอร์แบบข้องอ

ที่มา : (ออนไลน์). เข้าถึงจาก <http://www.wkinsulator.net> 8 มี.ค. 62

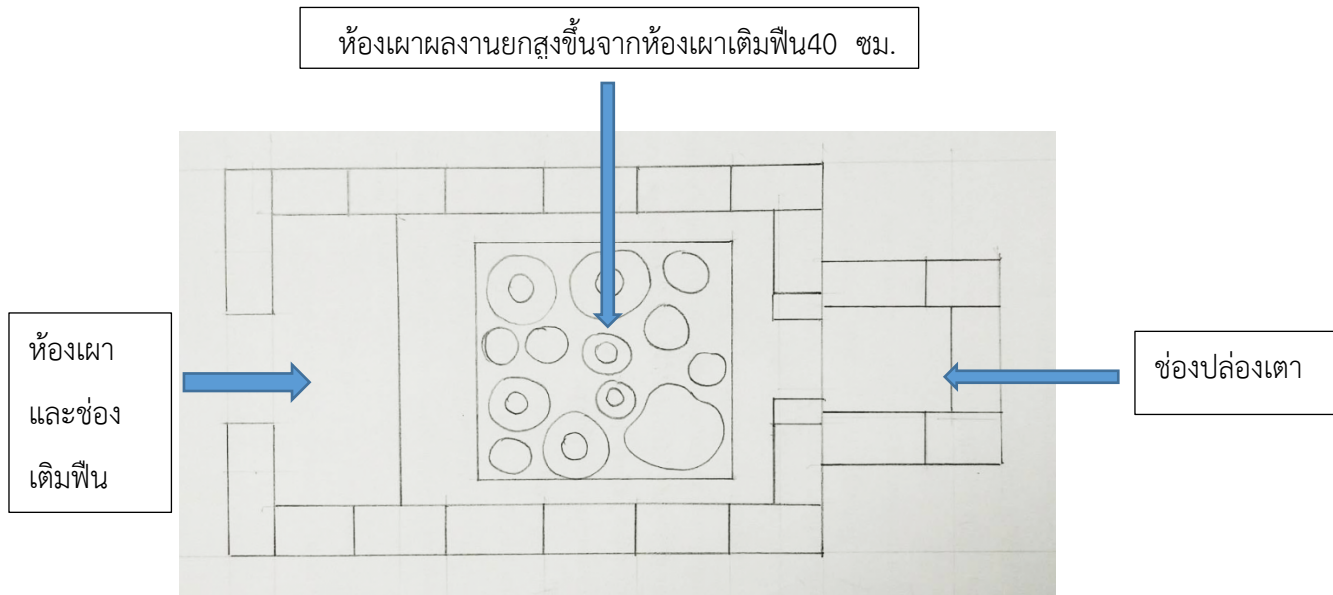
ภาพที่ 5 ภาพตัวปรับแรงดันแก๊สพร้อมสาย

ที่มา : (ออนไลน์). เข้าถึงจาก <https://shopee.co.th/> 8 มี.ค. 62

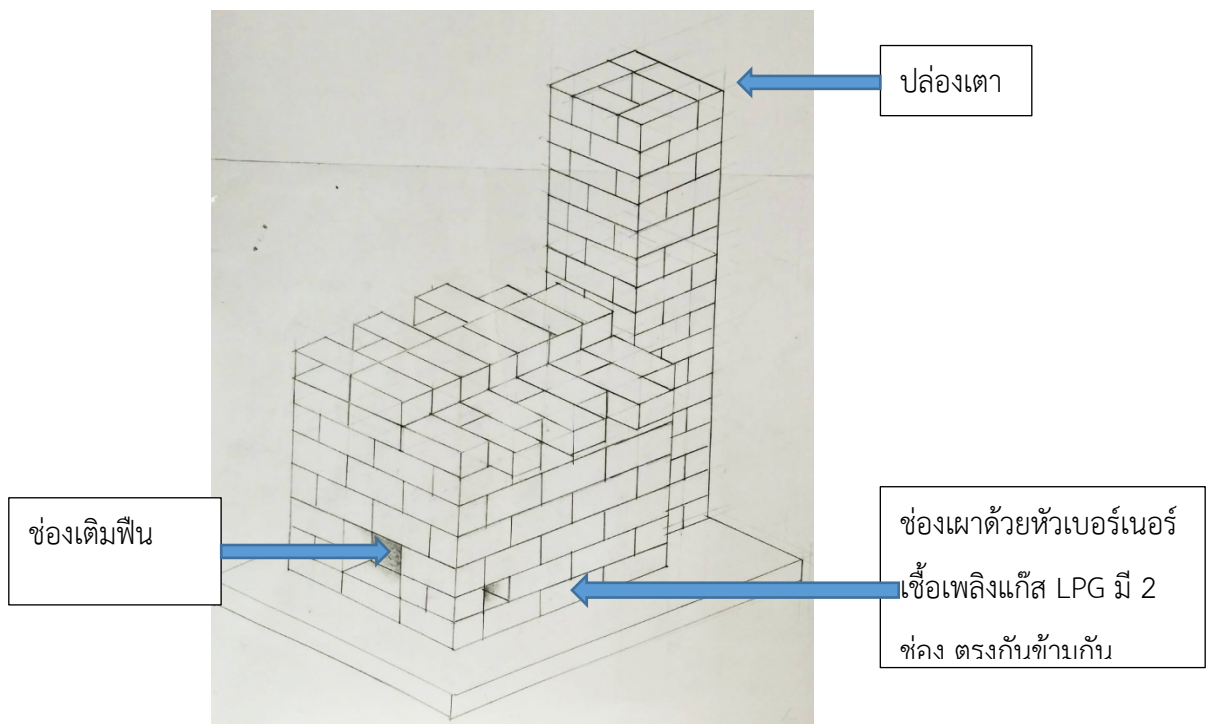
ขั้นตอนการกำหนดแบบโครงสร้างเตาเผาและดำเนินงาน

ไม่ว่าเชื้อเพลิงที่ใช้สำหรับเตาเผาจะเป็นฟืน ถ่านหิน น้ำมัน หรือแก๊ส หลักการออกแบบของเตาเผาจะเหมือนกันคือ ต้องมีช่องเผาไหม้ภายในเตาเผา เตาฟืนและเตาถ่านหินจำเป็นต้องมีช่องเผาไหม้ใหญ่สำหรับเป็นเนื้อที่บรรจุท่อนฟืนและก้อนถ่านหิน และในกรณีที่เผาไหม้จากฟืนและถ่านหินจะมีลูกไฟหรือเศษถ่านปลิวไปสู่ช่องบรรจุผลิตภัณฑ์ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการเคลือบเซรามิก ทำให้ภาชนะมีรอยต่าง จึงจำเป็นต้องแก้ปัญหาด้วยการออกแบบหีบไฟ ขึ้นภายในเตาเผาเพื่อใช้บรรจุภาชนะอีกทีหนึ่ง ส่วนการเผาเตาฟืนของผู้วิจัยครั้งนี้ต้องการให้ขี้เถ้าที่ลอยไปตามปล่องควันด้านบนนั้น ให้ผงขี้เถ้าสัมผัสผิวผลิตภัณฑ์ให้มากที่สุด ตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย เพียงแต่การเผาให้เกิดความร้อนในช่วงต้นๆนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจในการทดลองใช้เชื้อเพลิงแก๊ส LPG เข้าไปเผาในช่วงต้นทาง และตามด้วยวัสดุเชื้อเพลิง เผาจนถึงอุณหภูมิที่ต้องการตามแนวความคิด เพื่ออาจจะช่วยในการลด

ระยะเวลาในการเผาให้สั้นลง แต่ผลงานที่ออกมามีลักษณะที่คล้าย เหมือนกัน กับการใช้เชื้อเพลิงไม้เพียงอย่างเดียว

ภาพที่ 6 ภาพตัดด้านบน แบบเตาเผาชนิดเตาพื้นลูกผสม
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 7 ภาพแบบเตาเผาชนิดเตาพื้นลูกผสม
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 8 ภาพบรรยากาศการเผาด้วยแก๊สเป็นตัวนำความร้อนและเริ่มใช้ฟืนเข้าร่วมในการเผา
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 9 ภาพผลงานผลิตภัณฑ์
ที่มา : ผู้วิจัย

สรุปอภิปรายผล

ลักษณะของพื้นผิวผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการเผาเตาพื้นลูกผสม จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป อันเกิดจากสาเหตุที่แตกต่างกันของเชื้อเพลิงที่ใช้ไปสัมผัส และมีผลในระยะเวลาในการเผาที่สั้นลง และได้สรุประยะเวลาในการวางผลิตภัณฑ์ 6 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 ผลิตภัณฑ์จะมีความมันวาวมาก อันเนื่องมาจาก ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ใกล้หัวพ่นไฟ และสัมผัสเชื้อเพลิงมากที่สุด
2. ระยะที่ 2 ผลิตภัณฑ์จะมีความมันวาวลดน้อยลงมา เกิดจากเชื้อเพลิงสัมผัสน้อยลงตามลำดับ
3. ระยะที่ 3 ผลิตภัณฑ์จะมีความมันวาวลดน้อยลง จะมีลักษณะกึ่งมันกึ่งด้าน เกิดจากอยู่ห่างจากหัวเผาไฟและเชื้อเพลิงสัมผัสน้อย
4. ระยะที่ 4 ผลิตภัณฑ์เริ่มลดความมัน มีลักษณะ กึ่งด้านกึ่งมันบ้าง ผลิตภัณฑ์อีกด้านจะมีสีที่สัมผัสได้ถึงความด้านของเนื้อดิน อันเกิดจากห่างจากหัวพ่น และเชื้อเพลิงสัมผัสได้น้อย
5. ระยะที่ 5 ผลิตภัณฑ์เริ่มหลอมบ้างเล็กน้อย จนถึงด้านบางชิ้นงาน เกิดจากผลิตภัณฑ์อยู่ห่างไกลจากหัวพ่นไฟมากกว่าระยะที่ 4
6. ระยะที่ 6 ผลิตภัณฑ์มีลักษณะด้าน ไม่มีความมันวาว ซึ่งระยะนี้ถูกจัดวางไว้ท้ายสุดของปล่องเตาเผา จึงเป็นเหตุทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่ได้สัมผัสเชื้อเพลิงเลย

รายการอ้างอิง

- โกมล รัชวงศ์. (2531). **วัตถุดิบที่ใช้ในงานเครื่องปั้นดินเผาและเนื้อดินปั้น**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร.
- จินตนา มัชฌิมบุรุษ. (2539). **เครื่องปั้นดินเผา สรรพช่าง: ภูมิปัญญาท้องถิ่นเชียงใหม่**. เชียงใหม่ : ศูนย์วัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2541). **มานุษยวิทยาประยุกต์ในการพัฒนาชุมชน**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ดร.สมบูรณ์ สารสิทธิ์, ผศ.ดร.ประจักษ์สิทธิ์ สารสิทธิ์, นายอำพล ศิริพันธ์, นางสาววิลาวัลย์ จินวรรณ. “การพัฒนาอิฐฉนวนความร้อนและสร้างเตาเผาเครื่องปั้นดินเผาทนอุณหภูมิสูง โดยใช้วัสดุเซรามิกสีในจังหวัดนครศรีธรรมราช”. ปีงบประมาณ 2547.
- เด่น รักซ้อน และ วัชรินทร์ แซ่เตีย. “การพัฒนาเนื้อดินและการเคลือบเครื่องปั้นดินเผาตามเทวียนจังหวัดนครราชสีมา”. สาขาวิชาออกแบบเซรามิก คณะศิลปกรรมและออกแบบอุตสาหกรรม

ประภรณ์ วิไล และ อภิญญา วิไล. “แนวทางการพัฒนาชุมชนเครื่องปั้นดินเผาสู่การผลิตเครื่องเคลือบดินเผา หมู่บ้านทุ่งหลวงและหมู่บ้านม่อนเขาแก้ว”. สาขาวิชาเซรามิก คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ 50300

ไพจิตร อังศิริวัฒน์. (2541). **เนื้อดินเซรามิก**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์

ลักณา วงศ์สวัสดิ์. “พลัง อารมณ์ แห่งเตาฟืน”. ภาควิชาเครื่องเคลือบดินเผา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มารุต อัมรานนท์. (2541). **ศิลปะพื้นบ้านและสาเหตุแห่งการเกิด**. วารสาร มศว ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 1(2). 47-61

วัฒน์ จุฑะวิภาต. (2545). **ศิลปะพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ : สีปพระภา.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2527). **ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ : ปานยา.

สุขุมล เล็กสวัสดิ์ (2548). **เครื่องปั้นดินเผา : พื้นฐานการออกแบบและปฏิบัติงาน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

อายุวัฒน์ สว่างผล. (2543). **วัตถุดิบที่ใช้แพร่หลายในงานเซรามิกส์**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ลักณา วงศ์สวัสดิ์. “พลัง อารมณ์ แห่งเตาฟืน”. ภาควิชาเครื่องเคลือบดินเผา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสีย อันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย

SYMBOLIC OF EMOTION AND MELANCHOLY IN CONTEMPORARY ART

ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์*

Doungthatai Pongprasit*

บทคัดย่อ

อารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดกายภาพภายนอกของมนุษย์ ทั้งยังเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำต่าง ๆ ทั้งดีและร้าย โดยเฉพาะอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดจากการสูญเสีย อารมณ์เศร้าที่ซ่อนอยู่ในจิตใจ ศิลปินจำนวนมากไม่ย่อท้อที่พยายามรักษาความรู้สึกของตน ด้วยการสร้างผลงานศิลปะเพื่อลดทอนความทุกข์ระทมอันเกิดจากความเศร้า ไม่ว่าจะเป็ความเศร้าที่เกิดจากกรณีใด ๆ ก็ตาม เนื่องจากศิลปินมีความอ่อนไหวทางอารมณ์ และสภาวะอารมณ์ที่มักจะลึนไหลนำไปสู่ความถลล้าจากความเศร้าได้ง่าย แต่ศิลปินก็มีเครื่องมือระบายความคิด ความรู้สึกโดยการสร้างสรรค์ศิลปะ จากผลงานของศิลปินที่ได้รับความรู้สึกทางความโศกเศร้ามากจนต้องใช้การสร้างผลงานศิลปะเพื่อการระบายออกมา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของศิลปินด้านทัศนศิลป์คือ ฟรีดา คาห์โล, มณฑิเยร บูญมา และ อารยา ราชจำเริญสุข เพื่อนำมาค้นคว้า วิเคราะห์ และนำมาเป็นองค์ความรู้ ในการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ที่สะท้อนสภาวะอารมณ์ โศกเศร้าจากการสูญเสีย สิ่งอันเป็นที่รัก เนื่องจากผู้วิจัย ได้ผ่านประสบการณ์การสูญเสียมารดาซึ่งเป็นการสูญเสียที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน เนื่องจกมารดาของข้าพเจ้าจากไปด้วยโรครภาวะหัวใจล้มเหลว การจากไปของมารดาครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยยังรู้สึกวังวนอยู่กับความเศร้าที่ไม่อาจยอมรับการจากไปได้ องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์ สัญลักษณ์ต่าง ๆ ของศิลปินกรณีศึกษาทั้ง 3 ท่าน จะเป็นแนวทางให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยใช้เป็นสิ่งเยียวยาความรู้สึกต่อความโศกเศร้า และช่วยเปลี่ยนแปลงสภาวะที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ยังคงอยู่ และสิ่งที่หายไป อันส่งผลต่อความเสียใจในสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างความรู้สึกลงบและยอมรับการสูญเสียได้

คำสำคัญ: สัญลักษณ์ ความโศกเศร้า สิ่งอันเป็นที่รัก

* 70 หมู่ 4 ตำบลท่านา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม 73120
70 M.4 Tha Na ,Nakhon Chaisi, Nakhon Pathom, 73120

Abstract

Human emotion is detrimental to indicating the physical state of a human being as well as being the cause of many human actions; both good and bad. Especially the emotion which arises as a result of loss the sadness embedded within oneself. A number of artists have tried to capture this feeling through their work as a means to diminish the suffering and melancholy of loss within themselves; no matter where the loss comes from. Because artists are often sensitive and therefore their emotional state dives deep into the very core of melancholy, art is often used as a tool to translate these feelings through creativity. I, the researcher, have collected insights and data comparing visual artists including Frida Kahlo, Montien Boonma, and Araya Rasdjarmrearnsook whom are used as case studies. This is with the aims of using the information to research ,analyse and create knowledge regarding the expression of human emotion which comes from the loss of a loved one through art and creativity. I, the researcher, have recently gone through the experience of losing my mother. The loss of my mother has trapped me in sadness which is not capable of accepting this loss. The knowledge gained through the analysis and various symbols used in the work of the three aforementioned visual artists will be used as guideline for creative work. In which, the researcher aims to use it as a remedy for melancholy and a transition of the state of being which is currently interconnected between things which still exist and things which have disappeared.

Key words: Symbol ,Melancholy ,My Beloved

บทนำ

ความโศกเศร้า เป็นอารมณ์หนึ่งของมนุษย์ และเป็นหนึ่งใน "หกอารมณ์พื้นฐาน" ที่ได้แก่ ได้แก่ ประหลาดใจ รังเกียจ เศร้าเสียใจ โกรธ กลัว และเป็นสุข ความโศกเศร้า ที่เป็นอารมณ์เชิงลบ ที่ บั่นทอนจิตใจทั้งภายใน และภายนอกโดยมีที่มาจากสาเหตุหนึ่งสาเหตุใดที่ติดตรึงอยู่ในจิตใจ และ ไม่สามารถลบเลือนไปได้โดยง่าย บุคคลใดที่มีภาวะของความโศกเศร้าเข้าครอบงำอาจทำให้มี พฤติกรรมทางสังคมที่แปลกออกไป การพยายามต่อรองกับความเศร้า ถือเป็นกลไกในการรับมือทาง อารมณ์อย่างหนึ่ง เพื่อทำความเข้าใจภาวะอารมณ์ของตนเอง มีศิลปินจำนวนมากไม่น้อยที่มีภาวะความ เศร้าเกิดขึ้น และได้ใช้ความเศร้าเป็นแรงจูงใจให้เกิดการสร้างสรรคผลงานศิลปะ

การวิเคราะห์ผลงานของศิลปินกรณีศึกษา 3 คน คือ ฟรีดา คาห์โล, มณเฑียร บุญมา และ อารยา ราชจำเริญสุข เป็นศิลปินที่ใช้ สภาวะที่เกิดจากความโศกเศร้า ที่สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไป เป็นแรงผลักดันให้เกิดผลงานที่มีรูปแบบเฉพาะตน และใช้อารมณ์ความรู้สึกเป็นตัวกำหนดการ สร้างสรรค ซึ่งทั้ง 3 ท่านนี้ เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียง และมีบทบาทต่อวงการศิลปะทั้งในประเทศไทย และในต่างประเทศ มีรูปแบบการสร้างสรรคที่ชัดเจน โดดเด่น และไม่นิยมสร้างผลงานตามหลัก ประเพณีสังคม การที่ศิลปินต้องเผชิญหน้ารับมือการสูญเสียด้วยการสร้างสรรคผลงานศิลปะนั้น เปรียบได้กับการอยู่ในสภาวะของปฏิกิริยาความโศกเศร้าอันเกิดจากการสูญเสีย ตามทฤษฎี ของ คุณ เบลอร์-รอสส์ จิตแพทย์ชาวสวิส-อเมริกัน ที่พบว่า การสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักนั้น แบ่งได้ 5 ระยะ คือ ปฏิเสธ ไม่ยอมรับ, โกรธและแสดงการต่อต้านสิ่งที่เกิดขึ้น, ต่อรอง พยายามหาสิ่งต่างๆ มาช่วย เปลี่ยนแปลง เนื่องจากยังไม่สามารถทำใจยอมรับได้, ซึมเศร้า แสดงออกถึงความเสียใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้น, สงบและยอมรับการสูญเสียได้ ซึ่งแต่ละระยะอาจเกิดขึ้นโดยไม่เรียงลำดับ จะเห็นได้ว่าในระยะต่างๆ นั้นจะมีระยะที่เป็นปฏิกิริยาทางร่างกายเพื่อตอบสนองการไม่ยอมรับในความโศกเศร้า ภาวะต่างๆ อาจเกิดกลับไปกลับมา หรือเกิดขึ้นพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวและหาวิธีโดยตัวตนของตัวเอง(สืบค้น จาก <https://thestandard.co/howto-deal-with-the-sadness-of-losing/> เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2563 ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องเผชิญหน้ารับมือ กับความโศกเศร้าจากการสูญเสีย เช่นเดียวกัน กล่าวคือผู้วิจัย ผ่านประสบการณ์การสูญเสีย มารดา อันเป็นที่รักไป ซึ่งเป็นการสูญเสียที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ทำให้ ผู้วิจัยยังรู้สึกกังวลอยู่กับความเศร้าที่ไม่อาจยอมรับการจากไปได้ แต่ต้องแสดงให้ทุกคนเห็นว่า ผู้วิจัย มิได้โศกเศร้าจนเกินไป สามารถยอมรับการจากไปได้ แต่ความโศกเศร้านี้มันยังคงซุกซ่อนในจิตใจได้ สำนึก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงค้นหา วิธีการต่อรองกับความรู้สึกโศกเศร้า การพยายามหาสิ่งต่างๆ มาช่วย บำบัดจิตใจ เพื่อสร้างความรู้สึกสงบและยอมรับการสูญเสียได้ โดยใช้ องค์ความรู้ที่เกิดจากการ วิเคราะห์ สัญลักษณ์ต่างๆของศิลปินกรณีศึกษาทั้ง 3 ท่าน จะเป็นแนวทางให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ ใน ลักษณะผลงาน 2 มิติ และ 3 มิติ สร้างสรรคผลงานเพื่อให้เกิดสภาวะทางบวกในจิตใจทดแทน และ ปลดปล่อยความรู้สึก ซึมเศร้า ไม่ให้ถลำลึกจนเกิดสภาวะที่ต้องพ่ายแพ้ต่อ “ความเศร้า”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินกรณีศึกษา ฟรีดา คาห์โล, มณฑิเยร บุนญา และ อารยา ราชจำเริญสุขที่มีแนวคิดและสร้างสรรค์ที่นำเอาสัญลักษณ์หรือนำเอาเรื่องราวความโศกเศร้าจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เกิดถึงองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ
2. ศึกษาสภาวะอารมณ์ของตนเองที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ยังคงอยู่ และสิ่งที่หายไปโดยใช้ผลงานสร้างสรรค์ให้เป็น กระบวนการ บำบัด เยียวยา เพื่อให้พ้นจากสภาวะความโศกเศร้า ที่จะนำมาซึ่งสภาวะซึมเศร้าได้
3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย โดยนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาสังเคราะห์ร่วมกับอารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัว ให้เกิดเป็นผลงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษา และวิเคราะห์ความหมายของสัญลักษณ์ในศิลปะ

สัญลักษณ์เป็นเครื่องมือทางศิลปะที่สำคัญ แต่เดิมมีการใช้สัญลักษณ์เป็นภาพแทนการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นแบบอักษร และพัฒนา มาจนถึงรูปสัญลักษณ์ในพื้นที่สาธารณะ และการที่ศิลปินนำมาใช้เพื่อแสดงออกถึงความเป็นสากล เพื่อให้เข้าถึงโลกภายในของศิลปินได้ ทำให้ศิลปินมีอิสระที่จะได้ปลดปล่อย และสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกจากความรู้สึกภายในตัวตน สัญลักษณ์ที่ศิลปินนำมาใช้ในงานศิลปะมีทั้งที่ศิลปินคิดขึ้นมาเองเฉพาะกิจสำหรับงานชิ้นนั้น และ ที่มีที่มาจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ และสังคมร่วมสมัยการใช้สัญลักษณ์ในงานศิลปะมีการพัฒนาที่เห็นได้อย่างชัดเจนในศตวรรษที่สิบเก้า โดยศิลปินใช้สัญลักษณ์สื่อความหมายของประสบการณ์ทางอารมณ์ต่างๆ โดยผ่าน สี เส้น รูปทรงและองค์ประกอบ แสดงถึงการสังเคราะห์รูปแบบและความรู้สึกของความเป็นจริงและความเป็นส่วนตัวภายในของ (สืบค้นจาก https://www.metmuseum.org/toah/hd/symb/hd_symb.htm เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2563)

2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับความเศร้า ศึกษาจากจิตวิทยาการสูญเสีย

ในการศึกษาข้อมูลในส่วนของจิตวิทยานั้น มีข้อมูลจำนวนมากที่เป็นข้อมูลทางการแพทย์ที่ อังอิงแนวคิดด้านจิตวิทยา ซึ่งมีผู้กล่าวอ้างหลักของนักจิตวิทยาและนักทฤษฎี ชื่อ คูเบอร์-รอสส์ ซึ่งเป็นจิตแพทย์ชาวสวิส-อเมริกัน เป็นเรื่องความเศร้าที่ตรงไปที่สาเหตุแห่งการเกิดภาวะอารมณ์ที่ชัดเจน ในทฤษฎี ของคูเบอร์- รอสส์ ได้ให้ความหมายของความโศกเศร้าลักษณะนี้ว่า เรื่อง “ปฏิกริยาความโศกเศร้าอันเกิดจากการ สูญเสีย” คูเบอร์ได้แบ่งระยะของสภาวะทางความรู้สึกเศร้าออกเป็นขั้นตอน ตามระยะเวลาตั้งแต่ได้รับความรู้สึกสูญเสียไว้ 5 ขั้นตอน (Grieving Process) ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น จากการแบ่งระยะดังกล่าวนำไปสู่กระบวนการของวิเคราะห์รูปแบบของปัญหาจาก ความเศร้า

ที่แตกต่างกันเนื่องจากมนุษย์ทุกคนนั้นมีพื้นฐาน และที่มาทางอารมณ์ต่างกัน ในบทความวิชาการและบทความวิจัยวิจัยต่างๆที่มีแนวเรื่องใกล้เคียงกัน ที่ศึกษาและอ้างอิงทฤษฎีดังกล่าว เช่น เรื่อง “รับมือภาวะหลังการสูญเสียคนสำคัญ เปลี่ยนความเศร้าเป็นความเข้าใจ” สืบค้นจาก <https://www.manulife.co.th/change-sadness-to-understanding> , เรื่อง “ความเศร้าโศกเสียใจที่เกิดจากการสูญเสียและการตาย (Grief and Bereavement)” บทความของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล สืบค้นจาก <https://med.mahidol.ac.th/ramamental/generaldoctor/06052015-1333> , เรื่อง ภาวะเศร้าโศก จากการสูญเสียคู่ชีวิต : กรณีศึกษา ของ ศิริวรรณ เครือวิริยะพันธ์ ซึ่งเป็นบทความของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาโท สาขาพยาบาลผู้ใหญ่ ร.พ.รามาธิบดี ม.มหิดล สืบค้นจาก https://med.mahidol.ac.th/nursing/jns/DocumentLink/2544/issue_03/06.

2. การรวบรวม วิเคราะห์ กลั่นกรองข้อมูล และศึกษาประวัติศิลปิน

ผู้วิจัยได้รวบรวม วิเคราะห์ กลั่นกรองข้อมูล และศึกษาประวัติศิลปิน กรณีศึกษาที่มีลักษณะของผลงานที่สอดคล้องกับแนวเรื่อง การสะท้อนถึงสภาวะอารมณ์ของศิลปินที่ได้รับความรู้สึกทางความโศกเศร้ามากจนต้องใช้ในการสร้างผลงานศิลปะเพื่อการระบายออกมา ตามในทฤษฎี การออสในระดับของการรับมือของความเศร้าในระดับที่ 3 คือ พยายามหาสิ่งต่างๆ มาช่วยเปลี่ยนแปลงผู้สร้างสรรค์ได้นำข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลของศิลปินด้านทัศนศิลป์ที่กำหนดไว้เป็นกรณีศึกษาคือ ฟรีดา คาร์โกล, มณฑิเยร บุนญา และ อารยา ราชจำเริญสุข

ศิลปินกรณีศึกษา คนที่ 1 : ฟรีดา คาร์โกล (Kahlo Frida)

เป็นจิตรกรแนวผสมแบบเหนือจริง (Surrealism) เหมือนจริง (Realism) สัญลักษณ์นิยม (Symbolism) และอนารยศิลป์ (Primitive art) ฟรีดา คาร์โกล เริ่มวาดภาพตัวเองหลังจากที่เธอได้รับบาดเจ็บสาหัสจากอุบัติเหตุรถบัส ต่อมา ฟรีดา คาร์โกล ได้แต่งงานกับศิลปินคอมมิวนิสต์ชื่อ ดิเอโกริเวรา ในปี 2472

ภาพที่ 1 ภาพแสดงการสร้างสรรคผลงานของศิลปิน ฟรีดา คาร์โกล บนเตียงนอนที่ออกแบบมาโดยเฉพาะ

ที่มา: <https://culturacolectiva.com/travel/9-places-of-frida-kahlo-life-that-changed-her>

เข้าถึงเมื่อ 6 มกราคม 2563

ในผลงานของ ฟรีดา คาค์โล ที่ชื่อ Henry Ford Hospital, 1932 เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึง อารมณ์ ความรู้สึกที่สะเทือนใจ เกี่ยวกับการสูญเสีย ด้วยเนื่องจากประสบการณ์ในชีวิตของเธอล้วนแต่ความสะเทือนใจ มาจากการสูญเสีย ที่เกือบสูญเสียชีวิต ความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกาย และจิตใจที่เกิดกับเธอตั้งแต่ก่อนเธอได้วาดภาพ และเกิดกับเธออีกเรื่อยๆวาระสุดท้าย ผลงาน Henry Ford Hospital ซึ่งเป็นชื่อที่ตั้งในโรงพยาบาลในเมืองดีทรอยต์ ประเทศอเมริกา โรงพยาบาลที่เธอเข้าไปรับการรักษาเมื่อเธอแท้งลูกคนที่ 2 ลูกน้อยที่เธอเผาทะนุถนอมในครรภ์ แม่ในระหว่างตั้งครรภ์ ซึ่งเธอเองก็ทราบว่าจะมีอันตรายถึงแก่ชีวิต ภายในภาพที่เธอวาด มีภาพตัวเองนอนอยู่บนเตียง ไม่มีเสื้อผ้า มีแต่รอยเลือด และคราบเลือดบนผ้าปูเตียงนอนสีขาว ร่างกายส่วนบนหันหน้ามาทางผู้ชม มีน้ำตาอาบแก้ม แต่ร่างกายส่วนล่างบิดเบี้ยวไปอีกทาง รอบตัวฟรีดามีสัญลักษณ์ต่างๆ ลอยอยู่ 6 อย่าง คือ ตัวเด็กทารก ดอกกล้วยไม้ หอยทาก เครื่องจักร ภาพทางการแพทย์ และกระดุกเชิงกราน ผลงานชิ้นนี้ได้สะท้อนความเจ็บปวดทั้งความผิดหวังทางร่างกายและทางอารมณ์ เธอใช้ภาพนี้เพื่อช่วยเยียวยาความรู้สึกที่ทุกซอกจนไม่อาจบรรยายได้แม้เธอไม่สามารถลุกเดินไปไหนมาไหนได้ แต่สิ่งเดียวที่เยียวยาเธอในขณะนั้นคือการวาดภาพ (สืบค้นจาก <http://www.3e-art.fr/2014/12/lhopital-henry-ford-de-frida-kahlo.html> เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2563)

ภาพที่ 2. ผลงานของศิลปินฟรีดา คาค์โล ผลงานชื่อ: โรงพยาบาล Henry Ford, 1932 น้ำมันกับโลหะ
ปัจจุบันเก็บรักษาใน พิพิธภัณฑ์ Museo Dolores Olmedo Patiño, เม็กซิโกซิตี
ที่มา: <https://www.thoughtco.com/exhibition-image-gallery-frida-kahlo-4126824>
เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2563

ศิลปินกรณีศึกษา คนที่ 2 : มณฑิธร บุญมา

มณฑิธร บุญมา เป็นศิลปินที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์โดยใช้สื่อที่มีความหมายทางสัญลักษณ์อย่างลึกซึ้ง ซึ่ง ในช่วงที่ ศิลปินมีสภาวะรู้สึกสับสน โศกเศร้า กับการเจ็บป่วยของภรรยา ศิลปินสร้างสรรค์เหมือนเป็นการฝึกจิตสร้างสมาธิ และการกำหนดจิต ในขณะนั้น มณฑิธรพยายามหาทางเลือกอื่นๆ ในการรักษาพยาบาลภรรยา นอกจากการรักษาแพทย์แผนปัจจุบัน ด้วยการนวดสมุนไพรมาใช้เพื่อ การรักษา และกลายมาเป็นรูปแบบหนึ่งในการทางานศิลปะของ มณฑิธรนับจากนั้น (รูป-กลิ่น-เสียง)

ภายหลังการจากไปของภรรยา มณฑิธรทำงานศิลปะจัดวางชิ้นใหญ่ การสะท้อนเรื่องความหวังและการเยียวยาจิตใจก่อนจะพบว่าตนเองเป็นมะเร็งปอดและ ลามไปยังก้านสมอง

ผลงานจึงสร้างสรรค์ด้วยพลังผลักดันภายใน มาสู่ภายนอก ผลงานหลายชิ้นชี้ให้เห็นถึงสัจธรรมของการ เวียนว่าย ตาย เกิด ซึ่งเป็นสัจจะ ของ ชีวิต แต่มณฑิธรได้กล่าวไว้ว่า งานของเค้าไม่ใช่ผลงานพุทธศิลป์ เนื่องจากเขาต้องการให้ผลงานของเขาเป็นสิ่งที่แสดงเนื้อหา ความหมายอันเกิดจากรูปลักษณ์ของรูปร่าง น้ำหนัก ความสมดุล และส่วนต่างๆ และหากพบสาระทางพุทธศิลป์ในผลงานของเขา แสดงว่าพุทธปรัชญาต่างๆ ที่พระพุทธรูปทรงคันพบนั้น เป็นสัจธรรมที่สากลสามารถ สัมพันธ์กับชีวิต การมีอยู่ การปรากฏและการแปรเปลี่ยนสูญสลายของสรรพสิ่ง ซึ่งเป็นสาระที่เขาได้สร้างให้ปรากฏในผลงาน และพุทธศาสนา นั้น สำหรับมณฑิธร คือส่วนที่หล่อหลอมมโนคติและทัศนคติที่มีต่อโลก ชีวิตและศิลปะ

ภาพที่ 3. ผลงานของศิลปิน มณฑิธร บุญมา

บ้านแห่งความหวัง 'House of Hope' (2540) 2539-40; เหล็ก, ยาสมนไพร, ไม้; 400 x 300 x 600 ซม.

ที่มา: <http://sites.asiasociety.org/arts/boonma/house/b0.html> เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2563

ผลงานชุด บ้านแห่งความหวัง ‘House of Hope’ (2540)

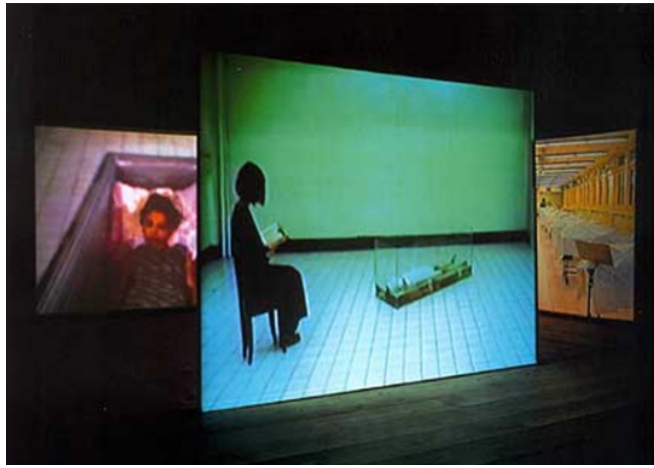
เป็นผลงานที่ศิลปินค้นหาความหมายของการเกิด มีชีวิตอยู่ และการตาย ใช้รูปแบบอินสตอลเลชัน ขนาดใหญ่ ที่ทำขึ้นจากสมุนไพรมีการใช้วัสดุพื้นถิ่นเข้ามาใช้ในการทำงาน ให้ความรู้สึกเหมือนการเดินเข้าไปในสถานที่เพื่อสัมผัสประสบการณ์ที่แวดล้อมไปด้วยรูป รส กลิ่น เสียง มณเฑียรใช้ลูกปัด หรือลูกประคำสมุนไพรมากมายพันเส้นห้อยโยงหิ้งตัวในแนวตั้งรูปทรงภายนอก คล้ายบ้าน ผนึ่งที่ทำด้วยสมุนไพรมี (หญ้าฝรั่ง, ขิง, และยูคาลิปตัส) สัมผัสแรกที่ได้เห็นภาพรวมของผลงาน จะเห็นได้ถึงถึงความงาม ความสุข และความผ่อนคลาย แต่เมื่อสัมผัส และเข้าไปอยู่ร่วมกับ ผลงานจะรับรู้ได้ว่า HOUSE OF HOPE เป็นเรื่องราวของการสวดมนต์ที่มณเฑียร สวดมนต์อ่อนนวยาว เรื่องความเจ็บป่วยของภรรยาเนื่องจากโรคมะเร็ง ผลงานแสดงให้เห็นถึงความโศกเศร้าที่ไม่ได้แสดง ตัวอย่างชัดเจน แต่ซุกซ่อนอยู่ในทุกองก์ของภาพ และกลิ่นของสมุนไพรมี่ผู้ชมได้สัมผัส สัมผัสได้ถึง กลิ่นที่อบอวล หรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เปรียบเสมือน การสวดมนต์อ่อนนวยาวตามแบบความศรัทธาของ พุทธศาสนา และแทรกความเชื่อในเรื่องอนัตตา (Anatta) คือ ความไม่มีตัวตน ไม่ใช่ตน ความเป็น นามธรรม ไม่ต้องมีการเกิดหรือการทรงตัว ก็สามารถมีรูปทรงอยู่สิ่งต่างๆ ที่พอจะพาให้สามารถ บรรเทาความทุกข์ได้

ศิลปินกรณีศึกษา คนที่ 3 : อารยา ราชจำเริญสุข

ผลงานของเธอได้แสดงในนิทรรศการทั้งเดี่ยวและกลุ่มทั้งในประเทศและนานาชาติ ประเทศทั่วโลก ผลงานในช่วงแรกของการเป็นศิลปิน อารยาสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ที่ได้รับรางวัล จากเวทีประกวดทั้งในระดับประเทศและระดับสากล ก่อนที่จะหันเหไปทำงานประติมากรรมและ ศิลปะจัดวาง ตามมาด้วยงานศิลปะภาพเคลื่อนไหวและวิดีโอบันทึกการแสดงสด ที่นำเสนอเรื่องราว เกี่ยวกับความทรงจำส่วนตัว หลังจากศิลปินผ่านสภาวะของการสูญเสียบุคคลต่างๆ ในชีวิต เช่นใน ผลงานภาพพิมพ์หลายชิ้น ศิลปินสร้างสรรค์จากความรู้สึกถึง บุคคลที่รักของศิลปินที่ได้จากไป

ผลงาน อีกหลายชิ้นที่แสดงออกให้เห็นว่ามีการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตและ ความตายผ่านกลวิธีที่ทำทนายจิตสำนึก และเส้นแบ่งทางจารีตการรับรู้ของผู้ชม ผ่านภาพและการแสดง ศิลปะที่สะท้อนความรู้สึกและ กระทบต่ออารมณ์อันสะเทือนใจ เช่นผลงาน เธอไปอ่านบทกวีให้ผู้ฟัง ที่เป็นร่างกายไร้วิญญาณในห้องดับจิต หรือการสอนหนังสือและสนทนากับศพคนตายในผลงาน “สนทนากับความตายบนถนนสายแรกของชีวิต (2005)” และ “The Class (2005)” ผลงานของ อารยา ราชจำเริญสุข มักเป็นการสำรวจปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เป็นคู่ตรงข้าม หากแต่ก็มีขอบเขตที่ เหลื่อมซ้อนกัน ไม่ว่าจะเป็น ชีวิตและความตาย มนุษย์และสัตว์ เสรีภาพและกฎเกณฑ์ เธอกระตุ้นให้ ผู้ชมได้ขบคิดและหาความหมายใหม่ๆ ของขอบเขตและเส้นแบ่งของคู่ตรงข้ามเหล่านี้ ผลงาน ชุด Lament เป็นผลงานที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้นในปี 2540 เป็นผลงานวิดีโอ ที่รวมภาพเคลื่อนไหวในการที่ ศิลปินสร้างผลงานในการอ่านบทกวี ให้ร่างที่ไร้วิญญาณฟัง ศิลปินได้เคยกล่าวไว้ในบทสัมภาษณ์ เกี่ยวกับผลงานชิ้นนี้ว่าเป็นเรื่องราว ผู้ก้มและรักใคร่ถึงผู้ที่ได้จากไป เนื่องจากการสูญเสีย ญาติผู้ใหญ่

ทั้งยาย พ่อแม่ ตา ทำให้เกิดการถวิลหา ความสัมพันธ์ในครอบครัว และใช้ร่างไร้วิญญาณ เพื่อนี้เป็นตัวแทน โดยใช้เสียงอ่านวรรณกรรม แทนความพยายามในการดึงกลับซึ่งความสัมพันธ์ที่เคยมีเคยเป็นนัยยะของความหมายที่เกิดขึ้น คือ การอ่านให้ร่างของผู้ที่ไม่รับรู้ ซึ่ง ศิลปินหวังว่าอาจจะรับรู้ แต่สุดท้าย อาจจะสะท้อนกลับว่า เสียงแห่งความอาวรณ์ ต่างๆมันคือเสียงที่เกิดขึ้นในใจศิลปิน เสียงที่เกิดขึ้นในห้อง ต่อหน้าร่าง มันคือแค่จินตนาการ มันคือจินตนาการที่แรง ความปรารถนาที่แรง เป็นจินตนาการแบบที่ ฟุ้งฝัน มันไม่ใช่ความจริง (ตีความจากบทสัมภาษณ์ ศิลปิน ใน <http://art4d.com/2019/05/interviews-araya-rasdjarmrearnsook> สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2563)

ภาพที่ 4 ศิลปิน อารยา ราชจำเริญสุข

ภาพผลงาน ชุด Lament, 2000, ลักษณะการจัดวางในพื้นที่ห้องนิทรรศการ
ที่มา: <http://rama9art.org/araya/index.html> เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2563

ภาพที่ 5. ศิลปิน อารยา ราชจำเริญสุข

ผลงานชุด Lament, 1998

ที่มา: <https://www.pinterest.com/pin/603552787542588831/> เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2563

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง : ตารางวิเคราะห์ลักษณะผลงานของศิลปิน

ชื่อหัวข้อ	ศิลปิน ฟรีดา คาห์โล ผลงานชื่อโรงพยาบาล Henry Ford	ศิลปิน มณฑิธร บุญมา ผลงานชื่อ บ้านแห่ง ความหวัง	ศิลปิน อารยา ราชจำเริญสุข ผลงานชื่อ Lament
เนื้อหาการ สร้างสรรค์	สะท้อนความเจ็บปวดและความ ผิดหวังทางร่างกายและทาง อารมณ์ในเรื่องเกี่ยวกับการ สูญเสียลูกคนที่ 2 ในขณะที่เธอ ไม่สามารถลุกเดินไปไหนมาไหน ได้	ต้องการ ค้นหาความหมาย ของการเกิด มีชีวิตอยู่ และ การตาย ผลงานแสดงให้เห็น ถึงความโศกเศร้าที่ไม่ได้แสดง ตัวอย่างชัดเจน แต่ซุกซ่อนอยู่ ในทุกอนุของผลงาน กลิ่นของ สมุนไพรที่อบอวน หรือ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เปรียบเสมือน การสวดมนต์ อ่อนน้อมตามแบบความ ศรัทธาของพุทธศาสนา และ แทรกความเชื่อในเรื่องอนัตตา (Anatta) คือ ความไม่มีตัวตน ไม่ใช่ตน	เรื่องราว ผูกพันและรักใคร่ถึงผู้ที่ได้ จากไป เนื่องจากการสูญเสีย ญาติ ผู้ใหญ่ ใช้ร่างไร้วิญญาณ เพื่อนี้เป็น ตัวแทน และใช้เสียงอ่าน วรรณกรรม แทนความพยายามใน การดึงกลับซึ่งความสัมพันธ์ที่เคยมี เคยเป็น นัยยะของความหมายที่ เกิดขึ้น คือ การอ่านให้ร่างของผู้ที่ ไม่รับรู้ ซึ่ง ศิลปินหวังว่าอาจจะรับรู้ เพื่อที่จะดึงความทรงจำ ความถวิล หา ให้กลับคืนมา
รูปแบบการ สร้างสรรค์	ลักษณะรูปแบบผสมผสานความ เหมือนจริง และความเหนือจริง โดยการเขียนแบบศิลปะแบบ ดั้งเดิม มีการใช้สัญลักษณ์หลาย อย่างเพื่อสื่อความหมายสะท้อน ความคิดและอารมณ์ที่สูญเสีย เพื่อให้เกิดผลทางความรู้สึกที่เป็น นามธรรม	ใช้รูปแบบการจัดวางศิลปะ ขนาดใหญ่ ที่ทำขึ้นจาก สมุนไพรมีการใช้วัสดุพื้นถิ่น เข้ามาใช้ในการทำงาน ให้ ความรู้สึกเหมือนการเดินเข้า ไปในสถานที่เพื่อสัมผัส ประสบการณ์ที่แวดล้อมไป ด้วยรูป รส กลิ่น เสียง ให้ ความรู้สึกเป็นนามธรรม	รูปแบบวิดีโอ อินสตอลเลชันโดยใช้ วิดีโอบันทึกการแสดงสดของตัว ศิลปินในบรรยากาศของห้วงกว้าง ทางความรู้สึก
เทคนิคการ สร้างสรรค์	ผลงานชิ้นนี้เป็นการสร้างสรรค์บน แผ่นโลหะ เป็นครั้งแรกที่ศิลปิน ทดลองใช้ เป็นเทคนิคโบราณที่ใช้ ในประเทศเม็กซิโก ที่ใช้เขียนภาพ เพื่อสื่อสารกับพระเจ้า	ใช้วัสดุที่เป็นสมุนไพร ที่แทน การรักษาแบบดั้งเดิมของ โบราณ/ การเรียงลูกประคำ แบบความเชื่อทางวัฒนธรรม เรื่องการสวดมนต์	การบันทึกวิดีโอ การอ่าน วรรณกรรม เรื่อง มัทนะพาธา ที่ เป็นวรรณกรรม ในยุคอดีต ให้ร่าง ไร้วิญญาณที่อุปมาเป็นเครื่องญาติที่ จากไปของศิลปิน

ที่มา : ผู้วิจัย

ตารางที่ 2 ชื่อตาราง การวิเคราะห์ความหมายจากสัญลักษณ์

ชื่อหัวข้อ	ศิลปิน ฟรีดา คาห์โล ผลงาน:โรงพยาบาล Henry Ford	ศิลปิน มณฑิเตอร์ บุญมา ผลงาน:บ้านแห่งความหวัง	ศิลปิน อารยา ราชจำเริญสุข ผลงาน: Lament
สัญลักษณ์ ทางความเชื่อ ของศิลปิน	การจัดองค์ประกอบภาพมีลักษณะ คล้ายลักษณะ Ex-vote (ภาพเขียนเกี่ยวกับคำปฏิญาณซึ่ง มักจะแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่ เป็นอันตรายซึ่งผู้ทำคำเสนอรอด ชีวิต:เป็นแก่นกับนักบุญหรือพระ เจ้า	ความเชื่อในเรื่องอนัตตา(Anatta) คือ ความไม่มีตัวตน ไม่ใช่ตน แทนด้วย ลูกประคำที่ร้อยต่อเนื่องเป็นเส้น ยาวจำนวนหลายเส้นจนสร้าง รูปทรงภายนอกให้เหมือนรูปทรง บ้านบ้านที่ดูเหมือนใหญ่โต แต่ไม่ มีความแน่นอน เนื่องจากหากเอา มือไปปิดโดน ก็จะโยกไหว และ แท้จริงแล้ว ไม่สามารถสัมผัสได้ ด้วย พัง ทลาย ได้โดยง่ายและไม่ สามารถ รับน้ำหนักรับแรงอะไร ได้	มิติ เวลาที่เหลื่อมซ้อนกัน แทนค่าด้วย - ร่างที่มีชีวิต และร่างที่ไร้ชีวิต - เสียงจริง และ เสียงในจิตใจ
สัญลักษณ์ ทางสังคม	พื้นที่ว่าง -ภาพตัวเองอยู่บนเตียง คนเดียวขนาดตัวซึ่งมาขนาดเล็ก กว่าพื้นที่ว่าง; แทนค่า โดดเดี่ยว มิติที่ระยะไกล - บริษัท Ford Motor Company ด้านหลังภาพ เป็นอาคารของ แสดงให้เห็นว่า ตัวเองหลงทางอยู่ในที่ที่ไม่คุ้นเคย -รูปทรงต่างๆในระยะหน้า -เช่น ภาพบริเวณท้องขณะตั้งครรภ์ เป็น สิ่งที่บอกถึงระบบการทำงานของ ร่างกายขณะตั้งครรภ์ ว่าทำงาน อย่างไร -กระดุกเชิงกราน แทนสาเหตุหลักที่ ทำให้เธอไม่มีลูก -ดอกกล้วยไม้ แทนความรักที่เธอ ได้รับจากสามี	พื้นที่ว่าง – การเรียงเส้น ลูกประคำ ที่ห้อย แขนว เว้น ระยะห่าง จนกลายเป็นรูปทรง ของบ้าน ในผลงาน House Of Hope มิติที่ระยะไกล -ผนังที่ทำด้วย สมุนไพรมะพร้าว(หญ้าฝรั่ง, ชิง, และยูคา ลิปตัส)แทนความหวังที่ไม่แน่นอน เนื่องจากการรับรู้เรื่องกลิ่นจะมี ความไม่ชัดเจน มาสามารถจับ ต้องได้ ไม่มีรูปทรงที่แน่นอน ลักษณะการระบายเหมือนกลุ่ม ก้อนเมฆบนท้องฟ้า ที่มีรูปทรงไม่ ชัดเจน จนไปสิ้นสุด ตรงที่ว่างที่ เหมือนช่องประตูทางออก	การใช้ทัศนธาตุทางศิลปะที่ไม่ เคยชิน เช่น การอ่านบทกวี ให้ร่างไร้วิญญาณฟัง โดยมี การเว้นการวางร่าง เป็นระยะ เป็นจังหวะที่เท่าๆ กัน ให้ ภาพที่มองเห็นแทนความจริง ที่เป็น นัยยะทางความรู้สึก

ชื่อหัวข้อ	ศิลปิน ฟรีดา คาห์โล ผลงาน:โรงพยาบาล Henry Ford	ศิลปิน มณฑิยา บุญมา ผลงาน:บ้านแห่งความหวัง	ศิลปิน อารยา ราชจำเริญสุข ผลงาน: Lament
	- หอยทากเป็นสัญลักษณ์ของความ เชื่องช้าของการผ่าตัด - เครื่องจักรแสดงให้เห็นถึงความไม่ มีตัวตนของการบริการของ		
สัญลักษณ์ ของบุคคลอัน เป็นที่รักที่ จากไป	ภาพทารกในครรภ์ที่ตาย มีการ เชื่อมโยงระหว่างทารกในครรภ์และ แม่ของมันคือสายสะดือ แทน ลูก ชายของเธอและสามี ที่เธอ ปรารถนา	สมุนไพรมะนาว (หญ้าฝรั่ง, ขิง, และยูคา ลิปตัส) ที่ใช้ประกอบ ทาหนัก/ และทำเป็นลูกประคำ เป็นสิ่งที่ใช้ รักษาอาการป่วยของภรรยา	ร่างไร้วิญญาณ/วรรณกรรม เช่น มัทนะพาธา
สัญลักษณ์ ทางการ ประชด ประชันใน ชีวิต และ โชคชะตา	การจัดภาพแบบ voto ลักษณะ ภาพเพื่อจุดประสงค์ให้เป็นประจักษ์ พยานและขอบคุณสำหรับความ ช่วยเหลือจากสวรรค์แต่ฟรีดาได้ เปลี่ยนแปลงจากรูปนักบุญเป็นภาพ ตนเองไว้ตรงกลางแทนที่จะบันทึก การกระทำอันน่าอัศจรรย์ของ ธรรมิกชน Kahlo แทนเรื่องราวของ ตนเองราวกับว่าเธอกลายเป็น นักบุญและผลงานก็ไม่ได้ขอบคุณ พระเจ้า แต่เป็นการประชดประชัน และถามว่าทำไมตนเองถึงเจ็บปวด เอง	รูปทรง บ้าน ในงาน House Of Hope มีลักษณะทางนามธรรม และรูปธรรมผสมผสานกัน รูปทรง ความรู้สึกที่ใหญ่โตแต่จับ ต้องไม่ได้ ดังเช่นความคิดที่ว่าพระ เจ้านั้นมีอยู่ แต่แท้จริงแล้ว ไม่เคย ปรากฏให้เห็นมันมันเป็นเรื่องของ ความหวัง	สร้างบรรยากาศ เสมือนการ อ่านหนังสือให้คนที่จากไปใน อดีตฟัง เพื่อดึงกลับความทรง จำ หรือเพื่อที่จะยืนยันว่าใน ที่สุดมันคือเสียงของศิลปิน เท่านั้นเอง เสียงใน จินตนาการ มันคือจินตนาการ ที่แรง ความปรารถนาที่แรง เป็นจินตนาการแบบที่พุ่งฝัน มันไม่ใช่ความจริง

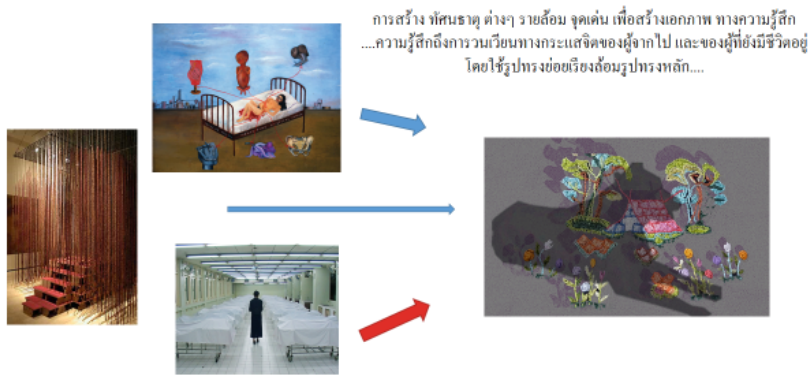
ตารางที่ 3 ชื่อตาราง การสังเคราะห์ผลงาน ของศิลปิน นำไปสู่การสร้างสรรคของผู้วิจัย

ลำดับ	แนวทางการใช้สัญลักษณ์ที่สอดคล้องกัน ดังนี้	แนวทางที่ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้ ในผลงานชื่อสวน สวรรค์
1	การใช้สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน	ความเชื่อเรื่องการคงอยู่ของความรู้สึก แสดงด้วยสัญลักษณ์ ที่ผู้จากไปผูกพันอย่างเหนียวแน่นเช่น บ้าน ต้นไม้ สุนัข และ ความรู้สึกถึงการวนเวียนทางกระแสนิจของผู้จากไป และ ของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ เทคนิคการปัก การร้อยให้เกิดรูปทรง บ้าน ต้นไม้ ดอกไม้ แบบไม่เหมือนจริง แสดงความเชื่อมโยงในมิติความจริง และ มิติความรู้สึก (เป็นเทคนิค ที่ แม่ชอบปักลายสวยงามให้ ลูกหลาน)เป็นรูปทรงที่สื่อความหมายและเป็นรูปทรงที่แม่ เคยสร้างสรรค์ให้เรา
2	มีการใช้สัญลักษณ์ที่แทนค่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่เป็น วัฏจักรของชีวิต	ด้วยเทคนิคการปักผ้า เป็นการสร้างสมาธิเพื่อให้เข้าใจ ธรรมชาติของชีวิตที่แท้จริงที่มีขึ้น และลง เสมือนลมหายใจ เข้าออก
3	ลักษณะของการใช้สัญลักษณ์ทางรูปธรรม สื่อไป ถึงเรื่องที่เป็นนามธรรม ที่มีการใช้การประชิด ประชัน ในโชคชะตาที่ไม่ยึดคนรักที่จากไป	ผลงานชุดสวนสวรรค์สร้างสรรค์จากภาพของมารดาผู้วิจัย ได้เคยสร้างสรรค์ไว้ด้วยการปักเสื้อผ้าให้ลูกๆ ดังนั้น ความรู้สึกจากรูปทรงที่ไม่เหมือนจริงทำให้ ความจริงที่ไม่มี ตัวตนของแม่ที่ไม่อยู่แล้ว เหลือเพียงภาพจินตนาการที่ ผู้วิจัยยังคงคิดวนเวียนว่าแม่ยังคงมีอยู่
4	มีการใช้เวลา และ มิติทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทาง ความรู้สึกใหม่ทางความรู้สึกโดยการใช้พื้นที่ว่าง , ระยะของรูปทรง ,จังหวะในการวางรูปทรง ,การ ซ้ำ	ความเชื่อเรื่องการคงอยู่ของความรู้สึก แสดงด้วยสัญลักษณ์ ที่ผู้จากไปผูกพันอย่างเหนียวแน่นเช่น บ้าน ต้นไม้ สุนัข และ ความรู้สึกถึงการวนเวียนทางกระแสนิจของผู้จากไป และ ของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่เทคนิคการปัก การร้อยให้เกิดรูปทรง บ้าน ต้นไม้ ดอกไม้ แบบไม่เหมือนจริง แสดงความเชื่อมโยง ในมิติความจริง และมิติความรู้สึก (เป็นเทคนิค ที่ แม่ชอบ ปักลายสวยงามให้ลูกหลาน)เป็นรูปทรงที่สื่อความหมายและ เป็นรูปทรงที่แม่เคยสร้างสรรค์ให้เรา
5	มีการใช้สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทางการรับรู้ เพื่อสร้างการรับรู้จริงทางความรู้สึก	ภาพเงาสุนัข โดดเดี่ยว ขนาดใหญ่ แทนความรู้สึกการ สูญเสีย ที่ไม่สามารถยอมรับความจริงได้ เป็นเพียงความ เลื่อนรางของความจริงที่ยังคงเลื่อนรางอยู่ต้นไม้ สวนดอกไม้ เป็นอาณาจักรความรักที่แม่ปลูกไว้ ให้ลูก หลาน เมื่อได้มา ได้ชื่นชม เป็นที่พักกาย พักใจ ดุจสวนสวรรค์ ของลูกหลาน

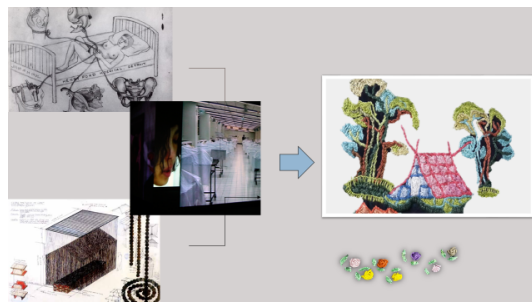
ภาพที่ 6 ภาพผลงานสร้างสรรค์ ชื่อผลงาน สวนสวรรค์

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 7 มีการใช้สัญลักษณ์เพื่อบอกเวลา และ มิติทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่ทางความรู้สึก โดยการใช้พื้นที่ว่าง ,ระยะของรูปทรง ,จังหวะในการวางรูปทรง ,การซ้ำ

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 8 ความเชื่อมโยงการใช้สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน

ที่มา: ผู้วิจัย

ผลการวิจัย

1. การใช้สัญลักษณ์ของ 3 ศิลปินกรณีศึกษา คือ ฟรีดา คาห์โล, มณฑิเยร บุนญา และ อารยา ราชจำเริญสุข โดย ศิลปินได้นำเรื่องราว ประสบการณ์ในชีวิตจริงที่ผ่านอารมณ์ ความรู้สึกของการสูญเสียบุคคล อันเป็นที่รักมาเป็นเนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงาน
2. ศิลปินทั้ง 3 นั้นมีแนวทางการสร้างสรรค์โดยการใช้สัญลักษณ์สื่อความหมายแทนอารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัวเป็นสัญลักษณ์คิดขึ้นมาเฉพาะสำหรับผลงานที่ศิลปินสร้างสรรค์เพื่อตอบสนอง เรื่องราวและเหตุการณ์เฉพาะเหตุการณ์ที่เป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความทุกข์ โดยสรุปได้ดังนี้
 - 2.1. การใช้สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน
 - 2.2. มีการใช้สัญลักษณ์ที่แทนค่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่เป็น วัฏจักรของชีวิต
 - 2.3. ลักษณะของการใช้สัญลักษณ์ทางรูปธรรม สื่อไปถึงเรื่องที่เป็นนามธรรม ที่มีการใช้ การประชดประชัน ในโชคชะตาที่ไม่ยึดคนรักที่จากไป
 - 2.4. มีการใช้เวลา และ มิติทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่ทางความรู้สึกโดย การใช้พื้นที่ว่าง, ระยะเวลาของรูปทรง, จังหวะในการวางรูปทรง, การซ้ำ
 - 2.5. มีการใช้สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทางการรับรู้ เพื่อสร้างการรับรู้จริงทางความรู้สึก
3. ผู้วิจัยได้นำแนวทางการเชื่อมโยงการใช้สัญลักษณ์ (ในผลการวิจัยข้อ 2) มาสร้างสรรค์ ผลงาน ชื่อ สวนสวรรค์

รายการอ้างอิง

- อารยา ราชจำเริญสุข. (2552). ในสถานการณ์เช่นนี้ สิ่งพึงควรใส่ใจคือการทรมานของดวงจันทร์. พิมพ์ครั้งที่ 1, บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- “เมื่อคนที่รักมาจากไป จะมีชีวิตอยู่ต่อไปอย่างไร วิธีรับมือกับความโศกเศร้าจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก”. (12 ตุลาคม 2560). [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <https://thestandard.co/howto-deal-with-the-sadness-of-losing>
- “L'HÔPITAL HENRY FORD, de Frida Kahlo”. (28 ธันวาคม 2557). [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <http://www.3e-art.fr/2014/12/lhopital-henry-ford-de-frida-kahlo.html>
- “Symbolism”. (สิงหาคม 2550). [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก https://www.metmuseum.org/toah/hd/symb/hd_symb.htm
- “รับมือภาวะหลังการสูญเสียคนสำคัญ เปลี่ยนความเศร้าเป็นความเข้าใจ”. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://www.manulife.co.th/change-sadness-to-understanding>
- ธนา นิลชัยโกวิทย์. ความเศร้าโศกเสียใจที่เกิดจากการสูญเสียและการตาย (Grief and Bereavement). [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <https://med.mahidol.ac.th/ramamental/generaldoctor/06052015-1333>

“Exhibition Image Gallery: Frida Kahlo”. (8 มีนาคม 2560). [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก
<https://www.thoughtco.com/exhibition-image-gallery-frida-kahlo-4126824>

“INTERVIEWS : ARAYA RASDJARMREARNSOOK”. (12 พฤษภาคม 2562). [ออนไลน์].
สืบค้นจาก

<http://art4d.com/2019/05/interviews-araya-rasdjarmrearnsook>.

Montien Boonma. “House of Hope” [ออนไลน์]. สืบค้นจาก

<http://sites.asiasociety.org/arts/boonma/house/b0.html>

องค์ความรู้จากผลงานจิตรกรรม พิชัย นิรันดร์

THOUGHTS FROM THE PAINTINGS OF PICHAIR NIRAND

เด่น หวานจริง*

Den Warnjing*

บทคัดย่อ

ประเทศไทยในปี พ.ศ.2466 - ปัจจุบัน ได้มีการพัฒนารูปแบบศิลปกรรมจากแบบประเพณีที่เดิมได้รับการวิวัฒนาการจากอิทธิพลของศิลปะอินเดีย มาเป็นรูปแบบศิลปะสมัยใหม่ โดยได้รับอิทธิพลจากศิลปะตะวันตกที่เข้าสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับการศึกษาทางด้านศิลปะของประเทศไทย ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัฐบาลจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ได้ให้ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เข้ามารับราชการในตำแหน่งช่างปั้นในปี พ.ศ.2466 ต่อมาได้ก่อตั้งโรงเรียนประณีตศิลปกรรม และได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากร ในปี พ.ศ.2486 โดยใช้หลักทางอคาเดมิคอาร์ต แบบสากลเข้ามาปรับใช้กับการให้ลูกศิษย์ศึกษาศิลปะแบบประเพณีของไทยควบคู่กันไปด้วย ผลจากการใช้หลักการและวิธีการสอนนี้ ทำให้ลูกศิษย์คนหนึ่งของท่านชื่อพิชัย นิรันดร์ ได้ใช้แนวคิด และเทคนิควิธีการแบบศิลปะสมัยของตะวันตก ผสมผสานกับรูปแบบและแนวคิดของศิลปะไทย เช่น การนำรูปแบบของธรรมจักร และรอยพระพุทธรบาท ดอกบัวที่ได้รับความนิยมของช่างไทยในยุคทวารวดี เป็นแรงบันดาลใจทำให้เกิดรูปแบบใหม่ขึ้น และมีลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลแสดงความเป็นเอกลักษณ์ไทยที่เชื่อมต่อกับอดีตสมัยของไทย ผลงานของพิชัย นิรันดร์ ยังได้เป็นต้นแบบให้กับนักศึกษาศิลปะและศิลปินในยุคต่อมาใช้เป็นแบบอย่าง และอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์จนถึงปัจจุบันนี้ ด้วยความสำคัญดังกล่าวการนำผลงานของพิชัย นิรันดร์ มาศึกษาองค์ความรู้ของการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เป็นเอกสารทางวิชาการ และเกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษาด้านศิลปะของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

คำสำคัญ: องค์ความรู้, การสร้างสรรค์จิตรกรรม, พิชัย นิรันดร์, ศิลปินแห่งชาติ

* 92/2 หมู่ 3 ตำบลลาดงา อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13110

92/2 Moo 3 Lardga, Sana District, Ayutthaya Province 1311

Abstract

From 1923 to the present, Thailand saw the development of Art Education from traditions influenced by Indian art forms to modern art forms depicting the influence of Western art forms that shaped the development of Thai Arts. In 1923, during the reign of King Rama VI, the Government Field Marshall Pleng Phibulsongkram commissioned Silpa Bhirasri to serve as a sculptor and to establish a Fine Arts school in his honor. The school was later upgraded to become what is now known as Silpakorn University, an institution that delivers international academic art adapted for students studying traditional Thai art. With this, Pichai Niran used Western concepts and techniques combined with the form and concept of ancient Thai art, such as the application of the Dharma and the Footprints Lotus Flower that has been popular among Thai craftsmen in the era and created a new style with a unique characteristics that depicts the peculiarity of Thailand with respect to its history. Pichai Niran's works have since been a strong influence in the works of Thai art students and artists until today. The use of Pichai Niran's work is therefore important in order to produce an academic document that will continue to advance the foundation of Thai arts education.

Key words: Knowledge, Creative painting, Pichai Nirand, National artist

บทนำ

ในอดีตศิลปะของประเทศไทยมีวิวัฒนาการจากรูปแบบ และเนื้อหาที่ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะอินเดียที่เข้ามาโดยการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการค้าในสมัยโบราณสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นถิ่นอาศัยของชุมชนดั้งเดิม ยังไม่มีการนับถือศาสนาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง เมื่อการเผยแพร่พุทธศาสนาเริ่มเข้ามา รูปแบบของศิลปะอินเดียก็ได้เข้ามาสู่ดินแดนแถบนี้ด้วยจากศิลปะดั้งเดิมของชุมชนมอญ ได้พัฒนารูปแบบเนื้อหาจนเกิดศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ยุคแรก ได้แก่ ทวารวดี ภายหลังจากนั้นก็เกิดศิลปะศรีวิชัย สุโขทัย ลพบุรี อยุธยา รัตนโกสินทร์ เป็นลำดับ ประเทศไทยเจริญรุ่งเรืองต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานด้วยเอกลักษณ์ของศิลปะที่เป็นแบบอุดมคติที่มีรากฐานจากอินเดีย ต่อมาในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 อิทธิพลของศิลปะตะวันตกเริ่มเข้ามาโดยการค้าและการล่าอาณานิคม ของชาติตะวันตกที่เข้ามาสู่ภูมิภาคนี้ การเปลี่ยนแปลงของศิลปกรรมไทย โดยเฉพาะจิตรกรรม ได้มีการพัฒนารูปแบบโดยจิตรกรขรัวอินโข่ง ที่ได้นำหลักทัศนียวิทยาเข้ามาใช้ในการสร้างองค์ประกอบภาพ ทำให้จิตรกรรมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ภาพเขียนไทยไม่ได้แสดงมิติทางลึก ผลจากการใช้ทัศนียวิทยาแบบที่ยังไม่ถูกต้องตามหลักการของตะวันตกนั้น ทำให้ผลงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณีในระยษนี้ยังไม่เป็นเอกภาพ ยังดูแล้วมีส่วนที่ไม่เข้ากัน ในการผสมผสานของลักษณะ 3 มิติ กับ 2 มิติ (วิวัฒนาการลายไทย, 2534), (วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 2535)

ในปี พ.ศ. 2464 - 2477 จิตรกรรมไทยแบบประเพณีได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อีกครั้ง เมื่อรัฐบาลได้มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อเป็นสถานศึกษาทางด้านงานช่างปั้น ช่างเขียน และงานสถาปัตยกรรม โดยมีศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ซึ่งเป็นชาวอิตาลี เข้ามารับราชการและดำเนินการสอน รวมถึงการออกแบบและปั้นอนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ใช้หลักการสอนแบบตะวันตก โดยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ และซึมซับศิลปะไทยในยุคสมัยต่างๆพร้อมกันไปด้วย ผลจากการใช้หลักการสอนนี้ทำให้มีลูกศิษย์หลายท่านใช้เป็นหลักคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน หนึ่งในนั้นได้แก่ พิชัย นรินทร์ ที่ได้ใช้รูปทรงของธรรมจักร รอยพระพุทธบาท ดอกบัว ที่อยู่ในยุคสมัยประวัติศาสตร์ของไทย นำมาผสมผสานกับเทคนิควิธีการแบบตะวันตก ที่เป็นศิลปะสมัยใหม่ นอกจากทางรูปแบบของศิลปะแล้วยังได้นำเนื้อหาของพุทธศาสนา มาแสดงออกในผลงานอีกด้วย (วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 2535)

จากความสำคัญดังกล่าวที่พิชัย นรินทร์ เป็นศิลปินรุ่นบุกเบิกที่สำคัญ ทำให้เกิดการพัฒนาของศิลปะไทยให้เจริญก้าวหน้า ทั้งในวงการศึกษาทางด้านศิลปะ ที่ได้มีการใช้ผลงานของท่านเป็นต้นแบบในการศึกษาเรียนรู้ให้กับนักศึกษา และทรงอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ของศิลปินรุ่นต่อมา ทำให้การใช้แนวคิดของการผสมผสานลักษณะของศิลปะไทยเข้ากับศิลปะสมัยใหม่เป็นที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์
2. เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้านศิลปะและสร้างเสริมองค์ความรู้ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่สนใจศิลปะ

วิธีการศึกษา

1. การประชุมเพื่อหาแนวทางการรวบรวม องค์ความรู้จากศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์
2. กำหนดแนวทางการดำเนินการเก็บองค์ความรู้
3. การรวบรวมข้อมูลต่างๆ อาทิ ชีวิตประวัติ ผลงานสร้างสรรค์ และแนวทางการสร้างสรรค์ ผลงานศิลปกรรมของพิชัย นิรันต์ โดยใช้วิธีการหาข้อมูลชีวประวัติ ผลงานสร้างสรรค์
4. วิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมของพิชัย นิรันต์
5. รวบรวมองค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์ การนำแนวคิดและแนวทางการสร้างสรรค์มาต่อยอดงานสร้างสรรค์โดยคณาจารย์ นักศึกษา ประชาชน

ผลจากการศึกษา

พิชัย นิรันต์ เกิดและเติบโตจากครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม โดยบิดา ร.ร. นิรันต์ มีความสามารถพิเศษทางการวาดลายเส้นแบบไทย และการแกะสลัก ทำให้ได้รับประสบการณ์ด้านศิลปะโดยตรง ด้วยเหตุนี้ทำให้การซึมซับความงามทางศิลปะแบบประเพณีเข้ามาโดยไม่รู้ตัว ภายหลังจากที่ได้ศึกษาพื้นฐานทางศิลปะ จากโรงเรียนศิลปศึกษา วิทยาลัยช่างศิลป์ในปัจจุบัน ก็ได้สอบเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นช่วงทำๆของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี จากการได้เข้าศึกษาศิลปะ ณ สถานที่แห่งนี้ ด้วยสภาพแวดล้อมที่ประกอบด้วยกลิ่นไอของการสร้างสรรค์ผลงานของอาจารย์และความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง โดยเฉพาะการได้รับความเมตตาจากศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ในการแนะนำวิจารณ์ผลงานทำให้การสร้างสรรค์ผลงานของพิชัย นิรันต์ มีแนวทางที่ชัดเจน โดยใช้หลักการศึกษาศิลปะจากธรรมชาติ ในลักษณะเหมือนจริงแล้วพัฒนาลีคลายรูปทรง โดยใช้จินตนาการส่วนตัวผสมผสานกับแนวความคิดทางด้านพุทธศาสนา และการใช้รูปทรงของศิลปะไทยในยุคสมัยประวัติศาสตร์ นำมาพัฒนาลีคลายจนผลงานของพิชัย นิรันต์ มีเอกลักษณ์ที่เป็นของตนเองและมีการเชื่อมต่อของศิลปะแห่งอดีตสมัยของไทย สามารถแสดงเอกลักษณ์ความเป็นไทย ให้ปรากฏอยู่ได้ในโลกของศิลปะสมัยใหม่ในปัจจุบัน

จากการที่พิชัย นิรันต์ สัมผัสประสบการณ์ต่างๆเหล่านี้ ทำให้เนื้อหาของผลงาน จึงเป็นภาพสะท้อนแห่งความจริงจากอดีต อาทิ ภาพดอกบัว หรือซากปรักหักพังของโบราณสถานต่างๆ โดยนำมาประกอบกับแนวความคิดสร้างสรรค์ของศิลปะสมัยใหม่ที่ใช้การสร้างสรรค์

จากหลักการทฤษฎีการสร้างรูปทรงให้มีความแปลกใหม่ จากความเหมือนจริง อาทิ หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ หลักการทางทฤษฎีสี นอกจากการใช้ทฤษฎีดังกล่าวแล้ว ศิลปะสมัยใหม่จำเป็นต้องศึกษาวิชาสุนทรียภาพ ประวัติศาสตร์ศิลปะยุคสมัยต่างๆ ทั้งตะวันออกและตะวันตก เพื่อให้รู้รูปแบบของศิลปะในรูปแบบต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน ความคิดและวิธีการแสดงออกที่ไม่เหมือนกัน การเรียนรู้ความคิดและรูปแบบของศิลปินแต่ละสมัยทำให้ พิชัย นิรันต์ นำมาเป็นแรงบันดาลใจและการพัฒนาความคิดและรูปแบบของตนเองให้มีลักษณะเฉพาะตน

ในช่วงระยะเวลาของการสร้างสรรค์ผลงานดังกล่าว พิชัย นิรันต์ เริ่มมีความสนใจที่จะศึกษาเนื้อหาจากหลักธรรมของพุทธศาสนาอย่างจริงจัง โดยศึกษาจากเอกสารตำรา ผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง กับพุทธศาสนา ที่ปรากฏในงานประติมากรรม จิตรกรรม สถาปัตยกรรม แหล่งโบราณสถานต่างๆ ด้วยวิธีการค้นหาแง่คิดของศิลปินในอดีต และศิลปะไทยยุคสมัยต่างๆ โดยหาความหมายที่แฝงเร้นตลอดจนแก่นแท้ของพุทธศาสนาที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงค้นพบความจริงในการดับทุกข์ให้กับมนุษย์

นอกจากการศึกษาพุทธศาสนาอย่างจริงจังแล้ว พิชัย นิรันต์ ยังศึกษาความจริงจากธรรมชาติ ด้วยวิธีการวาดเส้น ทางการวาดจิตรกรรมสีน้ำ และสีน้ำมัน เพื่อศึกษาและแสวงหาความงามจากธรรมชาติ แล้วนำมาพัฒนาคลี่คลายจนพบแนวทางที่เป็นลักษณะเฉพาะของตน ด้วยเทคนิคการใช้สีน้ำมันที่มีความแปลกใหม่ในผลงานจิตรกรรมได้สำเร็จ ผลงานชื่อ ผันและความคิดสร้างสรรค์ ที่ได้รับรางวัลเกียรติคุณอันดับ 1 เหรียญทองประเภทจิตรกรรมเป็นการยืนยันความสำเร็จของการใช้กระบวนการทางความคิดและเทคนิควิธีการที่ได้กล่าวมาผสมผสานค้นคว้าทดลองด้วยการ คิด วิเคราะห์ แล้วนำมาพัฒนาคลี่คลายจน พิชัย นิรันต์ พบแนวทางของการสร้างสรรค์เฉพาะตน ภายหลังจากนั้นการสร้างสรรคผลงานในชุดนี้ก็ได้สร้างงานที่แสดงถึงความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา โดยใช้รูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์ทางหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ได้ศึกษาจากแหล่งโบราณสถาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตำรา เอกสารต่างๆ อาทิ รูปธรรมจักร รอยพระพุทธรูป เศียรพระพุทธรูป ลวดลายประกอบสถาปัตยกรรม ดอกบัว โดยผนวกรูปทรงของสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนานี้เข้ากับหลักธรรมปรัชญาคำสอนของพุทธศาสนา โดยที่ต้องการแสดงเนื้อหาดังกล่าวนี้ให้ผลงานจิตรกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นแสดงอารมณ์ความรู้สึกและสื่อความหมายถึงพลังความศรัทธาที่เกิดจากพุทธศาสนามากกว่าจะแสดงแค่เพียงรูปแบบเท่านั้น

จากมูลเหตุของการสร้างสรรค์ดังกล่าวแล้วนี้ พิชัย นิรันต์ จึงเป็นศิลปินท่านหนึ่งที่มีความพร้อมที่ประกอบไปด้วยความคิดและกระบวนการทางเทคนิควิธีการ ที่ได้ผ่านการฝึกฝนแล้วจนเกิดความชำนาญถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานจิตรกรรมที่มีคุณค่า ทั้งในส่วนที่เป็นคุณค่าทางศิลปกรรมและคุณค่าในการแสดงถึงปณิธาน และความศรัทธาทั้งต่อการสร้างสรรค์ศิลปะและพระพุทธศาสนา ทำให้มีประโยชน์ต่อวงการศึกษาศิลปะของชาติและต่อสังคม ไม่ใช่แค่เป็นเพียงรูปวาดที่นำไปประดับหรือตกแต่งสถานที่เพียงเท่านั้นสิ่งที่ พิชัย นิรันต์ แสดงออกมาจึงเป็นเครื่องหมายและสัญลักษณ์ของความเจริญรุ่งเรืองทางพุทธปัญญา ที่เชื่อมต่อ

กับศิลปกรรมไทยในอดีต แสดงเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ปรากฏโดดเด่นในศิลปะสมัยในปัจจุบัน

แรงบันดาลใจและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

การสร้างสรรค์ผลงานของ พิชัย นรินทร์ สามารถแบ่งออกเป็นช่วงระยะเวลาของการสร้างสรรค์ผลงานได้ 3 ระยะ ดังนี้

เริ่มต้นระยะแรก เป็นการศึกษานอกห้องทำงาน คือ การเขียนภาพทิวทัศน์ ทุ่งนา ป่าเขา ทะเล และธรรมชาติใต้ทะเล หมู่บ้านชาวประมงชายทะเล ผลงานที่โดดเด่นในระยะแรก คือ ยุค ฟอสซิล (fossil) ได้เข้าป่าเมืองกาญจนบุรีและพบซากฟอสซิลที่มีปลาและใบไม้อยู่ในแผ่นหินปูน มีความงดงามประทับใจ จึงได้สร้างสรรค์เป็นงานจิตรกรรมหลายรูปแบบ และได้นำรูปแบบฟอสซิลมาประยุกต์ผสมกับความคิดในแนวปรัชญาของศาสนาพุทธ คือ แนวความคิดแห่ง การเกิด แก่ เจ็บ ตาย การสร้างสรรค์ศิลปะในยุคนี้เป็นภาพเชิงความคิด ทางพุทธปัญญา แตกต่างกันหลายรูปแบบ

ภาพที่ 1 เริ่มต้นระยะแรก เป็นการศึกษานอกห้องทำงาน

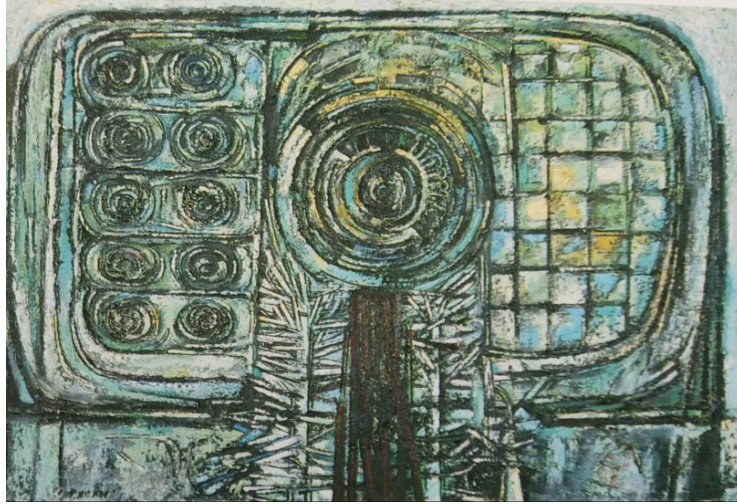
ที่มา : นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นรินทร์. จิตตสังขาร. 2554

อิทธิพลของศิลปกรรมไทยในสมัยประวัติศาสตร์ ลายจาลักศิลาพระพุทธรูปบาท สมัยสุโขทัย ก่อนพ.ศ.1800 เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานในระยะแรก

ภาพที่ 2 ผนังและความศรัทธา พ.ศ. 2506

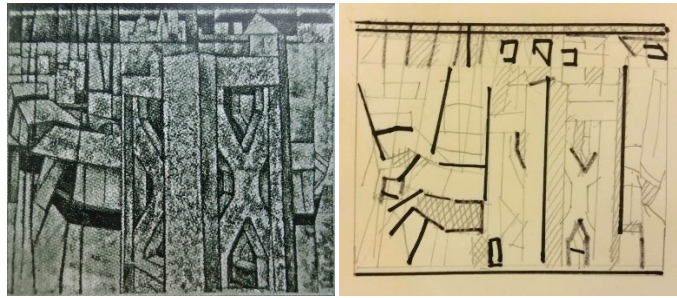
ที่มา : นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นรินทร์. จิตตสังขาร. 2554

ภาพที่ 3 ผ้าไหมและความศรัทธา พ.ศ. 2506

ที่มา : นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์. จิตตสังขาร. 2554

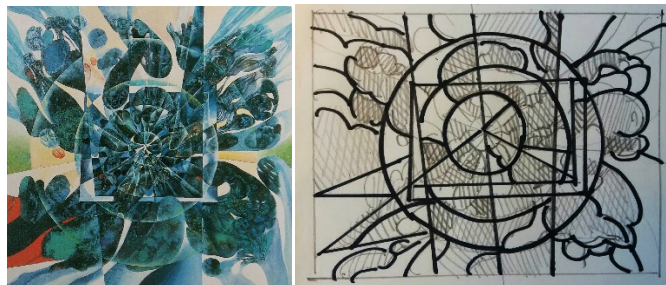
วิเคราะห์องค์ความรู้จากผลงาน ทำเรือซีเมนต์

ภาพที่ 4 ภาพลายเส้นการวิเคราะห์ผลงานในระยะแรกที่มีการใช้วิธีการประกอบกันของรูปทรงที่มีลักษณะเคียงกันของรูปทรงย่อยทำให้เกิดรูปทรงส่วนรวมที่ซับซ้อนขึ้น

ที่มา : ชื่อภาพทำเรือซีเมนต์ นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์. จิตตสังขาร. 2554

วิเคราะห์องค์ความรู้จากผลงาน ชีวatomัน

ภาพที่ 5 วิเคราะห์การใช้วิธีการสร้างรูปทรงด้วยการนำรูปทรงเรขาคณิต เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมวงกลม และรูปทรงอินทรีย์ รูปผสมผสานกับรูปทรงที่มีความอิสระ โดยนำมาประกอบเข้าด้วยกัน มีเนื้อหาทางสัญลักษณ์ที่คลี่คลาย จากรูปแบบของศิลปะไทยในอดีตสมัย ที่ได้แรงบันดาลใจจากคติธรรมพุทธศาสนา

ที่มา : ชื่อภาพชีวatomัน นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์. จิตตสังขาร. 2554

วิเคราะห์องค์ความรู้จากผลงาน ใต้ตีดวด

ภาพที่ 6 วิเคราะห์ผลงาน ระยะแรกภาพใต้ตีดวด

แสดงการใช้อิทธิพลศิลปะสมัยใหม่ ในการสลายรูปทรงให้มีความแปลกใหม่ โดยการให้แสงส่องผ่านแท่งแก้วปริซึม ทำให้มีการหักเหของแสงเป็นเหลี่ยมเป็นเส้น ซึ่งในช่วงสมัยนี้ได้รับความนิยมอย่างมาก มีศิลปินที่บุกเบิก และมีชื่อเสียง ได้แก่ ปิกาสโซ

ที่มา : ชื่อภาพใต้ตีดวด นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์. จิตตสังขาร. 2554

วิเคราะห์องค์ความรู้จากผลงาน วัฏจักรแห่งชีวิต

ภาพที่ 7 วิเคราะห์ผลงาน ระยะแรกชื่อ วัฏจักรแห่งชีวิต ได้นำแนวเรื่องการเสื่อมสลายของธรรมชาติจนเป็นซากฟอสซิล มาผสมผสานกับความคิดที่เป็นคติธรรม ปรัชญาของพุทธศาสนาอันได้แก่ การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ของชีวิต

ลูกศรสีแดง แสดงทิศทางการเปลี่ยนแปลงจากที่ว่างภายนอกเข้าสู่ภายในโดยมีการประสานกับแนวเรื่อง
ที่มา : ชื่อภาพวัฏจักรแห่งชีวิต นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์. จิตตสังขาร. 2554

ระยะที่สอง เป็นความคิดที่ได้จากการออกศึกษาค้นคว้า หาความคิดตามโบราณสถานเก่าแก่ ทางประวัติศาสตร์ของไทย เช่น อโยธยา สุโขทัย เชียงใหม่ เป็นต้น จนได้พบแนวความคิดที่เป็นเอกลักษณ์ของยุคนี้คือ ศีรษะพระพุทธรูป พระพุทธรูปที่แตกหัก วางซ้อนกันอยู่เป็นกลุ่มๆ ซากโบราณสถานเก่าๆ ซากโบราณวัตถุต่างๆ และที่ประทับใจมากก็คือ ธรรมจักร และรอยพระพุทธรูปของยุคสมัยต่างๆ ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ได้นำสัญลักษณ์อันเป็นมงคล 108 ที่ประกอบอยู่ในรอยพระพุทธรูป ซึ่งแสดงความหมายถึงสิ่งอันเป็นมงคลสูงยิ่งที่ศิลปินบรรพบุรุษได้คิดสร้างสรรค์ไว้ตามคติธรรมทางศาสนา มาสร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบ

ศิลปะร่วมสมัยโดยสร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบของ รอยพระพุทธรูป และธรรมจักร ไร้ทลาย
แนวความคิด

วิเคราะห์องค์ความรู้จากผลงาน จิตตสังขาร

ภาพที่ 8 วิเคราะห์ผลงานระยะที่ 2 ผลงานจิตตสังขาร

แสดงการใช้ระนาบบังคับทิศทางความเคลื่อนไหวในทางลึกให้แก่ภาพ (ลูกศรสีแดง และลูกศรสีน้ำเงิน)

ที่มา : ชื่อภาพจิตตสังขาร นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์. จิตตสังขาร. 2554

วิเคราะห์องค์ความรู้จากผลงาน รอยอดีต

ภาพที่ 9 วิเคราะห์ผลงาน ระยะที่ 2

ชื่อภาพ รอยอดีต แสดงการใช้รูปทรงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการออกศึกษาค้นคว้าหาแนวความคิดในการ
สร้างสรรค์ จากแหล่งโบราณสถานต่างๆ ที่อยู่ในยุคประวัติศาสตร์ของไทย เช่น อยุธยา สุโขทัย เชียงใหม่ ทำให้ผล
งานในยุคนี้

มีความเป็นเอกลักษณ์ เส้นสีแดง แสดงการใช้รูปทรงเช่นเศียรพระพุทธรูป และลวดลายงานแกะหินและงานปูน
ปั้น ประกอบเข้ากันกับการใช้วิธีการของการสลายรูปทรงใหม่ด้วยการสร้างภาพแบบคิวบิสม์ (เส้นสีน้ำเงิน)

ที่มา : ชื่อภาพรอยอดีต นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์. จิตตสังขาร. 2554

วิเคราะห์องค์ความรู้จากผลงาน ผู้บำเพ็ญศีล

ภาพที่ 10 วิเคราะห์ผลงานระยะปัจจุบัน ชื่อผลงาน ผู้บำเพ็ญศีล แสดงการผสมผสานของแนวความคิดของการสร้างสรรค์ผลงานระยะที่แรกกับระยะที่สองเข้าด้วยกัน ประกอบกับการใช้คตินิยมและปรัชญา หลักธรรมทางพุทธศาสนาขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้เกิดเป็นผลงานในรูปแบบใหม่ แสดงความเป็นเอกลักษณ์ไทย และมีรูปแบบเฉพาะบุคคล

เส้นสีแดง และเส้นสีน้ำเงิน แสดงพื้นที่การใช้แนวคิดการสร้างสรรคผลงานระยะแรก และระยะที่สองเข้าเป็นเอกภาพในผลงาน

ที่มา : ชื่อภาพผู้บำเพ็ญศีล นิทรรศการศิลปกรรมเขตชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นรินทร์. จิตตสังขาร. 2554

ระยะปัจจุบัน ได้รวมความคิดจากระยะต้นและระยะที่สองมาผสมผสานกับหลักธรรมของพระองค์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในแนวความคิดคตินิยม และปรัชญาทางศาสนา เกิดเป็นผลงานศิลปะในรูปแบบใหม่หลายรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ใหม่ เป็นความคิดส่วนตนอันบริสุทธิ์

จุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์ศิลปะของข้าพเจ้า เพื่อรับใช้ศาสนาอันทรงคุณค่า เป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่อันจะช่วยสร้างความรัก ความสามัคคี ความสันติสุข ตลอดจนคุณธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษยชาติ ให้เอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ทำลายล้าง ทำสงครามประหัตประหารกันอย่างโหดร้าย ผลงานศิลปะของข้าพเจ้าอาจจะจุดประกายให้ผู้พบเห็นได้สะกิดใจ ได้คิดและเห็นคุณค่าอันยิ่งใหญ่ของศาสนาทุกศาสนาที่องค์พระศาสดาทั้งหลายได้บัญญัติพระวินัยและพระธรรมคำสอน เพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือให้มนุษย์เป็นคนดี มีศีลธรรมเจริญรุ่งเรืองในจิตใจ และ

วิญญานของมวลมนุษยชาติก็จะสร้างแต่ความดีความงาม มีความรักความสันติ และความสงบร่มเย็น
ก็จะบังเกิดขึ้นในโลกใบนี้ตลอดกาลนาน

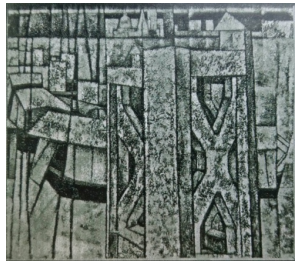
ภาพที่ 11 ผลงานอาจารย์พิชัย นีรันต์ ระยะที่ 3

ที่มา : นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นีรันต์. จิตตสังขาร. 2554

ตารางที่ 1 สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอด

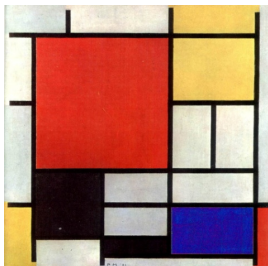
ผลงานศิลปกรรมไทยในอดีต	รูปแบบผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่	องค์ความรู้
<p data-bbox="119 369 582 459">อิทธิพลจากรูปแบบผลงานของศิลปกรรมไทยอดีตสมัย</p> 		<p data-bbox="997 369 1420 1960">แสดงการสืบทอดรูปแบบศิลปกรรมไทยจากอดีตสมัย ให้มีความเจริญก้าวหน้ากับยุคสมัยปัจจุบัน ที่แสดงความงดงามของการใช้รูปทรงของรอยพระพุทธรูป ดอกบัว ลวดลายไทย ผสานกับรูปทรงของฟอสซิลที่มีปลาและใบไม้อยู่ในแผ่นหินปูน โดยนำปรัชญาของพระพุทธศาสนา เช่น แนวความคิดของการเวียนว่ายตายเกิดมาเป็นเนื้อหาหลักของการแสดงออกผ่านการแต่งแต้มด้วยเทคนิควิธีการแบบศิลปะสมัยใหม่ของตะวันตกเข้าด้วยกัน ทำให้ผลงานมีรูปแบบใหม่ขึ้นเชื่อมต่อกับศิลปกรรมไทยยุคครั้งที่ 4 ที่มีการนำการใช้หลักทัศนียวิทยา ทำให้ภาพเขียนไทยมีความลึกเข้าไปในภาพไม่แบนเป็น 2 มิติ และมีการใช้เส้นที่เป็นแบบอุดมคติโดยพัฒนาคลี่คลายมาจากอิทธิพลของรูปแบบศิลปะอินเดียและจีน แต่การเปลี่ยนแปลงของจิตรกรรมไทยสมัยรัชกาลที่ 4 นั้นยังมีความไม่ลงตัวสมบูรณ์ตามหลักคิดวิธีการของศิลปะตะวันตกทำให้การพัฒนาคลี่คลายผลงานของจิตรกรรมไทยถึงทางตัน ถึงช่วงของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อีกครั้งเมื่อศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้เข้ามาวางรากฐานให้กับศิลปะสมัยใหม่กับประเทศไทยโดยได้ใช้วิธีการคิดของการศึกษาศิลปะแบบตะวันตกอย่างถูกต้องตามหลักวิธีการแล้วผสมผสานรูปแบบของศิลปะแบบประเพณีของไทยเข้าด้วยกันจนทำให้ลูกศิษย์รุ่นแรก</p>

ผลงานศิลปกรรมไทยในอดีต	รูปแบบผลงานที่สร้างสรรค์ ขึ้นมาใหม่	องค์ความรู้
------------------------	--	-------------

มีผลงานที่มีความแปลกใหม่มีลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล และที่สำคัญมีความเป็นเอกลักษณ์ และมีลักษณะไทยที่สืบทอดมาจากศิลปะสมัยต่างๆที่ทรงคุณค่าหนึ่งในศิลปินที่เกิดจากแนวความคิดที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ใช้เป็นแนวทางการสอนนี้ ได้แก่ นายพิชัย นริรันต์

อิทธิพลจากรูปแบบผลงานของศิลปะสมัยใหม่จากตะวันตก

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปในลักษณะผลงาน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ

การสร้างสรรค์ผลงานของพิชัย นิรันต์ แบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ โดยระยะแรกเป็นการศึกษาจากธรรมชาติแล้วพัฒนาคลี่คลายผสมผสานกับแนวคิดเชิงปรัชญาทางพุทธศาสนา

ระยะที่สอง ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปกรรมไทยแห่งอดีตสมัย นำมาผนวกเข้ากับคติธรรมทางศาสนา

ระยะปัจจุบัน นำความคิดจากระยะแรก และระยะที่สอง มาผสมผสานกันกับความคิดจากคติธรรมและปรัชญาทางพุทธศาสนา ทำให้เกิดเป็นผลงานกิจกรรมที่มีรูปแบบใหม่ สะท้อนเอกลักษณ์ไทย ที่เชื่อมโยงกับศิลปะไทยในอดีต เป็นต้นแบบให้กับการศึกษาพัฒนาผลงานศิลปะให้กับศิลปิน และนักศึกษาทางด้านศิลปะในรุ่นต่อๆมา

ข้อเสนอแนะ

ภายหลังจากสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา โดยจิตรกร ขรัว อินโข่ง ได้พัฒนาผลงานจิตรกรรมของตน โดยนำวิธีการเขียนในลักษณะการใช้ทัศนียวิทยามาใช้เป็นหลักในการวาดรูปทำให้ผลงานมีความแตกต่างจากอดีต งานจิตรกรรมของ ขรัว อินโข่ง มีความลึก มีระยะใกล้ ระยะไกล และมีบรรยากาศดูแล้วให้ความรู้สึกกลางวันกลางคืน แต่เดิมผลงานจิตรกรรมไทยมีลักษณะเป็นแบบอุดมคติ และมีความเป็น 2 มิติ ไม่มีความลึก ภายหลังจากนั้นเป็นต้นมา ผลงานจิตรกรรมของไทยก็ขาดช่วงของการสร้างสรรค์และขาดช่วงการพัฒนาเป็นการเขียน การสร้างกันแบบทำตามสมัยต่างๆและการทำตามคำสั่งของการว่าจ้าง ผลงานที่ออกมาจึงเป็นการทำซ้ำ ขาดชีวิต และอารมณ์ความรู้สึกสะท้อนใจของผู้สร้างสรรค์ ไม่ได้สะท้อนความคิด และบุคลิกลักษณะเฉพาะตน ไม่สามารถเป็นต้นแบบ และมีคุณค่าต่อการที่จะอนุรักษ์สืบทอดไว้ได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลายาวนานของศิลปะในประเทศไทยที่ซบเซา และไม่มีการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าจากเดิม

จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2464 – 2477 จิตรกรรมไทยแบบประเพณี ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อีกครั้ง เมื่อมีการตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากรขึ้น พิชัย นิรันต์ ได้เข้ามาศึกษาเป็นลูกศิษย์ของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ทำให้ประเด็นความสำคัญ และคุณค่าในผลงานของนายพิชัย นิรันต์ เป็นสืบทอดเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ความเป็นต้นแบบของการสร้างสรรค์ ส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจ และมีอิทธิพลให้กับวงการศึกษาด้านศิลปะและการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินรุ่นหลังต่อมา ผลงานของนายพิชัย นิรันต์ มีการพัฒนาผลงานที่อยู่บนพื้นฐานวิจิตร และวิถีชีวิตที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองชนชาติไทยเป็นการสะท้อนภาพทางพุทธปัญญาของศิลปินที่ศึกษาและปฏิบัติฝึกฝนอย่างจริงจังตลอดระยะเวลาของชีวิตการทำงานสร้างสรรค์มาจากรากฐานที่แท้จริงของคนไทย แสดงทักษะฝีมือจากการศึกษาจากธรรมชาติแล้วนำมาพัฒนาเชื่อมต่อกับอดีตของศิลปะไทย ในบริบทของบุคลิกลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล และยังคงเอกลักษณ์ของไทยไว้ได้อย่างสง่างาม

มูลเหตุและประเด็นต่างๆ การที่จะให้ความสำคัญขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้น ที่ได้จากการศึกษา ผลงานนายพิชัย นิรันต์ จึงเป็นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาศิลปะ และวงการศิลปะสมัยใหม่ ของไทย รวมถึงชุมชน ประชาชน ที่จะได้รับความรู้ ซึมซับความงามและเห็นคุณค่าจากผลงาน ศิลปกรรม อาจจะทำให้สุนทรียภาพของคนไทยจะพัฒนาสูงยิ่งขึ้นไป ที่จะรับรู้และมีความสุขทั้งกาย และใจจากการชื่นชมผลงานศิลปะต่อไปในอนาคต

องค์ความรู้การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ของศิลปินแห่งชาติพิชัย นิรันต์ จะเกิดประโยชน์ ต่อองค์การศึกษาศิลปะของประเทศต่อไปโดยการนำประเด็นที่ได้จากการศึกษา นำไปใช้ในการเรียน การสอน หรือมีการถ่ายทอดต่อไปสู่ชุมชน สาธารณะชนในวงกว้าง อันจะทำให้ประชาชนทั่วไปได้รับความรู้ และซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปกรรม อันจะเกิดความรักและความหวงแหน รักษามรดกทาง ศิลปวัฒนธรรมไว้ได้ต่อไปในอนาคต

รายการอ้างอิง

- จิตติมา สุทศศรี. (บรรณาธิการ). (2534). **วิวัฒนาการลายไทย**. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ชลูด นิมเสมอ. (2531). **องค์ประกอบของศิลปะ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์. (2554). **จิตตสังขาร**. มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2535). **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์.
- ม.ร.ล.จักรกรธ จิตรพงศ์. (แปล). นายจงชัย รักปทุม. (เรียบเรียง). (2535). **จิตรกรรมกรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- Apinan Poshyananda. (1992). **Modern Art in Thailand Nineteenth and Twentieth Centuries**. Singapore: Kyodo Printing Co.(S) Pte. Ltd. Published by Oxford University Press Pte. Ltd.

จิตรกรรมไทยร่วมสมัยในวิถีชีวิตแออัดของสังคมเมือง

THAI CONTEMPORARY PAINTINGS REFLECTING CROWDED LIFE

ธรรธร แก้วโสนด*

Tarathorn Kaewsanod*

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคผลงานในหัวข้อ “จิตรกรรมไทยร่วมสมัยในวิถีชีวิตแออัดของสังคมเมือง” เป็นผลงาน ที่มุ่งเน้นการนำเสนอความเป็นจิตวิญญาณของความเป็นไทยที่แฝงอยู่ในกระแสเลือดของคนไทยทุกคน โดย ผู้สร้างสรรค์เลือกแนวทางการสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ที่ผู้สร้างสรรค์มีความชำนาญ เพราะคืองานที่เป็นอาชีพที่ผู้สร้างสรรค์รักและมีความสุข การได้ถ่ายทอดมุมมองที่ได้รับมาจากประสบการณ์ ในชีวิตของผู้สร้างสรรค์เป็นประสบการณ์ที่เรียบง่าย เป็นชีวิตประจำวันที่ต้องพบเจอในสังคมเมืองศิวิไลซ์ อันอุดมไปด้วยวัตถุทางเทคโนโลยี ถนนหนทาง ผู้คนที่เบียดเสียดอัดเยียด ความเสื่อมถอยทางคุณธรรมจริยธรรมของผู้คนที่หลงอยู่ในวังวนของโลกวัตถุนิยม จนทำให้หลงลืมจิตวิญญาณอันเป็นพลังสำคัญ และเพื่อปลุกจิตสำนึกให้คนไทยมีความเป็นคนไทย ใช้ความรักความภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย ความแน่วแน่ว่าจะทำความดีเพื่อตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางความคิดอันดีงาม ผ่านเทคนิควิธีการในการเขียนแบบจิตรกรรมไทยเชิงอนุรักษ์ ไปสู่ลักษณะการนำเสนอรูปแบบและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการใช้ชีวิตของตัวผู้สร้างสรรค์เอง และบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมเมืองในปัจจุบัน

คำสำคัญ: จิตรกรรมไทยร่วมสมัย, วิถีชีวิตแออัด, สังคมเมือง

Abstract

The artistic creation of “Thai contemporary paintings reflecting crowded urban life” portrays the soul of Thainess embedded in every Thai vein. The Thai traditional painting technique was used since the artist specializes and adores. The moments from the artist’s daily life illustrated on traditional Thai mulberry papers could simply be found in the metropolitan full of high technology objects, roads and massive crowds. The regressing morality and lack of virtue in people who are trapped in the world of materialism make them forget their essential spirit. To raise the awareness of Thai, the

* คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Faculty of Fine Arts, Bunditpattanasilpa Institute

pride of being Thai and the ambition to do great things for the country, the artist has chosen the traditional painting technique to paint so as the style and concept of the artworks relate to the artist's and other people's way of life in the city.

Key words: Thai contemporary paintings, crowded way of life, urban life

บทนำ

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมา อัตราการเพิ่มของประชากรของประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีการอพยพย้ายถิ่น และการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการสร้างผลผลิตทั้งต่อการยังชีพ และการพาณิชย์ แม้ว่าในช่วงหลังจากนั้นจะมีนโยบายการคุมกำเนิดที่ประสบความสำเร็จ เพื่อควบคุมจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเป็นเท่าทวีคูณ ให้เหมาะสมกับการเพิ่มทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดในยุคที่การพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก แต่การเพิ่มจำนวนประชากรยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปรากฏการณ์หนึ่งที่เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ การกระจุกตัวของประชากรจนเกิดพื้นที่ “เมือง” มากขึ้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักประชากรศาสตร์, ความเป็นเมือง/ประชากรกับการพัฒนา, 2558) ปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และปัจจัยหลักที่ทำให้เศรษฐกิจเจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว จากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมแบบอุตสาหกรรมนิยม ความเจริญนั้นดึงดูดผู้คนจากชนบทให้หลั่งไหลเข้ามาทำงานเพื่อแลกกับค่าตอบแทนสูง ผู้สร้างสรรค์เองก็เป็นบุคคลหนึ่งที่ต้องประสบกับสถานการณ์นั้นคือต้องย้ายเข้ามาทำงานที่กรุงเทพฯ ทำให้ได้รับประสบการณ์ทั้งในด้านบวกและด้านลบในสังคมที่มีความแตกต่างและหลากหลายของการดำรงชีวิต การประกอบสัมมาอาชีพในสังคมเมือง สังคมที่มีจำนวนประชากร ที่หนาแน่นแออัด เบียดเสียด ยัดเยียด ต้องใช้ชีวิตที่มีความดิ้นรน เร่งรีบ แก่งแย่งแข่งขัน ปัญหาการจราจรติดขัด ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษทางอากาศ ทางบกและทางน้ำ ความเสื่อมถอยทางคุณธรรมจริยธรรมของผู้คน หลงติดกับวังวนของ โลภวัตถุนิยม จนทำให้หลงลืมจิตวิญญาณอันเป็นวิสัยจำเพาะของปัจเจกบุคคล จิตวิญญาณ สติปัญญา ที่แฝงอยู่ในจิตใจระดับที่ลึกล้ำละเอียดอ่อน กว่าความรู้สึกนึกคิดทั่วไป เป็นแบบอย่าง ถ้าเราเชื่อว่า จิตวิญญาณเป็นพลังสำคัญ และเพื่อให้คนไทยมีความเป็นคนไทย ใช้ความรัก ความภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย ความแน่วแน่ที่จะทำความดีเพื่อตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เป็นสื่อสร้างจิตวิญญาณอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ความรักเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี เพื่อคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมความนอบน้อมถ่อมตัว การแต่งกายแบบคนไทย รอยยิ้มที่จริงใจ คำพูดที่สุภาพอ่อนหวาน มีสัมมาคารวะ เคารพผู้ใหญ่ ความงามของศิลปะไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงาม

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดปัญหาภาวะต่าง ๆ ในหลายด้านอันเนื่องมาจากการปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง ที่ผู้สร้างสรรค์เห็นถึงปัญหาจึงอยากกระตุ้นเตือนให้คนไทยเห็นคุณค่าของความเป็นไทย ผ่านเทคนิควิธีการในการเขียนแบบจิตรกรรมไทยเชิงอนุรักษ์ขนานในการนำเสนอรูปแบบแนวคิด แง่มุมของผู้คนในสังคมเมืองหลวง ที่มีวิถีชีวิตที่แออัด ยัดเยียด อันเกิดจากการหลั่งไหลเข้ามาทำงานของผู้คนจากต่างพื้นที่ ต่างมุ่งหน้าเข้ามาเพื่อหวังกอบโกยเงินทอง ประดุจเมืองหลวงนั้นคือขุมทองอันอุดมฉ่ำ จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาไม่หยุดหย่อน ซึ่งตัวผู้สร้างสรรค์เองนั้นก็ก็เป็นบุคคลหนึ่งที่อยู่ในสังคมเมือง ที่มีแต่ความสับสนวุ่นวาย ผู้สร้างสรรค์ได้เลือกหยิบแง่มุมต่างๆ มาเรียงร้อยผ่านมุมมองแบบศิลปะไทยประเพณี เพื่อสะท้อนให้เห็นจิตวิญญาณอันแท้จริงของผู้

สร้างสรรค์ ด้วยการแสดงออกในรูปแบบจิตรกรรมไทยแนวประเพณี เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความเป็นอดีตที่เข้ามาผสมผสานกับความเป็นปัจจุบัน แม้เวลาจะเปลี่ยนผ่านไปนานเท่าใด แม้ความเจริญจะก้าวหน้าเพียงไหน ก็ไม่สามารถทำลายรากเหง้าของความเป็นไทย อันดำรงอยู่ในจิตวิญญาณของผู้สร้างสรรค์ไปได้ และเป็นสื่อในการกระตุ้นเตือนให้คนไทยเกิดความภาคภูมิใจ และตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะไทยอันเป็นศิลปะประจำชาติ ให้อยู่คู่สังคมไทยสืบไปไม่ว่าวิถีไทยในปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมแนวศิลปะไทยร่วมสมัยในหัวข้อ “จิตรกรรมไทยร่วมสมัย ในวิถีชีวิตแออัดของสังคมเมือง” ที่แสดงถึงวิถีการดำรงชีวิตในปัจจุบันของคนในสังคมเมืองในแง่มุมต่างๆ ด้วยการนำเสนอผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ในรูปแบบ 2 มิติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้คนเห็นถึงคุณค่าของงานศิลปะไทยอันแสดงถึงเอกลักษณ์ของศิลปะประจำชาติอันทรงคุณค่า

วิธีการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ในหัวข้อ “จิตรกรรมไทยร่วมสมัยในวิถีชีวิตแออัดของสังคมเมือง” ประกอบด้วยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเรื่องทฤษฎีวิถีชีวิตคนไทยในสังคมเมืองในปัจจุบัน จากการศึกษาหนังสือ ตำรา อินเทอร์เน็ตและการศึกษาดูงานจากสถานที่จริง รวมถึงศึกษาจากผลงานและแนวคิดจากศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานลักษณะดังกล่าว ขั้นตอนของการศึกษาและการสร้างสรรค์จะเริ่มขึ้นจากการศึกษา เพื่อการนำเสนองานหัวข้อ “จิตรกรรมไทยร่วมสมัยในวิถีชีวิตแออัดของสังคมเมือง” ที่สมบูรณ์ในฐานะผลงาน วิทยานิพนธ์ โดยสามารถจัดแบ่งขั้นตอนของการศึกษาและการสร้างสรรค์ได้ดังต่อไปนี้

ศึกษาเอกสารทางวิชาการด้วยทฤษฎีประสบการณ์นิยมของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ร่วมกับแนวคิดอัตลักษณ์ของงานจิตรกรรมไทย โดยการศึกษาข้อมูลภาพจิตรกรรมไทยแบบโบราณ ข้อมูลภาพจิตรกรรมไทยแบบร่วมสมัยและเก็บข้อมูลศิลปินที่ได้รับแรงบันดาลใจทั้งจากศิลปินไทยประกอบด้วย เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์, สันติ ทองสุข, ธีรวัฒน์ นุชเจริญผล, สมชาย พินิจทรัพย์ และศิลปินต่างประเทศ ได้แก่ Tetsuya Ishida

เรียนรู้เทคนิคในการสร้างสรรค์ ด้วยการศึกษาคณะภาพจิตรกรรมไทยแบบโบราณ ศึกษาเทคนิคภาพจิตรกรรมไทยแบบร่วมสมัย ศึกษาวัสดุที่นำมาใช้เป็นพื้นรองรับงานจิตรกรรมและ

ทำการศึกษา รวมทั้งทดลองการติดตั้งด้วยเทคนิควิธีการ ติดตั้งแบบห้อยแขวน, ติดตั้งกับพื้นระนาบ, ติดตั้งบนฐาน, ติดตั้งกับ ฝาผนัง และศึกษารูปแบบและวิธีการนำเสนอต่างๆ

ค้นคว้า ทดลอง วิเคราะห์และพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์ โดยแยกผลงานสร้างสรรค์ออกได้ 3 ระยะ คือ การค้นคว้าและทดลองเทคนิคก่อนสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ (ระยะที่ 1) ผลงานชิ้นที่ 1,2,3,4 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชิ้นที่ 1,2,3,4 การวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดจิตกรรมไทยร่วมสมัยในวิถีชีวิตแออัดของสังคมเมือง ผลงานชิ้นที่ 1,2,3,4

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- **จิตวิญญาณความเป็นไทย**

ความเป็นคนไทยที่เกิดเป็นคนไทย มีประเทศไทยเป็นที่อยู่อาศัย ไม่ต้องเร่ร่อน มีพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติ มีภาษาไทยและตัวเลขไทยใช้เป็นของตนเอง มีวัฒนธรรมไทยที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เป็นวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นอารยชน มีความเจริญในการดำเนินชีวิตที่มีแบบแผน ทั้งในด้านความเป็นอยู่ การแต่งกายแบบไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ ความนอบน้อม ถ่อมตัว รอยยิ้มที่จริงใจ คำพูดที่สุภาพอ่อนหวาน มีสัมมาคารวะ เคารพผู้ใหญ่ ส่วนคำว่า จิตวิญญาณ (Spiritual) หมายถึง สติปัญญาที่แฝงอยู่ในจิตใจระดับที่ลึกล้ำละเอียดอ่อนกว่าความรู้สึกนึกคิดทั่วไป เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จต่อบุคคลอื่น ได้ถือเป็นแบบอย่างและประพฤติปฏิบัติตามจิตวิญญาณซึ่งติดกับตัวเรามาตั้งแต่เกิด เราสามารถสร้างความสำนึกในความเป็นคนไทยได้ด้วยใจศรัทธาในความรักชาติ ความภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย ความแน่วแน่ที่จะทำความดีเพื่อตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน (รัชนี้ คุณา นุวัฒน์, 2552, น. 58)

เมื่อวัฒนธรรมสังคมที่ความเปลี่ยนแปลงไป อันมีผลมาจากการหลั่งไหลของอิทธิพลจากแนวคิดของโลกตะวันตกที่เน้นวัตถุนิยม จนเข้าสู่ภาวะสังคมเสื่อมถอยทางวัฒนธรรม ที่ผู้สร้างสรรค์เห็นถึงปัญหาจึงอยากกระตุ้นเตือนให้คนไทยเห็นคุณค่าของความเป็นไทย ผ่านเทคนิควิธีการในการเขียนแบบจิตรกรรมไทย เชิงอนุรักษ์นิยมไปสู่ในลักษณะการนำเสนอรูปแบบ แนวเรื่องแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการใช้ชีวิตของ ตัวผู้สร้างสรรค์เองและบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมเมืองในปัจจุบัน ซึ่งมีแต่ความสับสนวุ่นวาย ผู้สร้างสรรค์ได้เลือกหยิบแ่งมุมมองต่าง ๆ มาเรียงร้อยสร้างสรรค์ผ่านมุมมองแบบศิลปะไทย ด้วยเส้นการเขียนแบบเชิงศิลปะไทยประเพณี จากเริ่มแรกเป็นการศึกษาในเรื่องของการบันทึกชีวิตประจำวันผ่านสมุดบันทึกสมุดไทย ซึ่งทำให้ผู้สร้างสรรค์เริ่มเห็นวิธีการที่จะบันทึก จากสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้จึงสะท้อนให้เห็นจิตวิญญาณ อันแท้จริงของ ผู้สร้างสรรค์เองที่ต้องการแสดงออกและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเอาไว้ผ่านผลงานจิตรกรรมสื่อผสมด้วยแ่งมุมมองของการบันทึก

● **อัตลักษณ์ของงานจิตรกรรมไทย**

คุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะของบุคคล สังคม ชุมชน หรือประเทศ นั้นๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนา คือลักษณะที่ไม่เหมือนกับของคนอื่นๆ “อัตลักษณ์” มีความหมายว่า ตัวตน, ของตน ส่วน “ลักษณะ” หมายถึง สมบัติเฉพาะตัว (องค์การรักษารักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน. ม.บ.ป.) จิตรกรรมไทย หมายถึง ภาพเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทยที่แตกต่างจากศิลปะของชนชาติอื่นอย่างชัดเจน ถึงแม้จะมีอิทธิพลศิลปะของชาติอื่นอยู่บ้าง แต่ก็ดัดแปลง คลี่คลาย ตัดทอน หรือเพิ่มเติมจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองได้อย่างสวยงามลงตัว มีวิวัฒนาการทางด้านรูปแบบและวิธีการมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

อัตลักษณ์ของงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี (Thai Traditional Painting) เป็นศิลปะที่มีความประณีตสวยงาม แสดงความรู้สึกชีวิตจิตใจและความเป็นไทย ที่มีความอ่อนโยน ละมุนละไม สร้างสรรค์สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนได้ลักษณะประจำชาติ มีลักษณะและรูปแบบพิเศษ นิยมเขียนบนผาผนังภายในอาคารที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา และอาคารที่เกี่ยวกับบุคคลชั้นสูง เช่น โบสถ์ วิหาร พระที่นั่ง วัง บนผืนผ้า บนกระดาน และบนสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยเขียนด้วยสีฝุ่นตามกรรมวิธีของช่างเขียนไทยแต่โบราณ เนื้อหาที่เขียนมักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอดีตพุทธ พุทธประวัติ ทศชาติชาดก ไตรภูมิ วรรณคดีและชีวิตไทย พงศาวดารต่าง ๆ ส่วนใหญ่นิยมเขียนประดับผนังพระอุโบสถ วิหารอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประกอบพิธีทางศาสนา ลักษณะจิตรกรรมไทยเป็นศิลปะแบบอุดมคติ (Idealistic) เป็นภาพที่ระบายสีแบนเรียบ ด้วยสีค่อนข้างสดใส และมีการตัดเส้นเป็นภาพ 2 มิติ ให้ความรู้สึกเพี้ยนด้านกว้างและยาว ไม่มีความลึก ไม่มีการใช้แสงและเงามาประกอบ จิตรกรรมไทยแบบประเพณีมีลักษณะพิเศษในการจัดวางภาพแบบเล่าเรื่องเป็นตอน ๆ ตามผนังช่องหน้าต่าง โดยรอบโบสถ์ วิหาร และผนังด้านหน้าและหลังพระประธาน ภาพจิตรกรรมไทยมีการใช้สีแตกต่างกันออกไปตามยุคสมัย ทั้งเอกรงค์ และพหุรงค์ โดยเฉพาะการใช้สีหลาย ๆ สีแบบพหุรงค์นิยมมากในสมัยรัตนโกสินทร์ ทำให้ภาพจิตรกรรมไทยมีความสวยงามและสีสันที่หลากหลายมากขึ้น รูปแบบลักษณะตัวภาพในจิตรกรรมไทย ซึ่งจิตรกรไทยได้สร้างสรรค์ออกแบบไว้เป็นรูปแบบอุดมคติที่แสดงออกทางความคิดให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและความสำคัญของภาพ เช่น รูปเทวดา นางฟ้า กษัตริย์ นางพญา นางรำ ซึ่งจิตรกรไทยได้พยายามศึกษา ถ่ายทอดอารมณ์ สอดแทรกความรู้สึกในรูปแบบได้อย่างลึกซึ้ง เหมาะสมและสวยงาม (คณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือเมืองไทยของเรา, 2535) การเขียนหน้าภาพ มีด้านตรง(เรียกว่า ด้านอัด) , ด้านเฉียง(เรียกว่าด้านเพล) , ด้านข้าง(เรียกว่าด้านข้าง) ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตน (สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน. ม.บ.ป.)

อัตลักษณ์ของงานจิตรกรรมไทยแบบร่วมสมัย (Thai Contemporary Painting) จิตรกรรมไทย ร่วมสมัยเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการของโลก ล้วนมีผลต่อความรู้สึกนึกคิด และแนวทางการแสดงออกของศิลปินได้พัฒนาไปตามสภาพแวดล้อม ความเปลี่ยนแปลงของชีวิตความเป็นอยู่ และความนิยม ในสังคม สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ใหม่ของวัฒนธรรมไทยอีกรูปแบบหนึ่ง (คณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือเมืองไทยของเรา, 2535, น. 44)

ทฤษฎีประสบการณ์นิยม จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, ค.ศ. 1859-1952) นักปรัชญาชาวอเมริกันของลัทธิปฏิบัตินิยม (pragmatism) เขาได้แยกแยะประสบการณ์ของบุคคลออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ ประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน กับประสบการณ์สิ่งแวดล้อม แต่ละประสบการณ์ยังแบ่งเป็นแบบที่ไม่มีความทรงจำกับประสบการณ์ที่จดจำฝังใจ ที่ไม่มีความทรงจำนั้น อาจเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ไร้แก่นสาร จึงลืมเลือนได้ง่าย ส่วนประสบการณ์ที่จดจำ ฝังใจ ซึ่งเรียกว่าประสบการณ์แท้นั้น เป็นสิ่งที่มีความหมาย มีความสำคัญ จนทำให้เกิดการวางระเบียบมีกฎเกณฑ์ และเป็นเอกภาพ ซึ่งแต่ละคนย่อมมีประสบการณ์แท้นี้แตกต่างกันไปบ้าง ขึ้นอยู่กับภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่แต่ละคนประสบ เช่น ความเศร้า ความผิดหวัง ความรัก ความอ่อนหวาน ความกลัว ความเจ็บปวด ซึ่งศิลปินผู้มีประสบการณ์แท้นี้ก็อาจนำประสบการณ์เหล่านี้แปรเปลี่ยนเป็นประสบการณ์เชิงสุนทรียภาพ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตน (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2556, น. 141-142)

ข้อมูลจากผลงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาผลงานวิจัยผู้สร้างสรรค์ได้ทำการศึกษาศิลปินที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตรกรรมและแนวคิดที่ตรงต่อผู้สร้างสรรค์ ตามแนวคิดของศิลปินดังต่อไปนี้

1. เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์

เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ เกิดเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 เป็นจิตรกรไทยมีผลงานจิตรกรรมไทยหลายผลงาน เช่น ภาพจิตรกรรมไทยในอุโบสถวัดพุทธประทีป กรุงเทพมหานคร ประเทศอังกฤษ, เขียนภาพประกอบบทพระราชนิพนธ์ พระมหาชนก และผลงานศิลปะที่ วัดร่องขุ่น ซึ่งมีทั้งงานสถาปัตยกรรม, ประติมากรรมปูนปั้น และงานจิตรกรรมไทย ได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) ในปี พ.ศ. 2554 การสร้างสรรค์ผลงานเป็นลักษณะศิลปะไทยที่เป็นสมัยใหม่ มีความรู้สึกที่เป็นไทย ไม่ต้องการรูปแบบที่เป็นไทยแบบโบราณ แต่เป็นการเขียนภาพไทย ที่คงความเป็นไทยในยุคปัจจุบันมาผสมผสาน กับ เส้นสายวิธีการเขียนแบบโบราณ เอาชีวิตจริงมาปรุงแต่งเป็นไทยร่วมสมัย เช่น ผลงานภาพจิตรกรรม “มุมหนึ่งของชีวิตไทย” เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ได้รับแรงบันดาลใจจากชีวิตจริง ที่พบเห็นจากกระเบื้องวัดโพธิ์ มีความงดงามของการจัดวางรูปทรงเสา ในจังหวะ ลีลาหนักแน่นด้วยเส้นตรงตั้งซึ่ง แข็งแรง สลับกับรูปทรงคนในอากาศปฏิกิริยาเคลื่อนไหว แอบบังพิงเสา ยกเอียงกระจายเรียงรายอยู่ตามตำแหน่งอันเชื่อมโยงต่อเนื่อง โครงสือบอุ่มให้อารมณ์ ศรัทธา นี่คือการนำเอาภาพจริงของชีวิตมาผสมผสานกับกลวิธี 2 มิติของภาพไทย รูปทรงต่างๆ ระบายสีระนาบแบน แต่ดูเป็น 3 มิติ ด้วยการใช้น้ำสีนำสายตา ลดรายละเอียดเส้นรอบนอกเรียบง่ายแต่แยบยล เทคนิคการใช้สีฝุ่นบนกระดาษสาทำให้เกิดแสงเงานุ่มนวลบางเบาถึงฝัน (ศรียรรณมา เสาว์คง, 2547, น. 57-60) จากที่กล่าวมานั้น สิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับจากศิลปินเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างงาน คือ การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยประเพณี ที่เป็นลักษณะร่วมสมัย มีความรู้สึกที่เป็นไทย นำเอาเส้นสายวิธีการเขียนแบบโบราณมาปรุงแต่งเป็นไทยร่วมสมัย เขียนภาพ

ไทยแสดงถึงเหตุการณ์เรื่องราวในยุคปัจจุบัน และมีการใช้หลักทัศนียวิทยา ในการสร้างมิติด้วย มุมมองทางสถาปัตยกรรม ที่ลวงตาสร้างความรู้สึกลึก มีระยะหน้ากลางหลัง ทำให้ภาพเกิดความ เสมือนจริงมากยิ่งขึ้น

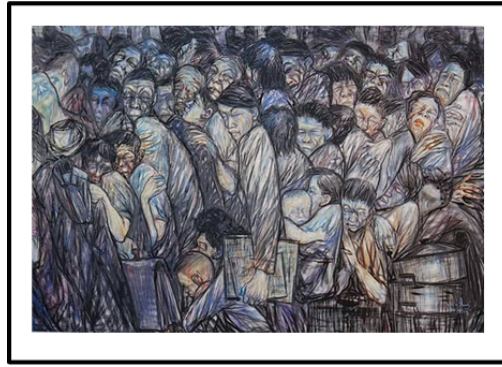

ภาพที่1 มุมหนึ่งของชีวิตไทย

ที่มา: เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2562, เข้าถึงจาก
หนังสือ Fine art, 2547 หน้า 57-60

2. สันติ ทองสุข

สันติ ทองสุข เกิดเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2512 การศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร สันติ ทองสุข ได้สร้างชื่อเสียงโด่งดังให้กับประเทศไทยในปี 2537 ที่ผลงานได้ไปชนะเลิศอันดับที่ 1 ในการประกวดศิลปกรรมอาเซียน (ASEAN Art Awards) ที่ประเทศสิงคโปร์จากผลงานชื่อ “ลม หายใจในเมืองหลวง” ที่มีขนาด 170 x 120 ซม. สันติ ทองสุข ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับ ธรรมชาติ ปรัชญา สันติ สอนใจเรื่องราวภายในของมนุษย์จึงได้ สร้างสรรค์งาน ที่มีลักษณะเฉพาะตัว โดยใช้การวาดเส้นมาเป็นหลักในการแสดงออก โดยนำเอา เรื่องราวเกี่ยวกับผู้คนในสังคมเมืองที่เขาได้ประสบพบเจออยู่ในชีวิตประจำวันมา เช่น การพบเห็น ผู้คนที่ต้องเบียดเสียดเหยียดกันขึ้นรถเมล์ หรือ ผู้คนที่จับจ่ายใช้สอย แย่งกันซื้อ หรือผู้คนที่ เบียดเสียดของคน สันติ ทองสุข จับเอาประเด็น การยื้อแย่งเบียดเสียดของฝูงมนุษย์ในสังคมเมืองมา สร้างผลงานจิตรกรรม หรือ เรื่องราวเหตุการณ์ที่มากกระทบจิตใจ ไม่ว่าจะเป็น บนท้องถนน ตำรวจจับ แท็กซี่ กระเป๋ารถเมล์ต่ำผู้โดยสาร แล้วคนบนรถก็เบียดแน่น ทำให้รู้สึกอึดอัด เขาได้นำเอาความรู้ เหล่านี้มา สร้างสรรค์ผลงาน ชื่อ “ลมหายใจเมืองหลวง” และ “ภาพชีวิตในเมืองหลวง” (คันธุพี, 2538, น. 80-92) จากที่กล่าวมานั้น สิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับจากศิลปินเพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง งาน คือ การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่เป็นลักษณะร่วมสมัย มีที่เนื้อหาสะท้อนความเป็นจริงใน การดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมเมืองปัจจุบัน ที่มีแต่ความสับสนวุ่นวาย แย่งชิง ดิ้นรน แก่งแย่งแข่งขัน เอารอดเอาเปรียบ จากภาพที่นำมาศึกษาจะเห็นได้ว่าเป็นภาพที่เสียดสีสังคม กับวิถีชีวิตที่อัดแน่น เบียดเสียด จนแทบจะไม่มีลมหายใจ แสดงภาวะอึดอัด ของคนในสังคมเมืองหลวงซึ่งผู้สร้างสรรค์ก็ เป็นบุคคลหนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเมืองหลวง

ภาพที่2 ชีวิตในเมืองหลวง 2

ที่มา: สันติ ทองสุข, สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2562, เข้าถึงจาก คันธูสี, “สันติ ทองสุข คลังกลางเมือง” ไซคลาส 11,129 (พฤษภาคม 2538) หน้า 80-92

3. อีรวัดน์ นุชเจริญผล

อีรวัดน์ นุชเจริญผล เกิดเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 การศึกษาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มวิชาเอกศิลป์ไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลงานเป็นลักษณะจิตรกรรมไทยประเพณีในอดีตและปัจจุบัน เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านทัศนศิลป์ด้วยการนำภาพเหตุการณ์สังคมสถานที่ปัจจุบันและภาพแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมฝาผนังในอดีตมาทับซ้อน โดยมีเรื่องราวและกลวิธีที่สอดคล้องทางจิตรกรรมเป็นตัวประสานเชื่อมโยง ด้วยการขัดแย้งของรูปแบบงานที่เชื่อมต่อเวลาในแต่ละยุค โดยมีแง่มุมสะท้อนเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์และสภาพสังคมในปัจจุบัน ให้ตระหนักภาพเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นซ้ำซ้อน บนผืนแผ่นดินไทย (Hybrid Art Collectors, 2560)

จากที่กล่าวมานั้น สิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับจากศิลปินเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างงานคือการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี มาประสานเชื่อมโยงกับเรื่องราวในสังคมเมืองในปัจจุบันที่เป็นลักษณะร่วมสมัย สามารถอยู่ด้วยกันได้สอดคล้องกันอย่างกลมกลืน ด้วยรูปทรง สี และมุมมองที่มีความน่าสนใจ เพราะเป็นเรื่องราวที่ขัดแย้ง แยกส่วนกันแต่สามารถนำมาเชื่อมโยงกันได้ที่น่าสนใจ

ภาพที่3 แยกราชประสงค์

ที่มา: อีรวัดน์ นุชเจริญผล, สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2562, ออนไลน์. เข้าถึงจาก http://www.rama9art.org/artisan/2019/may/whisper_from_the_past/index.html

4. สมชาย พินิจทรัพย์

สมชาย พินิจทรัพย์ งานของศิลปินได้แรงบันดาลใจมาจากรื่องราวการขนส่งแรงงานข้ามชาติในตู้คอนเทนเนอร์ ระหว่างจังหวัดระนองกับภูเก็ต จนกระทั่งแรงงานข้ามชาติเกิดอาการขาดอากาศหายใจ และเสียชีวิตลง โดยงานชุดนี้ต้องการสื่อให้เห็นถึงภาวะอึดอัด เบียดเสียด และการต่อสู้ดิ้นรนเอาชีวิตรอด เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างผิดกฎหมายจนเกิดโศกนาฏกรรมขึ้น (ประชาไทย, 2562) จากที่กล่าวมานั้น สิ่งที่คุณสร้างสรรค์ได้รับจากศิลปินเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างงาน คือ การสร้างสรรค์ ที่มีการใช้รูปคนที่ขดอยู่ในพื้นที่จำกัด ให้ความรู้สึกถึงความอึดอัดที่เบียดเสียด แออัดอัดเยียดกัน ดิ้นรน ที่อยากเข้ามาใช้ชีวิตและประกอบอาชีพในสังคมเมือง

ภาพที่ 4 ภาวะต่อสู้ดิ้นรนเอาชีวิตรอด

ที่มา: สมชาย พินิจทรัพย์, สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2562, ออนไลน์. เข้าถึงจากประชาไทย

<https://prachatai.com/journal/2010/02/27773>

5. Tetsuya Ishida

Tetsuya Ishida เป็นศิลปินชาวญี่ปุ่น เจ้าของผลงานภาพวาดที่เต็มไปด้วยการเสียดสีสังคมกลับมองต่างออกไป Tetsuya Ishida มองว่าถึงแม้แต่ละคนจะมีอิสรภาพแต่มันก็ไม่ใช่อิสรภาพที่แท้จริง เพราะเราทุกคนถูกจำกัดอยู่ในกรอบเสมอ รวมถึงต้องเคยสูญเสียอิสรภาพไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจหรือไม่ด้วยกันทั้งนั้น การสร้างสรรค์ผลงานของ Tetsuya Ishida จะเป็นลักษณะแบบลัทธิเหนือจริงหรือที่เรียกกันว่า (Surrealism) เต็มไปด้วยการประชดประชันเผยให้เห็นมุมมองที่เจ็บปวดของผู้คนในสังคมญี่ปุ่น โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นกลางอย่างมนุษย์เงินเดือน เด็กนักเรียน ท่ามกลางบรรยากาศทั่วไปที่ทุกคนจะนึกภาพตามได้ง่าย ทั้งห้องพักรูหนู บ้านขนาดกลาง สถานีรถไฟ หรือโรงพยาบาล และนำสิ่งไม่มีชีวิตจากงานอุตสาหกรรมมาผสม เช่น โถส้วม รถไถ บันไดเลื่อน เปรียบคนเหมือนกับวัตถุพยายามบอกเล่าอะไรบางอย่างที่ซุกซ่อนอยู่ในภาพและลดทอนความเป็นมนุษย์ เรื่องราวส่วนมากของ Tetsuya Ishida จะเป็นช่วงเวลาที่ประเทศญี่ปุ่นเกิดความวุ่นวายทางด้านเศรษฐกิจ หลายบริษัทปลดพนักงานจำนวนมาก บางครั้งก็วาดภาพเด็ก ๆ ที่ต้องรับความกดดันจากครอบครัว ชีวิตที่ตายซากจากการทำซ้ำๆ จนกลายเป็นความเฉยชา แสดงให้เห็นว่าการดิ้นรนเอาตัวรอดระบบทุนนิยมบางครั้งก็โหดร้ายกับเรามากเหลือเกิน ผลงานของ Tetsuya Ishida แสดง

ความรู้สึกหดหู่ผิดหวังบางครั้งก็สยอขวัญ และมีองค์ประกอบที่สำคัญทั้งเนื้อหา รูปแบบ เทคนิค และวิธีการ เพื่อเล่าความเศร้าเร้าอารมณ์ของผู้ชมให้ตระหนักตาม ใบหน้าของผู้คนบางครั้งก็จะขมวดคิ้ว ร้องไห้ และบางครั้งก็เป็นใบหน้าที่ว่างเปล่า ดวงตาไร้ชีวิตชีวาแสดงให้เห็นความรู้สึกเฉยชากับสิ่งที่ต้องเจอแต่ละวัน คล้ายกับบอกวามมนุษย์เงินเดือนต่างทำงานไปให้หมดวันเพื่อแลกกับเงินเดือน (TOISAN MAY13, 2562) จากที่กล่าวมานั้น สิ่ง que ผู้สร้างสรรค์ได้รับจากศิลปินเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างงาน คือ การสร้างสรรค์ ที่มีการจัดองค์ประกอบภาพแบบมุมมองจากที่สูง (Bid eye view) การใช้สัญลักษณ์คนกับวัตถุและสิ่งก่อสร้าง ที่ทำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจ หดหู่ สิ้นหวัง

ภาพที่5 ทุนนิยมที่ทำให้เราเจ็บปวด

ที่มา: Tetsuya Ishida, สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2562, ออนไลน์. เข้าถึงจาก
[kdhttps://www.unlockmen.com/nihonstories-tetsuya-ishida-art](https://www.unlockmen.com/nihonstories-tetsuya-ishida-art)

จากที่ศึกษาทฤษฎีรวมทั้งศิลปินที่เกี่ยวข้องนั้น ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านแนวคิด เทคนิควิธีการ การนำเสนอ ในด้านทฤษฎีประสบการณ์นิยม และสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับจากศึกษาศิลปินเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างงาน คือ การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ที่เป็นลักษณะร่วมสมัย มีที่เนื้อหาสะท้อนความเป็นจริงในการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมเมืองปัจจุบัน ที่มีแต่ความแออัด สับสนวุ่นวาย แย่งชิง ดันรน แ่งแย่งแข่งขัน เอรัดเอาเปรียบ จากภาพที่นำมาศึกษาจะเห็นได้ว่าเป็นภาพที่เสียดสีสังคม กับวิถีชีวิตที่ อัดแน่น เบียดเสียด จนแทบจะไม่มีลมหายใจ แสดงภาวะอึดอัด ของคนในสังคมเมืองหลวงซึ่งผู้สร้างสรรค์ก็เป็นบุคคลหนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเมืองหลวง

ผลการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การหาข้อมูล ภาคสนามและภาคเอกสารเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ แนวคิด เทคนิค และวิธีการนำเสนอ เพื่อให้ผลงานมีคุณภาพสามารถพัฒนาต่อไปเป็นผลงานวิทยานิพนธ์ ดังต่อไปนี้

สร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 1

ผู้สร้างสรรค์ต้องการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อแสดงออกเป็นลักษณะของสมุดไทย ด้วยวิธีการนำเสนอในรูปแบบการวางตั้งเฉียงแล้วคลี่ออกเป็นพับ ตัวสมุดทำด้วยกระดาษสาปูทับบนกระดาษชานอ้อย เพื่อเป็นโครงสร้างให้แข็งแรง สามารถคงตัวในการติดตั้งได้ไม่คดงอ ภายในสมุดไทยแสดงจิตรกรรมไทยร่วมสมัยนำเสนอวิถีชีวิตบนท้องถนน การใช้ชีวิตในการเดินทางของผู้คน ในสังคมเมืองที่ต้องเผชิญปัญหาในการเดินทางในทุกๆวันแบบหลีกเลี่ยงไม่ได้

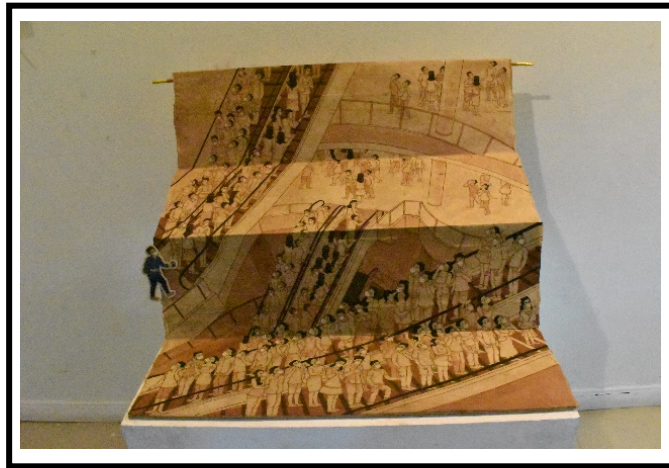
การใช้กระดาษสาที่เป็นพื้นรองรับในการเขียนจิตรกรรมข้อดีคือได้ แสดงถึงการเอกลักษณ์ของไทยที่มีการใช้ กระดาษสาในการทำสมุดไทยมาแต่โบราณ แต่ข้อเสียคือกระดาษสาซึมน้ำได้ง่าย จึงเป็นอุปสรรคในการเขียน และกระดาษชานอ้อยที่นำมาใช้ในการทำโครงสร้างก็มีความหนาเกินไปทำให้ตัวสมุดไทยมีความหนามาก จึงจำเป็นต้องคิดแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

สร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 2

ผู้สร้างสรรค์ต้องการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อแสดงออกเป็นลักษณะของสมุดไทย ด้วยวิธีการนำเสนอในรูปแบบการวางตั้งฉากในแนวตั้งแล้วคลี่กางออก ตัวสมุดทำด้วยกระดาษสาปูทับบนกระดาษคราฟท์ เพื่อเป็นโครงสร้างให้แข็งแรง สามารถคงตัวในการติดตั้งได้ไม่คดงอ ภายในสมุดไทยแสดงจิตรกรรมไทยร่วมสมัย นำเสนอวิถีการใช้ชีวิตในการเดินทางด้วยรถไฟฟ้า ซึ่งเป็นอีกช่องทางเลือกหนึ่งของผู้คนในสังคมเมืองที่หนีการจราจรบนท้องถนน แต่กลับพบเจอผู้คนมากมายที่ต่างเบียดเสียดอัดเยียด แอ้งแอ้งกัน ใช้ช่องทางนี้ในการเดินทาง

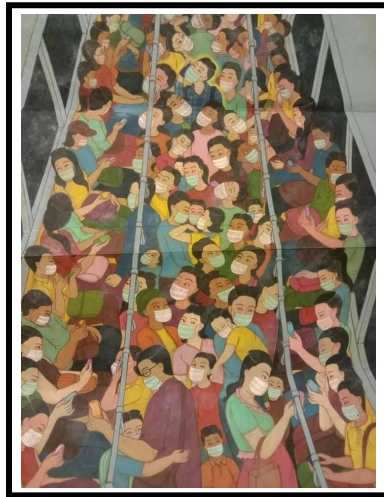
การปรับปรุงการใช้กระดาษสาที่เป็นพื้นรองรับในการเขียนจิตรกรรมเพื่อไม่ให้กระดาษสาดูดซึ่มสีมากเกินไป ปรับปรุงโดยการใช้กาวน้ำใสทารองพื้นก่อนการเขียนจิตรกรรม และกระดาษชานอ้อยที่นำมาใช้ในการทำโครงสร้างก็มีความหนาเกินไปทำให้ตัวสมุดไทยมีความหนามาก ปรับปรุงโดยใช้กระดาษคราฟท์ที่มีความบางกว่าแต่สามารถใช้เป็นโครงสร้างอย่างดีได้ไม่คดงอหรืออ่อนพับในการจัดแสดง ข้อปรับปรุงในงานชิ้นนี้ต้องแก้ไขในเรื่องมุมมองของภาพ เช่น รถไฟเป็นลักษณะการเขียนเป็นการมองระดับสายตา ควรปรับปรุงให้เป็นการมองจากที่สูงลงมา (Bird I view) และให้เห็นถึงความหนาของตัวรถไฟ

สร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 3

ผู้สร้างสรรค์ต้องการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อแสดงออกเป็นลักษณะของสมุดไทย ด้วยวิธีการนำเสนอในรูปแบบการวางพาดบนไม้คานและห้อยคลี่กางลงมา ตัวสมุดทำด้วยกระดาษสาบุทับบนกระดาษคราฟท์ เพื่อเป็นโครงสร้างให้แข็งแรง สามารถคงตัวในการติดตั้งได้ไม่คดงอ ภายในสมุดไทยแสดงจิตรกรรมไทยร่วมสมัย นำเสนอวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมเมืองที่ติดอยู่กับค่านิยมทางวัตถุและสถานที่ที่มีความทันสมัย ต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับสิ่งเหล่านี้ในแต่วันมีความวุ่นวายแอดัดด้วยจำนวนผู้คน ผู้สร้างสรรค์มองว่าเป็นความจำเจ น่าเบื่อ และได้ใช้โครงสร้างเป็นสีเอกรงค์ในโทนสีน้ำตาลด้วยเทคนิคการใช้น้ำกาแพ ซึ่งให้ความรู้สึกถึงความไม่สดใสไม่มีความสุข ผู้คนในภาพแสดงอารมณ์หน้าตาแบบเฉื่อยชา ใส่หน้ากากอนามัยเพื่อให้แสดงถึงการป้องกันอากาศที่ไม่บริสุทธิ์

การจัดภาพในผลงานชิ้นนี้มีการนำเสนอองค์ประกอบภาพแบบมองจากที่สูงลงมา (Bird I view) การปรับปรุงในงานชิ้นนี้ควรเพิ่มสีหลายสีเข้าไปบ้างตามเสื้อผ้าของผู้คนต่างๆ

ผลงานชิ้นที่ 4

ผู้สร้างสรรค์ต้องการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อแสดงออกเป็นลักษณะของสมุทรไทย ด้วยวิธีการนำเสนอในรูปแบบการจัดวางศิลปะวาดสมุทรไทยให้ระนาบกับพื้น ตัวสมุทรทำด้วยกระดาษสาบุทึบบนกระดาษกราฟท์ เพื่อเป็นโครงสร้างให้แข็งแรง สามารถคงตัวในการติดตั้งได้ไม่คดงอ ภายในสมุทรไทยแสดงจิตรกรรมไทยร่วมสมัย โดยการจัดภาพในผลงานชิ้นนี้มีการองค์ประกอบภาพแบบมองจากที่สูงลงมา (Bird I view) นำเสนอวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมเมือง ที่แต่ละวันต้องมีชีวิตกับการเดินทาง เผชิญกับความแออัดของผู้คนที่ต่างแก่งแย่งการใช้ยานพาหนะในการประกอบกิจต่างๆของตน และปัญหามลพิษทางอากาศที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้คนใส่หน้ากากอนามัยเพื่อให้แสดงถึงการป้องกันมลพิษทางอากาศ ผู้คนต่างไม่สนใจกันแต่สนใจเทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือสื่อสารที่เป็นค่านิยมในสังคมปัจจุบัน

สรุปผลและอภิปรายผล

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “จิตรกรรมไทยร่วมสมัยในวิถีชีวิตแออัดของสังคมเมือง” ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้รับจากประสบการณ์โดยตรงของการดำรงชีวิตในสังคมเมืองหลวงในสังคมที่มีความแตกต่างและหลากหลายของการดำรงชีวิต การประกอบสัมมาอาชีพในสังคมเมือง สังคมที่มีจำนวนประชากรที่หนาแน่นแออัด เบียดเสียด ยัดเยียด ต้องใช้ชีวิตที่มีความดิ้นรน เร่งรีบ แก่งแย่งแข่งขัน ปัญหาการจราจรติดขัด ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษทางอากาศ ทางบกและทางน้ำ ความเสื่อมถอยทางคุณธรรมจริยธรรมของผู้คน หลงติดกับวังวนของโลกวัตถุนิยม จนทำให้หลงลืมจิตวิญญาณอันเป็นวิสัยจำเพาะของปัจเจกบุคคล จิตวิญญาณ สติปัญญาที่แฝงอยู่ในจิตใจระดับที่ลึกล้ำ ละเอียดอ่อนกว่าความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดทั่วไป เป็นแบบอย่าง ถ้าเราเชื่อว่า จิตวิญญาณเป็นพลังสำคัญ และเพื่อให้คนไทยมีความเป็นคนไทย ใช้ความรัก ความภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย ความแน่วแน่ที่จะทำความดีเพื่อตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน และพบเห็นจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวในสังคมปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบทางความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ สู้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงออกโดยถ่ายทอด

กระบวนการทางความคิดที่นำเสนอด้วยกระบวนการทางเทคนิคงานจิตรกรรมสื่อผสมแนวศิลปะไทยร่วมสมัย เพื่อที่แสดงถึงวิถีการดำรงชีวิตในปัจจุบันของคนในสังคมเมืองในแง่มุมต่างๆ ด้วยการนำเสนอผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ในรูปแบบ 2 มิติ

รายการอ้างอิง

- กำจร สุรพงษ์ศรี. (2556). **สุนทรียศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือเมืองไทยของเรา เล่ม2. (2535). **เมืองไทยของเราฉบับที่สอง**.
[ออนไลน์]. เข้าถึงจาก
<https://th.wikipedia.org/wiki/จิตรกรรมไทย>
- คันธุพี. (พฤษภาคม 2538). “**สันติ ทองสุข คลังกลางเมือง**” **ไฮคลาส**. 11,129 หน้า 80-92. (.)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สำนักประชากรศาสตร์. (5 มีนาคม 2558). **ความเป็นเมือง/ประชากรกับการพัฒนา**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก
http://www.cps.chula.ac.th/cps/pop_info/tha/Newsletter-2551/news/news_th_71-043.pdf
- ประชาไทย. (10 ธันวาคม 2562). **ภาวะต่อสู้ดิ้นรนเอาชีวิตรอด**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก
<https://prachatai.com/journal/2010/02/27773>
- รัชนี คุณานุกวัฒน์. (11 พฤษภาคม 2552). **ความเป็นคนไทย**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก
<https://www.kroobannok.com/blog/9872>
- วรรณิภา ณ สงขลา. (2537). **จิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1**. กรุงเทพฯ : ฝ่ายอนุรักษ์
จิตรกรรมฝาผนังและประติมากรรมติดที่ กองโบราณคดี กรมศิลปากร.
- ศรีวรรณ เสาร์คง. (22 ธันวาคม 2547). **มุมมองหนึ่งของชีวิตไทย**. Fine art, 2547 หน้า 57-60 (.)
สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน. (). **อัตลักษณ์ของงานจิตรกรรมไทย**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก
<https://th.wikipedia.org/>
- องค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน. (). **อัตลักษณ์**. ออนไลน์. เข้าถึงจาก
<https://www.secnia.go.th/2016/05/30>
- TOIISAN. (13 พฤษภาคม 2562). **ทูนนิยมที่ทำให้เราเจ็บปวด**. ออนไลน์. เข้าถึงจาก
<https://www.wikiart.org/en/tetsuya-ishida>
- Hybrid Art Collectors. (2560). **ประวัติธีรวัฒน์ นุชเจริญผล**. ออนไลน์. เข้าถึงจาก
<https://web.facebook.com/hybridartcollectors/posts/1852935341620744/>
- WHAT'S NEWS (30 พฤษภาคม 2562). **แยกราชประสงค์**. ออนไลน์. เข้าถึงจาก
http://www.rama9art.org/artisan/2019/may/whisper_from_the_past/index.html

การสร้างสรรคประติมากรรมโขนทำขึ้นลอยจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ CREATIVE SCULPTURE OF THE MOVEMENT IN BATTLE FROM RAMAYANA LITERATURE

บุญพาด ชังคะมะโน*

Boonpard Cangkamano*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างสรรคต้นแบบรูปทรงประติมากรรมลอยตัวแสดงการสู้รบทำขึ้นลอยระหว่างพระรามกับทศกัณฐ์ จากการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ 2) ออกแบบและสร้างแบบจำลองสามมิติแสดงการติดตั้งผลงานประติมากรรมที่สร้างสรรคขึ้น 3) ศึกษาวิเคราะห์และบันทึกข้อมูลองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและกระบวนการสร้างสรรคเป็นเอกสารทางวิชาการ และ 4) เผยแพร่ข้อมูลรูปทรงประติมากรรมและข้อมูลเชิงวิชาการ ในรูปแบบของเอกสารและการแสดงผลงานเพื่อการศึกษา การเผยแพร่และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาข้อมูลการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ ฉากการแสดงสู้รบระหว่างพระรามและทศกัณฐ์ ใน“ทำขึ้นลอย”วิเคราะห์และสรุปข้อมูลนำมาออกแบบภาพร่างต้นแบบประติมากรรมโขนลักษณะสองมิติและสามมิติ ปั้นขยายขนาดเท่าคนจริง หล่อด้วยไฟเบอร์กลาสตกแต่งสีเหมือนโลหะบรอนซ์รมดำและตกแต่งสีเหมือนจริงอย่างละ 1 ผลงาน สร้างหุ่นจำลองการติดตั้งงานประติมากรรม บันทึกข้อมูลกระบวนการสร้างสรรคนำเสนอผลงานสร้างสรรคและเอกสารประกอบการสร้างสรรค ผลการวิจัยพบว่า “ทำขึ้นลอย”ในฉากการแสดงสู้รบระหว่างพระรามและทศกัณฐ์ เป็นทำที่โดดเด่นที่สุดในโขนเรื่องรามเกียรติ์ ผลงานสร้างสรรคประติมากรรมนี้จะเป็นแบบอย่างการเรียนรู้เกี่ยวกับโขน ผ่านรูปทรงประติมากรรมแนวเหมือนจริงและติดตั้งเป็นองค์ประกอบของสถานที่ ทำให้เกิดคุณค่าต่อภูมิทัศน์ ตลอดถึงเป็นสื่อในการเผยแพร่และสืบทอดการแสดงโขน ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมสำคัญของชาติสืบต่อไป

คำสำคัญ: การสร้างสรรคประติมากรรม, โขนทำขึ้นลอย, วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

Abstract

The objective of this research was to 1) create a prototype of a freestanding sculpture depicting the battle between Rama and Tosakan from the Khon performance, Ramayana; 2) design and create three-dimensional models showing

* คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

properly mounted; 3) study, analyze, and record various data elements and the creative processes as an academic document; and 4) publicize academic information on sculptural forms in the form of documents and presentation. The Research Methodology included studying information on the Khon performance, Ramayana, particularly the scene that depicts the battle between Rama and Tosakan in the "Tha Khuen Loi." The gathered data was analyzed and summarized as basis in designing the prototype for a pantomime sculpture. The prototype was then enlarged into realistic human-like sizes before each was casted with colored fiberglass decorations such as black-bronze, metal, and elements with lifelike colors. The sculpture was then mounted on its base. Finally, the creative process is then documented and prepared for purposes of public presentation. The result of the research shows that "Tha Khuen Loi" in the scene of the battle between Rama and Tosakan is the most prominent position in the pantomime of the Ramayana. The sculpture's creative work will be a reference model in the learning of pantomime through realistic sculptural forms mounted in a certain location as a means to bring beauty to the surrounding landscape. It also aims to serve as a medium for disseminating and promulgating the pantomime performance as a foothold of the nation's artistic and cultural legacy.

Key words: Creative Sculpture, the Movement in Battle, Ramayana Literature

บทนำ

การแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ตอนแสดงการสู้รบระหว่างฝ่ายพระรามกับฝ่ายทศกัณฐ์ มีอยู่หลายตอน ซึ่งตัวละครแสดงออกหลายรูปแบบ เช่น การจับ การยื้อยุด การใช้อาวุธสู้รบกัน การลอยตัวของตัวละครเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มประกอบด้วยตัวละครหลายตัว ลักษณะการสู้รบใช้ท่าทางที่มีลักษณะเฉพาะของการแสดงโขนลักษณะท่าจับและท่าขึ้นลอยต่างๆ เช่น ท่าหกคะเมนหงายไปข้างหลังที่เรียกว่า ตีลังกาทกม้วน ท่าหกคะเมนไปข้างหน้า ที่เรียกว่า อันธพาล หรือหกคะเมนหมุนไปข้างๆ ที่เรียกว่า พาสุนทริน (คณะกรรมการจัดทำสารคดี เกี่ยวกับเอกลักษณ์ไทย มูลนิธิเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, 2558:28) ลักษณะการลอยตัวของตัวละครในขณะสู้รบในท่าต่อตัวขึ้นไป เรียกว่า “ท่าขึ้นลอยหรือท่าขึ้นลอย” และ “ท่ารบลอยพิเศษ” ของตัวละครหลายตัวที่แสดงท่าลอยหลัง คือ ต่อตัวขึ้นไปข้างหลัง และทกฉีก คือ การหกคะเมนยกเท้าลอยขึ้นกางไปข้างหน้าและข้างหลัง เป็นต้น ท่าแสดงการสู้รบลักษณะต่างๆในเรื่องรามเกียรติ์นี้ ยังมีปรากฏในงานจิตรกรรมไทย จิตรกรรมฝาผนัง ภาพเขียนในสมุดไทยและงานลายรดน้ำ ที่เขียนเรื่องรามเกียรติ์ ข่างเขียนเรียกว่า ภาพจับ

“ท่าขึ้นลอย” เป็นคำที่ใช้เรียกภาพที่แสดงลักษณะท่าทางการจับ ยื้อยุด ของตัวภาพที่แสดง การสู้รบของฝ่ายพระรามกับฝ่ายทศกัณฐ์ ในการดำเนินเรื่องรามเกียรติ์ ในโครงการสร้างสรรค์นี้จะใช้ “ท่าขึ้นลอย” เรียกการแสดงท่าสู้รบของตัวละครในการแสดงโขนรามเกียรติ์ ดังนั้น การสร้างสรรค์ ประติมากรรมท่าขึ้นลอยจากโขนเรื่องรามเกียรติ์ จึงหมายถึง การสร้างสรรค์รูปทรงประติมากรรมที่แสดงลักษณะการสู้รบกันตามแบบฉบับท่าทางของการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์นั่นเอง

ท่าแสดงการสู้รบระหว่างพระรามและทศกัณฐ์ที่โดดเด่นที่สุดในโขนเรื่องรามเกียรติ์ คือ “ท่าลอยสาม” จากการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ชุดยกรบ ตอนพระรามรบชนะทศกัณฐ์ นำมาสร้างสรรค์ รูปทรงประติมากรรม ผลงานสร้างสรรค์ประติมากรรมนี้เป็นการแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันระหว่างศิลปะการแสดงโขนกับประติมากรรม คือ โขนนำเอากระบวนการและรูปทรง ประติมากรรมไปใช้เป็นส่วนประกอบ และถือเป็นประติมากรรมที่เคลื่อนไหว ส่วนรูปทรง ประติมากรรมโขนนั้น เป็นการนำองค์ประกอบทางรูปทรงและท่าทางการเคลื่อนไหวของการแสดง โขนมาสร้างสรรค์เป็นรูปทรงประติมากรรม ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบอย่างการเรียนรู้เกี่ยวกับโขน ผ่าน รูปทรงประติมากรรมแนวเหมือนจริงและติดตั้งเป็นองค์ประกอบของสถานที่ ทำให้เกิดคุณค่าต่อ ภูมิทัศน์ ตลอดถึงเป็นสื่อในการเผยแพร่และสืบทอดการแสดงโขน ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมสำคัญของชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสรรค์รูปทรงประติมากรรมลอยตัวรูปแบบเหมือนจริง ลักษณะทำขึ้นลอยแสดง การสู้รบจากการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ ชุดยกรบ ตอนพระรามรบชนะทศกัณฐ์ ขนาดเท่าคนจริง จำนวน 1 ชุด
2. เพื่อออกแบบและสร้างแบบจำลอง 3 มิติ แสดงการติดตั้งผลงานประติมากรรมโขน ที่สร้างสรรค์ขึ้นหล่อเป็นวัสดุถาวร เพื่อการติดตั้ง ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสัญลักษณ์ ทางศิลปวัฒนธรรม
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและองค์ประกอบต่างๆ ของโขนที่ใช้เป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ ต้นแบบประติมากรรมทำขึ้นลอย และบันทึกข้อมูลกระบวนการสร้างสรรค์เป็นเอกสาร ทางวิชาการ
4. เพื่อเผยแพร่ข้อมูลรูปทรงต้นแบบประติมากรรม และข้อมูลเชิงวิชาการจากการสร้างสรรค์ ประติมากรรมทำขึ้นลอยชุดนี้ ในรูปแบบของเอกสารและการแสดงผลงาน เพื่อการศึกษา ด้าน ศิลปวัฒนธรรม การเผยแพร่และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลประติมากรรมโขนทำขึ้นลอยจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ที่มีผู้สร้างสรรคไว้ในอดีต
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางวิชาการของทำขึ้นลอยจากโขนรามเกียรติ์จากเอกสารตำรา งานวิจัย ข้อมูลวัตถุข้อมูลภาพ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการแสดงสาธิตแบบจริงจากผู้แสดงโขน
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดที่มาและเนื้อหาของรูปทรงประติมากรรมก่อนวางแผนดำเนินการสร้างสรรค์
4. สร้างสรรค์รูปทรงประติมากรรมโขนทำขึ้นลอยในรูปแบบเหมือนจริง โดยใช้เทคนิคและ กระบวนการทางประติมากรรม เริ่มจากการออกแบบรูปทรง 2 มิติ และ 3 มิติ ปั้นขยายรูปทรงประติมากรรมขนาดเท่าคนจริงด้วยดินเหนียว ทำแม่พิมพ์แล้วหล่อด้วยวัสดุปูนปลาสเตอร์และไฟเบอร์กลาส
5. วิเคราะห์ผลงานและบันทึกข้อมูลการสร้างสรรค์ เป็นข้อมูลองค์ความรู้เชิงวิชาการ
6. สรุปผลและนำเสนอผลงานวิจัยต่อหน่วยงานต้นสังกัดและแหล่งทุน เพื่อประโยชน์ทาง ด้านการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์และการเผยแพร่

กระบวนการสร้างสรรค์

รูปทรงประติมากรรมทำขึ้นลอยมีองค์ประกอบของรูปทรงตัวแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ ตอนแสดงการสู้รบของตัวแสดง โขนโครงการสร้างสรรค์นี้ เลือกทำขึ้นลอยจากการแสดงการสู้รบ ระหว่างพระรามกับทศกัณฐ์ ซึ่งเป็นตัวละครที่โดดเด่นเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป มีลักษณะบุคลิก

ของรูปทรงที่แตกต่างอย่างชัดเจน และท่วงท่าในการสู้รบให้ความรู้สึกตื่นเต้นสนุกสนาน โดยในโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดท่าแสดง “ลอยสาม” จากการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ชุดยกรบ ตอน พระรามรบชนะทศกัณฐ์ ซึ่งเป็นท่าการแสดงที่โดดเด่นที่สุด มาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์ ประติมากรรม รูปทรงประติมากรรมมีโครงสร้างสัมพันธ์กับท่าทางตามความเป็นจริงในการแสดง รูปทรงประติมากรรมในโครงการสร้างสรรค์ชุดนี้เป็นรูปทรงเหมือนจริงตามลักษณะของตัวแสดงโขน ทั้งโครงสร้างศีรษะ ศีรษะโขน เครื่องแต่งกาย ลักษณะท่าทาง ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

กระบวนการทางประติมากรรมสร้างรูปทรงประติมากรรมสำคัญจากการแสดงโขน เรื่องรามเกียรติ์ในโครงการสร้างสรรค์นี้ ประกอบด้วยขั้นตอนการสร้างสรรคทางประติมากรรม ตั้งแต่ การออกแบบภาพร่างรูปทรง 2 มิติ และ 3 มิติ การปั้นขยายแบบคนเหมือนจริงไม่สวมเสื้อผ้า เป็น ตัวแสดงที่ถูกต้องตามลักษณะท่าทางการแสดงโขนท่า “ลอยสาม” และถูกต้องตามหลักกายวิภาค จากนั้นจึงทำแม่พิมพ์ด้วยปูนปลาสเตอร์แล้วหล่อเป็นปูนปลาสเตอร์เพื่อตกแต่งให้หุ่นเปลือย ถูกต้องสมบูรณ์ ก่อนปั้นใส่อาภรณ์และเครื่องแต่งกายประดับตกแต่งให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ แต่งกายของตัวแสดงพระรามและตัวแสดงทศกัณฐ์ เมื่อได้รายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว จึงทำ แม่พิมพ์ด้วยยางซิลิโคนแล้วจึงหล่อด้วยปูนปลาสเตอร์เป็นต้นแบบและหล่อไฟเบอร์กลาส ตกแต่งสี ติดตั้งในสถานที่สาธารณะ ซึ่งกำหนดสถานที่เป็นสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อประโยชน์ทางด้าน การศึกษาเรียนรู้ตามพันธกิจและอัตลักษณ์ของสถาบัน โดยการสร้างแบบจำลอง 3 มิติแสดงลักษณะ การติดตั้งรูปทรงประติมากรรม

ภาพที่ 1 ท่าแสดงโขนขึ้นลอย“ลอยสาม”ที่มาของแรงบันดาลใจ

ที่มา: กระทรวงวัฒนธรรม (2558)

ภาพที่ 2 การแต่งกายของพระราม
ที่มา: บุญพาด ชังคะมะโน (2563)

ภาพที่ 3 การแต่งกายของทศกัณฐ์
ที่มา: บุญพาด ชังคะมะโน (2563)

ภาพที่ 4 แบบท่าแสดงโขนขึ้นลอย“ลอยสาม”ด้านหน้า
ที่มา: บุญพาด ชังคะมะโน (2563)

ภาพที่ 5 แบบท่าแสดงโขนขึ้นลอย“ลอยสาม”ด้านหลัง
ที่มา: บุญพาด ชังคะมะโน (2563)

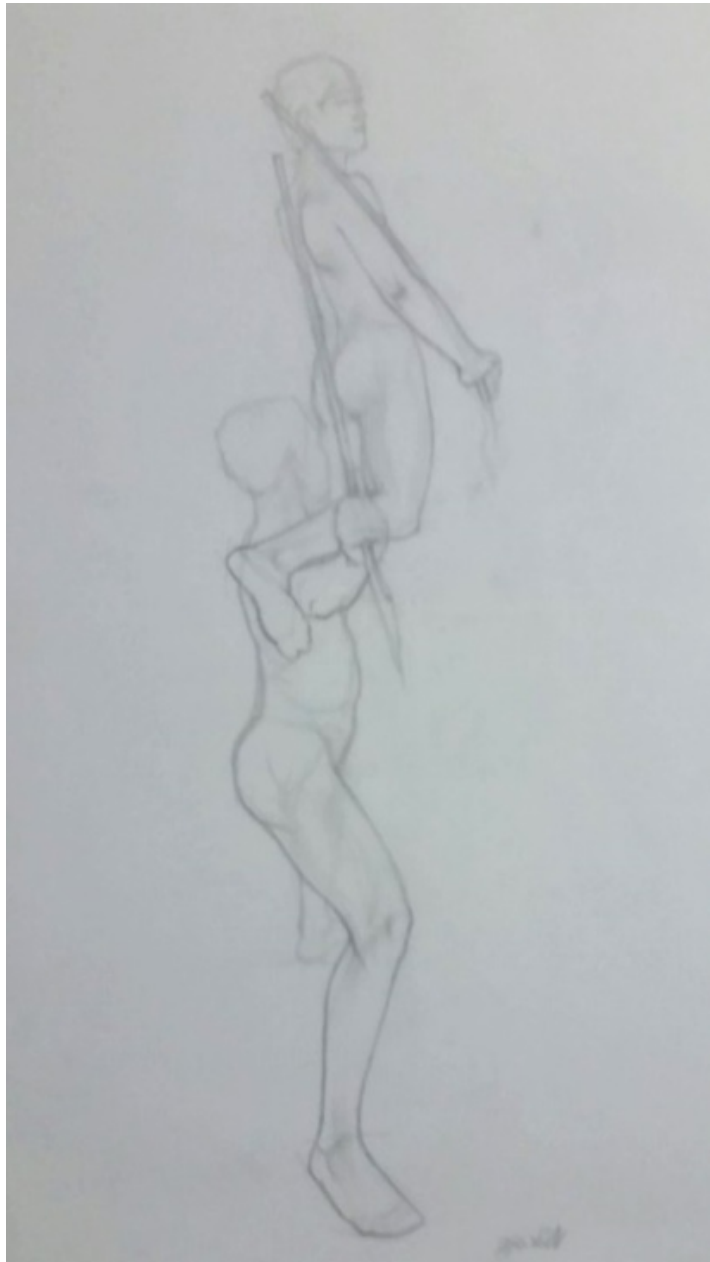
ภาพที่ 6 แบบท่าแสดงโขนขึ้นลอย“ลอยสาม”ด้านข้าง
ที่มา: บุญพาด ชังคะมะโน (2563)

ภาพที่ 7 ภาพร่างโครงสร้างสร้กระตัวแสดงโขนท่าขึ้นลอย“ลอยสาม”ด้านหน้า
ที่มา: บุญพาด ชั่งคะมะโน (2563)

ภาพที่ 8 ภาพร่างโครงสร้างสรีระตัวแสดงโขนทำขึ้นลอย“ลอยสาม”ด้านหลัง
ที่มา: บุญพาด ชังคะมะโน (2563)

ภาพที่ 9 ภาพร่างโครงสร้างสรีระตัวแสดงโขนท่าขึ้นลอย“ลอยสาม”ด้านข้าง
ที่มา: บุญพาด ชังคะมะโน (2563)

ภาพที่ 10 ภาพร่างโครงสร้างสรีระตัวแสดงโขนทำขึ้นลอย“ลอยสาม”ด้านข้าง
ที่มา: บุญพาด ชังคะมะโน (2563)

ผลการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโขน ผลงานสร้างสรรค์รูปทรงประติมากรรม และกระบวนการสร้างสรรค์รูปทรงประติมากรรม ดังนี้

1. “ทำขึ้นลอย” ในฉากแสดงการสู้รบระหว่างพระรามและทศกัณฐ์ เป็นท่าที่โดดเด่นที่สุดในโขนเรื่องรามเกียรติ์ คือ “ท่าลอยสาม” จากการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ชุดยกบ ตอนพระรามรบชนะทศกัณฐ์ เมื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นรูปทรงประติมากรรม ผลงานสร้างสรรค์ประติมากรรมนี้เป็นการแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวข่งกันระหว่างศิลปะการแสดงโขนกับประติมากรรม คือ ในการแสดงโขนได้นำกระบวนการและรูปทรงประติมากรรมไปใช้เป็นส่วนประกอบ และถือเป็นประติมากรรมที่เคลื่อนไหว ส่วนรูปทรงประติมากรรมโขนนั้นเป็นการนำองค์ประกอบทางรูปทรงและท่าทางการเคลื่อนไหวของการแสดงโขนมาสร้างสรรค์เป็นรูปทรงประติมากรรม

2. ผลงานสร้างสรรค์รูปทรงประติมากรรมทำขึ้นลอยจากการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ แสดงการสู้รบตอนพระรามรบกับทศกัณฐ์ ในรูปแบบประติมากรรมลอยตัว แนวเหมือนจริงตามแบบนาฏลักษณะของโขน ขนาดเท่าคนจริง จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย ต้นแบบด้วยปูนพลาสเตอร์ ทำแม่พิมพ์ด้วยยางซิลิโคน และหล่อด้วยไฟเบอร์กลาส ตกแต่งสีเหมือนโลหะบรอนซ์รมดำ 1 ผลงาน และหล่อด้วยไฟเบอร์กลาสตกแต่งสีเหมือนจริง 1 ผลงาน แบบจำลองแสดงการติดตั้งผลงานประติมากรรม ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยใช้กระบวนการสร้างสรรค์ทางประติมากรรม

3. ข้อมูลการดำเนินงานที่บันทึก ทั้งในส่วนของคุณลักษณะเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ โขนท่าขึ้นลอยและองค์ประกอบต่างๆ ที่จะเป็นแรงบันดาลใจและที่มาของการสร้างสรรค์และข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงาน เริ่มตั้งแต่การศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบรูปทรง การปั้นแบบ การทำแม่พิมพ์ การหล่อ การออกแบบและทำแบบจำลอง การติดตั้งผลงานประติมากรรม

4. การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์และเอกสารประกอบการสร้างสรรค์ โดยการจัดแสดงผลงานและการนำเสนอข้อมูลทางวิชาการในรูปแบบเอกสาร และสื่อรูปแบบอื่นต่อสาธารณชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านการแสดงโขน การสร้างสรรค์งานประติมากรรม คุณค่าของงานศิลปกรรม คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทย

สรุปและอภิปรายผล

การสร้างสรรค์ประติมากรรมโขนท่าขึ้นลอยจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์นี้ ได้ผลผลิตเป็นรูปทรงประติมากรรมและองค์ความรู้ทั้งในส่วนของการแสดงโขนท่าขึ้นลอยที่แสดงการสู้รบ จากการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ ชุดยกบ ตอนพระรามรบชนะทศกัณฐ์ ในท่า “ลอยสาม” และกระบวนการสร้างสรรค์งานประติมากรรมในแนวเหมือนจริงที่มีรูปลักษณะเป็นแบบไทย การบูรณาการการเรียนรู้ระหว่างงานด้านทัศนศิลป์กับนาฏศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจด้านการจัดการศึกษาและเอกลักษณ์

ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่จะเป็นสิ่งที่ยอมรับทั้งในแง่ของการใช้ศิลปะประติมากรรมแสดงเรื่องราวและความงดงามของโขนอันเป็นสัญลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของชาติให้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของคนทั้งโลก และเป็นสื่อที่เป็นแบบอย่างในการเรียนรู้โขนในด้านที่เกี่ยวข้องกับรูปทรงและท่าทาง ไม่ว่าจะเป็นชุดโขนหรือการแต่งกายโขน รวมถึงจังหวะที่งดงามตามหลักและองค์ประกอบทางศิลปะ อันเกิดจากการแสดงที่สะท้อนคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยทั้งในด้านนาฏศิลป์และทัศนศิลป์

การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย และการสร้างความตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งจะทำให้เกิดความรัก ห่วงแหน และร่วมมือร่วมแรงใจกันของคนไทยในการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทยต่อไป นอกจากนี้ผลงานชุดนี้ยังสามารถเป็นสื่อในการเผยแพร่คุณค่าแห่งความงามของศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยสู่สายตาสังคมโลกอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผลงานประติมากรรมรูปทรงโขนทำขึ้นลอยจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์จากโครงการวิจัยนี้เป็นต้นแบบแสดงท่าการแสดงโขน “ลอยสาม” ที่สามารถนำไปต่อยอดหล่อเป็นวัสดุปูนปลาสเตอร์เพื่อนำไปเป็นสื่อการเรียนการสอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่งในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และผู้วิจัยมีความคิดและมีความตั้งใจที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์รูปทรงประติมากรรมโขนในท่าแสดงอื่นอีกในอนาคต

รายการอ้างอิง

- จัดทำสารคดี เกี่ยวกับเอกลักษณ์ไทย มุลนิธิเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ,คณะกรรมการ. (2558). โขน:นาฏกรรมล้ำค่าของไทย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2557. กรุงเทพฯ : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- ศิลปากร,กรม. (2552). โขน : อัจฉริยะลักษณ์แห่งนาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ:บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- ส่งเสริมศิลปอาชีพ,มูลนิธิ. (2562). โขน ศาสตร์และศิลป์แผ่นดินไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. มูลนิธิส่งเสริมศิลปอาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ.
- เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักงาน. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2555). **ครุگریวระศรินทร์ ศิลปินแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

วัตถุแห่งความทรงจำของความทุกข์

OBJECT OF SORROW PART

พงษ์พิสุทธิ์ รัตตวิเชียร*

Phongphisut Rattanawichien*

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคผลงานในชื่อชุด “วัตถุแห่งความทรงจำของความทุกข์” มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดสภาวะของมารดาที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจแห่งความทุกข์ ความสูญเสีย ความหวัง ความทรงจำ และความรัก อีกทั้งยังเป็นต้นเหตุแห่งสภาวะของโรคจิตเภท ที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตทั้งตนเองและบุคคลภายในครอบครัวที่ต้องอยู่ท่ามกลางความกดดัน ความโศกเศร้าเสียใจและความหดหู่ ซึ่งไร้แสงสว่างแห่งความสุข เป็นความจริงที่ต้องเผชิญอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ จากสภาวะดังกล่าวคือแรงบันดาลใจสำคัญทำให้เกิดกระบวนการการสร้างสรรคผลงานที่แสดงให้เห็นถึงความทุกข์จากโรคร้ายของมารดา ที่ทำลายการดำรงชีวิตและความทรงจำ โดยเลือกนำเอาวัสดุที่มีการเผาไหม้ จนเกิดร่องรอยแห่งความผุ กร่อน แตก หัก เสียหาย ด้วยกระบวนการทางเทคนิควิธีเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค ที่สะท้อนมุมมองอันกล่าวถึงสภาวะของจิต การแทนที่ของความทุกข์ อีกทั้งเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนถึงแนวความคิดในเรื่อง “ไตรลักษณ์” อันเป็นหลักคำสอนในพุทธปรัชญา ซึ่งให้เห็นความจริงขั้นพื้นฐานที่สุดของธรรมะที่มุ่งแสดงถึงความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต ทุกสิ่งล้วนเกิดแล้วดับตามหลักพุทธปรัชญา

คำสำคัญ: วัตถุ , ความทุกข์ , ไตรลักษณ์

Abstract

Creative work in the series name The "Object of Memory of Suffering" is intended to convey the state of mothers who are under the power of suffering, loss of hope, memory and love. It is also the cause of the condition of schizophrenia. That affects the life of both themselves and those in the family who are under pressure. Sadness and depression Which has no light of happiness It is a fact that must be inevitably faced From the said condition Is an important inspiration to create a process of creation that demonstrates the suffering of mother's disease that destroys life and memory By choosing to use combustible materials Until there are signs of corrosion,

* คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
Faculty of Fine Arts, Bunditpattanasilpa Institute

breakage, damage through the technical process of the creator's unique method Which reflects the view that mentions the state of mind The replacement of suffering It is also a warning to the concept of "Trinity", which is the doctrine of Buddhist philosophy. Point out the most basic truth of Dharma that focuses on the impermanence of life. Everything is born according to Buddhist philosophy.

Key words: object, Suffering, The Three Marks of Existence

บทนำ

จากสภาวะการณ์ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสังคมมวลรวมของประเทศไทยได้มีทิศทางที่เปลี่ยนไปเป็นอย่างมากจากในอดีต อันเนื่องมาจากการเคลื่อนไหวทางระบบทุนนิยมและระบบอุตสาหกรรมที่ไหลบ่าเข้ามาสู่สังคมไทยก่อเกิดปัญหาหลายอย่าง ให้กับผู้คน ทั้งทางด้านค่าครองชีพ การหลงมัวเมาไปกับปัจจัยที่เข้ามาเอื้ออำนวยความสะดวกสบายให้กับชีวิต ผู้คนต่างแย่งชิง แข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ จนท้ายที่สุด หลงลืมคุณค่าแห่งความเป็นคน จนเกิดการเอาเปรียบ การผิดศีลธรรม การได้มาอย่างไม่ถูกต้องโดยไม่เกรงกลัวต่อบาป สังคมเกิดความเสื่อมถอย เยาวชนถอยห่างจากครอบครัว หันไปติดสื่อออนไลน์ ทำให้เกิดปัญหาบ้านไม่เป็นบ้าน จนท้ายที่สุดจากสถิติ จะเห็นได้ว่า ผู้คนในสังคมเมืองประสบกับปัญหาภาวะทางจิตเวชเป็นจำนวนมาก ทั่วโลกมีผู้ที่ป่วยด้วยโรคนี้ถึง 26 ล้านคน มีเพียงครึ่งหนึ่งของผู้ป่วยจิตเภทที่เข้าถึงบริการบำบัดรักษาได้ ส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 90 ของผู้ป่วยไม่สามารถเข้าถึงการบำบัดรักษา ซึ่งมีผลต่อการทำงานของสมองและการหายใจของโรค ผู้ป่วยจะเริ่มเป็นช่วงปลายวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ อายุระหว่าง 15-35 ปี คิดเป็นอัตรา 7 ต่อ 1,000 คนในประชากรวัยผู้ใหญ่ ขณะที่ประเทศไทย จากรายงานจำนวนผู้ป่วยนอกจิตเวช ของกรมสุขภาพจิต พบโรคจิตเภทเป็นโรคทางจิตเวชที่พบมากที่สุด เป็นอันดับ 1 ล่าสุด มีจำนวนมากกว่า 1 ใน 3 ของผู้ป่วยนอกจิตเวชทั้งหมดจากความสำคัญดังกล่าว จึงเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้สร้างสรรค์ต้องการสร้างสรรค์ผลงานชุด วัตถุแห่งความทรงจำของความทุกข์ อันเกิดจากมารดาของผู้สร้างสรรค์ (สมภพ เรื่องตระกูล, 2547: 44-45)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ทำให้เห็นได้ว่า ความทุกข์อันเป็นต้นเหตุอันสำคัญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้สร้างสรรค์ คือเกิดกับมารดา เพราะมารดา ถูกวินิจฉัยว่า ป่วยเป็นโรคจิตเภท ด้วยการสูญเสียความทรงจำบางช่วงเวลา ทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเอง อันจะเห็นได้จากห้องของมารดาที่ดูรกรุงรัง เสื้อผ้าเนื้อตัวที่เปรอะเปื้อน เส้นผมที่จับตัวเป็นก้อน ไร้ความสะอาดของร่างกาย อีกทั้งท่วงท่าและแววตาที่ดูไม่ปกติ เป็นพฤติกรรมที่ผิดปกติไปจากคนทั่วไป มีอาการตาขวางเหม่อลอย อันเกิดจากเคมีในสมองไม่สมดุล ส่งผลให้พฤติกรรมต่างๆ ผิดปกติไปจากสิ่งที่ควรจะเป็น จากมารดาที่เคยอ่อนโยน ดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น กลับกลายเป็นคนที่แยกตัว ไม่พูด ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง จนทำให้ผู้สร้างสรรค์ เกิดความกดดัน เป็นทุกข์ เพราะความรัก และเป็นห่วงมารดา พยายามดูแลรักษาอย่างสุดความสามารถ โดยการให้เวลา พุดคุย แต่ผู้เป็นมารดา ยังคงมีภาวะไม่มั่นคงทางอารมณ์ อารมณ์ไม่คงที่ สูญเสียความเป็นตัวเอง จนก่อปัญหาให้กับบุคคลรอบข้าง จากปัญหาดังกล่าวจึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้สร้างสรรค์ แสดงออกในรูปแบบศิลปะของความเสื่อมสลาย เปลี่ยนแปลง ด้วยการสร้างสัญลักษณ์จากการเผาไหม้ เพื่อแทนค่าความทรงจำของมารดาที่ถูกกลืนหายไปด้วยภาวะของโรคจิตเภท นอกจากนั้นผู้สร้างสรรค์ยังเลือกใช้สัญลักษณ์ของวัสดุ ผสมผสานกับการควบคุมสี อันเป็นตัวแทนของความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ ที่มีทั้งด้านบวก และด้านลบ ในผลงานเดียวกัน เพื่อเป็นการบอกเล่าให้เห็นถึงอารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อสภาวะการณ์อันโหดร้าย หดหู่ จากโรคจิตเวชของผู้

เป็นมารดา ทางออกของปัญหาที่ผู้สร้างสรรค์ค้นพบคือการศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนา เพื่อแสวงหาหนทางแห่งการดับทุกข์ เป็นการเรียนรู้และเข้าใจในสัจธรรมของชีวิตรวมถึงบำบัดเยียวยารักษาสภาพจิตใจ การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นและเข้าสู่กระบวนการเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ กับการสร้างสรรค์ที่สะท้อนมุมมองอันกล่าวถึงสภาวะของจิต การแทนที่ของความทุกข์ อีกทั้งเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนถึงแนวความคิดในเรื่อง “ไตรลักษณ์” อันเป็นหลักคำสอนในพุทธปรัชญา ซึ่ให้เห็นความจริงขั้นพื้นฐานที่สุดของธรรมะที่มุ่งแสดงถึงความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต ทุกสิ่งล้วนเกิดแล้วดับตามหลักพุทธปรัชญา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานในชื่อชุด “วัตถุแห่งความทรงจำของความทุกข์” ที่แสดงออกให้เห็นถึงสภาวะการณ์ อันโหดร้าย หดหู่ จากโรคจิตเวชของผู้เป็นมารดาซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งการแสวงหาหนทางแห่งการดับทุกข์ โรคภัย และการเรียนรู้และเข้าใจในสัจธรรมของชีวิตรวมถึงบำบัดเยียวยารักษาสภาพจิตใจ
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม (Mixed Media) ด้วยการนำเสนอในแนวทางศิลปะจัดวาง (Installation) ด้วยการการใช้วัตถุชีวิตประจำวันของมารดานำมาสร้างสรรค์ จำนวน 1 ชุด 4 ชิ้น
3. เพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้คนตระหนักถึงปัญหาอันเกิดจากสภาวะจิตที่ผิดปกติอันมีที่มาจากความทุกข์ในชีวิตซึ่ให้เห็นความจริงขั้นพื้นฐานที่สุดของธรรมะที่มุ่งแสดงถึงความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต ทุกสิ่งล้วนเกิดแล้วดับตามหลักพุทธปรัชญา

วิธีการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ในหัวข้อ “วัตถุแห่งความทรงจำของความทุกข์” ที่ได้รับมา จากประสบการณ์โดยตรงของผู้สร้างสรรค์ มีความจำเป็นต้องทำการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล ทางวิชาการ ทั้งจากตำราและศึกษาผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาด้านรูปลักษณ์แห่งความทุกข์ ร่วมกับปรัชญาทางพระพุทธศาสนา เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลพื้นฐาน อันได้แก่ หนังสือ ตำรา อินเทอร์เน็ต รวมถึงศึกษาจากผลงานและแนวคิด จากศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานลักษณะดังกล่าว ขั้นตอนของการศึกษาและการสร้างสรรค์จะเริ่มขึ้น จากการศึกษา เพื่อการนำเสนอผลงานหัวข้อ “วัตถุแห่งความทรงจำของความทุกข์” ที่สมบูรณ์ใน ฐานะผลงาน วิทยานิพนธ์ โดยสามารถจัดแบ่ง ขั้นตอนของการศึกษาและการสร้างสรรค์ได้ดังต่อไปนี้

ศึกษาเอกสารทางวิชาการ

ศึกษาเอกสารทางวิชาการ ต้นเหตุแห่งความทุกข์ที่เกิดจากสภาวะป่วยของมารดาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโรคจิตเภท รวมถึงทฤษฎีทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ และหลักพุทธปรัชญาอภิปรัชญา

ลักษณะชี้ให้เห็นถึงความทุกข์ การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นผ่านความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต ร่วมกับแนวคิดศิลปะแนวไม่จีรัง (Ephemeral Art) ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าแห่งความเสื่อมสลาย ไม่จีรัง คงทนถาวร นำมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบศิลปะจัดวาง (Installation Art) อันจะเป็นการกระตุ้นเตือนให้คนเห็นตระหนักถึงความทุกข์ การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น ขึ้นพื้นฐานที่สุดของธรรมะที่มุ่งแสดงถึงความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต ทุกสิ่งล้วนเกิดแล้วดับตามหลักพุทธปรัชญา โดยการศึกษาและเก็บข้อมูลศิลปินที่ได้รับแรงบันดาลใจ ศิลปินไทยประกอบด้วย มณเฑียร บุญมา , ศิริะ สุวรรณศรี ศิลปินต่างประเทศ ได้แก่ ฉาง ฮวน (Zhang Huan) และ เฟนนิง อะโรวริง (Fanny Allowring)

เรียนรู้เทคนิคในการสร้างสรรค์

ศึกษาวัตถุที่ใช้ในชีวิตประจำวันของมารดา เทคนิคการเผาไหม้ของวัตถุเทคนิคการหล่อไฟเบอร์กลาสและเทคนิคการประกอบวัสดุ นำมาดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน โดยศึกษาและทดลองการติดตั้งด้วยเทคนิคศิลปะสื่อผสม (Mixed Media) ร่วมกับวัสดุที่ตรงตามแนวคิด ด้วยการนำเสนอในแนวทางศิลปะจัดวาง (Installation Art)

ข้อมูลจากประสบการณ์ตรงของผู้สร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ใช้ประสบการณ์ของชีวิตจากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ทำให้เห็นได้ว่า ความทุกข์อันเป็นต้นเหตุอันสำคัญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้สร้างสรรค์ คือเกิดกับมารดา เพราะมารดาที่ป่วยเป็นโรคจิตเภท ด้วยการสูญเสียความทรงจำบางช่วงเวลา ทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเอง จนทำให้ผู้สร้างสรรค์ เกิดความกดดัน เป็นทุกข์ เพราะความรัก และเป็นห่วงมารดา พยายามดูแลรักษาอย่างสุดความสามารถ จากปัญหาดังกล่าวจึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้สร้างสรรค์ แสดงออกในรูปแบบศิลปะของความเสื่อมสลาย เปลี่ยนแปลง ด้วยการสร้างสัญลักษณ์จากการเผาไหม้ เพื่อแทนค่าความทุกข์และความทรงจำของมารดาที่ถูกกลืนหายไปด้วยภาวะของโรคจิตเภท นอกจากนั้นผู้สร้างสรรค์ยังเลือกใช้สัญลักษณ์ของวัสดุ ผสมผสานกับการควบคุมสี อันเป็นตัวแทนของความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ ที่มีทั้งด้านบวก และด้านลบ ในผลงานเดียวกัน เพื่อเป็นการบอกเล่าให้เห็นถึงอารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ ที่มีต่อสภาวะการณ์อันโหดร้าย หดหู่ จากโรคจิตเวชของผู้เป็นมารดา ทางออกของปัญหาที่ผู้สร้างสรรค์ค้นพบคือการศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนา เพื่อแสวงหาหนทางแห่งการดับทุกข์ เป็นการเรียนรู้และเข้าใจในสังขารของชีวิตรวมถึงบำบัดเยียวยารักษาสภาพจิตใจ การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น และเข้าสู่กระบวนการเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ กับการสร้างสรรค์ที่สะท้อนมุมมองอันกล่าวถึงสภาวะของจิต การแทนที่ของความทุกข์ อีกทั้งเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนถึงแนวความคิดในเรื่อง “ไตรลักษณ์” อันเป็นหลักคำสอนในพุทธปรัชญา ชี้ให้เห็นความจริงขึ้นพื้นฐานที่สุดของธรรมะที่มุ่งแสดงถึงความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต ทุกสิ่งล้วนเกิดแล้วดับตามหลักพุทธปรัชญา

จากที่กล่าวมานั้น ความทุกข์ที่เกิดขึ้นแสดงออกให้เห็นถึงสภาวะการณ์ อันโหดร้าย หดหู่ จากโรคจิตเวชของผู้เป็นมารดา อันเป็นต้นเหตุสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผู้สร้างสรรค์ ผ่านเทคนิคการเผาไหม้ แปรสภาพวัตถุ นำมาประกอบในมุมมองความรู้สึของผู้สร้างสรรค์สู่แรงบันดาลใจให้สอดคล้องกับแนวคิดศิลปะแนวไม่จีรัง (Ephemeral Art) ซึ่งให้เห็นถึงความไม่เที่ยงแท้ ย่อมเสื่อมสลายไปตามเวลา ไม่มีสิ่งใดอยู่นิรันดร์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้และเข้าใจในสังขารของชีวิตรวมถึงบำบัดเยียวยารักษาสภาพจิตใจ ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น ตามสังขารธรรมของพุทธศาสนา เพื่อเข้าสู่กระบวนการเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ถ่ายทอดกระบวนการทางความคิดที่นำเสนอด้วยกระบวนการทางเทคนิคผลงานสื่อผสม (Mixed Media) ด้วยการนำเสนอในแนวทางศิลปะจัดวาง (Installation)

แนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ศิลปะแนวไม่จีรัง (Ephemeral Art)

รูปแบบการแสดงออกทางศิลปะที่นำเสนอเรื่องความไม่คงทนถาวรที่สะท้อนต่อผู้ชมผลงานในเชิงปฏิสัมพันธ์(interactive Arts) ด้วยการสร้างสถานการณ์ผ่านปัจจัยต่างๆ โดยมีผู้กระทำการขับเคลื่อนกระบวนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่วนมากเป็นผลงานประติมากรรมและศิลปะจัดวางที่ปล่อยให้เกิดการเสื่อมสภาพไปตามปัจจัยของเวลาและสภาพแวดล้อม ผู้ชมกระทำได้เพียงแต่รับรู้ต่อภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในลักษณะ Passive ทำให้เกิดการรับรู้ในเชิงพิจารณาทางความคิดเท่านั้น ไม่สามารถจับหรือสัมผัสผลงานได้ ส่วนอีกประเภทคือผลงานศิลปะแนวไม่จีรังที่มีมนุษย์เป็นผู้กระทำการขับเคลื่อนกระบวนการเปลี่ยนแปลง มักเป็นผลงานศิลปะเชิงปฏิสัมพันธ์ ที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมสามารถร่วมกระทำ ทำลายหรือก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายในผลงานได้ เป็นวิธีที่ไม่เพียงสร้างการรับรู้ทางสายตา เท่านั้นซึ่งอาจจะรับรู้จากผัสสะของร่างกาย ศิลปะแนวไม่จีรังถูกสร้างสรรค์ด้วยการสร้างสถานการณ์ ผลงานจึงมีลักษณะคงอยู่ในระยะเวลาอันสั้น ทศนคติของศิลปินที่สร้างความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างงานศิลปะและพื้นที่โดยเฉพาะความคิดที่เกี่ยวกับความหมายของผลงานประติมากรรมที่เปลี่ยนจากการตั้งแสดงแบบเดี่ยว ไปเป็นการสร้างสรรค์ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยอื่นๆ เช่นศิลปะแบบจัดวางแบบเจาะจงที่ตั้งและเวลา (Site-time specific installation) รวมถึงศิลปะภูมิทัศน์ (land art) ที่ต้องสร้างในพื้นที่ที่กำหนด การกระทำดังกล่าวนี้เป็นการสร้างบริบทใหม่เมื่อผลงานอยู่ในสภาพแวดล้อม ผ่านขอบเขตของเวลาและแนวความคิดของศิลปินทำให้เกิดความเสื่อมสลายไปจนกระทั่งไม่เหลือเค้าโครงเดิม หรือผลลัพธ์สุดท้ายที่หลงเหลือเพียงหลักฐานเชิงเอกสารเท่านั้นโดยใช้การบันทึกจากภาพถ่าย หรือภาพยนตร์แล้วจึงนำมาแสดงร่วมกับผลงาน

การสร้างศิลปะแนวไม่จีรัง เสมือนการต่อต้านหลักการทางพาณิชย์รวมถึงผลงานศิลปะชั้นสูงที่เน้นในเรื่องถาวรวัตถุทางศิลปะมากกว่า สาเหตุจากลักษณะของผลงานที่มุ่งเน้นกระบวนการทางนี้ที่ความคิดให้มีความสำคัญมากกว่าวัตถุ ซึ่งผลงานต้องถูกความเสื่อมสลายทำลายลักษณะทางกายภาพ สิ่งที่เหลือไว้คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมกับผลงาน ที่ไม่มีผลลัพธ์ทางความคิดที่ตายตัวขึ้นอยู่กับ

กับช่วงเวลาและประสบการณ์ของผู้ชมงานเมื่อวัฒนธรรมสังคมที่ความเปลี่ยนแปลงไป อันมีผลมาจากการหลั่งไหลของอิทธิพลจากแนวคิดของโลกตะวันตกที่เน้นวัตถุนิยม จนเข้าสู่ภาวะสังคมเสื่อมถอยทางวัฒนธรรม ที่ผู้สร้างสรรค์เห็นถึงปัญหาจึงอยากกระตุ้นเตือนให้คนไทยเห็นคุณค่าของความเป็นไทย ผ่านเทคนิควิธีการในการเขียนแบบจิตรกรรมไทย เชิงอนุรักษ์ขนบไปสู่ในลักษณะการนำเสนอรูปแบบ แนวเรื่องแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการใช้ชีวิตของ ตัวผู้สร้างสรรค์เองและบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมเมืองในปัจจุบัน ซึ่งมีแต่ความสับสนวุ่นวาย ผู้สร้างสรรค์ได้เลือกหยิบแง่มุมต่าง ๆ มาเรียงร้อยสร้างสรรค์ผ่านมุมมองแบบศิลปะไทย ด้วยเส้นการเขียนแบบเชิงศิลปะไทยประเพณี จากเริ่มแรกเป็นการศึกษาในเรื่องของการบันทึกชีวิตประจำวันผ่านสมุดบันทึกสมุดไทย ซึ่งทำให้ผู้สร้างสรรค์เริ่มเห็นวิธีการที่จะบันทึก จากสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้จึงสะท้อนให้เห็นจิตวิญญาณ อันแท้จริงของผู้สร้างสรรค์เองที่ต้องการแสดงออกและอนุรักษ์คุณค่าความเป็นวัฒนธรรมไทยเอาไว้ผ่านผลงานจิตรกรรมสื่อผสมด้วยแง่มุมของการบันทึก

กฎไตรลักษณ์

ปรัชญาทางพระพุทธศาสนาเรื่องไตรลักษณ์ อันเป็นหัวใจสำคัญของพุทธศาสนาและเป็นกฎธรรมดาของสิ่งทั้งหลายทั้งปวง มีลักษณะสามัญ 3 ประการ คือ “อนิจจัง” “ทุกขัง” และ “อนัตตา”

อนิจจัง คือ ความไม่เที่ยงแท้ ไม่คงที่ ไม่แน่นอน ขยายความ คือ อนิจจังมีการเกิดขึ้นและสลายไป อนิจจังเป็นความแปรปรวนหรือมีสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย อนิจจังมีขึ้นอยู่เพียงชั่วคราว หรือเพียงแค่ชั่วครู่ขณะหนึ่ง อนิจจังเป็นด้านตรงข้ามของความเที่ยง

ทุกขัง คือ ลักษณะที่แสดงความเป็นทุกข์ การเกิด การแก่ ความเจ็บความตาย การได้สิ่งอันไม่พึงปรารถนา หรือแม้แต่การปรารถนาสิ่งใดๆแล้วไม่ได้ ล้วนแล้วแต่เป็นความทุกข์ (กรมศาสนา, 2525, 131) ทุกข์ เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นและสลายตัว ไม่คงสภาพ ความบีบคั้นที่ไม่สามารถคงอยู่สภาพนั้นได้ ความเสื่อมสลาย ความไม่น่าพึงใจ ความไม่สมบูรณ์ที่ปรากฏจึงกลายเป็นทุกข์และเป็นสภาวะที่ขัดแย้งกับความสุข ปฏิเสธความสุข

อนัตตา คือ ลักษณะที่ไม่ใช่ตัวตน ความไม่ยึดติดกับรูป เป็นเพียงความสมมติของรูป เป็นความว่างเปล่า “อนัตตา” กล่าวโดยขยายคือ อนัตตา เป็นสูญญะ คือ เป็นความว่างเปล่าจากความเป็นตัวตน

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์

แนวคิดที่สำคัญของซิกมันด์ ฟรอยด์ เชื่อว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์ มีแรงจูงใจมาจากจิตไร้สำนึก ซึ่งมักจะมีผลคั่นออกมาในรูปความฝัน การพูดพลั้งปาก หรืออาการผิดปกติทางจิตใจในด้านต่างๆ เช่น โรควิตกกังวล โรคประสาท เป็นต้น เขาเป็นบุคคลแรกที่ได้อธิบายทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับแรงขับทางสัญชาตญาณ(Instinctual drive)และแรงขับดังกล่าวเป็นพลังงานที่สามารถเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนที่

ได้ อันเป็นความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากความรู้ทางฟิสิกส์ จึงทำให้เชื่อว่าจิตเป็นพลังงานรูปหนึ่ง ที่สามารถเปลี่ยนแปลงและไม่หยุดนิ่ง (Psycho-Dynamic) สัญชาตญาณดังกล่าว ได้แก่

สัญชาตญาณแห่งการมีชีวิต (Eros or Life) เป็นสัญชาตญาณที่แสดงออกมาในรูปแบบของสัญชาตญาณทางเพศ (Sexual Instinct) แต่ ฟรอยด์ ไม่ได้หมายถึงความต้องการทางเพศตามความเรียกร้องทางด้านสรีระเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสัญชาตญาณที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดและเป็นสัญชาตญาณ ที่แสดงให้เห็นถึงความปรารถนาและความต้องการที่จะได้รับความพึงพอใจในรูปแบบต่างๆ และสัญชาตญาณในการป้องกันตนเอง อันเป็นสัญชาตญาณที่ทำให้มนุษย์แสวงหาความพึงพอใจให้แก่ตนเองและสัญชาตญาณแห่งความตาย ที่แสดงออกมาในรูปของสัญชาตญาณในการทำลายหรือความก้าวร้าว กล่าวคือ มนุษย์ไม่มีเหตุผล (Irrational) ไม่มีการขัดเกลา (Unsocialized) โดยมุ่งที่จะตอบสนองและแสวงหาความพึงพอใจให้กับตนเองเป็นสำคัญ (Self-gratification) นอกจากนี้ ฟรอยด์ ยังได้อธิบายเพิ่มเติมในเรื่องความหมายของสัญชาตญาณพื้นฐานของมนุษย์ว่าสัญชาตญาณ จะแสดงออกมาในรูปของพลังทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพลังขับทางเพศเรียกว่า พลังลิบิโด (Libido) ที่ทำให้มนุษย์มีความปรารถนาและความต้องการที่จะได้รับความพึงพอใจในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถเคลื่อนที่เปลี่ยนรูป และสามารถจะเคลื่อนที่ไปตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตามระยะเวลาของพัฒนาการจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง และยังสามารถเคลื่อนที่ไปยังวัตถุ หรือบุคคลนอกตัวเราได้

ศิลปะจัดวาง (Installation Art)

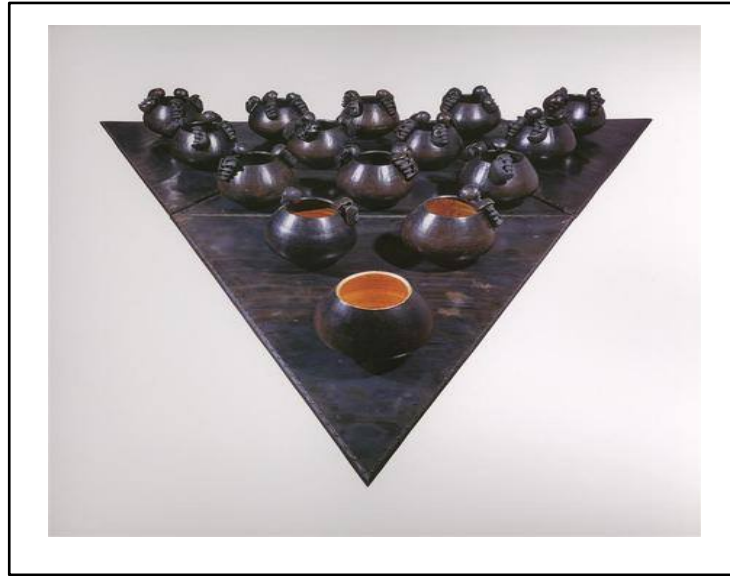
ศิลปะจัดวาง แรกเริ่มปรากฏให้เห็นในปี 1970 โดยเริ่มจากสหรัฐอเมริกาและยุโรป ความหมายโดยทั่วไปของคำว่า อินสตอลเลชัน (Installation) (สมพร รอดบุญ, 2551) คือ การติดตั้งหรือจัดวาง แต่คำว่า installation art ในผลงานทัศนศิลป์แล้ว มันคือ งานศิลปะที่มีตัววัตถุทางศิลปะสัมพันธ์เฉพาะกับพื้นที่ (Site-Specific) ถูกทำขึ้นสำหรับพื้นที่เฉพาะนั้นๆ โดยการนำวัสดุที่มีความหมายมาจัดวางใหม่เพื่อให้คุณค่าและความหมายของวัสดุเปลี่ยนแปลงไป โดยเนื้อแท้ของงานจัดวางหรือศิลปะจัดวางนั้นไม่ใช่ลัทธิทางศิลปะหรือแนวคิดทางศิลปะ แต่เป็นรูปแบบของการนำเสนอ งานจัดวางผลงานโดยการกำหนดอาณาเขตหรือพื้นที่เฉพาะหรือปฏิสัมพันธ์ร่วมกับสภาพแวดล้อม อาจจะถูกเรียกในอีกรูปแบบหนึ่งเช่นศิลปะภูมิทัศน์(Land Art) งานจัดวางจะให้ผู้ชมเข้าไปในอาณาบริเวณพื้นที่งานและมีปฏิสัมพันธ์ในบางส่วนหรือทุกส่วนของงาน เพื่อกระตุ้นเราผลเชิงประสบการณ์และการรับรู้ที่แตกต่างกัน สิ่งนี้ทำให้มีความแตกต่างไปจากการชมงานจิตรกรรม หรือประติมากรรมแบบเดิมที่รับสุนทรียภาพเชิงเดียวในผลงานศิลปะ การรับรู้อสุนทรียภาพจากงานลักษณะจัดวางไม่ได้เป็นการรับรู้ทางการมองเห็น อาจยังสามารถได้ยินเสียง ได้รับกลิ่น และการสัมผัส ได้อีกด้วย

จากการศึกษาผลงานวิจัยผู้สร้างสรรค์ได้ทำการศึกษาศิลปินที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปะสื่อผสมและศิลปะจัดวาง รวมถึงแนวคิดที่สอดคล้องกับผู้สร้างสรรค์ ดังศิลปินต่อไปนี้

1. มณเฑียร บุญมา

เกิดเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2496 จบปริญญาตรีและปริญญาโท คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นศิลปินคนสำคัญของวงการศิลปะร่วมสมัยไทย และนานาชาติ เป็นผู้บุกเบิกการทำงานที่ผสมผสานระหว่างศิลปะสื่อผสม(Mixed Medias Art) ศิลปะจัดวาง(Installation Art)และศิลปะเชิงความคิด (Conceptual art) เข้าด้วยกัน เคยเข้าร่วมแสดง นิทรรศการศิลปะที่โดดเด่นในระดับนานาชาติ ผลงานของมณเฑียรมีความโดดเด่นในการผสมผสาน ศิลปะไทยและตะวันตกได้อย่างกลมกลืน รวมทั้งความลุ่มลึกในแนวคิดที่แฝงไปด้วยปรัชญาพุทธ จาก ความเจ็บป่วยของภรรยาด้วยโรคมะเร็งทรวงอก ผลงานของมณเฑียรจึงเริ่มหันเข้าสู่กระบวนการคิด และการตั้งคำถามเชิงพุทธปรัชญาต่อความหมายของการเกิด มีชีวิตอยู่ และการตาย จนพบว่าตนเอง กำลังป่วยด้วยโรคมะเร็งถึงกระนั้นมณเฑียรก็ไม่เคยหยุดสร้างงานศิลปะ แม้ว่าร่างกายจะไม่เอื้ออำนวย ต่อการทำงานแต่มณเฑียรก็ยัง มีพลังสร้างสรรค์ผลงานจวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต มณเฑียร บุญมา ถือเป็นศิลปินสำคัญในวงการศิลปะร่วมสมัย ศิลปินให้แง่คิดทางพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งและถ่ายทอด ผลงานในเชิงวัสดุแฝงความหมายอีกเป็นจำนวนมาก มีทั้งผลงานที่ใช้บาตรพระมาเป็นสัญลักษณ์แทน ความหมายในเรื่องจิตและสมาธิ มณเฑียรมองรูปแบบผลงานและความคิดในการใช้วัสดุบาตรพระนี้ว่า บาตรเป็นดังเครื่องมือในการฝึกจิตทำสมาธิ โดยการเพ่งมองลงไปในบาตรพระในผลงานที่มีชื่อว่า “โอม” เป็นผลงานที่ถูกสร้างในปีพ.ศ. 2535 ประกอบด้วยโต๊ะโลหะทรงสามเหลี่ยม มีบาตรพระ 15 ใบวางเรียงกันเป็นรูปสามเหลี่ยม ภายนอกบาตรจะมีสีดำคล้ำ ภายในบาตรจะสุกสว่างด้วย ทองคำเปลว รอยมือจับดินเผาเกาะอยู่ขอบบาตรไล่เรียงจากมากไปหาน้อยบ่งบอกถึงกระบวนการ ปล่อยวังกิเลสและตัวตนจนเข้าสู่ความว่างไร้ตัวตน ศิลปินได้สร้างผลงานชุดบาตรพระนี้ขึ้นเพราะแรงบันดาลใจที่ภรรยาของเขาเริ่มป่วยเป็นโรคมะเร็ง ครั้งนั้นศิลปินได้รู้สึกถึงเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ และมีความเข้าใจในพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย เป็นสิ่งที่ทุกคนต้อง ยอมรับและหลังจากนั้นความว่าง ความปล่อยวางและความตาย

จากที่กล่าวมานั้นผู้สร้างสรรค์ได้แนวคิดที่เกี่ยวกับพุทธปรัชญา การลดกิเลส ตัวตนและการดับทุกข์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ด้วยการใช้สติสัมปชัญญะในการแก้ไขปัญหา รวมถึงแนวทางในการสร้างสรรค์ในรูปแบบของศิลปะจัดวาง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิดที่เป็นแก่นแท้ของปรัชญา และศาสนาพุทธ

ภาพที่ 1 โอม, 2535, ประติมากรรมสื่อผสม

ที่มา: สุจิตร์นิทรศการ ตายก่อนดับการกลับมาของ มณเฑียร บุญมา, ปี 2548,สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2562

2. นายศิระ สุวรรณศร

เกิดเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2515 เป็นอาจารย์และศิลปินทางด้านประติมากรรม จบปริญญาตรี ภาควิชาประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากรและจบมหาบัณฑิตและดุขฎีบัณฑิต คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลงานของอาจารย์ศิระ สุวรรณศร บอกเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวกับความทุกข์ของชีวิตที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว รวมถึงหนทางการต่อสู้ของตนเองโดยพึ่งพาหลักทางพุทธศาสนา ว่าด้วยกฎไตรลักษณ์ ตามหลักพุทธศาสนา สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมลอยตัว (Stand Alone) ในชื่อชุด “สังเวชวิจักษ์ :ทางสู่ปัญญาผ่านความเสื่อมสลาย” เพื่อสื่อกระตุ้นเตือนความรู้สึกลดสังเวชของผู้ชมผ่านผลงานประติมากรรม โดยใช้วัสดุคือดิน เนื่องจากดินเป็นวัสดุที่ไวต่อการตอบสนองกับสภาวะแวดล้อมภายนอกทั้งอุณหภูมิความร้อน ความชื้น ความแห้งของสภาพอากาศ ดังนั้น คุณลักษณะของดินจึงเหมาะสมต่อการนำมาสร้างงานที่ต้องการให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงสภาพสะท้อนสภาวะความแตกสลายของจิตใจ ที่เริ่มจากรอยร้าวเล็กๆ จากนั้นจึงค่อยๆ ลุกกลามไปสู่การปริแตกทางความรู้สึก ร่องรอยการแตกร้าวนี้ไม่สามารถสมานรักษาได้นอกจากการเสื่อมสลายลงเพียงเท่านั้น การใช้วัสดุดินเหนียวผสมผงเหล็กเป็นสัญลักษณ์ของกิเลสที่ถูกปลุกเร้าจากปัจจัย ภายนอกและก่อให้เกิดต้นหนาราคะฝังอยู่ในจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงสีไปตามระยะเวลา ทำให้ผู้ชมพิจารณาถึงสภาวะแห่งการปรวนแปรเปลี่ยนแปลง (อนิจจัง) การไม่อาจคงทนอยู่ได้ (ทุกขัง) ไม่สามารถบังคับบัญชาได้ (อนัตตา) ในช่วงเวลาอันสั้นของการแสดงผลงานนี้กระบวนการสร้างรูปและการพังทลายตลอดระยะเวลา 30 วัน เปรียบเสมือนการจำลองช่วงชีวิตของมนุษย์ผ่านงานศิลปะที่ถูกควบคุมเวลาไว้ตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนถึงจุดสิ้นสุดโดยมี

ปัจจัยแวดล้อมอันก่อให้เกิดการเสื่อมสภาพของงานศิลปะ ไม่สามารถคงสภาพอยู่ได้นานและไม่คงทนถาวร เป็นการจุดประกายความคิดเกี่ยวกับสัจธรรมแห่งชีวิต

จากที่กล่าวมานั้นผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดที่พิจารณาถึงเหตุแห่งทุกข์ของชีวิตโดยผ่านผลงานของศิลปินในด้านของกฎแห่งความจริง ความไม่เที่ยงแท้ของสังขาร ความเปราะบางของชีวิต ความตายและสภาวะของวิญญูสงสาร โดยการใช้กฎไตรลักษณ์เพื่อสื่อสะท้อนถึงความเสื่อมสลายของชีวิตรวมถึงแนวทางในการสร้างสรรค์ในรูปแบบของศิลปะจัดวาง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิดของศิลปิน

(ก)

(ข)

ภาพที่ 2 งานชุดสังเวชวิจักษ์ : ทางสู่ปัญญาผ่านความเสื่อมสลาย

ที่มา: Veridian E-Journal, Silpakorn University ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2560

3. Zhang Huan

ศิลปินเชื้อสายจีนที่มีผลงานศิลปะร่วมสมัยในระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นที่รู้จักในฐานะศิลปินที่ทำงานด้วยศิลปะการแสดง (performance) และศิลปะร่วมสมัย ด้วยเหตุที่เขาหันมานับถือศาสนาพุทธแทนความเชื่อเดิมที่เขาเคยมีอยู่ผนวกกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและปัญหาต่างๆ มากมายในยุคปัจจุบัน เขาเริ่มสร้างผลงานด้วยสื่อศิลปะอื่นๆ เช่น จิตรกรรมและประติมากรรม ศิลปินใช้ผลงานในการสำรวจตั้งคำถามและค้นหาความหมายอันลึกซึ้งของศาสนาพุทธ คือการสำรวจย้อนกลับเข้าไปภายในเพื่อค้นให้พบตัวตนและการพัฒนาวิภาวะทางจิตวิญญาณ ที่เป็นแก่นแท้ของปรัชญาและศาสนาพุทธ

Berlin Buddha เป็นผลงานประติมากรรมกึ่งศิลปะจัดวางเชิงกระบวนการ (process base) ที่ ศิลปินสร้างขึ้นสำหรับการแสดงในแกลเลอรีแห่งหนึ่งในเบอร์ลินและนั่นเป็นเหตุผลที่มันถูกตั้งชื่อเช่นนั้น ในผลงานชิ้นนี้ ขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการสร้างงานประติมากรรมถูกนำมาแสดงให้เห็นในที่สาธารณะและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขของเวลาและกฎของธรรมชาติที่เป็นสาระสำคัญของงานชิ้นนี้ก็ถูกเปิดเผยให้ผู้ชมได้เห็น เมื่อประติมากรรมถูกถอดออกจากแม่พิมพ์และนำมาวางให้เผชิญหน้ากับแม่พิมพ์ของตัวเอง มันเป็นภาพจำลองของพระพุทธรูปสองชิ้น ชิ้นหนึ่งคือแม่พิมพ์อลูมิเนียมสูงสี่เมตร ส่วนภาพจำลองของพระพุทธรูปอีกชิ้นหนึ่งนั้นถูกสร้างขึ้นจากการใช้เถ้าของรูปที่ถูกอัดกันจนแน่นและปราศจากการใช้กาวยึดให้ติดเข้าด้วยกัน มันจึงค่อยๆ หลุดและร่วงหล่น ค่อยๆ ผุพังและเสื่อมสภาพไปตลอดเวลาของการแสดงด้วยน้ำหนักและความเป็นรูปทรงของตัวเองและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ดังนั้น นอกจากความหมายของการครุ่นคิดพิจารณา สมาธิ และการตรัสรู้ที่มีอยู่ในรูปลักษณะและความเป็นสิ่งจำลองของพระพุทธรูปแล้ว Berlin Buddha ยังแสดงถึงกฎแห่งความจริงของการแตกดับและการละสังขาร มันแสดงถึงความไม่เที่ยงแท้ของสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นแก่นสารอันลึกซึ้งตามวิถีคิดของพุทธศาสนา

จากที่กล่าวมานั้นผู้สร้างสรรค์ได้แนวคิดที่เกี่ยวกับความเสื่อมสลาย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขของเวลาและกฎของธรรมชาติ การค้นพบตัวตนและการพัฒนาวุฒิภาวะในทางจิตใจและจิตวิญญาณ ที่เป็นแก่นแท้ของปรัชญาและศาสนาพุทธ

ภาพที่ 3 Berlin Buddha

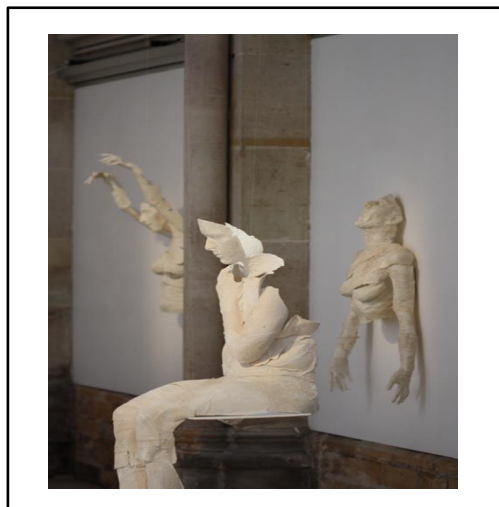
ที่มา: สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2562, เข้าถึงได้จาก

http://www.resource.lib.su.ac.th/awardsu/web/artdetail?item_id=817

4. Fanny Allowing

ศิลปินชาวฝรั่งเศสที่ใช้วัสดุเช่น ฝือกปูนพลาสเตอร์ ผ้าไหมและกระดาษในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม โดยรับแรงบันดาลใจจากเรือนร่างของมนุษย์ ศิลปินสร้างการแสดงออกของจิตวิญญาณ เพื่อให้รับรู้ช่วงเวลาของชีวิต ความรัก ความสูญเสียและการมีชีวิตอยู่ กระบวนการสร้างสรรค์ที่ซับซ้อนนั้น แพนนี่เริ่มทดลองการหล่อแม่พิมพ์จากฝือกปูน เมื่อศิลปินสูญเสียป้าอันเป็นที่รักซึ่งทำให้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความตายและความสูญเสีย การแสดงออกทางประติมากรรมที่มีรูปทรงทางกายวิภาคต่างๆ ซึ่งสร้างความสะท้อนอารมณ์ผ่านโครงสร้างทางกายวิภาคของมนุษย์ ที่ให้ความรู้สึกอันทุกข์ทรมานทั้งจากการแสดงออกทาง ท่าทาง การเคลื่อนไหว ศิลปินอาศัยการวางแผนและการจัดการอย่างเป็นระบบตั้งแต่เริ่มต้นในการออกแบบพื้นที่ที่จัดแสดง การติดตั้งจัดวางผลงาน และการออกแบบจัดแสงเพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับผู้ชมงาน

จากที่กล่าวมานั้นผู้สร้างสรรค์ได้แนวคิดที่เกี่ยวกับ ความทุกข์ความสูญเสียและตั้งคำถามเกี่ยวกับการมีชีวิตอยู่ ผ่านเทคนิคการนำเสนอผลงานในรูปแบบความเสื่อมสลาย การแห้วแห้ว รูปทรงและลักษณะของกายวิภาคการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอันมาจากผลกระทบต่างๆ การค้นพบตัวตนและการพัฒนาภูมิภาวะในทางจิตใจและจิตวิญญาณรวมถึงแนวทางในการสร้างสรรค์ในรูปแบบของศิลปะจัดวางเพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิดของศิลปินที่

ภาพที่ 4 Fragiles

ที่มา: สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2562, เข้าถึงได้จาก

<https://digger.666wordpress.com//17/09/2014fanny-allowing-plaster-and-gauze-body-sculptures-asylum-art/>

ผลการศึกษา

การสร้างสรรคผลงานต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การหาข้อมูล ภาคสนามและภาคเอกสารเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ แนวคิด เทคนิค และวิธีการนำเสนอ เพื่อให้ผลงานมีคุณภาพสามารถพัฒนาต่อไปเป็นผลงานวิทยานิพนธ์ได้ในลำดับต่อไปดังข้อมูลดังต่อไปนี้

สร้างสรรค ผลงานชิ้นที่ 1 เรื่อง วัตถุแห่งความทุกข์ ผู้สร้างสรรคต้องการสร้างสรรคผลงานสื่อผสม (Mixed Media) ด้วยการนำเสนอในแนวทางศิลปะจัดวาง (Installation) ซึ่งผู้สร้างสรรคมีความคิดเห็นว่าผลงานนั้นยังขาดลักษณะในเรื่องการสร้างจุดสนใจภายในผลงาน ลักษณะของการเผาไหม้ที่มากจนเกินไป ความสูงของวัตถุที่นำมาใช้ ยังขาดความสมบูรณ์ รวมไปถึงลักษณะการจัดวางให้สัมพันธ์กับพื้นที่และบริเวณว่าง

สร้างสรรคผลงานชิ้นที่ 2 เรื่อง หนทางแห่งความหวัง ผู้สร้างสรรคต้องการสร้างสรรคผลงานสื่อผสม (Mixed Media) ด้วยการนำเสนอในแนวทางศิลปะจัดวาง (Installation) ซึ่งผู้สร้างสรรคมีความคิดเห็นว่าผลงานนั้นยังขาดลักษณะในเรื่องการสร้างจุดสนใจภายในผลงานโดยใช้ความแตกต่างระหว่างวัตถุลักษณะของการเผาไหม้น้อยที่จนเกินไป แต่ในด้านของรูปผลงานมีการพัฒนาทางด้านการใช้วัสดุให้เหมาะสมมากขึ้น

สร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 3 เรื่อง ความทรงจำสุดท้าย ผู้สร้างสรรค์ต้องการสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม (Mixed Media) ด้วยการนำเสนอในแนวทางการจัดวาง (Installation) ซึ่งผู้สร้างสรรค์มีความคิดเห็นว่าผลงานนั้นยังขาดลักษณะในเรื่องการสร้างจุดสนใจภายในผลงานโดยใช้ความแตกต่างระหว่างสีของวัตถุ ลักษณะของการเผาไหม้ที่มากจนเกินไป แต่ในด้านของรูปแบบของผลงานมีการพัฒนาในการจัดวางเพื่อสร้างความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น

สร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 4 เรื่อง ความทรงจำสุดท้าย ผู้สร้างสรรค์ต้องการสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม (Mixed Media) ด้วยการนำเสนอในแนวทางการจัดวาง (Installation) ซึ่งผู้สร้างสรรค์มีความคิดเห็นว่าผลงานนั้นยังขาดลักษณะในเรื่องการสร้างจุดสนใจในรอบด้านของผลงาน แต่ในด้านของรูปแบบของผลงานมีการพัฒนามากขึ้นในด้านการจัดวางเพื่อสร้างความน่าสนใจ

สรุปผลและอภิปรายผล

เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ในหัวข้อ “วัตถุแห่งความทรงจำของความทุกข์” เพื่อแสดงถ่ายทอดสภาวะการณ์อันโหดร้าย หดหู่ ของมารดาที่ป่วยเป็นโรคจิตเภทที่ทำลายการดำรงชีวิตและความทรงจำ ไร้ซึ่งแสงสว่างแห่งความสุข เป็นความจริงที่ต้องเผชิญอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง การแสวงหาหนทางแห่งการดับทุกข์เป็นการเรียนรู้และเข้าใจในสัจธรรมของชีวิตรวมถึงบำบัดเยียวยา

รักษาสภาพจิตใจ การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น ให้เห็นถึงสุนทรียภาพแห่งความเสื่อมสลายรวมถึงคุณค่าของวัตถุแห่งความทรงจำนำไปสร้างสรรค์จนเกิดเป็นผลงานศิลปะ ในเทคนิคศิลปะจัดวาง โดยด้วยการสร้างสัญลักษณ์จากการเผาไหม้ เพื่อแทนค่าความทรงจำของมารดาที่ถูกกลืนหายไป ด้วยภาวะของโรคจิตเภท นอกจากนั้นผู้สร้างสรรค์ยังเลือกใช้สัญลักษณ์ของวัสดุ ผสมผสานกับการควบคุมสี อันเป็นตัวแทนของความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ ที่มีทั้งด้านบวก และด้านลบ ในผลงานเดียวกัน เพื่อเป็นการบอกเล่าให้เห็นถึงอารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อสภาวะการณ์อันโหดร้ายนั้น ด้วยกระบวนการทางเทคนิควิธีเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค์ 1 ชุด จำนวน 4 ชิ้น เพื่อกระตุ้นเตือนถึงแนวความคิดในเรื่อง “ไตรลักษณ์” อันเป็นหลักคำสอนในพุทธปรัชญา ชี้ให้เห็นความจริงขั้นพื้นฐานที่สุดของธรรมะที่มุ่งแสดงถึงความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต ทุกสิ่งล้วนเกิดแล้วดับตามหลักพุทธปรัชญาให้รวมถึงนำทฤษฎีจิตวิเคราะห์ในการทำความเข้าใจในสภาวะของจิต ที่เป็นแรงขับเคลื่อนให้ มนุษย์แสดงพฤติกรรมที่มีความแตกต่างกัน อันนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานที่ตรงตามแนวคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดอันแสดงถึงศิลปะแนวไม่จีรัง ความเสื่อมสลายและความไม่คงทนถาวร นำมาสร้างสรรค์ผลงาน แต่ด้วยแนวคิดทางพุทธศาสนาทำให้ผู้สร้างสรรค์พบหนทางออกที่จะเยียวยาจิตใจตนเองให้ดีขึ้นด้วยการมุ่งจิตไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานที่นำเสนอในแนวทางศิลปะจัดวางที่มีตัววัตถุทางศิลปะสัมพันธ์เฉพาะกับพื้นที่ ถูกทำขึ้นสำหรับพื้นที่เฉพาะนั้นๆ โดยการนำวัสดุที่มีความหมายทางสัญลักษณ์ มาจัดวางใหม่เพื่อให้คุณค่าและความหมายของวัสดุเปลี่ยนแปลงไป การสร้างสรรค์รูปทรงจากประสบการณ์ตรงของผู้สร้างสรรค์ ที่เกิดจากความเป็นจริงและในการสร้างสรรค์ผลงานนั้น ผู้สร้างสรรค์ได้ทดลองค้นคว้ากระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ทำให้พบว่าผลงานสร้างสรรค์ในช่วงแรกนั้น ยังไม่มีความลงตัว ได้พบปัญหาของการใช้วัสดุที่ไม่ลงตัว ที่ทำให้เกิดจุดบอดของผลงานในด้านการควบคุมเทคนิคในการเผาไหม้และสีของวัสดุที่สร้างจุดเด่นในตัวผลงาน จนท้ายที่สุดสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีความลงตัวมากขึ้น ซึ่งตรงตามแนวคิดของผู้สร้างสรรค์มากที่สุด จากการผลิตผลงานครั้งนี้จึงทำให้ค้นพบปัญหาและแนวทางพัฒนาผลงานไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานในระดับวิทยานิพนธ์ต่อไป

รายการอ้างอิง

- กิติกร มีทรัพย์. (2549) ชิกมันด์ ฟรอยด์ ประวัติชีวิตการทำงานและฟรอยด์บำบัด. กรุงเทพฯ: มติชน.
- จิระพัฒน์ พิตรปรีชา. (2545). โลกศิลปะศตวรรษที่ 20. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- ปวีณา สุธีรางกูร (2561). “ศิลปะแนวไม่จีรังในศิลปะร่วมสมัยของไทย” วารสารศิลป์ พีระศรี, มหาวิทยาลัยศิลปากร 5,2 (มีนาคม) : 66-82.
- พุทธทาสภิกขุ. (2554). ชุมนุมนุชข้อคิดอิสระ. กรุงเทพฯ : ดวงตะวัน.
- พระพรหมคุณาภรณ์. พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สหธรรมิกจำกัด, 2549.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. คลังสะสมศิลปกรรมของมหาวิทยาลัยศิลปากร. (27 กันยายน 2562)

[ออนไลน์]. เข้าถึงจาก

www.resource.lib.su.ac.th.

ไพโรจน์ ชมณี. (2559). เรียบเรียง. **สุนทรียศาสตร์ตะวันตก**. กรุงเทพฯ : โครงการ ตำราและหนังสือ
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมภพ เรื่องตระกูล. (2547). **ความเครียดและอาการทางจิตเวช**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์เรือนแก้ว.

สำนักพิมพ์หกเหลี่ยม. (21 ตุลาคม 2562). **ทฤษฎีจิตวิเคราะห์** . [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก

<https://www.sixfacetspress.net/>

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2547). **ศิลปะหลังสมัยใหม่ Postmodern art**. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.

ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้

THE BEAUTY OF NATURAL SOUND IN FOREST

มานัส แก้วโยธา*

Manat Gavyota*

บทคัดย่อ

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อเรื่องความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้ (บางขุนเทียน) จากการที่ข้าพเจ้าได้ซึมซับสัมผัสความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้ที่ซ่อนเร้นไว้ ก่อเกิดเป็นจินตนาการในการสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะเพื่อเปิดประสบการณ์ทางการได้ยิน การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเสียงเพื่อแสดงออกถึงความงามของธรรมชาติ เพื่อให้ตระหนักถึงพลังของเสียงธรรมชาติที่ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ และจินตนาการเพื่อเป็นการกระตุ้นให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้คุณค่าความงามของธรรมชาติ ผ่านทางด้านศิลปะ สื่อวัตถุเสียงจำลอง ดัดแปลงโปรแกรมสื่อเทคโนโลยี ศึกษาทฤษฎีข้อมูลสนับสนุน และเก็บข้อมูลเสียงจากสถานที่ธรรมชาติเพื่อให้ได้เสียงจากสภาวะแวดล้อมจริง รู้ถึงความงามจากเหตุการณ์ คัดเลือกและเรียบเรียงเสียงที่ได้จากธรรมชาติเพื่อเน้นให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก และจินตนาการ ตามวัตถุประสงค์ ออกแบบชิ้นงานให้สัมพันธ์กับเสียงที่ได้เรียบเรียงไว้ สร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยการประกอบกันของวัตถุเสียง ผลงานครั้งนี้คือ ผลงานชุด “ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้” เป็นเสียงที่เกิดจากบรรยากาศ เช่น เสียงนก เสียงลม เสียงฝน เสียงต่าง ๆ ของบางขุนเทียน ผลงานประกอบด้วยศิลปะจัดวางเสียงเกิดขึ้นมาจากธรรมชาติต่าง ๆ (น้ำไหล ฝนตกนก ร้อง ลมพัด ฯลฯ) ก่อให้เกิดความรู้สึกของความงามในธรรมชาติ บรรยากาศของเสียงน้ำไหล เสียงทะเล ผลงานความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้ มีความงามของแต่ละเขตของแต่ละท้องที่และช่วงเวลา เช่น เวลาฝนตกฟ้าร้องอาจทำให้เกิดอารมณ์ซึ้งนงอกงาม นึกคิด หรืออาจสื่ออารมณ์ความพังทลายของทะเลบางขุนเทียน สูญเสียก็ได้ด้านประสบการณ์ของผู้ชม ผลงานมี 3 ชุด ล้วนแล้วแต่เป็นผลงานที่บรรลุตามเป้าหมายของการศึกษา ที่ได้คาดไว้สามารถใช้เทคนิคโปรแกรมสื่อเทคโนโลยี ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งในงานทัศนศิลป์ ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญและการถ่ายทอดสภาวะทางทัศนศิลป์ลงในผลงานสร้างสรรค์

คำสำคัญ: งานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย, ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้, ศิลปะด้านเสียง, ศิลปะการจัดวาง

* มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

King Mongkut's University of Technology Thonburi

Abstract

The beauty of the natural sounds of the forest. From what I Absorb experience the beauty of the natural sounds of the forest. By latent The mysteries of the jungle A presentation imagination to create a work of art to experience hearing. The creative works of art to express the beauty of nature sounds to realize the power of nature sounds that cause emotions and imagination to encourage people to learn the value of natural beauty through the arts. Through the noise simulation program adapted technology media studies support the theory. And store audio data from a natural place to get the sound of a real environment. Knowing the beauty of the event Selection and editing sounds from nature to focus on the emotions and imagination as intended. Design work was compiled in relation to noise. Creative work by each of the three series of audio works as follows All of these works are works that meet the expected educational objectives and can be used by technology, program, technology, which is considered as a form of visual art. Which requires expertise and state of the art visualization Into the creative work

Key words: creative contemporary, the beauty of natural sound in forest, sound art, installation art

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โสตประสาทมีการรับรู้อยู่ตลอดเวลา เสียงมีผลด้านอารมณ์ความรู้สึกทางจิตใจ มนุษย์ จึงมีการสร้างบรรยากาศทางเสียงเพื่อผ่อนคลายทางอารมณ์เสียงจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เป็นการเปิดโอกาสให้มนุษย์รับฟังสรรพเสียงที่ไพเราะซึ่งชอบซึ่งอาจเป็นการบำบัดหรือผ่อนคลาย เสียงเป็นพลังงานรูปหนึ่งอยู่ในรูปของกลไกที่ใช้อากาศเป็นตัวกลางเสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของวัตถุเมื่อวัตถุสั่นสะเทือนก็จะทำให้เกิดการอัดตัวและขยายตัวของคลื่น และถูกส่งผ่านตัวกลาง เช่น อากาศไปยังหู เมื่อการสั่นสะเทือนนั้นมาถึงหูของเรา มันจะถูกส่งไปสมองเพื่อตีความ จากนั้นสมอง จะทำหน้าที่จำแนกเสียงต่างๆตามประสบการณ์ที่มีอยู่เราจึงระลึกได้ว่าเสียงที่ได้ยินคือเสียงอะไร เสียงที่เรารู้นั้นประกอบด้วยความถี่สูง-ต่ำ แตกต่างกันหากมนุษย์เราฟังเสียงที่มีความดังตั้งแต่ 130 เดซิเบลขึ้นไป อาจทำให้สูญเสียการได้ยินอย่างถาวรได้ (Noise Induce Hearing Loss) นอกจากนั้น จะก่อให้เกิดผลกระทบต่ออารมณ์ (Psychological Stress) เช่น หงุดหงิด โมโหง่าย นอนไม่หลับ เครียดกล้ามเนื้อแข็งตึงระบบย่อยอาหารผิดปกติความดันโลหิตสูงระบบต่อมไร้ท่อแปรปรวน และเป็นโรคหัวใจขาดเลือดโสตประสาทของมนุษย์ไม่สามารถเป็นตัววัดได้เนื่องจากระดับการตอบสนองความดังของเสียงของแต่ละคนอาจไม่เท่ากันและไม่สามารถอ้างอิงเป็นตัวเลขที่สากลยอมรับ เสียงคือสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์หรือธรรมชาติ การกระทำดังนี้ก่อให้เกิดสัญลักษณ์ของสรรพสิ่งเป็นตัวแทนความรู้สึกและก่อให้เกิดจินตนาการตามประสบการณ์เดิมของผู้ฟัง เมื่อเสียงเดินทางสัมผัสการได้ยินมนุษย์ สมองจะตีความหมายโดยทันทีส่งผลให้เกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ฟังตามวัตถุประสงค์ของเพลงเสียงยกตัวอย่างเสียงที่เป็นสัญลักษณ์ของสรรพสิ่ง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์นั้นเกิดจากการรับรู้จากการได้ยินเสียงต่างๆรอบตัวแต่สิ่งต้องตระหนักอย่างยิ่ง คือการนำคุณลักษณะของเสียงมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์สื่อ กล่าวคือต้องทราบว่าคุณสมบัติของเสียงเป็นอย่างไรเราจะใช้สาระทางเสียงระดับเสียงเพียงใด จึงจะเหมาะสมกับการสร้างงานและเราจะนำเสียงไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างผลงาน เสียง ธรรมชาติเป็นเสียงที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้มาจากการสร้างขึ้นของมนุษย์ เช่น เสียงลมพัดเสียงนกร้อง ผนตกเสียงใบไม้ไหวกระทบกันซึ่งกล่าวได้ว่าธรรมชาติ(ป่าไม้บางขุนเทียน) เป็นแหล่งปัจจัยที่สำคัญของ การดำรงชีวิตของชาวบ้านและประโยชน์อีกหลายอย่างที่ได้รับจากธรรมชาติ(ป่าไม้บางขุนเทียน) คือช่วยในการ บำบัดสภาพจิตเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ได้ประโยชน์โดยตรงต่อสภาพอารมณ์ เสียงต่างๆ ที่กล่าวมาเหล่านี้ส่วนในการกระตุ้นให้เกิดจินตนาการของข้าพเจ้าที่จะนำมาเป็นเนื้อหาสาระหลักในงานชุดนี้ ที่จะแสดงออกในงานศิลปะเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดความรู้สึกถึงความงาม ความงามในที่นี้หมายถึงความไพเราะเร้าอารมณ์สร้างความเพลิดเพลินและความรู้สึก ถึงชีวิตของป่าไม้(บางขุนเทียน)แผ่ไว้ด้วยพลังความงามของชีวิตที่ดูสงบยิ่งใหญ่ของผืนป่า

วัตถุประสงค์

1. สร้างสรรค์ผลงานจัดวางและศิลปะด้านเสียงเพื่อแสดงออกถึงความงามของธรรมชาติ(บางขุนเทียน)
2. เพื่อให้ตระหนักถึงพลังของเสียงธรรมชาติที่ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกต่างๆและจินตนาการ
3. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้คุณค่าความงามของธรรมชาติผ่านด้านศิลปะเสียงและร่วมกันรักษาธรรมชาตินั้นให้คงอยู่ตลอดไป

กระบวนการสร้างสรรค์

งานทัศนศิลป์ รูปแบบสื่อผสมสามารถสร้างสรรค์เสียงที่สื่อแสดงความงามของ ธรรมชาติ ได้ เสียงจากธรรมชาติสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้รักธรรมชาติมากขึ้นเสียงจากธรรมชาติทำให้ ความรู้สึกและจินตนาการของความงามทางธรรมชาติได้ เนื้อหาที่นำเสนอเสียงในป่า(บางขุนเทียน) เพื่อกระตุ้นให้เกิดจินตนาการและความรู้สึกถึงชีวิตของป่าไม้ในประสบการณ์ของข้าพเจ้ารูปแบบ ศิลปะเสียงและวัตถุ3มิติเทคนิคการตัดต่อเสียงและ การจัดวางวัตถุ

ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาทฤษฎี/ข้อมูลสนับสนุน
2. ศึกษาและเก็บข้อมูลเสียงจากสถานที่ธรรมชาติเพื่อให้ได้เสียงจากสภาวะแวดล้อมจริงรู้ถึงความงามจากเหตุการณ์จริง
3. คัดเลือกและเรียบเรียงเสียงที่ได้จากธรรมชาติเพื่อเน้นให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการตามประสงค์
4. ออกแบบชิ้นงานให้สัมพันธ์กับเสียงที่ได้เรียบเรียงไว้
5. อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า เช่น เครื่องบันทึกเสียง เครื่องมิกเซอร์ โปรแกรมปรับแต่งเสียง ลำโพง เหล็กเส้น สายลำโพง ปลอกหุ้มสายไฟ เครื่องเล่นเสียง คอมพิวเตอร์
6. สร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยการประกอบกันของวัสดุที่เป็นโครงสร้างของลำโพงและ ระบบไฟฟ้าอื่นๆ
7. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับทฤษฎีศิลปะเสียง ศิลปะจัดวาง หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา

การสร้างสรรค์ผลงานความงามของเสียงธรรมชาติป่าไม้(บางขุนเทียน)

ผลงานความงามของเสียงธรรมชาติป่าไม้(บางขุนเทียน)ซึ่งในการทำงาน ได้มีการพัฒนาผลงานทั้งเทคนิคด้านสื่อและรูปแบบจัดวางที่อยู่ภายใต้ความคิดที่ต้องการแสดงสาระความงามในเสียง

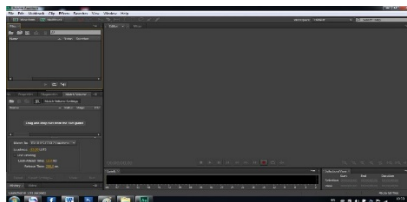
ของป่าไม้(บางขุนเทียน) ที่ต้องการแสดงออกทางการรับรู้ประสาทสัมผัส ทางการได้ยินและการมองเห็นให้ ความรู้สึกถึงชีวิตของธรรมชาติ แฝงไว้ความรู้สึกทางประสบการณ์จริงผสมกระบวนการจัดวาง ที่เปิดให้คนดูมีประสบการณ์ร่วมของแต่ละคนที่มีความงามเสียงหรือการสัมผัสอื่นๆ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับสื่อที่เป็นอยู่จริงในโลกจำลองรูปแบบ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันหรือมนุษย์กับธรรมชาติที่มีเทคโนโลยีคั่นกลางผ่านสื่อเพื่อเปิดทางเลือกในการค้นคว้า วิถี คิดสื่อความหมายความงามธรรมชาติ ข้าพเจ้าใช้สื่อทางด้านเสียงเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชม ข้าพเจ้ากำลังขยายประสบการณ์กับวัตถุจากเสียงที่มีเทคโนโลยีสื่อความหมายจนทำให้ประสบการณ์ทั้งหมดล้วนแต่ปรับเปลี่ยนตัดแปลงเกิดเป็นเสียงจำลอง ที่ถูกสร้างขึ้นโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เมื่อจังหวะเวลาที่กำหนดด้วยเทคโนโลยีเข้ามาครองงำมนุษย์จนมนุษย์ไม่สามารถสร้างประสบการณ์ที่จริงให้กับตัวมนุษย์เอง ข้าพเจ้าจึงตัดต่อปรับเปลี่ยนตามความรู้สึกทางประสบการณ์จริงผสมกระบวนการจัดวางที่เปิดให้คนดู มีประสบการณ์ร่วมของแต่ละคนที่มีความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน)ให้ตระหนักถึงพื้นที่ป่าที่จะถูกทำลายโดยมนุษย์เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาตินั้นให้คงอยู่ต่อไป

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหารูปแบบการจัดวางและตัดต่อเสียง

เมื่อได้ข้อมูลที่เป็นเสียงแล้วข้าพเจ้าต้องมาฟังพิจารณาเพื่อเลือกเสียงและการจัดวางที่คาดว่าจะตอบสนองถึงแนวคิดของตัวเองให้ตรงความต้องการมากที่สุด รูปแบบการจัดวาง ข้าพเจ้าจัดวางให้เสมือนป่าไม้ตามความรู้สึกของข้าพเจ้าโดยการตัดต่อเสียง

ขั้นตอนในการวิเคราะห์การสร้างสรรคงานศิลปะทางด้านเสียง

จากขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาเสียงแล้วข้าพเจ้าได้นำเสียงที่ตัดต่อในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะทางด้านเสียง(SoundArt)ของข้าพเจ้าตามกระบวนการโดยผ่านเทคนิคกระบวนการตัดต่อเสียงเฉพาะให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกให้เห็นถึงความงามในธรรมชาติของป่าไม้ขั้นตอนในการตัดต่อเสียงโดยใช้โปรแกรมAdobe Audition การเรียกใช้โปรแกรม Adobe Audition สามารถเรียกใช้โปรแกรมได้จาก Short Cut หน้า Desk Top ของคอมพิวเตอร์ได้เลยเมื่อเรียกโปรแกรมขึ้นมาจะพบหน้าต่างโปรแกรมดังนี้

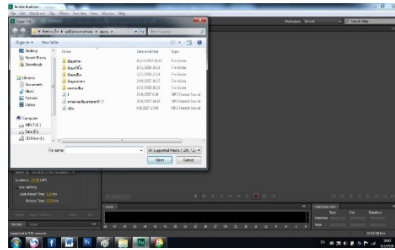

ภาพที่1 ภาพเปิดโปรแกรม

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียนบทความ

การนำไฟล์เสียงที่อัดมาตัดต่อการเรียกเข้าแบบนี้จะใช้เรียกไฟล์ที่มีอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่อัดเสียงมาซึ่งสามารถทำได้ดังนี้ เปิดโปรแกรมหน้า EditView ไปที่ File เลือก Open

หรือ Open as เลือกปลายทางที่อยู่ของไฟล์จะนำเข้ามาใช้ เช่น Drive C หรือ Drive D เลือกชื่อไฟล์ที่ต้องการจากนั้นกด Open รอเครื่องทำการ Load ไฟล์จนเสร็จ

ภาพที่2 การนำไฟล์เสียงที่บันทึกมาตัดต่อ

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียนบทความ

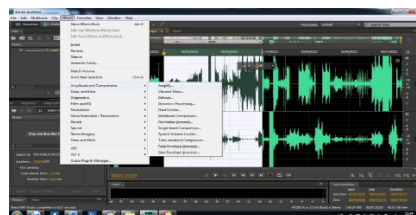
ขั้นตอนในการลบ Wave Form เสียงที่ไม่ต้องการนำเข้าไฟล์เสียงในหน้าโหมด EditView เลือกช่วงของไฟล์เสียงที่ต้องการลบโดยกดด้านซ้ายของ Mouse ค้างไว้แล้วลาก Mouse คลุม ช่วงที่ต้องการลบ กด Delete ที่คีย์บอร์ดหรือที่ Edit แล้วใช้คำสั่ง Delete Selection

ภาพที่3 ขั้นตอนในการลบ

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียนบทความ

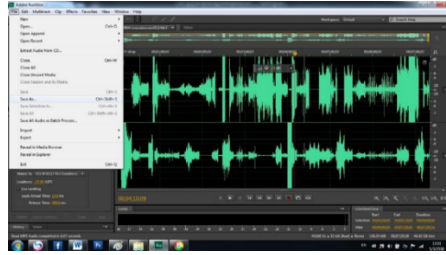
การใส่ Effect ไฟล์เสียงในโหมดนี้จะขอกกล่าวถึงสิ่งที่จำเป็นและใช้บ่อย ๆ ซึ่งใน โปรแกรม โหมดนี้จะมีโหมดให้เลือกใช้มากพอสมควรในที่นี้ขอยกตัวอย่างเพียงการเพิ่ม-ลด ความดังของเสียง การเพิ่ม-ลดเสียงให้ไฟล์เสียงนั้นใช้แก้ไขในโหมด Edit View ดังนี้ นำ เข้าไฟล์เสียงมายังโหมด Edit View ลาก Mouse คลุมบริเวณที่ต้องการลบหรือเพิ่ม ไปที่คำสั่ง Effect สั่ง Amplitude เลือก Amplify/Fade หากต้องการเพิ่มความดังให้ไฟล์เสียงให้เลือก Boost ที่ช่อง Presets หากต้องการลด ความดังไฟล์เสียงให้เลือก Cut ที่ช่อง Presets คำ สั่ง Effect มีตัวเลือกมากพอสมควรลองใช้ลองทำดู จะได้สนุกกับโปรแกรมนี้ครับ

ภาพที่ 4 การใส่ Effect ไฟล์เสียง

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียนบทความ

ขั้นตอนสุดท้ายในการทำงานโปรแกรม Adobe Audition การบันทึกผลงาน

ภาพที่5 บันทึกผลงาน

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียนบทความ

องค์ประกอบการได้ยินเสียงในการสร้างสรรค์

ในผลงานความงามของเสียงธรรมชาติป่าไม้(บางขุนเทียน) นี้ข้าพเจ้าได้นำเสียงบรรยากาศของป่าไม้แต่ละที่ต่างกันไป ตามสภาพแวดล้อมภูมิประเทศนั้นผนวกกับกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้สึกทางการได้ยิน

รูปแบบในการสร้างสรรค์

ผลงานสร้างสรรค์ของข้าพเจ้ามีรูปแบบงานประเภทศิลปะเสียงกับการจัดวางวัตถุเสียงซึ่งผู้ชมสามารถเดินเข้ามาฟังเสียงผลงานได้ สร้างสถานการณ์และสภาพแวดล้อมของเสียงที่แตกต่างกันเป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ความรู้สึกประสบการณ์ของข้าพเจ้าผ่านเทคนิคการจัดวางวัตถุลักษณะ3มิติเพิ่มความรู้สึกของผู้ชมโดยเสียงบรรยากาศของป่าไม้เช่น เสียงฝนตก แม่น้ำ ทะเล เสียงนกน้อยใหญ่ เป็นการนำเสนอ อิทธิพลที่ข้าพเจ้านำมาใช้ในผลงานนั้นคือลักษณะรูปแบบการ จัดวางวัตถุ ผลงานแต่ละชิ้นมีเสียงที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับเนื้อหาเรื่องราวเพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ตามที่ได้ตั้งใจไว้ จากประสบการณ์แนวความคิดและแรงบันดาลใจที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งเป็นหลักของการค้นคว้าและสร้างสรรค์ผลงานความงามของเสียงธรรมชาติป่าไม้(บางขุนเทียน) ของข้าพเจ้า

ขั้นตอนการจัดวาง

ขั้นตอนที่ 1 ร่างภาพรวมของผลงาน ข้าพเจ้าสร้างภาพร่างที่ปรากฏอยู่ในจิตใจในรูปแบบ 2 มิติ ให้สอดคล้องกับแนวคิดและความเป็นไปได้ ทาให้เกิดความชัดเจนเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ผลงาน การสร้างภาพร่างเป็นการประมวลเนื้อหา ข้อมูลและกระบวนการทางความคิดที่ตอบสนองวิธีการทา งานทางทัศนศิลป์โดยเลือกทำ งานศิลปะในรูปแบบการจัดวางและเสียงร่วมกับวัสดุ ด้วยกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอนในรูปแบบการค้นหาวิธีการทางความคิดที่ตอบสนองรูปแบบการสร้างสรรค์ภาพร่างความคิดเริ่มต้นจากค้นหาวิธีการนำเสนอโดยใช้แนวคิดและเนื้อหาเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งมีการใช้หลักทางทัศนธาตุมาประกอบกับวิธีการทางเทคโนโลยี ด้านเสียงนำเสนอให้ผู้ชมเกิดอารมณ์และความรู้สึก แต่ยังคงเว้นพื้นที่ทางความคิดให้สามารถเกิดจินตนาการถึงเหตุและผลของการสร้างสรรค์ การสร้างภาพร่างเกิดจากการประมวลภาพร่างความคิดประกอบกับจินตนาการถึงภาพที่จะเกิดขึ้นในบริบทของพื้นที่ รวมทั้งการสำรวจพื้นที่

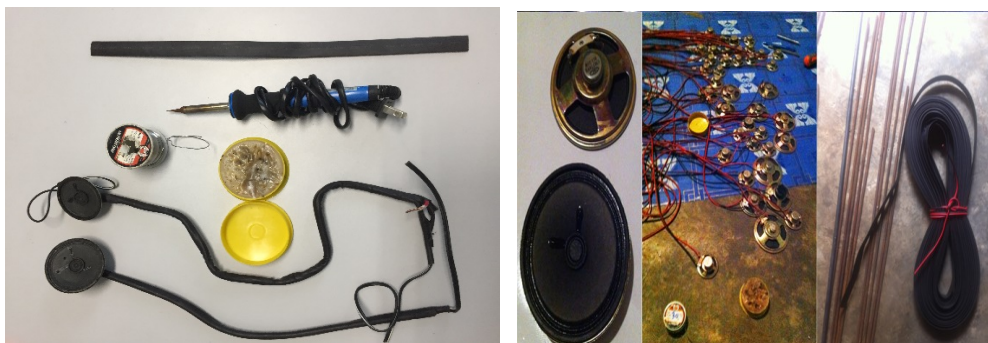
การติดตั้งผลงานซึ่งจะคำนึงถึงการมองเห็น ความเหมาะสม ขนาด วิธีการติดตั้งและความเป็นไปได้ ในการสร้างสรรค์ การสร้างภาพร่างจึงเริ่มต้นด้วยการสร้างมโนภาพ โดยวาดภาพร่างง่าย ๆ ประกอบ กับ เหตุผลของการเลือกใช้วัสดุสร้างบริบทของพื้นที่ การติดตั้งผลงาน เนื่องจากติดตั้งผลงาน ข้าพเจ้า สร้างสรรค์ศิลปะทางด้านเสียง จึงเน้นเสียงเป็นหลักดังนั้นต้องคำนึงถึงสิ่งที่ส่งเสียง เช่น ลำโพง ซึ่ง ลำโพงจะมีขนาดเล็กใหญ่ ตามจังหวะและมิติของเสียง เมื่อสรุปความคิดจากมโนภาพเบื้องต้นจึงนำไป สร้างภาพร่าง 2 มิติ เพื่อสะดวกและง่ายต่อการหาความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์ แต่ยังคงคำนึงถึง รายละเอียดทุกส่วนที่ประกอบเข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ว่างและ จังหวะการจัดวางของเสียงภายใน พื้นที่บริบทของสื่อวัตถุ

ภาพที่ 6-8 ภาพร่างผลงานความงามของเสียงธรรมชาติป่าไม้(บางขุนเทียน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียนบทความ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดขนาดของผลงานของแต่ละชิ้นงาน มีส่วนประกอบของผลงาน โดยมีวัสดุดังนี้ เหล็กเส้น ปล้องอุ้มสายไฟสีดำ ลำโพง สายไฟ ต้อไม้ มาประกอบกันวัสดุตามความเหมาะสมของผลงาน

ภาพที่ 9-10 ขั้นตอนที่ 2

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียนบทความ

ผลงานการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะรูปแบบศิลปะเสียงและจัดวางวัตถุเสียงในผลงานความงามของเสียงธรรมชาติป่าไม้(บางขุนเทียน)เทคนิคกระบวนการที่ได้จากการสร้างสรรค์ ผลงานก่อนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ โดยนำเทคนิควิธีการและรูปแบบการนำเสนอ รวมทั้งแนวความคิดเกี่ยวกับความงามของเสียงธรรมชาติ การที่เทคโนโลยี เข้ามาครองงำมนุษย์ จนมนุษย์ไม่สามารถสร้างประสบการณ์จริงให้กับตัวเอง ข้าพเจ้าจึง ตัดต่อปรับเปลี่ยน ตามความรู้สึกลงทางประสบการณ์จริงผสมกระบวนการจัดวาง ที่เปิดให้คนดูมี ประสบการณ์ร่วมของแต่ละคน ที่มีความงามเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน) รวมทั้งอยากให้สังคมกลับมาคำนึงถึงธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ผลงานเน้นการนำเสนอเนื้อหาสาระทาง ความคิดผ่านสื่อ วัตถุเสียง โดยค้นคว้าข้อมูลในสถานที่จริง มีวัตถุเสียงขนาดเล็กใหญ่ตาม ความเหมาะสมของ ระดับเสียง การบันทึกความงามของเสียงและมีเรื่องราวของเวลา มีการทับซ้อนของเสียงซ้ายขวา ทำให้เกิดน้ำหนักของเสียง ไกล-ใกล้ เสียงมีการเดินทาง เกิดมิติและ การตัดต่อเสียงสามารถสร้างความชัดเจนของเนื้อหา ผลงานศิลปะความงามเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน) ในแต่ละ กระบวนการนำเสนอผ่านการจัดวาง วัตถุเสียง ซึ่งมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเสียง และวิธีการไปตามบริบทของพื้นที่ และองค์ประกอบอื่นๆ

ความงามเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน)

ด้านกายภาพ ในด้านกายภาพ ข้าพเจ้าได้เรียงลำดับคุณสมบัติทางกายภาพดังนี้ ลักษณะกายภาพของการจัดวางผลงาน“ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน)” เป็นลักษณะ3 มิติ จัดวางเป็นลักษณะแบบจุดเดียวในพื้นที่ ผลงานเป็นชิ้นขนาดใหญ่ใกล้เคียงกันจัดวางพื้นที่ส่งผลให้เหมือนบรรยากาศธรรมชาติในป่ามากที่สุด ลักษณะกายภาพของวัตถุเสียง วัตถุที่ใช้ในงานชุดนี้ ลำโพง ฐานงาน ปล้องอุ้ม สายไฟ สายไฟฟ้า เหล็กเส้น วัตถุที่ส่งเสียงคือลำโพงมีขนาดเล็กใหญ่ต่างกันไป ผลงานชุด นี้มีลำโพงจำนวน 9 ดอก ความยาว50 ซม ส่วนปล้องอุ้มสายไฟ

สายไฟฟ้า เหล็กเส้น วัสดุเหล่านี้มาประกอบกันเป็นชิ้นงานเพื่อจะมาประกอบใช้กับผลงานลักษณะของสี่ สีที่ใช้มีอยู่2สี สีเทา สีดำ ส่วนใหญ่เป็นสีโทนเทาอ่อนโทนบรรยากาศอารมณ์แบบสบายๆ การใช้สีโทนนี้เพื่อเล่าถึงความเป็นป่าแสดงความรู้สึกสงบเงียบ และให้ผู้ชมได้มีสมาธิในการได้ยินเสียงความงามธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน)ลักษณะกายภาพของเสียง เสียงที่ใช้เป็นเสียงที่เกิดขึ้นจากเสียงบรรยากาศลำธาร ทะเล บันทึกในพื้นที่ป่าจริง ข้าพเจ้าไปสัมผัสแล้วเกิดความงาม ความงามในเสียงในที่นี้หมายถึง ความสงบเงียบ ผ่อนคลายสบาย

ด้านเนื้อหา ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน) ประกอบด้วยศิลปะจัดวางเสียง เกิดขึ้นมาจาก ความงามที่เกี่ยวกับบรรยากาศของเสียงน้ำไหลในลำคลอง ทะเล พื้นที่ป่าแควบางขุนเทียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าบันทึกเสียงนก น้ำไหล เสียงทะเลในช่วงที่ข้าพเจ้าว่างจากการทำงาน เสียงน้ำไหลหรือเสียงทะเล ลำคลอง จะช่วยให้ความรู้สึก

เย็นสบาย ผ่อนคล้าย พักผ่อน สบายใจ ความรู้สึกเหล่านี้มีความสำคัญทางด้าน จิตใจช่วยให้มนุษย์เกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับความสำคัญการอนุรักษ์ธรรมชาติมากขึ้น ข้าพเจ้าได้ สัมผัสเสียงน้ำไหล ทะเล อากาศเย็นๆในช่วงฤดูร้อนในพื้นที่ทะเลต่างๆของพื้นที่เขตบางขุนเทียน จึงเกิดความ ประทับใจ เกิดจินตนาการสร้างประสบการณ์ร่วมในเสียงของความงาม การจัดวางวัตถุเสียงมีลักษณะรูปทรง คล้ายๆกับสิ่งที่องกงามเดิมโตอย่างสมบูรณ์ ผ่านความรู้สึกมั่นคงแข็งแรง เส้นของรูปทรงจัดวางในแนว ตรงแบบเคลื่อนไหวนุ่มนวล แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้ชม

ภาพที่ 11 ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน)
ศิลปะด้านเสียง,ศิลปะการจัดวาง,ประกอบไม้,ลำโพง,สายลำโพง,เหล็กเส้น
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียนบทความ

ภาพที่12 ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน)
ศิลปะด้านเสียง,ศิลปะการจัดวาง,ประกอบไม้,ลำโพง,สายลำโพง,เหล็กเส้น
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียนบทความ

ภาพที่13 ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน)
ศิลปะด้านเสียง,ศิลปะการจัดวาง,ประกอบไม้,ลำโพง,สายลำโพง,เหล็กเส้น
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียนบทความ

ภาพที่14 ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน)
ศิลปะด้านเสียง,ศิลปะการจัดวาง,ประกอบไม้,ลำโพง,สายลำโพง,เหล็กเส้น
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้เขียนบทความ

สรุปและอภิปรายผล

จากการสร้างสรรค์ผลงานความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน) ผ่านกระบวนการ การค้นคว้าทดลอง วิเคราะห์ วิจัยผลงาน เพื่อพัฒนา ทั้งในด้านความคิด รูปแบบและเทคนิควิธีการและนำมาจัดการเพื่อการสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ วัตถุประสงค์ ในการสร้างสรรค์ผลงานคือเพื่อเปิดประสบการณ์ ความงามของเสียงป่าไม้เขตบางขุนเทียนผ่านสื่อวัตถุเสียงจำ ลองดัดแปลงโปรแกรมสื่อเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งที่สมมุติสร้างขึ้นโดยวัตถุเสียง ที่มีความขัดแย้งจริง จากธรรมชาติ ถูกตีความหมายใหม่ตามประสบการณ์ของผู้ชม เพื่อให้ผู้ชมได้ถึงสัมผัสรับรู้ ส่งผ่านบรรยากาศที่แสดงความรู้สึกทางการได้ยิน กระตุ้นจิตสำนึกถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน) มีลักษณะเหมือนกำลังเกิดสิ่งใหม่กำลังเติบโตงอกงามสมบูรณ์ โดยมีการจัดวางแบบเป็นกลุ่มที่ช่วยให้ผู้ชมผลงานได้มีส่วนร่วมในบรรยากาศของเสียงในระยะใกล้-ไกลได้ และพิจารณาเสียงที่เกิดจากจากบรรยากาศ เช่น เสียงนก เสียงลม เสียงฝน เสียงทะเล เสียงต่างๆของเขตบางขุนเทียนในซึ่งอยู่ใกล้กรุงเทพฯแต่ก็มีธรรมชาติ ทะเล แม่น้ำ ลำคลอง รายละเอียดภายในผลงานซึ่งแสดงรูปทรงที่อิสระที่หลากหลายแตกต่างกันไปและมีลำโพงเล็กใหญ่ สลับกันมีรูปทรงอิสระสื่อถึงสิ่งที่เกิดใหม่ งอกงาม สมบูรณ์มาทดแทนธรรมชาติที่กำลังจะถูกทำลายโดยธรรมชาติเองหรือถูกมนุษย์ทำลายลงทุกวัน

เรื่องราวที่เกิดจากประสบการณ์ การถ่ายทอดจินตนาการ จากความรู้สึก ความงาม ในเสียงธรรมชาติของป่าไม้ ทั้งทางด้านความคิด ประสบการณ์ ผ่านเทคนิควิธีการ และรูปแบบ การนำเสนอเป็นการจัดวางวัตถุเสียง เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยที่ตั้งไว้ซึ่งจากการวิเคราะห์และสรุปผลงานในแต่ละชุดนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าผลงาน3ชุดนั้นล้วนแล้วแต่เป็นผลงานที่บรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาวิจัยที่ได้คาดหวังไว้ สามารถให้ตระหนักถึงพลังของเสียงธรรมชาติที่ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกต่างๆได้ตามประสบการณ์และจินตนาการของผู้ชม กระตุ้นให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้คุณค่าความงามของธรรมชาติผ่านด้านศิลปะเสียงและร่วมกันรักษาธรรมชาติ พร้อมปรับใช้เทคนิคโปรแกรม สื่อเทคโนโลยีซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งในงานทัศนศิลป์ ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญในการถ่ายทอดสถานะทางทัศนศิลป์ลงไปเป็นผลงาน เพราะเทคนิคที่ข้าพเจ้าได้ ศึกษาและสร้างสรรค์ขึ้นนั้น เป็นเพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆในระยะเวลาก่อร่างสร้างสรรค์ผลงาน แต่ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการเรียนรู้และสร้างสรรค์สิ่งใหม่สำหรับข้าพเจ้าซึ่งรวมไปถึงการพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความสมบูรณ์ในอนาคตข้างหน้ามีแนวโน้มในการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ตามแผนระยะเวลาของการสร้างสรรค์ผลงานอันเป็นผลสำเร็จที่สำคัญของการศึกษาวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง ความงามในเสียงธรรมชาติของป่าไม้(บางขุนเทียน)

รายการอ้างอิง

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2543). การวิจัยทางศิลปะ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธิดิพล กันติวงค์. (2556). “ความสัมพันธ์ระหว่างคลื่นเสียงเชิงวิทยาศาสตร์ กับคุณค่าทางสุนทรียภาพเชิงศิลปะ.” วารสารวิจัยศิลป มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ,ฉบับที่10 (มีนาคม 1HTTP://WWW.FINEARTS.CMU.AC.TH/BLOG1)

นเรศเรษฐ หมดคง. (2552). “SOUND ART LL” FINE ART MAGAZINE ,ฉบับที่53 .(มีนาคม): หน้า37 เมธี พิกุลทอง. (2556) “เทคโนโลยีและการสื่อสาร.”เอกสารประกอบการสอนวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ศิริวรรณ ผุงประเสริฐ. (2552). “SOUND ART ” FINE ART MAGAZINE ,ฉบับที่52 .(กุมภาพันธ์)

สมพร รอดบุญ. (2522). สุนทรียศาสตร์ศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประติมากรรมเคลื่อนไหวจากขยะเทคโนโลยี MOTION SCULPTURE FORM TECHNO GARBAGE

วิสูตร แสงศิริ*
Wisud Sangsiri*

บทคัดย่อ

สังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเพราะความเจริญรุดหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ สามารถผลิตวัสดุสังเคราะห์และผลิตผลทางด้านอุตสาหกรรมออกมาเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันรวดเร็ว ก่อเกิดปัญหาภาวะขยะทางเทคโนโลยีล้นโลก ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตในวงกว้างจากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแรงบันดาลใจ เมื่อพบกับเศษขยะทางเทคโนโลยีที่มีรูปร่างในลักษณะต่างๆ ที่ยืดหด คงตัว แข็ง มันวาว ล้วนแล้วแต่น่าสนใจ กระตุ้นความรู้สึกให้ผู้สร้างสรรค์เลือกหยิบจับเอาเศษวัสดุเหล่านี้มาประกอบกัน ด้วยความสุข สนุกสนาน ผ่านมุมมองที่ดูตลกขบขัน ล้อเลียนสิ่งมีชีวิต การก่อรูปเศษวัสดุทางเทคโนโลยีที่ดูไร้ค่า ให้กลับมามีชีวิตผ่านมุมมองของผู้สร้างสรรค์ด้วยเทคนิค การเชื่อมต่อโลหะหลายประเภทเข้าด้วยกันจนเกิดรูปร่างใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน อาจมีลักษณะการเคลื่อนไหวที่เลียนแบบทางธรรมชาติ อันทำให้ผู้ชมเกิดการตั้งคำถาม สนทนาในใจ ว่ารูปร่างที่เกิดขึ้นคือสิ่งใด จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ในมุมมองของการนำเสนอที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการกระตุ้นเร้าให้ผู้คนเห็นถึงความงามจากเศษวัสดุเหลือใช้ นำเสนอการตีความที่อิสระกับผู้ดูผลงาน ทำให้เกิดความสุข นับเป็นการเปลี่ยนมุมมองของขยะไร้ค่าให้ยกระดับกลายเป็นผลงานศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะตนได้

คำสำคัญ: วัสดุ, ความงาม, ประติมากรรมสื่อผสม

Abstract

Now, Society and environment is changes because progress of technology and innovations. Them manufacture of synthetic materials and industry products in the short time. These thing. made technology problem have affect to environment and nature life. So, This problem made inspiration for artist when artist saw from of materials and technology waste have different froms are stretch, inflexible glossy etc. all of this is very interest. Motivate artist compose materials by the way is happiness, fun and caricatural nature from techno was Come back to be life by perspective of

* บัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
Graduate Bunditpatanasilapa Institute

artist. Technique are welding many types of materials to be new from sometime have move like nature. Then, audience have question in mind. What's from of works? So, the mentions, Artist would like to present for people see the beautiful of waste, I wont to present a freedom and happiness with audience so this is will change perspective of wastes and will be characteristion ant works.

Key words: Material, The beauty , Mixed media sculpture

บทนำ

สังคมปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์และสภาพความเป็นอยู่ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากมาย มนุษย์เป็นผู้สร้างเทคโนโลยีและบริโศกทรัพย์ากรทางธรรมชาติไปอย่างไร้ความปราณี ตัดไม้ ทำลายป่าต้นน้ำ เพื่อสร้างสิ่งที่เรียกกันว่า สังคมวัตถุนิยม สร้างสิ่งทีเกินความจำเป็นเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานจนเกินกว่าปัจจัยที่มนุษย์ควรได้รับ ส่งผลเสียต่อระบบนิเวศจนยากเกินกว่าที่จะเยียวยาได้ อันจะเห็นได้จากสภาวะเรือนกระจก ความร้อนที่สูงขึ้น แต่มนุษย์ก็ไม่ได้เล็งเห็นถึงภัยที่กำลัง คืบคลานเข้ามาจากการกระทำของตนเอง จากปัญหาดังกล่าว จะพบได้ว่าเมื่อเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าขึ้นถึงขีดสุด สิ่งที่จะตามมาและส่งผลเสียต่อมนุษย์ คือเศษซากแห่งนวัตกรรมที่คนยุคปัจจุบันมักนิยมเรียกกันว่า ขยะแห่งเทคโนโลยี ที่นับวันจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น จนเกิดปัญหาขยะล้นโลก ทำให้ผู้สร้างสรรค์ ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเมือง ต้องผจญกับภัยทางธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ อันเกิดจากการลงโทษจากธรรมชาติเสมือนเป็นเครื่องเตือนใจให้มนุษย์เล็งเห็นถึงโทษของการเสพติดเทคโนโลยี จนท้ายที่สุด ไม่ใช่เพียงก่อผลร้ายกับสภาพแวดล้อม ยังส่งผลร้ายต่อสภาพจิตใจทุกครั้งทีผู้สร้างสรรค์เดินผ่านกองขยะแห่งเทคโนโลยี ผู้สร้างสรรค์เฝ้ามองด้วยความคิดในหลายรูปแบบจนเกิดการตั้งคำถาม ว่าขยะเหล่านี้สามารถสร้างประโยชน์สิ่งใดได้บ้างกับมนุษย์ หากมนุษย์เลือกที่จะมองถึงด้านลบของกองขยะอันไร้ค่าเหล่านี้ ก็คงยิ่งเป็นการตอกย้ำถึงความอ่อนแอทางความคิด ดังนั้นผู้สร้างสรรค์จึงคิดในมุขกลับกัน ว่าขยะเหล่านี้หากมองด้วยมุมมองทางสุนทรียศาสตร์ก็อาจจะพบกับความงามอันเกิดจากตัวรูปทรงของวัตถุแต่ละชิ้น ที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปร่าง รูปทรง สี สัน ไปตามกาลเวลา และนี่คือสิ่งที่เป็นเสน่ห์อันเกิดจากเนื้อแท้ของตัววัสดุที่สามารถแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้สร้างสรรค์ จึงได้รับแรงบันดาลใจอันเกิดจากมุมมองแห่งความงามที่ได้รับจากตัววัสดุ อันเกิดจากวัตถุทางเทคโนโลยีที่เหลือใช้ นำมาสร้างสรรค์ผ่านมุมมองในเชิงบวก เพื่อสร้างความรู้สึกรักสนุกสนาน และ เกิดประโยชน์ ด้วยรูปทรงที่ผู้สร้างสรรค์เลือกผสมผสานวัสดุหลากหลายประเภทนำมาประกอบกัน (ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ, 2554) จนเกิดเป็นผลงานจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางเทคโนโลยี ที่มีรูปทรงที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน ทำให้ผู้ชมผลงานเกิดการกระตุ้นแนวคิดที่จะนำเศษวัสดุทางเทคโนโลยีเหล่านี้นำมาใช้ประโยชน์ ไม่ว่าจะทางใดก็ทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ในหัวข้อ “ประติมากรรมเคลื่อนไหวจากขยะทางเทคโนโลยี” เพื่อแสดงให้เห็นถึงสุนทรียภาพแห่งความงามรวมถึงคุณค่าของวัตถุเหลือใช้ ที่สามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมสื่อผสม3มิติที่สามารถเคลื่อนไหวได้ ด้วยเศษวัสดุจากขยะทางเทคโนโลยี

2. เพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้คนเห็นถึงคุณค่าของวัสดุเหลือใช้จากเทคโนโลยี ว่าสามารถนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดคุณค่าทางสุนทรียภาพทางด้านความงาม รวมถึงเสนอแนวคิดให้กับผู้สนใจนำเศษวัสดุมาต่อยอดทางความคิด จนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ ที่เป็นประโยชน์ในอนาคตข้างหน้าได้

3. เพื่อลดการบริโภควัสดุทางเทคโนโลยีที่ผลิตจากระบบอุตสาหกรรมจำนวนมากศาล ออกมาตอบสนองความต้องการของมนุษย์อย่างพุ่มเพื่อย ส่งผลต่อทรัพยากรธรรมชาติ ชีวิตสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาใหญ่ในปัจจุบัน

วิธีการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ในหัวข้อประติมากรรมเคลื่อนไหวจากขยะทางเทคโนโลยี ประกอบด้วยการค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการทั้งจากตำรา และศึกษาดูผลงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีเนื้อหาด้านการประกอบสร้างวัสดุทางเทคโนโลยีให้เกิดเป็น รูปทรงใหม่ และเปลี่ยนผ่าน ลดทอนหน้าที่ของวัสดุให้กลายเป็นวัตถุทางศิลปะ ที่รองรับอารมณ์และตรงตามแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์ นอกจากนี้ เพื่อทำความเข้าใจในการสร้างสรรค์ให้ดียิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องรวบรวมของข้อมูลพื้นฐานเรื่องการเสพติดการบริโภควัตถุนิยมของมนุษย์ ที่ได้ข้อมูลจากการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นทางข่าวสารความรู้ทางอินเทอร์เน็ตและการศึกษาดูงานจากสถานที่จริง รวมถึงศึกษาผลงานและแนวคิดจากศิลปินที่ทำการศึกษานวทางการสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะดังกล่าว เพื่อการนำเสนอผลงานหัวข้อ ประติมากรรมเคลื่อนไหวจากขยะทางเทคโนโลยี ที่สมบูรณ์ในฐานะผลงาน วิทยานิพนธ์ โดยสามารถจัดขั้นตอนของการศึกษาและการสร้างสรรค์ได้ดังต่อไปนี้

ศึกษาเอกสารทางวิชาการ

ศึกษาเอกสารทางวิชาการ ตามทฤษฎีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ด้วยลัทธิคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) ร่วมกับแนวคิดมิตาเตะคอนเซ็ปท์ (Mitate Concept) ที่ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของวัสดุเหลือใช้ นำกลับมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ใหม่ในบริบทใหม่ สอดคล้องกับแนวทางของทฤษฎี ดาดาอีซึซึม (Dadaism) ที่แสดงออกถึงความประชดประชัน เสียดสีสังคม อันจะเป็นการกระตุ้นเตือนให้คนเห็นถึงการเปลี่ยนมุมมองทางความคิด ด้วยรูปแบบ จลนศิลป์ (Kinetic Art) โดยการศึกษาและเก็บข้อมูลศิลปินที่ได้รับแรงบันดาลใจ ศิลปินไทยประกอบด้วย วิโชค มุกตามณี, ต่อลาภ ลาภเจริญสุขศิลปินต่างประเทศได้แก่มาร์แชล ดูว์ซ็องพ์ (Marcel Duchamp) ,จิน ทิงกัวร์ลี (Jean Tinguely) ,นาม กาโบ (Naum Gabo)

เรียนรู้เทคนิคในการสร้างสรรค์

ศึกษาเทคนิคเชื่อมและเทคนิคประกอบวัสดุ โดยศึกษาและทดลองการติดตั้งด้วยเทคนิควิธีการติดตั้งโดยมีกลไกเคลื่อนไหวจากมนุษย์ จากพลังงานชาติ จากกลไกเครื่องกล และติดตั้งบนฐาน

ข้อมูลจากประสบการณ์ตรงของผู้สร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์มีวิถีชีวิตอาศัยอยู่ในกรุงเทพและเติบโตอยู่ในเมืองหลวง ได้มีโอกาสศึกษาด้านศิลปะและเมื่อจบการศึกษาได้ อาชีพเกี่ยวกับงานพ่นสี และ พ่นท์สี (Custom paint) ได้พบเห็นและสัมผัสกับวัสดุหลายประเภท ชนิดต่างๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อนำมาแปรค่า แปรสภาพของวัสดุให้เกิดความสวยงาม ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดความรู้สึกชื่นชอบและเกิดมีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ที่ต้องการแสดงออกความสุขสนุกสนานจากการได้เห็นวัสดุ ที่มีรูปทรงแปลกตา และนำมาทำลายหน้าเดิมของมัน จนท้ายที่สุดกลายเป็นวัตถุทางศิลปะของตัวผู้สร้างสรรค์เอง ผนวกกับในวัยเด็กนั้นผู้สร้างสรรค์เป็น คนที่ชอบต่อประกอบรถของเล่น จิกซอ ตามประสาเด็กผู้ชาย ที่ใช้จินตนาการ อันสนุกสนาน ที่แฝงอยู่ในตัว จินตนาการในวัยเด็กนั้นถือว่ามีค่าอย่างยิ่ง เพราะจินตนาการในวัยเด็กไม่มีขอบเขตของคำว่าถูก หรือผิด แต่เป็นจินตนาการ ที่อิสระ ที่สามารถถ่ายทอดสิ่งใดลงไปในรูปแบบทรงก็ได้ ผลงานจึงมีความเป็นศิลปะสูงกว่าการทำงานของศิลปินที่ผ่านประสบการณ์ชีวิตมายาวนาน เพราะจะถูกกฎเกณฑ์ กติกาต่าง ๆ เข้าครอบงำ ความอิสระในการสร้างสรรค์จึงน้อยลง

ดังนั้นจากที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่า จินตนาการมีความสำคัญมากกับทุกคน เพราะหากมนุษย์ไร้จินตนาการโลกคงหยุดนิ่งดังคำกล่าวที่ว่า “จินตนาการสำคัญกว่าความรู้” คำกล่าวนี้เป็นของ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ที่กล่าวถึงจินตนาการที่ไร้ขอบเขตของมนุษย์ ทำให้เกิดการคิดสร้างสรรค์หรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ มากมาย ซึ่งโดยนัยยะของคำกล่าวนี้ไม่ได้มุ่งเจาะจงที่เด็กเท่านั้น หากรวมถึงผู้ใหญ่ หรือความเป็นมนุษย์ทุกคน หากชี้เฉพาะไปที่เด็กนั้นย่อความหมายว่า จินตนาการของเด็กได้รับการพัฒนาและส่งเสริมเต็มตามศักยภาพแล้ว จะมีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ กล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของสังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่สมบูรณ์ ต้องฝึกทักษะการคิดจนสามารถทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีโอกาสค้นหาประสบการณ์ด้วยตัวเอง ซึ่งจะมีผลให้เกิดการแสดงออกทางจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง (Artists working together, 2555)

จากที่กล่าวมานั้นการผลิตวัตถุทางอุตสาหกรรม การผลิตของใช้อันเป็นปัจจัยเกินความจำเป็น พลาสติกถูกผลิตขึ้นมาเป็นจำนวนมาก เหล็กถูกหลอมขึ้นนับล้าน ๆ ตัน เพื่อนำมาเป็นวัสดุหลักในการผลิตวัตถุทางเทคโนโลยี ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแรงบันดาลใจ นำวัสดุขยะทางเทคโนโลยีเหลือใช้ นำมาประกอบในมุมมองที่สนุกสนานสอดคล้องกับแนวคิดมีตาเตะคอนเซป เสมือนตั้งจิต

วิญญานแห่งวัยเยาว์มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ด้วยจินตนาการอันพิเศษ แปลกประหลาด ไร้ขีดจำกัด โดยใช้วัสดุมาประกอบ เชื่อมติด เพื่อก่อให้เกิดรูปทรงแห่งนวัตกรรมใหม่ที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน แทนความสุขสนุกสนาน ในอารมณ์เชิงบวกที่แสดงการเคลื่อนไหว การหมุน ด้วยกลไกทำให้เกิดเสียงของวัตถุกระทบกัน ทำให้ผู้ชมผลงานเกิดความรู้สึกคล้อยตามไปกับ รูปทรงที่แปลกใหม่ ทำลายหน้าที่เดิมของวัสดุเหล่านี้เป็นการนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดคุณค่าทางใจ เกิดความสุข สร้างอารมณ์ขั้นได้

แนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม โดยสามารถนำไปประยุกต์ทฤษฎี หรือหลักการได้อย่างรอบคอบและมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่ นอกจากลักษณะการคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวนี้แล้ว ยังมีสามารถมองความคิดสร้างสรรค์ในหลาย ซึ่งอาจจะมองในแง่ที่เป็นกระบวนการคิดมากกว่าเนื้อหาการคิด โดยที่สามารถใช้ลักษณะการคิดสร้างสรรค์ในมิติที่กว้าง (Guilford 1967 : 145-151)

ลัทธิคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism)

ศิลปินกลุ่มนี้ต้องการสร้างสรรค์โลกขึ้นมาใหม่ จากรูปทรงต่างๆ เช่นรูปกรวย รูปทรงกลม ลูกบาศก์ และทรงกระบอก ตามแนวทางเดิมที่พอล เซซานได้วางไว้ และเช่นเดียวกับที่พวกคิวบิสต์ได้กระทำมา จะมีความแตกต่างที่นิยมใช้แม่สี วัตถุธาตุ คือ สีแดง สีน้ำเงิน และสีเหลือง เป็นสีพื้นฐานในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม และประติมากรรม โดยให้เหตุผลว่าสีเหล่านั้นทำให้เกิดการควบคุมส่วนละเอียดต่างๆ ได้ นอกจากนี้ ความสนใจและความชอบในรูปทรงจากสิ่งประดิษฐ์ จากอุปกรณ์ของเครื่องจักรกลใหม่ๆ สร้างความประทับใจให้แก่ศิลปินกลุ่มนี้อย่างยิ่ง พวกเขายังเกิดความคิดรวบยอดสร้างคามงามใหม่ขึ้นมา ในเครื่องจักรกลเป็นจุดตั้งเรื่องแสดงออกถึงอารยธรรมสมัยปัจจุบัน (ก่าจร สุนพงษ์ศรี, 2554) ในปี ค.ศ. 1920 สารสำคัญของกลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ได้ถูกกำหนดขึ้นนโยบายของกลุ่มไว้เพื่อให้มีคุณลักษณะที่ต้องการตรงต่อชีวิตจริง ศิลปะควรตั้งอยู่บนพื้นฐาน 2 ประการคือ พื้นที่ความว่างและเวลาปริมาตรมีความหมายถึงการแสดงออกในความว่างเปล่านั้น ส่วนประกอบของการเคลื่อนไหว และความเปลี่ยนแปลงเป็นจำเป็นในการแสดงเวลาที่แท้จริง ส่วนจังหวะอันคงที่นั้นย่อมไม่เป็นการพอเพียง ศิลปะควรล้มเลิกการลอกเลียน และควรมุ่งค้นหารูปทรงใหม่ๆ

มิตาเตะคอนเซ็ปท์ (Mitate Concept)

แนวคิดที่สำคัญที่สุดของวัฒนธรรมญี่ปุ่น "Mitate" หมายถึง แนวคิดที่ศิลปินเห็นถึงคุณค่าของวัสดุที่อยู่ในชีวิตประจำวัน วัตถุที่เรียบง่าย เจนตา พบเห็นได้จากร้านค้าริมถนน อาจเป็นวัตถุที่ถูก

ใช้งานแล้ว ถูกทิ้งเป็นขยะ แต่แนวคิดนี้เห็นถึงคุณค่าของวัตถุที่ไร้ค่าในความคิดของคนทั่วไป แต่ศิลปินกลับเห็นคุณค่า เช่น ฝาขวดน้ำอัดลมที่ถูกเปิดกิน และหมดค่าหมดความหมายถูกโยนทิ้ง แต่ศิลปินที่ใช้แนวคิดมีตาเตะคอนเซ็ปต์นี้ เลือกนำวัตถุสำเร็จรูปที่ถูกมองข้ามว่าไร้ค่าแล้วนั้นนำกลับมาใช้ใหม่ในมุมมองใหม่ เพื่อสร้างความหมายใหม่ให้กับวัสดุ จนท้ายที่สุดวัสดุไร้ค่ากลับกลายเป็นมีค่า กลายเป็นผลงานศิลปะ เป็นวัตถุที่ถูกยอมรับในกระแสโลกศิลปะ โลกแห่งนักคิด นักออกแบบ ที่แสดงความแยบยลในการแปลค่าวัตถุให้เกิดความหมายในบริบทใหม่ จนเกิดความน่าสนใจและทำให้ผู้คนได้รับประสบการณ์ที่น่าสนใจ

ทฤษฎีดาตาอิสซึม (Dadaism)

ลัทธิดาดา (DADAISM) เกิดศึกษาแนวคิดจากการรวมกลุ่มของศิลปิน AVANT-GARDE ลัทธิดาดาอิสซึมนั้น จากช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ในปี 194 -1918 เพื่อแสดงการต่อต้าน ถากถาง ประชดประชัน เสียดสีสงครามและสภาพแวดล้อมทางสังคม ทั้งการเกลียดชังตัวบุคคล อีกทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี และบริบทต้นเหตุทั้งหมดที่อาจนำไปสู่การเกิดสงคราม ซึ่งหยิบยกข้ออ้างต่างๆ และความเหลื่อมล้ำทางสังคมมาใช้ทำลายมนุษยด้วยกัน รวมไปถึงการเยาะเย้ยความงามของศิลปะที่สมบูรณ์แบบและชิงชังในสิ่งที่สวยงามน่าหลงใหลอย่างมีแบบแผน ชัดเจนว่าเป็นสิ่งที่เพื่อฝัน เสสรังคดจืดผิดแปลกไปจากความจริงที่ว่าโลกไม่ได้ประกอบขึ้นด้วยความสวยงามและความสมบูรณ์แบบไปเสียทั้งหมด ดาด้ามองเห็นทุกอย่าง่าเป็นศิลปะและต่อต้านแนวคิดของพวกทุนนิยม

จลนศิลป์ (Kinetic Art)

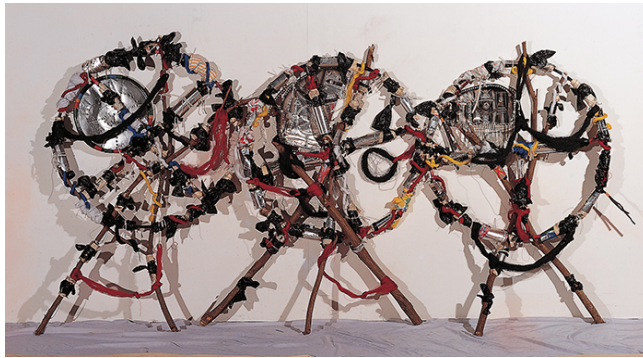
คิเนติก อาร์ต ได้เริ่มปรากฏใช้กันใน ค.ศ.1860 โดยมีความอธิบายหมายถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวในวิชาฟิสิกส์และเคมีวิทยา เป็นงานศิลปะที่เกิดขึ้นพร้อมกับความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเทคโนโลยีของยุคปัจจุบันผสมผสานเข้ากับพื้นฐานทางทฤษฎีศิลปะสำคัญๆ การจับแสงสีและความเคลื่อนไหว เป็นศิลปะที่ประกอบด้วยชิ้นส่วนเคลื่อนที่ หรือขึ้นอยู่กับการเคลื่อนไหวเพื่อให้ชิ้นงานนั้น “ออกฤทธิ์” แสดงที่ทำเคลื่อนตัว สร้างผลกระทบชิ้นส่วนเคลื่อนไหวมักได้รับพลังจากลมมอเตอร์ หรือจากพลังงานกล คำนี้ยังไม่ได้นำมาใช้เกี่ยวข้องกับทางศิลปะโดยตรง จนกระทั่งราวปี ค.ศ.1920 คิเนติก เริ่มนำมาใช้เป็นครั้งแรกกับผลงานประติมากรรมของศิลปินรัสเซีย ได้พูดถึงลีลาการเคลื่อนไหว ประกาศสังเคราะห์ Kinetic rhythms ขึ้นในคำแถลงการณ์ชื่อ ประกาศสังเคราะห์ในปีดังกล่าว กาโบยังสร้างงานด้วยเหล็กเส้น ทำให้เคลื่อนไหวโดยใส่มอเตอร์เป็นเครื่องช่วยหมุนและเรียกชื่อว่า ประติมากรรมเคลื่อนไหว Kinetic sculpture

จากการศึกษาผลงานวิจัยผู้สร้างสรรค์ได้ทำการศึกษาศิลปินที่มีความเกี่ยวข้องกับการประติมากรรมสื่อผสมจากวัสดุเหลือใช้ และแนวคิดที่สอดคล้องกับผู้สร้างสรรค์ ที่แสดงลักษณะการเคลื่อนไหวด้วยการใช้วัสดุทางเทคโนโลยี ดังศิลปินต่อไปนี้

1. อาจารย์วิโชค มุกตามณี

การศึกษาศิลปะบัณฑิต สาขาจิตรกรรม (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยศิลปากร Diploma in Art Education (Graphic Design, Contemporary Art), Tokyo Gakugei University โตเกียว ญี่ปุ่น มีแนวคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยโดยเริ่มจากการสร้างงานจิตรกรรมในยุคแรกๆ จากรูปร่างและเรื่องราวของมนุษย์ จากนั้นจึงนำเรื่องราวชีวิตมนุษย์ ธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบันที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความเจริญทางด้านวัตถุและสภาวะการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาพัฒนาการสร้างสรรค์ โดยแสดงออกสู่รูปแบบศิลปะแนวสื่อผสม ผลงานจิตรกรรมและศิลปะแนวสื่อผสม

จากการศึกษาผลงานศิลปะป็นศึกษาผู้สร้างสรรค์สนใจเทคนิค การใช้เทคนิคการเชื่อมวัสดุจากเทคโนโลยีมาผสมผสานกัน ให้เกิดรูปแบบทางศิลปะเฉพาะตัวที่มีความน่าสนใจ

ภาพที่ 1 ดอกไม้จากชิ้นส่วนจักรยานและวัสดุเหลือ

ที่มา : กรุงเทพมหานคร, ดอกไม้จากชิ้นส่วนจักรยานและวัสดุเหลือ, สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2562, สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/704068>

2. ต่อลาก ลากเจริญผล

จบการศึกษาจากวิทยาลัยช่างศิลป์ ก่อนจะเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สาขาจิตรกรรม คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นศิลปินที่ผสมศาสตร์หลากหลายในงานศิลปะ ไม่ว่าจะเป็น รูปวาด งานปั้น ศิลปะติดตั้งจัดวาง และงานออกแบบ เพื่อหาความเป็นไปได้ใหม่ๆ ในการแสดงออกทางศิลปะที่จะนำไปสู่การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับสังคมและยังเป็นเจ้าของแกลเลอรี ซีสเคป (Gallery Seescape) ที่ จ.เชียงใหม่

มีแนวคิดในการสร้างสรรค์ในรูปแบบสื่อผสม กล่าวถึงการเดินทางของความเชื่อโดยวัตถุจากอดีตที่เต็มไปด้วยเรื่องราวของบรรพบุรุษ อาทิ ไม้ไผ่เก่า, แจกันทรงโบราณ เชื่อมโยงทั้งตนเองและผู้ชมถึงความทรงจำจากอดีต โดยปรับเปลี่ยน ตัดต่อ และประกอบเป็นประติมากรรมรูปร่างคล้ายยานอวกาศ ที่แม้ปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการ จะพามนุษย์ล้ำสมัย แต่ยังคงมีความศรัทธาวัฒนธรรม และประเพณีที่ถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นยังคงเป็นเรื่องสำคัญงานของเขาจึงเป็นเหมือนพาหนะ

ที่อาศัยความเชื่อเป็นเชื้อเพลิง เร่งกลับในทิศตรงข้าม พาย้อนระลึกถึงตัวตนผ่านจุดเชื่อมต่อระหว่างเวลา

จากการศึกษาผลงานศิลปะป็นศึกษาผู้สร้างสรรค์สนใจเทคนิคทางการประกอบสร้างของวัสดุหลากหลายชนิดที่มีความแตกต่างกันมาสร้างสรรค์เป็นผลงานที่มีจินตนาการอย่างไร้ขอบเขตและมาทำให้สอดคล้องกับแนวคิดที่มีความน่าสนใจอย่างมาก

ภาพที่ 2 ‘สปิริชวอล สเปนซชิพ’ (Spiritual Spaceship)

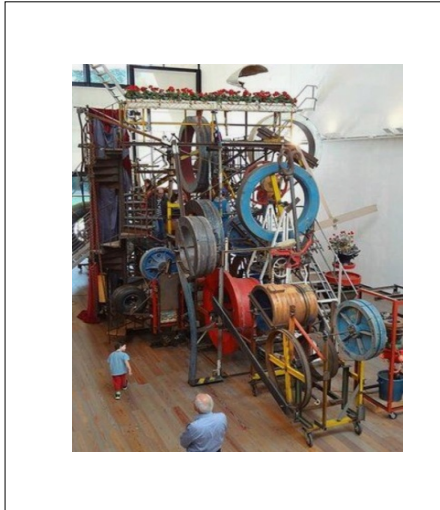
ที่มา : The Potential, ‘สปิริชวอล สเปนซชิพ’ (Spiritual Spaceship), สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2562

สืบค้นจาก <https://thepotential.org/2018/11/16/torlarp-spiritual-spaceship>

3. Jean Tinguely

เป็นช่างแกะสลักชาวสวิสที่รู้จักกันเป็นอย่างดีสำหรับเครื่องประดิษฐ์ศิลปะจลนศาสตร์ของเขาซึ่งทำให้ประเพณี Dada กลายเป็นส่วนหลังของศตวรรษที่ 20 Tinguely ของศิลปะ satirized อัตโนมัตินี้และ overproduction เทคโนโลยีของสินค้าวัสดุ ผู้บุกเบิกแนวคิดเกี่ยวกับเครื่องจักรที่ซับซ้อนมาก แต่ไร้ประโยชน์ Tinguely แรกเริ่มสร้าง assemblages ประกอบด้วยวัตถุที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการใช้เครื่องจักรกลและนวัตกรรมอุตสาหกรรมในสังคมสมัยใหม่ เขาเปลี่ยนรูปทรงเหล่านี้ได้อย่างสมบูรณ์โดยทำให้เคลื่อนไหว Tinguely รู้สึกทึ่งกับผลของสิ่งก่อสร้างที่สามารถเคลื่อนไหวได้ ที่แสดงต่อผู้ชมและติดตามศึกษาผลลัพธ์ของผลงาน ที่เป็นข้อพิสูจน์ เป็นการท้าทายแนวคิดของประสบการณ์การดูศิลปะแบบลอยตัวคงที่ ที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ ด้วย ความคิดที่อยากปรับปรุง ตามแนวคิดแบบ Dadaism ด้วยการสร้างผลงานประติมากรรมที่ประกอบด้วยวัตถุที่พบได้บ่อย ส่วนใหญ่มักจะเป็นเศษโลหะที่ถือว่าเป็นขยะ เป็นการปฏิบัติของการนำงานศิลปะเข้าสู่ลักษณะใหม่คือเคลื่อนไหวได้ เคลื่อนไหวจะกลายเป็นที่รู้จักในฐานะศิลปะการเคลื่อนไหว ผู้ใช้วิธีการต่างๆ เพื่อสร้างความสนุกสนานให้กับสังคม การสร้างกลไกของ Tinguely นั้นมีจุดประสงค์เพื่อเยาะเย้ย การปฏิบัติอุตสาหกรรมและการพึ่งพาเทคโนโลยีที่ทันสมัยของมนุษย์ในยุคปัจจุบันอันเกินกว่าความพอดี

จากการศึกษาผลงานศิลปนิพนธ์ศึกษา ผู้สร้างสรรค์สนใจเทคนิคการใช้วัสดุที่เหลือใช้ ซึ่งเห็นความงามของตัววัสดุและกลไกการเคลื่อนไหวในตัวผลงาน ทำให้วัสดุกลับมามีชีวิต เพิ่มคุณค่าในตัววัสดุและยังมีแนวคิดที่เกี่ยวกับการใช้วัสดุจากเทคโนโลยี ที่เข้ามามีบทบาทเกินความจำเป็นให้กับมนุษย์ที่มีการบริโภควัตถุนิยม

ภาพที่ 3 ผลงานประติมากรรมสื่อผสมของ Jean Tinguely

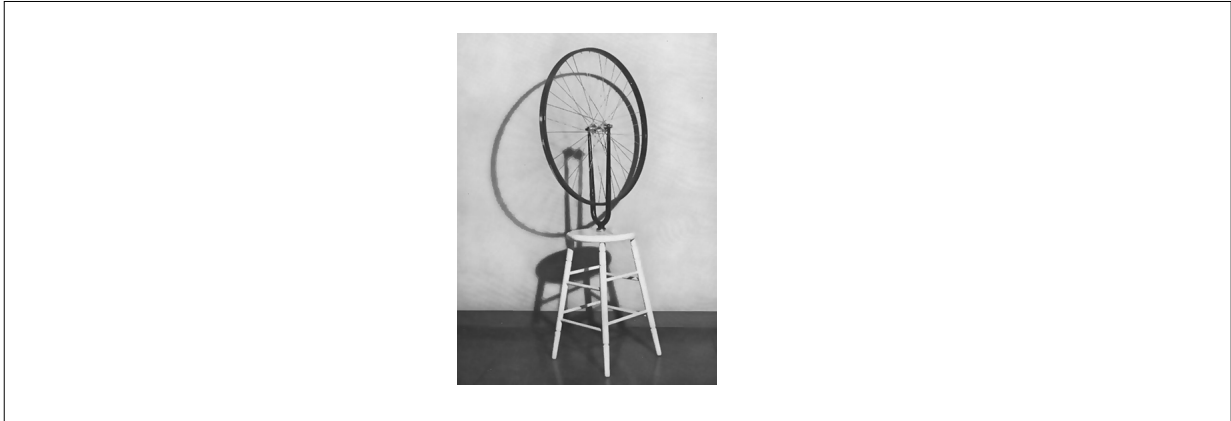
ที่มา : Pinterest.com, Jean Tinguely, สืบค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2562 สืบค้นได้จก ,ก

<https://www.pinterest.com/pin/342906959104792932/?lp=tru>

4. Marcel Duchamp

อ็องรี-รอแบร์-มาร์แชล ดูชองป์ (ฝรั่งเศส : Henri-Robert-Marcel Duchamp; 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1887 - 2 ตุลาคม ค.ศ. 1968) เกิดที่แบล็งวีล-เครอวง ประเทศฝรั่งเศส ผลงานของดูว์ซ็อง ทำให้ประเด็นเรื่องสุนทรียะกลายเป็นปัญหา เพราะไม่สามารถที่จะกล่าวได้อย่างง่าย ๆ อีกต่อไปว่า "งานศิลปะชิ้นนี้สวย" และยังเป็นศิลปินที่มีบทบาทสำคัญที่สุดของลัทธิดาดา โดยมีศิลปิน มาร์แชล ดูชองป์ เป็นผู้มีความคิดแปลกประหลาด โดดโผน มักชอบทดลองอยู่เสมอ ลัทธิพิวเจอริสม์ให้ความสนใจในเรื่องของเครื่องจักร อันเป็นผลิตผลทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งแตกต่างไปจากสภาพเดิมที่คุ้นเคย เครื่องจักรกลเหล่านี้ได้รับการยกย่องว่า มีความสวยงามยิ่งกว่า รูปประติมากรรมที่ชื่อว่า อนุสาวรีย์ชัยชนะของโมเธอสเสียอีก เพราะว่า การเปลี่ยนไปใช้เครื่องจักรแทนแรงงานของมนุษย์ เพิ่มความสำคัญของสิ่งที่ปราศจากจิตใจให้กลายเป็นสัญลักษณ์ของอารยธรรมสมัยใหม่ เขาได้นำเครื่องจักรเหล่านั้นมาใช้ในผลงานแสดงออกของวิญญูณแห่งการเยาะเย้ย ถากถาง (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2554)

จากการศึกษาผลงานศิลปนิพนธ์ศึกษา ผู้สร้างสรรค์สนใจในกระบวนการทางเทคนิคที่มีแนวคิดในการนำวัสดุที่ได้รับจากเครื่องจักรกล หรือที่เรียกว่าวัตถุสำเร็จรูป ที่มองเห็นความงามของวัตถุและได้นำมาเป็นวัตถุทางด้านศิลปะ

ภาพที่ 4 ผลงานศิลปะของ Marcel Duchamp

ที่มา : Pinterest.com, Marcel Duchamp, สืบค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2562 ,สืบค้นได้จาก
<https://www.pinterest.com/pin/539517230359252810/?lp=true>

5. Naum Gabo

นาม กาโบ (Naum Gabo) เกิดเมื่อ 5 สิงหาคม 2433 ที่ประเทศรัสเซีย เป็นศิลปินนักประดิษฐ์ที่มีอิทธิพลทฤษฎีและเป็นแกรมนำคนสำคัญในยุคที่มีการปฏิวัติรัสเซียและพัฒนาการต่อมาของงานประติมากรรมเค้าโครงและค้นคว้าทดลองทฤษฎีศิลปะที่เรียกว่าลัทธิคอนสตรัคติวิสม์ (Constructivism) โดยมีความคิดรวบยอดทางรูปแบบเป็นนามธรรม มีการใช้วัสดุหลากหลายชนิด เช่น ลวด แก้ว และชิ้นส่วนต่างๆของโลหะ มาประกอบกับความรู้ในเรื่องของวัสดุและรูปทรงตามหลักวิชาวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม

จากการศึกษาผลงานศิลปินศึกษาผู้สร้างสรรค์สนใจแนวคิดที่มีการใช้วัสดุที่มีความหลากหลาย และวัสดุของเทคโนโลยีที่มีความรู้ของวิชาวิทยาศาสตร์ที่เรียกว่าลัทธิคอนสตรัคติวิสม์ (Constructivism) และรูปแบบของผลงานของศิลปินที่มีการผสมผสานของวัสดุที่แตกต่างกันในผลงาน

ภาพที่ 5 ผลงานศิลปะของ Naum gabo

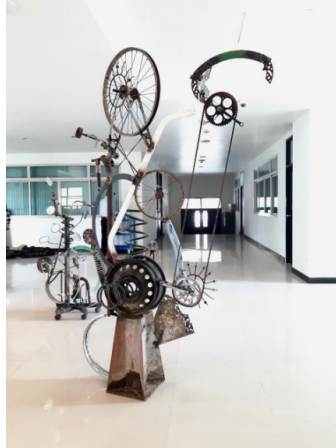
ที่มา : Puntoalarte, Obra de Naum Gabo, สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2562 , สืบค้นได้จาก
<https://puntoalarte.blogspot.com/2019/06/obra-de-naum-gabo.html?m=1>

ผลการศึกษา

การสร้างสรรคผลงานต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบขั้นตอน เริ่มตั้งแต่มองเห็นปัญหา เกิดความสนใจมาเป็นแรงบันดาลใจเพื่อหาข้อมูลภาคสนามและภาคเอกสารเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์แนวคิดรูปแบบ เทคนิค และวิธีการนำเสนอ เพื่อสร้างสรรคให้เป็นผลงานวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาต่อไปดังนี้

สร้างสรรคผลงานขั้นที่ 1 ผู้สร้างสรรคผลงานเพื่อแสดงออกให้เห็นถึงลักษณะการสร้างสรรควิธีการเทคนิคสื่อผสม ด้วยการนำเสนอในรูปแบบประติมากรรม ในลักษณะของการติดตั้งบนพื้นระนาบ ซึ่งผู้สร้างสรรคมีความคิดเห็นว่าการสร้างสรรคผลงานขั้นนี้ยังไม่ตรงตามแนวคิดเท่าที่ควรต้องพัฒนาให้ตรงตามแนวคิดมากกว่านี้แล้วเรื่องของความน่าสนใจในผลงานรูปทรงที่ยังมีมุมมองเดียว

สร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 2 ผู้สร้างสรรค์ผลงานเพื่อแสดงออกให้เห็นถึงลักษณะการสร้างสรรค์วิธีการเทคนิคสื่อผสม ด้วยการนำเสนอในรูปแบบประติมากรรม ในลักษณะของการติดตั้งบนพื้นระนาบ ซึ่งผู้สร้างสรรค์มีความคิดเห็นว่าการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ยังไม่ตรงตามแนวคิดเท่าที่ควร ต้องพัฒนาให้ตรงตามแนวคิดมากกว่านี้แล้วเรื่องของผลงานที่ยังมีมุมมองเดียว

สร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 3 การสร้างสรรค์ผลงานเป็นเรื่องของงานประติมากรรมสื่อผสม (Mixed Media Sculpture) ด้วยวิธีการนำเสนอในรูปแบบติดตั้งบนพื้นผิวจำนวน 20 ชิ้น ซึ่งผู้สร้างสรรค์มีความเห็นว่าผลงานควรจะมีที่น่าสนใจกว่านี้ มีการเคลื่อนไหวของวัสดุและรูปร่างที่เข้ากับแนวคิดให้มากที่สุด และควรพัฒนาให้มีสิ่งที่สร้างจุดเด่นให้กลับผลงานมากขึ้น เพื่อความน่าสนใจ

สร้างสรรคผลงานชั้นที่ 4 สร้างสรรคผลงานเป็นเรื่องของงานประติมากรรมสื่อผสม (Mixed media sculpture) ด้วยวิธีการนำเสนอในรูปแบบติดตั้งบนพื้นจำนวน1ชั้น ซึ่งผู้สร้างสรรคมีความคิดเห็นว่าผลงานควรจะมีความน่าสนใจมากกว่านี้ มีการเคลื่อนไหวของวัสดุได้รอบตัวชิ้นงานและเป็นรูปร่างรูปทรงที่เข้ากลับแนวคิดให้มากที่สุด และควรพัฒนาให้มีสีที่สร้างจุดเด่นให้กลับผลงานมากขึ้น พร้อมขนาดที่ใหญ่จะเป็นพลังของผลงานในการนำเสนอ

สรุปผลและอภิปรายผล

เพื่อสร้างสรรคผลงานทัศนศิลป์ในหัวข้อ “ประติมากรรมเคลื่อนไหวจากขยะทางเทคโนโลยี” เพื่อแสดงให้เห็นถึงสุนทรียภาพแห่งความงามรวมถึงคุณค่าของวัสดุเหลือใช้ ที่สามารถนำไปสร้างสรรคจนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ ในเทคนิคงานประติมากรรมสื่อผสม ด้วยเศษวัสดุจากขยะทางเทคโนโลยี โดยการนำเสนอด้วยวัสดุทางเทคโนโลยีหลายประเภท ในรูปแบบ-3มิติที่สามารถเคลื่อนไหวได้ 1 ชุด จำนวน 4 ชั้น เพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้คนเห็นถึงคุณค่าของวัสดุทางเทคโนโลยี ว่าสามารถนำมาสร้างสรรคให้เกิดคุณค่าทางสุนทรียภาพทางด้านความงาม รวมถึงนำทฤษฎีจินตนาการและความคิดสร้างสรรคจินตนาการความคิดสร้างสรรค คือ กระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม โดยสามารถนำไปประยุกต์ทฤษฎี หรือหลักการได้อย่างรอบคอบและมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่มาใช้เสนอแนวคิดให้กับผู้สนใจนำเศษวัสดุมาต่อยอดทางความคิด จนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ได้จากขยะเทคโนโลยีมาสร้างประโยชน์ในอนาคตข้างหน้าได้ สอดคล้องกับแนวคิดลัทธิคอนสตรัคติวิสม์ Constructivism ความสนใจและความชอบในรูปทรงจากสิ่งประดิษฐ์จากอุปกรณ์ของเครื่องจักรกลใหม่ๆ สร้างความประทับใจให้แก่ศิลปินกลุ่มนี้อย่างยิ่ง โดยการสร้างความงามใหม่ขึ้นมา ด้วยการนำเครื่องจักรกลเป็นตัวแสดงออกถึงอารยธรรมสมัยปัจจุบัน (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2554) และสอดคล้องกับแนวคิดมิตาเตะคอนเซ็ปท์ Mitate Concept แนวคิดที่สำคัญที่สุดของ

วัฒนธรรมญี่ปุ่น "Mitate" หมายถึง แนวคิดที่ศิลปินเห็นถึงคุณค่าของวัสดุที่อยู่ในชีวิตประจำวัน วัสดุที่เรียบง่าย เจนตา พบเห็นได้จากร้านค้าริมถนน อาจเป็นวัตถุที่ถูกใช้งานแล้ว ถูกทิ้งเป็นขยะ แต่แนวคิดนี้เห็นถึงคุณค่าของวัตถุที่ไร้ค่าในความคิดของคนทั่วไป แต่ศิลปินกลับเห็นคุณค่า ร่วมกับทฤษฎีดาตาอิสซึม (Dadaism) ที่แสดงการต่อต้าน ถากถาง ประชดประชัน เสียดสีสังคมและสภาพแวดล้อมอันเต็มไปด้วยวัตถุทางเทคโนโลยี (จณัญญา เตรียมอนุรักษ์, 2554) ด้วยการสร้างสรรค์ผลงานในแนวทาง จลนศิลป์ (Kinetic Art) คิเนติก อาร์ต เป็นศิลปะที่ประกอบด้วยชิ้นส่วนเคลื่อนที่ หรือขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหวเพื่อให้ชิ้นงานนั้นแสดงที่ทำเคลื่อนไหวตัว สร้างผลกระทบชิ้นส่วนเคลื่อนที่ไว้มากได้รับพลังจากลม มอเตอร์ หรือจากพลังงานกล ในมุมมองลักษณะการใช้วัสดุสำเร็จรูปที่ได้มาจากของเหลือใช้จากเทคโนโลยี โดยการใช้จินตนาการ การสร้างสรรค์รูปทรงจากประสบการณ์ตรงของผู้สร้างสรรค์ ที่เกิดจากความเป็นจริง และในการสร้างสรรค์ผลงานนั้น ผู้สร้างสรรค์ได้ทดลองค้นคว้ากระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ทำให้พบว่าผลงานสร้างสรรค์ในช่วงแรกนั้น ยังไม่มีความลงตัว ได้พบปัญหาของการใช้วัสดุที่ไม่ลงตัว ที่ทำให้เกิดจุดบอดในผลงานในการมองไม่รอบด้านและกลไกที่ไม่สมดุลในการเคลื่อนไหว และสีของวัสดุที่สร้างจุดเด่นในตัวผลงาน จนท้ายที่สุดสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีความสมดุล ซึ่งตรงตามแนวคิดของผู้สร้างสรรค์มากที่สุด จากการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้จึงทำให้ค้นพบปัญหาและแนวทางพัฒนาผลงานไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานในระดับวิทยานิพนธ์ต่อไป

รายการอ้างอิง

- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2554) **ศิลปะสมัยใหม่ : Modern Art**. พิมพ์ครั้งที่ 1-2 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จณัญญา เตรียมอนุรักษ์. (2554) **ศิลปะสมัยใหม่ : ความรู้ฉบับพกพา : Modern Art : A Very Short Introduction**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเพ่นเวลดส์.
- Guilford, J.P. (1967) **The Nature of Human Intelligence**. McGraw-Hill, Book Company.
- Artists working together, (19 กันยายน 2562), **Making art can be fun. It's even better if you're creating with other people**,
<http://insights.arts.ac.uk/themes-collectives-artists-who-work-together/>
- Pinterest.com. (19 กันยายน 2562,). **Burning Man Art: A Celebration**, <https://www.pinterest.com/pin/405605510190171864/?lp=true>.
- Pinterest.com. (21 ตุลาคม 2562). [ออนไลน์]. **Jean Tinguely**, เข้าถึงจาก <https://www.pinterest.com/pin/342906959104792932/?lp=true>.
- Pinterest.com, (21 ตุลาคม 2562). [ออนไลน์]. **Marcel Duchamp**, เข้าถึงจาก <https://www.pinterest.com/pin/539517230359252810/?lp=true>.
- Puntoalarte, (2 ธันวาคม 2562) [ออนไลน์]. **Obra de Naum Gabo**, เข้าถึงจาก <https://puntoalarte.blogspot.com/2019/06/obra-de-naum-gabo.html?m=1>.

The Potential, (19 กันยายน 2562). [ออนไลน์]. ‘สปิริชวล สเปซชิพ’ (Spiritual Spaceship).

เข้าถึงจาก

<https://thepotential.org/2018/11/16/torlarp-spiritual-spaceship>.

กรุงเทพธุรกิจ.(19กันยายน 2562). [ออนไลน์]. ดอกไม้จากชิ้นส่วนจักรยานและวัสดุเหลือใช้.

เข้าถึงจาก

<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/704068>.

การศึกษาเรื่องสีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปิน STUDY OF COLORS IN ARTIST'S LANDSCAPE PAINTING WORK

สุทธาสินี สุวุฒโท*
Sutthasinee Suwuttho*

บทคัดย่อ

จากโครงการวิจัยงานสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้การวาดภาพทิวทัศน์ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้สีของผู้ฝึกวาดภาพเบื้องต้น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 นี้ ในช่วงแรกของการวิจัย ได้แรงบันดาลใจมาจากการศึกษาสีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปิน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการให้ความสำคัญของการเรียนรู้ในเรื่องสีของบรรยากาศในการสร้างสรรค์การวาดภาพทิวทัศน์ของศิลปิน ต้นแบบนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่นักศึกษาศิลปะหรือผู้ที่หัดวาดภาพเบื้องต้นควรศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์จิตรกรรมภาพทิวทัศน์จากการศึกษาสีในผลงานของศิลปิน ผลงานชุดนี้มีแนวความคิดในการสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์เรื่องสี ในผลงานภาพทิวทัศน์ของกลุ่มศิลปินสำคัญ ๆ เป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาการสร้างสรรคผลงานของผู้ฝึกวาดภาพทิวทัศน์เบื้องต้นได้

คำสำคัญ: การศึกษาเรื่องสี, จิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปิน

Abstract

From research projects of creative work using learning media of landscape painting in order to change preliminary drawing artists' attitude and behavior in using colors, during Academic Year 2020, the first part of this research A Study of Colors in Artist's Landscape Painting Work was inspired. The researcher holds the notion that the importance of ambient colors in the creation of landscape paintings subjects said technique as among the most important elements that art students or those who learn basic drawing should study. The objectives of the research are: 1) to foster a better knowledge and understanding about creating landscape paintings from the study of colors as used in previous artists' works. This analysis of a series of works purports to serve as an input to the development of educational media. Through this the researcher was able to synthesize the element of color as used in landscape artworks of previous artists as a functional

* คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

The Faculty of Fine Arts, Bunditpatanasilpa Institute

basis in the development of creative works for artists who specialize in preliminary landscape painting.

Key words: Study of Colors, Artist's Landscape Painting Work

บทนำ

ความเป็นมาของภาพจิตรกรรมทิวทัศน์ ซึ่งเป็นการวาดภาพแสดงลักษณะธรรมชาติของภูมิประเทศที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป เช่น ทุ่งหญ้า ท้องนา ภูเขา ทะเล บ้านเรือน เป็นต้น ซึ่งเป็นภาพที่มองระยะไกล ถ่ายทอดความงามอันน่าประทับใจผ่านผลงานศิลปะด้วยรูปทรง สีสัน แสงเงา และระยะใกล้ไกล ในการสร้างสรรค์ภาพวาดทิวทัศน์ การสร้างสรรค์การวาดภาพทิวทัศน์ สี จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลทางความรู้สึก อารมณ์ และจิตใจ โดยคำว่า “สี” ตามสำนักงานราชบัณฑิตยสภา คือ ทัศนธาตุและเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างงานศิลปะ ในทางวิทยาศาสตร์ให้คำจำกัดความของสีว่า เป็นคลื่นแสงหรือความเข้มของแสงที่สายตาสสามารถมองเห็น โดยจะทำให้ผลงานมีความสวยงาม ช่วยสร้างบรรยากาศ อารมณ์ความรู้สึก และสร้างให้ภาพเขียนมีความน่าสนใจมากขึ้น การให้สีในผลงานแสดงให้เห็นถึงความสุข ความเศร้า หรือแม้แต่อุณหภูมิของสภาพอากาศต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี (พัชระ บุญประดิษฐ์, 2553, ย่อหน้าที่ 2)

เนื่องจากที่ผ่านมาเมื่อนักศึกษาหรือผู้ฝึกวาดภาพเบื้องต้นได้สร้างสรรค์ภาพทิวทัศน์ การเรียนรู้ในเรื่องสีที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานส่วนใหญ่ที่ยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องการให้สีในการวาดภาพ ผู้สร้างสรรค์ส่วนใหญ่เมื่อเห็นใบไม้สีเขียวก็จะระบายและเลือกใช้สีเขียวสีเดียว รวมถึงการระบายสีท้องฟ้าและแม่น้ำจะใช้สีฟ้าสีเดียวที่ไม่มีการผสมผสานของสีอื่น ๆ เพื่อให้เกิดบรรยากาศของความงาม ผู้วิจัยจึงต้องการแก้ปัญหาเรื่องการใช้สีให้กับนักศึกษาหรือผู้ฝึกวาดภาพเบื้องต้นได้เรียนรู้ถึงวิธีการศึกษาการใช้สีที่นำมาใช้สร้างบรรยากาศในการวาดภาพทิวทัศน์ โดยจากการเรียนรู้การสร้างสรรค์ผลงานภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ (Claude Monet) ซึ่งเป็นศิลปินคนสำคัญในยุคอิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism) และเป็นจิตรกรคนสำคัญในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึง 20 โมเนต์เป็นจิตรกรที่หลงใหลในแสง สี เงา และประกายของธรรมชาติ ภาพวาดของเขาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2562, ย่อหน้าที่ 1) และการสร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบ Impressionism ได้มีความเป็นมาดัง immiko (2551: ย่อหน้าที่ 1) กล่าวไว้ว่า

การสร้างสรรค์ผลงานภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ (Claude Monet) โดยปฏิวัติรูปแบบของการใช้สีที่แหวกแนวโดย ยึดเอาหลักทฤษฎีของท่าน Sir Isacc Newton ในเรื่องของแสงสีขาว ที่ส่องผ่านแท่งแก้วปริซึม แล้วกระจายสี ออกมาเป็นสีรุ้งหลากสี แต่ศิลปิน Impressionism ได้นำเอาทฤษฎีนี้มาใช้ในทางกลับกัน นั่นก็คือ การกระจาย แสงออกมาก่อน แล้วให้ตาคนดูผสมสีต่าง ๆ หรือที่เราเรียกกันว่า "Optical Mixture" นั่นเอง ดังนั้นการใช้สีของศิลปินกลุ่ม Impressionism นี้ จะต้องคำนึงว่าวัตถุกับสิ่งแวดล้อมนั้นต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทุกสิ่ง ทุกอย่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน สะท้อนแสงสีและเงาใส่กัน ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้ศิลปิน Impressionism ส่วนใหญ่ชอบที่จะออกไปวาดภาพกลางแจ้ง เพื่อที่จะได้บันทึกบรรยากาศที่มีแสงสะท้อนจากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้าง ทำให้เกิดเป็นสีสนหลายหลายขึ้น ณ เวลานั้น และ เมื่อภาพที่ศิลปินเห็นนั้น เกิดจากแสงมากระทบตาพวกเขา จึงใช้วิธีแตะแต้มสีขีดๆกันไป ให้เหมือนกับแสงสะท้อนจากใบไม้ ผิวน้ำ และกลุ่มเมฆ

โดยผู้วิจัยหวังว่าการศึกษารื่องสีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ ที่มีผลงานแสดงถึงความงามที่สร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคความประทับใจแรกพบ (Impressionism) โดยเทคนิคจะไม่ลงรายละเอียดมากนัก เพื่อแสดงถึงธรรมชาติและบรรยากาศ โดยมีการใช้สีเป็นการลงสีที่แสดงให้เห็นว่าแสงสว่างมีหลายเฉดสี กระทั่งแสงที่ตกกระทบบนวัตถุก็มีหลากหลายสีเช่นเดียวกัน จะเป็นแนวทางนำมาสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์วาดภาพจิตรกรรมภาพทิวทัศน์เฉพาะตนได้ ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้ผู้วิจัยได้นำมาทดลองใช้ในการเรียนการสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรี และบุคคลทั่วไปที่สนใจ ผู้วิจัยเห็นว่าการให้ความสำคัญในเรื่องสีของบรรยากาศซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่นักศึกษาศิลปะหรือผู้ที่หัดวาดภาพเบื้องต้นควรศึกษา เพราะจะทำให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่ถ่ายทอดมีความงามตามสภาพของบรรยากาศและกาลเวลาได้ ผู้วิจัยจึงได้ทดลองสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยให้ผู้วาดภาพเบื้องต้นเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์เรื่องสีในผลงานภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ โดยการคัดลอกผลงานของศิลปิน รวมถึงการสังเกตเรื่องสีในการสร้างสรรค์ผลงาน และเพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางการลงสีในผลงานภาพทิวทัศน์ในแนวทางเฉพาะตนเองต่อไป

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เรื่องสีในผลงานภาพทิวทัศน์ของกลุ่มศิลปินโคลด์ โมเนต์ เป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานเฉพาะตนของผู้ฝึกวาดภาพทิวทัศน์เบื้องต้นได้ และเพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ดังกล่าวให้บุคคลทั่วไปที่สนใจศึกษาศิลปะการสร้างสรรค์ภาพวาดทิวทัศน์

วัตถุประสงค์

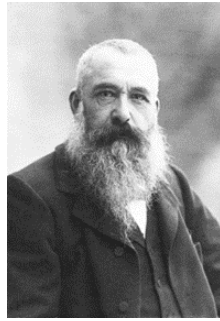
1. เพื่อการศึกษาการใช้สีในผลงานจิตรกรรมของศิลปินโคลด์ โมเนต์
2. เพื่อการเรียนรู้ เข้าใจ และสร้างสรรค์ผลงานจากศึกษาการใช้สีในผลงานศิลปินมาปรับใช้ให้เกิดผลงานเฉพาะตน

วิธีการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการศึกษาเพื่อนำสู่การศึกษาการใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ แบ่งได้เป็น 2 ส่วนสำคัญ ดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาลักษณะผลงาน และคัดเลือกผลงานที่ต้องการศึกษาการใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์

การดำเนินการศึกษาผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ ซึ่งสร้างสรรค์ผลงานภาพวาดทิวทัศน์จากความประทับใจด้วยความฉับไวในการบันทึก และพยายามจับเอาแสงสีในบรรยากาศในขณะที่เขียนภาพ โดยมีการใช้สีในลักษณะเป็นการลงสีที่แสดงให้เห็นว่าในบริเวณที่มีแสงสว่างมีการระบายสีที่มีการผสมผสานกันหลายเฉดสี กระทั่งแสงเงาที่ตกกระทบบนวัตถุ ก็มีการผสมผสานของสีที่หลากหลายเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 1 ศิลปินออสการ์-โกลด์ โมเนต์ (Oscar-Claude Monet)

ที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/โกลด์_มอแน

ในการเรียนรู้เรื่องสีในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินโคลด์ โมเนต์ โดยผู้วิจัยได้เลือกผลงานของศิลปิน จำนวน 3 ภาพ แต่ละภาพผลงานแสดงลักษณะของภาพทิวทัศน์ในมุมมองที่แตกต่างกันเพื่อการเรียนรู้การสร้างสรรค์ผลงานที่หลากหลายรูปแบบ ดังนี้

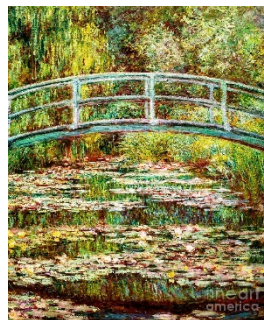
1. ผลงานของโคลด์ โมเนต์ ชื่อภาพ Landscape with Figures Giverny ปี ค.ศ. 1888 เป็นภาพทิวทัศน์ต้นไม้ที่อยู่ท่ามกลางทุ่งหญ้าในช่วงเวลากลางวัน

ภาพที่ 2 ชื่อภาพ Landscape with Figures Giverny ปี ค.ศ. 1888

ที่มา: <https://www.amazon.co.uk/Claude-Landscape-Figures-Giverny-Painting/dp/B00T5KMOPK>

2. ผลงานของโคลด์ โมเนต์ ชื่อภาพ Bridge over a Pond of Water Lilies ปี ค.ศ. 1899 เป็นภาพทิวทัศน์ในมุมหนึ่งของสวนโมเนต์ที่เห็นสะพานข้ามสระบัวและดอกบัวในบริเวณด้านหลังมีต้นไม้ใหญ่

ภาพที่ 3 ชื่อภาพ Bridge over a Pond of Water Lilies ปี ค.ศ. 1899

ที่มา: <https://fineartamerica.com/art/paintings/claude>

3. ผลงานของโคล้ด โมเนต์ ชื่อภาพ Pathway in Monet's Garden at Giverny ปี ค.ศ. 1902 เป็นภาพทิวทัศน์ในมุมหนึ่งของสวนโมเนต์มีทางเดินที่มีแสงเงาอยู่ระหว่างสองฝั่งมีต้นไม้และดอกไม้ที่มีสีชมพู สีแดง สีเหลือง

ภาพที่ 4 ชื่อภาพ Pathway in Monet's Garden at Giverny ปี ค.ศ. 1902

ที่มา: https://www.ebay.com/itm/Claude-Monet-Paintings-Pathway-In-Monet-S-Garden-At-Giverny-Hand-Painted-On-Ca-/164062864466?_ul=CO

2. ดำเนินการศึกษาการใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคล้ด โมเนต์

เมื่อผู้วิจัยได้คัดเลือกผลงานศิลปินจำนวน 3 ภาพแล้ว ก่อนการการศึกษาการใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคล้ด โมเนต์ นั้นผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะการสร้างสรรค์ของผลงานแต่ละภาพ โดยเริ่มจากการเรียนรู้แนวทางการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้เกิดความงามตามแนวทางศิลปิน โดยใช้วิธีการศึกษาเรียกว่า การรีโปรดักส์ (Reproduction) คือ การลอกผลงานที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว เพื่อให้คุ้นกับจังหวะของการลงสี น้ำหนักของสีการรีโปรดักส์ก็เลยเหมือนการฝึกฝีมือ ใครที่ต้องการเรียนรู้ทำงานศิลปะก็สามารถใช้เทคนิคนี้ได้ (bloggang.com. 2553, ย่อหน้าที่ 2)

ในกระบวนการเรียนรู้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ลักษณะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปิน อาทิ การสร้างรูปทรงในผลงาน ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์การสร้างรูปทรงในผลงานด้วยการวาดลายเส้น เพื่อเรียนรู้ลักษณะการจัดวางองค์ประกอบ ทิศทางการใช้ทัศนธาตุเส้นในผลงาน ซึ่งสร้างสรรค์ด้วยวิธีการใช้พู่กันและหมึกดำปาดป้ายลงบนกระดาษ และการศึกษาขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานด้วยวิธีการรีโปรดักส์ ด้วยวิธีการบันทึกแต่ละขั้นตอนด้วยการถ่ายภาพ ซึ่งการเรียนรู้ลักษณะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปินดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ได้เรียนรู้ศึกษาการใช้สีของศิลปินที่มีการใช้สีที่หลากหลายต่อไป

ดังตัวอย่างการศึกษาเรียนรู้การสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินโคล้ด โมเนต์ ชื่อภาพ Landscape with Figures Giverny, ปี ค.ศ.1888

(ก)

(ข)

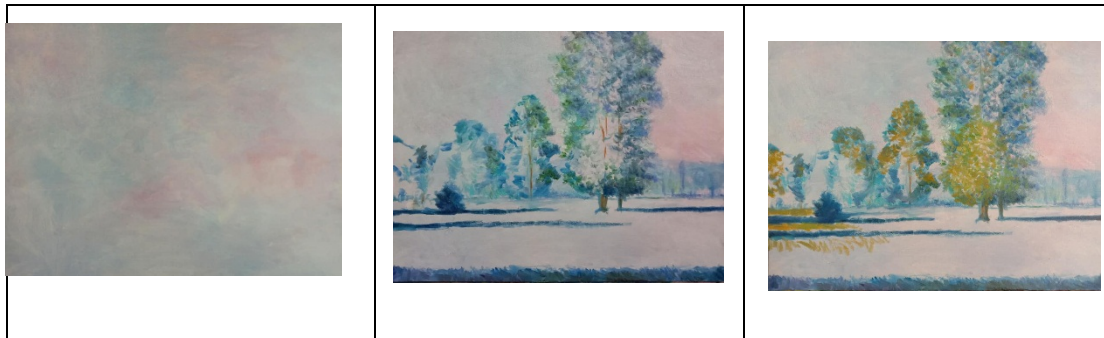
(ก) ชื่อภาพ Landscape with Figures Giverny ปี ค.ศ. 1888

(ข) ภาพวาดลายเส้นชื่อภาพ Landscape with Figures Giverny ปี ค.ศ. 1888

ภาพที่ 5 ตารางแสดงการศึกษาเรียนรู้ลักษณะผลงานของศิลปินโคลัสต์ โมเนต์

ชื่อภาพ Landscape with Figures Giverny, ปี ค.ศ.1888.

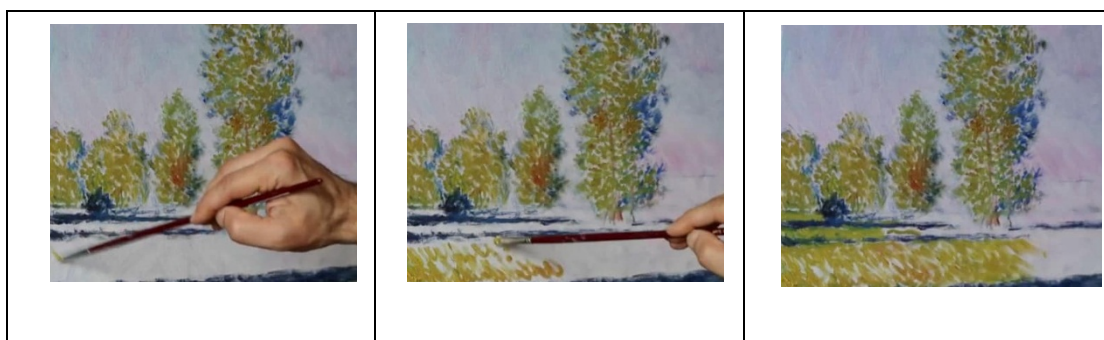
ที่มา: ผู้วิจัย

(ก)

(ข)

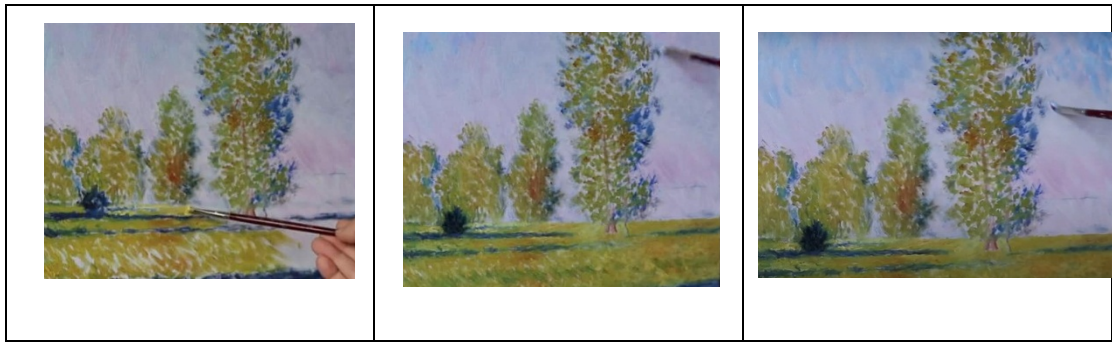
(ค)

(ง)

(จ)

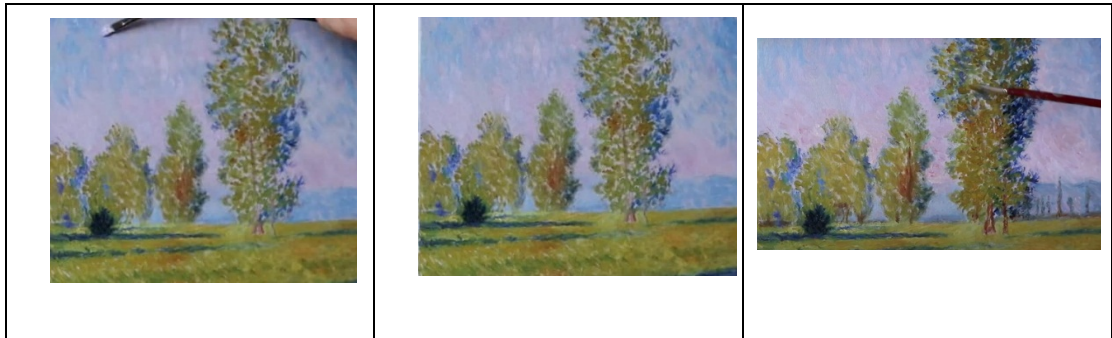
(ฉ)

(ช)

(ซ)

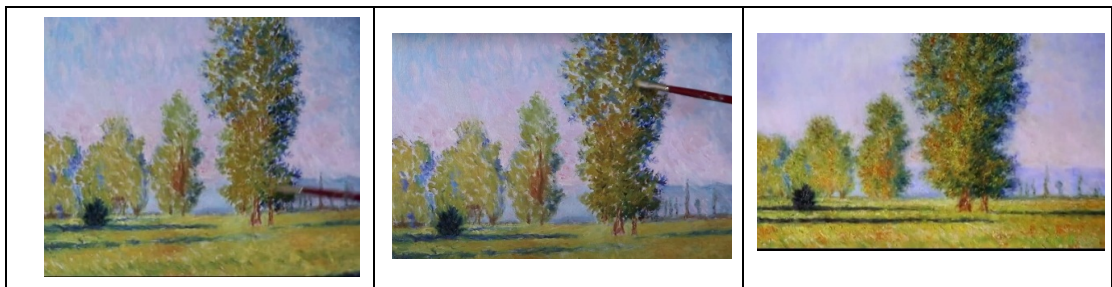
(ฅ)

(ญ)

(ฎ)

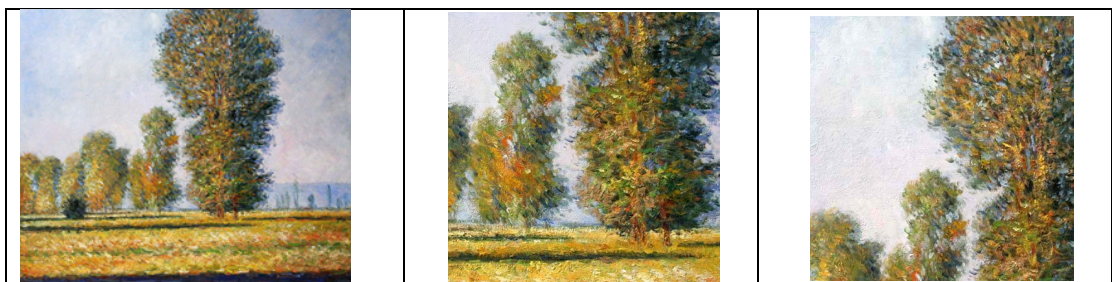
(ฏ)

(ฐ)

(ฑ)

(ฒ)

(ณ)

(ด)

(ต)

ภาพที่ 5 ตารางแสดงการศึกษาเรียนรู้การศึกษาระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินโคล้ด โมเนต์
ชื่อภาพ Landscape with Figures Giverny, ปี คศ.1888.

ที่มา: ผู้วิจัย

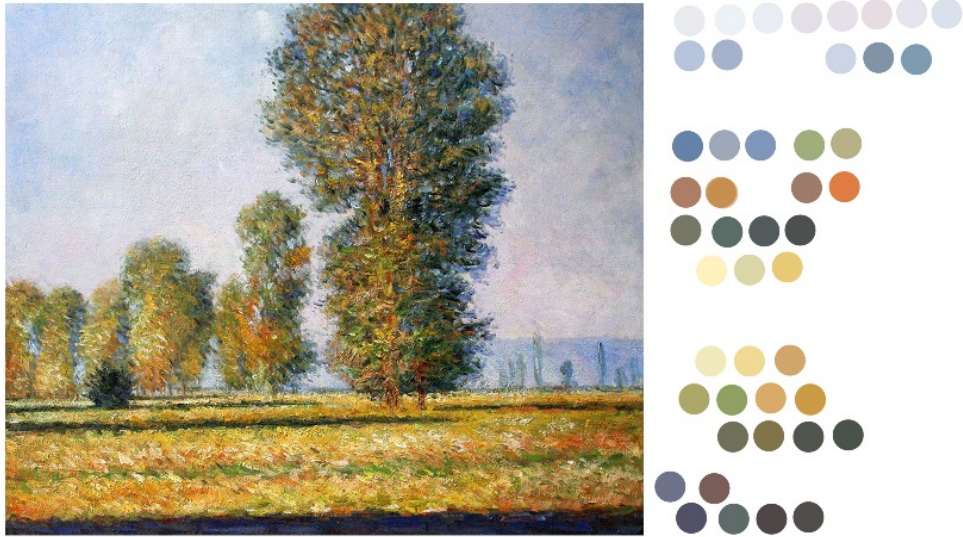
(ก) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 1 การลงสีพื้นผลงานโดยใช้สีขาว Titanium White ในปริมาณมากผสมผสานกับสี Cobalt Blue, Ultramarine, Cadmium Red Hue, Permanence Crimson Lake ในปริมาณน้อยทั้งผลงาน

- (ข) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 2 การลงสีโครงสร้างภาพต้นไม้และทุ่งหญ้า ด้วยการใช้สี Cobalt Blue และ Ultramarine โดยลงน้ำหนักส่วนเงาเข้มสุดของต้นไม้
- (ค) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 3 การลงสีเขียวโดยใช้สีเหลือง Cadmium Yellow Hue ผสมกับสี Cobalt Blue ในโครงสร้างภาพต้นไม้ในส่วนของน้ำหนักแสง
- (ง) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 4 การลงสีเขียวโดยมีส่วนผสมของสีเหลือง Cadmium Yellow Hue ให้เกิดโครงสร้างภาพต้นไม้ในส่วนของน้ำหนักแสง โดยลงเพิ่มเติมจากขั้นตอนที่แล้ว ปาดป้ายพู่กันตามลักษณะทิศทางใบไม้ที่เห็น
- (จ) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 5 การลงสีเขียวโดยมีส่วนผสมของสีเหลือง Cadmium Yellow Hue ให้เกิดโครงสร้างภาพทุ่งหญ้าในส่วนของน้ำหนักแสง โดย ปาดป้ายพู่กันตามลักษณะทิศทางทุ่งหญ้าที่เห็น
- (ฉ) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 6 การลงสีเขียวโดยมีส่วนผสมของสีเหลือง Cadmium Yellow Hue ให้เกิดโครงสร้างภาพทุ่งหญ้าในส่วนของน้ำหนักแสง โดย ปาดป้ายพู่กันตามลักษณะทิศทางทุ่งหญ้าที่เห็น และผสมสีน้ำตาล Burnt Siena ในบางส่วนของพุ่มไม้
- (ช) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 7 การลงสีในบริเวณทุ่งหญ้าในส่วนของให้เกิดค่าน้ำหนักกลาง โดย ปาดป้ายพู่กันตามลักษณะทิศทางทุ่งหญ้าที่เห็น
- (ซ) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 8 ใช้สีในกลุ่มสีฟ้าผสมผสานกับสีขาวสร้างน้ำหนักในบรรยากาศ
- (ฌ) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 9 ใช้สีในกลุ่มสีฟ้าผสมผสานกับสีขาวสร้างน้ำหนักเพิ่มเติมในบรรยากาศ
- (ญ) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 10 ใช้สีในกลุ่มสีฟ้าผสมผสานกับสีขาวสร้างน้ำหนักในส่วนภูเขาหลังต้นไม้
- (ฎ) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 11 ใช้สีในกลุ่มสีฟ้าผสมผสานกับสีขาวสร้างน้ำหนักในส่วนภูเขาหลังต้นไม้
- (ฏ) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 12 ใช้สีในกลุ่มสีฟ้าเข้มผสมผสานให้เกิดน้ำหนักเงาเข้มของกลุ่มต้นไม้
- (ฐ) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 13 ผสมสีเขียวที่มีการผสมโดยใช้สีฟ้า และสีเหลืองสร้างสีบรรยากาศผสมผสานให้เกิดน้ำหนักแสงกลางของกลุ่มต้นไม้
- (ฑ) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 14 เก็บรายละเอียดต้นไม้ด้วยการปาดป้ายสีบรรยากาศผสมผสานให้เกิดน้ำหนักแสงกลางของกลุ่มต้นไม้เพิ่มเติม
- (ฒ) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ขั้นที่ 15 เก็บรายละเอียดต้นไม้ด้วยการปาดป้ายสีบรรยากาศผสมผสานให้เกิดน้ำหนักแสงกลางของกลุ่มต้นไม้เพิ่มเติม
- (ณ) ภาพผลงานที่ได้ปาดป้ายสีบรรยากาศเข้าไปผสมผสานให้เกิดน้ำหนักที่สมบูรณ์
- (ด) ภาพแสดงรายละเอียดระยะใกล้ของผลงานในส่วนต้นไม้กับทุ่งหญ้า

(ต) ภาพแสดงรายละเอียดระยะใกล้ของผลงานในส่วนต้นไม้

เมื่อได้ศึกษาเรียนรู้ลักษณะการสร้างสรรค์ของผลงานแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ โดยวิเคราะห์การใช้สีในภาพด้วยเทคนิควิธีการทางคอมพิวเตอร์ในการแยกเป็นเฉดสีต่าง ๆ แสดงลักษณะสีในผลงาน ดังต่อไปนี้

1. ผลงานชื่อภาพ Landscape with Figures Giverny, คศ.1888

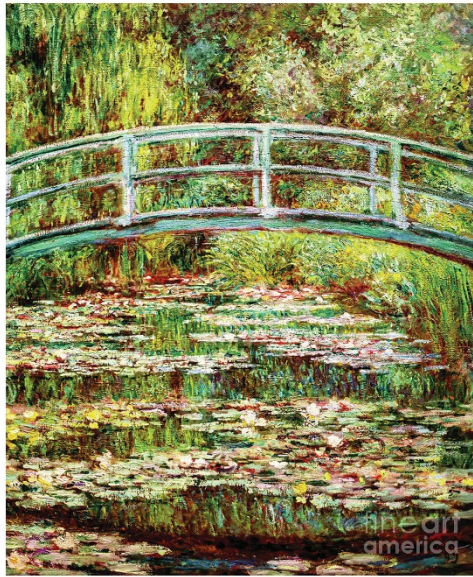
ภาพที่ 6 ผลงานการรีโปรดักส์และการวิเคราะห์สีในผลงานของศิลปินโคลด์ โมเนต์
 ชื่อภาพ Landscape with Figures Giverny, คศ.1888
 ที่มา: ผู้วิจัย

จากการวิเคราะห์สีเป็นจุดสีในภาพได้วิเคราะห์ค่าสีในผลงานเป็นเปอร์เซ็นต์ ดังนี้

สีในภาพ	ค่าสีของภาพ	ระบุรายละเอียดตำแหน่งของสี
	50 %	ท้องฟ้า, ภูเขาและต้นไม้ด้านหลัง
	10%	สีที่แทรกในต้นไม้และทุ่งหญ้า
	25%	สีในกลุ่มต้นไม้
	5%	สีในกลุ่มทุ่งหญ้า
	10%	สีในส่วนเงาของต้นไม้และทุ่งหญ้า

ภาพที่ 7 ตารางการวิเคราะห์สีเป็นค่าเปอร์เซ็นต์ในผลงานของศิลปินโคลด์ โมเนต์
 ชื่อภาพ Landscape with Figures Giverny, คศ.1888
 ที่มา: ผู้วิจัย

2. ผลงานชื่อภาพ Bridge over a Pond of Water Lilies ปี ค.ศ. 1899

ภาพที่ 8 ผลงานการรีโปรดักส์และการวิเคราะห์สีในผลงานของศิลปินโคลด์ โมเนต์

ชื่อภาพ Bridge over a Pond of Water Lilies, คศ.1899

ที่มา: ผู้วิจัย

จากการวิเคราะห์สีเป็นจุดสีในภาพได้วิเคราะห์ค่าสีในผลงานเป็นเปอร์เซ็นต์ ดังนี้

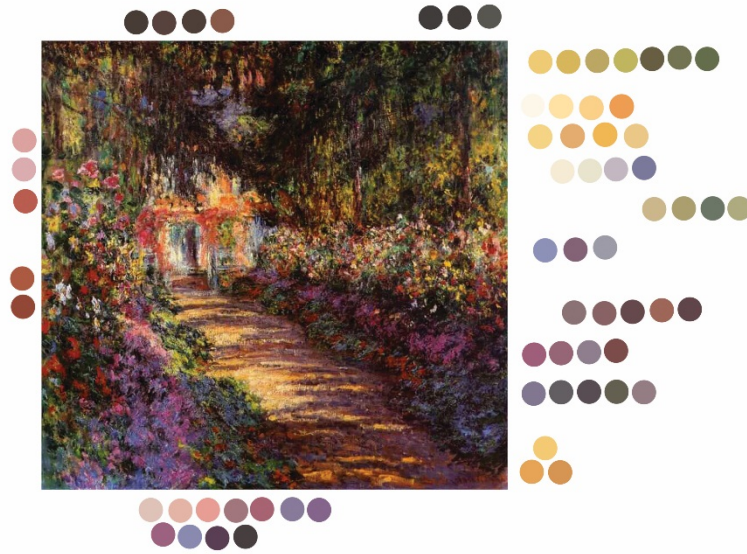
สีในภาพ	ค่าสีของภาพ	ระบุรายละเอียดตำแหน่งของสี
	5 %	สีสว่างในบริเวณด้านต้นไม้ส่วนบน
	20%	สีในกลุ่มต้นไม้
	15%	สีในบริเวณสะพานและแสงสะท้อนในน้ำ
	25%	สีในกลุ่มพุ่มหญ้า
	20%	สีในส่วนดอกบัว
	15%	สีในส่วนเงาทั้งบริเวณในน้ำ และต้นไม้

ภาพที่ 9 ตารางการวิเคราะห์สีเป็นค่าเปอร์เซ็นต์ในผลงานของศิลปินโคลด์ โมเนต์

ชื่อภาพ Bridge over a Pond of Water Lilies, คศ.1899

ที่มา: ผู้วิจัย

3. ผลงานชื่อภาพ Pathway in Monet's Garden at Giverny ปี ค.ศ. 1902

ภาพที่ 10 ผลงานการรีโพรดักส์และการวิเคราะห์สีในผลงานของศิลปินโคลด์ โมเนต์
 ชื่อภาพ Pathway in Monet's Garden at Giverny, คศ.1902
 ที่มา: ผู้วิจัย

จากการวิเคราะห์สีเป็นจุดสีในภาพได้วิเคราะห์ค่าสีในผลงานเป็นเปอร์เซ็นต์ ดังนี้

สีในภาพ	ค่าสีของภาพ	ระบุรายละเอียดตำแหน่งของสี
	25 %	สีในเงาของต้นไม้ส่วนบน
	10%	สีที่แทรกในต้นไม้
	10%	สีแสงในกลุ่มต้นไม้และตีกด้านหลัง
	35%	สีในกลุ่มดอกไม้ทางด้านขวาของภาพ
	10%	สีแสงบนพื้น
	5%	สีในกลุ่มดอกไม้ทางด้านล่างของภาพ
	5%	สีในดอกไม้สีแดง สีชมพู

ภาพที่ 11 ตารางการวิเคราะห์สีเป็นค่าเปอร์เซ็นต์ในผลงานของศิลปินโคลด์ โมเนต์
 ชื่อภาพ Pathway in Monet's Garden at Giverny, คศ.1902
 ที่มา: ผู้วิจัย

ผลการศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้สีในผลงานภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ จำนวน 3 ภาพ โดยการวิเคราะห์ลักษณะผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปิน เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์เป็นกลุ่มสีต่าง ๆ ที่อยู่ในผลงาน ได้ความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์จิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปิน ดังนี้

1. ได้เรียนรู้การใช้เทคนิคการระบายสีที่มีการปาดป้ายสีแปร่งที่ไม่ลงรายละเอียดมากนัก เพื่อแสดงถึงธรรมชาติและบรรยากาศที่ตนเองชอบ
2. ได้เรียนรู้กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานในตามแนวทางของศิลปิน หลักการสำคัญ คือ การวาดสิ่งที่อยู่บนพื้นหลังก่อน แล้วจึงค่อย ๆ วาดไล่ขึ้นมาเรื่อย ๆ โดยเริ่มต้นด้วยการระบายสีโดยการลงท่อนฟ้าในส่วนที่เป็นสีอ่อนก่อนแล้วจึงค่อยลงสีท่อนฟ้าส่วนที่เป็นสีเข้ม มีการใช้สีโทนกลาง ๆ เชื่อมสองส่วนเข้าด้วยกัน วาดไล่ขึ้นจากหลังถึงส่วนที่อยู่หน้าสุดแล้วค่อยเติมรายละเอียดอื่น ๆ เช่น ดอกไม้ ใบหญ้า
3. ได้เรียนรู้ใช้สีของศิลปินที่แสดงให้เห็นว่าแสงสว่างมีหลายเฉดสี กระทั่งเงาที่ตกกระทบบนวัตถุก็มีหลากหลายสีเช่นเดียวกัน
4. ศิลปินได้สร้างผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ โดยการเลือกมุมมองและจัดภาพการเลือกมุมมองของภาพมุมมองเดิมหลายชิ้น แต่แตกต่างกันในเรื่องเวลา

จากดำเนินการศึกษาเรื่องสีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปิน โดยวิธีการศึกษาจากผลงานการสร้างสรรค์ภาพทิวทัศน์ของศิลปินที่มีการใช้สีในแสงเข้ามาในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลลอกเลียนงานสร้างสรรค์ของศิลปินและบันทึกขั้นตอนเป็นลำดับ เพื่อคำนึงถึงการศึกษาริเริ่มรู้เรื่องการใช้สีตามแนวทางการปฏิบัติงานของศิลปิน นำข้อมูลมาใช้ในการการวิเคราะห์ และสังเคราะห์กลุ่มสีที่เกิดในผลงานดังกล่าวเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานเฉพาะของตนเอง ซึ่งจะมีการทดลองกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป และกลุ่มประชาชนทั่วไปที่สนใจต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษากการใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ เป็นการศึกษาที่สำคัญส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยงานสร้างสรรค์จากสื่อการเรียนรู้การวาดภาพทิวทัศน์เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมการใช้สีของผู้ฝึกวาดภาพเบื้องต้น ปี งบประมาณ พ.ศ. 2563 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้สีและศึกษาผลงานของศิลปิน เพื่อต้องการให้ผู้สร้างสรรค์เบื้องต้นได้เรียนรู้และศึกษากการใช้สีในการวาดภาพทิวทัศน์ให้เกิดบรรยากาศของความงามของสีจากตัวอย่างผลงานศิลปินโคลด์ โมเนต์ ซึ่งเป็นศิลปินคนสำคัญที่มีการนำเอาทฤษฎีเรื่องของแสงสีของของท่าน Sir Isacc Newton มาใช้ แต่ใช้ในทางกลับกันคือ ใช้หลักการกระจายแสงออกมาก่อน แล้วให้ตาคนดูผสมสีต่าง ๆ ดังนั้นการใช้สี

ของศิลปินกลุ่ม Impressionism นี้ จะต้องคำนึงว่าวัตถุกับสิ่งแวดล้อมนั้นต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทุกสิ่งทุกอย่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน สะท้อนแสงสีและเงาใส่กัน

โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกผลงานของศิลปิน จำนวน 3 ภาพ ที่รูปแบบมีความแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยหวังว่า จะสามารถนำการศึกษาเรียนรู้จากผลงานดังกล่าว มาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ตามแนวทางเฉพาะตน ได้ต่อไป

โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการศึกษาเพื่อนำสู่การศึกษากา การใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ แบ่งได้เป็น 2 ส่วนสำคัญ ดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาลักษณะผลงานและคัดเลือกผลงานที่ต้องการศึกษากา การใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์

2. ดำเนินการศึกษากา การใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์

จากผลการดำเนินการศึกษาลักษณะผลงานจำนวน 3 ภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การศึกษากา การใช้สีในผลงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ของศิลปินโคลด์ โมเนต์ ทำให้ได้เรียนรู้ลักษณะการสร้างสรรค์ผลงานภาพทิวทัศน์ที่ศิลปินได้สร้างสรรค์ผลงานโดยการใช้สีระบายในส่วนแสงและเงาให้เกิดมีความหลากหลายของเฉดสี ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานภาพวาดทิวทัศน์ของผู้สร้างสรรค์เบื้องต้นให้มีความเข้าใจในการกล้าใช้สีที่แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกและช่วงเวลาในการวาดภาพทิวทัศน์ได้มากขึ้น ซึ่งสามารถเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานเฉพาะตนได้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาดังกล่าวจะสามารถเกิดประโยชน์และเป็นแนวทางให้ผู้วาดภาพสามารถนำไปปฏิบัติการสร้างสรรคผลงานภาพวาดทิวทัศน์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

รายการอ้างอิง

ไพศาล มีสุนทร. (2554). **จิตรกรรมดอกไม้ : การศึกษาวิเคราะห์เทคนิคการสร้างงานจิตรกรรมดอกไม้ของวินเซนต์ ฟานโก๊ะ ช่วง ค.ศ. 1886-1890**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พีชชะ บุญประดิษฐ์. (1 กุมภาพันธ์ 2563). **สี**. [ออนไลน์].

เข้าถึงจาก

<http://www.royin.go.th/?knowledges=สี-๓-พฤษภาคม-๒๕๕๓>.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (11 กุมภาพันธ์ 2563). **โกลด์ มอแน**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก

https://th.wikipedia.org/wiki/โกลด์_มอแน

สุรพงษ์ บุณนาค (2538). **ชีวิตศิลปิน THE IMPRESSIONISM**. กรุงเทพฯ ฯ : มิ่งมิตร.

bloggang.com. (11 กุมภาพันธ์ 2563). **รีโปรดักส์**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก

<https://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=artagold&month=01-2010&date=11&group=6&gblog=10>

immiko. (11 กุมภาพันธ์ 2563). **Impression, Sunrise**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก

<http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?id=203283>

samakkhi.ac.th. (11 กุมภาพันธ์ 2563). **ศิลปะแบบอิมเพรสชันนิสม์ Impressionism**. [ออนไลน์].

เข้าถึงจาก

<https://sites.google.com/a/samakkhi.ac.th/historyofart/silpa-smay-him-modern-art/silpa-bae-bxim-phers-chan-ni-sm-impressionism>

กลุ่มการศึกษาและวัฒนธรรม

การออกแบบและการสร้างสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ เพื่อการพัฒนาทักษะปฏิบัติ
ทำรำเพลงแม่บทใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

DESIGN AND IMPLEMENT THE ONLINE MULTIMEDIA OF MAE BOT
YAI'S SONG FOR THAI DRAMA SKILL DEVELOPMENT OF
CHANTHABURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS.

ขวัญกมล มะลิทอง^{*}, สิริินาถ ตันเจริญ^{**}, ภูริมาศ แสงโทโพธิ์^{***}, รุ่งโรจน์ ก้าววัฒนาพันธ์^{****}
Khwankamon Malithong^{*}, Sirinat Toncharoen^{**}, Phurimas Seangtopho^{***},
Rungrote Kuawattanaphan^{****}

บทคัดย่อ

เพลงแม่บทใหญ่เป็นเพลงที่ถูกบรรจุในหลักสูตรพื้นฐานวิชาชีวิวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งในการเรียนเพลงแม่บทใหญ่เป็นการเรียนที่เน้นการปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้ต่อทำรำเป็นหลัก แต่จากการสำรวจพบว่าครูไม่เพียงพอต่อจำนวนของนักเรียน เมื่อนักเรียนต้องการฝึกซ้อมนอกเวลาเรียนนั้นไม่มีสื่อที่เหมาะสมต่อการทบทวนความรู้ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความคิดที่จะนำเสนอสื่อการสอนออนไลน์เกี่ยวกับเพลงแม่บทใหญ่เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทำรำ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ 2) เพื่อเปรียบเทียบดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) ของทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า ค่าประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียออนไลน์นี้มีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 84.13 / 85 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ตามมาตรฐานการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และในการเปรียบเทียบดัชนีประสิทธิผล พบว่าผลการพัฒนาของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน 2 กลุ่มมีความใกล้เคียงกัน โดยมีการนำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ เข้าไปผนวกกับแผนการสอน พบว่าสื่อมัลติมีเดียออนไลน์จะช่วยลดภาระจำนวนชั่วโมงสอนของครูได้ถึง 33% และจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่า $(\bar{x}) = 4.63$ และ $S.D. = 0.51$.

คำสำคัญ: แม่บทใหญ่, การสร้างสื่อมัลติมีเดียออนไลน์, การหาประสิทธิภาพ, ดัชนีประสิทธิผล

Abstracts

The Mae Bot Yai is one of the songs that must be learned in the foundation curriculum of the College of Dramatic Arts. Normally, Mae Bot Yai's song teaches by only a professional teacher. With a limited number of professional teachers, a professional teacher is not enough. After school without the professional teacher, the students cannot have the instructional media that use to review practical knowledge. For these reasons, this paper presents the online multimedia of Mae Bot Yai's song for Thai drama skill development of Chanthaburi College of Dramatic Arts. Three objectives of this research include 1) to implement and find the efficiency of the proposed online multimedia, 2) to compare the effectiveness index (E.I.) of the students who use the proposed online multimedia as part of learning and 3) a survey of the students' satisfaction who uses the proposed online multimedia as part of learning. The experimental results show that the proposed online multimedia is effective by calculating $(E_1/E_2) = 85 / 84.13$ and passes over the criteria. The samples of this research separate into two groups. The result of the effectiveness index shows that each group has the value nearly the same. If the proposed online multimedia appends with the lesson plan of Chanthaburi College of Dramatic Arts, it can be reduced teaching hours of professional teachers by 33%. The study of the students' satisfaction who uses the proposed online multimedia as part of learning is excellent that has $\bar{X} = 4.63$ and $S.D. = 0.51$.

Keyword: Mae Bot Yai, Online Multimedia, Instructional effective, effectiveness index (E.I.)

บทนำ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่าบทบาทของสื่อและเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่ ถือเป็นโอกาสเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างแพร่หลาย ซึ่งสื่อมัลติมีเดียออนไลน์บนเว็บไซต์นั้นได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของการนำสื่อมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้ เนื่องจากสื่อจะสามารถนำเสนอข้อมูล ภาพ เสียง และข้อความได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากนำสื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสมเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนนั้น จะสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ในทุกสถานที่ นอกเหนือจากห้องเรียนได้ (ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, 2563: ออนไลน์)

เพลงแม่บทใหญ่ เป็นเพลงที่ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรพื้นฐานวิชาชีวะวิทยาลัยนาฏศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2563: ออนไลน์) ซึ่งเป็นทำนองที่มีความสำคัญต่อการศึกษาด้านนาฏศิลป์ เป็นการรวบรวมทำนองในเพลงช้าและเพลงเร็วมาตั้งชื่อทำและมาผูกเป็นบทกลอน เป็นขั้นตอนที่เรียนต่อจากเพลงช้าและเพลงเร็วเพื่อให้นักเรียนมีความชำนาญ และทำนองในเพลงแม่บทใหญ่นำไปใช้ในการสร้างสรรค์ทำนองและระบำอีกด้วย (สำนักการสังคีต, 2563: ออนไลน์)

ในการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์นั้นเป็นการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้ต่อทำนองเป็นหลักเท่านั้น แต่จากผลการสำรวจพบว่าในเรื่องของจำนวนของครูผู้สอนไม่เพียงพอต่อจำนวนของนักเรียนหรือการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ จึงทำให้ครูผู้สอนดูแลได้ไม่ทั่วถึง (พิมพ์พรภัส ลักษณะวิเชียร, 2562, น. 62) และจากการสำรวจการเรียนการสอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ยังไม่มีการผลิตสื่อในเรื่องของเพลงแม่บทใหญ่ นักเรียนไม่สามารถหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมมาใช้ฝึกซ้อมนอกเวลาเรียนได้ อีกทั้งเพลงแม่บทใหญ่นำไปใช้ในเพลงเป็นจำนวนมาก บางทำนองมีการรำที่คล้ายคลึงกัน (ภณทิรา กอบศิลป์, 2548, น. 11) จึงอาจทำให้เกิดความไม่คล่องแคล่วหรือชำนาญในการรำ หากไม่ได้รับการฝึกซ้อมที่ต่อเนื่อง ที่กล่าวมาข้างต้นงานวิจัยฉบับนี้ได้นำเสนอให้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน จะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระให้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนสามารถฝึกฝนปฏิบัติทำนองได้ด้วยตนเองและสะดวกยิ่งขึ้น

การเรียนการสอนไทยในปัจจุบันมีการนำสื่อมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย เนื่องจากสื่อเป็นสิ่งที่สามารถสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาได้ดี (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2552, น. 14) สื่อสามารถโต้ตอบกับปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน ทำให้นักเรียนรับทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ทันที นอกจากนี้การใช้สื่อมัลติมีเดียยังประหยัดกำลังคนเวลา และงบประมาณ โดยลดความจำเป็นในการใช้ผู้สอนหรือเครื่องมือที่มีราคาแพง (ชาญชัย ภูมิดิษฐ์, 2548, น. 222) และเมื่อนำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์นี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ ทำให้นักเรียนสามารถเข้าถึงนักเรียนได้ในวงกว้างมากขึ้น (ณัฐกร สงคราม, 2553, น. 12)

จากปัญหาข้างต้น งานวิจัยในฉบับนี้จึงได้ทำการทดลองเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ เพื่อการพัฒนาทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการทดลองคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) จำนวน 24 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ การพัฒนาทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบดัชนีประสิทธิผลของทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ก่อนเรียน – หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ การพัฒนาทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

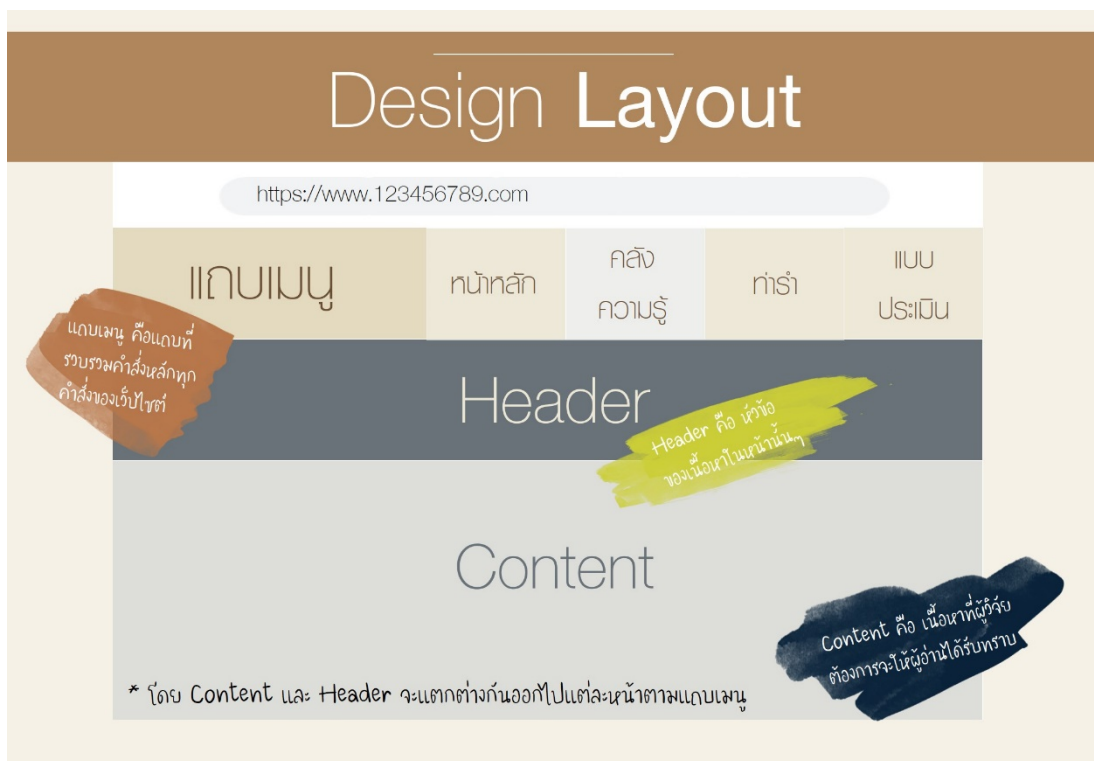
ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลของการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยเพลงแม่บทใหญ่ เพื่อนำมาสร้างสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ การพัฒนาทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี โดยมีขั้นตอนดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการสร้างสื่อมัลติมีเดียออนไลน์

ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 1 เป็นการวางแผนในการสร้างสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ที่แบ่งได้ทั้งหมด 6 ขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดขอบเขต เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายที่ชัดเจนว่าผู้เรียนคือใคร ได้อะไรจากสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ รวมถึงขอบเขตในด้านเนื้อหาที่จะนำมาใส่ลงสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดไปประกอบในการสร้างสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ ซึ่งประกอบด้วย เสียง ภาพนิ่ง และ ภาพเคลื่อนไหว รูปแบบและรายละเอียดในเรื่องตำแหน่งการจัดวางเมนูของเว็บไซต์ และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถดูรายละเอียดการออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์ ได้ดังภาพที่ 2 ผู้วิจัยได้นำแนวทางการออกแบบของ Generic ID Model (Moradmand, Datta, & Oakley, 2014) มาพัฒนาบทเรียนสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์

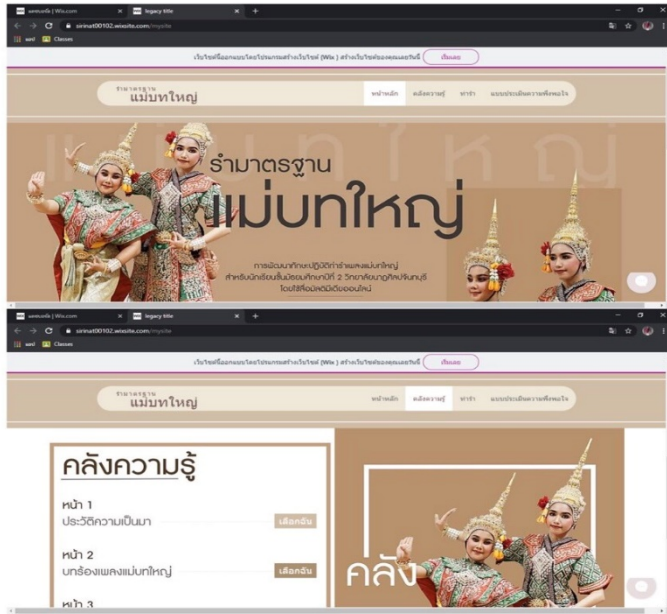

ภาพที่ 2 Design Layout

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 2 เป็นการออกแบบ วางแผน การจัดวางข้อมูลและ Layout ของเว็บไซต์ ให้เกิดความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการแสดงเนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับเพลงแม่บทใหญ่ได้อย่างชัดเจน โดยการออกแบบได้ใช้หลักการโครงสร้างของเว็บไซต์แบบลำดับขั้น (บริษัท วันปีลีฟ จำกัด, 2563: ออนไลน์) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล มีการนำเสนอรายละเอียดย่อยที่ลดหลั่นกันมา เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีแผนผังเว็บไซต์ดังภาพที่ 5

ตัวอย่างหน้าหลักสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์

ภาพที่ 3 (ซ้าย) หน้าหลักเว็บไซต์ผ่านคอมพิวเตอร์ (ขวา) หน้าหลักเว็บไซต์ผ่านสมาร์ทโฟน
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 4 ตัวอย่างเว็บไซต์ผ่านสมาร์ทโฟน
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 5 Site map

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 5 คือแผนผัง (Site Map) หรือหน้าตัวเลือกเว็บไซต์ทั้งหมดของสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ที่จะช่วยให้ผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมสามารถเข้ามาดูได้ว่าในเว็บไซต์ของเรามีหน้าอะไรบ้าง และสามารถเข้าถึงรายละเอียดในแต่ละหน้าได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น สามารถแบ่งหน้าตัวเลือกได้ทั้งหมด 12 หน้า ประกอบไปด้วย หน้าหลัก, คลังความรู้, ทำรำ, แบบประเมินความพึงพอใจ, ประวัติความเป็นมา, บทร้องเพลงแม่บทใหญ่, เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการรำแม่บทใหญ่, เครื่องแต่งกาย, โอกาสในการนำทำรำแม่บทใหญ่ไปใช้, ทำรำภาพนิ่ง, แม่ท่า (ภาพเคลื่อนไหว) และวิดีโอเพลงแม่บทใหญ่

หลังจากสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านที่ได้ตรวจสอบในด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ และด้านความเหมาะสมต่อการใช้งานแล้ว จึงนำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ไปหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ตามมาตรฐานการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และนำไปประเมินผลด้วยแบบวัดภาคปฏิบัติและแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ วิธีการหาประสิทธิภาพโดยการหาค่า E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556, น. 49) ของสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ โดยคณะผู้วิจัยนำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง (Try out) โดยกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 2 คน (ระดับความสามารถทางการเรียนกลาง และค่อนข้างอ่อน) เพื่อตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น เกี่ยวกับการใช้งานสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ การนำเสนอเนื้อหาในสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ โดยมีค่าเท่ากับ 52.73/60.15 ซึ่งจะเห็นได้ว่าสื่อมัลติมีเดียออนไลน์มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ จึงได้มีการปรับปรุงสื่อแก้ไขสื่อ สำหรับใช้ทดลองในขั้นต่อไปกับกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 6 คน (ระดับความสามารถทางการเรียนเก่ง กลาง และค่อนข้างอ่อน) เพื่อเป็นการหาแนวโน้มประสิทธิภาพ

และตรวจหาข้อบกพร่องในด้านที่หลากหลายโดยมีค่าเท่ากับ 58.85/76.43 และนำไปปรับปรุงแก้ไขพร้อมนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจริง

จากนั้นนำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 8 คน ทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ตามเกณฑ์ 85/85 ตามมาตรฐานการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ โดยเริ่มจากนักเรียนทำการประเมินทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ก่อนเรียน จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มเรียนในรูปแบบการเรียนรู้ตามกลุ่มของตนเอง ทำแบบประเมินทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ระหว่างเรียน และเมื่อแต่ละกลุ่มเรียนรู้เสร็จทั้งหมดแล้วจึงทำการประเมินทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่หลังเรียน และให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ทำแบบประเมินความพึงพอใจ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่า E_1/E_2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และค่าดัชนีประสิทธิผล ($E.I.$) ซึ่งในการหาค่าดัชนีประสิทธิผลนั้นได้ใช้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน แบ่งตามรูปแบบการเรียนรู้ทั้งหมด 3 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 8 คน โดยกลุ่มที่ 1 คือเรียนโดยใช้ครูเป็นผู้สอนเพียงอย่างเดียว กลุ่มที่ 2 เรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์เพียงอย่างเดียว และกลุ่มที่ 3 เรียนโดยใช้ครูและสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ร่วมกัน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถหาประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ได้ตามเกณฑ์ 85/85, หาค่าดัชนีประสิทธิผลของพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 3 กลุ่ม และหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) ของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้ใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ แสดงให้เห็นจากตารางที่ 1 - 3

ตารางที่ 1 แสดงการหาประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน E_1/E_2 โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

นักเรียน คนที่	คะแนนประเมิน ทักษะปฏิบัติ ช่วงต้น (128 คะแนน)	ชุดที่ 1 ภาคปฏิบัติระหว่างฝึก (คะแนนเต็ม 105)			รวม 105 (x)	ชุดที่ 2 ภาคปฏิบัติ ช่วงท้าย (คะแนนเต็ม 128) (y)
		คะแนน				
		1 (25)	2 (40)	3 (40)		
1	59	24	34	37	95	103
2	84	24	36	30	90	121
3	92	23	38	36	97	118
4	84	24	32	33	89	120
5	96	24	31	33	88	113
6	91	23	32	34	89	127
7	103	24	36	34	94	114
8	100	23	35	31	89	111
รวม คะแนน	709	189	274	268	$\sum x = 731$	$\sum y = 927$
\bar{x}	88.6	88.6	23.6	34.3	33.5	90.4
S.D.	12.88	0.52	0.52	2.43	2.33	5.24
ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ $E_1 = 87.02$						ประสิทธิภาพด้าน ผลลัพธ์ $E_2 = 90.52$

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์มีค่า E_1 คือคะแนนรวมของแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมหรืองานที่ทำระหว่างเรียนเท่ากับ 87.02 และมีค่า E_2 คือคะแนนเต็มของการประเมินสุดท้ายของแต่ละหน่วย ประกอบด้วยผลการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 90.52 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

ตารางที่ 2 แสดงถึงพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนในแต่ละรูปแบบแผนการสอนคือนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) (เพชฌัญญู กิจระการ และ สมนึก ภัททิยธนี, 2560, น. 30-36)

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน นักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนนทดสอบ		ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
			ช่วงต้น	ช่วงท้าย	
ศึกษารำแม่บทใหญ่จากครู	8	128	631	914	0.72
ศึกษารำแม่บทใหญ่จากสื่อ มัลติมีเดียออนไลน์	8	128	481	645	0.30
ศึกษารำแม่บทใหญ่จากสื่อ มัลติมีเดียออนไลน์และ ครูผู้สอน	8	128	709	927	0.69

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางค่าดัชนีประสิทธิผลในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการเรียนรูปแบบที่ 2 คือการเรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์เพียงอย่างเดียวเวลานั้น มีค่าดัชนีประสิทธิผลที่น้อยที่สุด นักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการเรียนรูปแบบที่ 1 คือการเรียนโดยใช้ครูในการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการเรียนรูปแบบที่ 3 คือใช้ครูและสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ที่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีค่าดัชนีประสิทธิผลที่ใกล้เคียงกัน นั้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อนำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์เข้าไปรวมกับการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน ไม่ได้ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนแตกต่างไปจากการเรียนแบบปกติที่ใช้ครูเป็นผู้สอนเพียงอย่างเดียว และนอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้นำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ไปผนวกกับแผนการจัดการเรียนรู้เพลงแม่บทใหญ่ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จันทบุรี ซึ่งเมื่อนำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจะช่วยลดภาระจำนวนชั่วโมงของครูผู้สอนแสดงให้เห็นได้จากตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบชั่วโมงสอนของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ใช้ครูเป็นผู้สอนเพียงอย่างเดียว และใช้ครูกับสื่อมัลติมีเดียออนไลน์เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

กิจกรรม การเรียนรู้	รูปแบบการเรียน	ชั่วโมง	ชั่วโมง	ชั่วโมง	สรุป
		เรียน/ วัน	เรียน/ สัปดาห์	เรียน/ภาค เรียน	
ชั้นบททวน	กลุ่มที่ 1 การใช้ครูเป็นผู้สอน	3 ชั่วโมง	12 ชั่วโมง	96 ชั่วโมง	ใน 1 ภาคเรียนครูสอนเพลงแม่บทใหญ่ 96 ชั่วโมง
ชั้นบททวน	กลุ่มที่ 3 การใช้ครูสอนร่วมกับสื่อมัลติมีเดียออนไลน์	1 ชั่วโมง	4 ชั่วโมง	32 ชั่วโมง	ใน 1 ภาคเรียนครูสอนเพลงแม่บทใหญ่ 64 ชั่วโมง

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางแสดงให้เห็นว่าหากนำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์เข้าไปใช้ในชั้นบททวนความรู้ตามแผนการสอนเพลงแม่บทใหญ่เป็นเวลา 1 ชั่วโมงต่อวัน ครูจะลดจำนวนชั่วโมงสอนได้ 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ 32 ชั่วโมงต่อภาคเรียน และ 64 ชั่วโมงต่อปีการศึกษา สรุปได้ว่าสื่อมัลติมีเดียออนไลน์จะช่วยลดภาระจำนวนชั่วโมงสอนของครูได้ลดลง 33%

ตารางที่ 4 สรุปค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S. D.$) และระดับความพึงพอใจในการใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์เพลงแม่บทใหญ่

ความพึงพอใจ	(\bar{X})	$S. D.$	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา	4.59	0.52	มากที่สุด
ด้านการออกแบบ	4.67	0.50	มากที่สุด
ด้านสื่อการสอนในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียออนไลน์	4.56	0.56	มากที่สุด
ด้านเจตคติต่อบทเรียน	4.72	0.46	มากที่สุด
โดยภาพรวม	4.63	0.51	มากที่สุด

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจในการใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.63 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S. D.$) = 0.51 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละด้าน พบว่าด้านเนื้อหามีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.59 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S. D.$) = 0.52, ด้านการออกแบบมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.67 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S. D.$) = 0.50, ด้านสื่อการสอนในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียออนไลน์มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S. D.$) = 0.56 และด้านเจตคติต่อบทเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.63 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S. D.$) = 0.51

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรีโดยใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สื่อมัลติมีเดียออนไลน์สามารถนำไปหาประสิทธิภาพ โดยคะแนนรวมของแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมหรืองานที่ทำระหว่างเรียนเท่ากับ (E_1) ได้ 87.02 ส่วนคะแนนเต็มของการประเมินสุดท้ายของแต่ละหน่วย ประกอบด้วยผลการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ (E_2) ได้ 90.52 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ตามมาตรฐานการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้นเป็นไปตามขั้นตอนการสร้าง มีการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ และหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนจนได้ค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัฐวี สนธิจันทร์ เรื่องผลการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เรื่อง เกมปริศนาหลักภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยบทเรียน

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (ปัฐวิ สนธิพันธ์, 2562) ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน เป็นบทเรียนที่ผ่านการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มีรูปแบบและขั้นตอนที่น่าสนใจ ซึ่งประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เท่ากับ 81.74/85.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ซึ่งจากการศึกษา มาทั้งหมดนั้นจะเห็นได้ว่า การนำสื่อมัลติมีเดียเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนตามแนวโน้มนำทางการศึกษาของศตวรรษที่ 21 นั้น สามารถช่วยลดภาระของครูผู้สอน อีกทั้งเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่และช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนการสอนได้ทุกที่ทุกเวลามากยิ่งขึ้น

2. ผลจากการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (*E.I.*) ในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการเรียนรูปแบบที่ 2 คือการเรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์เพียงอย่างเดียววันนั้น มีค่าดัชนีประสิทธิผลที่น้อยที่สุด จึงสรุปได้ว่า ในการเรียนทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ นั้น การเรียนรู้กับสื่อมัลติมีเดียออนไลน์เพียงอย่างเดียววันนั้นไม่สามารถทำให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ เทียบเท่าการเรียนที่ใช้ครูเป็นผู้สอนโดยตรง เนื่องจากในการเรียนที่เป็นทักษะปฏิบัติ ครูจะถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนได้ดีที่สุด นักเรียนจะได้ใกล้ชิดครู เมื่อนักเรียนปฏิบัติทำรำผิดหรือไม่ตรงตามมาตรฐานทำรำ ครูจะสามารถบอกและจับทำรำในจุดที่ควรแก้ไขของผู้เรียนได้ตรงจุด แต่จะเห็นได้ว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการเรียนรูปแบบที่ 1 คือการเรียนโดยใช้ครูในการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการเรียนรูปแบบที่ 3 มีค่าดัชนีประสิทธิผลที่ใกล้เคียงกัน จึงสรุปได้ว่า เมื่อมีสื่อมัลติมีเดียออนไลน์เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ผลการพัฒนาการเรียนของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงใกล้เคียงกับกลุ่มที่ใช้ครูในการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว เนื่องจากครูยังเป็นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนโดยตรง และผู้ศึกษายังได้มีการนำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์เข้าไปผนวกกับแผนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไทยละคร 4 วิทยาลัยนาฏศิลป์ จันทบุรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งถ้านำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์เข้าไปใช้ในชั้นทบทวนความรู้ตามแผนการสอนเพลงแม่บทใหญ่เป็นเวลา 1 ชั่วโมงต่อวัน ครูจะลดจำนวนชั่วโมงสอนได้ 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และ 32 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมทั้งสิ้น 64 ชั่วโมงต่อปีการศึกษา สรุปได้ว่าสื่อมัลติมีเดียออนไลน์จะช่วยลดภาระจำนวนชั่วโมงสอนของครูได้ลดลง 33%

3. แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ เพื่อวัดความพึงพอใจที่มีต่อสื่อการเรียนเพลงแม่บทใหญ่ ในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านสื่อการสอนในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ และด้านเจตคติต่อบทเรียนของสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน พบว่า ด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนที่เรียนรู้มีความเข้าใจ ในเนื้อหาการเรียนรู้ และเนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน จึงมีความพึงพอใจ ที่เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จึงทำให้เกิดความประทับใจกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ด้านการออกแบบ ความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ เพราะมีทั้งเนื้อหา รูปภาพ ตัวหนังสือ และสี ที่ทำให้เกิดการดึงดูดความสนใจของนักเรียน

ด้านสื่อการสอนในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ ความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนมีความสนใจจากการเรียนรูปแบบสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ วิธีการใช้งานและอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าหาความรู้ในเนื้อหาการเรียนเป็นอย่างดี จึงทำให้เกิดความประทับใจกับ ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ด้านเจตคติต่อบทเรียนของสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ ความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนสามารถใช้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ในการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่จำกัดว่าต้องเรียนรู้ที่อยู่ภายในห้องเรียนเพียงเท่านั้น และสื่อมัลติมีเดียออนไลน์มีประโยชน์ในการ เรียนรู้ของนักเรียน จึงทำให้เกิดความประทับใจกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ เพื่อการพัฒนาทักษะปฏิบัติทำรำเพลงแม่บทใหญ่ ในการเรียนใน รูปแบบ ทั้ง 3 รูปแบบ คือ กลุ่มที่ 1 ใช้ครูในการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว กลุ่มที่ 2 ใช้สื่อ มัลติมีเดียออนไลน์ในการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว และกลุ่มที่ 3 การเรียนโดยใช้ครูและนำสื่อ มัลติมีเดียออนไลน์ร่วมกัน มีระดับการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการ ปรับปรุงและพัฒนาด้านสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ เพื่อให้สื่อมัลติมีเดียออนไลน์มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น

2. หากนำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศแล้วได้ผลลัพธ์ว่า สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ที่นำเข้าไป มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนร่วมกับครู ไม่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนแตกต่างไปจากการเรียน การสอนแบบปกติที่มีครูเป็นผู้สอนเพียงอย่างเดียว สื่อมัลติมีเดียออนไลน์นั้นสามารถนำไปใช้ในการ เรียนการสอนของนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) กับวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ทั่วประเทศ

3. โรงเรียนที่เรียนในรายวิชา นาฏศิลป์ไทย สามารถนำสื่อมัลติมีเดียออนไลน์เพลงแม่บท ใหญ่ ไปใช้ประกอบการเรียนการสอนกับนักเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนได้

รายการอ้างอิง

- ชาญชัย ภูมิษฐ์. (2548). **เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ: หลักพิมพ์
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). **เทคโนโลยีและการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยูไนเต็ด ไปรดักชั่น
- ณัฐกร สงคราม. (2553). **การออกแบบและพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- “ตำรารำ”. (21 มีนาคม 2563). [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก http://valuablebook2.tkpark.or.th/2013/08_tumra_web/manipulator.html.

“ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21”. (6 สิงหาคม 2563). [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก

<https://sites.google.com/site/websitessthid/kar-phathna-sux-laea-thekhnoyithangkar-suksa>

ทรงพล ชันชัย. (2554). การพัฒนาแบบจำลองเพื่อการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม
กรณีศึกษาแบบหลายมาร์คเกอร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิศวกรรมซอฟต์แวร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปัฐวี สนธิจันทร์. (2562). “ผลการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
เรื่อง เกมปริศนาหลักภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”. *Humanities,
Social Sciences and arts* 12,2: 707-722.

เผชญิ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2560). “การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยี
เพื่อการศึกษา (E_1/E_2)”. *การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม* 8,7: 30-36.

พิมพ์พรภัส ลักษณะวิเชียร. (2562). “การเผยแพร่науศิลป์ไทยโดยยุคดิจิทัล”. *วารสาร
อิเล็กทรอนิกส์ สื่อนวัตกรรมและการศึกษาเชิงสร้างสรรค์* 2,2: 67-82.

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (15 มีนาคม 2563). *หลักสูตรพื้นฐานวิชาชีพวิทยาลัยนาฏศิลป์*

พ.ศ.2553. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก

<https://bit.ly/2wy98WO>.

สุนทร สินธพานนท์. (2552). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน.*

พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรีนติ้ง.

สำนักการสังคีต. (19 พฤศจิกายน 2562). *รำแม่บท*. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก

<https://bit.ly/33CKbpo>.

“หลักการออกแบบเว็บไซต์พื้นฐาน พร้อมองค์ประกอบและรูปแบบโครงสร้าง”.

(23 มีนาคม 2563).[ออนไลน์]. เข้าถึงจาก

<https://www.1belief.com/article/website-design/>.Moradmand, N., Datta, A., &

Oakley, G. (2014). The design and implementation of an educational multimedia
mathematics software: Using ADDIE to guide Instructional System Design. *The Journal of
Applied Instructional Design*, 4, 37-49.

การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์

DEVELOPMENT OF MATH DRILLS WORKSHEET ON PROBABILITY

MATHAYOMSUKSA 5, ACADEMIC YEAR 2017

นางสาวชนานันท์ สู่เสน*

Chananun Susen *

บทคัดย่อ

งานวิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นม.5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะมีผลการเรียนสูงและมีความพึงพอใจอยู่ในระดับที่มากที่สุด

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะ, การพัฒนา

Abstract

This research and skill development training With objectives to develop mathematical exercises And study the effectiveness index of skills training Compare the learning achievement before and after learning To study the students' satisfaction with learning by using skill exercises The sample consisted of 30 students in Mathayom 5, Semester 1, Academic Year .2017The College of Dramatic Arts, Roi Et, was selected by purposive selection. The research instruments were Learning management plan Test scores, learning achievement and questionnaire for learning satisfaction Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation. And testing the hypothesis

* วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

using t-test values The results of the research showed that The mathematical exercise practice was more efficient than the criteria. The effectiveness index of the skill training shows progress in learning. The students learning by using the skill exercise test had high academic performance and the highest satisfaction level.

Key words: Skill, development

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่นำความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเป็นพื้นฐาน ของการค้นคว้าวิจัยทุกประเภท และเป็นที่ยอมรับกันว่าคณิตศาสตร์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ เพราะคณิตศาสตร์ช่วยพัฒนาความคิดของผู้เรียนให้สามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ มีเหตุผล แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ด้วย (กองวิจัยทางการศึกษา 2552 : 1)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการจัดการเรียนรู้ตามแนวการจัดการศึกษา ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 หมวด 4 คือ การเรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เติบโตตามศักยภาพ และเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด มี 4 องค์ประกอบคือ 1) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) การสร้างความรู้ร่วมกัน 3) การนำเสนอความรู้ 4) การ ประยุกต์ ใช้หรือ การลงมือปฏิบัติ (กรมวิชาการ. 2550 : 227)

แม้ว่าจะมีการสนับสนุนส่งเสริม และให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ อย่างมากมายโดยตลอด แต่ก็ยังทำให้การเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพ ทางการศึกษาในปีการศึกษา 2550 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 3-4) พบว่านักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ต่ำมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม นักเรียนมีทักษะด้านการคิดต่ำกว่าทักษะอื่น ซึ่งทักษะนี้เป็นทักษะที่จำเป็น แม้ว่าผู้สอนจะพยายาม ใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมช่วยอธิบายในเรื่องที่เป็นนามธรรม ผู้เรียนบางส่วนก็ยังไม่เข้าใจการสอนซึ่งมุ่งเน้นทักษะการคำนวณ ใช้คำถามแบบความรู้ความจำมากที่สุด ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา หาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้สาเหตุมาจากครูบางส่วนไม่เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครู การวัดผลประเมินผล และวิธีสอน ครูใช้วิธีการสอนไม่ถูกต้อง บรรยากาศการเรียนการสอนหรือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีลักษณะครูเป็นศูนย์กลาง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2549 : 561 -562) และจากประสบการณ์การสอนของผู้รายงานมา 23 ปี พบว่าสาเหตุคือ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา นักเรียนมีชั่วโมงการเรียนน้อย กิจกรรมเยาะขาดการเรียนที่ต่อเนื่อง ทำให้เวลาเรียนไม่พอ เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การเรียนการสอนไม่หลากหลาย ขาดสื่อนวัตกรรม ซึ่งปัญหาดังกล่าวครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความคิดรวบยอด ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทำทลายความคิด ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางร่างกายความคิดสติปัญญา อารมณ์ ความรู้สึก การมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นแหล่งของความรู้ เช่น บุคคล แวดล้อม สภาพแวดล้อม สื่อเทคโนโลยี (ทีศนา แชมมณี, 2543. : 1-22) เพราะการจัดการสอน

คณิตศาสตร์นั้นเป็นเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้ฝึกการสังเกต จัดประเภท จำแนกหมวดต่าง ๆ จนเกิดความคิดสร้างสรรค์ (ฉวีวรรณ กิรติกร. 2540 : 20) และสื่อยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย เข้าใจเนื้อหาได้เร็ว สามารถสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพตรงตามมาตรฐานด้าน ความรู้ ด้านทักษะ กระบวนการด้านคุณธรรม จริยธรรมและ (สุวร กาญจนมยุร 2544 : 3)

ผู้สอนจึงแก้ปัญหาโดยใช้ แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการสอนที่เสนอความคิดที่ละน้อย ๆ ภายในบทเรียนมีเนื้อหา คำถาม และคำตอบพร้อมเฉลยไว้ให้พร้อม ซึ่งผู้เรียนจากการศึกษาเนื้อหาและตอบคำถามในแต่ละ หน่วยย่อย เรียงกันไปทีละกรอบเรื่อย ๆ จนจบบทเรียนด้วยตนเอง การที่จะเรียนจบช้าหรือเร็ว ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน คนเก่งอาจจบเร็วกว่าคนอื่น และเนื้อหาในบทเรียนจะ จัดไว้ตามลำดับจากง่ายไปหายาก จึงเป็นบทเรียนที่สามารถใช้สอนแทนครูได้เมื่อเวลาที่ครูไม่มีเวลา หรือนักเรียนมีกิจกรรม สอดคล้องกับ ฉัตรแก้ว สร้อยสุดา (2546 : 14) ได้ กล่าวว่าแบบฝึกทักษะเป็นสื่อการสอนที่เสนอความรู้ให้ทีละน้อย ๆ ภายในบทเรียนมีเนื้อหา คำถาม และคำตอบพร้อมเฉลยไว้ให้ ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้จากการศึกษาเนื้อหาและตอบคำถามในแต่ละหน่วยย่อย เรียงกันไปทีละกรอบเรื่อย ๆ จนจบบทเรียนด้วยตนเอง การที่จะเรียนจบเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับ ความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล คนเก่งอาจจะจบเร็วกว่าคนอื่น และเนื้อหาในบทเรียนจะจัดไว้ตามลำดับจากง่ายไปยาก ซึ่งเป็นบทเรียนที่สามารถใช้สอนแทนครูได้ นอกจากนั้น แบบฝึกทักษะ ยังทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ สมพร ทัศนุธร (2541 : บทคัดย่อ)

จากเหตุผลและปัญหาที่กล่าวข้างต้น เป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัย ได้ศึกษาหาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีแบบแผนการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน จึงได้พัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง และมีเจตคติที่ดีต่อวิชา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องความน่าจะเป็น
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ความน่าจะเป็น

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ความน่าจะเป็น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 ห้อง ๆ ละ 30 คน รวม จำนวน 90 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คนซึ่งมาได้โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพราะเป็นนักเรียนในห้องมีความสามารถเก่ง ปานกลางอ่อน คละกัน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ แบบฝึกทักษะ เรื่องความน่าจะเป็น

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ เรื่อง ความน่าจะเป็น รายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 17 สิงหาคม 2560 -19 กันยายน 2560 โดยทำการสอน 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง

ค่านิยมและศัพท์เฉพาะ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการสอนที่กำหนดขั้นตอนการสอนที่ครุมุ่งหวังจะให้ นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและประสบการณ์หน่วยใดหน่วยหนึ่งตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยใช้แบบฝึกทักษะ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยค้นคว้าพัฒนาขึ้น เพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนซึ่งเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ โดยตอบถูก 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. แบบฝึกทักษะ หมายถึง แบบฝึกทักษะแบบเส้นตรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เรื่อง ความน่าจะเป็น วิชา คณิตศาสตร์ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัย หลักสิ่งเร้าและการตอบสนองด้วยการนำเสนอเนื้อหาให้ผู้เรียนได้เรียนที่ละน้อยจากเนื้อหาง่ายไปยาก มีคำถามให้ผู้เรียนได้ตอบพร้อมเฉลย ให้สามารถตรวจคำตอบได้ทันที มีแบบฝึกทักษะและ แบบทดสอบให้ผู้เรียนได้ทดสอบความสามารถของตนเอง

4. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงถึงความชอบ ความพอใจ ความยินดี ที่ผู้เรียน แสดงออกต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ความน่าจะเป็น

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และ ตรวจให้คะแนนโดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน
2. แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 5 คน
3. ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ความน่าจะเป็น
4. เก็บรวบรวมข้อมูล และเก็บคะแนนในระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกคาบเรียน
5. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน
6. ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ แบบฝึกทักษะ
7. นำข้อมูลและคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test (Dependent samples)
2. การทดสอบความแตกต่างระหว่างความคงทนในการเรียนรู้กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้ t-test (Dependent samples)
3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 102 – 103)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4.51 - 5.00	พึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	พึงพอใจในระดับมาก
1.51 - 2.50	พึงพอใจในระดับน้อย
1.00 - 1.50	พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ที่มีประสิทธิภาพ 87.50 / 85.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 75/75
2. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็นมีค่าเท่ากับ 0.7105 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 71.05
3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ความน่าจะเป็น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องความน่าจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

จากการพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่องความน่าจะเป็น วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่องความน่าจะเป็น ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.50 / 85.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชฎากชโชติกลาง (2547 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะประกอบการ์ตูน เรื่อง การเลือกซื้อสินค้าและบริการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่ามีประสิทธิภาพ 85.79 / 80.14 ซึ่ง สูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้สืบเนื่องมาจากแผนจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะที่ใช้ในการวิจัยได้ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ และมีวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มตั้งแต่การเลือกและเรียบเรียงสาระการเรียนรู้การศึกษาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (พงศธร หวังกลุ่มกลาง, 2547 : 73) อีกทั้งได้รับการพิจารณาตลอดจนการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทางด้านจัดการเรียนการสอน และก่อนจะนำแบบฝึกทักษะไป ใช้ทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ผ่านการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ (โสภณ นุ่มทอง, 2540 - 02) เพื่อนำมาแก้ไข ปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นจนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 0.7105 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 71.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ พิทักษ์ กาศลุน (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่าแบบฝึกทักษะแบบเส้นตรง เรื่อง อำนวยกุด -จับของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่ามีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7296 ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้ สืบเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะมีการนำเสนอองค์ความรู้ที่น่าสนใจ และมีการนำเสนอตามขั้นตอน โดยเรียงลำดับความรู้ไว้อย่างเป็นระบบ ทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเรียนตามระดับความสามารถของตนเอง นอกจากนั้นแบบฝึกทักษะสร้างขึ้นโดยเน้นการเสริมแรงตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขของสกินเนอร์ ทำให้นักเรียนเกิดกำลังใจมีความสนใจและตั้งใจที่จะเรียนรู้จากแบบฝึกทักษะ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องความน่าจะเป็น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการวิจัยของ สุพัตรา พลพิมพ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการสร้างแบบฝึกทักษะแบบสาขา เรื่องการประยุกต์วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะแบบสาขาหลังการทดลองสูงกว่าการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่ผลวิจัยเป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจาก สาเหตุดังต่อไปนี้

1) แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งมีเนื้อหากิจกรรมที่เรียงลำดับจากง่ายไปยาก มีการวัดและประเมินผลที่ผู้เรียนสามารถตรวจคำตอบได้เองทำให้เกิดความสนุกไปกับการเรียนรู้ ไม่เบื่อหน่าย รวมทั้งนักเรียนยังได้ฝึกทำแบบฝึกทักษะ และแบบทดสอบด้วยตนเองทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

2) การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นการเรียนด้วยการศึกษาหาความรู้ในกรอบ ต่าง ๆ และฝึกทำแบบฝึกหัด ทำให้เข้าใจดี นอกจากนั้นถ้านักเรียนทำแบบฝึกหัดผิดก็สามารถกลับไปทบทวนในเนื้อหาที่ผ่านมาและปรึกษาเพื่อน ๆ ในกลุ่มรวมทั้งปรึกษาครูผู้สอน เมื่อนักเรียนมีการฝึกฝนและทำบ่อย ๆ ได้เรียนรู้ด้วยตนเองลงมือปฏิบัติเองย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ จึงส่งผลให้คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ความน่าจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลวิจัยเป็นดังนี้สืบเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะอยู่ในลักษณะเอกสารเย็บเล่ม โดยกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาแบ่งเป็นหน่วยย่อย ซึ่งประกอบด้วยแบบประเมินก่อนเรียน ใบความรู้ แบบฝึกทักษะ และแบบประเมินหลังเรียน ซึ่งเนื้อหาเรียงจากง่ายไปยาก นักเรียนสามารถค้นคว้าด้วยตนเองตามความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล นอกจากนั้นนักเรียนยังสามารถตรวจสอบคำตอบได้ทันที และจะได้รับการเสริมแรงทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ รวมทั้งนักเรียนได้แสดงเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจ และเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ สมยศ นาวิ การ (2521 :

119) ที่กล่าวว่าทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ 1) ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง 2) ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงาน ย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเรียนตามแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอน

1.2 ควรปลูกฝังนักเรียนในเรื่องนิสัยรักการอ่าน และนักเรียนต้องอ่านออกเขียนได้ เพราะการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ นักเรียนต้องเป็นผู้อ่านเองและศึกษาเองทั้งหมด การเรียนจึงจะประสบผลสำเร็จ

1.3 ควรปลูกฝังนักเรียนเรื่องความซื่อสัตย์ เพราะการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะถ้า นักเรียนเปิดดูคำตอบก่อนแล้วนักเรียนจะไม่เกิดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

2.1 ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ ในรายวิชาคณิตศาสตร์อื่นๆ และระดับชั้นอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ กับการจัดการเรียนโดยใช้วิธีการสอนอื่นๆ เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบค้นพบ การเรียนรู้โดยใช้โครงงานการสอน โดยใช้เพลงและเกมส์

เอกสารอ้างอิง

ฉัตรแก้ว สร้อยสุตา. (2546). การสร้างแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ฉวีวรรณ กীরติกร. (2540). “คณิตศาสตร์กับเด็กประถมศึกษา”. สสวท. 25(96) : 20 ;
มกราคม -มีนาคม.
- ชฎากช โชติกลาง. (2540). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะประกอบการ
การตูน เรื่อง การเลือกซื้อสินค้าและบริการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิตนา แคมมณี. (2543). “การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดล
ชิปปา” ใน ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา.
หน้า 1-22 กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6.กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พงศธร หวังกลุ่มกลาง. (2547). การพัฒนาแผนการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะ วิชาคณิตศาสตร์
เรื่องระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิจัยทางการศึกษา กอง. (2552). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนคณิตศาสตร์
ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- วิชาการ กรม. (2550). ชุดฝึกอบรม การปรับกระบวนการทัศน์และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ. : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.).
- สมนึก ภัททิยธนี. (2555). การวัดผลศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กาลสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สมพร ทศภูธร. (2540). การพัฒนาแบบฝึกทักษะแบบเส้นตรง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
เรื่อง ความร้อนและแสงสว่าง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (คณิตศาสตร์) หน่วยที่ 1 - 7. พิมพ์ ครั้งที่ 3
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549.
- สุพัตรา พลพิมพ์. การสร้างแบบฝึกทักษะแบบสาขา เรื่องการประยุกต์วิชาคณิตศาสตร์ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวรร กาญจนมยุร. (2544). “กระบวนการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาที่ถือว่า
ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด”. สสวท 28(110) : 39-40 ; กรกฎาคม-กันยายน.
- โสภณ นุ่มทอง. (2540). “การหาประสิทธิภาพของสื่อ”. วิทยาจารย์, 96(6) : 82-86 ; มิถุนายน.
- โสภณ บำรุงสงฆ์ และสมหวัง ไตรตันวงศ์. (2536). ทฤษฎีการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ :
เอกสารประกอบการสัมมนา, อัดสำเนา.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ของนักเรียนสาขา โขนยักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

Active Learning

THE STUDY ACHIVEMENT NAMED PLENG NA PHAT OF GIANT KHON MASK STUDENTS IN MATHAYOMSUKSA 5 THROUGH LEARNING ACTIVITY SET

เชาวนาท เพ็งสุข*

Chawvanat Pengsook*

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติท่ารำ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี สาขาโขนยักษ์ จำนวน 5 คน ได้มาแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการปฏิบัติท่ารำ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ใช้การทดลองแบบ The One Group Pretest –posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1.ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เท่ากับ 89.21/ 87.28 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์กำหนด 80/80 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ของนักเรียนสาขาโขนยักษ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้Active Learning ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 40.67 กำหนดร้อยละ 25 ขึ้นไป 3.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติท่ารำ ของนักเรียนสาขาโขนยักษ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 5Active Learning ร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 60.00 กำหนดร้อยละ 25 ขึ้นไป 4. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 อยู่ในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน , ชุดกิจกรรม

* วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

The research purposes to 1) find active learning effective 2) study knowledge achievement 3) study dancing skill achievement and 4) study satisfactory of students through learning activity set. The sample group is 5 Giant Khon Mask students in Mathayomsuksa 5 of 1th semester of 2019 academic year. Research tools were Active learning activity, Learning achievement test, dancing skill assessment and satisfactory questionnaire form. The experiment used The One Group Pretest-posttest Design, analyzed by average, standard deviation and percentage. The research results 1(Active Learning set effectiveness equaled 89 .21/87.28 higher criterion 80/80. 2(Academic achievement of Giant Khon Mask M.5 students through Active Learning was 40.67 accorded criterion over 25 percentage. 3(Dancing skill achievement of Giant Khon Mask M.5 students through Active Learning was 60.00 accorded criterion over 25 percentage. 4(Satisfactory through Active Learning process was 4.86 average, was the most.

Key words: Academic achievement, Activity set

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบ เศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนา การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560 : 1) ผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์สังคมสูงวัยข้างต้น ส่งผล ให้ทุกประเทศทั่วโลกกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศตนให้มีทักษะและ สมรรถนะระดับสูง มีความสามารถเฉพาะทางมากขึ้น ส่วนความต้องการกำลังแรงงานที่ไร้ฝีมือ และมีทักษะต่ำจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากขึ้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและ การพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษ ที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560 : 15) การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทการเรียนรู้ของตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง และเกิดทักษะที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ วิธีออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์มีทักษะนี้ ใช้หลักการว่า ต้องมีการเรียนรู้แบบที่เด็กร่วมกันสร้างความรู้เองคือ เรียนรู้โดยการสร้างความรู้ และเรียนรู้เป็นทีม เรียนรู้ทักษะในการสร้างการเปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้น (นวัตกรรม) ประกอบด้วย ทักษะย่อย ๆ ดังต่อไปนี้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ(critical thinking) การแก้ปัญหา(problem solving) การสื่อสาร(communication) ความร่วมมือ(collaboration) และความริเริ่มสร้างสรรค์ (creativity) และนวัตกรรม (innovation) มีความเข้าใจผิดที่เชื่อกันแพร่หลายในวงการศึกษาคือ ผู้เรียนต้อง เรียนความรู้รายวิชาจนเข้าใจคล่องแคล่วก่อน แล้วจึงจะสามารถนำความรู้ นั้นไปใช้งานได้ ผลการวิจัยสมัยใหม่บอกว่า การเรียนโดยประยุกต์ใช้ ความรู้เพื่อเรียนรู้ทักษะ ด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณ การแก้ปัญหาและความริเริ่มสร้างสรรค์ไปพร้อมกับเรียนเนื้อหาให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการ เรียนรู้สูงกว่า เพราะเด็กมีความตั้งใจเรียนมากกว่า (วิจารณ์ พานิช. 2555 : 28-30) มาตรฐาน การศึกษาของชาติมีการกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา 3 ด้านในระดับขั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายดังนี้

1) ผู้เรียนสามารถสามารถชี้นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รอบรู้ รู้ทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสุขภาพภาวะคุณภาพชีวิตและอาชีพ 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนความคิด

การวิพากษ์ เพื่อสร้างนวัตกรรม และสามารถเป็นผู้ประกอบการได้ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อสันติสุข เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรม มีจิตอาสา กล้าหาญทางจริยธรรม และเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ร่วมสร้างสังคมที่ยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2561 : 5)

วิทยาลัยนาฏศิลป์พลบุรีจัดให้มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์โขนยักษ์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพนานาฏศิลป์โขน โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพ ด้านนาฏศิลป์โขน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกหัดเบื้องต้น คำศัพท์เฉพาะนาฏศิลป์ หลักและวิธีการปฏิบัติทักษะด้านนาฏศิลป์โขนยักษ์ ประวัติความเป็นมาทางด้านนาฏศิลป์โขนยักษ์ หลักและวิธีการจัดการแสดงสอดคล้องกับบุคลิกภาพของนักเรียน และมีทักษะในการฝึกหัดเบื้องต้น การปฏิบัติตามคำศัพท์เฉพาะนาฏศิลป์โขนยักษ์ การปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ตามหลักและวิธีการ การสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2551 : 2) ในการเรียนจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ไทย (โขนยักษ์) ศ 32203 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จัดเป็นวิชาชีพเฉพาะ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยเฉพาะด้านทักษะผู้เรียนต้องใช้ความสามารถในการปฏิบัติทำรำเป็นอย่างมาก ในการเรียนเพลงหน้าพาทย์นักเรียนต้องตั้งใจและมีสมาธิในการเรียนและฝึกทักษะการปฏิบัติทำรำอย่างจริงจัง จากการสังเกตของครูผู้สอนที่ผ่านมา พบว่า สภาพแวดล้อมและการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมีสื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันทำให้ผู้เรียนสนใจสื่อ เทคโนโลยี เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต การใช้โทรศัพท์มือถือ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการฝึกปฏิบัติทำรำของผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ นักเรียนจะเรียนเพียงผ่านจุดประสงค์แต่ขาดการฝึกฝนและขาดทักษะในการแสดง ดังนั้นครูผู้สอน จึงต้องปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีวินัยในการเรียน และมีทักษะการฝึกปฏิบัติทำรำมากขึ้น

จากการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ มีหลายวิธีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วย Active Learning เป็นหนึ่งที่น่าสนใจ ซึ่ง สาวิตรี โรจนะสมิต อาร์โนลด (2555 : 1-2) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วย Active Learning เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีเทคนิควิธีการหลากหลาย และมีจุดเด่นคือเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ การมีส่วนร่วมและเน้นการสร้างความรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติ โดยผ่านกระบวนการไตร่ตรองในระหว่างกิจกรรมการ สามารถช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และสนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง และสุคนธ์ สินธพานนท์ (2553 : 14) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมที่ ครู ใช้ ประกอบ การ เรียน การ สอน ที่ เน้น ผู้ เรี ย น เป็น สำ คัญ โดยผู้เรียนศึกษาและใช้สื่อต่าง ๆ ในชุดกิจกรรมที่ผู้สอนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบของการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สอดคล้องกับทัศนวรรณ งามณรงค์ (2562 : ออนไลน์) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็น คำใหม่ยังไม่มีการศึกษาทวนใดให้ความหมายไว้ แต่มีผู้ให้ความหมาย

ของคำบางคำที่มีลักษณะและความหมายใกล้เคียงกัน คือ ชุดการสอนหรือชุดการเรียนการสอน ชุดการสอนเป็นคำในภาษาอังกฤษที่เรียกชื่อต่างกัน เช่น Learning Package Instruction Package หรือ Instruction Kits ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ที่รวบรวมสื่อ กระบวนการ และกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จุดเด่นของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ สมองวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา ทำให้สามารถแก้ปัญหาทางการศึกษาเกี่ยวกับการ เรียนการสอนได้เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนและ สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่พึงปรารถนาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning ขึ้นมาใช้ในการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่อง เพลงหน้าพาทย์
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ของนักเรียนสาขา โขนยักษ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติทำรำเพลงหน้าพาทย์ ของ นักเรียนสาขาโขนยักษ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ประชากร คือ นักเรียนสาขาโขนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี ภาควิชาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 9 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนสาขาโขนยักษ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิทยาลัยนาฏศิลป บุรี ภาควิชาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาแบบเจาะจง จำนวน 5 คน
 - 1.3 ระยะเวลาในการวิจัย ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 5 สัปดาห์ รวม 57 ชั่วโมง

1.4 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ รายวิชานาฏศิลป์ไทย (โอนย์กษ) ศ32203 เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้

สัปดาห์ที่	ชั่วโมงที่	การดำเนินการ/กิจกรรม	รวม(ชั่วโมง)
1	1-3	ทดสอบก่อนการวิจัย	3
1	4-9	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงหน้าพาทย์ - ความเป็นมาของ “เพลงหน้าพาทย์” - ความหมายของเพลงหน้าพาทย์ - ลักษณะของเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้ในการแสดง(มีท่ารำ)	6
1-2	10-24	เพลงหน้าพาทย์ตระบรรทมไพเราะ - ประวัติความเป็นมา ความหมาย ความสำคัญและโอกาสที่ใช้ของเพลงหน้าพาทย์ตระบรรทมไพเราะ - นาฏยศัพท์ของเพลงหน้าพาทย์ตระบรรทมไพเราะ - ปฏิบัติท่ารำเพลงหน้าพาทย์ตระบรรทมไพเราะ	15
3-4	25-39	เพลงหน้าพาทย์ตระบองกัน - ประวัติความเป็นมา ความหมาย ความสำคัญและโอกาสที่ใช้เพลงหน้าพาทย์ตระบองกัน - นาฏยศัพท์เพลงหน้าพาทย์ตระบองกัน - ปฏิบัติท่ารำเพลงหน้าพาทย์ตระบองกัน	15
4-5	40-54	เพลงหน้าพาทย์ชำนาญ - ประวัติความเป็นมา ความหมาย ความสำคัญและโอกาสที่ใช้เพลงหน้าพาทย์ชำนาญ - นาฏยศัพท์เพลงหน้าพาทย์ชำนาญ - ปฏิบัติท่ารำเพลงหน้าพาทย์ชำนาญ	15
5	55-57	ทดสอบหลังการวิจัย	3

ที่มา: ผู้วิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active learning แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ แบบประเมินทักษะการปฏิบัติท่ารำ เพลงหน้าพาทย์ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active learning เรื่อง เพลงหน้าพาทย์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้
 - 3.1 ทำการทดสอบก่อนการวิจัย โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ และแบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำรำเพลงหน้าพาทย์
 - 3.2 ดำเนินการสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active learning
 - 3.3 ทำการทดสอบหลังการวิจัยโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ แบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำรำเพลงหน้าพาทย์ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning
 - 3.4 ตรวจสอบคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ และแบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำรำเพลงหน้าพาทย์ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active learning นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน
4. การดำเนินการวิจัยเป็นการทดลองแบบ The One Group Pretest – posttest Design
5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้
 - 5.1 หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่อง ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
 - 5.2 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ ของนักเรียนสาขา โขนยักข์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning โดยหาร้อยละความก้าวหน้า
 - 5.3 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติทำรำ ของนักเรียนสาขา โขนยักข์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning โดยหาร้อยละความก้าวหน้า
 - 5.4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 89.21/87.28 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์กำหนด 80/80 ซึ่งไปตามสมมติฐาน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ ของนักเรียนสาขา โขนยักข์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 40.67 ซึ่งเป็นไปตามกำหนดเกณฑ์ร้อยละความก้าวหน้าของการเรียนรู้ไว้ ร้อยละ 25 ขึ้นไป ซึ่งไปตามสมมติฐาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้าน
 ความรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน

จำนวนผู้เรียน (N)	ก่อนเรียน		หลังเรียน		ร้อยละ ความก้าวหน้า
	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}_1)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}_2)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	
5	13.00	.50	25.20	.37	40.67

ที่มา: ผู้วิจัย

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติทำรำเพลงหน้าพาทย์ ของนักเรียนสาขา
 โขนยักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning ร้อยละความก้าวหน้า
 เท่ากับ 60.00 ซึ่งเป็นไปตามกำหนดเกณฑ์ร้อยละความก้าวหน้าของการเรียนรู้ไว้ ร้อยละ 25 ขึ้นไป
 ซึ่งไปตามสมมติฐาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านทักษะ
 ก่อนเรียนและหลังเรียน

จำนวนผู้เรียน (N)	ก่อนเรียน		หลังเรียน		ร้อยละ ความก้าวหน้า
	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}_1)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}_2)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	
5	3.47	.59	10.67	.88	60.00

ที่มา: ผู้วิจัย

4. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่อง
 เพลงหน้าพาทย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 อยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนสาขาโขนยักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ผู้วิจัยจะได้อภิปรายผล
 ตามลำดับ ดังนี้

1. จากการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning
 เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ เท่ากับ 89.21/87.28 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์กำหนด 80/80 ซึ่งไปตาม
 สมมติฐาน เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ผ่านการสร้าง
 อย่างมีระบบและวิธีการที่เหมาะสม คือ ก่อนสร้าง ชุดกิจกรรมได้ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา

ศึกษารายละเอียดมาตรฐานผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมกับเวลาและศักยภาพของผู้เรียน นอกจากนี้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วย แต่ละหน่วยอาจจะมีสาระการเรียนรู้จบสมบูรณ์เป็นเรื่อง ๆ ไปโดยเน้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มมีจุดประสงค์ไว้ชัดเจน มีกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถ ซึ่งผู้เรียนจะได้ศึกษาและฝึกทักษะด้วยตนเองทั้งในและนอกห้องเรียนหรือฝึกซ้ำได้ตลอดเวลา ซึ่งผ่านการตรวจ แก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนนาฏศิลป์ไทย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง จึงทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นสนใจที่จะเรียนรู้และบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่บุญชม ศรีสะอาด (2559 : 156) การที่สิ่งที่ครูผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีผลการเรียนทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียน โดยเฉลี่ยร้อยละ 80 ของคะแนนย่อมชี้ถึงการมีประสิทธิภาพสูง สอดคล้องกับ ชัยยงค์พรหมวงศ์ (2556 : 9) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอน จะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะ เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้ของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงานและการประกอบ กิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อร้อยละของผลการประเมินหลังเรียนทั้งหมด นั่นคือ $E 1 / E 2 =$ ประสิทธิภาพ ของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ของนักเรียนสาขาโขนยักษ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 40.67 ซึ่งเป็นไปตามกำหนดเกณฑ์ร้อยละความก้าวหน้าของการเรียนรู้ไว้ ร้อยละ 25 ขึ้นไป ซึ่งไปตามสมมติฐานเป็นผลมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ช่วยให้นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถนำชุดกิจกรรมไปใช้ในการศึกษาด้วยตนเองได้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม มีความยืดหยุ่น เรียนรู้ได้อย่างอิสระทั้งในและนอกห้องเรียน มีภาพตัวอย่างที่สามารถศึกษาผ่านคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือได้ ดึงดูดความสนใจของนักเรียนทำให้นักเรียนเรียน มีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์พานิช.2555 : 19) ที่กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ครูต้องจัดสถานการณ์การเรียนรู้ และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามความต้องการของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 และต้องฝึกให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลในการเรียนรู้เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้จริง เทคโนโลยีที่เข้ามามีส่วนช่วยในเรื่องการเรียนรู้ สอดคล้องกับภุริ วงศ์วิเชียร (2560 : 19) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Activity Learning เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ ความสนใจ ความกระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนของผู้เรียน ผ่านกิจกรรมที่จะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจากการได้ทำงานเป็นกลุ่มก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบ การเรียนแบบมีส่วนร่วม และการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับหยาด

พิรุณ พวงสุวรรณ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ ศึกษาผลการวิจัย การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E1 /E2) เท่ากับ 86.16 / 81.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติท่ารำ ของนักเรียนสาขาโขนยักษ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 60.00 ซึ่งเป็นไปตามกำหนดเกณฑ์ร้อยละความก้าวหน้าของการเรียนรู้ไว้ ร้อยละ 25 ขึ้นไป ซึ่งไปตามสมมติฐาน เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้ในรายวิชานาฏศิลป์ไทย (โขนยักษ์) ศ32203 เน้นฝึกทักษะการปฏิบัติท่ารำอย่างต่อเนื่อง จากที่ครูผู้สอนจัดทำสื่อการสอนชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่องเพลงหน้าพาทย์ ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะได้ด้วยตนเอง ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล ทั้งในและนอกเวลาเรียน ช่วยลดปัญหาผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้ผู้เรียนที่มีทักษะการเรียนรู้วิชา สามารถฝึกซ้ำบ่อย ๆ ได้โดยมีครูดูแลอย่างใกล้ชิดคอยให้คำแนะนำ หลังจากเรียนในชั้นแล้ว ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติท่ารำซ้ำจากการดูแบบในวีดิทัศน์ได้เองสามารถเลือกเนื้อหาได้ตามความสนใจ สามารถเลือกศึกษาท่ารำภาพเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง หรือทบทวนเฉพาะบางช่วงบางตอนได้ ดังที่ ภีระเมศร์ ประสิทธิ์เมธี มีข้าง (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องวงปีพาทย์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง วงปีพาทย์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีคุณภาพระดับ ดีมาก และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนที่เรียนรู้โดยวิธีปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องวงปี พาทย์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพนวัตกรรม และการทดสอบที่ ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วงปีพาทย์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก และประสิทธิภาพเท่ากับ 82.16/83.78 และ 2) ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าที่เรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 อยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเนื่องมาจากในการเรียนรู้ที่ผ่านมานักเรียนขาดเอกสาร ตำราที่ใช้ในเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เพลงหน้าพาทย์ ซึ่งในการปฏิบัติทำรำนักเรียนต้องตั้งใจปฏิบัติทำร่าตั้งแต่ต้นจนจบในการต่อทำ จากครูผู้สอนเพียงครั้งเดียว การที่นักเรียนสามารถศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎี นาฏย ศัพท์ และการปฏิบัติตนในการปฏิบัติทำร่าเพลงหน้าพาทย์ ผ่านโทรศัพท์มือถือ และคอมพิวเตอร์ทำ ให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น จึงเกิดความรู้สึกพึงพอใจในการเรียนรู้ และต้องการใช้ชุด กิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้อีก ดังที่ มาสโลว์ (Maslow, อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี. 2560 : 69) ที่ว่า การที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่เขา ต้องการเสียก่อน การช่วยให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานอย่างพอเพียงการให้ อิสรภาพและเสรีภาพผู้เรียน การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด ประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตรงตามสภาพความเป็นจริง สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ เปรมปรี (2556 : 46) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องระบบนิเวศน้ำจืด ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning ครูต้อง เตรียมการสื่อ และกิจกรรมล่วงหน้า
2. ขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูต้องระวัง กำกับ ดูแล และแนะนำการปฏิบัติทำร่า ควบคู่ไปกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และควบคุมเวลาในการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามกำหนด
3. สามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning ไปใช้กับเนื้อหา หรือรายวิชาอื่น ๆ ได้

รายการอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. **วารสารศิลปการ ศึกษาศาสตร์วิจัย**. ปีที่ 5 (ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2556)) : 9.
- ทัศนวรรณ รามณรงค์. (2556). ชุดกิจกรรมการเรียนรู้. <https://www.gotoknow.org/posts/561214> สืบค้นวันที่ 28 พฤศจิกายน 2562.
- ทิศนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญชม ศรีสะอาด (2559) การวิจัยสำหรับครู. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ภาณุวัฒน์ เปรมปรี. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องระบบนิเวศน้ำจืด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประเทียวิทยาทาน จังหวัดสระบุรี. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ภีระเมศร์ ประสิทธิ์เมธี มีช้าง. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วงปีพาทย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ภุรี วงศ์วิเชียร. 2560. การพัฒนาทักษะและทัศนคติในการเรียนรู้ด้านการวิจัย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพนานาฏศิลป์โยน . มปท.
- สาวิตรี โรจนะสมิต อารีโนลด. (2555). รายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเรื่อง การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนเชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการฝึกหัดครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควรรณตั้ง.
- หยาดพิรุณ พวงสุวรรณ. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัยกลวิธีการสร้างสรรค์บทละครและบทบาทหน้าที่ใน : การให้ความบันเทิง

SANGSILPACHAI: CREATION AND ROLE OF ENTERTAINMENT

ณัฐวัตร อินทร์ภักดี*

Nattawat Inpakdee*

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบให้เห็นกระบวนการกำกับการแสดงและบทบาทการให้ความบันเทิงของบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัย ฉบับ คือ บทละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัยสำนวน 2 พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และบทละครตีกดาบรรพ์เรื่องสังข์ศิลป์ชัยสำนวนพระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ผลการศึกษาพบว่า บทละครนอกและบทละครตีกดาบรรพ์มีความแตกต่างกันในเรื่องกระบวนการแต่งและการกำกับการแสดง ได้แก่ รูปแบบของบทละคร การกำกับบทบาทของตัวละคร การกำกับบทเจรจา การกำกับเพลงร้องเพลงหน้าพาทย์ และการกำกับฉากของเรื่อง ส่วนบทบาทหน้าที่ในการให้ความบันเทิงนั้น บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัย มีการให้ความบันเทิง ประเภท คือประเภทแรกคือการสร้างความขบขันจาก 2 การใช้ภาษาซึ่งแสดงให้เห็นถึงท่าทางของตัวละครและเหตุการณ์ความวุ่นวายในเรื่อง ประเภทที่สองคือการแสดงประกอบ ได้แก่ การสอดแทรกการเล่นจี๋เจี๊ยะบ ชุ่มชุ่มมรดี และรำอวยพรมาใส่ไว้ในท้ายเรื่องได้อย่างแนบเนียนไปกับบทละครและก่อให้เกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สังข์ศิลป์ชัย, การสร้างสรรค์, บทบาท

Abstract

This article aims to study, analyze, and compare the process of director of acting and the entertainment role of two versions Sangsilpachai. Sangsilpachai: Lakorn nok and the Classicle dance drama or Lakorn Duekdamban are differences in the process of composing and directing, including the type of drama, directing the character roles, speech management, Plang Nhaphat and Plang Rong. And directing the scene of the story. Sangsilpachai drama has two entertainment roles: 1) Creating comedy

* วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

from language that demonstrates the character's appearance and the chaos in the story and 2) Inserting the plays: Jee-Jiab, Sum Sum Moratee and Ram Auaypon.

Key words : Sangsilpachai, Creation, Role

บทนำ

บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัย เป็นบทละครอีกเรื่องหนึ่งที่มีความนิยมนำมาใช้เล่นละคร เห็นได้จากมีบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัยพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระราชนิพนธ์เป็นบทละครนอก และสำนวนต่อมาคือ บทละครดึกดำบรรพ์เรื่องสังข์ศิลป์ชัยพระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ความน่าสนใจในเรื่องการนำเอาบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัยมาใช้ในการเล่นละครทั้งสองประเภทนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าในเรื่องการปรับรูปแบบการแสดงจากละครนอกเป็นละครดึกดำบรรพ์นั้น น่าที่จะมีกลวิธีในการปรับเพื่อให้เหมาะกับรูปแบบการนำไปใช้จริง และเหมาะสมตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมมากขึ้น

การศึกษาครั้งนี้จึงนำเอาสำนวนการแต่งบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัยสองสำนวนคือ บทพระราชนิพนธ์ละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัย และบทละครดึกดำบรรพ์เรื่องสังข์ศิลป์ชัยมาศึกษาเพื่อให้เห็นกลวิธีการปรับเพื่อให้เหมาะกับรูปแบบของการแสดงและตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่ได้รับอิทธิพลในเรื่องการแสดงจากตะวันตกมากขึ้น จนนำไปสู่ลักษณะเฉพาะของทั้งสองสำนวน ที่เน้นการแสดงลักษณะเฉพาะของบทละครดึกดำบรรพ์เป็นสำคัญ

เมื่อได้บททวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทละครนอกและบทละครดึกดำบรรพ์นั้น ได้พบถึงงานวิจัยที่ได้ศึกษาอย่างละเอียดเรื่องการปรับเนื้อหา การเพิ่มความ การลดความและการคงความเดิมไว้ในส่วนของเนื้อเรื่องแล้ว การศึกษาครั้งนี้จึงไม่เน้นถึงการศึกษาในหัวข้อดังกล่าว หากแต่จะมุ่งศึกษาเพื่อให้เห็นถึงการปรับรูปแบบด้านกระบวนการแสดงและการสร้างความบันเทิงใจ เพื่อให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ทั้งสองสำนวนนั้น มีความแตกต่างกันในประเด็นข้างต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะในเรื่องกระบวนการแสดงที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบของบทละคร
2. เพื่อศึกษาการสร้างความบันเทิงใจในการสืบทอดและสร้างสรรค์ใหม่ในบทละครดึกดำบรรพ์เรื่องสังข์ศิลป์ชัย

ขอบเขตของการศึกษา

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้ คือ นำบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัยสองสำนวน คือ บทละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัย พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวและอีกสำนวนหนึ่งคือ บทละครดึกดำบรรพ์เรื่องสังข์ศิลป์ชัย พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ มาเป็นข้อมูลหลักในการศึกษา โดยมุ่งศึกษาเฉพาะในแง่ของกลวิธีการปรับกระบวนการแสดงจากบทละครนอกไปสู่บทละครดึกดำบรรพ์ ซึ่งสามารถแสดงลักษณะเฉพาะในเรื่องกระบวนการแสดงของบทละครดึกดำบรรพ์ได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังศึกษาถึงการสืบทอดและ

สร้างใหม่ในการสร้างความบันเทิงในการแสดงบทละครดึกดำบรรพ์ โดยทั้งสองขอบเขตนี้ จะใช้การเปรียบเทียบให้เห็นชัดระหว่างบทละครนอกกับบทละครดึกดำบรรพ์

บทละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัย

เสาวณิต วิจารณ์ (2555, น. 287) กล่าวถึงประวัติของเรื่องสังข์ศิลป์ชัยว่าเป็นนิทานเก่าแก่ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั้งในภาคกลางและภาคอีสานของประเทศไทย รวมทั้งในประเทศลาว มีผู้นำเรื่องสังข์ศิลป์ชัยมาแต่งเป็นบทละครตั้งแต่สมัยอยุธยา มาถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงนำบทละครครั้งกรุงเก่ามาทรงพระราชนิพนธ์ใหม่ โดยที่ได้ชื่อว่าเป็นบทพระราชนิพนธ์ของพระองค์นั้น มี 5 เรื่อง ได้แก่ สังข์ทอง ไชยเชษฐา ไกรทอง มณีพิชัยและคาวี ส่วนบทละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัยนั้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงกล่าวไว้ในคำนำของหนังสือประชุมบทละครนอกพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 2 พ.ศ. 2465 ว่ามีเรื่องกล่าวกันว่าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ทรงพระนิพนธ์และพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงแก้ไขปรับปรุง บทละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัยนี้จึงมีความยาวจำนวน 2 เล่มสมุดไทย โดยทรงแต่งไว้ 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สังข์ศิลป์ชัยตกเหว และตอนที่ 2 ท้าวเสนากุญเข้าเมือง

เนื้อเรื่องในบทละครนอกนั้นแบ่งเป็น 2 ตอน หรือ 2 ภาค คือ เรื่องสังข์ศิลป์ชัยในภาคต้นเริ่มเรื่องจากศรีสันต์และห่ากุมารคิดอุบายฆ่าสังข์ศิลป์ชัย ทำอุบายปลักสังข์ศิลป์ชัยตกเหว นางเกสรสุมณฑาและนางศรีสุพรรณตามหาสังข์ศิลป์ชัยแล้วกลับเมือง ต่อมาสิงหราพบว่าสังข์ศิลป์ชัยหายไป จึงไปบอกแม่ทั้งสอง จนจบเรื่องที่ลูกเรือพบซั้งและผ้าสไบที่นางเกสรสุมณฑาและนางศรีสุพรรณทำเป็นธงปักไว้ ส่วนสังข์ศิลป์ชัยภาคปลายนั้นเริ่มที่ท้าวเสนากุญเตรียมออกท่องพระโรงเพื่อให้โหรทำนายฝัน จนดำเนินเรื่องมาจบตอนพระอินทร์และหมู่เทวดามาช่วยสังข์ศิลป์ชัยพร้อมทั้งอวยพรให้ประสบแต่ความสุขตลอดไป ต่อมาเรื่องกล่าวถึงท้าวเสนากุญตามเกสรสุมณฑาและนางศรีสุพรรณจนพบกับพระสังข์ศิลป์ชัย ท้าวเสนากุญเชื่อตามคำบอกของนางทั้งสอง แล้วจึงรับสังข์ศิลป์ชัยและนางประทุมกับนางไกรสรกลับเข้าเมือง จากนั้นก็ให้นำทั้งหกกุมารกับมารดาและโหรไปประหารแต่สังข์ศิลป์ชัยขอให้อภัยโทษแก่คนทั้งหมด

บทละครดึกดำบรรพ์เรื่องสังข์ศิลป์ชัย

ละครดึกดำบรรพ์นั้น มีขึ้นในรัชกาลที่ 5 เป็นละครแบบใหม่เอาอย่างมาจากโอเปรา (Opera) ของฝรั่ง เหตุที่เรียกว่าละครดึกดำบรรพ์นั้น เพราะเหตุคือ เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว. หลาน กุญชร) อธิบดีกรมมหรสพในขณะนั้น มีโรงละครส่วนตัวตั้งอยู่ที่วังบ้านหม้อ ริมนถนนอัษฎางค์ ได้ปรับปรุงละครในให้เป็นแบบฝรั่ง ยึดหลักความประณีตเป็นสำคัญ โดยได้ออกแสดงให้คนดู คนจึงนิยมเรียกกันว่า ละครเจ้าพระยาเทเวศร์ฯ ท่านเกิดความรำคาญจึงให้ทำป้ายมาติดที่โรงละครแห่งนี้ว่า

ละครดึกดำบรรพ์ คนจึงเรียกละครที่เล่นในโรงละครแห่งนี้ตามชื่อโรงละครว่า ละครดึกดำบรรพ์ โดยมิได้เกี่ยวข้องกับความเก่าแก่ หรือความเป็นดึกดำบรรพ์แต่อย่างใด (สมถวิล วิเศษสมบัติ, 2525, น. 53)

เรื่องที่ใช้แสดงนั้น เป็นบทพระนิพนธ์ที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงปรับปรุงจากบทละครใน และบทละครนอก ได้แก่ เรื่องอิเหนา รามเกียรติ์ อุณรุท สังข์ทอง คาวี สังข์ศิลป์ชัย มณีพิชัย เป็นต้น และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง ศกุนตลา ท้าวแสนปม พระเกียรติรถ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก กรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย พระนิพนธ์เรื่องพระยศเกตุ จันทกินรี และสองกรรวิก โดยบุคคลสำคัญที่มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการแสดงละครดึกดำบรรพ์ ได้แก่ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงพระนิพนธ์บทและทรงเลือกสรรปรับปรุงทำนองเพลง ออกแบบฉาก และกำกับการแสดงด้วยพระองค์เอง

บทละครดึกดำบรรพ์เรื่องสังข์ศิลป์ชัยนี้เป็นบทพระนิพนธ์ที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงปรับปรุงจากบทละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัย ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 3 โดย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงพระนิพนธ์บทละครดึกดำบรรพ์เรื่องนี้ไว้ 2 ภาค คือ ภาคต้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน มี 6 ฉาก ได้แก่

- ตอนที่ 1 ตอนตกแหว มีฉากหน้าพลับพลาที่ 1 และฉากเข้าไม้ที่ 2
 - ตอนที่ 2 ตอนตามหา มีฉากหน้าพลับพลาที่ 3 และฉากเข้าไม้ที่ 4
 - ตอนที่ 3 ตอนเห็นนิมิต มีฉากในปราสาทเมืองบรรพตที่ 5 และฉากเข้าไม้ที่ 6
- ส่วนในภาคปลายนั้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน มี 6 ฉาก เช่นเดียวกัน ได้แก่
- ตอนที่ 1 ตอนคืนลำเนา มีฉากพระที่นั่งโถงที่ 1 และฉากป่าไม้ที่ 2
 - ตอนที่ 2 ตอนเข้าเมือง มีฉากท้องถนนที่ 3 และฉากท้องสนามที่ 4
 - ตอนที่ 3 ตอนต้อนรับ มีฉากพระที่นั่งโถงที่ 5 และฉากเข้าไม้ที่ 6

ลักษณะเฉพาะด้านการกำกับการแสดงในบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัย

การศึกษาเรื่องลักษณะเฉพาะในการกำกับการแสดงในบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัยนั้น ตามที่ได้กล่าวถึงไว้ในส่วนของข้อตกลงเบื้องต้นว่า คำว่าการกำกับการแสดงในที่นี้ หมายถึง การกำกับบทบาทของตัวละคร การกำกับบทเจรจา การกำกับเพลงและการกำกับฉาก ซึ่งกระบวนการแสดงเหล่านี้ ได้ศึกษาจากการกำกับที่มีไว้ในตัวบทละครที่เป็นลายลักษณ์เท่านั้น มิได้ศึกษาจากการแสดงจริง ๆ จึงทำให้เห็นถึงความแตกต่างของการกำกับกระบวนการแสดงของทั้งสองสำนวน โดยก่อนที่จะอธิบายและแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของทั้งสองสำนวนนั้น ก็จะได้กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของรูปแบบละครทั้งสอง

ลักษณะสำคัญในการแสดงละครนอก

การแสดงละครนอกนั้น จัดเป็นการแสดงละครชนิดหนึ่ง โดยในอดีตใช้ผู้ชายเป็นตัวแสดงล้วน โดยในชั้นแรกน่าจะใช้ตัวแสดงเพียงแค่ 3 คน ไม่เกิน 4 คน ตามอย่างละครชาตรีซึ่งเป็นละครเก่าแก่ เป็นต้นแบบของละครนอก ตัวละครนั้น ได้แก่

1. ตัวพระ เรียกว่านายโรงหรือยืนเครื่อง
2. ตัวนาง
3. ตัวเบ็ดเตล็ดหรือตัวตลก อาจเป็นฤๅษี ยักษ์ พราน หรือสัตว์ต่าง ๆ ตามแต่ว่าในเรื่องที่นำมาแสดงต้องการเน้นตัวใดให้มีบทบาทในการเล่นครั้งนั้น

ต่อมาจึงมีการคิดเพิ่มจำนวนตัวละครให้มากขึ้นและยังใส่รายละเอียดเข้าไปมากขึ้นเช่นกัน เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและสนุกสนานมากยิ่งขึ้น

แบบแผนในการแสดงที่สำคัญของละครนอกคือ ใช้เครื่องดนตรีปี่พาทย์เครื่องห้าเป็นพื้น ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนให้เป็นวงปี่พาทย์ที่ใหญ่ขึ้น ทั้งปี่พาทย์เครื่องคู่และปี่พาทย์เครื่องใหญ่ ขึ้นอยู่กับงานที่แสดงและสถานที่การแสดงเป็นสำคัญ

จุดมุ่งหมายของละครนอกนี้มีการดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็วและมุ่งให้ความตลกขบขันแก่ผู้ชม ในบทประพันธ์มีลักษณะการแต่งที่ค่อนข้างรวบรัด อีกทั้งยังใช้คำอย่างชาวบ้านหรือคำตลาดเป็นพื้น โดยบางครั้งการใช้มุขตลกในการเล่นอาจมีถึงความหยาบคาย คืออาจเล่นเรื่องเพศ ด้วยถือว่าเป็นโอกาสคลายความเครียดจากการทำงาน กระบวนการรำก็ได้มุ่งหวังให้มีความงดงามประณีต มักจะรำแบบไวกระฉับกระเฉง เพื่อการดำเนินเรื่องที่เร็วขึ้น ระหว่างเล่นนั้น เมื่อมีช่องทางในการที่จะใส่มุขตลกเข้าไป ก็สามารถใส่ได้ โดยไม่เคร่งครัดถึงความไม่เข้ากันกับเนื้อเรื่อง กล่าวคือ บทเจรจาของละครนอกนั้น มักจะเป็นบทที่ไม่เกี่ยวข้องกับตัวบทละคร แต่จะเป็นบทเจรจาที่นำไปสู่มุขตลก สร้างความสนุกสนาน เมื่อเล่นมุขจบแล้ว ก็จะร้องตามเรื่องต่อไป โดยมีลักษณะการเล่นตามแบบแผนนี้ไปเรื่อย ๆ

การนำวรรณคดีที่แต่งเป็นบทละครนอกนั้น ก็ได้นำมาเล่นเป็นละครนอกทั้งเรื่อง กล่าวคือ จะตัดเฉพาะตอนที่นำมาใช้เล่นเท่านั้น ซึ่งจะต้องเลือกตอนที่มีตัวละครหลักอยู่ 3 ตัว โดยที่ตัวที่ 3 นั้น ต้องเป็นตัวละครที่มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ อาจจะมีใช้รูปลักษณะอย่างคน เช่น ในเรื่องไกรทองนั้น ก็จะมีตัวชวาวันซึ่งเป็นจระเข้มาเล่น ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาให้ละครนอกมีความน่าสนใจมากขึ้น จึงเพิ่มตัวละครให้มากกว่าเดิม ด้วยสามารถเอื้อต่อความต้องการเล่นแบบใหม่ของละครนอก จนนำไปสู่การเลือกตอนในการเล่นที่ต้องมีตัวละครประกอบฉากหลายตัว เช่น มักนิยมเล่นตอนนางรจนาเลือกคู่ หรือเรื่องสังข์ศิลป์ชัย นิยมเล่นตอนตลกเหว ด้วยทั้งสองตอนในเรื่องนี้มีตัวละครประกอบฉากหลายตัว จึงเหมาะสำหรับเลือกตัดตอนนำมาแสดงละครนอก

ลักษณะสำคัญในการแสดงละครดึกดำบรรพ์

การแสดงละครดึกดำบรรพ์นั้น มีความแตกต่างกับละครนอก ทั้งในเรื่องของลักษณะการแสดง และความมุ่งหวังของการแสดง กล่าวคือ ในชั้นแรกนั้นละครดึกดำบรรพ์ใช้ตัวละครผู้หญิงล้วนในการแสดง คือ มิได้มีการแสดงตามเพศจริง โดยแต่งกายยืนเครื่องแบบละครใน แต่ตัวละครที่สวมหัวในละครดั้งเดิม เช่น เจ้าเงาะ หรือนางสุรปนา ก็ใช้การเขียนหน้าเป็นตัวนั้น ๆ แทนการสวมหัว ด้วยกระบวนการแสดงนั้น ตัวละครจะต้องเป็นผู้ร้องเพลงและเจรจาด้วยตัวเอง

ละครดึกดำบรรพ์นั้นในบทรบไม่มีการบรรยายความ ด้วยมีการแสดงฉากและลักษณะท่าทางให้เห็นอยู่แล้ว จึงสามารถตัดออกได้ เพื่อให้เรื่องดำเนินไปได้เร็ว โดยเนื้อเรื่องนั้นจะดำเนินไปตามบทร้องและบทเจรจา กล่าวคือ เมื่อมีการเจรจานั้น บทเจรจาก็ถูกกำกับไว้แล้ว ผู้แสดงไม่ต้องคิดบทเจรจาขึ้นเอง บทเจรจานั้นมีทั้งที่เป็นร้อยแก้วธรรมดาอย่างบทพูดปกติ และเป็นร้อยกรอง มีทั้งร้อยกรองที่นำมาจากบทละครของเดิมและร้อยกรองที่ผู้ปรับบทแต่งใหม่ขึ้น โดยเนื้อความในบทเจรจานั้น ก็ไม่ซ้ำกับบทร้องเพราะต้องการนำเสนอเรื่องให้รวดเร็วมากขึ้น

ลักษณะการแสดงมีการแบ่งเป็นตอน ๆ หรือเป็นฉากนั้น ๆ มีการเปิดปิดม่านเมื่อจะเริ่มหรือจะจบเรื่องในตอนใด ๆ แล้ว เพื่อเปลี่ยนฉากหรือเปลี่ยนตอน ให้เรื่องดำเนินได้ต่อไป ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งคือ การสร้างฉากของเรื่องอย่างสวยงามตามในบทละคร ว่าเรื่องนั้นดำเนินไปหรือเกิดขึ้น ณ ที่มีลักษณะอย่างไร เช่น ถ้าเรื่องเกิดในป่าก็จะสร้างฉากเป็นป่าอย่างสวยงาม หรือถ้าเรื่องเกิดในห้องพระโรง ก็จะสร้างฉากให้มีความงดงามอย่างห้องพระโรงจริง ๆ ลักษณะเด่นนี้ จึงทำให้บทละครดึกดำบรรพ์มีความสมจริงมากยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายหลักอีกข้อหนึ่งของการแสดงละครดึกดำบรรพ์ คือ การต้องการนำเสนอความสวยงามของกระบวนการรับชม โดยรับชมอย่างการรับชมนี้มาจากการแสดงละครใน หากแต่อาจมีกระบวนการที่ใช้เวลาน้อยกว่าในละครใน ด้วยตัดการพรรณนาความหรือการแต่งตัวออกไป นอกจากนี้ยังมุ่งนำเสนอเพลงที่ไพเราะมากขึ้น โดยมีการบรรจุเพลงร้องที่มากหรืออาจไม่ซ้ำกันเลย ทำให้การแสดงละครดึกดำบรรพ์นั้น มีเพลงที่ใช้เพลงประกอบที่หลากหลายและเป็นเพลงที่มีความไพเราะนุ่มนวล เนื่องจากใช้เครื่องดนตรีที่ปรับใหม่แล้วยืมทางดนตรีที่ปรับใหม่นั้นมาใช้ในการแสดงละครดึกดำบรรพ์ คือการปรับจากปี่พาทย์ที่ใช้ไม้แข็งและปี่ประกอบการบรรเลงเปลี่ยนมาเป็นใช้ไม้ نرمในการบรรเลงเพลงและใช้ขลุ่ยแทนปี่ จึงทำให้เพลงประกอบละครดึกดำบรรพ์นั้น มีความไพเราะนุ่มนวลกว่าเพลงละครนอกและเหมาะสมกับการนำไปแสดงในโรงละครที่มีลักษณะปิด หากแต่ในส่วนของเพลงหน้าพาทย์ซึ่งเป็นเพลงที่มีขนบการใช้บังคับอย่างชัดเจนในการนำไปก็ยังคงใช้ตามขนบนี้้อยู่เช่นเดิม

จากการที่ได้กล่าวถึงลักษณะการแสดงที่แตกต่างกันของทั้งสองประเภทละครแล้วนั้น ทำให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากมีการปรับปรุงรูปแบบและมีจุดมุ่งหวังของการแสดงที่แตกต่างออกไปในทั้งสองเรื่อง กล่าวคือ ละครนอกมุ่งความตลกสนุกสนานเป็นสำคัญ จึงมีการใช้ภาษาปากเป็นพื้น อีกทั้งยังมีคำหยาบคาย ในส่วนของละครดึกดำบรรพ์นั้นมุ่งหวังให้ได้รับความไพเราะของ

เพลงและแสดงความคิดเห็นของกระบวนราที่ท่าอย่างละครใน หากแต่ปรับให้เหมาะสมคือให้สั้นลงบ้าง ด้วยต้องการให้เรื่องดำเนินไปเร็วขึ้น อีกทั้งฉากก็มีความสวยงามสมจริงตามท้องเรื่อง ไม่ต้องจินตนาการให้เห็นฉากอีก เรื่องในบทละครดึกดำบรรพ์จึงสั้นลงกว่าบทละครนอกมาก ด้วยตัดบทบรรยายความออกเสียโดยมาก

ความแตกต่างในเรื่องการกำกับการแสดงในบทละคร

จากที่ได้ศึกษาถึงการกำกับการแสดงของบทละครทั้งสองประเภทเห็นถึงความแตกต่างกันทั้งในแง่ของรูปแบบของบทละคร การกำกับบทบาทของตัวละคร การกำกับบทเจรจา การกำกับเพลงและการกำกับฉาก ซึ่งพบว่าในบทละครดึกดำบรรพ์นั้น มีการกำกับการแสดงเหล่านี้้อย่างละเอียดชัดเจน เป็นบทละครที่พร้อมจะนำไปใช้ในการแสดงได้ทันที

ส่วนในบทละครนอกนั้นปรากฏการกำกับกระบวนการแสดงไว้เพียงแต่เฉพาะเพลงประกอบการแสดงทั้งเพลงร้องและเพลงหน้าพาทย์ รวมทั้งการบอกเฉพาะว่าส่วนไหนหยุดไว้สำหรับเป็นบทเจรจา เท่านั้น โดยจะได้แสดงเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนดังนี้

1) รูปแบบของบทละคร

รูปแบบของบทละครทั้งสองสำนวนนั้นมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน คือ ในบทละครนอกนั้น รูปแบบของบทละครเป็นแบบการแต่งอย่างกลอนบทละครแบบดั้งเดิมทั้งหมด คล้ายกับรูปแบบการแต่งของวรรณคดีสำหรับอ่านเรื่องอื่น ๆ ที่ใช้ประเภทกลอนแปดในการแต่ง ลักษณะของกลอนบทละครนอกสังคีตศิลป์ชั้นนี้ มีเฉพาะการกำกับเพลงหน้าพาทย์และเพลงร้องพร้อมทั้งกำกับจำนวนคำกลอนในแต่ละวรรคแล้วจึงต่อด้วยคำว่าเจรจา เป็นการบอกให้รู้ว่าต่อไปจะเป็นการพักการร้องแต่จะใช้การเจรจาแทน

ส่วนในบทละครดึกดำบรรพ์ รูปแบบการประพันธ์มีการใช้ที่หลากหลายกว่าในบทละครนอก กล่าวคือ มิได้ใช้เฉพาะกลอนบทละคร แต่มีการใช้ฉันทประเภอบการแต่งด้วย อีกทั้งรูปแบบการกำกับบทละครก็ได้มีการเขียนอย่างกลอนบทละครทั้งเรื่อง กล่าวคือ ปรากฏการเขียนกลอนบทละครเหล่านี้ติดกันอยู่ในวรรคเดียว หรือ เขียนแบบสลับกัน โดยการเขียนสลับกันนี้จะปรากฏในบทที่เป็นการสนทนาโต้ตอบระหว่างตัวละครตั้งแต่ 2 ตัวขึ้น การจัดรูปแบบกลอนบทละครจึงเป็นการจัดแบบแปลกใหม่ขึ้นเพื่อให้ผู้แสดงสามารถดูบทของตนเองได้ชัดเจน ไม่ต้องมีความผิดพลาดหากจำเอาบทของคนอื่นไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบรูปแบบการประพันธ์

บทละครนอก		บทละครดึกดำบรรพ์
๑ เมื่อนั้น	ทั้งหกให้คิดริษยา	ร้องลำสามไม้ในรับปีพาทย์
ต่างซุบซิบกันจ่านรรจา	ใครมีปัญหาจงเร่งคิด	ศรีสันท: เจ็บใจ
แม่นยำศิลป์ชัยได้ไปเฝ้า	เห็นเราทกคนไม่พินิจ	ห้านอง: ฆ่าศัตรูไม่ได้สมปรารถนา
ขนมทำมาให้ใส่ยาพิ	มันไม่กินเหมือนจิตที่คิดไว้ฯ ๔ คำฯ	ศรีสันท: จะผ่อนผันฉันทินะชอกกา
(กรมศิลปากร, 2525, น. 609)		(กรมศิลปากร, 2556, น. 211)

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตัวอย่างที่ยกมานี้จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในเรื่องรูปแบบของบทละครทั้งสอง ที่มีการเรียงคำกลอนที่แตกต่างกัน โดยในบทละครดึกดำบรรพ์จะเรียงคำกลอนตามชื่อของผู้ร้องนั้น ๆ ส่วนในบทละครนอกจะเรียงตามแบบเดิมคือปนกันโดยมิได้แยกเป็นแต่ละตัวละคร

อนึ่ง ในบทละครดึกดำบรรพ์ก็ยังคงมีการจัดคำกลอนตามแบบกลอนบทละครดั้งเดิมไว้อยู่บ้างแต่มีจำนวนการใช้แบบกลอนบทละครดั้งเดิมน้อยกว่าการจัดแบบใหม่ เพื่อให้เอื้อต่อความสะดวกในเรื่องบทของนักแสดงยิ่งขึ้น

2) การกำกับบทบาทตัวละคร

ในการกำกับบทบาทของตัวละครนั้น ในบทละครนอกมิได้มีการกำกับบทบาทหรือการกระทำของตัวละครเลย กล่าวคือ ในบทละครนอกไม่ได้แสดงลักษณะท่าทางที่ตัวละครเหล่านั้นจะต้องอยู่ในท่าไหน หรือต้องทำกิริยาอาการอย่างไรเมื่อแสดงในบทนั้น ๆ ซึ่งบทละครนอกนี้กล่าวถึงกิริยาอาการของตัวละครโดยอยู่ในตัวบทละคร มิได้มีลักษณะที่แยกออกมาจากบทร้องและบทเจรจาอย่างในบทละครดึกดำบรรพ์ ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบรูปแบบการกำกับบท

บทละครนอก		บทละครดึกดำบรรพ์
๑ ลูบหลังลูบหน้าแล้วพาที	เรานี้จะพากันผายผัน	ศรีสันท: อ้าววันนี้สิงหราไม่อยู่ ทั้งสังข์ศิลป์ชัยไว้
เก็บผลพฤษกาที่เขานั้น	มาให้สุพรรณกับพระอา	พลับพลา เราจะทำยิววนชักชวนมัน ไปเก็บพรรณ
ฯ ๒ คำฯ		ผลไม้บนเพิงผา แล้วผลักให้ตกเหวตาย นางสุพรรณดี
(กรมศิลปากร, 2525, น. 609)		ร้าย (หัวเราะพลาง) ต้องเป็นเมียข้า
		ห้านอง: เอ เก่ง ได้การ ดี (กล่าวคนละคำสองคำ)
		(กรมศิลปากร, 2556, น. 212)

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าในบทละครดึกดำบรรพ์จะกำกับกิริยาอาการหรือบทบาทของตัวละครอย่างชัดเจน โดยจะกำกับไว้อยู่ในวงเล็บ แยกออกจากตัวบทละครอย่างชัดเจน เพื่อมิให้เกิดความสับสน ส่วนในบทละครนอกการกำกับกิริยาท่าทางและบทบาทของตัวละครนั้นก็จะอยู่ในเนื้อเรื่องเลยมิได้กำกับให้แยกออกจากกันชัดเจน

3) การกำกับบทเจรจา

จากการศึกษาพบว่า การกำกับบทเจรจาในบทละครดึกดำบรรพ์นั้น จะปรากฏคำว่า “เจรจา” ก่อนที่จะขึ้นบทเจรจานั้น ๆ หลังจากนั้นก็จะกำกับบทเจรจาเป็นคำพูดอย่างชัดเจนในบทละคร ซึ่งก็จะมีลักษณะที่สลับกันกับบทร้อง ตัวละครต้องนำบทเจรจານี้ไปใช้ในการแสดงทั้งหมด ไม่ต้องคิดบทเจรจาด้วยตัวเอง เนื่องจากบทละครดึกดำบรรพ์นั้นมีกระบวนการแสดงที่กระชับ หากตัวละครคิดบทเจรจาเองอาจทำให้ออกเรื่อง หรือบทเจรจาที่คิดเองเหล่านั้นไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง ซึ่งก็จะผิดกระบวนการแสดงของบทละครดึกดำบรรพ์ไป โดยบทเจรจาของละครดึกดำบรรพ์นั้นมีทั้งที่เป็นบทร้อยแก้วที่แต่งขึ้นใหม่ให้เกี่ยวเนื่องกับเนื้อหา หรือนำมาจากร้อยกรองที่เป็นบทละครเดิม ส่วนการกำกับบทเจรจาของบทละครนอกนั้น จากการศึกษามาจากตัวบทละคร ก็พบเฉพาะคำว่าเจรจาซึ่งเป็นการกำกับอยู่ท้ายบทละครในแต่ละบท คือ เป็นการบอกให้รู้เพียงว่า ส่วนนี้จะเป็นบทเจรจาที่ตัวละครจะต้องเจรจาออกมาเองตามความคิด ซึ่งตามกระบวนการแสดงของละครนอกนั้นก็มิได้เคร่งครัดให้บทเจรจาเข้ากับเนื้อหาของบทร้องมากนัก จึงสามารถที่จะให้ตัวละครคิดบทเองได้ ซึ่งก็จะเป็นการเอื้อให้ตัวละครสามารถแสดงมุขตลกได้อย่างเต็มที่ โดยมุขตลกเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็มิได้เกี่ยวเนื่องกับบทละคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบรูปแบบการกำกับบทเจรจา

บทละครนอก		บทละครดึกดำบรรพ์
๑ เมื่อนั้น	นางเกสรสมุณฑาเสนาหา	เจรจา
ยัมพลางทางตรัสแก่นัดดา	จงฟังคำอาว่วอย่าตั้งต้น	ศรีสันท์: อ้อได้การละ
ข้อผิดบิดุเรศไต้จ้องอน	เจ้าจงดโตษกรรมผ่อนผัน	ชาติ: พี่คิดอุบายได้หรือ
จะชุ่นเคื่องเบื่องหน้าอาประกัน	นางรำพันปลอบยอบให้ขอบใจ	ศรีสันท์: ได้แล้ว
๑ ๔ คำ ๑ เจรจา		น้องที่ ๓: ทำยังไง
	(กรมศิลปากร, 2525, น. 670)	(กรมศิลปากร, 2556, น. 212)

ที่มา: ผู้วิจัย

4) การกำกับเพลงร้องและเพลงหน้าพาทย์

การกำกับเพลงร้องของบทละครทั้งสองประเภทนี้มีตำแหน่งในการกำกับที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การกำกับเพลงร้องในบทละครดึกดำบรรพ์นั้นจะกำกับอยู่ในส่วนต้นด้านบนของบทร้อง ส่วนในบทละครนอกนั้นจะกำกับเพลงร้องไว้เหนือฟองมันหน้าวรรคแรกของบทร้อง เหตุที่ละครดึกดำบรรพ์มิได้ระบุไว้อย่างบทละครนอก ก็สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เพลงร้องของบทละครดึกดำบรรพ์มีการนำเพลงเก่าที่มีการปรับทางดนตรีใหม่ เพื่อให้มีความไพเราะนุ่มนวล และเพื่อให้มีการร้องทอดหรือร้องรับปีพาทย์ อีกทั้งยังมีลักษณะการร้องที่เข้ากับเครื่องดนตรีต่าง ๆ เช่น ร้องเพลงหุ่นกระบอกเข้าขอ ก็คือ การร้องทำนองเพลงหุ่นกระบอกพร้อมกับเสียงซอขึ้น เป็นต้น จึงสอดคล้องกับการบรรเลงประกอบละครดึกดำบรรพ์ เพลงร้องเหล่านี้จึงมีมากเพลงไม่ซ้ำในแต่ละบทร้อง การใส่เพลงที่มีการ

ปรับทางอย่างละเอียดพร้อมทั้งกำกับไว้ว่าต้องร้องเพลงเหล่านั้นในลักษณะทำนองต่าง ๆ นั้น มีเป็นการลำบากหากใส่กำกับไว้เหนือฟองมันเช่นเดียวกับบทละครนอก

5) การกำกับฉาก

การกำกับฉากในบทละครทั้งสองประเภทมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน คือ ในบทละครนอกจะกล่าวถึงการบรรยายฉากของเรื่องอย่างละเอียดในตัวกลอนบทละคร มิได้แยกออกมากำกับอย่างชัดเจนอย่างบทละครดึกดำบรรพ์ เนื่องจากในละครดึกดำบรรพ์มีการสร้างฉากในเรื่องไว้อย่างชัดเจนและมีความสมจริงตามท้องเรื่อง ในบทละครดึกดำบรรพ์จึงดับทบรรยายฉากเหล่านั้นออกไป ส่วนในการแสดงละครนอกแต่เดิมนั้น มิได้มีการสร้างฉากอย่างสวยงามหรือสมจริง เพียงแต่มีผ้ามาขึ้นขึ้นเฉย หรือมากกว่านั้นก็อาจเป็นผ้ามาที่วาดรูปบางอย่างไว้เท่านั้น จึงจำเป็นต้องมีการบรรยายฉากไว้อย่างละเอียด เพื่อให้ผู้ชมได้จินตนาการฉากตามท้องเรื่องได้อย่างชัดเจน เพื่ออรรถรสในการรับชมเรื่องให้สนุกสนานยิ่งขึ้น

จากที่ได้ศึกษาการกำกับกระบวนการแสดงของทั้งสองประเภทบทละครนั้น ได้เห็นถึงความแตกต่างกัน โดยบทละครดึกดำบรรพ์จะมีการกำกับการแสดงที่ชัดเจนสามารถนำไปใช้ในการแสดงละครได้ โดยไม่ต้องกำหนดการกำกับการแสดงใหม่อีกรอบ ซึ่งก็จะแตกต่างจากบทละครนอกที่อาจจะต้องการใส่รายละเอียดเพิ่มในเรื่องกระบวนการแสดงในยามที่ต้องการนำบทละครนอกไปใช้ในการแสดงจริง ๆ

ความบันเทิงใจในบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัย: การสืบทอดและสร้างใหม่

ความบันเทิงใจ ผ่อนคลายหรือความสนุกสนานนี้ ล้วนสามารถได้มาจากการชมละครด้วยกันเช่นกัน กล่าวคือ ละครทุกประเภทมุ่งให้ความบันเทิงใจ ความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากเรื่องที่ไม่บันเทิงอารมณ์ นับเป็นสิ่งที่ได้จากบทบาทหน้าที่ของละครอย่างแท้จริง ด้วยตามที่กล่าวแล้วว่าบทละครทั้งสองประเภทแม้จะมีความแตกต่างกันในเรื่องลักษณะและรูปแบบ แต่บทบาทหน้าที่หรือจุดมุ่งหมายของทั้งสองประเภท ก็เพื่อที่จะทำให้ผู้ชมเกิดความบันเทิงใจที่เห็นความสวยงามของกระบวนการแสดง เครื่องแต่งกาย หรือการที่มีความรื่นรมย์เมื่อได้ฟังเพลงในละครดึกดำบรรพ์ที่มีความนุ่มนวลรื่นหู อีกทั้งการที่ได้รับความสนุกสนานหรือความขำขันจากการชมละครนอก สิ่งเหล่านี้จึงน่าศึกษาว่าการสร้างบทละครเหล่านี้ให้มีความบันเทิงใจนั้นได้สร้างอย่างไรบ้าง และมีการสร้างโดยการสืบทอดการสร้างความบันเทิงใจตามอย่างละครนอกหรือมีการสร้างใหม่ในบทละครดึกดำบรรพ์ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความบันเทิงใจในแง่ของความขบขันและความบันเทิงใจในแง่ของการแสดงประกอบ

ความบันเทิงใจในแง่ของความขบขัน

บทบาทหน้าที่ของบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัยในการสร้างความขบขันนั้น นับว่ามีความโดดเด่น และมีวิธีการสร้างความขบขันที่หลากหลาย อีกทั้งการแสดงเพื่อความบันเทิงหรือความผ่อนคลายนั้น ความขบขันก็น่าจะเป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องมี ด้วยความขบขันสามารถคลายความเครียดได้ จากการศึกษาบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัยนี้จึงพบการสร้างขบขันจากเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1) ความขบขันจากการใช้ภาษา

ในบทละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัย มีความขบขันจากการใช้ภาษาที่มากกว่าในบทละครดึกดำบรรพ์ เนื่องจากตามที่ได้กล่าวถึงลักษณะการใช้ภาษาของบทละครนอกแล้วว่า จะใช้ภาษาปาก เป็นพื้นและมักมีคำหยาบคายอยู่ในบทด้วย เนื่องจากต้องการให้เกิดความตลกสนุกสนานนั่นเอง ตามตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบรูปแบบใช้ระดับภาษา

	บทละครนอก	บทละครดึกดำบรรพ์
๑ เมื่อนั้น	นางสุพรรณรูสึกนี้กว่าผี	สุพรรณ: อยากให้มันเจ็บสมน้ำหน้า
ตกลีลมเนตรขึ้นทันที	เห็นอ้ายอัปรีศรีสันทา	อยากมาทำข่มเหงไม่เกรงใจ
นางเคืองชั้ววัดเหวี่ยงเอาลัมหาย	ลูกขึ้นถ่มน้ำลายแล้วบ่นตา	ได้เห็นกันสินะไม่ละใครละ
อันคนสัญชาติมันชั่วช้า	สุดแต่ว่าเอาด้านเข้าเป็นพื้น	กลับไปเถอะจะทูลพระมารดา
เห็นเขาหลับไหลแล้วได้ที	กล้าดีมีงมาเมื่อตื่นตื่น	(กรมศิลปากร, 2556, น. 230)
จะทำให้สาใจที่ไม่สิ้น	อย่าพักหนีไปยืนแอบไม้	
	ฯ ๖ คำ ฯ	
	(กรมศิลปากร, 2525, น. 628)	

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตัวอย่างการใช้คำพูดและภาษานี้ เป็นตอนที่ศรีสันทจะเข้าไปข่มเหงนางศรีสุพรรณ แต่นางศรีสุพรรณรู้ตัวก่อน จึงได้คำอย่างหยาบคาย การใช้คำต่าหยาบคายเหล่านี้จึงทำให้เกิดความตลกสนุกสนานมากยิ่งขึ้น ส่วนในบทละครดึกดำบรรพ์นั้นคำต่าจะไม่รุนแรงและไม่หยาบคายเท่าในบทละครนอก สอดคล้องกับขนบการแสดงละครดึกดำบรรพ์ที่นำลักษณะของละครโนมาเป็นแนวทางในการแสดง

2) ความขบขันจากการแสดงท่าทางตัวละคร

ความขบขันจากการแสดงท่าทางลักษณะของตัวละครนั้น นับเป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ทำให้ตัวละครเหล่านั้นมีความตลกนับเป็นการสร้างให้เกินจริงเพื่อสร้างความตลกให้มากขึ้น ซึ่งการสร้างท่าทางตัวละครให้ความขบขันนั้น ในบทละครนอกก็มีการสร้างอย่างละเอียดมากกว่าในบทละครดึกดำบรรพ์ เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

๑ บัดนั้น
ประณมมือถือเทียนงงัน
๑ ๒ คำ ๆ กราวรำ

นางท้าวไหว้ผิขมีขมัน
ทำตัวสั้นเท่าหาวเรือ

๑ ฉวยขวดตี้มเหล้าจนเมาเมิ้น
ทำหน้าตาเบี้ยวบูดพุตเพื่อ

ลูกขึ้นเต็นรำฟ้ายำผะยอ
อ่อกุมภัณฑ์เกลอของกุงมา
(กรมศิลปากร, 2525, น. 646)

จากตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงให้เห็นถึงการสร้างความขบขันได้จากท่าทางของตัวละคร โดยเฉพาะในบทละครนอกนั้นมีความชัดเจนมากกว่าบทละครดึกดำบรรพ์ด้วยท่าตามความมุ่งหมายของบทละครนอกอย่างแท้จริง

3) ความขบขันเกิดจากเหตุการณ์ความวุ่นวาย

ความตลกขบขันที่เกิดจากสถานการณ์ที่มีความวุ่นวายในบทละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัยก็มักพบบ่อยเช่นกัน ด้วยมีตัวละครหลายตัว เช่นในตอนตกแหว ตัวละครทั้งหกกุมารกับสังข์ศิลป์ชัยก็ได้เล่นไล่จับกันอย่างสนุกสนาน เหตุการณ์ความวุ่นวายชุดนี้จึงอาจสร้างความขบขันได้ โดยในบทละครดึกดำบรรพ์ได้สร้างเหตุการณ์ความวุ่นวายจากการละเล่นของทั้งเจ็ดกุมาร ซึ่งตอนนี้ไม่มีกล่าวถึงในบทละครนอก จึงจะได้ยกตัวอย่างจากบทละครดึกดำบรรพ์ ดังต่อไปนี้

เจรจา

บ๊ะ ตกตัวเองเสียด้วยนี้ เอ้า โยงที่ต้นหูกวางนี้แหละ ไปซ่อนเถอะ จะปิดตาระ

สังข์ : พี่อย่าดูนะคะ

ศรีสันท์: ข้าไม่ดูหรอก เอาหรือยัง

สังข์ : ยังคะ (วิ่งหนีซ่อน)

ศรีสันท์: (ขโมยดู) เอาหรือยัง เอาละนะ

ปีพาทย์ทำเพลงฉิ่ง (ศรีสันท์ทำเทียวมองหาพ้อเห็นพระสังข์ศิลป์ชัยก็ไล่จับ)

ปีพาทย์ทำรั้ว (จับได้ ฟัน้องเฮฮา)

(กรมศิลปากร, 2556, น. 220)

จากตัวบทในบทละครดึกดำบรรพ์เรื่องสังข์ศิลป์ชัยนี้ เป็นตอนที่เล่นกันของศรีสันท์กับสังข์ศิลป์ชัย จะเห็นว่าเป็นการเล่นไล่จับที่ทำให้สองพี่น้องเฮฮาได้จึงอาจส่งผลต่อผู้ชมให้ได้รับความสนุกสนานจากการชมเหตุการณ์การละเล่นในเรื่องได้อีกด้วย

จะเห็นได้ว่าการสร้างความขบขันนั้นมีการสืบทอดตามขนบเดิมของละครต้นแบบอย่างทางด้านเนื้อหา คือ มีการใช้ภาษาเพื่อความขบขัน และท่าทางของตัวละครที่แสดงความขบขันอย่างชัดเจน อีกทั้งการสร้างใหม่คือสร้างความขบขันจากเหตุการณ์การละเล่นอันเป็นช่วงที่ชุดมุนวุ่นวายอย่างเห็นได้อย่างชัดเจน

ความบันเทิงใจในแง่ของการแสดงประกอบ

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งที่สำคัญของบทละครดึกดำบรรพ์และมีแตกต่างจากบทละครนอกอย่างชัดเจนนั่นคือ ในบทละครดึกดำบรรพ์มีการแทรกการละเล่นพื้นบ้านที่กำหนดให้เป็นการละเล่นของทกกุมารและสังข์ศิลป์ชัย คือ การละเล่นซุ่มซุ่มมรดี โดยใช้ลูกไม้เป็นอุปกรณ์ประกอบการละเล่น ซึ่งต้องมีผู้ถือลูกไม้หนึ่งคน จึงมีการใช้การเล่นจี – เจียบ เพื่อหาคนมาถือลูกไม้ให้ได้ ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่า หากมีการนำบทนี้ไปแสดงจริงคงจะก่อให้เกิดความสนุกสนานที่ผู้ชมได้เห็นการละเล่นของทกกุมารและสังข์ศิลป์ชัย เนื่องจากการละเล่นที่มีจังหวะที่เร้าอารมณ์และตัวละครต้องเล่นจริง ๆ จึงเป็นสิ่งที่น่าจะสร้างความบันเทิงใจทั้งจากท่าทางการละเล่นและเพลงประกอบการละเล่นได้อย่างดีอีกด้วย ดังตัวอย่าง

เจรจา

ศรีสันท์: ดอกมะกล่ำ (นับนิ้ว) ดอกมะกอก ดอกมะสัง ดอกโศก ดอกสัก ดอกรัก
ดอกรัง ดอกทองพันชั่ง แปะดณะ เกินเปล่าถึงสามยิ่งกว่าหวยหลายเท่า
ชาติ: ยังไงเล่า เอาดอกอะไร
ศรีสันท์: ข้านี้ชอบอ้ายชื่อทองๆ มันชื่นใจดี เอาดอกทองพันชั่งละ
हन้อง: เฮ ชีลมา ชีลมา (หัวเราะกัน)
ศรีสันท์: เจ็บปวด (โกรธเขย่งกลับ)
ปีพาทย์ทำเพลงค้ำคาวกีนกล้วย

(กรมศิลปากร, 2556, น. 216)

อีกทั้งยังวิเคราะห์ได้ถึงควมมีพระอัจฉริยภาพของผู้แต่งที่สามารถเอาการละเล่นนี้มาเชื่อมต่อให้เข้ากับบทละครได้อย่างแนบเนียน คือ การที่ศรีสันท์ต้องการกินลูกไม้แล้วพบว่าเหลือลูกไม้แค่ลูกเดียวไม่พอแบ่งน้อง ๆ แล้วจึงทำอุบายชักชวนกันไปหาลูกไม้ เพื่อให้รอดพ้นจากสายตาของพระอาจารย์ จะได้ฆ่าสังข์ศิลป์ชัย

นอกจากการนำเอาการแสดงพื้นบ้านมาประกอบการเล่นละครดึกดำบรรพ์ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างใหม่ขึ้นให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นเป็นลักษณะเฉพาะของบทละครดึกดำบรรพ์ที่ไม่มีในบทละครใด ๆ มาก่อน ก็ยังมีการแสดงระบำในตอนท้ายเรื่องคือ ในภาคปลาย ตอนที่ 3 ตอนต้อนรับซึ่งอยู่ในฉากที่ 6 ของตอนนี้ ซึ่งเป็นการแสดงระบำของเหล่านางฟ้าเทวดาที่เมื่อได้ช่วยสังข์ศิลป์ชัยขึ้นมาจากเหวแล้ว ก็ได้รำระบำอวยพรแก่สังข์ศิลป์ชัย โดยปรากฏเฉพาะในบทละครดึกดำบรรพ์เท่านั้น ในบทละครนอกไม่มีการรำหรือกล่าวถึงการรำอวยพรของนางฟ้าเทวดาที่ให้กับสังข์ศิลป์ชัย ซึ่งเนื้อความในบทละครดึกดำบรรพ์ก็จบลงเพียงเท่านี้ เนื่องจากได้คลายปมของเรื่องเรียบร้อยแล้ว จึงน่าจะเพิ่มการรำอวยพรเข้าไปเพื่อให้คล้องกับการรำอวยพรหรือโห่ความมดงามให้แก่ผู้ชม ซึ่งนับว่าเป็นพระปรีชาสามารถขององค์ผู้ทรงพระนิพนธ์ที่สามารถจับเอาเรื่องในตอนนี้ขึ้นมา เพื่อนำเสนอเรื่องการนำเสนอ

ความสวยงามของการร่ำระบำไปด้วย จึงนับว่าเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดในบทธละคร ดึกดำบรรพ์

อีกทั้งการรำชุดนี้ยังสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันเนื่องจากการรำอวยพรที่อยู่ในบทธละครที่มี ชื่อเรื่องเป็นมงคล คือ สังข์ศิลป์ชัย โดยถือเอาคำว่า “ชัย” อันเป็นคำอยู่หลังสุดให้มีนัยถึงชัยชนะ เช่นเดียวกับที่พระสังข์ศิลป์ชัยได้รับชัยชนะจากการปองร้ายของทกกุมาร เพราะฉะนั้นทำให้การรำชุด นี้จึงเป็นรำที่ใช้รำอวยพร หรือรำเบิกโรงเพื่อความสวัสดิมีชัยมาจนถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลข้างต้นจึงเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงการสืบทอดขนบการละครดั้งเดิมที่มุ่งนำเสนอให้ ผู้ชมมีความบันเทิงใจ ได้แก่ ขนบของละครนอกที่มุ่งนำเสนอความตลกขบขันเป็นหลัก ขนบจากละคร ในที่มุ่งให้ความบันเทิงในด้านความสวยงามประณีตของท่ารำ และความเพลิดเพลินใจเมื่อได้ฟังเพลงที่ ไพเราะเสนาะหู นอกจากการสืบทอดลักษณะการสร้างความบันเทิงใจจากขนบของละครรำดั้งเดิม แล้ว ยังมีการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดความบันเทิงใจและสนับสนุนต่อจุดมุ่งหวังของการแสดง มากยิ่งขึ้น ซึ่งการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่นี้ได้แก่ การสร้างการละเล่นขึ้นเพื่อให้มีในบทธละครดึกดำบรรพ์ การสร้างระบำเพื่อให้มีในบทธละครดึกดำบรรพ์เช่นกัน นับว่าเป็นการสร้างความบันเทิงใจอันเป็น บทบาทหน้าที่ของการละครได้อย่างแจ่มชัดและมีความบันเทิงใจมากขึ้นกว่าเดิมด้วย

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบบทธละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัยกับบทธละครดึกดำบรรพ์สังข์ ศิลป์ชัยนั้น บทธละครดึกดำบรรพ์มีการกำกับการแสดงที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากบทธละครนอก ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ รูปแบบของบทธละคร การกำกับการบาทของตัวละคร การกำกับการเจรจา การ กำกับเพลงร้องและเพลงหน้าพาทย์ และการกำกับฉากของเรื่อง จนสามารถกล่าวได้ว่า บทธละครดึก ดำบรรพ์เรื่องสังข์ศิลป์ชัยนั้น สามารถนำไปใช้ในการแสดงได้ ไม่ต้องปรับหรือเพิ่มในส่วนที่เป็น องค์ประกอบของบทธละครอีก แต่สำหรับบทธละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัยต้องมีการดัดทอนความบาง ตอนไป พร้อมทั้งปรับให้เป็นบทธละครที่ใช้การแสดงอย่างแท้จริง คือต้องเพิ่มรายละเอียดการกำกับการบาท ต่าง ๆ ที่จะเอื้อต่อการนำไปแสดงได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ บทธละครดึกดำบรรพ์มีการสร้างความบันเทิงใจทั้งที่มาจากการเล่นและการ สร้างใหม่เห็นได้จากการนำเสนอเรื่องความขบขันในแง่ต่าง ๆ ที่มีทั้งการสืบทอดขนบเดิมของละคร ดั้งเดิม และความขบขันที่เกิดจากการสร้างใหม่ขององค์ผู้ทรงพระนิพนธ์ นอกจากความขบขันแล้วการ นำการแสดงพื้นบ้านและระบำมาใส่ไว้ในท้ายเรื่องนี้ ก็เป็นการสร้างใหม่อย่างแท้จริง และแม้ว่าจะเป็น การสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ หากแต่ยังทรงไม่ละทิ้งรายละเอียด โดยทรงทำให้การสร้างใหม่นั้นแนบเนียนไป กับบทธละครเดิมอย่างสวยงาม เพราะฉะนั้นบทธละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัย จึงเป็นอีกบทธละครหนึ่งที่ได้รับ ความนิยมในการนำมาเป็นบทธละครสำหรับใช้ในการแสดง ทั้งด้วยเนื้อหาที่เหมาะสม หรือ กระบวนการแสดงทั้งที่อยู่ในบทธละครนอกและในบทธละครดึกดำบรรพ์ก็ตาม อีกทั้งในเรื่องของการ สร้างความบันเทิงใจก็มีอย่างครบถ้วน

รายการอ้างอิง

กรมศิลปากร. (2525). **บทละครนอก**. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.

กรมศิลปากร. (2556). **พระประวัติและประชุมบทละครดีกดาบรพ**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

สมถวิล วิเศษสมบัติ. (2525). **วรรณคดีการละคร**. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.

เสาวณิต วิงวอน. (2555). **วรรณคดีการแสดง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวรรณคดีร่วมกับ
คณะกรรมการฝ่ายวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ผลการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบ
สืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

EFFECTS OF CLOUD BASED MOBILE LEARNING WITH INQUIRY
INSTRUCTIONAL MODEL ON MATHEMATICAL PROBLEM SOLVING
ABILITY OF SEVENTH GRADE STUDENTS

ดวงเดือน แสงเมือง*

Duangduan Sangmuang*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 2 ห้อง ได้แก่ กลุ่มทดลอง 34 คน และกลุ่มควบคุม 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบวัดทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติที่แบบอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนหลังเรียน โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์น นิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์น นิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์น นิ่งบนคราวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ความสามารถในการแก้ปัญหา , การเรียนการสอนแบบสืบสอบ , ทางคณิตศาสตร์

* วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

The purposes of this research were 1) To compare scores before school and after school by managing mobile learning on the cloud together with the management of inquiry towards the ability to solve mathematical problems. 2) To compare skills in solving mathematical problems between experimental groups with control group by managing mobile learning on the cloud together with the management of inquiry. 3) To study the satisfaction of mobile learning on the cloud together with the examination management. The sample group used in this research were divided into 2 groups. The first group of 34 students were assigned as the experimental group and the second group of 28 students were assigned as the control group each in 2 classes of Matthayomsuksa 1. Derived from cluster random sampling (2 rooms) by dividing room 1 into an experimental group and room 2 as the control group. The research instruments were the learning management plan on solving linear equations in a single variable pre-test and post-test design. Ability test for solving mathematical problems. Frequency, percentage, average, standard deviation and t-test were used to analyze the data. The result of the research shows that the use of mobile learning on the cloud together with the management of inquiry significantly (.05) enhanced the ability to solve mathematical problems of Matthayomsuksa 1 students. Higher than normal learning management statistical significance at the level of .05. Satisfaction of mobile learning management on the cloud together with examination management is at a high level.

Key words : Mobile learning management on the cloud ,Inquiry instructional model, Mathematical problem solving ability

บทนำ

วิชาคณิตศาสตร์ เป็นวิชาที่ว่าด้วยเหตุผล กระบวนการคิด และการแก้ปัญหา เป็นเครื่องมือที่แสดงออกทางความคิด มีความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและเป็นระบบ เป็นวิชาที่สร้างให้คนมีเหตุผล มีทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อความอธิบายความ สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างรอบคอบ และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอื่นๆ ซึ่งทำให้โลกมีการพัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมากมายในทุกวันนี้ และส่งเสริมให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555)

ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ยังด้อยความสามารถในวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งเราสามารถเห็นได้จากผลการประเมินต่างๆ เช่น ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.16 ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.78 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.81 ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.10 จากการศึกษาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยปีการศึกษา 2562 ลดลงจากปีการศึกษาที่แล้วมา

หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ในรายวิชาคณิตศาสตร์ ตามคำอธิบายรายวิชาคณิตศาสตร์ รหัสวิชา ค 21102 ได้แก่ วิเคราะห์ คิดคำนวณ แก้ปัญหาคณิตศาสตร์เกี่ยวกับอัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ การใช้สมบัติการเท่ากัน สมบัติของจำนวน สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ความสัมพันธ์เชิงเส้น กราฟ ความรู้ทางสถิติ การนำเสนอข้อมูล การแปลความหมายข้อมูลและนำไปใช้ในชีวิตจริงด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ในการแก้ปัญหา ปลุกฝังให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

การปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์เพื่อให้นักเรียนเกิดประสิทธิภาพ ควรจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้อย่างแท้จริง โดยการจัดการกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้ศึกษาค้นคว้าจากสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ ผู้สอนมีส่วนช่วยในการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนามโนทัศน์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้ลงมือค้นหาข้อมูลต่างๆ โดยมีครูเป็นผู้เตรียมเนื้อหาและ

เป็นผู้ให้คำแนะนำ ผู้สนับสนุนจนกระทั่งนักเรียนเกิดองค์ความรู้ รูปแบบการสอน 5E และ 7E เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน 5 ขั้นตอน และ 7 ขั้นตอน ตามลำดับ ซึ่งมาร์แชลและคณะได้ศึกษารูปแบบการสอนดังกล่าว พบว่า ไม่มีรูปแบบการสอนใดที่กล่าวมาในข้างต้นให้มีความสำคัญกับการประเมินและการสะท้อนการรู้คิดระหว่างกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งการประเมินระหว่างเรียนทำให้ทราบว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาหรือไม่อย่างไร และมีส่วนใดที่เข้าใจคลาดเคลื่อนหรือไม่ การสะท้อนการรู้คิดทำให้นักเรียนมีความสนใจในเรื่องที่เรียน ทำให้เข้าใจสิ่งที่เรียนมากขึ้น และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (ฮาตาพนิตสดี ศุกลวิริยะกุล, 2560) ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ

การสอนในปัจจุบันมีหลากหลายวิธี ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกได้หลากหลายวิธี “เทคโนโลยี” จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญมากในวงการศึกษามาช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่ทุกคนสามารถติดต่อสื่อสารและเชื่อมโยงข้อมูลกันผ่านเครือข่ายไร้สาย (Wireless Communications) หรือการสื่อสารผ่านอุปกรณ์แบบพกพาขนาดเล็กที่สามารถพกพาเคลื่อนที่ได้ ซึ่งในวงการศึกษานำจุดเด่นนี้มาใช้เพื่อพัฒนาการศึกษา โดยการนำเครื่องมืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพามาใช้ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นคว้าข้อมูล โอบายเลิร์น นิงจะสร้างปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนรู้ทั้ง 4 ช่องทาง คือ 1) Content เป็นการปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับเนื้อหาสาระที่อยู่ในอุปกรณ์ในรูปแบบของเอกสาร ข้อความ ภาพ และวิดีโอ 2) Compute เป็นการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากการใช้ศักยภาพของโปรแกรม เช่น โปรแกรมถ่ายภาพหรือบันทึกข้อความ 3) Capture เป็นการปฏิสัมพันธ์ด้วยการสร้างและบันทึกข้อมูลในรูปแบบของภาพ วิดีโอ เสียง หรือข้อความ และ 4) Communication เป็นการปฏิสัมพันธ์ด้วยการสื่อสาร เช่น การพูดคุยออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต (chat) หรือ กระดานสนทนาออนไลน์ (Web board) (Quinn, 2011)

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้กันอย่างกว้างขวาง ระบบจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนการสอนได้ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อรองรับอุปกรณ์เคลื่อนที่และรองรับการเรียนรู้แบบออนไลน์ เทคโนโลยีการประมวลผลแบบคลาวด์ จึงเป็นตัวช่วยในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งในทางการศึกษาได้มีการนำคลาวด์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน คลาวด์ จึงช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสะดวกในเรื่องของการจัดเก็บไฟล์และเอกสารการเรียนหรือการทำงาน ทำให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น ประโยชน์ของคลาวด์อีกนัยหนึ่งคือผู้เรียนไม่ต้องกังวลเรื่องเอกสารสูญหายเพราะจะถูกจัดเก็บอยู่ในระบบ และความยืดหยุ่นในการใช้งาน คลาวด์ยังเป็นเครื่องมือที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การเรียนโดยใช้คลาวด์เป็นฐานจะช่วยเป็นตัวเร่งให้เกิดการทำงานร่วมกัน การแบ่งปันความรู้ การสร้างสรรค์ผลงานของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เครื่องมือบนคลาวด์สามารถนำมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียนได้โดยมีต้นทุนต่ำ สามารถเข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ช่วยให้ผู้เรียนบริหารจัดการข้อมูลของตนเองอย่างง่ายขึ้นและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้จากอุปกรณ์พกพา คลาวด์สามารถรองรับการเก็บข้อมูลบนออนไลน์ สามารถเข้าถึงได้จากอุปกรณ์สื่อสารที่มี

บราวเซอร์ที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต สามารถเลือกใช้บริการได้ตามความต้องการ มีความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย (ธาดาพนิตสดี ศุภลวิริยะกุล, 2560)

จากสภาพปัญหาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า จุดเด่นของโมบายเลิร์นนิ่ง คือ ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้โดยไม่มีข้อจำกัด ทั้งในเรื่องของสถานที่และเวลา และยังเป็น การเพิ่มหรือกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ยิ่งไปกว่านั้นเทคโนโลยีคลาวด์มีจุดเด่น คือ สามารถจัดเก็บข้อมูลบนระบบได้โดยที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่ต้องคำนึงในเรื่องของการสูญหายของข้อมูลและความเป็นส่วนตัว ความสะดวกและความคล่องตัวในการติดต่อสื่อสารหรือส่งข้อมูลถึงกัน เมื่อนำเทคโนโลยีทั้งสองมาประสานเข้าด้วยกัน ผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถนำมาแก้ไขหรือทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ ที่มีการสอดแทรกการประเมินผล และการสะท้อนการรู้คิดในทุก ๆ ชั้นของการเรียนรู้ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า เสาะหา สืบค้นตรวจสอบ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น ผู้เรียนจะเรียนรู้การแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและมีแบบแผน อีกทั้งยังเป็นการฝึกทักษะด้านการสื่อสารของผู้เรียน ด้วยเหตุผลนี้จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เนื่องจากโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์จะช่วยเติมเต็มรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยมีอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพาเป็นหลัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อ

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน

3. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ มีความพึงพอใจในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ รหัสวิชา ค 21102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) จำนวน 2 ห้อง โดยแบ่งห้องที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง คือ เป็นกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ จำนวน 34 คน และห้องที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 28 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว
2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว
3. แบบวัดทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
4. แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
3. ทดสอบหลังเรียน เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว
4. วัดทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

5. ประเมินความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test)
2. เปรียบเทียบทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test)
3. ความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ผลการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

คะแนน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t-test	sig
ก่อนเรียน	34	20	10.33	2.39		
หลังเรียน	34	20	16.13	2.39	-16.87	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (\bar{X}) เท่ากับ 16.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.39 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน (\bar{X}) เท่ากับ 10.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.39 ซึ่งมีคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

คะแนน	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig
กลุ่มทดลอง	34	15.47	1.08	10.509*	0.00
กลุ่มควบคุม	28	12.83	1.30		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มทดลองซึ่งจัดการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ มีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (\bar{X}) เท่ากับ 15.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.08 และกลุ่มควบคุมซึ่งเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (\bar{X}) เท่ากับ 12.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.30 และคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจัดการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ด้านการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ผลการวิเคราะห์	ลำดับที่
ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	4.42	.49	มาก	1
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.34	.60	มาก	3
ด้านประโยชน์ที่ได้รับในการเรียนรู้	4.39	.51	มาก	2
รวม	4.39	.46	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลอง ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .46 เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้านพบว่า แต่ละด้านอยู่ในระดับมากเท่ากันโดยด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .49 รองลงมาคือด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .51 และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .60

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลอร์นิงบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (\bar{X}) เท่ากับ 16.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.39 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน (\bar{X}) เท่ากับ 10.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.39 ซึ่งมีคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยการเรียนรู้แบบโมบายเลอร์นิงบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. กลุ่มทดลองซึ่งจัดการเรียนรู้แบบโมบายเลอร์นิงบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ มีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (\bar{X}) เท่ากับ 15.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.08 และกลุ่มควบคุมซึ่งเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (\bar{X}) เท่ากับ 12.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.30 และคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจัดการเรียนรู้แบบโมบายเลอร์นิงบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบโมบายเลอร์นิงบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลอง ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .46 เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้านพบว่าแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก เท่ากันโดยด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .49 รองลงมาคือด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .51 และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .60

อภิปรายผล

1. นักเรียนที่เรียนรู้แบบโมบายเลอร์นิงบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากนักเรียนได้รับความรู้โดยมีการอิงทฤษฎีการเรียนรู้แบบสืบสอบ ซึ่งนักเรียนจะสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง โดยทั้งสองแบบนี้ นักเรียนจะสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีการประเมินในแต่ละขั้นของการสืบสอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัชต์ ผลขวัญโชติกา (2554) พบว่า 1) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 4E×2 มีมีโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 4E×2 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ เนื่องจาก การเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคลาวด์สามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลได้อย่างอิสระไม่มีข้อจำกัดเรื่องของสถานที่และเวลา อีกทั้งนักเรียนยังมีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับระหว่างนักเรียนเองและระหว่างนักเรียนกับครู ทำให้ลดช่องว่างในการเกิดปฏิสัมพันธ์ มีความสะดวกในการทบทวนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ธาดาพนิตสดี ศุภลวิริยะกุล (2560) พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งร่วมกับ 4E×2 มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ในระดับมาก เนื่องจากนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่จำเป็นต้องเรียนในโรงเรียนเท่านั้นและสามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลา อีกทั้งนักเรียนยังสามารถติดต่อสื่อสารกันระหว่างนักเรียนเองหรือระหว่างนักเรียนกับครูทำให้ครูและนักเรียนสามารถทำงานร่วมกันหรือสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อย่างรวดเร็วแม้จะอยู่กันคนละสถานที่ นักเรียนสามารถรับทราบผลการประเมินหรือข้อแก้ไขของตนเองได้แบบทันที ซึ่งสอดคล้องกับ Laksami (2016) พบว่า โมบายคลาวด์เลิร์นนิ่งช่วยสนับสนุนผู้เรียนและผู้สอน ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถทำงานร่วมกันได้แม้จะอยู่คนละสถานที่ และ Jian LI (2010) กล่าวว่า คลาวด์เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาของโมบายเลิร์นนิ่ง และยังช่วงส่งเสริมการใช้โมบายเลิร์นนิ่งช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้รวดเร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

1.1 การเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ นักเรียนควรมีทักษะและความพร้อมในการใช้เทคโนโลยี และครูควรมีการสอนการใช้งานเบื้องต้นก่อนการใช้งานจริง เพื่อให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีที่ใช้

1.2 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสอนด้วยความเป็นกันเองกับนักเรียนทำให้นักเรียนกล้าที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและกล้าที่จะสอบถามในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ

1.3 ในการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ปัญหาโจทย์ที่ครูเตรียมให้นักเรียนควรเป็นโจทย์

ที่เริ่มจากง่ายไปยาก และปัญหาโจทย์นั้นควรเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญและการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคราวด์ร่วมกับการเรียนการสอนแบบสืบสอบ ในรายวิชาอื่นๆ และในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป และศึกษาตัวแปรตามอื่นๆ นอกเหนือจากความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสอนด้วยความเป็นกันเองกับนักเรียนทำให้นักเรียนกล้าที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและกล้าที่จะสอบถามในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ

รายการอ้างอิง

ธาดาพนิตสติ ศุกลวิริยะกุล. (2560). ผลการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่งบนคลาวด์ร่วมกับ 4Ex2 ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิริรัศมี ผลขวัญโชติกา. (2554). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 4Ex2 ที่มีต่อมโนทัศน์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2562). หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ปรับปรุง พุทธศักราช 2562).

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). เอกสารอบรมครู (หลักสูตรแกนกลาง) ในโครงการความร่วมมือ สกอ. สพฐ. สสวท.

Quinn, C.N. (2011). Designing m Learning retrieved 20 November,

<http://www.designingmlearning.com/index.html>.

วัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

CULTURE OF HUMAN CAPITAL MANAGEMENT TO PROMOTE EDUCATION OF BUNDITPATANASILPA INSTITUTE

ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล*

Taweewat Jittiwetkul*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ วัฒนธรรมการบริหาร และนำเสนอรูปแบบในการบริหาร ทุนมนุษย์ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาแก่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันฯ จำนวน 7 คน ใช้แบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่า สถาบันฯ จัดโครงสร้างการบริหารแบบระบบราชการ มียุทธศาสตร์และภารกิจตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย อธิการบดีเป็นผู้บริหารสูงสุด มีสภาสถาบันฯ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และกำกับดูแล ปัญหาในการบริหาร คือ การขาดอัตรากำลัง การใช้คนไม่ตรงกับงาน และปัญหาการสรรหาบุคลากร มีวัฒนธรรมใช้ทุนมนุษย์ (ผู้เชี่ยวชาญ) ทุนทางสังคม (เครือข่ายวิชาชีพ) และทุนทางวัฒนธรรม (ความสัมพันธ์อันดี) เพื่อจัดการศึกษาทั้งระดับพื้นฐาน ระดับวิชาชีพ และระดับอุดมศึกษา ข้อเสนอ แนวคิด และองค์รวมของการบริหารทุนมนุษย์สำหรับสถาบันฯ คือ ต้องกำหนดโครงสร้าง และยุทธศาสตร์ที่เน้นการบริการวิชาการแก่สังคม สร้างการรับรู้เชิงวิชาการ ให้สอดคล้องกับการเป็นสถาบันอุดมศึกษา เปลี่ยนกระบวนการสรรหาเพื่อให้ได้ผู้บริหารที่มีความรู้ด้านวิชาการ วิชาชีพ และมีประสบการณ์ที่สามารถปรับเปลี่ยนองค์กรได้อย่างยืดหยุ่น ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับให้สอดคล้องภารกิจ และอำนาจหน้าที่ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ และฐานข้อมูลด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ ให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการบริหาร, ทุนมนุษย์, การส่งเสริมการจัดการศึกษา

* วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

The objective of this research is to study the condition and culture of administration. And to present the model of human capital management for the Bunditpatanasilpa Institute use to promote educational management. The research target group are 7 executives and responsible person for human resource management of the institute. Use surveys and interviews as a research study tool. The findings from the research are that the institute organized the bureaucratic administrative structure. Formulate strategies and missions in accordance with the legal framework the chief executive is the president. And the advisor and supervisor is the Institute Council The administrative problem is the lack of manpower. The use of people does not match the mission. And recruiting issues the institute has a culture for promoting education at all levels, using human capital. (Experts) social capital (professional network) and cultural capital (Sibling relationship) Proposal and holistic concepts for human capital management is to improve the organizational structure for providing academic services to society Building academic awareness In accordance with being a higher education institution Change management recruitment concepts To select people with academic, professional and experience knowledge To change the organization to be flexible Updated laws and regulations to respond to institutional mission. Use information technology systems to create databases. To make the institute a center for learning in the dance, music and visual arts at national and international levels

Keywords: Management culture, Human capital, Promoting educational management

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ที่วางแนวปฏิบัติไว้เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งรัฐบาลกำหนดให้เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และให้ใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ที่สอดคล้องและบูรณาการ จนเกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายที่สำคัญ 6 ด้าน คือ ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีเครื่องมือสำคัญในการบรรลุเป้าหมาย คือการไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง รวมทั้งการสร้างคนไทยทุกคนให้ได้รับการพัฒนาเป็นคนดี คนเก่ง มีวินัย และคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมคือ การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีคุณค่าอย่างยิ่งของสังคมและประเทศชาติ ประเทศใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง และสามารถนำศักยภาพของมนุษย์มาใช้เป็นทุนทรัพย์ในการบริหารจนเกิดเป็นประโยชน์อย่างสร้างสรรค์แล้ว ประเทศนั้นก็จะมี ความมั่งคั่ง เจริญก้าวหน้า และมั่นคงทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมืองและทางสังคม ความเจริญก้าวหน้าหรือความล่าช้าหลังของการพัฒนาประเทศ จึงขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยหลักที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงเกิดความมุ่งหวังที่จะมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ และมีความคาดหวังต่อการมีระบบการศึกษา ที่จะพัฒนาและสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีคุณค่า และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ (กรรณิการ์ สุวรรณศรี, 2557, หน้า 1)

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารองค์กรยุคใหม่ ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการบริหาร คือการนำศักยภาพของมนุษย์ที่มีภูมิปัญญา มาใช้ประโยชน์ให้เกิดนวัตกรรม และเกิดมูลค่าเพิ่มเป็นการสร้างการเติบโตจากฐานของภูมิปัญญา ซึ่งในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์กรต้องการทุนมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูง จึงจะเป็นองค์กรที่มีความได้เปรียบในการแข่งขัน นอกจากนี้ทุนมนุษย์สามารถสร้างทุนทางปัญญาและมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ดังนั้นการบริหารจัดการทุนมนุษย์ให้มีศักยภาพ จะต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ และต้องได้รับการพัฒนาเฉพาะเจาะจงจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Rosdi, I. S., & Harris, H., 2011)

วัฒนธรรมการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นความท้าทายของระบบราชการไทย ในกระแสโลกาภิวัตน์ เพราะวัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมที่สร้างขึ้นจากคนในองค์กร ให้มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยึดถือปฏิบัติกันมาจนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในองค์กรนั้น ๆ โดยมุมมองทางสังคมศาสตร์ ถือว่าเป็นมรดกทางสังคม ประกอบด้วยองค์ความรู้ ความเชื่อ ประเพณี และทักษะซึ่งถ่ายทอดไปยังสมาชิก

ของสังคม เมื่อสังคมก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการเรียนรู้ และยุคประชาธิปไตยแนวใหม่ ทำให้ระบบราชการไทยเกิดความเสื่อมถอย ความท้าทายใหม่ที่ภาครัฐต้องปรับเปลี่ยน และพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่ที่ยึดหลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง คือ ต้องปรับวิธีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ เน้นผลงานที่เป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานแบบเดิม ๆ ที่เน้นโครงสร้างองค์กรเป็นศูนย์กลางรวมอำนาจ มีสายบังคับบัญชาค่อนข้างมาก เป็นการทำงานแนวตั้ง ยึดหลักการแบบอุปถัมภ์ ทำงานตามคำสั่ง ดังนั้นวัฒนธรรมในการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ จึงเป็นพื้นฐานของการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐให้เป็นรูปธรรม (อณิษฐา หาญภักดีนิยาม และจิตสุภา แกมทับทิม, 2561, หน้า 343) โดยมีเครื่องมือสำคัญคือระบบการศึกษา ที่ต้องส่งเสริมให้จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามความต้องการของประเทศชาติและประชาชน ส่วนราชการและหน่วยจัดการศึกษามีหน้าที่ต้องเร่งปรับโครงสร้างและปรับกระบวนการทำงานให้ชัดเจน มีความยืดหยุ่น เตรียมพร้อมรับการปรับเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจุดเริ่มต้นในการส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพ คือ การมีทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพจากสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นวงจรคุณภาพที่เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ระหว่างความคาดหวังจากสังคม ศักยภาพของทุนมนุษย์ และการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถาบันการศึกษา

ด้วยเหตุผลความจำเป็นและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาวิจัยจึงให้ความสำคัญและมีความสนใจศึกษาเรื่องวัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ในองค์กรที่มีหน้าจัดการศึกษา คือสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม นาฏศิลป์ ดนตรี และทัศนศิลป์ เพื่อให้ทราบสภาพและวัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งนำเสนอองค์รวม และแนวคิดการบริหารทุนมนุษย์ที่เหมาะสม สำหรับสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรชั้นนำด้านศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและวัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. เพื่อนำเสนอองค์รวมและแนวคิดการบริหารทุนมนุษย์ที่เหมาะสมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาวิจัยหน่วยงานในสำนักงานอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีหน้าที่ในการบริหารทุนมนุษย์ขององค์กรในภาพรวมทั้งหมด
2. ขอบเขตด้านประชากร
ประชากร คือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการบริหารทุนมนุษย์ ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากตัวแทนระดับนโยบาย ตัวแทนระดับบริหาร และตัวแทนระดับบังคับบัญชาในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 7 คน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบสภาพ และวัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. ได้ทราบองค์รวมและแนวคิดการบริหารทุนมนุษย์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แกรี่ เบคเคอร์ (Gary Stanley Becker, 1964) ให้ความหมายว่า ทุนมนุษย์ (Human Capital) หมายถึงทุนของทรัพยากรมนุษย์ อันประกอบไปด้วย ทักษะที่สะสมมา ความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนบุคลิกภาพ และทรัพย์สินส่วนบุคคลอื่นที่จับต้องไม่ได้ อาทิ สัมพันธภาพส่วนบุคคลในสังคม การได้รับการยอมรับในแวดวง ฯลฯ ที่จะทำใ้บุคคลนั้นสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ตนเององค์กร และสังคมได้

จีระ หงส์ลดารมภ์ (2555, หน้า 47-53) ได้ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ และประสบการณ์นำมาสร้างเป็น ทฤษฎีเพื่อการพัฒนาคุณภาพของทุนมนุษย์ เพื่อให้เป็นแนวทางที่มีประโยชน์สำหรับการพัฒนา โดยมีพื้นฐานสำคัญอยู่ที่ทุนมนุษย์ ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทักษะหรือความชำนาญ รวมถึงประสบการณ์ของแต่ละคนที่สั่งสมอยู่ในตัวเอง และสามารถจะนำสิ่งเหล่านี้มารวมเข้าด้วยกันจนเกิดเป็นศักยภาพขององค์กร หรือเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่าทำให้องค์กรมีความสามารถ สร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่งขั้นได้ การบริหารทุนมนุษย์ จึงเป็นพื้นฐานสำคัญ เป็นทุนหลักที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารองค์กร เพราะคุณภาพของทุนมนุษย์จะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ การจะเป็นทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพต้องประกอบด้วยทุนอื่น ๆ ที่สำคัญด้วย และต้องประกอบด้วยคุณสมบัติอื่น ๆ ที่พึงประสงค์ คือ Standard มีมาตรฐาน Quality มีคุณภาพ Excellence มีความเป็นเลิศ Benchmarking เทียบเคียงกับคู่แข่งได้ Best Practice เป็นแบบอย่างการปฏิบัติที่ดีที่สุด และยังมองว่าแนวโน้มการบริหารทรัพยากรมนุษย์ยุคใหม่ จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเรื่องทุนมนุษย์ การสร้าง หรือพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรให้ได้ผลสิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญ คือ ผู้นำองค์กรจะต้องเอาจริง และมองการพัฒนาทุนมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนั้นการสร้างหรือพัฒนาทุนมนุษย์ของสังคมไทย จึงแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับ Macro เริ่มจากครอบครัว โรงเรียน ศาสนา สื่อ นโยบายของรัฐ ฯลฯ และระดับ Micro คือ การสร้างหรือพัฒนาทุนมนุษย์ในช่วงวัยทำงาน เช่น การฝึกอบรม และกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งในแต่ละองค์กรก็จะมีแนวทางและยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกันออกไป

วาสนา ศรีอัครลาภ และจิรวรรณ คงคล้าย (2559, หน้า 1901) อธิบายความหมายของคุณลักษณะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การแห่งยุคสารสนเทศ ว่า คุณลักษณะของทรัพยากรมนุษย์ที่องค์การคาดหวัง ประกอบด้วยคุณลักษณะ 6 ประการ ได้แก่ การมุ่งมั่นเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเข้ากับโครงสร้างองค์การที่ยืดหยุ่น มีความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอมีการทำงานเป็นทีม การเปิดใจยอมรับการแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศ และการสนับสนุนจากองค์การและการแสดงออกถึงการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

กัลย์ ปิ่นเกสร (2560, หน้า 195) ให้ความหมายทุนมนุษย์ว่าหมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ ทั้งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด และเกิดจากการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึง ความรู้ในเชิงปริณัย (Tacit Knowledge) และความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ของมนุษย์ และนำมาสู่การสร้างความสำเร็จได้เปรียบทางการแข่งขัน องค์การใดมีทุนมนุษย์ที่มีขีดความสามารถสูง ย่อมสามารถนำพาองค์การให้ประสบความสำเร็จตรงตามเป้าหมายที่องค์การกำหนดไว้ได้

มณีวรรณ ฉัตรอุทัย (2561, หน้า 5) ทำการวิจัยเรื่องทุนมนุษย์: ขุมพลังและศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทย พบว่า ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการขององค์การ เพื่อให้สามารถรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่มีความผันผวนอย่างมากจากยุคของ Adam Smith จนถึง Nelson Mandela ล้วนมองว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งยังเป็นทุนปัจจัยการผลิตที่สำคัญ และกลายเป็นดัชนีชี้วัดศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยและการประมวลแนวคำสอนและการดำเนินชีวิตตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทำให้เกิดเป็นรูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ที่พึงประสงค์สำหรับสังคมไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2561) ให้ความหมายงานส่งเสริมการจัดการศึกษา ว่าเป็นงานที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการบูรณาการจัดการศึกษา นำแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นใช้ประกอบการเรียนการสอนส่งเสริมสุขภาพกาย และสุขภาพจิตให้สมบูรณ์ จัดสวัสดิการ สวัสดิภาพและกองทุนเพื่อการศึกษา ส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

อณิษฐา หาญภักตินิยม และจิตสุภา แกมทับทิม (2561, หน้า 343) ให้มุมมองวัฒนธรรมภาครัฐว่า ถ้ามองการพัฒนาการจัดการภาครัฐ ความท้าทายในระบบของราชการไทยตามกระแสโลกาภิวัตน์ สังคมเข้าสู่ยุคแห่งการเรียนรู้ กระแสสังคมเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยแนวใหม่ ทำให้ระบบราชการไทยเกิดความเสื่อมถอยของระบบราชการ จึงเป็นความท้าทายภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีการปรับวิธีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ควรเน้นผลงาน ปรับการ

บริหารงานให้เป็นธรรม โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานแบบเดิม ๆ ที่มุ่งเน้นโครงสร้างองค์กรเป็นศูนย์กลาง การรวมศูนย์อำนาจ สายบังคับบัญชาค่อนข้างมาก การทำงานแนวดิ่ง ยึดหลักการดำเนินงานแบบอุปถัมภ์ และการทำงานตามคำสั่ง ดังนั้นวัฒนธรรมในการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ จึงเป็นพื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐที่เป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน ตามความต้องการของประชาชนเป็นหลัก ดังนั้น ระบบราชการจึงมีความจำเป็นที่ต้องเร่งปรับโครงสร้าง และกระบวนการทำงานให้ชัดเจน มีความยืดหยุ่นเตรียมพร้อมรับการปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

ชินวัตร เชื้อสระคู (2562, หน้า 200) ที่ศึกษาองค์การภาครัฐในมิติองค์ความรู้ด้านจิตวิทยา (Psychology) การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) การจัดการนิยม (Managerialism) และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Management) และได้ให้ข้อเสนอว่า ภาครัฐต้อง “ปฏิรูป (Reform)” อย่างจริงจัง และแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) หรือแนวคิดการจัดการแบบตะวันตกอาจไม่เหมาะสมในการนำมาใช้ในบริบทของไทยทั้งหมด โดยภาครัฐ ภาคีต่างๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะช่วยตรวจสอบ ขับเคลื่อนบุคลากรภาครัฐ ควรเน้นกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นใหม่เข้ามาใช้อย่างเป็นระบบ และมีความสอดคล้อง (Best Fit/Contingent) มากกว่าและได้นำเสนอว่า “แนวคิดปฏิบัตินิยม (Pragmatism)” เป็นวิธีการ (means) เชิงกลยุทธ์ หรือเป็นทางเลือกที่ดี ซึ่งควรบูรณาการ ผสมผสาน หรือดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดผลประโยชน์ที่เป็นเลิศได้

สุรพงษ์ มาลี (ออนไลน์) อธิบายเรื่องวัฒนธรรมการบริหารทรัพยากรบุคคล (HR Culture) โดยอ้างถึง Sethia และ Von Glinow ที่ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมการบริหารทรัพยากรบุคคล โดยพิจารณา 2 มิติ คือ มิติการให้ความสำคัญกับคน (Concern for people) หรือการ “เน้นคน” หมายถึง การที่องค์กรให้เกียรติและให้การยอมรับนับถือในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งเอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างดี (Well-being) และมิติการให้ความสำคัญกับงาน (Concern for performance) หรือการ “เน้นงาน” หมายถึง การที่องค์กรคาดหวังว่าผู้ปฏิบัติงานจะทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถซึ่งหน่วยงานไหนจะมีวัฒนธรรมการบริหารทรัพยากรบุคคลแบบใด ก็ขึ้นอยู่กับว่าหน่วยงานนั้นเน้นงานมาก เน้นคนมาก หรือเน้นทั้งสองด้าน หรือว่าไม่เน้นอะไรเลย

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้มีกระบวนการทัศนการวิจัยตามที่ Thomas Kuhn (อ้างถึงใน ชาย โพธิ์สีดา 2547 หน้า 62 – 63) อธิบายว่าการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน จะมีผลให้คนเปลี่ยนคำถามในการค้นคว้า เมื่อคำถามเปลี่ยน ข้อมูลที่ต้องการให้ตอบก็เปลี่ยนตาม กระบวนการทัศนจึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเครื่องมือในการค้นคว้า และวิธีการวิเคราะห์หาคำตอบด้วย เมื่อกระบวนการทัศนเปลี่ยน

ความคิด พฤติกรรม และกระบวนการค้นคว้าวิจัยทั้งหมดก็เปลี่ยนไป ซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบใหม่และความรู้ใหม่ เพราะฉะนั้นการปฏิบัติในวิทยาศาสตร์ และศาสตร์อื่นๆ จะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการค้นคว้าวิจัย กระบวนการค้นคว้าวิจัยจึงเป็นแนวทางที่นักวิชาการใช้คิด ใช้วางยุทธวิธี และวิธีปฏิบัติในกระบวนการแสวงหาความจริง เป็นความเชื่อพื้นฐานด้านความรู้ และวิธีการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ นักวิจัยที่มีความเชื่อแตกต่างกัน ก็จะมีกรอบแนวคิดในการออกแบบวิธีวิจัยต่างกัน ซึ่งในการแสวงหาคำตอบเรื่อง วัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรศึกษาจากบริบทสถาบัน และจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเฉพาะกรณีด้านการบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันฯ จึงเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการวิจัยที่เน้นภาพรวม และบริบทรอบด้าน โดยอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพและการตีความให้คำอธิบายในสิ่งที่ไม่รู้มาก่อน หรืออธิบายข้อยกเว้นต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสถาบันฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสถานการณ์นั้นอย่างถ่องแท้ โดยเชื่อว่าความรู้ที่มนุษย์ได้รับการถ่ายทอดจากผู้อื่น และสังคมอาจผิดพลาด จึงใช้วิธีการตีความจากบริบทของสิ่งที่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้เข้าใจความหมายของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการสกัดความคิดเดิม ใช้ความหมาย ระบบความคิด ความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลมาอธิบายองค์รวม องค์ประกอบ แนวคิด พฤติกรรม และกระบวนการดำเนินงาน ด้านการบริหารทุนมนุษย์ ตีความเป็นบทสรุป และสร้างข้อเสนอแนะเป็นผลการศึกษาวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายขององอาจ นัยวัฒน์ (2554, หน้า 357-358) ที่มองว่าการศึกษาเฉพาะกรณีเชิงคุณภาพ ยึดถือคติทางด้านวิธีวิทยาของกระบวนการค้นคว้าแบบสรรคสร้างนิยม และปรากฏการณ์นิยม ที่รองรับการให้เหตุผลเกี่ยวกับวิธีการเข้าสู่ความรู้ ความจริงที่เชื่อถือได้ และให้คุณค่ากับการศึกษาเฉพาะกรณี ที่เน้นการศึกษาวิจัยอย่างลึกซึ้ง สนใจจากกรณีตัวอย่างเฉพาะรายที่หลากหลาย เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ความจริงที่ดำเนินไปตามธรรมชาติ และใช้ประเด็นปัญหาเป็นศูนย์กลางในการสืบค้นหาคำตอบ การเลือกระเบียบวิธีวิจัยในครั้งนี้ เป็นการเลือกที่สอดคล้องกับผู้ศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานบุคคลของหน่วยงาน โดยในการเก็บข้อมูล ใช้การสำรวจ และการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่วนข้อมูลปฐมภูมิเป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารทุนมนุษย์ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 7 ราย ประกอบด้วย ที่ปรึกษาอธิการบดีด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ผู้อำนวยการกองกลาง ผู้อำนวยการกองบริหารทรัพยากรบุคคล หัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์อัตรากำลังและพัฒนาระบบงาน และหัวหน้าฝ่ายทะเบียนประวัติและบำเหน็จความชอบ ขั้นตอนการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพ และวัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดำเนินการโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร หนังสือ รายงานประจำปี และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน ประกอบด้วยที่ปรึกษาอธิการบดีด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ผู้อำนวยการกองกลาง

ผู้อำนวยการกองบริหารทรัพยากรบุคคล หัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์อัตรากำลังและพัฒนาระบบงาน และหัวหน้าฝ่ายทะเบียนประวัติและบำเหน็จความชอบ

2) ขั้นตอนการร่างรูปแบบ โดยผู้ศึกษาวิจัยเป็นผู้ร่างรูปแบบแนวคิด และองค์รวมที่มีความเหมาะสมสำหรับการบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3) ขั้นตอนการนำเสนอองค์รวมและแนวคิดการบริหารทุนมนุษย์ที่เหมาะสมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคลของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ที่ปรึกษาอธิการบดีด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี และได้ดำเนินการปรับปรุง สรุปรูปแบบแนวคิด และองค์รวมการบริหารทุนมนุษย์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยผู้ศึกษาวิจัย เพื่อนำไปเผยแพร่ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีหน้าที่ในการบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันฯ จำนวน 7 ราย

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ หนังสือ รายงานประจำปี รายงานสรุปกิจกรรม/โครงการ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก มาเปรียบเทียบความเหมือน ความต่างของแต่ละบุคคล และจัดลำดับความสำคัญตามคุณลักษณะของข้อมูล

2) จัดลำดับความสำคัญแล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูลที่ได้รับมา

3) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และจากการศึกษาเอกสาร ร่วมกันอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน เพื่อเน้นความสำคัญของข้อมูลที่สอดคล้องกันให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การนำเสนอข้อมูล

การเขียนรายงานผลเพื่อนำเสนอข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการรายงานข้อมูลเชิงพรรณนาที่มีรายละเอียด และมีความลึก จากการสัมภาษณ์ (Interview Research) และจากข้อมูลในเอกสารต่าง ๆ (Document Research) และนำมาวิเคราะห์ประมวลผลโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในแง่มุมต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริงแต่ละด้าน ทั้งในเชิงเหตุและผล ซึ่งผลการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลนี้จะสรุปออกมา เพื่อนำไปสู่คำตอบในการวิจัยตามหลักวิชาการ ประกอบการเขียนรายงานที่แสดงให้เห็นถึงสภาพองค์กรรวม และวัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผลการศึกษา

สภาพ และวัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันฯ

1. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยจัดการศึกษาที่สำคัญหน่วยงานหนึ่ง รับผิดชอบการจัดการศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรม นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และด้านทัศนศิลป์ ในรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหาร ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการงบประมาณ มีอำนาจในการบริหารจัดการการศึกษา บริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป มีสภาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาให้คำแนะนำ และควบคุมการบริหารงาน ในลักษณะการกระจายอำนาจการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดการศึกษาที่คล่องตัว ให้อิสระในการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลการบริหารงานภาครัฐ โดยเริ่มจากการสร้างรากฐาน และสร้างวัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนทุกระดับของสถาบันฯ ปัญหาสำคัญในการบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันฯ คือ ปัญหาการขาดอัตรากำลัง เนื่องจากมาตรการจำกัดอัตรากำลังคนภาครัฐ ทำให้สถาบันฯ ไม่สามารถขอรับการจัดสรรอัตรากำลังเพิ่มได้ตามความจำเป็น และไม่สอดคล้องกับภารกิจด้านการจัดการศึกษาที่เพิ่มขึ้นถึงระดับปริญญาเอก ปัญหาการใช้คนไม่ตรงกับงาน เพราะสถาบันฯ มีภารกิจเฉพาะด้านคือภาระงานจัดการศึกษา และมีภารกิจในด้านการบริหารสำนักงาน ซึ่งมีบุคลากรสายสนับสนุนที่ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการศึกษา จำนวน 11 สายงาน ทำให้ต้องมอบหมายภารกิจด้านสนับสนุนวิชาการให้คณาจารย์สายผู้สอนมาปฏิบัติงานแทน และปัญหาด้านการสรรหาคูคลากร เนื่องจากเป็นสายวิชาชีพเฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญการในด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และช่างศิลป์ ซึ่งมีตัวเลือกจำกัดในการสรรหาคูคลากร สถาบันฯ จึงประสบปัญหาจากการสรรหา คัดเลือก ที่ต้องใช้ระเบียบปฏิบัติโดยหน่วยงานที่เป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลภายนอก (สำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.ค.ศ. และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) ทำให้สรรหาคูบุคลากรได้ไม่ตรงกับความต้องการของสถาบันฯ

2. วัฒนธรรมการบริหารจัดการของสถาบัน เป็นแบบระบบราชการ ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คือ อำนาจในด้านการจัดการศึกษาและการอำนาจในการบริหาร โดยในส่วนการจัดการศึกษากำหนดไว้ในมาตรา 8 มาตรา 11 และมาตรา 51 ให้สถาบันเป็นสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาและส่งเสริมวิชาการตั้งแต่ระดับพื้นฐานวิชาชีพ ถึงวิชาชีพขั้นสูง ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ ช่างศิลป์ และทัศนศิลป์ทั้งไทยและสากล รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำการสอน ทำการแสดง ทำการวิจัย และให้บริการทางวิชาการ ตลอดจนส่งเสริม สืบสาน สร้างสรรค์ ทะนุบำรุง และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายของชุมชนในท้องถิ่น และอาจจัดการศึกษา หรือดำเนินการวิจัย และมีอำนาจให้ปริญญา อนุปริญญา หรือ ประกาศนียบัตรชั้นหนึ่งชั้นใดในสาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบันหรือในสาขาวิชาที่มีการจัดการศึกษาร่วมกับสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นได้

ส่วนวัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบการบริหารทรัพยากรบุคคล สถาบันฯ มีกฎหมายแม่บท คือ พระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งกำหนดอำนาจตามความในมาตรา 6 ให้สภาสถาบันเป็นองค์กรสูงสุด มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลของสถาบันตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์และความสอดคล้องในการบริหารงานบุคคลสำหรับคณาจารย์ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถาบัน โดยสภาสถาบัน มีหน้าที่ในการวางแผนนโยบายการดำเนินการทั้งปวงในสถาบัน กำกับติดตามการดำเนินการของฝ่ายบริหาร เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่สภาสถาบันกำหนด ส่วนด้านการบริหารจัดการ มีอธิการบดี เป็นผู้บริหารสูงสุด ซึ่งผ่านกระบวนการสรรหาจากสภาสถาบันฯ เพื่อคัดสรรคนดีที่เหมาะสมมาทำหน้าที่เป็นผู้นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่สถาบันตามที่มุ่งหวังในทุก ๆ ด้าน นอกจากนั้นอธิการบดี มียังใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุด โดยความยินยอมของสภาสถาบันฯ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังนี้

1) หมวดการสรรหา และการคัดเลือก ตามมาตรา 30 การกำหนดคุณสมบัติทั่วไปของผู้ที่จะเข้ารับราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 46 การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง มาตรา 47 การกำหนดหน่วยงานที่ดำเนินการสอบคัดเลือก มาตรา 48 การให้อำนาจหน่วยงานในการสอบคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติพิเศษ มาตรา 50 ให้อำนาจหน่วยงานคัดเลือกโดยวิธีอื่น ๆ มาตรา 51 การคัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ มาตรา 52 การคัดเลือกบุคคลเป็นสัญญาจ้างรายปี

2) หมวดการให้รางวัลและผลตอบแทน ใช้อำนาจตามมาตรา 31 การกำหนดอัตราเงินเดือนและผลตอบแทน มาตรา 33 เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ มาตรา 34 เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว มาตรา 37 เงินบำเหน็จ บำนาญ มาตรา 38 การกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้รับเงินเดือน เงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่ง และมาตรา 39 การกำหนดตำแหน่ง วิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3) หมวดการบริหารผลการปฏิบัติงานใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 72 การกำหนดบุคคลทำหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 73 หลักเกณฑ์การเลื่อนขั้นเงินเดือน มาตรา 74 กำหนดหน่วยงานให้กำหนดขั้นเงินเดือนประสิทธิภาพในตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ มาตรา 75 การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และมาตรา 78 การแจ้งหลักเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติราชการ

4) หมวดการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใช้อำนาจหน้าที่มาตรา 79 การกำหนดให้บุคคล ทำหน้าที่พัฒนาบุคลากร มาตรา 80 กำหนดเงื่อนไขการพัฒนาก่อนดำรงตำแหน่ง และมาตรา 81 การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเอง เป็นต้น

โดยสรุปอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลของสถาบันฯ เป็นการนำกรอบระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ ที่ใช้สำหรับหน่วยงานและส่วนราชการด้านการจัดการศึกษาในสังกัดอื่น โดยอนุโลม เช่น สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานอื่น ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในการบริหารจัดการของสถาบันฯ ทำให้ขาดมิติทางด้านระเบียบกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหาร และการพัฒนาบุคลากร ขาดมิติการส่งเสริมบุคลากรของสถาบันฯ ให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพ สำหรับจัดการศึกษาเฉพาะทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และทัศนศิลป์ จึงจำเป็นต้องมีระเบียบ หรือข้อบังคับ การบริหารงานบุคคลที่สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทของสถาบันฯ เป็นการเฉพาะ เช่น ข้อบังคับเกี่ยวกับการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร ข้อบังคับเกี่ยวกับการให้รางวัลและผลตอบแทน ข้อบังคับเกี่ยวกับการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และข้อบังคับเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งวิชาการและวิทยฐานะของสถาบันฯ เป็นต้น

องค์รวมและแนวคิดการบริหารทุนมนุษย์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ต้องปรับโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมาย และโครงสร้างการบริหารงานภายใน เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารงาน ปรับรูปแบบการบริหารที่เน้นการบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อสร้างการรับรู้เชิงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น สอดรับการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางของรัฐ ที่ภารกิจต้องมีความหลากหลายสนองต่อความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งที่ผ่านมานโยบายของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ขึ้นอยู่กับการกำหนดโดยอธิการบดี ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุด ภายใต้การกำกับดูแลและแนะนำของสภาสถาบันฯ จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงตามวาระการดำรงตำแหน่ง สภาสถาบันฯ ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารสถาบันฯ เป็นแผนระยะยาวเพื่อให้การบริหารงานมีความต่อเนื่องและเพิ่มบทบาทในการกำกับ ดูแล และควบคุมให้การบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันฯ เป็นไปตามแผน

2. สถาบันฯ ต้องปรับเปลี่ยนและกำหนดกระบวนการสรรหาใหม่ เพื่อให้ได้ผู้บริหารมืออาชีพที่มีความรู้และประสบการณ์ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ และมีทักษะด้านการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น

เป็นระบบ และปรับเปลี่ยนได้ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการบริหารงาน สอดคล้องกับอัตลักษณ์ และพันธกิจเฉพาะด้านของสถาบันฯ

3. สถาบันฯ ควรใช้บทบาทในฐานะองค์กรฝ่ายบริหารที่ได้รับมอบอำนาจมาจากกฎหมายแม่บท คือพระราชบัญญัติสถาบันฯ ที่ได้ให้อำนาจหน้าที่ในการวางระเบียบและข้อบังคับในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการจัดการศึกษาของสถาบันฯ ตลอดจนภารกิจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคลของสถาบันฯ ให้เกิดประโยชน์ในทางการบริหาร เช่น กำหนดระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานภายใต้ขอบเขตวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันฯ ให้เหมาะสมกับภารกิจที่เพิ่มขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของสถาบันฯ

4. สถาบันฯ ควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำมาสนับสนุนการสร้างฐานข้อมูลด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ เพื่อยกระดับสถานะของสถาบันฯ ให้เป็นผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมในแขนงนาฏศิลป์ ดนตรี และช่างศิลป์ รวมทั้งสร้างการยอมรับต่อสาธารณะในระดับชาติและนานาชาติ

สรุปแนวคิดและองค์รวมเพื่อการบริหารทุนมนุษย์ที่เหมาะสมของสถาบันฯ คือ การปรับโครงสร้างให้สอดคล้องพันธกิจ การเปลี่ยนแนวคิดในการสรรหาผู้บริหาร การใช้อำนาจหน้าที่ตามระเบียบกฎหมายซึ่งเป็นแม่บท และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดการองค์ความรู้ภายในสถาบันฯ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของชาติและนานาชาติด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. สภาพและวัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์ของสถาบันฯ เป็นการจัดโครงสร้างการบริหารแบบระบบราชการ มียุทธศาสตร์และภารกิจตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน คือ อธิการบดี และมีผู้บริหารในระดับรองลงมาใน ส่วนกลางคือ รองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดี เป็นผู้ช่วยบริหารในกิจการด้านต่าง ๆ ของสถาบันฯ จำนวน 5 ด้าน โดยมีสภาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและกำกับดูแลให้ภารกิจบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัญหาสำคัญในการบริหารทุนมนุษย์ของหน่วยงาน คือ ปัญหาการขาดอัตรากำลัง ไม่สามารถจัดสรรอัตรากำลังเพิ่มได้ตามความจำเป็น และไม่สอดคล้องกับภารกิจด้านการจัดการศึกษาที่เพิ่มขึ้น ปัญหาการใช้คนไม่ตรงกับงาน มีการมอบหมายภารกิจด้านสนับสนุนวิชาการให้คณาจารย์สายผู้สอนมาปฏิบัติหน้าที่ร่วมด้วย และปัญหาด้านการสรรหาบุคลากร สายวิชาชีพเฉพาะทาง ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และ

ช่างศิลป์ ซึ่งมีบุคลากรจำกัด จึงประสบปัญหาจากการสรรหา คัดเลือก ทำให้ได้บุคลากรที่ไม่ตรงกับความต้องการ

2. วัฒนธรรมการบริหารของสถาบันฯ เป็นวัฒนธรรมการบริหารโดยใช้ทุนมนุษย์ คือ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณภายในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นบุคลากรที่เกษียณอายุราชการจากสถาบันฯ เป็นจำนวนมาก เพื่อช่วยในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในทุกกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา วัฒนธรรมการบริหารโดยใช้ทุนทางสังคม คือ เครือข่ายวิชาชีพนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นการประสานความร่วมมือเป็นเครือข่ายการจัดการศึกษา ของสถาบันฯ กับหน่วยงานภายนอก ทำให้สามารถจัดการศึกษารองรับความต้องการของผู้เรียนได้ถึงวิชาชีพชั้นสูงตามเจตนารมณ์ของสถาบันฯ ส่วนวัฒนธรรมการบริหารโดยการใช้ทุนทางวัฒนธรรม คือ ความสัมพันธ์ฉันพี่น้องและเครือข่ายทางวัฒนธรรมมาสนับสนุนและเกื้อกูลให้เกิดการบริหารอย่างต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาได้ทั้งในระดับพื้นฐาน ระดับวิชาชีพ และระดับอุดมศึกษา สอดคล้องกับอณิษฐา หาญภักดีนิยาม และจิตสุภา แกมทับทิม ที่ทำการวิจัยวัฒนธรรมองค์กรของระบบราชการไทยภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่ ยึดหลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง ปรับวิธีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ เน้นผลงาน การบริหารงานให้เป็นธรรม โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

3. แนวคิดและองค์รวมเพื่อการบริหารทุนมนุษย์ที่เหมาะสม คือ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ต้องปรับโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายและโครงสร้างการบริหารงานภายใน ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารงาน เน้นการบริการวิชาการ ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารสถาบันฯ เป็นแผนระยะยาว เพื่อความต่อเนื่อง และควบคุมให้การบริหาร เป็นไปตามแผนการสรรหาเพื่อให้ได้ผู้บริหารมืออาชีพเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการบริหาร ใช้อำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องกับระเบียบ กฎหมาย วางข้อบังคับที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของสถาบันฯ และให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อยกระดับสถานะของสถาบันฯ ให้เป็นผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรม สร้างการยอมรับต่อสาธารณชนในระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณีวรรณ ฉัตรอุทัย เรื่องทุนมนุษย์ ชุมพลังและศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทย พบว่า ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยในการบริหารจัดการ และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์กร และสอดคล้องกับชินวัตร เชื้อสระคู ที่ทำการวิจัยเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์ ความท้าทายและข้อเสนอแนะในการจัดการทรัพยากรมนุษย์องค์กรภาครัฐ พบว่า ภาครัฐจำเป็นต้องปฏิรูปเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ แนวคิดปฏิบัตินิยม วิธีการเชิงกลยุทธ์ เป็นทางเลือกที่ดี บุคลากร ผสมผสาน หรือดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดผลประโยชน์ที่เป็นเลิศเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยโดยมีภาคีต่าง ๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยตรวจสอบ ขับเคลื่อนบุคลากรภาครัฐ ด้วยกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นใหม่เข้ามาใช้อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยเรื่องวัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา วิจัย และต่อการปรับปรุงพัฒนา ดังนี้

1. วัฒนธรรมการบริหาร และแนวทางการจัดการทุนมนุษย์ของสถาบันฯ ควรมีความสอดคล้องกับนโยบายของสถาบันฯ ซึ่งมีการกำหนดใหม่ทุก 4 ปี ตามวาระการดำรงตำแหน่งของอธิการบดี หากครบวาระควรมีการสืบสาน รักษา ต่อยอด และปรับปรุง เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมและแนวทางการบริหารที่ต่อเนื่อง

2. ควรนำแนวทางการจัดการทุนมนุษย์ของสถาบันฯ ไปสำรวจค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน และปรับปรุงพัฒนา ก่อนประยุกต์ใช้กับหน่วยงานในภูมิภาคของสถาบันฯ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการทุนมนุษย์ของสถาบันฯ

2. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยนำแนวทางการจัดการทุนมนุษย์ของสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ มาเป็นกรอบแนวคิดร่วมในการศึกษา

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (17 ตุลาคม 2561). **สรุปประเด็นสำคัญยุทธศาสตร์ชาติ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=53165&Key=news_act

กรรณิการ์ สุวรรณศรี. (2557). **เอกสารประกอบการสอน รายวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์**. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

กัลย์ ปิ่นเกสร และคณะ. (2560). **ทุนมนุษย์: ตัวชี้วัดทุนมนุษย์ระดับองค์กร**. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2560

จีระ หงส์ลดารมภ์. (2555). “สร้างทุนมนุษย์คนไทยรองรับประชาคมอาเซียนอย่างไร”. *Journal of HR Intelligence* 7,1: 47-54.

ชาย โปธิลิตา. (2547). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม.

- ชินวัตร เชื้อสระคู. (2562). “การบริหารเชิงกลยุทธ์: ความท้าทายและข้อเสนอแนะในการจัดการ
ทรัพยากรมนุษย์องค์กรภาครัฐ”. วารสารการเมืองการปกครอง 9,2: 200-215.
- ปณิชา รัชตะทรัพย์, ไพบุลย์ ช่างเรียน. (2554). "พลวัตรของวัฒนธรรมกับการบริหารองค์การ"
วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต 7, 1: 122-132
- ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. (วันที่ 13 ตุลาคม 2561). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 1
- เพ็ชรี รูปะวิเชตร. (2554). การเรียนรู้ลักษณะการจัดการ: การจัดการข้ามวัฒนธรรม.
กรุงเทพมหานคร: ดวงกลมพัลลภฯ.
- มณีวรรณ ฉัตรอุทัย. (2561). **ทุนมนุษย์: ขุมพลังและศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทย.**
วารสารบริหารธุรกิจนิด้า. เล่มที่ 22 เดือนพฤษภาคม 2561
- วาสนา ศรีอัครลาภ และจิราวรรณ คงคล้าย. (2559). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การแห่งยุค
สารสนเทศ **สู่องค์การยุคใหม่ในอนาคต**. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับ
ภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม –
สิงหาคม 2559
- สุรพงษ์ มาลี. [ออนไลน์]. **วัฒนธรรมการบริหารทรัพยากรบุคคล**. เข้าถึงจาก
https://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?bookID=1304&read=true&count=true
- องอาจ นัยพัฒน์. (2554). การออกแบบการวิจัย วิธีการเชิงปริมาณ **เชิงคุณภาพและผสมผสาน**
วิธีการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อนิษฐา หาญภักดีนิยม และจิตสุภา แกมทับทิม. (2561). “วัฒนธรรมองค์กรของระบบราชการ
ไทย”. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง 7,1: 343-351
- Gary Stanley Becker. (1964). **Human Capital: A Theoretical and empirical analysis, with special reference to education**. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rosdi, I. S., & Harris, H. (2011). “Human Resource Management Practices and organizational commitment: The Case of Academics in a Malaysian Higher Education Institution.” 2nd international conference on business and economic research (2nd icber 2011) proceeding (pp. 1155–1173).

แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เครื่องมือตรวจคำตอบปรนัย
ของภาควิชาศึกษาทั่วไป สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ZIPGRADE APPLICATION OF CHOICE ANSWER CHECKER
FOR THE GENERAL EDUCATION DEPARTMENT
BUNDITPATANASILPA INSTITUTE

ธนพัทธ์ ธรรมเจริญพงศ์*

Thanapat Thamcharoenpong*

บทคัดย่อ

บทความนี้แนะนำแนวทางการวัดและประเมินผลทางการศึกษาโดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษาแอปพลิเคชันซิปเกรด(ZipGrade) เป็นเครื่องมือตรวจคำตอบปรนัยผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหา ดังนี้ 1) แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) 2) ผลการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) ของภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี และ 3) สรุปผลการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เครื่องมือตรวจคำตอบปรนัยโดยการสัมภาษณ์ผู้สอนจำนวน 10 คน พบว่า ด้านการเข้าใช้แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) ช่วยในการตรวจคำตอบปรนัยได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว และประหยัดเวลาด้านความคุ้มค่าของแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) ผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและช่วยลดภาระงาน ในส่วนของผู้เรียนสามารถตรวจสอบผล การสอบได้อย่างรวดเร็วและด้านประโยชน์ที่สถานศึกษาได้รับ ได้ระบบการวัดและประเมินผลที่มี ประสิทธิภาพ ช่วยประหยัดงบประมาณ และสามารถแจ้งผลการเรียนได้รวดเร็วขึ้นและแบบสอบถาม ความคิดเห็นของผู้สอนจำนวน 15 คน พบว่า ผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการใช้แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เครื่องมือตรวจคำตอบปรนัยโดยภาพรวมในระดับมากที่สุด(\bar{X} = 4.64 , S.D. = 0.45)

คำสำคัญ : คำตอบปรนัย, แอปพลิเคชันซิปเกรด

* วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Chanthaburi College of Dramatic Arts , Bunditpatanasilpa Institute

Abstract

This article was presented guidelines for educational measurement and evaluation educational innovations used ZipGrade Application as tool choice answer checker. The author presents the content as follows 1) The ZipGrade Application 2) The effect of used ZipGrade Application for the General Education Department Chanthaburi Collage of Dramatic Arts and 3) Summary of used ZipGrade Application for educational measurement and evaluation by interview for 10 teachers found in accessing the ZipGrade Application helps to check the multiple choice answer checker precise fast and save time the value of the ZipGrade Application teachers use modern technology and reduced workload the students check the results of the exam quickly and the benefits of education received have an effective measurement and evaluation system save budget and report results faster. The satisfaction questionnaire to used ZipGrade Application of 15 teachers found the instructors are satisfied with the used of the ZipGrade Application was evaluated at a very highest level ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.45)

Key words: Choice checker, ZipGrade Application

บทนำ

เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในประเทศไทย ก่อให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาแนวใหม่ที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่ได้จำกัดอยู่ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว การนำแอปพลิเคชัน มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นอีกมิติหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญ และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่นำมาใช้ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและมีหลากหลาย ในด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนได้มีการใช้แอปพลิเคชันช่วยก่อให้เกิดประโยชน์ในการวัดผลในห้องเรียนยังช่วยให้สถาบันการศึกษาประหยัดค่าใช้จ่ายจากการเตรียมสอบและเป็นการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเกิดประโยชน์ช่วยให้ผู้สอนลดเวลาในการทำข้อสอบและจัดชุดทดสอบทางการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนในแต่ละเนื้อหาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้นในด้านของผู้เรียนเองก็จะได้ทราบข้อมูลและประเมินตนเองได้ว่าไม่เข้าใจเนื้อหาส่วนใดเพื่อจะได้อีกกลับไปทบทวนและทำความเข้าใจในเนื้อหานั้นอีกครั้งเหมือนสร้างแรงจูงใจในการเรียนและให้ผู้เรียนต้องเตรียมพร้อมในการเรียนอยู่เสมอ (กลุ่มบริษัททรู, ออนไลน์ : ภาณุวัฒน์ วรพิทย์เบญญา, 2558, น. 120-124)

ความสำคัญของการวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยการตรวจคำตอบปรนัยด้วยแอปพลิเคชัน ซิปเกรด (Application ZipGrade) ในฐานะผู้เขียนเป็นผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาและระดับปริญญาตรีของภาควิชาศึกษาทั่วไป สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาการศึกษาทั่วไป และด้านนาฏศิลป์ดนตรี ซึ่งประกอบไปด้วยหลายสาขาวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยผู้สอนต้องสอนหลายระดับชั้นทำให้การตรวจคำตอบของผู้เรียนในการสอบวัดผลระหว่างภาคและปลายภาคเรียนเป็นไปอย่างล่าช้า ส่งผลการแจ้งผลให้ผู้เรียนทราบผลช้า ดังนั้น แอปพลิเคชัน ซิปเกรด (Application ZipGrade) เป็นเครื่องมือในการช่วยลดภาระงานของผู้สอนและทำให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนได้รวดเร็ว อีกทั้งยังยกระดับสถานศึกษาในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ให้ทันสมัยก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์ ผู้เขียนบทความจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการตรวจคำตอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบในรายวิชาต่าง ๆ ให้มีความรวดเร็วเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในภาควิชาศึกษาทั่วไปให้มีความทันสมัยและตอบโจทย์การเรียนการสอนแนวใหม่ในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี

แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade)

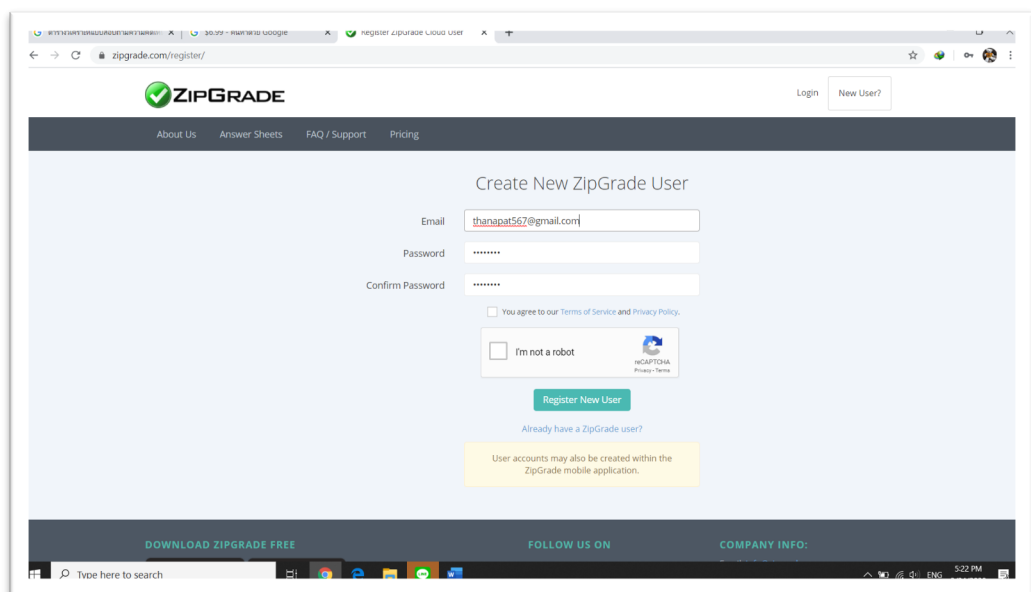
แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) คือ เครื่องมือสำหรับตรวจคำตอบประเภทปรนัยที่แสดงผลแบบทันที โดยใช้ร่วมกับกระดาษที่ทางแอปพลิเคชันนี้ได้ทำขึ้น ซึ่งมีลักษณะเด่น ได้แก่ สามารถรวบรวม จัดเก็บ และทำรายงานส่งผลให้ผู้สอนสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสอบมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องสแกนและการตรวจข้อสอบที่มีราคาแพง เป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับการสอนส่งผลให้ผู้เรียนได้รับผลป้อนกลับที่รวดเร็วและสามารถเห็นคะแนนผลการสอบได้ทันทีหลังสอบเสร็จ ผู้สอนสามารถดาวน์โหลดและพิมพ์ใบคำตอบจากเว็บ <http://www.zipgrade.com>

/forms/ สำหรับขั้นตอนการตอบผู้เรียนสามารถใช้ปากกาหรือดินสอดำฝนคำตอบลงในใบคำตอบ หลังจากเก็บกระดาษคำตอบ ผู้สอนสามารถใช้แอปพลิเคชันชิปเกรด (ZipGrade) ที่ดาวน์โหลดไว้บนอุปกรณ์พกพา สแกนไปที่กระดาษคำตอบ คะแนนจะแสดงและถูกจัดเก็บโดยอัตโนมัติ โดยผู้สอนสามารถใช้แอปพลิเคชันนี้ในการทบทวนผลการเรียนรายบุคคล นอกจากนี้สามารถวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนหรือเป็นกลุ่มได้รวมถึงใช้ในการวิเคราะห์หัวข้อสอบได้ด้วย (ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลขาจร สสส, 2561, น. 157 : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ออนไลน์)

ผลของการใช้งานแอปพลิเคชันชิปเกรด (ZipGrade) ของภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลป์ จันทบุรี

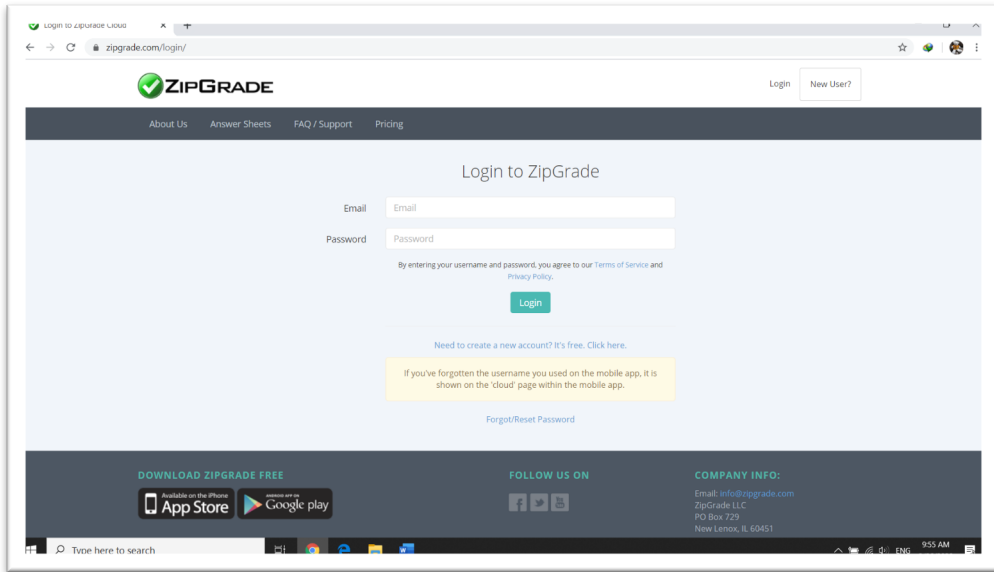
ภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ได้นำแอปพลิเคชันชิปเกรด (ZipGrade) มาใช้เป็นเครื่องมือตรวจคำตอบปรนัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 ในรายวิชากลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปดำเนินการสอนกับผู้เรียนระดับชั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา ซึ่งมีผู้สอนในภาควิชาการศึกษาทั่วไป จำนวน 15 คน ทางภาควิชา ได้มีประชุมและวางแผนการใช้งานของแอปพลิเคชันชิปเกรด (ZipGrade) ดังนี้

1. การสมัคร เป็นการสมัครสมาชิกผ่านเว็บไซต์ www.zipgrade.com ภาควิชาฯ ได้สมัครสมาชิกเป็นรายปีผ่านบัตรเครดิต เป็นจำนวนเงิน \$6.99 ต่อปี (229.81 บาท) และนำอีเมล (e-mail) พร้อมรหัสการเข้าใช้ (password) มอบแก่สมาชิกคณะครูผู้สอนจำนวน 15 คน เพื่อนำแอดเดสส์ไปเข้าใช้ Login to Zip Grade มีการใช้กับอุปกรณ์สมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ตโดยผ่านทั้งระบบปฏิบัติการ Android และทางระบบ iOS ดำเนินการจัดส่งรหัสการเข้าใช้งาน (password) ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

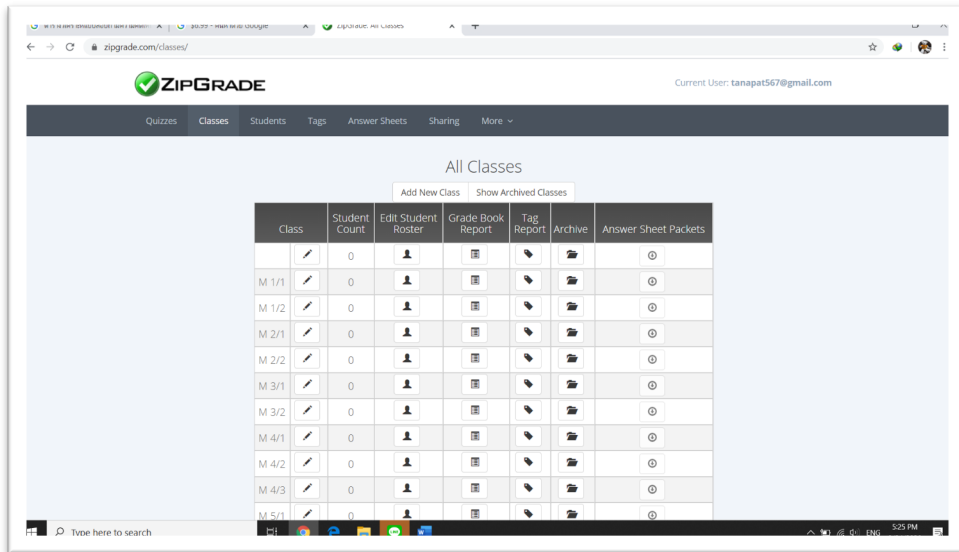
ภาพที่ 1 การสมัครสมาชิก แอปพลิเคชัน Zip Grade

ที่มา: ผู้วิจัย

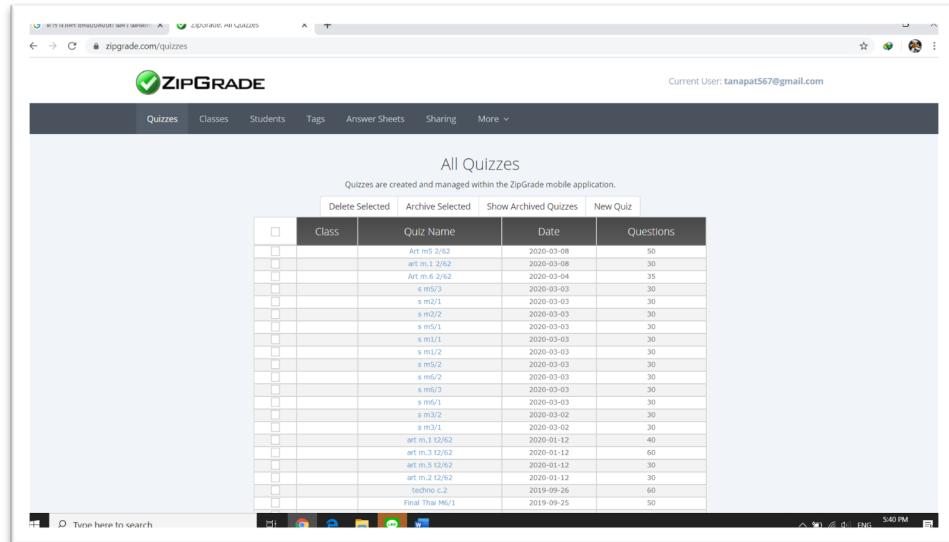

ภาพที่ 2 การเข้าใช้งาน (เมื่อมีแอคเคาท์แล้ว) การ Login to Zip Grade โดยใช้ Email และ password เดียวกัน เป็นกลุ่มสมาชิกภาคการศึกษาทั่วไป
ที่มา: ผู้วิจัย

2. ผู้สอนดำเนินการสร้างห้องเรียนเพื่อสร้างชุดคำตอบ

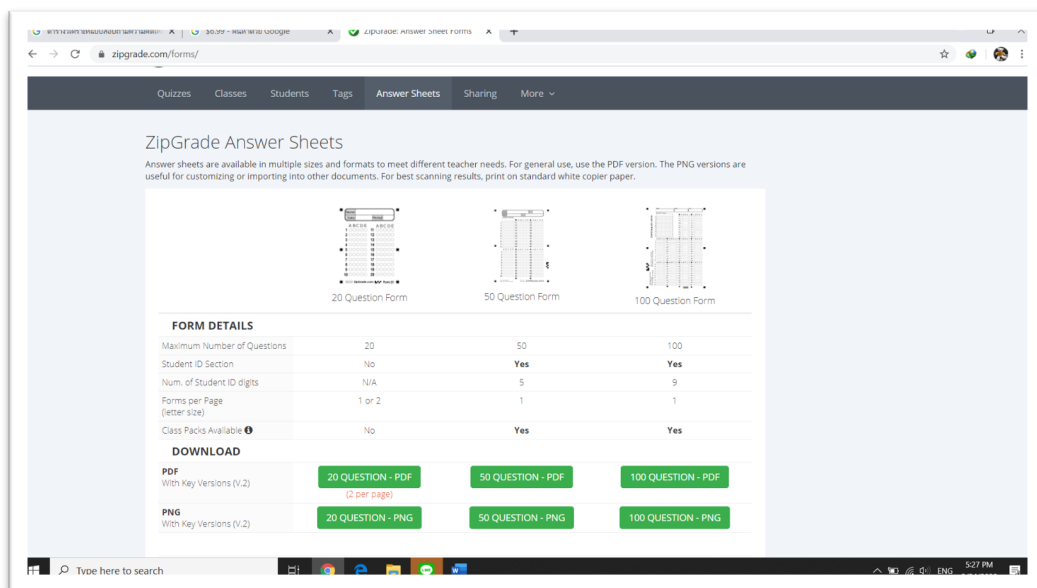

ภาพที่ 3 คณะครูอาจารย์แต่ละคนเข้าใช้การสร้างห้องเรียน เพื่อสร้างชุดคำตอบ
ที่มา: ผู้วิจัย

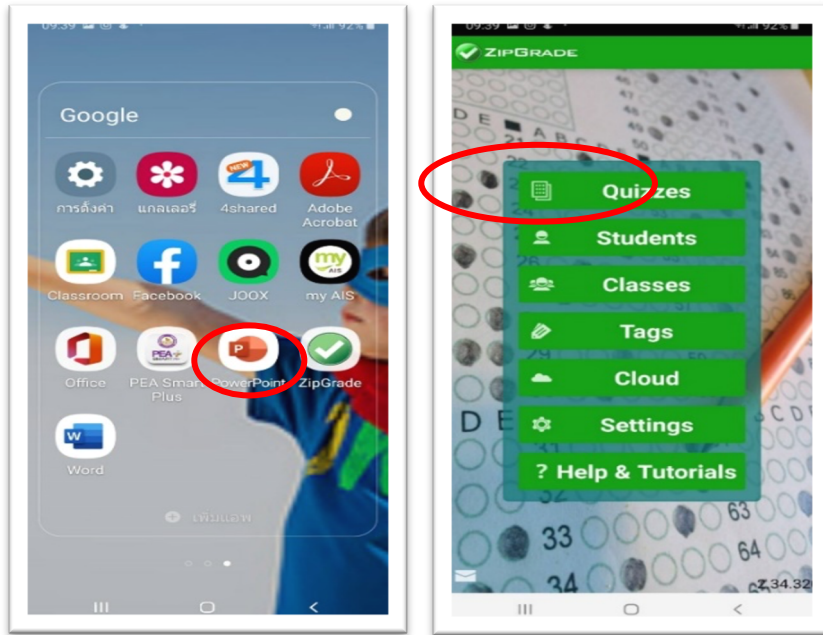
ภาพที่ 4 คณะครูอาจารย์ได้สร้างชั้นเรียนและรายวิชา ปรากฏในภาพรวม โดยกำหนด
ตั้งชื่อรายวิชา ระดับชั้น และปีการศึกษา ที่จดจำง่าย
ที่มา: ผู้วิจัย

3. การดาวโหลดกระดาษคำตอบปรนัย จากแอปพลิเคชันซีปเกรด (ZipGrade) แบ่งออกเป็น 2 กรณีดังนี้ คือ กรณีไม่นำรายชื่อผู้เรียนเข้าระบบและกรณีนำรายชื่อผู้เรียนเข้าระบบ โดยภาควิชาศึกษาทั่วไป ส่วนใหญ่ได้ใช้กรณีไม่นำรายชื่อผู้เรียนเข้าระบบ โดยสำรวจจำนวนรายวิชาและจำนวนข้อสอบ ถ้าข้อสอบจำนวน 40 ข้อ ให้เลือกสร้างชุดคำตอบจำนวน 50 ข้อคำถาม เป็นต้น เพื่อจัดเตรียมความพร้อมให้ผู้เข้าสอบ และอาจารย์ผู้ออกข้อสอบ การสั่งพิมพ์กระดาษคำตอบ (สกุลไฟล์ PDF และ PNG) จากระบบ ZipGrade

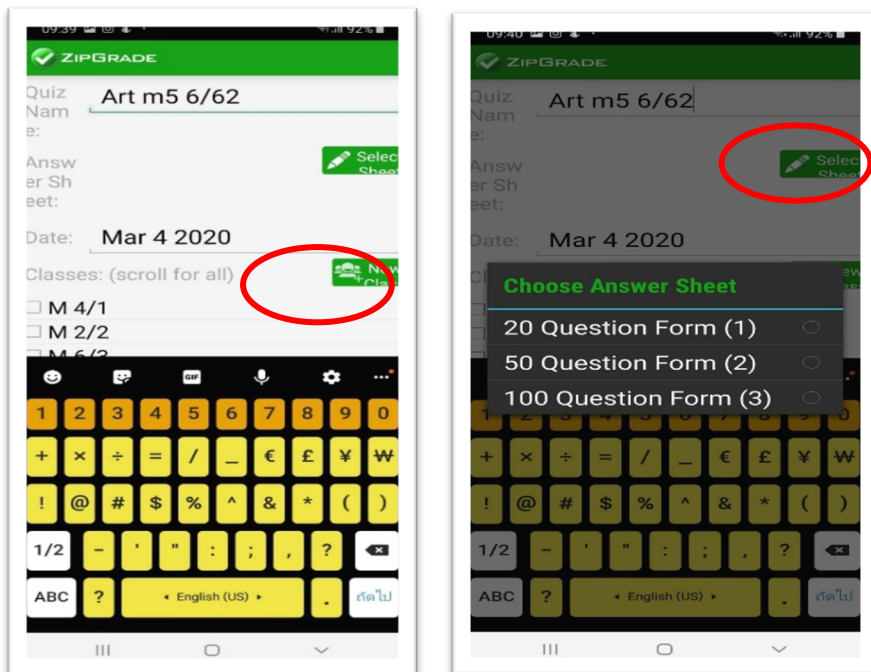
ภาพที่ 5 การดาวโหลดกระดาษคำตอบ
ที่มา: ผู้วิจัย

4. การตรวจกระดาษคำตอบปรนัยด้วยแอปพลิเคชัน Zip Grade

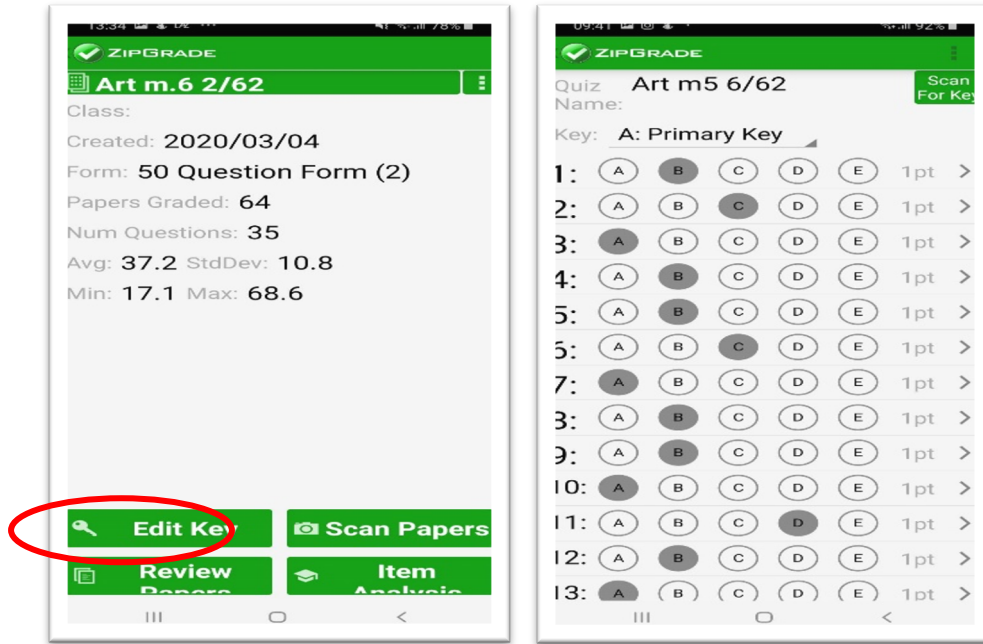
ภาพที่ 6 การใช้สมาร์ทโฟน ต้องการดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน Zip Grade และการสร้างเฉลยข้อสอบผ่านสมาร์ทโฟนเริ่มต้นที่ คลิก Quizzes

ที่มา: ผู้วิจัย

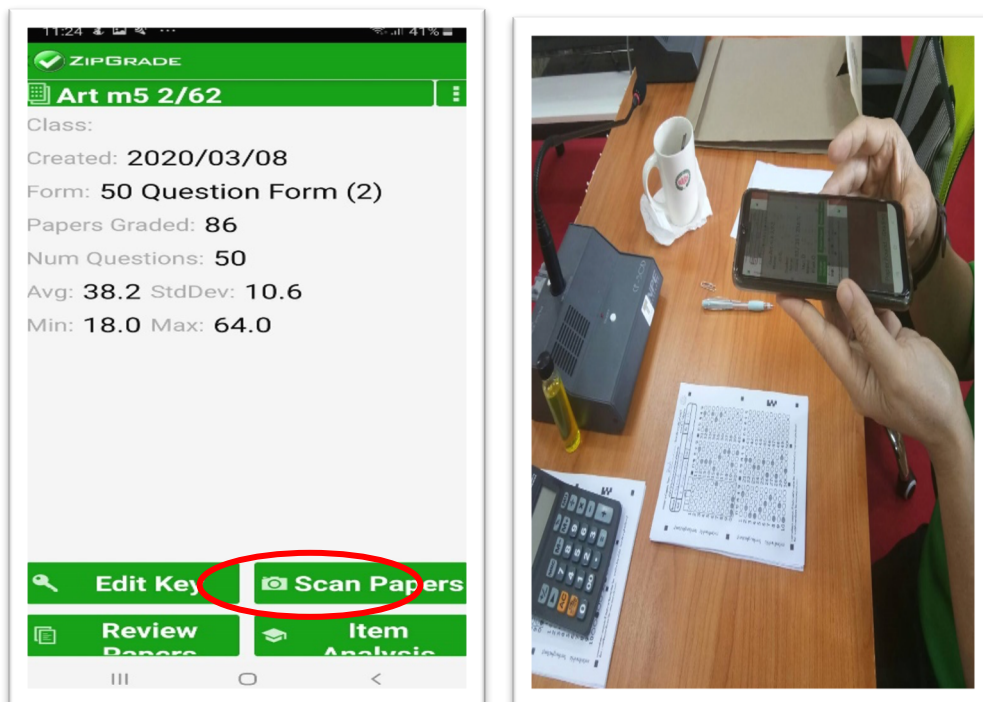

ภาพที่ 7 คลิก New Class กำหนด ตั้งชื่อรายวิชา ห้องเรียน ปีการศึกษา เลือก Select Sheet เพื่อเลือกจำนวนข้อสอบที่ต้องการ

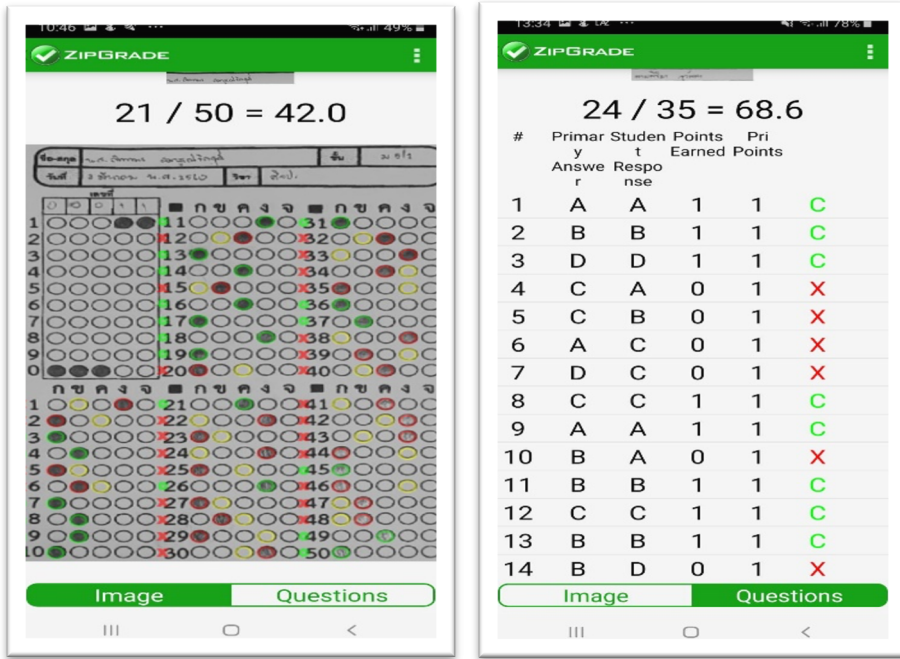
ที่มา: ผู้วิจัย

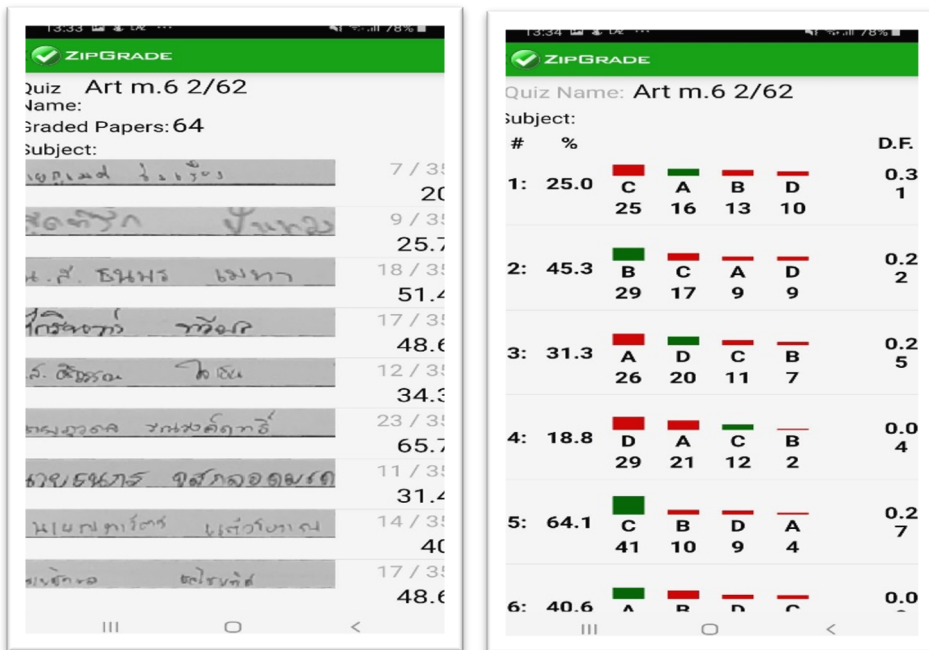
ภาพที่ 8 คลิก Edit Key เพื่อสร้างแบบเฉลยข้อสอบคำตอบ Zip Grade Answer Sheet
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 9 การตรวจข้อสอบให้คลิก Scan Papers โดยให้มุมสี่เหลี่ยม 4 จุดในจอสมาร์ทโฟน
ตรงกับจุดสี่เหลี่ยม บนกระดาษเฉลยข้อสอบ ทั้ง 4 ด้าน ระบบจะสแกนอย่างรวดเร็ว
ที่มา: ผู้วิจัย

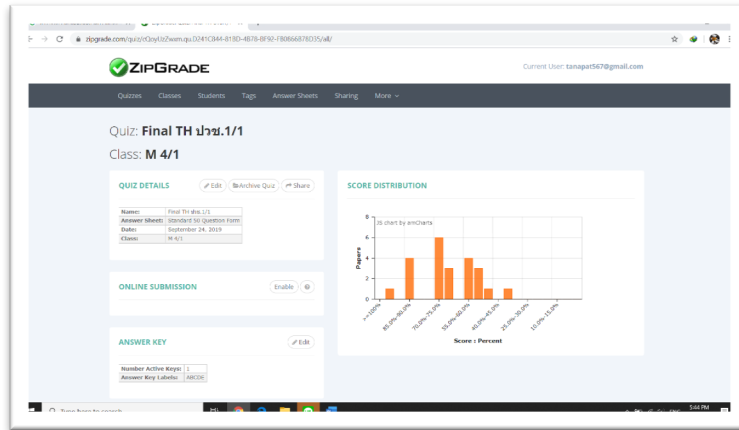

ภาพที่ 10 สามารถเช็คข้อมูลตอบผิดถูกของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้
 ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 11 การคลิก Review Papers จะปรากฏสัดส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ผู้เรียนทำข้อสอบ
 สถิติ Item Analysis สามารถตรวจสอบเช็คค่าความยากง่าย ของข้อสอบ

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 12 สามารถตรวจสอบผลสรุปผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ โดยแสดงผลในรูปแบบกราฟ และ Export Data เป็นไฟล์ CSV หรือเลือก PDF เพื่อนำข้อมูลไปเก็บไว้ที่ไดร์ฟของตนเอง หรือแชร์ไปในกลุ่ม line
ที่มา: ผู้วิจัย

สรุปผลการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เป็นเครื่องมือตรวจคำตอบปรนัย

จากการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เป็นเครื่องมือตรวจคำตอบปรนัยของภาคการศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ได้ทำแบบสอบถามความพึงพอใจและสัมภาษณ์ผู้สอนต่อการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) สรุปผลดังนี้

1. การประเมินความพึงพอใจใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เป็นเครื่องมือตรวจคำตอบปรนัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมิน ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวทำการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ตามสูตรของโรวินลลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1997)

ผู้เขียนใช้หลักทางสถิติช่วยในการสรุปผล โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านผลที่ได้ช่วยให้พิจารณาประสิทธิภาพการใช้งานของแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) ที่ใช้งานอยู่ในระดับใดส่วนการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินประสิทธิภาพการใช้งานของแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) ผู้เขียนได้ทำการแบ่งคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977)

ส่วนของการประเมินความพึงพอใจการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เป็นเครื่องมือตรวจคำตอบปรนัย ผู้เขียนได้นำเสนอทั้งรายด้านและภาพรวม โดยรายงานคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากผู้ประเมินคือ ผู้สอนของภาคการศึกษาทั่วไปจำนวน 15 คน เมื่อผู้สอนได้มีการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) ในการตรวจคำตอบปรนัยในรายวิชาที่รับผิดชอบสอนและทำการประเมินความพึงพอใจในการใช้งาน ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เป็นเครื่องมือตรวจคำตอบปรนัย แสดงในตารางที่ 1

**ตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เป็นเครื่องมือ
 ตรวจสอบคำตอบปรนัย**

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความพึง พอใจ
1. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก่อนเข้าสอบไม่ ยุ่งยากซับซ้อน ผู้สอนสามารถเตรียมการได้ทันเวลา	4.4	0.52	มากที่สุด
2. ขั้นตอนการใช้งาน มีความชัดเจน ไม่ยุ่งยาก สะดวก	4.4	0.52	มากที่สุด
3. มีเมนูคำสั่งที่ครอบคลุมต่อการใช้งาน	4.6	0.52	มากที่สุด
4. ช่วยให้การตรวจสอบมีความรวดเร็วและประหยัดเวลา	5.0	0.00	มากที่สุด
5. มีความแม่นยำในการตรวจสอบข้อสอบ	4.5	0.53	มากที่สุด
6. มีความสะดวกในการหาค่าความยากง่ายของข้อสอบ	4.2	1.23	มากที่สุด
7. สามารถช่วยลดภาระงานได้	4.6	0.70	มากที่สุด
8. ช่วยส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้	5.0	0.00	มากที่สุด
9. ช่วยให้ผู้เรียนทราบผลการสอบที่รวดเร็วขึ้น	5.0	0.00	มากที่สุด
10. สามารถนำไปใช้กับการตรวจสอบรายวิชาอื่นๆ ได้	4.7	0.48	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.64	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ความพึงพอใจการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เป็นเครื่องมือตรวจสอบคำตอบปรนัย โดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สอนมีความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เป็นเครื่องมือตรวจสอบคำตอบปรนัยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเฉพาะช่วยให้การตรวจสอบมีความรวดเร็วและประหยัดเวลา ช่วยส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ และช่วยให้ผู้เรียนทราบผลการสอบที่รวดเร็วขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 5.0 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.0 รองลงมา สามารถนำไปใช้กับการตรวจสอบรายวิชาอื่น ๆ ได้ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.7 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 และผู้สอนมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ มีความสะดวกในการหาค่าความยากง่ายของข้อสอบ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.2 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.23

2. แบบสัมภาษณ์การใช้แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เป็นเครื่องมือตรวจสอบคำตอบปรนัยทำการสัมภาษณ์ผู้สอนที่ใช้แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) โดยใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) (ชาย โพธิ์สีตา, 2556, น. 118) กับผู้สอนของภาควิชาศึกษาทั่วไปที่ใช้แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) เป็นเครื่องมือตรวจสอบคำตอบปรนัย จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ตามขั้นตอนของ ชาย โปธิสิตา (2556, น. 337-372) ทำการวิเคราะห์เนื้อหาที่โดยการถอดไฟล์บันทึกเสียงสัมภาษณ์ของผู้สอนหลักแต่ละคน การถอดความแบบคำต่อคำ แล้วนำมาจัดพิมพ์เป็นเนื้อหาในรูปแบบแฟ้มข้อมูล ทำการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาในแฟ้มข้อมูล พิสูจน์อักษร และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยจำแนกเนื้อหาตามประเด็นที่ได้เก็บข้อมูลมาการจัดระเบียบเนื้อหาข้อมูล เป็นขั้นตอนการอ่านเนื้อหาทั้งหมดของข้อมูลและเลือกบันทึกประเด็นหลัก และจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจนครบถ้วน การจัดกลุ่มข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการจำแนกประเด็น มาจัดกลุ่มตามเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ และการสรุปและการตีความจากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์และตีความจากการเนื้อหาที่ได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์ ทำการสรุปและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของคำบรรยาย ดังนี้

2.1 ด้านการเข้าใช้แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) ผู้สอนสามารถสมัครใช้งานง่าย รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน สามารถเข้าสู่ระบบโดยใช้ประโยชน์อีเล็ททรอนิกส์ (e-Mali) และสามารถกระทำได้ด้วยตนเอง ในส่วนของระบบปฏิบัติการมีความสะดวก เมนูคำสั่งความสะดวก ใช้งานง่าย หัวข้อหลักครอบคลุมการใช้งานชัดเจน ระบบครอบคลุมการใช้งานได้ดี มีการแบ่งให้ใช้งานได้ถูกต้อง

2.2 ด้านความคุ้มค่าของแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade)

2.2.1 สามารถจัดลำดับห้องเรียน รายชื่อนักเรียนได้ง่าย และชัดเจน ตรวจสอบได้ง่าย รายชื่อง่ายต่อการค้นหา การสร้างห้องเรียนและข้อมูลผู้เรียนสามารถสร้างและแก้ไขผ่าน โนบาย แอป (Mobile app)

2.2.2 การตรวจสอบข้อสอบมีความรวดเร็วและความแม่นยำในการประมวลผล สามารถตรวจสอบได้อย่างแม่นยำ เทียบตรงและถูกต้อง เชื่อถือได้ สามารถประหยัดระยะเวลาในการตรวจสอบ หากมีข้อผิดพลาดจะแจ้งเตือน

2.2.3 ความสะดวกรวดเร็วในการตรวจสอบ มีความสะดวก รวดเร็วในการตรวจมากขึ้น ทำให้ประหยัดเวลา สามารถใช้เวลาในการทำกิจกรรมอื่นได้ต่อไป ใช้งานง่าย สะดวก รวดเร็ว ทำให้ทราบผลได้ทันที และใช้เวลาในการตรวจไม่เกิน 3 วินาที ต่อ 1 แผ่น

2.2.4 การจัดเก็บข้อมูลที่ปลอดภัย สามารถดึงข้อมูลมาใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) ที่เชื่อมต่อกับอุปกรณ์สื่อสารที่หลากหลาย สะดวกในการเรียกดูข้อมูล แต่ไม่ปลอดภัยเนื่องจากการใช้แอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) แบบกลุ่ม ซึ่งใครก็สามารถดูข้อมูลได้ การจัดเก็บข้อมูลไม่ปลอดภัยเท่าที่ควร แต่สะดวกเวลาดึงข้อมูลมาใช้สามารถตรวจสอบกระดาษคำตอบและผลคะแนนได้ทุกเวลา

2.2.5 ความคุ้มค่าราคาค่าใช้จ่ายของแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) ราคาเหมาะสม สามารถประหยัดงบประมาณ ประหยัดเวลาในการตรวจสอบได้มาก ไม่จำกัดจำนวนผู้ใช้งานซึ่ง คุ้มค่ามากเพราะใช้งานแบบไม่จำกัด

2.3 ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade)

2.3.1 ประโยชน์ที่เกิดต่อผู้เรียน ผู้เรียนสามารถทราบผลคะแนนได้ทันที และ ทบทวนข้อสอบที่ตนเองทำผิดพลาดไปหรือทำไม่ได้ การสอบไม่ผ่าน มีความรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ เป็นมาตรฐาน สามารถนำไปปรับใช้กับการสอบที่ใช้กระดาษในลักษณะแนวเดียวกันได้

2.3.2 ประโยชน์ที่เกิดต่อผู้สอนที่ใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) มีความแม่นยำในการตรวจข้อสอบ และลดเวลาในการตรวจข้อสอบลง ประหยัดเวลา ทำให้ผู้สอนสามารถ ตรวจข้อสอบได้จำนวนมาก ในขณะที่ใช้เวลาในการตรวจข้อสอบน้อยลง การวัดและประเมินผลการ เรียนได้รวดเร็ว แจ้งผลสอบได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ผู้สอนสามารถทราบค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุดหรือสูงสุดของ คะแนนข้อสอบ และค่าสถิติของตัวข้อสอบด้วย

2.3.3 ประโยชน์ต่อสถานศึกษาต่อการใช้งานแอปพลิเคชันซิปเกรด (ZipGrade) สามารถนำเทคโนโลยีมาช่วยในด้านการวัดและประเมินผลสามารถตรวจข้อสอบได้อย่าง รวดเร็ว แม่นยำ เพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้สอนและผู้เรียนด้านนวัตกรรมการศึกษา มีความสมัยสะดวก รวดเร็วนอกจากนี้แล้วผู้เรียนที่ประเมินผลการเรียนไม่ผ่าน สามารถสอบใหม่ได้รวดเร็วขึ้น เมื่อ สถานศึกษาทราบข้อมูลของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่น้อยลง สามารถนำไปจัดการ มาตรฐานในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ดีขึ้น นอกจากนี้ช่วยประหยัดงบประมาณของ สถานศึกษาด้วย

รายการอ้างอิง

กลุ่มบริษัททรู. (2561). **รวมแอปพลิเคชันช่วยเรื่องการเรียนการสอน สำหรับห้องเรียน 4.0.**

[ออนไลน์]. เข้าถึงจาก

<http://www.truelookpanya.com/blog/content/65872/-tearttea-teaat>.

เชิดศักดิ์ ไอรรมณรัตน์. (2552). “การวิเคราะห์ข้อสอบปรนัย”. **เวชบันทึกศิริราช**. 2,1: 31-37.

ชาย โปธิสิตา. (2556). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ :

อมรินทร์พริ้นติ้งฯ.

ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง. (2561). **นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาใน ยุคการเรียนรู้ 4.0**. เชียงใหม่: ตองสามดีไซน์.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.(30 มกราคม 2563). **คู่มือการใช้งาน ZipGrade.**

[ออนไลน์]. เข้าถึงจาก

http://rcacademic.rpu.ac.th/uploads/userfiles/Manual_zipgrade.pdf

วุฒิพงษ์ ชินศรี และศิริวรรณ วาสุกกรี. (2558). “การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันสำหรับการวิเคราะห์

ข้อสอบปรนัย”. **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์**

10, 1: 1-17.

Best, J.W. (1977). **Research in Education**. Englewood Cliffs : Prentice-Hall.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1997). “On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. **Dutch Journal of Educational Research**. 2: 49-60.

**คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ :
ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน**

**CHARACTER STRENGTHS OF STUDENTS AT COLLEGE OF
DRAMATIC ARTS: SUCCESS COMPONENTS OF LEARNING
AND WORKING**

ธนพจน์ โปสมัคร*, ธนะดี สุริยะจันทร์หอม **, ศตายุ สองจันทร์***

Tanapot posamak*, Thanadee Suriyachanhom **, Satayu Songchan ***

บทคัดย่อ

คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งเป็นส่วนหนึ่งของจิตวิทยาเชิงบวกที่เน้นให้บุคคลให้ความสำคัญกับความคิด ความรู้สึก ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นด้านบวกของตนเอง โดยสามารถทำการวัดคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งได้ในแบบวัดออนไลน์ จำแนกคุณลักษณะออกเป็น 6 องค์ประกอบ และคุณลักษณะย่อย 24 ด้าน จากการศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งนั้นเป็นสิ่งที่มิอยู่ในทุกวัฒนธรรม และคุณลักษณะต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลนั้นถูกหล่อหลอมจากครอบครัว สถาบันการศึกษา และสังคม บทความนี้จึงได้นำเสนอเกี่ยวกับ 5 คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งสำคัญต่อนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ รวมถึงเสนอแนวทางสำหรับนักเรียน ผู้ปกครอง และครูอาจารย์ในการส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งให้โดดเด่นมากขึ้น อันจะส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงานต่อไป

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง นักเรียนนาฏศิลป์ ความสำเร็จ

Abstract

Character strength is one of the most important parts in positive psychology, emphasizing on thoughts, feelings and behaviors in positive ways. Character strengths can be measured in online measurement form. They can be characterized into 6 components and 24 sub-components. In this study, we found that the character strengths are in every culture and personal characteristics are instructed from family,

* วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Nakhon Ratchasima College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute

** ,*** มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Chang Mai Rajabhat University

educational institute and society. This article presents five important character strengths of students at College of Dramatic Arts. Besides, this article proposes guidelines to students, parents, and teachers for promoting and developing the character strengths with better outstanding in order to encourage the students to succeed in learning and working in the future.

Key words: Character strengths, Students at College of Dramatic Arts, Success

บทนำ

สถานศึกษาเป็นสถาบันที่สำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติ ให้มีความรู้ความสามารถ อบรมบ่มเพาะคุณลักษณะนิสัยต่างๆ ชัดเกลาสีที่ไม่ดี ไม่รู้ ให้กลายเป็นปัญญา อีกทั้งเป็นการวางรากฐานในการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของผู้เรียน ให้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ รู้จักช่วยเหลือ และ การเรียนรู้ที่จะเคารพกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกันในสังคม การเรียนการสอน กิจกรรมต่างๆในสถานศึกษาจึงเน้นในเรื่องการพัฒนาบุคคลให้เกิดความรู้ ความสามารถ ปลุกฝังสิ่งที่ดีงาม เพื่อเตรียมให้บุคคลเกิดความพร้อมในการออกสู่สังคม สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัวได้อย่างมีความสุข ซึ่งในปัจจุบัน สถานศึกษาโดยส่วนมากเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะเชิงวิชาการ การแข่งขัน การสอบเพื่อวัดความรู้ เพราะเชื่อว่าการที่ผู้เรียนมีความรู้เชิงวิชาการมากก็จะสามารถออกไปประกอบอาชีพตามที่ต้องการได้ สามารถทำงานได้อย่างมีความสุข แต่เมื่อบุคคลเผชิญกับความล้มเหลว ความผิดพลาดต่างๆในชีวิต ก็จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ที่สำคัญที่จะช่วยให้ฝ่าฟันอุปสรรค (Face of setbacks) ยึดหยัดแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดด้วยความกล้าหาญ อย่างมีความหวัง (Hope) และ มีความสุข (Happiness) ซึ่งเป็นคุณลักษณะ (Characters) ที่สามารถช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต ควบคู่กับความสามารถทางสติปัญญา (Cognitive Skills) (Heckman and others, 2009)

วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นสถาบันศึกษาในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม โดยจัดการเรียนการสอนได้ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานวิชาชีพเฉพาะถึงระดับปริญญาเอก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จัดการศึกษาและส่งเสริมวิชาการ ตั้งแต่ระดับพื้นฐานวิชาชีพถึงวิชาชีพชั้นสูง ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ และทัศนศิลป์ ทั้งไทยและสากล (กองนโยบายและแผนสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม, 2554) และ ตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้การศึกษาและส่งเสริมวิชาการตั้งแต่ระดับพื้นฐานวิชาชีพถึงวิชาชีพชั้นสูง ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ ช่างศิลป์ทั้งไทยและสากล รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำการสอน ทำการแสดง ทำการวิจัยและให้บริการทางวิชาการ ตลอดจนส่งเสริม สืบสาน สร้างสรรค์ ทะนุบำรุง และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายของชุมชนในท้องถิ่น (กองนโยบายและแผน, 2554, น. 11) ดังนั้น การผลิตผู้เรียนของสถาบันจึงจะเน้นอยู่ 2 ส่วนใหญ่ๆ คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ มีทักษะในวิชาชีพ และการส่งเสริม สืบสาน รักษาศิลปวัฒนธรรม ซึ่งผู้เรียนที่มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน (love of learning) ทั้งวิชาการและวิชาชีพ มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ในการประดิษฐ์ทำทาง มีความพยายาม (Persistence) ในการฝึกซ้อม เป็นต้น

ในบทความนี้จึงจะกล่าวถึงความหมาย องค์ประกอบ และแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง (Character Strengths) ของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ภายใต้แนวคิดของ Martin Seligman และ Christopher Peterson

ที่มาของจุดแข็งของบุคคล

จิตวิทยา (Psychology) เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อที่จะเข้าใจ แก้ไขปรับเปลี่ยน และควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ แต่ในมุมมองของจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology) เป็นศาสตร์ที่เน้นการเห็นคุณค่า จุดเด่นต่างๆในตัวบุคคลเพื่อส่งเสริมให้มีคุณภาพในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น (Csikszentmihalyi & Seligman, 2000) ศาสตราจารย์ Martin Seligman อธิบายว่าจิตวิทยาเชิงบวกเป็นศาสตร์ที่พยายามศึกษาและค้นหาจุดแข็งและความดีของมนุษย์ เช่น การมองโลกในทางบวกหรือแง่ดี ความรู้สึกมีคุณค่า ความหวังและความสุข จึงพยายามหาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีเหล่านี้เพื่อช่วยเติมเต็มชีวิตของมนุษย์ให้มีความหมายและมีความสุขสมบูรณ์ (ชนมน สุขวงศ์, 2560) ซึ่งนักจิตวิทยาเชิงบวกจะให้ความสนใจในประเด็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจิตวิทยาเชิงบวกอยู่ 4 ประเด็นได้แก่ 1.ประสบการณ์เชิงบวก เช่นความสุข ความสนุกสนาน 2.จิตลักษณะที่มีความคงทนภายในบุคคล เช่น พรสวรรค์ ความพยายาม 3.ความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบุคคลกับกลุ่ม เช่น เพื่อน สมาชิกในครอบครัว และ 4.สถาบันที่ส่งผลในเชิงบวกต่อบุคคล เช่น สถานศึกษา สถาบันครอบครัว (ศรีณีย์ พิมพ์ทอง, 2557) ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับจิตวิทยาเชิงบวกก็จะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการสร้างเสริมคุณลักษณะที่ดีให้แก่ นักเรียน เยาวชน เช่น การศึกษาเรื่องจิตวิทยาเชิงบวกและคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง : การประยุกต์คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งเป็นพื้นฐานของการให้คำปรึกษาในโรงเรียน ที่แสดงให้เห็นว่าการเน้นพัฒนาพื้นฐานของจิตวิทยาเชิงบวกที่เป็นความสุข และความสมหวังของเด็กๆและเยาวชนมีประโยชน์มากกว่าการเน้นไปที่การแก้ไขปัญหา ในการวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อลักษณะที่เป็นจุดแข็ง โดยการพัฒนาคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งนั้นมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตและความ เป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน (Park & Peterson, 2018) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับ 7 คุณลักษณะเด่นของคนไทยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตและการทำงาน พบว่า คุณลักษณะเด่นของคนไทยได้แก่ ความยุติธรรม ความกตัญญู ความ เป็นส่วนหนึ่ง ความสามารถในการรัก ความซื่อสัตย์ ความใจดี และความเป็นผู้นำ มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจในการทำงานของคนไทย จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า คุณลักษณะเด่นของมนุษย์มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อระดับความสุขที่เพิ่มขึ้นทั้งในแง่การดำเนินชีวิต และการทำงาน (ธนยศ ศิริดำรงศักดิ์, พรรณระพี สุทธิวรรณ, กุลยา พิสิษฐ์สังฆการ, 2552)

จากความสำคัญของคุณลักษณะเชิงบวกต่างๆ ทำให้นักจิตวิทยาได้เริ่มแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะเชิงบวกของบุคคล ซึ่งคุณลักษณะสำคัญที่สามารถช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตทั่ว ๆ ไป นอกจากจะต้องอาศัยความสามารถทางเขาวนปัญญา

(Cognitive Skills) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion quotient) ความฉลาดในการเข้าสังคม (Social intelligence) ยีน (Gene) พรสวรรค์ (Talent) ความมีเสน่ห์ (Charisma) รูปลักษณ์ภายนอก (Good looks) ร่างกายที่แข็งแรง (Physical health) แล้วยังต้องอาศัยลักษณะนิสัย (Characters) (Heckman et al., 2009) ที่จะส่งเสริมในการเรียน การทำงาน ให้ประสบความสำเร็จ เช่น การมีความคิดสร้างสรรค์ การรักในการเรียนรู้ การควบคุมและกำกับตนเอง มีความรับผิดชอบ และการมีความกระตือรือร้นหมั่นฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ

องค์ประกอบของคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง

องค์ประกอบต่างๆของคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง ได้มาจากการกำหนดเกณฑ์จากผู้ที่มีลักษณะจุดแข็งเฉพาะตัวจำนวนหลายคนมาทำการระดมสมองและการศึกษาทบทวนการวิจัย ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งสามารถแบ่งออกได้ทั้งหมด 6 ด้าน ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ (Peterson & Seligman, 2004) มีรายละเอียดดังนี้

ด้านที่ 1 ปัญญาและความรู้ (Wisdom and Knowledge) หมายถึง พลังแห่งสติปัญญาที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะและการใช้ความรู้ ประกอบด้วย

1.1 ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน และเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดแนวทางกรอบแนวคิดในการทำสิ่งต่าง ๆ เช่น ศิลปินที่ไม่จำกัดความสำเร็จของงานที่ทำ

1.2 ความอยากรู้ ใฝ่รู้ ความสนใจ (Curiosity) การให้ความสนใจ ใส่ใจอย่างสม่ำเสมอ ไม่หยุดยั้งต่อประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง เช่นการค้นหาสิ่งที่ตัวเองสนใจ

1.3 การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง (Open-mindedness) คือ การพิจารณาและตรวจสอบจากทุกแง่มุมอย่างรอบคอบ ไม่ด่วนสรุป สามารถปรับเปลี่ยนความคิดตามหลักฐานตามที่ปรากฏได้อย่างเป็นธรรมชาติ

1.4 รักในการเรียนรู้ (Love of Learning) คือ การเรียนรู้ในทักษะใหม่ๆ หัวข้อ และ ความรู้ ย่อยอื่น ๆ จะเป็นการเรียนรู้แบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ มีความสัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัดของใฝ่รู้และการค่อยๆจดจำสิ่งที่เป็นความรู้เข้าไปอย่างเป็นระบบ

1.5 ทักษะ /มุมมอง (Perspective) คือ การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษาอย่างชาญฉลาดแก่บุคคลอื่น มีมุมมองการมองที่สามารถเข้าใจตนเองและบุคคลอื่น

ด้านที่ 2 ความกล้าหาญ (Courage) ความเข้มแข็งทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะบรรลุเป้าหมาย เผชิญหน้ากับความขัดแย้งทั้งภายในตนเองและความขัดแย้งภายนอก ประกอบด้วย

2.1 กล้าเผชิญต่อความเจ็บปวด (Bravery) ไม่หวาดกลัวต่อการถูกคุกคาม สิ่งที่ทำทนาย หรือ ความเจ็บปวด กล่าวในสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าจะต้องเป็นฝ่ายตรงข้าม เลือกรับในสิ่งที่ถูกต้องแม้จะไม่มีคนชื่นชม

2.2 การยืนหยัดไม่ยอมแพ้ (Persistence) การทำสิ่งต่าง ๆ ต่อไปแม้จะมีอุปสรรค และมีความสุขเมื่องานนั้นเสร็จสมบูรณ์

2.3 ความซื่อสัตย์ (Integrity) การพูดความจริง เปิดเผยตัวตนอย่างจริงใจและทำหน้าที่ด้วยความจริงใจ อย่างถูกต้อง กระทำได้อย่างไม่ฝืนลำบากใจ และมีความรับผิดชอบต่อความรู้สึกและการกระทำของตัวเอง

2.4 ความกระตือรือร้น (Vitality) การทำให้ชีวิตเต็มไปด้วยความตื่นเต้น และ เต็มไปด้วยพลังงาน ไม่ละทิ้งงานกลางทาง หรือทำงานอย่างครึ่งๆกลางๆ และ ใช้ชีวิตในการทำกิจกรรมที่ตื่นเต้นท้าทายเต็มไปด้วยความรู้สึกมีชีวิตชีวา

ด้านที่ 3 มนุษยธรรม (Humanity) ความเข้มแข็งในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น โดยให้ความสนใจ ใส่ใจและเป็นมิตรกับบุคคลอื่น ประกอบด้วย

3.1 ความรัก (love) การให้คุณค่ากับความสัมพันธ์ การแบ่งปันและความห่วงใยซึ่งกันและกันโดยเฉพาะกับคนที่อยู่รอบ ๆ ตัว

3.2 ความเอื้อเฟื้อ (Kindness) การให้ความช่วยเหลือและการกระทำที่ดีกับบุคคลอื่น เช่น การช่วยเหลือและการดูแลคนอื่น

3.3 ความฉลาดทางสังคม (social intelligence) การตระหนักรู้ถึงธรรมชาติของแรงจูงใจ ความรู้สึกของตัวเองและบุคคลอื่น รู้ถึงขอบเขตว่าควรหรือไม่ควรทำอะไรตามบรรทัดฐานของสังคม

ด้านที่ 4 ความยุติธรรม (Justice) ความเข้มแข็งในการเป็นพลเมืองเป็นพื้นฐานของความแข็งแกร่งของคนในสังคม ประกอบด้วย

4.1 ความเป็นพลเมือง (Citizenship) การทำงานเป็นทีมเป็นกลุ่ม รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

4.2 ความเป็นธรรม (Fairness) ให้สิ่งต่าง ๆ กับทุกคนด้วยหลักการแนวคิดที่เหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน และ ตัดสินด้วยความยุติธรรม ไม่ปล่อยให้ความคิดเห็น และความรู้สึกส่วนตัวในการตัดสินบุคคลอื่น

4.3 ความเป็นผู้นำ (Leadership) การส่งเสริมให้หนึ่งในสมาชิกได้กระทำบางอย่างในช่วงเวลาหนึ่งที่เหมาะสมเพื่อความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม ให้องค์กรขับเคลื่อนและมองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้น

ด้านที่ 5 การควบคุมอารมณ์ (Temperance) เป็นความเข้มแข็งในการปกป้องบุคคลจากข้อขัดแย้งที่มากเกินไป ประกอบด้วย

5.1 การให้อภัยและความเมตตา (Forgiveness and Mercy) การให้อภัยกับบุคคลที่ทำความผิด ยอมรับในข้อบกพร่องของคนอื่น ให้ออกาสในการแก้ไขความผิดและไม่คิดแค้น

5.2 ความอ่อนน้อมถ่อมตน (Humility) การให้ความสำคัญเป็นสิ่งที่ยังบอกความเป็นตัวตนพยายามทำให้ตนโดดเด่นเหนือคนอื่น ไม่คิดว่าตนพิเศษกว่าคนอื่น

5.3 ความรอบคอบ (Prudence) การเลือกแนวทางเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงและระมัดระวังเพื่อไม่ให้เสียใจในภายหลัง

5.4 การกำกับตนเอง (Self-regulation) การควบคุมความรู้ และการกระทำถูกต้องตามระเบียบวินัย และการควบคุมอารมณ์

ด้านที่ 6 การเข้าใจความจริงของชีวิต (Transcendence) เป็นความเข้มแข็งในการเข้าใจถึงความหมายของการมีชีวิต ประกอบด้วย

6.1 การประเมินค่าความงามและเป็นเลิศ (Appreciation of beauty and excellence)

การสังเกตในการประเมินความงามและความเป็นเลิศ หรือทักษะความสามารถในความแตกต่างของแต่ละบุคคล จากธรรมชาติสู่ศิลปะ ศิลปะสู่ความเป็นวิทยาศาสตร์เป็นประสบการณ์ในทุก ๆ วัน

6.2 ความกตัญญู (Gratitude) การตระหนักและขอบคุณสำหรับสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้น สละเวลาเพื่อแสดงออกถึงการขอบคุณ

6.3 ความหวัง (Hope) การคาดการณ์สิ่งดีที่สุดในอนาคตและการทำงานถึงการประสบความสำเร็จ มีความเชื่อถึงการมีอนาคตที่ดี

6.4 การมีอารมณ์ขัน (Humor) ความชอบในการหยอกล้อและการทำผู้อื่น ยิ้มและหัวเราะ การมองแต่ส่วนที่ดี และทำให้เป็นเรื่องตลก(โดยไม่จำเป็นต้องบอกให้ทำ)

6.5 ความเชื่อในเรื่องจิตวิญญาณ (Spirituality) การมีความเชื่อที่สอดคล้องเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย ความหมายของจักรวาล มีความเชื่อเกี่ยวกับความหมายของชีวิตที่ได้ถูกกำหนดไว้

คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์

จากองค์ประกอบของคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งจะพบว่า มีคุณลักษณะบางประการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ อีกทั้งการประชุมเศรษฐกิจโลก หรือ World Economic Forum ได้มีข้อเสนอที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีทั้งหมด 16 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นสามหัวข้อหลัก คือความรู้พื้นฐาน (Foundational literacies) ความสามารถ (Competencies) และลักษณะนิสัย (Character qualities) ซึ่งด้านลักษณะนิสัย ประกอบด้วย ช่างคิดช่างสงสัย (Curiosity) มีความคิดริเริ่ม (Initiative) มีความอดทนมุมานะ (Persistence/Grit) มีความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) มีภาวะผู้นำ (Leadership) และมีความตระหนักรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Awareness) นอกจากนี้คุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์จะมีต้อง

ความอดทน หนักแน่น มีความรับผิดชอบ อดทนต่อการถูกวิพากษ์วิจารณ์และมีการมองโลกในแง่ดี เพื่อเป็นกำลังใจในการปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างกริท (Grit) ของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม (ธนพจน์ โปสมัคร, 2560) พบว่า นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ การมีความรัก ความศรัทธาในสาขาวิชาที่เลือกเรียน (Love and faithfulness in related field) มีความสามารถในการจดจ่อกับเป้าหมาย (Concentration for Goal) มีความปรารถนาอย่างแรงกล้า (Desire) มีความกระตือรือร้นหมั่นฝึกฝนอยู่เสมอ (Eagerness) และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) มีความอดทน (Tolerance) มีความพยายาม (Effort) มีความตั้งใจแน่วแน่ (Determination) และมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค (Ability to overcome obstacles) ซึ่งพบว่าส่วนหนึ่งของการพัฒนากริทที่มีส่วนที่เป็นคุณลักษณะเดียวกันกับคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งบางประการที่เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน

การพัฒนาคุณลักษณะนิสัย หรือ การพัฒนาคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง เป็นคุณสมบัติที่เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน เช่น การมุ่งมั่นไม่ยอมแพ้ง่ายๆ การควบคุมตนเอง การมองโลกในแง่ดี ความกระตือรือร้น ความใฝ่รู้ ความตื่นตัว ความกตัญญูและทักษะทางสังคม ลักษณะนิสัยเหล่านี้ส่งผลดีทั้งการเรียนและการใช้ชีวิตในระยะยาว (Tough, 2012) ต่อให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่พัฒนาตนเองและอยู่อย่างมีความสุขมากยิ่งขึ้น

การวัดคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง

คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง (Character Strengths and Virtues) สามารถแบ่งตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ได้ทั้งหมด 24 ด้านตามแนวคิดของ Martin Seligman และ Christopher Peterson ที่ได้จากการสำรวจและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และใช้หลักการวิจัยในการแบ่งหมวดหมู่ของแต่ละคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง (Peterson & Seligman, 2004) ซึ่งแบบวัดคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งเป็นลักษณะของการตรวจสอบตนเอง (Self-report) ซึ่งโดยส่วนมากแบบวัดทางสังคมศาสตร์บางครั้งอาจทำให้เกิดความสงสัย ไม่นั่นใจเมื่อได้ผลลัพธ์ของคุณลักษณะจุดแข็งที่ดีจากการสำรวจหรือการสัมภาษณ์ด้วยการกรอกข้อมูลประเมินด้วยตนเอง (Crowne & Marlowe, 1964) ซึ่งในแบบวัดคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งได้อธิบายถึงข้อได้เปรียบของจิตวิทยาเชิงบวกว่า บุคคลแต่ละคนต้องมีความเชื่อใจและทราบเกี่ยวกับปัญหาของตนเอง ยกเว้นแต่บุคคลที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด หรือ โรคที่มีพฤติกรรมรับประทานอาหารที่ผิดปกติ (eating disorder) ที่ต้องอาศัยการประเมินจากนักจิตวิทยามากกว่าการประเมินด้วยการตรวจสอบตนเอง (Peterson & Seligman, 2004) การวัดคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งทั้งหมด 24 ด้าน เป็นการเน้นเรื่องของการสร้างความสุขหรือสุขภาวะในเชิงจิตวิทยา (Psychological well-being) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งในแต่ละด้าน Values in Action Inventory of Strengths (VIA-IS) ทั้งหมด 240 ข้อ

ซึ่งแบบวัดดังกล่าวมีผู้แปลเป็นภาษาไทย โดยได้รับอนุญาตจาก Dr.Heal H Mayerson ประธานสถาบัน The Value in Action Institute, Cincinnati OHIO ประเทศสหรัฐอเมริกา (ชญศ ศิริดำรงศักดิ์, พรณระพี สุทธิวรรณ, กุลยา พิสิษฐ์สังฆการ, 2552) หรือ ผู้ที่สะดวกทางออนไลน์ ต้องการประเมินคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งของตนเองสามารถตอบแบบวัดทั้งสองประเภทได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แบบสอบถามถูกจัดทำเป็นภาษาอังกฤษในรูปแบบของแบบสอบถามออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยสามารถเข้าถึงได้ที่ <http://www.viacharacter.org> ซึ่งเมื่อได้ลงทะเบียนในเว็บไซต์และตอบแบบสำรวจแล้ว จะได้รับข้อมูลตอบกลับเกี่ยวกับระดับของคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งที่ของตนเองในแต่ละองค์ประกอบ (ศรีณย์ พิมพ์ทอง, 2557) ถึงแม้ว่าคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งตาม 24 ด้านจะถูกกำหนดขึ้นและเชื่อว่าเป็นคุณลักษณะเด่นที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่มนุษย์ทุกคนจะต้องมี แต่ในการวัดคุณลักษณะตามแบบวัดนั้นแต่ละบุคคลอาจจะมีคุณลักษณะเด่นมากน้อยไม่เท่ากันหรือแตกต่างกันไป ซึ่งในการวัดคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งทาง Peterson และ Sligman ได้ชี้แจงว่าคุณลักษณะต่าง ๆ ทั้ง 24 คุณลักษณะมีความเป็นสากล (ชญศ ศิริดำรงศักดิ์, 2552) เป็นคุณลักษณะที่ทุกวัฒนธรรมนั้นมีเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ดังนั้นไม่ว่าผู้ที่สนใจจะอยู่ในวัฒนธรรมใดก็สามารถใช้แบบวัดคุณลักษณะได้เหมือนกัน และสามารถค้นหาจุดแข็งของตนเองได้โดย การสังเกตคุณลักษณะของตนเองที่สามารถทำได้ดีกว่าคนอื่น ๆ เป็นลักษณะนิสัย ความมีจริยธรรมเฉพาะตัวที่โดดเด่นที่สามารถใช้ร่วมกับความรู้ที่มี การค้นหาคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งโดยสำรวจตัวเองอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ทราบคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งของตนเองในเบื้องต้นได้

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง

การพัฒนา ส่งเสริมให้นักเรียนนั้นมีคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งนอกจากจะถูกหล่อหลอมจากสถาบันครอบครัวแล้ว สถาบันการศึกษาเป็นส่วนสำคัญต่อการสร้างคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งที่ถูกก่อร่างมาจากสถาบันครอบครัว หน้าที่ของครู อาจารย์ในสถานศึกษาต้องเริ่มจากการปรับความคิดที่มีต่อศิษย์ การฝึกหัด การมองโลกในแง่ดี การกระตุ้นให้เด็กใฝ่รู้ใฝ่เรียน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของศิษย์นั้นจะเปลี่ยนแปลงที่มีความหมายและยั่งยืนเริ่มที่ “กระจก” คือ ครูต้องประเมินตนเอง ผ่านการใคร่ครวญสะท้อนคิดว่า มีการเพิ่มความท้าทาย มีความคิดในเชิงบวกต่อความสำเร็จและความมานะพยายามของนักเรียนในชั้นหรือไม่ แล้วจึงตัดสินใจในการทำหน้าที่ “ครูเพื่อศิษย์” ที่เน้นการสร้างชุดความคิด และทักษะเพื่อบรรลุความสำเร็จระดับ mastery ให้แก่ศิษย์หรือไม่ (วิจารณ์ พานิช, 2562)

จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง (Character Strengths and Virtues) ของ Martin Seligman และ Christopher Peterson แบ่งองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ได้ทั้งหมด 24 ด้าน ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ พบว่า คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งสำคัญ 5 ด้าน ที่ช่วยส่งเสริมการเรียน การทำงาน ของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ให้ประสบความสำเร็จ โดยเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

1. ความอ่อนน้อมถ่อมตน (Humility) คุณลักษณะความอ่อนน้อม มักจะเป็นสิ่งที่ เป็นภาพลักษณ์ที่โดดเด่นของนักเรียนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ด้วยความอ่อนน้อมของการแสดง วัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา เช่น พิธีไหว้ครู การเคารพผู้อาวุโส เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความอ่อนน้อม ถ่อมตนของความเป็นนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนยศ ศิริดำรงศักดิ์ (2552) ที่มองว่าความสุภาพอ่อนน้อมและความถ่อมตน เป็นเรื่องของ การให้เกียรติ เพราะในวัฒนธรรมไทยยังยึดติดในระบบศักดินา ผู้ใหญ่ ผู้น้อย ส่งผลให้การอ่อนน้อม การมีสัมมาคารวะ การให้เกียรติระหว่างผู้ใหญ่และผู้เยาว์

ความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นลักษณะของคนที่มีรู้จักจุดแข็งและข้อจำกัดของตนเอง ความอ่อนน้อมถ่อมตนยังแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงที่แข็งแกร่งระหว่างความอ่อนน้อมถ่อมตนและความใจกว้าง คนอ่อนน้อมถ่อมตนย่อมมีโอกาสเปิดรับความรู้ หรือความปรารถนาดีจากผู้คนรอบข้าง ได้ โดยสามารถพัฒนาคุณลักษณะความอ่อนน้อมถ่อมตน (Humility) ได้ดังนี้

1.1 สร้างคุณค่าและความมั่นใจในตนเอง สิ่งนี้กระตุ้นให้พวกเขาเกิดการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง และความเชื่อมั่นที่ดีจะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาพฤติกรรมอ่อนน้อมถ่อมตน

1.2 ตระหนักในความรู้ความสามารถของตนเองอย่างแท้จริง พร้อมให้ความช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ ด้วยความจริงใจ เต็มใจ

1.3 เสริมสร้างความนับถือตนเอง เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องเข้าใจว่าความถ่อมตนพัฒนาจากฐานของความแข็งแกร่งความเชื่อและความมั่นใจในตนเอง

1.4 ศึกษาความอ่อนน้อมถ่อมตน ผ่านเรื่องราวจากหนังสือ ภาพยนตร์ หรือเรื่องราววิธีที่ดี ที่จะเห็นความนอบน้อม และสะท้อนถึงการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความอ่อนน้อมถ่อมตน

1.5 ครู อาจารย์สร้างความเข้าใจเรื่องความล้มเหลวในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นปกติ เป็นส่วนสำคัญที่จะน้อมนำมาสู่การพัฒนา นักเรียนควรได้รับการสอนให้ยอมรับและขอภัยในความผิดพลาด

1.6 พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ แสดงตนเป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อทุกสรรพสิ่ง ให้นักเรียนได้เห็นทั้งในบ้านและนอกบ้าน สอนให้เขาได้รับรู้ถึงคุณค่าของการเป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน

1.7 พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์สอนให้รู้จักการขอโทษ ขอภัยในเวลาที่เหมาะสม และจริงใจ เป็นองค์ประกอบสำคัญของความอ่อนน้อมถ่อมตน และสอนให้รู้สึกขอบคุณทุกโอกาสที่เราได้รับความกรุณาจากสรรพสิ่ง

2. รักในการเรียนรู้ (Love of Learning) คุณลักษณะของการรักในการเรียนรู้เป็นอีกคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญต่อนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นคุณลักษณะในการพัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนมีศักยภาพในการเรียน การแสดงเพิ่มมากขึ้น การมีแรงจูงใจรักในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่ความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นๆ และ ยังจะส่งผลทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น หมั่นฝึกฝน และ เกิดความสุขในการเรียน การทำงาน และการที่นักเรียนจะเกิดความรักในการเรียนรู้

ได้นั้น พ่อแม่ ครูอาจารย์เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจ โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนพบเจอการเรียนที่ยาก การฝึกทำทางการพ้อนรำที่ซับซ้อน ใจและกำลังใจและการสนับสนุนจากครูและครอบครัวจะแรงผลักดันให้นักเรียนนั้นทุ่มเทและรักในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช (2562) ที่กล่าวเกี่ยวกับการรักในการเรียนรู้ว่าการตั้งเป้าหมายที่ท้าทายในระดับที่ไม่น่าจะบรรลุได้ เพื่อท้าทายความมานะ พยายามของตนเอง โดยมีครู และคนในครอบครัว ช่วยหนุนการดำเนินการฟันฝ่า จนบรรลุความสำเร็จได้ เป็นสุดยอดของการเรียนรู้ในชีวิต เป็นการฝึกทักษะชีวิต (life skills) ที่สุดยอด โดยสามารถพัฒนาคุณลักษณะความรักในการเรียนรู้ (Love of Learning) ได้ดังนี้

2.1 เห็นคุณค่าการเรียนรู้ (Learning appreciation) เรียนรู้อย่างมีความหมาย รู้ว่าเรียนไปทำไม เรียนไปเพื่ออะไร เรียนแล้วจะเป็นอะไร และเรียนแล้วจะเป็นอย่างไร เมื่อนักเรียนเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน จะทำให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนและสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น

2.2 มุ่งมั่นและมั่นคง (Willing and firm) สร้างความรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง ยอมรับสถานะแห่งตน ไม่ดูถูกตนเอง ใจกว้างและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง มีเป้าหมายที่ชัดเจน เปิดใจรับความรู้ใหม่ๆ

2.3 มีกรอบความเชื่อแบบเติบโต (Growth mindset) เป็นกรอบความคิดที่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ ส่งผลให้นักเรียนมีลักษณะชอบการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเองได้

2.4 สร้างความรักและความศรัทธา (Love and respect) การเรียนรู้บนพื้นฐานแห่งความรักและศรัทธาของนักเรียนที่มีต่อครู และต่อผู้ร่วมเรียน ทำให้เกิดความรักและความเข้าใจตรงกันระหว่างครู และนักเรียนด้วยกัน ก็จะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข โดยครูสร้างความเข้าใจในวิชาที่สอน เข้าใจนักเรียน รู้ภูมิหลัง จุดเด่นจุดด้อย และรู้ซึ่งถึงความคิด ความฝัน และพร้อมที่จะช่วยเหลือสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาในทางที่ถูกต้อง

2.5 สร้างบทเรียนที่สนุกและน่าสนใจ ครูต้องเป็นผู้สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดการตื่นตัว กระตือรือร้น สนใจใฝ่เรียนรู้ ติดตามและอยากแสวงหาความรู้ต่อไปไม่รู้จบ มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเป็นระยะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้พัฒนายิ่งขึ้น

2.6 ส่งเสริมความสนใจและสร้างความผูกพัน รักษามิตรภาพ ทำตัวให้เป็นที่ไว้วางใจของนักเรียน เอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึงและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ อดทนเสียสละ ใช้คำพูดในเชิงสร้างสรรค์

2.7 พ่อแม่ ผู้ปกครองสนับสนุน ส่งเสริมให้ลูกได้เลือกเรียนในสาขาวิชาที่นักเรียนสนใจ และมีความถนัด ให้ความชื่นชมในความสำเร็จและพร้อมให้อภัยเมื่อเกิดความผิดพลาด ล้มเหลว

3. ความกตัญญู (Gratitude) เป็นคุณลักษณะเด่นที่สอดคล้องกับพื้นฐานนิสัยของสังคมไทยแต่เดิม เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม มีการรวมกลุ่มทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนในสังคมอยู่กันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย เกื้อกูลกันและมีความจริงใจต่อกัน จึง

ส่งผลให้เกิดความรู้สึกผูกพันกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งความผูกพันนั่นเองที่ทำให้เกิด ความรักสามัคคีกัน การสำนึกคุณ และความเห็นอกเห็นใจ (ธนยศ ศิริดำรงศักดิ์, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศที่ศึกษาในเด็กวัยแรกรุ่ง ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การฝึกความรู้จักกตัญญูรู้คุณ ช่วยให้ระดับการมองโลกแง่ดีที่ตนเองประเมิน (self-reported optimism) สูงขึ้น ความพึงพอใจในชีวิตเพิ่มขึ้น ความคิดเกี่ยวกับตนเองลดลง

ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ผู้ที่มีความกตัญญู ย่อมนำตัวเองไปสู่หนทางแห่งความสุข ทั้งความกตัญญูต่อพ่อ แม่ ครู อาจารย์ เพื่อน พี่น้อง รวมถึงทุกสรรพสิ่งที่เกื้อหนุนตัวเรา โดยสามารถพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญู (Gratitude) ได้ดังนี้

3.1 นักเรียน แสดงออกถึงการขอบคุณพ่อ แม่ ครู อาจารย์ เพื่อน พี่น้อง รวมถึงทุกสรรพสิ่งที่เกื้อหนุนตัวเรา ในทุก ๆ โอกาส เช่น ขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ช่วยเหลือด้านการเรียน ขอบคุณคนขับรถโดยสารให้เรานั่งมาเรียน ขอบคุณพนักงานทำความสะอาดที่ทำให้มีห้องเรียนสะอาด ๆ ฯลฯ และตอบแทนตามกำลังความสามารถ ในโอกาสที่อำนวย

3.2 เชื้อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู อาจารย์ และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเต็มกำลังความสามารถ และช่วยเหลืองานเมื่อมีโอกาส

3.3 พ่อแม่ปลูกฝังโดยตรง ด้วยการส่งเสริมให้ลูกได้ปฏิบัติและทำกิจกรรมที่เป็นการปลูกฝังให้เกิดความกตัญญู เช่น สอนให้ลูกช่วยงานบ้าน ดูแลงานเล็ก ๆ น้อย ๆ แทนพ่อแม่ และพ่อแม่ควร ชื่นชม เน้นถึงความสำคัญของพฤติกรรมว่าลูกได้แสดงออกถึงความกตัญญูต่อพ่อแม่แล้ว

3.4 พ่อแม่ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในการแสดงพฤติกรรมความกตัญญูให้ลูกเห็น เช่น การซื้อของหรือการทำอาหารให้คุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย หรือญาติผู้ใหญ่ที่มีพระคุณ ในโอกาส ประเพณีสำคัญๆ ให้ลูกได้มีส่วนร่วมในการมอบสิ่งของ หรืออธิบายสาเหตุที่ต้องแสดงความกตัญญูต่อท่านเหล่านั้น

3.5 ครู อาจารย์ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้มีโอกาสแสดงความกตัญญูในวันพ่อ วันแม่ วันไหว้ครู ให้นักเรียนได้พูดถึงบุคคลในครอบครัวในสาระเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมนักเรียน ปลูกฝังคุณธรรมให้เป็นเครื่องกำกับตลอดชีวิต ด้วยคุณธรรมความดีงามทั้งหลาย จึงควรที่จะปลูกฝังความกตัญญูลงในจิตใจของเด็กพร้อมกับการให้วิชาความรู้คู่กันไป

3.6 ครู อาจารย์ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในการแสดงพฤติกรรมความกตัญญูให้นักเรียนได้เห็น เช่น แสดงความเคารพต่อครู อาจารย์ของตนเอง ในเรื่องความเมตตาของท่านที่ทำให้มีครูในวันนี้ และแสดงถึงการตอบแทนท่านในโอกาสต่าง ๆ

4. ความเอื้อเฟื้อ (Kindness) เป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงความเมตตา ความเอื้ออาทร ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และความรักที่มอบให้ผู้อื่นอย่างไม่มีข้อจำกัด บุคคลที่มีคุณลักษณะความเอื้อเฟื้อที่เป็นจุดแข็ง คือ การให้ความสำคัญกับคนอื่น ๆ เท่ากับตนเอง มนุษย์ทุกคนมีคุณค่าเท่าเทียมกัน มองว่าการให้มีความสำคัญมากกว่าการรับ และทำสิ่งดีให้กับบุคคลอื่นด้วยความรักและความเมตตาเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในการใช้ชีวิต ซึ่งในการสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณลักษณะของความ

เอื้อเพื่อ ครู อาจารย์จำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงความสำคัญ การสั่งสอนและการแสดงให้เป็นแบบอย่าง จะทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะเช่นนี้ขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ยืนยันว่า การกระทำที่แสดง ความมีเมตตากรุณาที่ทำทุกวัน มีผลสร้างความเปลี่ยนแปลงทั้งต่อชีวิตของผู้ให้และผู้รับ มีกลยุทธ์ ง่ายๆ ในการทำให้เด็กมีเป้าหมายเป็นผู้ให้ (net giver) มากกว่าเป็นผู้รับ (net taker) (วิจารณ์ พานิช, 2562)

ความเอื้อเพื่อเพื่อแม่และการเสียสละ เป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่งที่สร้างความนับ ถือ ผูกไมตรี ทำคนเกลียดให้รัก ทำคนที่รักอยู่แล้วให้มีความรักมากยิ่งขึ้น ย่อมให้ผลที่ดีเสมอ ก่อให้เกิดความชื่นชมยินดีต่อกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ให้หรือผู้รับ คนที่มีน้ำใจเสียสละคิดจะเฉลี่ย แบ่งปันลาภผลและความสุขของตนแก่ผู้อื่นอยู่เสมอ นั่น ไม่ว่าจะใคร ๆ ก็อยากคบหาสมาคมด้วย โดย สามารถพัฒนาคุณลักษณะความเอื้อเพื่อ (Kindness) ได้ดังนี้

4.1 รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ด้วยการปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนที่ต้องการให้ ผู้อื่นปฏิบัติ ต่อตนเอง ให้อภัยในความผิดพลาดของตนเองและบุคคลอื่น

4.2 รู้จักให้มากกว่ารับ โดยการแสดงน้ำใจต่อคนรอบข้างทุกครั้งที่มีโอกาส เช่น มอบ เงินหรือสิ่งของที่จำเป็นให้แก่ผู้ยากไร้ ช่วยครูถือของ ช่วยสอนการบ้านให้เพื่อน เป็นต้น

4.3 รู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น โดยการปิดกั้นความคิดหรือการกระทำในทาง ที่ถูกต้องเหมาะสมของผู้อื่น และไม่เบียดเบียนกัน ช่วยแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหาตาม กำลังสติปัญญา

4.4 มีจิตใจโอบอ้อมอารี ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ เท่าที่กำลังจะ ช่วยได้ด้วยความยินดี เต็มใจแม้งานเล็กน้อย

4.5 มีความห่วงใยคนรอบข้างอยู่เสมอมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

5. ความกระตือรือร้น (Vitality) นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ จะมีการเรียนทั้งด้านวิชาชีพ ที่เป็นการเรียนรายวิชาสามัญเหมือนนักเรียนในโรงเรียนทั่วไปควบคู่กับการเรียนวิชาชีพ ซึ่งจะต้องฝึก รำ ฟ้อน โขน ดนตรีซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยความกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งความ กระตือรือร้นนั้นเป็นคุณลักษณะบ่งบอกถึงการแสดงออกถึงกลไกที่ขับเคลื่อนให้ชีวิตมีความสุขโดย ประสบการณ์ที่เต็มไปด้วยชีวิตชีวาและความกระฉับกระเฉง (R. M. Ryan & Frederick, 1997) ประกอบด้วย การมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ การมีสุขภาพกายและใจที่ดี ซึ่งบุคคลที่มีความ กระตือรือร้นอยู่ในระดับสูง ประกอบด้วย การรู้สึกถึงความมีชีวิตชีวา การมีความรู้สึกกระฉับกระเฉง และมีความมุ่งมั่น รู้สึกตื่นตัวและเตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา รู้สึกเต็มไปด้วยความฮึกเหิม และ ไม่ค่อย รู้สึกเหนื่อย (Peterson & Seligman, 2004) ดังนั้นคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งที่เรียกว่าความ กระตือรือร้นจึงเป็นหนึ่งในห้าคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งที่สำคัญของนักเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์

คนที่ต้องการความสำเร็จในการทำสิ่งที่สำคัญต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การทำงาน สิ่ง ที่จำเป็นต้องมีคือ ความกระตือรือร้น ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม การที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมี มากกว่า ความตื่นตัวของชีวิต ความกระตือรือร้นนั้นมีพลังที่สามารถทำให้ผู้คนรอบข้างสามารถ

สัมผัสได้ สำหรับผู้ที่มีความกระตือรือร้นอย่างแรงกล้า มักได้รับความร่วมมือด้วยดี จากเพื่อน ๆ หรือคนอื่น ๆ และยิ่งเติมพลังช่วยให้เป็นคนที่มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความกระตือรือร้น รวมทั้งนักเรียนสามารถเสริมสร้างให้ตนเองเป็นผู้มีความกระตือรือร้น ได้ดังนี้

5.1 รู้จักรับผิดชอบงานหรือหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย

5.2 ทำงานหรือหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จครบถ้วน อย่างว่องไวและถูกต้อง

5.3 มีความกระตือรือร้นในการเรียน และหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

5.4 กระจายความสำเร็จ การที่เราจะมีพลังในการเรียน หรือการทำงาน เราต้องมีเป้าหมายว่าอยากได้อะไรจากการกระทำนั้น ๆ นี้ถึงภาพของความสำเร็จที่เกิดขึ้น และลงมือทำอย่างจริงจังเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งไว้

5.5 รักในสิ่งที่ทำ ต้องมีความรักในสิ่งที่กำลังทำ มีความหลงใหลอยากทำ ถ้าต้องการสร้างพลังกระตือรือร้นสำหรับสิ่งนั้น จะต้องรู้สึกตื่นเต้นกับมัน เมื่อคนเราได้ทำในสิ่งที่รัก จะทำให้มีความกระตือรือร้นสูง ถึงแม้ว่าจะเจอกับปัญหาและอุปสรรคใด ๆ ก็สามารถฟันฝ่ามันไปได้ มันเป็นเรื่องง่าย ๆ

5.6 ริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ การเป็นผู้ริเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ สามารถสร้างความกระตือรือร้นที่ช่วยส่งเสริมในเรื่องการเรียน และการทำงานได้

5.7 มองโลกในแง่ดี การมองโลกในแง่ร้ายจะทำให้ความกระตือรือร้นหมดไป ต้องปรับตัวเองให้มีความคิดในแง่บวกเพื่อให้แรงกระตุ้นนี้ได้เติบโต ในเรื่องที่เราว่าก็มักมีสิ่งดี ๆ ซ่อนอยู่เสมอ จงมองด้านดี ๆ ของสิ่ง ๆ นั้น การฝึกมองโลกในแง่ดี แม้ดูเหมือนมีสถานการณ์เลวร้ายเกิดขึ้น จะทำให้พบว่าตัวเองได้รับแรงกระตุ้นที่มหัศจรรย์ ที่จะช่วยให้ก้าวไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

5.8 เป็นคนมีเหตุผล วิธีที่รวดเร็วที่สุดที่สามารถทำลายแรงกระตุ้นและความกระตือรือร้นให้หมดไปคือ การเป็นคนไร้เหตุผลอย่างสิ้นเชิง จงใช้ชีวิตอยู่กับความจริงและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ สิ่งนี้จะทำให้ความกระตือรือร้นที่มีที่ยึดเหนี่ยว ความไร้เหตุผลสามารถนำไปสู่ความผิดหวัง จงอยู่กับหลักเหตุและผล เพื่อทำให้สามารถคงความกระตือรือร้นนั้นได้ต่อไป

5.7 จดจ่ออยู่กับเป้าหมายที่เป็นบวก แล้วแบ่งการตั้งเป้าหมายออกเป็นหน่วยเล็ก ๆ เพื่อให้

สำเร็จเป็นขั้น ๆ ทีละเป้าหมาย การที่เราสามารถทำเป้าหมายให้สำเร็จในแต่ละเป้าหมาย จะช่วยให้สร้างความกระตือรือร้นที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายต่อ ๆ ไป

สรุป

คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง (CHARACTER STRENGTHS) หมายถึง คุณลักษณะนิสัย ความคิด ความรู้สึกและการแสดงพฤติกรรมเชิงบวกของแต่ละบุคคลที่มีความโดดเด่นแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากการปลูกฝัง การอบรมสั่งสอนของครอบครัว สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งในแต่ละ

คุณลักษณะ ตามแนวคิดของ Peterson และ Seligman ได้อธิบายว่าเป็นคุณลักษณะที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ทุกเชื้อชาติ และในทุกวัฒนธรรมจะมีคุณลักษณะเหล่านี้อยู่ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งแตกต่างกัน ซึ่งคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งนั้นจะสะท้อนความเป็นตัวตนของบุคคลนั้นออกมาได้อย่างชัดเจน ซึ่งบุคคลที่ต้องการทราบลักษณะที่เป็นจุดแข็งของตน สามารถทำแบบวัดและรับทราบผลผ่านระบบออนไลน์ โดยระบบจะแจ้งให้ทราบถึงคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านปัญญาและความรู้ ด้านความกล้าหาญ ด้านมนุษยธรรม ด้านความยุติธรรม ด้านการควบคุมอารมณ์ และ ด้านการเข้าใจความจริงของชีวิตประกอบไปด้วย 24 คุณลักษณะย่อย

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์สอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์มากกว่า 20 ปี พบว่าคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่โดดเด่นเป็นอัตลักษณ์สะท้อนถึงความเป็นนักเรียนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วยอย่างน้อย 5 คุณลักษณะ ดังนี้ 1.ความอ่อนน้อมถ่อมตน (Humility) 2.รักในการเรียนรู้ (Love of Learning) 3.ความกตัญญู (Gratitude) 4. ความเอื้อเฟื้อ (Kindness) และ 5.ความกระตือรือร้น (Vitality) ซึ่งในแต่ละคุณลักษณะสามารถส่งเสริมให้แข็งแกร่งขึ้นได้โดยครูอาจารย์ พ่อแม่ สังคมและวัฒนธรรมในสถานศึกษาที่จะช่วยหล่อหลอมและส่งเสริมให้คุณลักษณะต่างๆเหล่านี้แข็งแกร่งขึ้น อันจะส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงานต่อไป

รายการอ้างอิง

ชนมน สุขวงศ์. (2560). การพัฒนาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีนิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

ธนพจน์ โปสมัคร. (2560). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างกริท(Grit)ของนักเรียนวิทยาลัยนาฏ

ศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมระดับอุดมศึกษา.(วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุษฎีนิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

ธนยศ ศิริดำรงศักดิ์. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะเด่น ความพึงพอใจในชีวิตและ

ความพึงพอใจในการทำงานของคนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนยศ ศิริดำรงศักดิ์,พรรณระพี สุทธิวรรณ,กุลยา พิธิษฐ์สังฆการ. (2552). 7คุณลักษณะเด่นของคน

ไทยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตและการ
ทำงาน. **รังสิตสารสนเทศ**, 15(1).

ศรัณย์ พิมพ์ทอง. (2557). คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็ง : แนวคิด การวัด และแนวทางการพัฒนา.

วารสารพฤติกรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, 20(2).

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.กองนโยบายและแผน. (2554).**รายงานประจำปี**

2554.กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง

- Csikszentmihalyi, M., & Seligman, M. E. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5-14.
- Crowne, D. P., & Marlowe, D. (1964). **The approval motive: Studies in evaluative dependence**. New York: Wiley.
- Heckman, J., Malofeeva, L., Pinto, R., & Savelyev, P. (2009). **The effect of the Perry Preschool Program on the cognitive and non-cognitive skills of its participants**. Chicago: University of Chicago.
- Park, N., Peterson, C., & Seligman, M. E. (2004). Strengths of character and well-being. *Journal of social and Clinical Psychology*, 23(5), 603-619.
- Park, N., & Peterson, C. (2008). Positive psychology and character strengths: Application to strengths-based school counseling. *Professional school counseling*, 12(2).
- Peterson, C., & Seligman, M. E. (2004). **Character strengths and virtues: A handbook and classification (Vol. 1)**. Oxford University Press. 2156759X0801200214.
- Ryan, R. M., & Frederick, C. (1997). On energy, personality, and health: Subjective vitality as a dynamic reflection of well-being. *Journal of Personality*, 65, 529-565.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี
LEARNING MANAGEMENT BY USING GAME TO DEVELOP
STUDENTS' PRACTICE IN VOCABULARY DANCING OF LOPBURI
COLLEGE OF DRAMATIC ARTS SECONDARY STUDENTS

ธกร ยิ้มโสภา*
Taporn Yimsopa*

บทคัดย่อ

จากวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 2) หาค่าร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี สาขาละคร จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาแบบเจาะจง(purposive Sampling) เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม แบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ใช้การทดลองแบบ The One Group Pretest –posttest Design ทำการทดสอบก่อนเรียน และทดสอบหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนร้อยละ 83.34 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 ในระดับดีมาก 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ มีค่าร้อยละความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ 25.38 เป็นไปตามที่กำหนดร้อยละ 25 ขึ้นไป และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, เกม, นาฏยศัพท์

* วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

The research aims to 1) to study practice in vocabulary dancing achievement compare to defined 80 percentage 2) examine percentage of learning achievement progress in practice vocabulary dancing 3) to study student's satisfaction to learning by game. The sample group was 24 Lakorn-nang Lopburi College of Dramatic Arts students which purposed sampling. The research tools were Learning Plan by Game, Practice in Vocabulary Rubric Assessment form and satisfaction Questionnaire. The experiment tooks. The One Group Pretest -Posttest Design. The data analyzed through average, standard deviation, and percentage. The results were as follow; 1. The practice in vocabulary dancing achievement compared to the 80 percentage criterion was 83.34 percentage. which was very good level. 2. The percentage of learning achievement progress in practice vocabulary dancing was 25.38 accorded criterion over 25 percentage. 3. Learning by game students' satisfaction averaged 4.65 and was at the most.

Key words: Learning management, game, vocabulary dancing

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศในส่วนของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 1)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะ ความรู้และความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ การเรียนรู้เกิดจากการลงมือกระทำ Active Learning เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เป็นต้นคิดในเรื่องของ การเรียนรู้โดยการกระทำ หรือ Learning by Doing (Dewey, 1963, น. 21) อันเป็นแนวคิดที่แพร่หลาย การจัดการเรียน การสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจัดกระทำนี้ นับว่าเป็นการเปลี่ยนบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการเป็น ผู้รับ มาเป็น ผู้เรียนรู้ และเปลี่ยนบทบาทของครูจาก ผู้สอน หรือ ผู้ถ่ายทอดข้อมูลความรู้ มาเป็น ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงบทบาทนี้เท่ากับเป็นการเปลี่ยนจุดเริ่มของการเรียนรู้ว่าอยู่ที่ผู้เรียนมากกว่าอยู่ที่ผู้สอน ดังนั้นผู้เรียนจึงกลายเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน เพราะบทบาทในการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเองและเกิดทักษะด้านต่าง ๆ มีหลายวิธี ได้แก่ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม กระบวนการกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติและการใช้เกม เป็นต้น (ณัฐวรพร เปลี่ยนปราน, 2558, น. 16-72)

ในการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 กำหนดให้ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เรียนวิชาชีพ เฉพาะ รายวิชานาฏศิลป์ไทย (ละคร) เป็นวิชาปฏิบัติเอก ในการเรียนนาฏศิลป์ไทย เป็นรายวิชาที่เน้น

ทักษะปฏิบัติเป็นหลักใช้การเคลื่อนไหวอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายให้อ่อนช้อยงดงาม สัมพันธ์กัน ผู้เรียนต้องเรียนรู้หลักการและวิธีการในการฝึกหัดเบื้องต้น ฝึกหัดทำนาฏยศัพท์ เพื่อเตรียมพร้อมที่จะเคลื่อนไหวอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายให้สามารถฝึกหัดและปฏิบัติท่ารำให้มีความอ่อนช้อยงดงาม ทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ถูกต้องจะช่วยให้การปฏิบัติท่ารำได้สวยงามถูกต้องตามแบบแผน

จากการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์น้อยทำให้ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สวยงาม กล้ามเนื้อในส่วนมือ ขา ไม่แข็งแรง และการเคลื่อนไหวร่างกายไม่สอดคล้องกลมกลืนกัน การเล่นเกมเป็นกิจกรรมหนึ่งสร้างความสนใจและช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี ให้มีความพร้อมในการฝึกซ้อมมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ของนักเรียนหลังการเรียนรู้โดยใช้เกม เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี
2. เพื่อหาค่าร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นวิทยาลัยนาฏศิลปบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 กลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี สาขาละคร จำนวน 80 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี สาขาละคร จำนวน 24 คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง
 - 1.2 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ รายวิชานาฏศิลป์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตร พื้นฐานวิชาชีพวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2562 เรื่อง นาฏยศัพท์เบื้องต้น
 - 1.3 ระยะเวลาในการวิจัย ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาและจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 18 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่	แผนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรม/เกม	นาฏยศัพท์ที่ต้องการพัฒนา
1-3	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	ทดสอบก่อนเรียน	นาฏยศัพท์ทั้ง 22 คำ
		บอกต่อ เมขลาส่งแก้ว	จีบคว่า จีบหงาย จีบส่งหลัง ย่อตัว ยืด ยุบ
2-6	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	เดินนางงาม	วงบน วงกลาง วงล่าง ยืด ยุบ
7-9	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	ขบวนรถไฟ	ลักคอ ยักตัว ก้าวเท้า
10-12	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	เก็บตะวัน	ขยับเท้า ถัดเท้า เอียง
13-15	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	รูปปั้น	ประเท้า ยกเท้า กระทุ้ง กระดก
16-18	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6	ใบคำรำเดี่ยว	ล่อแก้ว ม้วนมือ จรดเท้า ซอยเท้า
		ทดสอบหลังเรียน	นาฏยศัพท์ทั้ง 22 คำ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมแบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ และ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

3. รูปแบบการทดลองแบบ The One Group Pretest –posttest Design

ทดสอบก่อนเรียน	การทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
O ₁	X	O ₂

โดย O₁ คือ การทดสอบก่อนเรียน
 X คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม
 O₂ คือ การทดสอบหลังเรียน

4. ขั้นตอนการดำเนินการทดลองในการวิจัยในครั้งนี้ มีกระบวนการและขั้นตอนตามลำดับดังนี้

4.1 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เรื่อง นาฏยศัพท์เบื้องต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทำการทดสอบกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายและบันทึกไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน (Pretest)

4.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ประกอบด้วย 6 แผน ดังนี้

- แผนที่ 1 เกมบอกต่อ เกมเมฆลาส่งแก้ว
- แผนที่ 2 เกมเดินนางงาม
- แผนที่ 3 เกมขบวนรถไฟ
- แผนที่ 4 เก็บตะวัน
- แผนที่ 5 เกมรูปปั้น
- แผนที่ 6 ไขคำรำเดี่ยว

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีการกำหนดเกมและกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความเหมาะสมของเนื้อหาการเรียนรู้ในแต่ละชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง จำนวน 18 ชั่วโมง เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดแล้ว ผู้วิจัยได้นำประเมินทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ ไปทำการทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และบันทึกไว้เป็นคะแนนหลังเรียน (Posttest) นำคะแนนมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้กระบวนการทางสถิติเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ผู้วิจัยกำหนดนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 และเปรียบเทียบคะแนน pretest-Posttest โดยการหาค่าร้อยละความก้าวหน้า

4.3 ดำเนินการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม โดยให้นักเรียนตอบแบบประเมิน ตรวจสอบคะแนน และนำคะแนนมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ ของนักเรียนหลังการเรียนรู้โดยใช้เกม เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้มากกว่าร้อยละ 80 โดยใช้ค่าเฉลี่ย

5.2 การทดสอบหาค่าร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และร้อยละ

5.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย

ภาพที่ 1 กิจกรรมเกมเดินนางงาม

ที่มา: (“ผู้วิจัย” : 2562)

ภาพที่ 2 กิจกรรมเกมรูปปั้น

ที่มา: (“ผู้วิจัย” : 2562)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนร้อยละ 83.34 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 ในระดับดีมาก
2. ร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ เท่ากับ 25.38
3. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์พลพบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการสอบการปฏิบัติทักษะทำนาฏยศัพท์หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนร้อยละ 83.34 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 ในระดับดีมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดว่านักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนานได้ลงมือปฏิบัติทักษะด้วยตนเอง สอดคล้องกับ จริยาพร ศิริพิทักษ์พลรบ และรุ่งทิพย์ คำจ่าง (2551, น. 2-3) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สอนโดยใช้เกมประกอบ และสอนตามคู่มือครู ที่กล่าวว่าเกมช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับ สุชาติ ทั้งศิริสิมา และสถาพร ชันโต (2555, น. 168) พบว่า เกมเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ มีค่าร้อยละความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ 25.38 เป็นไปตามที่กำหนดร้อยละ 25 ขึ้นไป เนื่องจากการนำทำนาฏยศัพท์มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบของเกมช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์โดยไม่รู้ตัวจากการทำซ้ำ ๆ สอดคล้องกับ ญัฐวราพร เปลี่ยนปราณ และสุทัศน์ นาคจัน (2558 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดทุ่งน้อย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เกมประกอบผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนรู้คำศัพท์โดยใช้เกมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสอดคล้องกับสุคนธ์ สิ้นธพานนท์(2553, น. 141) ให้ความหมายของเกมไว้ว่า เกมเป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจและสนุกสนานให้แก่ผู้เรียน มีกฎเกณฑ์ กติกา ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจและจดจำบทเรียนได้ง่ายละพัฒนาทักษะต่าง ๆ รวดเร็ว อีกทั้งส่งผลให้ผู้เรียนได้รู้จักทำงานร่วมกัน มีกระบวนการในการทำงานและอยู่ร่วมกัน

3. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 เนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม เน้นการจัดการกิจกรรมที่เกิดกระบวนการทำงานเป็นทีม เกิดความสนุกสนานลักษณะของการเรียนปนเล่นช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินและลดความรู้สึกเมื่อยหรือเบื่อขณะปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ ซึ่งสอดคล้องกับครุฑชานก์ (Cruickshank 1999, น. 28-32 อ้างอิงใน สำเนา ศรีประมงค์. 2547, น. 14) กล่าวว่าประโยชน์ของการใช้เกมประกอบการสอนช่วยพัฒนาทักษะในการเรียนของเด็ก ๆ ช่วยส่งเสริมการสอนของครูให้น่าสนใจยิ่งขึ้นและช่วยแก้ไข ปัญหาการเรียนการสอนที่น่าเบื่อ และสอดคล้องกับ เสาวนีย์ คำคุ้ม (2558 : ออนไลน์) ได้ศึกษา

นาฏยศัพท์และภาษาทำนาฏศิลป์ไทย โดยใช้วิธีการสอนแบบเกม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองของ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ ระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ และการศึกษาค้นคว้าในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมนั้น ครูต้องกำหนดเกมให้สอดคล้องกับการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ที่ต้องการพัฒนา
2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมนั้น ครูต้องใช้เวลาในการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้และอุปกรณ์การเล่นเกมนล่วงหน้า
3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูต้องควบคุมเวลาในการเล่นให้เป็นไปตามที่กำหนดและต้องกำกับดูแลการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ในขณะที่เล่นเกมให้ถูกต้องไม่ละท่า และมีความซื่อสัตย์ขณะเล่นเกมมีวินัยและเคารพกติกา
4. สามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมไปประยุกต์ใช้กับเนื้อหาหรือรายวิชาอื่น ๆ
5. สามารถเลือกใช้เกมในรูปแบบอื่น ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

รายการอ้างอิง

- เลขาธิการสภาการศึกษา,สำนักงาน. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ณัฐวรารพ เปลี่ยนปราณ และสุทัศน์ นาคจัน (2558). การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบการสอนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทุ่งน้อย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.วารสารวิชาการฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2558, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการท้องถิ่น ภาควิชานาฏศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพนานาฏศิลป์ไทย (ละคร). ลพบุรี : วิทยาลัย นาฏศิลปลพบุรี.
- วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี. (ม.ป.ป.). หลักสูตรพื้นฐานวิชาชีพวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2553 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพนานาฏศิลป์ไทย (ละคร). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

- จรรย์พร ศีรพิทักษ์พลรบ และรุ่งทิพย์ คำจำง .(2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้เกมประกอบและ สอนตามคู่มือครู.การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุชาติ ทั้งสถิริสิมา และสถาพร ชันโต (2556). การใช้เกมในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. พิมพ์ ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควิธีคิด.
- สำเนา ศรีประมงค์.(2547). การศึกษาผลการใช้เกมคำศัพท์ประกอบการสอนที่มีต่อความคงทนใน การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ ระยอง. ปริญญาโท ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

**การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน
(FLIPPED CLASSROOM) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์**
**DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT MODEL ACCORDING
TO FLIPPED CLASSROOM CONCEPT TO ENHANCE CRITICAL
THINKING SKILL BASED FOR STUDENTS OF SUPHANBURI
DRAMATIC ARTS COLLEGE**

ปัญจพร อะโนดาช*

Panjaporn Anodas*

บทคัดย่อ

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับ(Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ผลจากการวิจัย พบว่า 1) ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาชีพครูมุ่งให้นักศึกษเน้นกระบวนการทำงาน ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณการปฏิบัติงานที่ได้มาจากกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาการสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเองการศึกษาค้นคว้าทุกสถานที่ทุกเวลานอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักศึกษา พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.56/85.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้อตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 4) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การคิดอย่างมีวิจารณญาณ, ห้องเรียนกลับด้าน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

* วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

Development of learning management model according to flipped classroom concept to enhance critical thinking skill based for students of Suphanburi Dramatic Arts Collage. The result found that 1) data of current situation and needs for learning management in teaching profession group aimed at encouraging students to have work process skills and to enhance the ability of critical thinking. The performance was from the process of critical thinking of students, research and knowledge formation in the anywhere anytime to study other than the classroom through information technology media, 2) Learning management model according to flipped classroom concept to enhance the ability of critical thinking of students in Suphanburi Dramatic Arts Collage. When the researcher experimented in the field group, it was found that the efficiency was 82.56/85.89 which was higher than the criteria set 80/80, 3) The experiment results of learning management model according to flipped classroom concept to enhance students in Suphanburi Dramatic Arts Collage found that learning achievement of students' posttest was higher than pretest, and 4) students have satisfied with studying through learning management according to flipped classroom to enhance the ability of critical thinking that were overall satisfied at very satisfied level.

Key words: Critical Thinking, Flipped Classroom, Learning Outcome

บทนำ

การเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา ครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ.๒๕๖๒ มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการผลิตบัณฑิตครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงมีบทบาทในการสร้างครูที่มีคุณภาพที่นำไปสู่การสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพและตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งกำหนดอยู่ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของบัณฑิตด้าน เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ มีปัญญา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาตนเอง ให้เป็นบุคคลที่เรียนรู้และรอบรู้ ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (กระทรวงศึกษาธิการ, มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ.2562, 2562,น. 2-3) จะเห็นว่าทักษะการคิดขั้นสูงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สถาบันระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาในวิชาชีพครูอาจารย์ในฐานะที่รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู จึงควรจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะการคิดตั้งแต่ทักษะการคิดระดับพื้นฐานไปจนถึงทักษะการคิดขั้นสูง เมื่อนักศึกษาวิชาชีพครูจบไปเป็นครูจึงจะสามารถพัฒนาเยาวชนไทยให้เกิดทักษะการคิด ตั้งแต่ในระดับพื้นฐาน ซึ่งจะทำให้เยาวชนสามารถคิดแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ การนำความรู้มา ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม จนกระทั่งนำไปสู่การคิดขั้นสูงที่สามารถสร้างองค์ ความรู้ได้ด้วยตนเอง

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ซึ่งปรับปรุงตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ และสาขาศึกษาศาสตร์(หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 โดยได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) ค่านิยม อุดมการณ์ และจิตวิญญาณความเป็นครู คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู
- 2) ปรัชญาการศึกษา
- 3) จิตวิทยาสำหรับครูเพื่อจัดการเรียนรู้ และช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน
- 4) หลักสูตรและวิทยาการจัดการการเรียนรู้
- 5) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารการศึกษาและการเรียนรู้
- 6) การวัดและประเมินผลการศึกษาและการเรียนรู้
- 7) การวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 8) ภาษาเพื่อการสื่อสารสำหรับครู รวมทั้งต้องได้รับการฝึกทักษะตามสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานและประสบการณ์วิชาชีพ (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี, 2562, น. 14) การพัฒนานักศึกษาตาม มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF ในหมวดวิชาเฉพาะด้าน กลุ่มวิชาชีพครู ได้กำหนดเกณฑ์ด้าน ความรู้ให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความรู้และเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง สามารถติดตาม ความก้าวหน้าด้านวิทยาการและนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน โดยมีผลลัพธ์การเรียนรู้และ เนื้อหาสาระด้านมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้ของแต่ละสาขาวิชา และในด้านทักษะทางปัญญา นักศึกษาจะต้องสามารถคิด ค้นหา วิเคราะห์ข้อเท็จจริง และประเมินข้อมูล สื่อ สารสนเทศจาก แหล่งข้อมูลที่หลากหลายอย่างรู้เท่าทัน เป็นพลเมืองตื่นรู้ มีสำนึกสากล สามารถเผชิญและก้าวทันกับ

การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล เทคโนโลยี ข้ามแพลตฟอร์ม (Platform) และโลกอนาคต นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและวินิจฉัยแก้ปัญหาและพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ หลักการทางทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ ค่านิยม แนวคิด นโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ บรรทัดฐานทางสังคมและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี, 2562, น. 94-95) ซึ่งจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF ดังกล่าว นักศึกษาจะต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และการใช้สื่อนวัตกรรมในการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเลือกใช้สื่อสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม เพื่อแสดงถึงศักยภาพของผู้ที่จะเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) เป็นการคิดขั้นสูงที่มีกระบวนการทางปัญญามีลักษณะการคิดที่ซับซ้อนมีการใคร่ครวญ ไตร่ตรองโดยอาศัยเหตุผลอย่างรอบคอบทุกด้าน ซึ่งจะทำให้เกิดทักษะด้านการคิดขั้นสูงที่สถาบันระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาในวิชาชีพครู

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในกลุ่มวิชาชีพครู จึงได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยนำมาทดลองใช้ในรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ในการส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา ก่อนและหลังจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีขอบเขต ดังนี้

1.1 แหล่งข้อมูล

1) ศึกษานโยบาย จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาตามหลักสูตรหลักสูตรศึกษา
ศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ
การจัดการเรียนรู้

3) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตาม
แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

4) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ

5) การสนทนากลุ่ม (Focus group) อาจารย์ผู้สอนกลุ่มวิชาชีพครู จำนวน 3 คน

6) การสอบถามปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ ของอาจารย์ใน
กลุ่มวิชาชีพครู

1.2 เนื้อหา

1) นโยบาย จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาจากหลักสูตรหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

2) แนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

3) แนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

4) แนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

5) ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ความต้องการในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาชีพครูและความต้องการพัฒนานักศึกษาให้เป็นไปตามกรอบ TQF จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) อาจารย์ผู้สอนกลุ่มวิชาชีพครู วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรีจำนวน 3 คน

6) ข้อมูลปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ ของอาจารย์ในกลุ่มวิชาชีพครู วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

1.3 ระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคม 2562

2. การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยการเรียนโดยใช้เวลานอกตารางเรียน เนื้อหาในรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู จำนวน 20 คน

2.2 เนื้อหา เนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนรู้ เป็นเนื้อหาในรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) จำนวน 16 ชั่วโมง

2.3 สิ่งที่ศึกษาและผลที่เกิดกับผู้เรียน

สิ่งที่ศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยนวัตกรรม คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลที่เกิดกับผู้เรียน คือ สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.4 ระยะเวลา

2.5 ระยะเวลาในการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้มี

ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนตุลาคม 2562

3. การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีขอบเขต ดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี จำนวน 36 คน

3.2 ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

4. การประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี มีขอบเขตดังนี้

4.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี จำนวน 36 คน

4.2 ระยะเวลา คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.2.1 เอกสาร และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.2.2 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

4.2.2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี โดยการใช้การหาค่า IOC ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2.2.2 กำหนดการจัดการเรียนรู้ เรื่อง จิตวิทยาสำหรับครู ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใช้การหาค่า IOC ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2.2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองใช้

4.3.1 การหาประสิทธิภาพ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ใช้ E_1/E_2

4.3.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

4.3.3 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

4.4 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี พบว่า

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตครูที่มีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) มีความรู้ ทักษะ และเชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ สามารถคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์งานศิลป์ 2) เป็นครูนาฏศิลป์/ดนตรี ที่สามารถถ่ายทอดและประยุกต์ความรู้ มีความเป็นเลิศในศาสตร์ด้านนาฏศิลป์/ดนตรี 3) สร้างสรรค์นวัตกรรม และหรืองานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และบูรณาการความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง 4) พัฒนาตนเองให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมีความพร้อมในการร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ 5) มีความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา และใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู จึงเห็นได้ว่าความคาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะการใช้เทคโนโลยี เน้นการส่งเสริมความคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพครูนาฏศิลป์/ดนตรี

การวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ หรือขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน มี 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การกำหนดยุทธวิธีเพิ่มพูนประสบการณ์ ชั้นที่ 2 การสืบค้นเพื่อให้เกิดมโนทัศน์รวบยอด ชั้นที่ 3 การสร้างองค์ความรู้ที่มีความหมาย และชั้นที่ 4 การสาธิตและประยุกต์ใช้ โดยวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีมีกระบวนการเรียนการสอน ตามโมเดล CDASP Model ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. (C) Collect & Critical Thinking ชั้นระบุปัญหา รวบรวมข้อมูล คิดอย่างเป็นระบบ
2. (D) Design & Develop ชั้นออกแบบและพัฒนาภายในกลุ่ม
3. (A) Act & Assess ชั้นลงมือปฏิบัติและประเมินระหว่างปฏิบัติ

4. (S) Show & Share **ชั้น**แสดงและแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม

5. (P) Prove & Proud **ชั้น**ปรับปรุงและชื่นชม

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์กระบวนการหรือขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ 3 ศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ และสร้างองค์ความรู้ ขั้นที่ 5 นำเสนอและถ่ายทอดความรู้ ขั้นที่ 6 สรุปและประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ โดยการสนทนากลุ่ม โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) อาจารย์ผู้สอนกลุ่มวิชาชีพรุ วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี จำนวน 3 ท่าน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจัดการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนรู้ ปัจจุบันมุ่งเน้นให้นักศึกษาเรียนตามเนื้อหาวิชา เน้นความรู้ความจำ อาจารย์เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ให้นักศึกษาฝ่ายเดียว นักศึกษาไม่ได้ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ หรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักศึกษาจึงขาดการใฝ่เรียนรู้ ความสามารถในการคิดขั้นสูง ซึ่งส่งผลต่อทักษะในการทำงาน กระบวนการทำงานกลุ่ม รวมถึงคุณภาพของชิ้นงานที่นักศึกษาส่งงานหรือการประเมินผลการเรียน ซึ่งความคาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะการคิด การแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นระบบ มีทักษะการใช้เทคโนโลยี เน้นส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ขั้นสูงเพื่อให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการประกอบวิชาชีพต่อไป อาจารย์มีความต้องการให้นักศึกษาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง จากสื่อที่ทันสมัย ซึ่งศึกษาได้ทุกสถานที่และเวลา แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างเป็นผลงานที่ได้สร้างองค์ความรู้ให้กับนักศึกษา และสามารถนำเสนอถ่ายทอดองค์ความรู้นั้นได้

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1. ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 แผนการจัดการเรียนรู้ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความสอดคล้องของแผนการสอน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา

ขั้นที่ 3 ศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้และสร้างองค์ความรู้

ขั้นที่ 5 นำเสนอและถ่ายทอดความรู้

ขั้นที่ 6 สรุปและประเมินผล

จากผลการประเมินพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งสูงกว่าระดับความสอดคล้องที่กำหนดว่ายอมรับได้ และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการนำไปทดลองใช้ (Tryout) เพื่อปรับปรุงแล้วจึงนำไปใช้สอนจริงและนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ (E1/E2) แบบภาคสนามกับนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อดูความเหมาะสมและความยากง่ายของกิจกรรมและนำมาหาค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) แบบภาคสนามได้ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.56/85.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี มีผลประเมินด้านกระบวนการ (E1) ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.56 และผลการประเมินของผลลัพธ์ (E2) ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี พบว่าผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี พบว่าผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จาก

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียน
กลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับ
นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

ผลการวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน
(Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษา
วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี มีระดับความ
พึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน
(Flipped Classroom) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษา
วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70
แสดงว่านักศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ในกลุ่ม
วิชาชีพครู วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) พบว่า การจัดการเรียน
การสอนมุ่งเน้น ให้นักศึกษาเรียนตามเนื้อหา อาจารย์เป็นผู้จัดองค์ความรู้ให้นักเรียน จึงทำให้เกิดการ
เรียนการสอนที่นักศึกษาเป็นผู้รับฝ่ายเดียว ขาดการแสวงหาความรู้ ทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมใน
กิจกรรมการเรียนรู้ได้ไม่เต็มตามศักยภาพที่นักศึกษามี ความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอน มุ่งให้
นักศึกษามีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สามารถเลือกสรรข้อมูลโดยใช้สื่อเทคโนโลยี จัดกระทำ
ข้อมูล การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะก่อให้เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสามารถถ่ายทอด
ความรู้ไปสู่ผู้อื่นได้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการ
เรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น
ส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นกว่าก่อน
เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ได้ผ่าน
กระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ผ่านการตรวจสอบและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ
ผ่านกระบวนการทดลองใช้จนทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้จัดการ
เรียนรู้ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักศึกษาแสวงหาความรู้จากสื่อ
เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ต่างๆ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
นำเสนอองค์ความรู้ที่ตนเองสร้างขึ้น และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ผู้อื่นได้ การลงมือปฏิบัติ

จริงทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ พัฒนาทักษะการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ ตลอดจนการเลือกหรือ การปฏิบัติงานโดยความรู้ที่มีนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ อย่างสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมี วิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสร้างองค์ความรู้ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบ ดังนั้นจึงควรศึกษาแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนามาอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถนารูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ต้องใช้เวลา ที่ต่อเนื่องกันอย่างเพียงพอในการทำกิจกรรม ผู้สอนอาจให้นักศึกษาปฏิบัติงานนอกเวลาเรียนเพื่อให้ ได้ชิ้นงานที่มีคุณภาพ และควรให้นักศึกษาได้มีเวลาในการปฏิบัติได้อย่างเพียงพอเพื่อให้เกิดการคิด อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยแนวคิดการจัดการเรียนรู้วิธีอื่น ๆ หรือการสร้างโมเดลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญา ตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรื.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.(2546). การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking). พิมพ์ครั้งที่ 5” กรุงเทพฯ : ชัคเซส มีเดีย.

ชนาธิป พรกุล. (2557). การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดารุณี บุญวิก. (2543). การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทิตนา แคมมณีและคณะ. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เทคนิคการสอนเพื่อพัฒนา กระบวนการคิดและ การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : ไอเดียส แควร์, 2541.

ทิตินา เขมมณี.(2545). การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ทิตินา เขมมณีและคณะ. เอกสารรายงานผลการวิจัย เรื่อง การนำเสนอรูปแบบเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิตนักศึกษาครูระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรครุศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์

วิจารณ์ พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสยามกัมมาจล.

วัชรรา เล่าเรียนดี. (2552). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บรรจง อมรชีวิน. (2556). การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลักการพัฒนาการคิด อย่างมีตรรกะเหตุผลและดุลยพินิจ. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (๒๕๖๒). วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (๔ ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๒). (ม.ป.ท.): (ม.ป.พ.).

การประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ด้วยรูปแบบการประเมิน
ชิปโมเดล (CIPP Model) ร่วมกับรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) ตามหลักสูตร
ศิลปกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
LEARNING MANAGEMENT EVALUATION FROM ACTION LEARNING
BY EVALUATION OF CIPP MODEL WITH TYLER MODEL FOR ARTS
AND CRAFTS PROGRAM IN HIGH VOCATION CERTIFICATE LEVEL
OF BUNDITPATANASILPA INSTITUTE

ปาริชาติ แซ่เบ้*

Parichart Saebae*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปโมเดลร่วมกับรูปแบบของไทเลอร์ เพื่อประเมินระบบการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรฯในด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต และความสอดคล้องของสมรรถนะของผู้เรียนกับการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ประกอบการ ครูฝึก นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 95 คน ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัยคือแบบประเมิน จำนวน 6 ฉบับ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1. ด้านบริบท และกระบวนการ ผ่านเกณฑ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา พบว่าผ่านเกณฑ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้ประกอบการ เห็นว่าด้านการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และงบประมาณในการดำเนินการ ไม่ผ่านเกณฑ์แต่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ครูฝึก เห็นว่าปัจจัยเบื้องต้นทุกด้านไม่ผ่านเกณฑ์ 3. ด้านผลผลิต การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามสมรรถนะของนักศึกษา และความสอดคล้องของสมรรถนะของผู้เรียนกับการบรรลุตามวัตถุประสงค์/กระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามสมรรถนะของผู้เรียน พบว่าโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

* วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คำสำคัญ: การประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง, รูปแบบการประเมินชิปโมเดล (CIPP Model) , รูปแบบของไทเลอร์ (Tyler)

Abstract

The purposes of this research were to evaluate learning management from action learning for Arts and Crafts Program in High Vocational Certificate Level of Bunditpatanasilpa Institute for applying evaluation of CIPP Model with Tyler by the following; 1. Context Evaluation : C 2. Input Evaluation: I 3. Process Evaluation : P 4. Product Evaluation : P and evaluation according to learning objectives, methods and competencies of learners from action learning of curriculum. Data sources consist of college principals, Head of Department and students in majoring Arts and Crafts Program in High Vocational Certificate Level 2 of Suphan Buri College of Fine Arts in academic year 2018. The participants were 95 establishments, operators and trainers. Research instruments were included 6 learning management evaluations from action learning on a 5- point rating scale for Arts and Crafts Program in High Vocational Certificate Level of Suphan Buri College of Fine Arts. The statistics used in the research were percentage, mean and standard deviation. From the present research study the result found that ; 1. The evaluation of data sources in general of the learning management context and method were higher than criteria and appropriate in high level. 2.The evaluation of data sources in general of the basic factors of Learning management from action learning of college principals and students have higher than criteria and appropriate in high level. 3. The evaluation of data sources in general of the productions of action learning was evaluated higher than criteria and appropriate in high level. Learning management evaluations from action learning of students found that the evaluation of data sources in general was higher than criteria and appropriate in high level. The concordance of learning objectives, methods and student's competencies from action learning of curriculum was related. the evaluation of learning objectives, methods and student's competencies were higher than criteria and appropriate in high level.

Key words: Learning Management Evaluation from Action Learning, CIPP Model , Tyler Model

บทนำ

กระบวนการเรียนรู้ของวิทยาลัยช่างศิลป์มุ่งจัดการศึกษาวิชาชีพศิลปะโดยใช้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับอาชีวศึกษาร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของวิชาชีพศิลปะ ด้วยเหตุนี้วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี จึงเป็นสถาบันอีกแห่งหนึ่ง ที่สอนผู้เรียนให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยการลงมือปฏิบัติเห็นถึงความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อตอบการประเมินคุณภาพการศึกษาในมาตรฐานที่ 1 ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาด้านทัศนศิลป์ซึ่งมีจุดเน้นเพื่อการพัฒนาผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาให้มีความรู้ในเชิงวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือทำงานในสถานประกอบการจนเป็นที่ยอมรับ หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558, น. 3) และยังเป็นมาตรฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งนี้ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี เป็นสถานศึกษาทางด้านศิลปะนักศึกษาจะต้องมีการลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอถึงจะเกิดทักษะความชำนาญ นอกจากจะมีทักษะทางด้านศิลปะแล้วทางวิทยาลัยยังมีการส่งเสริมด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และได้ดำเนินการตามตัวบ่งชี้ที่ 1.3 ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.) มาตรฐานที่ 7 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้และการฝึกทักษะของผู้เรียน โดยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เน้นการฝึกปฏิบัติจริงทั้งในวิทยาลัยและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มทักษะทุกด้านในสาขาวิชาชีพนั้นๆ จากการปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดเป็นรายวิชาฝึกงาน (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2556, น. 38) ซึ่งจากหลักการดังกล่าวมีสอดคล้องกับมาตรฐานกฎกระทรวงวัฒนธรรม ในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี จึงนำหลักการการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงมาเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรรายวิชาฝึกงาน โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับการปฏิบัติงานอาชีพและบรรยากาศการทำงานรวมทั้งการทำงานร่วมกันซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็นและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องตลอดจนเกิดความมั่นใจและเจตคติที่ดีในการทำงานและการประกอบอาชีพอิสระ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, น. 1)

จากหลักการดังกล่าว วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี จึงกำหนดนโยบายและดำเนินการส่งนักศึกษาหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ศ.ปวส.) ของชั้นปีที่ 2 ออกสู่สถานประกอบการ เป็นรายวิชาหนึ่ง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเผชิญหน้ากับประสบการณ์จริงภายนอกห้องเรียน และดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยผู้วิจัยได้รับหน้าที่บริหารจัดการงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพชั้นสูง และเห็นว่าแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพชั้นสูงยังไม่ครอบคลุม

สมรรถนะของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อเป็นคำตอบในการประเมินคุณภาพการศึกษามาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยมุ่งค้นหาคำตอบเชิงประเมินเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ซึ่งจากการศึกษาพบว่า แนวคิดรูปแบบการประเมินชิปโมเดล (CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นระบบสอดคล้องกับกระบวนการจัดการศึกษาและให้สารสนเทศเพื่อการวางแผน เพื่อการนำไปปฏิบัติ เพื่อการปรับปรุงอย่างทันทั่วทั้ง และเป็นรูปแบบการประเมินที่ช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการประกันประสิทธิผลได้เป็นอย่างดี จึงนำรูปแบบการประเมินชิปโมเดลมาใช้ประเมินระบบการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการประเมินใน 4 องค์ประกอบสำคัญคือ 1.การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C) 2.การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) 3.การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) และ 4.การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation : P) และผู้วิจัยได้นำแนวคิดรูปแบบการประเมินของไทเลอร์(Tyler) ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการประเมินชิปโมเดล (CIPP Model) เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้เรียนว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่อย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องได้นำมาใช้ในการทบทวนปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการวางแผนการผลิตผู้สำเร็จการศึกษา และเป็นประโยชน์อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพ มีความรู้ และทักษะทางด้านสาขาตามความต้องการของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินด้านบริบทในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
2. เพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
3. เพื่อประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
4. เพื่อประเมินด้านผลผลิตในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตรฯ ได้แก่
 - 4.1 สมรรถนะของผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของนักศึกษาระดับศิลปกรรม ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2
 - 4.2 ความสอดคล้องของสมรรถนะของผู้เรียนกับการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

ขอบเขตของการประเมิน

1. แหล่งข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ประจำปีการศึกษา 2561 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิปโมเดล (CIPP Model) ร่วมกับรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าสาขา ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษาหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ศ.ปวส.) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 95 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

ผู้บริหารวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	จำนวน	5	คน
หัวหน้าสาขาวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	จำนวน	6	คน
ผู้ประกอบการ	จำนวน	28	แห่ง
ครูฝึก	จำนวน	28	คน
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาประติมากรรม	จำนวน	5	คน
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาจิตรกรรม	จำนวน	11	คน
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาภาพพิมพ์	จำนวน	2	คน
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาออกแบบตกแต่ง	จำนวน	7	คน
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาศิลปะไทย	จำนวน	2	คน
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาเครื่องเคลือบดินเผา	จำนวน	1	คน

ทั้งนี้ งานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มประชากรมาใช้เป็นกลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

2. ขอบเขตด้านการประเมิน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ประเมินประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิปโมเดล (CIPP Model) ร่วมกับรูปแบบของไทเลอร์(Tyler) เพื่อประเมินระบบการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีการประเมินตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1.การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C) 2.การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) 3.การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) 4.การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation : P) และความสอดคล้องของสมรรถนะของผู้เรียนกับการบรรลุตามวัตถุประสงค์และกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ด้วยรูปแบบการประเมินชิปโมเดล (CIPP Model) ร่วมกับรูปแบบของไทเลอร์(Tyler) ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

แผนการประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิปโมเดล (CIPP Model) ร่วมกับ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์(Tyler) กำหนดรอบการประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดการประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิปโมเดล (CIPP Model) ร่วมกับ ไทเลอร์(Tyler) ตามประเด็นการประเมิน

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การตัดสิน
1. ด้านบริบท (context)	C1. ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรกับความต้องการของสถานประกอบการ	1. ผู้บริหาร 2. หัวหน้าสาขา 3. ผู้ประกอบการ 4. ครูฝึก 5. นักศึกษา	1. แบบประเมินสำหรับผู้บริหาร หัวหน้าสาขา ผู้ประกอบการครูฝึก ครู	1.วิเคราะห์เนื้อหา ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรกับความต้องการของสถานประกอบการ	เกณฑ์การแปล ความหมายค่าเฉลี่ย 5 ระดับ 4.50-5.00 ระดับมากที่สุด 3.50-4.49 ระดับมาก 2.50-3.49 ระดับปานกลาง	เกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญกำหนดของ 1.ผู้บริหาร $\bar{X} = 3.80$ 2.หัวหน้าสาขา $\bar{X} = 3.70$ 3.ผู้ประกอบการ $\bar{X} = 3.87$
	C2. ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร			2. วิเคราะห์เนื้อหา วัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	ระดับปานกลาง 1.50-2.49 ระดับน้อย 1.00-1.49 ระดับน้อยที่สุด	4.ครูฝึก $\bar{X} = 3.77$ 5.นักศึกษ $\bar{X} = 3.76$
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น(Input)	I1. การวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	1. ผู้บริหาร 2. หัวหน้าสาขา 3. ผู้ประกอบการ	1. แบบประเมินสำหรับผู้บริหาร หัวหน้าสาขา ผู้ประกอบการครูฝึก	1.วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) จากแบบประเมิน	เกณฑ์การแปล ความหมาย 4.50-5.00 ระดับมากที่สุด 3.50-4.49 ระดับมาก 2.50-3.49 ระดับปานกลาง	เกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญกำหนดของ 1.ผู้บริหาร $\bar{X} = 3.73$ 2.หัวหน้าสาขา $\bar{X} = 3.89$ 3.ผู้ประกอบการ $\bar{X} = 3.79$
	I2. ความพร้อมด้านผู้เรียน	4. ครูฝึก	ครู		1.50-2.49 ระดับน้อย	4.ครูฝึก $\bar{X} = 3.78$
	I3. ความพร้อมของสถานประกอบการ					
	I4. ความพร้อมของสถานศึกษา					
	I5. งบประมาณในการดำเนินการ					

วัตถุประสงค์	ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การตัดสิน
					1.00-1.49 ระดับ น้อยที่สุด	5.นักศึกษา $\bar{X} = 3.78$
3. ด้าน กระบวนการ (Process)	P1. กิจกรรมการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริงของ หลักสูตรฯ - ชั้นเตรียมการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง - ชั้นดำเนินการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง - ชั้นสรุปประเมินผลการ การเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง P2. ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการเรียนรู้ ประสบการณ์จริงของ หลักสูตรฯ	1. ผู้บริหาร 2. หัวหน้าสาขา 3. ผู้ประกอบการ 4. ครูฝึก 5. นักศึกษา	1. แบบประเมิน สำหรับผู้บริหาร หัวหน้าสาขา ผู้ประกอบการครูฝึก ครู นักศึกษา	1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D) จากแบบประเมิน	เกณฑ์การแปล ความหมาย 4.50-5.00 ระดับมากที่สุด 3.50-4.49 ระดับมาก 2.50-3.49ระดับปาน กลาง 1.50-2.49 ระดับน้อย 1.00-1.49 ระดับน้อยที่สุด	5.นักศึกษา $\bar{X} = 3.71$ ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ กำหนดของ 1.ผู้บริหาร $\bar{X} = 3.71$ 2.หัวหน้าสาขา $\bar{X} = 3.80$ 3.ผู้ประกอบการ $\bar{X} = 3.68$ 4.ครูฝึก $\bar{X} = 3.67$ 5.นักศึกษา $\bar{X} = 3.55$
4. ด้านผลผลิต (Product)	P1. สมรรถนะของผู้เรียน จากการจัดการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริงของ นักศึกษาระดับศิลปกรรม ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง	1. ผู้บริหาร 2. หัวหน้าสาขา 3. ผู้ประกอบการ 4. ครูฝึก	1. แบบประเมิน สมรรถนะของ ผู้เรียน 2. แบบประเมิน สำหรับผู้บริหาร หัวหน้าสาขา ผู้ประกอบการครูฝึก ครู นักศึกษา	1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D) จากแบบประเมิน	เกณฑ์การแปล ความหมายค่าเฉลี่ย 5 ระดับ 4.50-5.00 ระดับมากที่สุด 3.50-4.49 ระดับมาก 2.50-3.49 ระดับปานกลาง 1.50-2.49 ระดับน้อย 1.00-1.49	เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ กำหนดของ 1.ผู้บริหาร $\bar{X} = 3.92$ 2.หัวหน้าสาขา $\bar{X} = 3.84$ 3.ผู้ประกอบการ $\bar{X} = 3.89$ 4.ครูฝึก $\bar{X} = 3.89$ 5.นักศึกษา $\bar{X} = 3.91$
	P2. สมรรถนะของผู้เรียน บรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระบวนการ จัดการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ของ หลักสูตรฯ					เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ กำหนด $\bar{X} = 3.71$

เครื่องมือและวิธีสร้างเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คือรูปแบบการประเมินชิปโมเดล (CIPP Model) ร่วมกับ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 6 ฉบับ คือ

1. แบบประเมินสำหรับผู้บริหาร	1 ฉบับ
2. แบบประเมินสำหรับหัวหน้าสาขา	1 ฉบับ
3. แบบประเมินสำหรับผู้ประกอบการ	1 ฉบับ
4. แบบประเมินสำหรับครูฝึก	1 ฉบับ
5. แบบประเมินสำหรับนักศึกษา	1 ฉบับ
6. แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน	1 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้นำข้อมูล มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์เกณฑ์สัมบูรณ์จากการกำหนดเกณฑ์การผ่านของผู้เชี่ยวชาญโดยการหาค่าเฉลี่ย
2. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
3. นำข้อมูลเกี่ยวกับด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ มาหาค่าเฉลี่ย และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของแบบประเมินในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4.50-5.00	หมายถึง	ผลการประเมินเหมาะสมในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	ผลการประเมินเหมาะสมในระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง	ผลการประเมินเหมาะสมในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	ผลการประเมินเหมาะสมในระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	ผลการประเมินเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ด้านผลผลิต โดยประเมินสมรรถนะของนักศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

- ระดับ 5 หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติ/การแสดงออก ระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติ/การแสดงออก ระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติ/การแสดงออก ระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติ/การแสดงออก ระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติ/การแสดงออก ระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับและในแต่ละด้าน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบประเมิน

2.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลที่เป็นแบบประเมินที่มีลักษณะ

คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3. ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์ผลจากการศึกษาเอกสาร และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินที่ได้จากการกำหนดโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การตัดสินผลการประเมินโดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้เทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ที่ได้จากการกำหนดโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อประเมินเครื่องมือประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และวิเคราะห์ความเหมาะสม

การตัดสินผลการประเมินโดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้เทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ที่ได้จากการกำหนดโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีการแปลผลเกณฑ์

ผลการประเมินได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ไม่ผ่านเกณฑ์

ผลการประเมินได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 2 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินที่ได้จากการกำหนดโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวม

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การตัดสินจากผู้เชี่ยวชาญ (\bar{X})				
	ผู้บริหาร	หัวหน้าสาขา	สถานประกอบการ	ครูฝึก	นักศึกษา
ด้านบริบท (context)	3.80	3.70	3.87	3.77	3.76
ด้านปัจจัยเบื้องต้น(Input)	3.73	3.89	3.79	3.78	3.78
ด้านกระบวนการ (Process)	3.71	3.80	3.68	3.67	3.55
ด้านผลผลิต (Product)	3.92	3.84	3.89	3.89	3.93
P2. สมรรถนะของผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์และกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของหลักสูตรฯ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	-	-	-	-	3.71

ตารางที่ 3 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินที่ได้จากการกำหนดโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญรายข้อ

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การตัดสินจากผู้เชี่ยวชาญ (\bar{X})				
	ผู้บริหาร	หัวหน้าสาขา	สถานประกอบการ	ครูฝึก	นักศึกษา
ด้านบริบท (context)	3.80	3.70	3.87	3.77	3.76
C1 ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรกับความต้องการของสถานประกอบการ	3.40	3.40	-	-	-
C2 ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.88	3.76	-	-	-
ด้านปัจจัยเบื้องต้น(Input)	3.73	3.89	3.79	3.78	3.78
I1 การวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	3.67	3.97	4.00	3.93	3.95
I2 ความพร้อมด้านผู้เรียน	3.67	3.80	4.13	4.00	3.87
I3 ความพร้อมของสถานประกอบการ	3.80	3.90	3.53	3.67	3.80
I4 ความพร้อมของสถานศึกษา	3.60	3.80	3.50	3.80	3.70
I5 งบประมาณในการดำเนินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	4.07	4.00	3.80	3.50	3.60
ด้านกระบวนการ (Process)	3.71	3.80	3.68	3.67	3.55
P1 กิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตรฯ	3.83	3.80	3.75	3.73	3.70
P2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตรฯ	3.60	3.80	3.60	3.60	3.40
ด้านผลผลิต (Product)	3.92	3.84	3.89	3.89	3.93
P1. สมรรถนะของการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง นักศึกษาระดับศิลปกรรม ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ศ.ปวส.) ชั้นปีที่ 2					
P2. สมรรถนะของผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของหลักสูตรฯ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร		3.71		-	-
1. ผู้เรียนเกิดทักษะสร้างเสริมประสบการณ์และพัฒนาวิชาชีพตามสภาพความเป็นจริง		3.60		-	-
2. ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง		3.86		-	-
3. ผู้เรียนสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงานได้อย่างมีเหตุผล		3.70		-	-
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและสามารถนำความรู้ทางเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง		3.60		-	-
5. ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีในการทำงาน มีความภูมิใจในวิชาชีพ		3.80		-	-

ผลการวิจัย

ประเมินด้านบริบทในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ตารางที่ 4 สรุปผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ด้านบริบท (context)

ประเด็นประเมิน	แหล่งข้อมูล				
	ผู้บริหาร	หัวหน้าสาขาวิชา	ผู้ประกอบการ	ครูฝึก	นักศึกษา
ด้านบริบท (context)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)
C1. ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรกับความต้องการของสถานประกอบการ	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	-	-	-
C2. ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	-	-	-

จากตารางที่ 4 สรุปผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ตามด้านการประเมิน ด้านบริบท พบว่า ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ทุกด้าน

ประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ตารางที่ 5 สรุปผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)

ประเด็นประเมิน	แหล่งข้อมูล				
	ผู้บริหาร	หัวหน้าสาขาวิชา	ผู้ประกอบการ	ครูฝึก	นักศึกษา
ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)
1. การวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)
12. ความพร้อมด้านผู้เรียน	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (ปานกลาง)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)
13. ความพร้อมของสถานประกอบการ	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)
14. ความพร้อมของสถานศึกษา	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)
15. งบประมาณในการดำเนินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (ปานกลาง)	ไม่ผ่านเกณฑ์ (ปานกลาง)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)

จากตารางที่ 5 สรุปผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ตามด้านการประเมิน ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ผลการประเมินของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา และนักศึกษา ประเมินผ่านเกณฑ์ ส่วนสถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก ประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ นั่นคือ สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ และครูฝึก เห็นว่าปัจจัยเบื้องต้นยังมีความเหมาะสมไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

ประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ตารางที่ 6 สรุปผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ด้านกระบวนการ (Process)

ประเด็นประเมิน	แหล่งข้อมูล				
	ผู้บริหาร	หัวหน้าสาขาวิชา	ผู้ประกอบการ	ครูฝึก	นักศึกษา
ด้านกระบวนการ (Process)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)
P1. กิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตรฯ	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)
P2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตรฯ	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)

จากตารางที่ 6 สรุปผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ตามด้านการประเมิน ด้านกระบวนการ พบว่าประเมินผ่านเกณฑ์ทุกด้าน

ประเมินด้านผลผลิตในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตรฯ ได้แก่

- 1 สมรรถนะของผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของนักศึกษาระดับศิลปกรรม ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2
- 2 ความสอดคล้องของสมรรถนะของผู้เรียนกับการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

ตารางที่ 7 สรุปผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ด้านผลผลิต (Product)

ประเด็นประเมิน	แหล่งข้อมูล				
	ผู้บริหาร	หัวหน้าสาขาวิชา	ผู้ประกอบการ	ครูฝึก	นักศึกษา
ด้านผลผลิต (Product)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)
P1. สมรรถนะของการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของนักศึกษาระดับศิลปกรรม ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)
P2. ความสอดคล้องของสมรรถนะของผู้เรียนกับการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของหลักสูตรฯ	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	ผ่านเกณฑ์ (มาก)	-	-

จากตารางที่ 7 สรุปผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ตามด้านการประเมิน

ด้านผลผลิต พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโดยภาพรวมมีผลประเมินผ่านเกณฑ์และมีลักษณะการปฏิบัติ/การแสดงออกที่เหมาะสมกับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงกว่าเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนผลการประเมินความสอดคล้องของสมรรถนะของผู้เรียนกับการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของหลักสูตรฯ ของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ พบว่าสมรรถนะของผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

สรุปและอภิปรายผล

สรุป

1. ผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ตามด้านการประเมิน ด้านบริบท พบว่า ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ทุกด้าน

2. สรุปผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ตามด้านการประเมิน ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ผลการประเมินของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา และนักศึกษา ประเมินผ่านเกณฑ์ ส่วนสถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก ประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ นั่นคือ สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ และครูฝึก เห็นว่าปัจจัยเบื้องต้นยังมีความเหมาะสมไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

3. สรุปผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ตามด้านการประเมิน ด้านกระบวนการ พบว่าประเมินผ่านเกณฑ์ทุกด้าน

4. สรุปผลการประเมินจากการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก และนักศึกษา ตามด้านการประเมิน

ด้านผลผลิต พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโดยภาพรวมมีผลประเมินผ่านเกณฑ์และมีลักษณะการปฏิบัติ/การแสดงออกที่เหมาะสมกับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สูงกว่าเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนผลการประเมินความสอดคล้องของสมรรถนะของผู้เรียนกับการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของหลักสูตรฯ ของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ พบว่าสมรรถนะของผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

อภิปรายผล

1. ด้านบริบทของการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตร

ประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านบริบท พบว่าโดยภาพรวมด้านบริบทของการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน แสดงว่า วัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กมลฉัตร มงคลกิจ ชนบดี ผดุงวิทย์ และรัตนา ใจชาญสุขกิจ (2545 : 5) ที่กล่าวว่าวัตถุประสงค์การฝึกงานมีความสอดคล้องกับพันธกิจและผลิตบัณฑิตของคณะ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และสอดคล้องกับการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตร

2.1 ด้านการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง พบว่า หัวหน้าสาขาวิชา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ และครูฝึก ประเมินไม่ผ่านเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาตามประเด็นการประเมิน พบว่าความเหมาะสมในการกำหนดระยะเวลาในการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมน้อย

2.2 ด้านความพร้อมของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง พบว่าความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ความสามารถนำความรู้ทางเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ และความสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีเหตุผล มีค่าความเหมาะสมน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรศิลปกรรมประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีโครงสร้างและจัดการเรียนการสอนด้านการฝึกปฏิบัติทางศิลปะตามขั้นตอน เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความสามารถทักษะทางด้านศิลปะ นักศึกษาเรียนรู้ตามแบบขั้นตอนตามผู้สอน จึงส่งผลให้โอกาสที่นักศึกษาจะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะมีน้อย นอกจากนี้หลักสูตรได้เน้นหนักไปทางศิลปะมากจนทำให้ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถนำความรู้ทางเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ค่อนข้างน้อยในการเรียนการสอน นักศึกษาไม่ค่อยได้ใช้ความรู้ทางด้านสามัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับ มัณธรัตน์ จิตมาลีรัตน์ (2554:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการประเมินการฝึกงานวิชาชีพ ของนักศึกษาคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้านความรู้พื้นฐานวิชาชีพของนักศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากเกือบทุกประเด็น ยกเว้น ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ดังนั้นจึงควรจัดฝึกอบรมหรือสอนเสริมภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารให้แก่ นักศึกษาเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษายังสามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการออกแบบ และมีความสามารถในการนำเสนอองานค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่ค่าเฉลี่ยค่อนข้างน้อยกว่าข้ออื่น ๆ

2.3 ความพร้อมของสถานประกอบการ ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง พบว่า ประเด็นโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ประเด็นที่ครูฝึกประเมินว่าสถานประกอบการ มีวัสดุอุปกรณ์ครบถ้วน มีประสิทธิภาพ และพร้อมใช้งานในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ประเมินผ่านเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะบางสถานประกอบการมีจำนวนคนมากและงานมาก ด้วยอุปกรณ์มีจำกัดต่อคนทำงานเมื่อมีนักศึกษาฝึกประสบการณ์ไปเรียนรู้เพิ่มจึงส่งผลให้อุปกรณ์บางตัวขาดไป

2.4 ความพร้อมของสถานศึกษา ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง พบว่า ประเด็นโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การแต่งตั้งอาจารย์ บุคลากรที่ทำหน้าที่แนะนำช่วยเหลือติดตามผล และประสานงานกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงมีความเหมาะสม จำนวนอาจารย์ บุคลากรที่ทำหน้าที่แนะนำช่วยเหลือติดตามผล และประสานงานกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเพียงพอ เนื่องจากสถานศึกษาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลและติดตามนักเรียนระหว่างทำการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการประสานงานกับสถานประกอบการก็เป็นไปตามขั้นตอนการติดต่อ และยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีกับสถานประกอบการในการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามหลักสูตรศิลปกรรมประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

2.5 งบประมาณในการดำเนินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก เมื่อพิจารณาประเด็นการประเมิน พบว่าสถานประกอบการมีงบประมาณเพียงพอในการสนับสนุนด้านเบี้ยเลี้ยงให้กับนักศึกษา และมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา เช่นมีการจัดทำเอกสารความรู้แก่นักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สุปราณีย์ ัญญรัตน์ (2554 : บทคัดย่อ) โดยศึกษาเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาประมง สาขาแปรรูปสัตว์น้ำ วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์ จากการประเมินหลักสูตรพบว่า งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในการดำเนินการตามโครงสร้างหลักสูตรเหมาะสม และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรสอดคล้องตามหลักสูตรในแต่ละรายวิชาเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ นิรันดร์ วัชโรดม (2544: บทคัดย่อ) ได้ประเมินผลหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาช่างยนต์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2542 วิทยาเขตในส่วนกลางพบว่า การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นโดยรวมว่า คุณลักษณะของอาจารย์และคุณลักษณะของนักศึกษาอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ส่วนงบประมาณ สื่อการสอนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2. ด้านกระบวนการของการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตร

พบว่าโดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสาขา สถานประกอบการ/ผู้ประกอบการ ครูฝึก นักศึกษาประเมินผ่านเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผ่านเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน นั่นคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จาก

ประสบการณ์จริงของหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นเตรียมการ ชั้น
ดำเนินการ และชั้นสรุปประเมินผลการการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นไปอย่างมีระบบ และ
นอกจากนี้ ด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตรศิลปกรรม
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถานประกอบการร่วมกับนักศึกษาในการแก้ปัญหาและ
อุปสรรค และเปิดโอกาสให้นักศึกษาแก้ปัญหาและอุปสรรคด้วยตนเองในระหว่างการเรียนรู้จาก
ประสบการณ์จริง สอดคล้องกับธีรภัทร ไชยस्थ्य (2542 : 84) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางในการ
แก้ปัญหา การดำเนินงานการส่งนักศึกษาออกฝึกงานของวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา
เขตการศึกษา 9 ได้สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา การดำเนินงานการส่งนักศึกษาออกฝึกงาน ไว้ว่า
การส่งนักศึกษาออกฝึกงานต้องให้ความสำคัญในขั้นเตรียมการมาก มีคณะกรรมการในการพิจารณา
คัดเลือกสถานประกอบการให้ตรงกับความเหมาะสมตรงตามสาขาวิชาชีพที่นักศึกษาเรียน ได้
มาตรฐานตรงตามจุดประสงค์ของการฝึกงาน ประสานงานกับสถานประกอบการชี้แจงให้เข้าใจถึง
วัตถุประสงค์ของการฝึกงานก่อนส่ง ขั้นดำเนินการส่งนักศึกษาออกฝึก สถานศึกษาควรให้ความสำคัญ
ในการจัดปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกงาน ดำเนินการจัดสัมมนาระหว่างการฝึกงาน อาจารย์ควรออกนิเทศ
เพื่อติดตามดูแลให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาที่อาจเกิดกับนักศึกษาระหว่างการฝึกงาน การ
ประเมินผลนักศึกษาฝึกงานควรมีเกณฑ์การประเมินทั้งระหว่างการฝึกและหลังการฝึกงาน และผลการ
ของงานวิจัยครั้งนี้เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าการกำหนดระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้จาก
ประสบการณ์จริงมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับวิชัย พร
มาลัยรุ่งเรือง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขา
ช่างเทคนิค พุทธศักราช 2553 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลผลการประเมินพบว่า ด้านกระบวนการ
กิจกรรมการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับปานกลางส่วนกิจกรรมการวัดและประเมินผลมี
ความเหมาะสมในระดับมาก มีข้อเสนอแนะโดยกลุ่มนักศึกษาให้ความเห็นว่าควรเพิ่มการฝึกงานใน
สถานประกอบการ และกลุ่มอาจารย์ให้ความเห็นว่าควรเพิ่มชั่วโมงการสอนภาคปฏิบัติในการฝึกงาน
จะเห็นว่ากระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงทุกขั้นตอนมีความสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของ
นักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ นักศึกษามีความมั่นใจในระดับหนึ่งในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาควรได้รับ
ข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงอย่างเพียงพอ จะทำให้นักศึกษาได้รับ
ประโยชน์อย่างมาก

3. ด้านผลผลิตของการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของหลักสูตร

3.1 การประเมินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง พบว่าโดยภาพรวมด้านผลผลิต
ของการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ประเมินผ่านเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
สอดคล้องกับ มัณฑรัตน์ จิตมาลีรัตน์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินการฝึกงานวิชาชีพ ของนักศึกษา
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ด้านผลผลิตในภาพรวมนักศึกษาได้รับประสบการณ์

ตรงในการทำงาน ได้ความรู้ความเข้าใจในหลักการแนวคิดในการประกอบอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพของตน และการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3.2 สมรรถนะของผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระบวนการการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ของหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เมื่อพิจารณาผลการประเมินวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการและสมรรถนะของนักศึกษา พบว่าผ่านเกณฑ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าสมรรถนะการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและสามารถนำความรู้ทางเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ได้ สามารถเพิ่มทักษะสร้างเสริมประสบการณ์และพัฒนาวิชาชีพตามสภาพความเป็นจริง ได้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงานอย่างมีเหตุผล มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความเชื่อมั่นในตนเอง ความสนใจใฝ่รู้ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และมีเจตคติที่ดีในการทำงาน มีความภูมิใจในวิชาชีพ ซึ่งสมรรถนะที่เกิดขึ้นนั้นต้องมีกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่เป็นระบบ มีขั้น ขั้นตอนการ ขั้นสรุปประเมินผลการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ด้วยความมีระบบขั้นตอนจึงทำให้ผลการประเมินสมรรถนะของนักศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ปัจจัยเบื้องต้นของการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สาขาวิชา และผู้ประกอบการ และครูฝึก ควรมีการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ และความพร้อมให้กับผู้เรียนก่อนออกฝึกประสบการณ์จริงให้เป็นระบบ เพื่อการบริหารจัดการที่ดี

1.2 ปัจจัยเบื้องต้นของการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรวิจัยการประเมินการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

รายการอ้างอิง

- กมลฉัตร มงคลกิจ ชนบดี ผดุงวิทย์ และรัตนา ใจชาญสุขกิจ. (2545). วิชาฝึกงานโครงการ วิชาชีพ. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์
- ธีรภัทร ไชยสัตย์ .(2542). ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา การดำเนินงานการส่งนักศึกษาออก ฝึกงานของวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 9 . วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- นิรันดร์ วัชโรดม. (2544). การประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาช่างยนต์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. 2542 วิทยาเขตส่วนกลาง . วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- มัธูรรัตน์ จิตมาลีรัตน์. (2554). ประเมินการฝึกงานวิชาชีพของนักศึกษาคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิชัย พรมาลัยรุ่งเรือง. (2544).การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาช่างเทคนิค ทัศนศึกษา 2553. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สุปราณี ธัญญรัตน์. (2554). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาประมง สาขาวิชาแปรรูปสัตว์น้ำ วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2556). รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2556. นครปฐม : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). แนวปฏิบัติการดำเนินการฝึกงาน. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช
THE DEVELOPMENT OF THE ACHIEVEMENT OF ENCOURAGING
SONGS “ROO” BY AR BOOK MEDIA FOR MATHAYOM SUKSA 2
STUDENTS, NAKHONSITHAMMARAT COLLEGE

ปัทมา ทองดี*

Pattama Tongdee*

บทคัดย่อ

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ผลการวิจัยพบว่า สื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” มีประสิทธิภาพ 82.50/88.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 จากตาราง 1 ค่าประสิทธิภาพของแบบทดสอบระหว่างเรียนด้วยสื่อ AR BOOK ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่าจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนได้ร้อยละ 82.10 และจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนโดยสื่อ AR BOOK ได้ร้อยละ 81.23 จากตาราง 2 พบว่าการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยสื่อ AR BOOK มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทฤษฎี หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 80 จากตาราง 3 พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยสื่อ AR BOOK มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติฯ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 80 จากตาราง 4 พบว่า มีนักเรียนตอบแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียน เพศชาย และเพศหญิง จากตาราง 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากการวิเคราะห์ของนักเรียนภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจระดับดีมีค่าเฉลี่ย 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 แยกเป็นด้านพบว่าด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ด้านการใช้สื่อ มีความพึงพอใจระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 ด้านการนำไปใช้และประโยชน์ที่ได้รับ มีความพึงพอใจระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงปลุกใจ “เราสู้” , สื่อ AR BOOK

* 186 หมู่ 4 ตำบล หน้าเขา อำเภอ เขาพนม จังหวัด กระบี่

186 Moo 4, Na Khao Subdistrict, Khao Phanom District, Krabi Province

Abstract

The results of the research of “We Fight” by AR BOOK media have the objective For the development of academic achievement And to compare the learning achievement of AR BOOK media with the criteria of 80% The results showed that AR BOOK media had an efficiency of 82.50 / 88.87, which was higher than the specified criteria, which was 80/80. From Table 1, the efficiency value of the test during study with AR BOOK media according to the 80/80 standard was found that from the 82.10% of the test during study and 81.23% of the post-study test by AR BOOK media. From Table 2, it was found that the comparison of learning achievement by AR BOOK media in theoretical learning. After studying above the threshold 80 from table 3 found that the comparison of learning achievement by AR BOOK media on dance practice After studying higher than the criteria 80 from Table 4, students were found to respond to the male and female learning satisfaction assessment form. The satisfaction level was good with a mean of 4.27 and a standard deviation of 0.46, separated into aspects. The 0.45 standard in the use of media was satisfied with a good level with a mean of 4.23 and a standard deviation of 0.46 in terms of utilization and benefit, very good satisfaction with a mean of 4.53 and a standard deviation of 0.50, respectively.

Key words: The results of the research of “We Fight”, AR BOOK media

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพในการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ เช่นด้านความรู้ ความสามารถ และการคิดวิเคราะห์ การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศไทย เป็นการปลูกฝังทางความคิด และสติปัญญา ดังนั้นการจัดการศึกษาให้กับบุคคลในระดับต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ในการสร้างชาติให้ก้าวเดินไปในอนาคตได้อย่างมั่นคงสื่อการเรียนการสอนด้วย AR BOOK เป็นสื่อเทคโนโลยีเสมือนจริง ที่ผสมผสานระหว่างโลกแห่งความเป็นจริงกับโลกเสมือนจริง โดยใช้วิธีการซ้อนภาพที่สร้างขึ้นให้ไปแสดงผลปรากฏในโลกแห่งความจริงในรูปแบบที่เป็นภาพมีมิติ ภาพเคลื่อนไหว มีสื่อวัตถุที่เคลื่อนไหว มีเสียงประกอบ ขึ้นอยู่กับการออกแบบ ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เป็นห้องเรียนเสมือนจริง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้นปัจจุบันมีอีกเทคโนโลยีที่เรียกว่า Augmented Reality เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีที่ ผสานเอาโลกแห่งความจริงและความเสมือนจริงเข้าด้วยกันผ่านซอฟต์แวร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อต่างๆ เช่นเว็บแคมคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต จึงเป็นที่น่าสนใจในการนำมาพัฒนาสื่อการเรียนการสอนได้ (สุพรรณพงศ์ วงษ์ศรีเพ็ง,2554)

การจัดการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะมุ่งเน้นวิธีการสอนแบบการบรรยายซึ่งครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระจะเร่งสอนให้จบตามเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดไว้ (กรมวิชาการ, 2545 : 12) และจากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยเพลงปลุกใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ทำให้มีข้อสังเกตในเรื่องของการเรียน เนื่องจากตัวผู้เรียนเองดูเหมือนจะไม่ตระหนักในเรื่องของการรักษา การร้องเพลง การตระหนักในการรำ และการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการต่อท่าจากครูผู้สอนอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สามารถจดจำเนื้อหาที่เรียนได้เท่าที่ควร และไม่ชอบการสอนในรูปแบบของการบรรยายจากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาหลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช โดยศึกษาในกลุ่มสภะนาฏศิลป์ไทย (วิชาซีพละคร) เรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยผู้วิจัยได้พบเจอกับปัญหาของการรำเพลงปลุกใจ “เราสู้” ปรากฏว่า เนื้อหาสาระ เรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” เป็นเนื้อที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ จึงไม่ค่อยมีความน่าสนใจ ซึ่งหลังจากการสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 สาขานาฏศิลป์ไทย ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน ในเนื้อหาสาระ เรื่อง เพลง ปลุกใจ “เราสู้” ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชให้ผู้เรียนนั้นมีผลสัมฤทธิ์และเจตคติที่ดีขึ้น โดยจากการศึกษาปัญหาทำให้ผู้วิจัย พบว่า การจัดการเรียนการสอนต้องมีสื่อประกอบ ซึ่งสื่อที่จะนำมาใช้นั้นมีอยู่มาก แต่สื่อที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” คือสื่อ AR BOOK เพราะการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนนั้นมีผลสัมฤทธิ์และเจตคติที่ดีขึ้นโดยจากการศึกษาปัญหาทำให้ผู้วิจัย ซึ่งสื่อที่จะนำมาใช้นั้นมีอยู่มากการจัดการเรียนการสอนเรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” คือ สื่อ AR BOOK ด้วย Unity 3D เพราะการจัดการ

เรียนการสอนถ้าครูผู้สอนมีสื่อประกอบการเรียนการสอนทุกครั้ง จะทำให้ผู้เรียนมีความตระหนักในการเรียนมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญการเรียนการสอน โดยใช้สื่อเป็นองค์ประกอบในการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นได้ด้วยการเรียนรู้หลายๆแบบ ผู้วิจัยจึงได้สร้างสื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนเรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนด้วยสื่อ AR BOOK ที่สูงขึ้น อันเป็นรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องช่วยสอนเพื่อสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน เกิดทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนและยังสามารถนำสื่อ AR Book ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนเพื่อเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ สื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” ยังเป็นแนวทางในการสร้างสื่อ AR BOOK ในเรื่องอื่น ๆ แก่ผู้สนใจศึกษาได้ประโยชน์อย่างสูงยิ่ง

วัตถุประสงค์

1. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชกับเกณฑ์ร้อยละ 80

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในรายวิชานาฏศิลป์ไทย (ละคร) วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน
ทั้งนี้ใช้กลุ่มประชากรมาเป็นกลุ่มทดลอง โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้น คือ สื่อ AR BOOK
 - 2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR Book ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา
เนื้อหาของบทเรียนคือเพลงเราสู้ในหลักสูตรสถานศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย
 1. ประวัติความเป็นมาของเพลงปลุกใจ “เราสู้”

2. องค์ประกอบของการรำ ได้แก่ เครื่องแต่งกาย เครื่องดนตรี ทำนองเพลง โอกาสที่ใช้ของ เพลงปลุกใจ “เราสู้”
3. การปฏิบัติทำรำเพลงปลุกใจ “เราสู้”
4. บทร้องเพลงปลุกใจ “เราสู้”

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สื่อ AR BOOK หมายถึง การใช้โปรแกรม HP Reveal ด้วย Unity 3D ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนเรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” ใช้ในการเรียนการสอนด้วยสื่อ AR BOOK และสามารถเข้าใช้งานได้ในระบบออนไลน์ควบคุมให้ผ่านทางสมาร์ตโฟน ทำงานตามคำสั่งของผู้ใช้งานในการเรียนการสอนมีลักษณะเป็นบทเรียนเห็นภาพเสมือนอยู่ในสถานการณ์นั้น โดยมีการนำเสนอเนื้อหาภาพ วิดีโอ และเสียงในรูปแบบของ Log book โดยมีการดำเนินการสร้างสื่อผสม ดังนี้
 - HP Reveal เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการจัดทำสื่อ ซึ่งเป็นโปรแกรมที่สามารถดึงสื่อ วิดีโอ เข้าไปในสื่อ AR BOOK
 - Unity 3D เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการจัดทำภาพให้เป็นมิติในการจัดทำสื่อ AR BOOK
 - Log book หนังสือขนาดเล็กเล็กที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ AR BOOK เป็นหนังสือที่ใช้สมาร์ตโฟนในการเข้าถึงสื่อ ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้
2. เราสู้ หมายถึง การเรียนด้วย Log book หรือ หนังสือขนาดเล็กเล็กที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ AR BOOK เป็นหนังสือที่ใช้สมาร์ตโฟนในการเข้าถึงสื่อ สามารถเข้าดูวิดีโอทำรำ เพลงปลุกใจ “เราสู้” ได้ ซึ่งในสื่อจะประกอบไปด้วยภาพทำรำ และเนื้อร้องของเพลงปลุกใจ “เราสู้”
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงเราสู้ หลังจากการใช้สื่อ AR BOOK โดยทำการวัดและประเมินผล จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก แบ่งแบบทดสอบ 2 ลักษณะ
 - แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทฤษฎี เพลงปลุกใจ เราสู้”
 - แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านปฏิบัติ ทำรำเพลงปลุกใจ เราสู้”
4. ประสิทธิภาพของสื่อ AR BOOK หมายถึง ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน และการทำแบบทดสอบหลังจากเรียนจบบทเรียนทั้งหมด โดยถือเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

เครื่องมือและวิธีสร้างเครื่องมือวิจัย

1. สื่อ AR BOOK เรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน 4 ตัวเลือก

3. แบบประเมินการปฏิบัติรำเพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยวัดผลสัมฤทธิ์หลังใช้สื่อ AR Book เป็นแบบประเมิน Scoring Rubrics

การกำหนดเกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

ต่ำกว่า 37	1 (ปรับปรุง)
37-61	2 (พอใช้)
62-86	3 (ดี)
87 ขึ้นไป	4 (ดีมาก)

4. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อเพลงปลุกใจ “เราสู้” เป็นแบบประเมิน Scale

การกำหนดเกณฑ์ระดับความพึงพอใจ

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง มีระดับความเห็นน้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามแผนบริหารการสอน ตั้งแต่วันที่ 3 เดือน กันยายน พ.ศ.2562 ถึง วันที่ 20 เดือน กันยายน พ.ศ. 2562 โดยใช้เวลาสอนทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง
2. เมื่อสอนครบทุกแผนการสอนแล้วจะดำเนินการทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบคนละชุดกันกับที่ใช้วัดระหว่างเรียน
3. ตรวจสอบผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
1.1 การหาประสิทธิภาพของสื่อ AR BOOK

การหาประสิทธิภาพ สื่อการเรียนด้วยสื่อ AR BOOK โดยใช้เกณฑ์ E_1 / E_2

(ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ 2538 : 465)

$$E_1 = \frac{\sum X}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	คือ	ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน
	$\sum X$	คือ	คะแนนรวมของแบบทดสอบท้ายหน่วยทุกหน่วย
	A	คือ	คะแนนเต็มของแบบทดสอบท้ายหน่วยทุกหน่วย
	N	คือ	จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

1.2 การหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ใช้สูตร K.R. 20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) จากสูตรดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 123)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	r_{tt}	คือ	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	คือ	จำนวนข้อสอบทั้งหมด
	p	คือ	สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ
	q	คือ	สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ
	S_t^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

1.3 การหาประสิทธิภาพแบบประเมินการปฏิบัติทำซ้ำ

การหาประสิทธิภาพ สื่อการเรียนโดยใช้สื่อ AR BOOK โดยใช้เกณฑ์ E_1 / E_2
 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ 2538 : 465)

$$E_2 = \frac{\sum F}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	คือ	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์หรือผลการเรียน
	$\sum F$	คือ	คะแนนรวมของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	B	คือ	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	N	คือ	จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

1.4 การหาประสิทธิภาพแบบประเมินความพึงพอใจ

การหาประสิทธิภาพแบบประเมินความพึงพอใจ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ .2538 : 73)

$$\mu, \bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x}, μ คือ ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N คือ จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพของสื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตารางที่ 1 แสดงค่าประสิทธิภาพของสื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

เครื่องมือ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	μ	σ	ร้อยละ	ระดับประสิทธิภาพ
แบบทดสอบระหว่างเรียนด้วยสื่อ AR Book (E ₁)	30	739	24.63	2.57	82.10	82.10/81.23
แบบทดสอบหลังเรียนด้วยสื่อ AR Book (E ₂)	30	731	24.37	1.85	81.23	

จากตาราง 1 ค่าประสิทธิภาพของแบบทดสอบระหว่างเรียนด้วยสื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่า ค่าร้อยละจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนได้ร้อยละ 82.10 และจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยสื่อ AR BOOK ได้ร้อยละ 81.23 ดังนั้น สื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.10/81.23

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนกับเกณฑ์

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทฤษฎี หลังการเรียน เพลงปลุกใจ

“เราสู้” กับเกณฑ์ร้อยละ 80

การทดสอบ	N	K	μ	σ	t
หลังการทดลอง	30	16	15.27	1.11	- 3.61*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง 2 พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทฤษฎี หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติรำเพลงปลุกใจ “เราสู้”

การทดสอบ	N	K	μ	σ	t
หลังการทดลอง	30	16	15.60	0.56	- 3.89*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง 3 พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติรำเพลงปลุกใจ “เราสู้” หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของสื่อ AR BOOK

$$\begin{aligned}
 \text{ดัชนีประสิทธิผล} &= \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}} \\
 &= \frac{360 - 190}{(30 \times 16) - 190} \\
 &= 0.58
 \end{aligned}$$

ดัชนีประสิทธิผลของสื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” มีค่าเท่ากับ 0.58 แสดงว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 58

ตาราง 4 แสดงผลข้อมูลจำนวนนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยสื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เรารู้”

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	3	10
หญิง	27	90

จากตาราง 4 พบว่า มีนักเรียนที่ตอบแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยสื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เรารู้” เพศชาย ร้อยละ 10 และเพศหญิง ร้อยละ 90

ตาราง 5 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เรารู้”

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		μ	σ	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา		4.24	0.45	ดีมากที่สุด
1.1	เนื้อหาที่เรียน มีรูปแบบชัดเจน เข้าใจง่าย ถูกต้อง	4.23	0.43	ดีมาก
1.2	เนื้อหาและภาพมีความสอดคล้อง ทันสมัย น่าสนใจ	4.33	0.47	ดีมาก
1.3	เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาเรียน เช่น รูปภาพ วิดีโอ	4.16	0.46	ปานกลาง
2. ด้านการใช้สื่อ		4.23	0.46	ดีมากที่สุด
2.1	มีการออกแบบที่น่าสนใจ สะดวกต่อการเรียนรู้ เข้าใจง่าย	4.3	0.53	ดีมากที่สุด
2.2	วิดีโอที่ใช้สามารถเข้าถึงง่ายสะดวกต่อการใช้งาน สอดคล้องกับเนื้อหา	4.13	0.34	ปานกลาง
2.3	คุณภาพการใช้เสียงประกอบบทเรียนชัดเจน น่าสนใจ	4.26	0.52	ปานกลาง
3. ด้านการนำไปใช้และประโยชน์ที่ได้รับ		4.36	0.46	ดีมากที่สุด
3.1	วิดีโอมีความทันสมัยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.33	0.47	ดีมากที่สุด
3.2	เสียงที่ใช้ประกอบการรำมีความเหมาะสมกับการแสดง และมีสุนทรียะทางด้านดนตรีในเพลงเพลงใจ	4.23	0.43	ปานกลาง
3.3	วิดีโอสามารถดึงดูด และดูแลแล้วมีความสวยงามน่าชื่นชม เหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาต่อยอดให้กับผู้คนที่สนใจใน หลากหลายกลุ่ม	4.53	0.50	ดีมากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย		4.27	0.46	ดีมาก

จากตาราง 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ AR BOOK เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจระดับดีมีค่าเฉลี่ย 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 แยกเป็นด้านพบว่าด้านเนื้อหาความพึงพอใจระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ด้านการใช้สื่อมีความพึงพอใจระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 ด้านการนำไปใช้และประโยชน์ที่ได้รับมีความพึงพอใจระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. การทดสอบสมมุติฐาน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเพลงปลุกใจ “เราสู้” ด้วยสื่อ AR Book สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของสื่อ AR Book สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสื่อ AR Book มีค่าเท่ากับ 82.50/88.87 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และดัชนีประสิทธิผลของสื่อ AR Book สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชกับเกณฑ์ร้อยละ 80

2.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทฤษฎี หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” โดยสื่อ AR BOOK ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฝึกปฏิบัติทำรำเพลงปลุกใจ “เราสู้” หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อ AR Book เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” ได้จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ AR Book เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 เมื่อแยกเป็นด้านพบว่าความพึงพอใจด้านเนื้อหาความพึงพอใจระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ความพึงพอใจด้านการใช้สื่อมีความพึงพอใจระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ย 4.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 ความพึงพอใจด้านการนำไปใช้และประโยชน์ที่ได้รับ มีความพึงพอใจระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิจัยในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเพลงเรารู้ ด้วยสื่อ AR Book สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สื่อ AR Book ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพของบทเรียน 82.50/88.87 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา สุกุลณี และคณะ ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องระบำอัสวลิลา สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 83.33/83.66 หลังการใช้สื่อ พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และ สอดคล้องกับ ญัฐิกานุจน์ แก้วประชุม และคณะ ได้พัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องรองเง็ง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศาลามีชัย จากการวิจัยในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องให้มีบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพของบทเรียน 89.00/92.75 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการประเมินตรวจสอบคุณภาพสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยการตรวจสอบคุณภาพด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีโดยกาญจนา สุกุลณี และคณะ ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องระบำอัสวลิลา สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.50/88.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลของการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ AR Book พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยใช้แบบทดสอบโดยภาพรวม หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ ปัญจรัตน์ ทับเปีย ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดสื่อประสม แบบโลกเสมือน ผสานโลกจริงเรื่อง โครงสร้างและการทำงานของหัวใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ การประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อประสม แบบโลกเสมือน ผสานโลกจริง พบว่า ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อ เนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และ การใช้งานชุดสื่อประสมมีความคิดเห็นโดยรวมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ปัญจรัตน์ ทับเปีย ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดสื่อประสม แบบโลกเสมือน ผสานโลกจริงเรื่อง โครงสร้างและการทำงานของหัวใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 560.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (เกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 60%)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยสื่อ AR Book เรื่องเพลงปลุกใจ “เรารู้” ได้จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ AR Book

เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจระดับดีมีค่าเฉลี่ย 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 แยกเป็นด้านพบว่าด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ด้านการใช้สื่อ มีความพึงพอใจระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 ด้านการนำไปใช้และประโยชน์ที่ได้รับมีความพึงพอใจระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วสันต์ คำเขียว ได้วิจัย เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทน และความพึงพอใจในการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ เรื่อง คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประสิทธิภาพเท่ากับ 81.31/80.05 และมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 71.76 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความยาก (P) ระหว่าง 0.28 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (B) ระหว่าง 0.23 - 0.83 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 และ แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.32 - 0.77 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .90 ทั้งนี้เนื่องจาก วสันต์ คำเขียว ได้วิจัย เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทน และความพึงพอใจในการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ เรื่อง คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประสิทธิภาพเท่ากับ 81.31/80.05 ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิผลทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 71.76 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 60 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ย 4.53 สรุปได้ว่า บทเรียนที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย

1.1 สื่อ AR Book เรื่องเพลงปลุกใจ “เราสู้” ที่สร้างขึ้นนี้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งครูสามารถนำสื่อการเรียนรู้นี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

1.2 ควรได้มีโอกาสเผยแพร่สื่อ AR Book เรื่อง เพลงปลุกใจ “เราสู้” ให้กับผู้ที่สนใจและพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ AR Book ชุดนี้ให้เผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์ เพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการเรียนรู้ สร้างความสนใจ และเจตคติที่ดีต่ออนาคตนักศิลป์ไทย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างสื่อการเรียนรู้ AR Book ในบทเรียนเพลงอื่น ๆ เช่น เพลงพ่อนเงี้ยว เพลงรำวงมาตรฐาน เพื่อเป็นการร่วมพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่น่าสนใจมากขึ้น

2.2 ควรมีการสร้างสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การ์ตูนแอนิเมชัน(Animation) มาทดลองใช้กับนักเรียน เพื่อเปรียบเทียบหาประสิทธิภาพของบทเรียน

เทคโนโลยีผสมความจริง (AR) ร่วมกับหนังสือ

นิพนธ์ บริเวธานันท์, Augmented Reality เมื่อโลกความจริงผนวกเข้ากับโลกเสมือน.

บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้นพิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545.

ปัญญา รุ่งเรือง. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการสอนประวัติการดนตรีไทย. ถ่ายเอกสาร.

ภูมินทร์ ภูมิตร์. (2549). วิเคราะห์เพลงปลุกใจของท่านผู้หญิงพวงร้อย (สนิทวงศ์)

เผชิญ กิจระการ. การหาค่าดัชนีประสิทธิผล, มหาสารคาม: ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสาร

การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.

พจน์ศิริรินทร์ ลิ้มปิ่นนันทน์, เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือนส่งเสริมความคงทนในการจำ

ศัพท์ภาษาอังกฤษ. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2560.

พรทิพย์ ปรียวาทีต, ผลของการใช้บทเรียน Augmented Reality Code เรื่องคำศัพท์ภาษา

จีนพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดตานีนรสโมสร.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2558.

พัชรี พลวงษ์, การเรียนรู้ด้วยตนเอง. วารสารรามคำแหง. 9 (ฉบับพิเศษ “พัฒนาบุคลากร”),

หน้า 82-91, 2526.

ไพฑูรย์ ศรีฟ้า, การผลิตสื่อการเรียนการสอนยุคใหม่สไลด์ AURASMA. คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556.

ราชบัณฑิตยสถาน. สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทยภาคคีตะ-ดุริยางค์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:

สำนักงาน, 2560,

วสันต์ คำเขียว, การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคงทนและความพึงพอใจในการ

เรียนวิชาคอมพิวเตอร์เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการ

จัดกิจกรรมการเรียนแบบบทเรียนเว็บควสท์กับการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม.

มหาวิทยาลัยนครพนม, 2560,

วันวิสา กองเสน. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคงทนในการเรียนรู้และเจตคติ

ต่อการเรียนวิชาชีววิทยาเรื่องอาณาจักรของสิ่งมีชีวิตด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักร

สืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้นร่วมกับเทคนิคการใช้ผังความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี

ที่ 6. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา, 2558

**ทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่**
**PRE-SERVICE TEACHERS ATTITUDE AND BEHAVIOR TOWARDS
LEARNING MANAGEMENT IN ETHICS FOR QUALITY OF LIFE
IN MODERN WORLD**

ปิยะบุตร ถิ่นธา*
Piyabut Thinthath*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาทัศนคติ 2) ศึกษาพฤติกรรม 3) เปรียบเทียบทัศนคติ 4) เปรียบเทียบพฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามทัศนคติฯ และแบบสอบถามพฤติกรรมฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ทัศนคติของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์ฯ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 2) พฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์ฯ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 3) ทัศนคติของนักศึกษาครูวิชาเอกโขนกับละครที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์ฯ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) พฤติกรรมของนักศึกษาครูวิชาเอกโขนกับละครที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์ฯ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทัศนคติ พฤติกรรม การเรียนรู้

* วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

The purposes of this research were 1 (to study students' attitude, 2 (to study students' behavior, 3 (to compare students' attitude, and 4 (to compare behavior of pre-service teachers in Ethics for Quality of Life in Modern World. This research population consisted of 25 first-year students at Dramatic Arts College who had enrolled in the second semester of the academic year 2019. The research instruments were a questionnaire exploring the students' attitudes and behaviors towards learning management. The data were analyzed by using mean, standard deviation, t-test for a dependent. The findings showed that 1 (the level of attitude of pre-service teachers towards learning management was at a good level, 2 (the level of behavior of pre-service teachers towards learning management was at a moderate level, 3 (the comparison of the students' attitude towards learning management found that pre-service teachers of Thai Masked Drama)Khon(, and Thai Classical Drama)Lakon (major have no difference attitude at .05, and 4 (the comparison of the students' behaviors towards learning management found that pre-service teachers of Thai Masked Drama)Khon (and Thai Classical Drama)Lakon (major have no difference behavior at .05.

Key words :Attitude, Behavior learning

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสภาวะโลกที่ไม่หยุดนิ่งนั้นได้ก่อกำเนิดกระบวนการโลกาภิวัตน์ (Globalization) สังคมแห่งเทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสาร กระแสธารแห่งความทันสมัย ในศตวรรษที่ 21 สร้างความท้าทายต่อประชาคมโลกให้เดินหน้าอย่างมั่นคงสู่ความยั่งยืน การศึกษา ถือเป็นพลังอำนาจในการเปลี่ยนแปลงสังคม จริยศาสตร์ (Ethics) ถือเป็นวิชาที่สร้างขึ้นมาสอดรับ กับสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา โดย พระยุพธนา อธิจิตโต (2560, น. 17-18) กล่าวว่า จริยศาสตร์เป็นวิธีคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์เพื่อหาหนทางที่ชัดเจนของชีวิตที่ดี ความดี หรือเกณฑ์การตัดสินถูกผิดทางศีลธรรม สิ่งที่จริยศาสตร์มุ่งศึกษาจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณค่า ช่วยให้ เราเข้าใจคุณค่าชีวิต ผ่านคำสอนของศาสนาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ที่สำคัญกว่านั้น คือ ทำให้เรา เข้าใจชีวิตโดยองค์รวม คือ รู้ว่าชีวิตคืออะไร ชีวิตควรเป็นอย่างไร คุณค่าของชีวิตคืออะไร การกระทำ ความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตที่พึงปรารถนาคืออะไร ผ่านมุมมองหลากหลาย และผ่านการวิเคราะห์ เหตุผลสนับสนุนและข้อโต้แย้งต่าง ๆ ที่แหลมคม ซึ่งจะช่วยให้โลกทัศน์ของเราให้กว้างขวาง ลึกซึ้ง ชัดเจนขึ้น และส่งเสริมความสามารถในการคิดวิพากษ์วิจารณ์ให้รู้จักเลือกยอมรับ ปฏิเสธหรือ สร้างทางเลือกใหม่ด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลมากขึ้น

รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ ถือเป็นรายวิชาในหลักสูตรนาฏศิลป์ศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ การผลิตสร้างรายวิชาดังกล่าววิทยาลัยฯมีความมุ่งหมาย ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับที่มาและความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาและจริยศาสตร์ ความหมายของ จริยศาสตร์ จริยธรรม คุณธรรมและศีลธรรม การนำเหตุผลของนักปรัชญามาใช้ ในการดำรงชีวิต การสร้างแนวคิด และเจตคติที่ดีต่อตนเองและสังคม การต่อต้านทุจริต และการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบัน บัณฑิตพัฒนศิลป์ (2562, น. 9) ที่กล่าวว่า บัณฑิตครูมีอาชีพจะต้องมีสมรรถนะและคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ โดยมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

อย่างไรก็ตามรายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่เป็นรายวิชาที่ค่อนข้างมี เนื้อหาที่เป็นนามธรรม ทำให้นักศึกษามองว่าเป็นเรื่องที่ยากต่อการทำความเข้าใจ ก่อเกิดเป็น ความเบื่อหน่ายขึ้นมา และอาจส่งผลต่อการเข้าเรียนในวิชานี้อีกด้วย กอปรกับผู้วิจัยได้ทำ การสอบถามจากคณาจารย์ผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนรายวิชานี้ รวมถึงรายวิชาทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ล้วนผ่านพบกับปัญหาและอุปสรรคอันสืบเนื่องมาจากทัศนคติและพฤติกรรม การเรียนรู้การทํากิจกรรมในรายวิชาเป็นไปในทางที่ไม่ค่อยดีมากนัก นักศึกษาไม่ค่อยให้ความสำคัญ และความสนใจเท่าที่ควร ทำให้การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนไม่บรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควรจะเป็น การเรียนรู้จึงเป็นการเรียนรู้เพื่อรับรู้ หวังนำความรู้ไปใช้ในการทดสอบวัดผลประเมินผลเพียง

เท่านั้น ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ที่ไม่สู้ดีมากนัก ถึงแม้ว่าจะมีนักศึกษาบางส่วนที่มีความสนใจใฝ่รู้ในศาสตร์ทางสังคมและมนุษย์ สามารถสอบผ่านประเมินผลในระดับดีมาก ก็นับได้ว่าเป็นนักศึกษาจำนวนไม่มาก ซึ่งทัศนคติถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ จะเห็นได้จาก ยุทธนที โตะระเระ (2558, น. 17) ที่ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกของบุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมอันมีแนวโน้มที่จะให้บุคคลแสดงปฏิกิริยาและกระทำต่อสิ่งนั้น ในทางสนับสนุนหรือปฏิเสธก็ได้ เช่นเดียวกับประไพลิน จันทร์หอม (2549, น. 59-60) ที่อธิบายว่า ทัศนคติเป็นระดับของความคิดเห็นที่มีอารมณ์ความรู้สึกต่อสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ ความรู้ ความคิดรวบยอดที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งจะส่งผลต่อแนวโน้มของปฏิกิริยาหรือพฤติกรรมที่จะแสดงออกต่อสิ่งนั้นต่อไป จะเห็นได้ว่าทัศนคติถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ และเกิดควบคู่กับพฤติกรรมเรียนรู้ โดยพองใส เพ็ชรรักษ์และคณะ (2555, น. 8) กล่าวว่า พฤติกรรมการเรียน เป็นการแสดงออกในการปฏิบัติตัวของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งสามารถพัฒนาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การรู้จักใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเตรียมตัวในการเรียน การจดบันทึก การมีสมาธิ การจำ การใช้เทคนิคต่างๆ การอ่าน การเลือกใจความสำคัญ กระบวนการรวบรวมข้อมูล หรือการเตรียมตัวสอบ และพฤติกรรมการเรียนที่พัฒนาด้วยการฝึกฝนและมีประสบการณ์ โดยเฉพาะวิธีการเรียนที่มีการปฏิบัติเป็นประจำหรือปฏิบัติบ่อยครั้ง นำไปสู่นิสัยในการเรียนที่ดี ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ ให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดในการเรียน ดังนั้นทัศนคติและพฤติกรรมการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรเข้าใจ เรียนรู้และพัฒนาให้เกิดกับผู้เรียนในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดชั้นเรียนที่มีความสุขและผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ผู้วิจัยในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ ในหมวดการศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นรายวิชาหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและโลกอย่างแท้จริง สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยยึดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF : HEd) ในการพัฒนานักศึกษาให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและผู้เรียน ดังนั้นจึงต้องจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนามนุษย์แบบองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและมุ่งศึกษาประเด็นเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาครุศึกษามีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาครุศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 25 คน
2. เครื่องมือ ประกอบไปด้วย แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 และแบบสอบถามพฤติกรรมที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ทัศนคติของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีระดับทัศนคติสูงสุด อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และด้านเนื้อหาวิชา มีระดับทัศนคติต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41

**ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับทัศนคติของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
 รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่**

ด้าน	μ	σ	ความหมาย
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.01	0.77	ดี
อาจารย์ผู้สอน	3.53	0.78	ดี
สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้	3.94	0.86	ดี
การวัดและประเมินผล	3.85	0.81	ดี
เนื้อหาวิชา	3.41	0.94	ปานกลาง
รวม	3.75	0.83	ดี

ที่มา: ผู้วิจัย

2. พฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้าพเจ้าจับกลุ่มตัวกับเพื่อนเมื่อใกล้สอบ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้าพเจ้าให้ความสนใจและตั้งใจเรียนในขณะอาจารย์สอน มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36

3. การเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ พบว่ามีความแตกต่างกัน โดยนักศึกษาครูนาฏศิลป์วิชาเอกโขนมีค่าเฉลี่ยทัศนคติฯ 3.87 สูงกว่านักศึกษาครูนาฏศิลป์วิชาเอกละครที่มีค่าเฉลี่ย 3.78 ค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 0.09 เมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่า ด้านเนื้อหาวิชามีผลต่างมากที่สุด นอกจากนี้หากพิจารณารายละเอียดในแต่ละวิชาเอก พบว่า วิชาเอกโขนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เนื้อหาวิชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และวิชาเอกละครด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เนื้อหาวิชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22

**ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับทัศนคติของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
 รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่**

ด้าน	โขน		ละคร		ผลต่าง
	μ	σ	μ	σ	
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.92	0.81	4.08	0.75	0.16
อาจารย์ผู้สอน	3.87	0.83	3.87	0.75	0.00
สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้	3.96	0.85	3.92	0.87	0.04
การวัดและประเมินผล	3.90	0.78	3.82	0.83	0.08
เนื้อหาวิชา	3.70	0.78	3.22	1.00	0.48
รวม	3.87	0.81	3.78	0.84	0.09

ที่มา: ผู้วิจัย

4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ พบว่ามีความแตกต่างกัน โดยนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมฯ 3.04 สูงกว่านักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย 2.55 ค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน 0.49 เมื่อพิจารณาข้อคำถามจะพบว่า ข้าพเจ้าเข้าเรียนทุกครั้งมีผลต่างมากที่สุด นอกจากนี้หากพิจารณารายละเอียดในแต่ละวิชาเอก พบว่า วิชาเอกละครข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้าพเจ้าจับกลุ่มตัวกับเพื่อนเมื่อใกล้สอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้าพเจ้าให้ความสนใจและตั้งใจเรียนในขณะอาจารย์สอนและข้าพเจ้าสอบถามอาจารย์ขณะเรียนทันทีเมื่อไม่สงสัยหรือเข้าใจบทเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 และวิชาเอกโขนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการตอบคำถามในชั้นเรียน, ข้าพเจ้าจะตั้งคำถามให้กับตัวเองในขณะที่เรียนหรืออ่านหนังสือและแสวงหาคำตอบนั้นด้วยตนเอง, ข้าพเจ้าจับกลุ่มตัวกับเพื่อนเมื่อใกล้สอบและข้าพเจ้านำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้าพเจ้าให้ความสนใจและตั้งใจเรียนในขณะอาจารย์สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.20

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับทัศนคติของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ พบว่า นักศึกษามีระดับทัศนคติฯ อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83
2. การศึกษาระดับพฤติกรรมของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ พบว่า นักศึกษามีระดับพฤติกรรมฯ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91
3. การเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ย 3.87 สูงกว่านักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย 3.78
4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ย 3.04 สูงกว่านักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย 2.55

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับทัศนคติของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ พบว่า นักศึกษามีระดับทัศนคติของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์ เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.75 และส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกและรูปแบบการสอนสมัยใหม่ ทั้งภาคทฤษฎีและลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งผู้สอนมีการจัดให้ผู้เรียนออกแบบและจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการจำลองสถานการณ์ครูกับนักเรียนในชั้นเรียน มีการนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ สกัดองค์ความรู้ ออกแบบสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาอย่างถ่องแท้เพื่อทำการสอนเพื่อนในชั้นเรียน องค์ความรู้ที่ถ่ายทอดจากเพื่อนสู่เพื่อนจึงมีความหลากหลายของเนื้อหาและกิจกรรม ทำให้ชั้นเรียนไม่น่าเบื่อหน่ายสำหรับผู้เรียนหลายๆคนที่ไม่นิยมเรียนวิชาทฤษฎี หลังจัดการเรียนรู้เสร็จผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินเพื่อนด้วยตนเองโดยการให้คำวิพากษ์ วิจารณ์ และให้ข้อเสนอแนะในด้านเนื้อหาและวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ จากนั้นจึงมีการถอดบทเรียนร่วมกัน ทั้งในส่วนขององค์ความรู้ที่ได้รับและเทคนิคการสอนของแต่ละกลุ่ม อีกทั้งในคาบเรียนอื่นผู้สอนมีการนำแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal Based Learning) มาปรับใช้ในเรื่องปัญหาทางจริยศาสตร์ ปรากฏการณ์ในสังคมหลายปรากฏการณ์จึงเป็นสิ่งที่นักศึกษาต่างร่วมกันวิเคราะห์ตามทฤษฎีทางจริยศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระเข้ากับพลวัตของสังคมโลก วิถีการปฏิบัติเหล่านี้เข้ามาเป็นสิ่งสนับสนุนให้เกิดทัศนคติของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธพันธ์ โตะระระ (2558) ที่ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า-ธนบุรีที่มีต่อการใช้แอปพลิเคชันไลน์ในด้านการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ด้านทัศนคติ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกว่าการใช้แอปพลิเคชันไลน์ช่วยให้สามารถพูดคุยในกลุ่มที่เรียนได้สะดวกมากขึ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และเป็นระดับทัศนคติที่อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีทัศนคติที่ดีในระดับมากกับการนำแอปพลิเคชันไลน์มาเป็นเครื่องมือสนับสนุนในด้านการเรียนการสอน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตติกาล แสงไทย (2562) ที่ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาดนตรีเพื่อคุณภาพชีวิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตร และด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และอโนทัย ประสาน (2550) ที่ทำการวิจัยเรื่องทัศนคตินักศึกษาในโปรแกรมวิชาศิลปกรรมที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในโปรแกรมวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 67 คน ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของนักศึกษาในด้านการวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ด้านขั้นตอนการสอน อยู่ในระดับมาก ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาระดับพฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์ เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ พบว่า นักศึกษามีระดับพฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย

2.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91 ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้เป็นเพราะถึงแม้ นักศึกษาจะได้รับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุกและรูปแบบการสอนสมัยใหม่ ทั้งภาคทฤษฎีและลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนมีการจัดให้ผู้เรียนออกแบบและจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งคาดหวังให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำ ความเข้าใจเนื้อหาวิชาอย่างถ่องแท้เพื่อทำการสอนเพื่อนในชั้นเรียน หลังจัด การเรียนรู้เสร็จผู้สอนก็เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินเพื่อนด้วยตนเอง การถอดบทเรียนร่วมกัน มีการนำแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal Based Learning) มาปรับใช้ แต่กระนั้น พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากนักศึกษายังคงยึดติดกับวิธีการปฏิบัติแบบเดิมที่คุ้นเคยมาในลักษณะของการส่งผ่านองค์ความรู้จากผู้สอนมากกว่า การรังสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง ไม่มีความกล้าที่จะจัดการเรียนรู้กับเพื่อนหน้าชั้นเรียนมากนักด้วยวัยที่ยังเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ยังเรียนรายวิชาสี่พครูมาไม่มากนัก วิช วิทยาในสัปดาห์และถ่ายทอดองค์ความรู้ยังไม่กล้าแกร่ง นอกจากนั้นพฤติกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนก็ คงวิถีเดิมแม้จะมีตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลาที่เพิ่มขึ้น แต่ความมุง มาณะก็ยังคงมีไม่เพียงพอ วิธีการปฏิบัติเหล่านี้เข้ามาเป็นสิ่งสะท้อนพฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อ การจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชำนาญ ด้านค่าและคณะ (2559) ที่ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทัศนคติใน การเรียน ด้านการจัดการเวลาเพื่อการเรียน ด้านความวิตกกังวลในการเรียน ด้านกระบวนการ รวบรวมข้อมูล ด้านความสามารถในการจับประเด็นในบทเรียน ด้านการใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือใน การเรียน ด้านการทบทวนและการเตรียมตัวเข้าเรียนและด้านการเตรียมตัวสอบอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านแรงจูงใจอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งในงานวิจัยได้ให้เหตุผลสนับสนุนว่าพื้นฐานการเรียนที่แตกต่างกัน ในระดับมัธยมศึกษาเมื่อเรียนในบางรายวิชานักศึกษาจึงมองว่าเป็นสิ่งที่ยาก ส่งผลให้ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ กล้าแสดงออก ไม่เห็นคุณค่าของการเรียน การขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ทำให้ขาดความกระตือรือร้น การเสทติดสื่อสังคมออนไลน์จนส่งงานไม่ทันเวลาที่กำหนด การไม่เข้าใจบทเรียนจึงไม่สามารถ แยกแยะข้อมูลและสรุปบทเรียนนั้นได้ การขาดความสนใจในสิ่งที่ตนกระทำอยู่ สนใจหลายๆเรื่องใน เวลาเดียวกันทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียนรู้ ภาระงานในหลากหลายรายวิชา สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อ พฤติกรรมในการเรียนรู้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงทิพย์ เจริญรุทซ์ เพื่อนโซต (2557) ที่ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติ และพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่มีต่อรายวิชา COM 218 : ภาษาอังกฤษสำหรับนักนิเทศศาสตร์ 1 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาจากพฤติกรรมในการเรียน พบว่าพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษายู่ระดับมากที่สุด นั่นคือพฤติกรรมในการชอบทำข้อสอบ แบบมีตัวเลือก มากกว่าข้อสอบแบบข้อเขียน และนักศึกษามีพฤติกรรมที่ตื่นเต้นและตกใจทุกครั้ง เมื่ออาจารย์ผู้สอนเรียกท่านตอบคำถาม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดีเด่น เบ็ญฮาวัน (2555) ที่ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่มีความรู้

ภาษาอังกฤษในระดับต่ำ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ นักศึกษาไม่ได้มีพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษที่สม่ำเสมอ มีการปฏิบัติบ้างเป็นบางเรื่องเท่านั้น ได้แก่ ความกระตือรือร้นในการเรียน การจดบันทึกคำศัพท์ การทำการบ้านหรือทำรายงานด้วยตนเอง การท่องไวยากรณ์หรือคำศัพท์ เป็นต้น มากไปกว่านั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภิกา นิรติศัย (2561) ที่ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่าระดับการใช้พฤติกรรมการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2550) ที่ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมนักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนเหมาะสมค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพฤติกรรม การเรียนมากที่สุดของนักศึกษาด้านการรวบรวมข้อมูลและกระตือรือร้นในการหาความรู้ และพฤติกรรมน้อยที่สุดด้านทัศนคติในการเรียน

3. การเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์ เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยนักศึกษาครูนาฏศิลป์วิชาเอกโขนมีค่าเฉลี่ย 3.87 สูงกว่านักศึกษาครูนาฏศิลป์วิชาเอกละครที่มีค่าเฉลี่ย 3.78 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มประชากรเป็นนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา วิชาเอกโขนและละคร ถึงแม้จะเป็นนักศึกษาครูนาฏศิลป์เหมือนกัน แต่ทั้งสองวิชาเอกต่างถูกหล่อหลอมในแบบของตนที่ต่างกันอยู่ไม่น้อย แม้จะมีลักษณะร่วมกันอยู่หลายประการ จึงส่งผลให้ค่อนข้างมีชุดความคิดและทัศนคติที่แตกต่างกัน ทั้งในเรื่องของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตประจำวัน และการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งสองวิชาเอกโดยกระจายกันอยู่ในทุกกลุ่ม ทำให้ทั้งสองวิชาเอกได้ปรึกษาหารือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่สิ่งที่สังเกตได้อย่างหนึ่งก็คือ การแสดงความคิดเห็นและการสะท้อนคิดของนักศึกษาวิชาเอกโขนจะมีความกล้าพูดกล้าแสดงออกมากกว่านักศึกษาวิชาเอกละครในช่วงการทำกิจกรรมกลุ่ม หลายครั้งแสดงความคิดเห็นและทัศนคติที่เป็นประโยชน์ต่อการทำกิจกรรม เมื่อท้ายคาบมีการสะท้อนคิดก็พบว่านักศึกษาวิชาเอกโขนแสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือการเรียนการสอนมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เนื้อหาที่ใช้จักกิจกรรมมีความหลากหลายน่าสนใจทำให้อยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น การให้ออกาสและเปิดพื้นที่ผู้เรียนในการแสดงออกซึ่งความคิด ประสบการณ์ องค์ความรู้ ทำให้มีความกล้าเชิงวิชาการมากยิ่งขึ้น จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนทัศนคติของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชูผิง เป้ย (2558) ที่ทำการวิจัยเรื่องทัศนะของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากใน

เรื่องความคิด ค่านิยม ทักษะคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทกิจกรรมของหญิงชายไว้ต่างกัน จึงส่งผลให้ทัศนคติต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนของหญิงและชายต่างกันด้วย

4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักศึกษาครุที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์ เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยนักศึกษาครุนาฏศิลป์วิชาเอกละครมีค่าเฉลี่ย 3.04 สูงกว่านักศึกษาครุนาฏศิลป์วิชาเอกโขนที่มีค่าเฉลี่ย 2.55 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มประชากรเป็นนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา วิชาเอกโขนและละคร ถึงแม้จะเป็นนักศึกษาครุนาฏศิลป์เหมือนกัน แต่ทั้งสองวิชาเอกต่างถูกหล่อหลอมในแบบของตนที่ต่างกันอยู่น้อย จึงส่งผลให้ค่อนข้างมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทั้งในเรื่องของการเรียนรู้เชิงวิชาการ การปฏิบัติและการดำเนินชีวิตประจำวัน สิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างหนึ่งก็คือ เนื้อหาวิชาที่ถูกต้องแทรกในกิจกรรมการเรียนรู้ได้มีส่วนช่วยในการขัดเกลาวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาละครให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เห็นได้จากการมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม ความสนใจเรียน ความกระตือรือร้น อีกทั้งนักศึกษาละครมีการสะท้อนคิดท้ายคาบว่า เนื้อหาวิชาหลายเรื่องมีความน่าสนใจและท้าทายต่อการเรียนรู้ ทำให้เกิดข้อสงสัยจึงมีการค้นคว้าเพิ่มเติม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมหลายอย่างสามารถนำองค์ความรู้ในชั้นเรียนไปใช้อธิบายและตัดสินใจได้ พฤติกรรมการเรียนรู้และการใช้ชีวิตประจำวันหลายอย่างได้ถูกตั้งคำถามและทบทวนตนเองนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนพฤติกรรมของนักศึกษาครุที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาจริยศาสตร์ เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิดา แม้นมินทร์ (2562) ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาญี่ปุ่นระดับปานกลาง - ต่ำ ผลการวิจัยพบว่า เพศของนักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนภาษาญี่ปุ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2550) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษากิจกรรมการเรียนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จำแนกตามเพศพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้พบว่านักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาจริยศาสตร์ เพื่อคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ มีพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ไม่เป็นไปตามที่ผู้วิจัยคาดหวังไว้และทิศทางที่ควรจะเป็น จึงควรมีการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่จะพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ร่วมกับการพัฒนาความรู้ที่จำเป็นและองค์ความรู้ วิทยาการใหม่ๆ เพื่อสร้างนักศึกษาที่เป็นนักเรียนตลอดชีวิต รวมทั้งตัวผู้สอนควรปรับเปลี่ยนบทบาทและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียนให้มากขึ้น

เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมการเรียนรู้ มีความสุขในการเรียนและปรับใช้องค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

2. ควรมีการวิจัยที่มีการเปรียบเทียบกับปัจจัยหรือตัวแปรทางชีวสังคมของนักศึกษาในด้านอื่นๆ และการทดลองกับนักศึกษาสาขาวิชาที่แตกต่างกัน อาทิ นาฏศิลป์ศึกษากับดนตรีศึกษา

รายการอ้างอิง

ชำนาญ ด่านคำและคณะ. (2559). “การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม”. *JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA COLLEGE* 10,1: 23-31.

ชูผิง เปี้ย. (2558). “ทัศนะของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน วิทยาลัยการแพทย์ ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม”. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* 9,1: 44-51.

ดวงทิพย์ เจริญรุกษ์ เผื่อนโชติ. (2557). “ทัศนคติ และพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาคณะ นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่มีต่อรายวิชา COM 218 : ภาษาอังกฤษสำหรับ นักนิเทศศาสตร์ 1”. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2557 (National Research Conference 2014)* (น. 799-809). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.

ดีเด่น เบ็ญฮาวัน. (2555). *ทัศนคติและพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่มีความรู้ ภาษาอังกฤษในระดับต่ำ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน ภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ประไพลิน จันทรหอม. (2549). *ผลการสอนวิชาสุนทรียภาพของชีวิตโดยใช้เทคนิคการจัดผัง มโนทัศน์ที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผ่องใส เพ็ชรรัชและคณะ. (2555). *การศึกษาถึงการศึกษากิจกรรมการเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

พระยุทธนา อธิจิตโต. (2560). *วิเคราะห์ปัญหาปัจจุบันเชิงปรัชญา*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา.

ยุทธนที โต๊ะเร๊ะ. (2558). *การศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรีที่มีต่อการใช้อุปกรณ์เคสออนไลน์ในด้านการเรียนการสอน*. การศึกษา โครงการเฉพาะปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

- รัตติกาล แสงไทย. (2562). “ทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาดนตรีเพื่อคุณภาพชีวิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา”. วารสาร **ปาริชาตมหาวิทยาลัยทักษิณ** 32,2: 168-174.
- วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2562). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)**. นครปฐม: วิทยาลัยนาฏศิลป์.
- ศุภิกา นิรัตติชัย. (2561). “ทัศนคติ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 9,2: 138-170.
- สุธิดา แม้นมินทร์. (2562). “ทัศนคติและพฤติกรรมการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาญี่ปุ่นระดับปานกลาง – ต่ำ”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา** 13,2: 33-48.
- อโนทัย ประสาน. (2550). **ทัศนคติของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปกรรมที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในโปรแกรมศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (รายงานวิจัย)**. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อรพิน ศิริสัมพันธ์. (2550). **การศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร(รายงานวิจัย)**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

MOOC : รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด ในระดับอุดมศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวทันยุค 4.0

THE TEACHING OF MASSIVE OPEN ONLINE COURSE MODEL FOR THAI HIGHER EDUCATION COLLAGE OF DRAMATIC ARTS.

พัชรี มีสุคนธ์*

Patcharee Meesukhon*

บทคัดย่อ

MOOC (Massive Open Online Course) นวัตกรรมใหม่ของวงการการศึกษาโลก โดยการนำเทคโนโลยีและวิธีการเรียนการสอนสมัยใหม่มาผสมผสาน ทำให้คนทั่วโลกสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ผ่านช่องทางออนไลน์ ทั้งนี้กระแสของ MOOC เกิดขึ้นมาไม่นานนัก และได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางใน ปี 2012 เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกจำนวนมากใช้นวัตกรรมนี้ในการจัดการเรียนรู้ สำหรับประเทศไทยมีการส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาออนไลน์ระดับอุดมศึกษา การเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิด (Massive Open Online Course หรือ MOOC) เป็นแนวคิดที่ต่อยอดการให้บริการสื่อการเรียนรู้อแบบเปิด (Open Courseware) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน (Learning Interaction) โดยออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีขยายความคิด ซึ่งเป็นแนวทางอย่างเป็นระบบช่วยพัฒนาความชำนาญการปฏิบัติงานของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตในด้านมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ต้องมีเมื่อจบการศึกษา ร่วมกับเทคนิคกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาในการที่จะดึงความสามารถและความคิดเห็นของผู้เรียนออกมาในลักษณะของกลุ่มการเรียนรู้ (Group Learning) จะได้รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเพื่อให้ก้าวทันยุค 4.0 สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ตามนโยบายการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ที่เรียกว่า “Thailand 4.0” คือยุคที่ก้าวสู่ การพัฒนาเน้นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ

คำสำคัญ : MOOC ออนไลน์ระบบเปิด, การศึกษายุค4.0, ทฤษฎีขยายความคิด, เทคนิคกระบวนการกลุ่ม

* วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

Abstract

MOOC (Massive Open Online Course) The new innovation of the world education. Modern technology and teaching methods Allowing people around the world to access education online The MOOC trend is not long and gained widespread popularity in 2012 as many leading universities in the world use this innovation in learning management In Thailand, there is a promotion of online education at the tertiary level Massive Open Online Course (MOOC) is an extension of the Open Courseware, which is a self-learning method. Is learning by learning and teaching, Teachers is interaction in the teaching and learning between teachers and students. And interaction between learners (Learning Interaction), which the form of learner development must design learning management based on the theory of expanding ideas. The systematic approach helping develop the proficiency of the learners to have the characteristics of graduates in the learning standards expected to have when graduating Together with Group Process techniques to develop problem-solving abilities in order to bring out the abilities and opinions of each person in the form of group learning, in which the teaching and learning design Suitable for teaching and learning that focuses on self-learning And to keep pace with the 4.0 era, in line with Thailand 4.0 development, according to the country's educational development policy called "Thailand 4.0", which is the era leading to development, focusing on driving innovation and information technology.

Key words: MOOC: (Massive Open Online Course), Education 4.0, elaboration theory, Group Process

บทนำ

ปัจจุบัน โลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพัฒนาอย่างรวดเร็ว เกิดการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเครื่องมือที่หลากหลายในการเข้าถึงข้อมูล องค์ความรู้ สารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลได้อย่างง่ายดาย ทำให้สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในชีวิตประจำวัน และจากสภาพการณ์ในขณะนี้ผู้เรียนส่วนใหญ่ถือว่าเป็นเยาวชนในยุค Net-Generation ซึ่งมีลักษณะนิสัย ความชอบ และการใช้ชีวิตที่แตกต่างจากผู้คนในยุคก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือไอที (IT: Information Technology) ผู้เรียนสามารถเข้าถึงคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เช่น การค้นหาเว็บไซต์ เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย เยาวชนส่วนใหญ่ในยุคนี้จึงมีความคุ้นชินกับไอที และใช้เวลาส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ เรื่องที่สนใจหาความบันเทิง รวมทั้งการสื่อสารกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ นโยบายของรัฐบาล ประสงค์ต้องการขับเคลื่อนประเทศสู่ Thailand 4.0 ให้หลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง รวมทั้งกับดักของความไม่เท่าเทียมกันของคนในชาติ เพื่อให้ประเทศมีศักยภาพที่สามารถแข่งขันได้บนเวทีโลก บทบาทของอุดมศึกษาจึงเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการผลักดันนโยบายดังกล่าว โดยนำทั้ง 4 พันธกิจ ที่ประกอบด้วย การผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การวิจัยและพัฒนา การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มาสนับสนุน การพัฒนาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ อุดมศึกษาต้องปฏิรูปตนเองไปพร้อมกับการปฏิรูปประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งที่อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการและนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้นำไปเป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาและ การเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่เกิดจนตลอดชีวิตให้บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาตลอดจน การศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างรายได้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความเป็นพลวัตภายใต้สังคมแห่งปัญญา (Wisdom-Based Society) สังคมแห่งการเรียนรู้ (Lifelong Learning Society) และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Supportive Learning Environment) เพื่อให้พลเมืองสามารถแสวงหาความรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 15 ปีข้างหน้า โดยกำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21

การจัดการศึกษาในยุค 4.0 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำประเทศไทยให้ก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง โดยที่ได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ได้นำเสนอรูปแบบในการปฏิรูปอุดมศึกษาเพื่อกำหนดบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในฐานะ Service Provider และสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษาในฐานะ Regulator & Facilitator ให้ชัดเจน มียุทธศาสตร์หลักและพิมพ์เขียวของการเปลี่ยนแปลงการอุดมศึกษาของประเทศที่มองทุกมิติของการพัฒนา ทั้งผลผลิตที่เกิดจากอุดมศึกษาของประเทศที่มองทุกมิติของการพัฒนา ทั้งผลผลิตที่เกิดจากอุดมศึกษา มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และกลไกการขับเคลื่อนในระบบอุดมศึกษาที่จะสร้างคุณภาพในการบริหาร เกิดธรรมาภิบาล สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน รวมทั้งการนำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในอุดมศึกษาอย่างจริงจัง โดยหวังว่าอุดมศึกษาจะสามารถบรรลุเป้าหมาย Quality-คุณภาพ, Efficiency-ประสิทธิภาพ, Equity-ความถูกต้อง, Relevancy-ความเกี่ยวข้องให้ประเทศและสังคม

อุดมศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตและพัฒนากำลังคน เป็นแหล่งที่สร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาประเทศ คุณภาพของการอุดมศึกษายังเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของการวัดขีดความสามารถในการแข่งขัน และทุกประเทศในโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศอย่างจริงจัง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนดแนวทางการปฏิบัติตาม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของแต่ละระดับคุณวุฒิ โดยในระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องกำหนดเป้าหมายและดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน (1) คุณธรรม จริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทาง ปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 “กลุ่มทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills)” อันประกอบด้วยความสามารถในการปรับตัวและความ ยืดหยุ่น (Adaptability and Flexibility) ความคิดริเริ่ม และการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Initiative and Self- Direction) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม (Self and Cross-Cultural Interaction) ความรับผิดชอบ และความสามารถในการผลิตผลงาน (Accountability and Productivity) และความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบต่อ

สังคม (Leadership and Social Responsibility) สร้างบรรยากาศทางวิชาการ และการวิจัย และเป็นการบูรณาการพันธกิจหลักทั้ง 4 ด้าน ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม และการบริการวิชาการแก่สังคม

ปัญหาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหลัก คือ ขาดการพัฒนาให้ทันโลก ทั้งด้านคุณภาพของ บัณฑิตและคุณภาพของบุคลากร การกำหนดตัวชี้วัดไม่ตอบโจทย์ความต้องการของประเทศและ ยังขาดการพัฒนาไปสู่นวัตกรรม ประเด็นสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตอยู่ที่การเน้นที่ นักศึกษา การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการพัฒนาตนเอง และในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีและการ สื่อสารไปไกล ควรส่งเสริมให้นักศึกษามีความฉลาดในการเลือกรับและแยกแยะข่าวสารข้อมูล โดยเฉพาะการแยกแยะความจริงหรือสิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Fact) กับความคิดเห็น (Opinion) เพราะ เป็นปัจจัยหลักในกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังคงปรับเปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่ เป็นสถาบันให้ความรู้ไปเป็นสถาบันผู้ให้บริการ เนื่องจากความรู้ในปัจจุบันเข้าถึงได้ง่าย เด็กที่ ต้องการเรียนรู้ศาสตร์บางอย่างยังสามารถลงเรียนออนไลน์กับอาจารย์ที่เก่งที่สุดในโลกได้ ดังนั้น การปรับเปลี่ยนบทบาทให้เป็นลักษณะการอำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้จึงอาจจะ ตอบโจทย์มากกว่า

ความต้องการกำลังคนยุค 4.0 ต้องการมุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบใด

ทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะคือ

3Rs ได้แก่

1. การอ่านออก (Reading)
2. การเขียนได้ (Writing)
3. การคิดเลขเป็น (Arithmetic)

8Cs ได้แก่

1. ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical and Solving Problem)
2. ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)
3. ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership)
4. ทักษะด้านความเข้าใจความต่างของวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross Cultural Understanding)
5. ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communication Information and Media Literacy)
6. ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing

and Media Literacy)

7. ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (Career and Learning Self-reliance)

8. ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

(กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560)

MOOC จะช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง

การเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชน (Massive Open Online Course หรือ MOOC) ซึ่งเป็นรูปแบบของการศึกษาแบบใหม่ เป็นการตอบโจทย์การขยายโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนที่ต้องการศึกษาด้วยตนเองตามอัธยาศัย เป็นการเรียนรู้โดยมีการจัดการเรียนการสอนและมีอาจารย์ผู้สอน มีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน (Learning Interaction) และเนื่องจากเปิดรับผู้เรียนพร้อมกันจำนวนมาก จึงมีการพัฒนาเทคนิคการประเมินแบบต่าง ๆ เช่น Peer Assessment เป็นต้น และการวัดผลสัมฤทธิ์เพื่อหวังให้เกิดคุณภาพในการเรียนรู้ได้ไม่น้อยกว่าการเรียนกลุ่มเล็กและคุณภาพดีกว่าการเรียนด้วย ตนเองตามอัธยาศัย ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงและคุ้มค่า เนื่องจากการเปิดรับผู้เรียนได้จำนวนมากช่วยขยายโอกาสในการเรียนรู้แก่ทุกคน โดย MOOC พัฒนาขึ้นเพื่อให้ตอบสนองต่อผู้เรียนจำนวนมากและไม่จำกัดอยู่ในเฉพาะสถาบันการศึกษาใดสถาบันการศึกษาหนึ่ง แต่เป็นการเปิดกว้างแก่ผู้สนใจทั่วไปทุกเพศและวัยในการเข้าถึงการเรียนการสอน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงไว้ให้มีการโต้ตอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและสื่อการเรียนการสอนที่อยู่บนระบบมีความหลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2559)

ประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษากว่า 150 แห่ง รวมถึงสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งได้จัดการเรียนการสอนในระดับระดับอุดมศึกษา ให้เป็นสถาบันชั้น 1 ของชาติ ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี คีตศิลป์ และทัศนศิลป์ สร้างบัณฑิตคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับสากลและนำสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์สู่นานาชาติ โดยมีวิทยาลัยรวม 15 แห่ง หากมีระบบและช่องทางกลางที่จะให้แต่ละแห่งเปิดเรียน รายวิชาและจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน เปิดให้ผู้สนใจเข้าเรียนได้ตามความสนใจโดย MOOC สามารถรับผู้เรียนได้จำนวนมากในแต่ละครั้งแล้วจะเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง ส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่มุ่งเน้นผู้สำเร็จการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ยุคไทยแลนด์ 4.0 (ณัฐภัทร และฐาปนีย์. 2559)

ทฤษฎีขยายความคิด : การออกแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมหภาค (macro level)

วิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องก็เริ่มตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้การสอนที่มีประสิทธิภาพ มีสิ่งสำคัญอยู่ที่การวางแผนเตรียมการสอนอย่างดีของผู้สอนและมีความรอบคอบในการสอนแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะการสอนนั้นจะอยู่ในรูปแบบใด การเตรียมตัวให้พร้อมมีความสำคัญยิ่งต่อประสิทธิภาพในการสอนขั้นสุดท้าย (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2535) วิธีการที่ผู้สอนควรปฏิบัตินั้นควรมีการจัดลำดับความสำคัญและความยากง่ายของเนื้อหาสาระที่จะสอน และให้ผู้เรียนเห็นความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันของเนื้อหาสาระที่จะเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระที่ชัดเจนขึ้น และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง แนวคิดหลักการต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาจัดการเรียนรู้และช่วยลำดับเนื้อหาสาระให้แก่ผู้เรียน และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความแม่นยำในความรู้เนื้อหาและมีความชำนาญในการปฏิบัติงานได้รับการเสนอไว้ในทฤษฎีขยายความคิด (Elaboration Theory) ทฤษฎีขยายความคิด เป็นทฤษฎีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมหภาค(macro level) โดยพัฒนามาจากแนวคิดการเสนอแนวคิดนำ (Advance Organizer) ของออสซูเบล (Ausubel) และแนวคิดหลักสูตรเกลียว (Spiral Curriculum) ของบรูเนอร์ (Bruner) แนวคิดของทฤษฎีนี้กล่าวถึงวิธีการจัดลำดับความคิดอย่างเป็นระบบ และยุทธศาสตร์การจัดการ organizational strategies) 7 ประการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การจัดลำดับความคิดอย่างเป็นระบบสร้างจาก 4 ขอบเขตหลัก คือ การคัดเลือกเนื้อหา (selection) การจัดลำดับเนื้อหา (sequencing) การสรุปเนื้อหา (summarizing) และการสังเคราะห์เนื้อหา (synthesizing) โดยมียุทธศาสตร์สำคัญ 7 ประการประกอบด้วย การจัดลำดับเนื้อหาสาระจากง่ายสู่ซับซ้อน (simple to complex sequence) การให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนรู้ (learning prerequisite sequence) การสรุปย่อ (summarizers) การสังเคราะห์ (synthesizers) การยกเหตุการณ์เปรียบเทียบ (analogies) การใช้สิ่งกระตุ้นยุทธศาสตร์ทางปัญญา (cognitive-strategy activator) และการควบคุมโดยผู้เรียน (learner control)

การนำทฤษฎีขยายความคิดมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ จะมีประโยชน์ทั้งกับผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และสนองตอบปัญหาของผู้สอนในด้านการวางแผนการสอน ส่วนผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เนื้อหาสาระอย่างเป็นขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้ และช่วยพัฒนาความชำนาญในการปฏิบัติงานของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตในด้านมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่ต้องมีเมื่อจบการศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้ถูกกำหนดให้ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับอุดมศึกษา ความสามารถในการแก้ปัญหาถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญ มุ่งเน้นให้มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหา

และข้อโต้แย้งทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและของกลุ่มโดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมไปปฏิบัติได้ สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่น ๆ และยังสามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดของธรรมชาติของความรู้ในสาขาวิชาของตนได้ ดังนั้นผู้ที่มีทักษะในการแก้ปัญหาจึงไม่ใช่การใช้ความคิด หรือมุ่งพัฒนาสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาเจตคติ วิธีคิด ค่านิยม ความรู้ความเข้าใจสถานการณ์ของสังคมอีกด้วย การแก้ปัญหาประกอบด้วยวิธีการวิพากษ์ วิจารณ์ วิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะเป็นการคิดที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาหรือคิดค้นหาคำตอบ และวิธีการที่แปลกใหม่และแตกต่างไปจากเดิม มีความหลากหลายที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณค่าและประโยชน์ เกิดความเข้าใจที่จะทำการตัดสินใจในการแก้ปัญหา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสามารถทางการคิดในการหาคำตอบ แนวทางวิธีการที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิมอย่างมีประโยชน์และมีคุณค่า ความคิดที่มีระบบในการแก้ปัญหานั้นต้องอาศัยความคิดจากหลายความเห็นหนึ่งในวิธีการสำคัญที่ผู้เรียนจะสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาคือ การเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ ในรูปแบบของเทคนิคแบบกลุ่ม ในลักษณะของกลุ่มการเรียนรู้ (Group Learning) ผ่านกระบวนการกลุ่มที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา

เทคนิคกระบวนการแบบกลุ่มสู่การพัฒนาทักษะ

เป็นกระบวนการที่ดึงความสามารถและความคิดเห็นของแต่ละคนออกมาในลักษณะของกลุ่มการเรียนรู้ (Group Learning) ผ่านกระบวนการกลุ่ม เป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อช่วยในการพัฒนาทักษะ คอยแนะนำและให้คำปรึกษาสำหรับผู้เรียนที่สนใจ ซึ่งกระบวนการกลุ่มจะช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง ความเข้าใจและรู้จักตนเอง รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง ความเข้าใจและรู้จักตนเองจะช่วยให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นจุดอ่อนและแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ผลที่ได้จากสิ่งเหล่านี้ทำให้สามารถเข้าใจและช่วยเหลือผู้อื่นได้ เมื่อมีความเข้าใจเต็มใจที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันก็จะทำให้การทำงานกลุ่มต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยดี และบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม (Engleberg & Wynn, 2000 ; Galanes & Brillhort, 1997; จันทิมา ลิ้มปีเจริญ, 2522): ซึ่งกลุ่มการเรียนรู้เป็นลักษณะกลุ่มแบบโต้ตอบกัน (Interactive) ข้อได้เปรียบของกระบวนการกลุ่ม (Group Process) ในกลุ่มการเรียนรู้ เพื่อการแก้ปัญหา คือ (1) การแก้ปัญหาแบบกลุ่มมักจะเสนอทางออกของปัญหาได้ดีกว่ารายบุคคล กลุ่มแบบโต้ตอบกัน นอกจากจะรวบรวมความรู้ไว้แล้ว ยังสร้างฐานความรู้ได้ยิ่งใหญ่กว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกรนำความคิดของแต่ละคนมารวมเข้าด้วยกัน (2) ผู้คนที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ หรือต้องการทำการตัดสินใจ หรือต้องการตัดสินใจดังกล่าวไปปฏิบัติ จะยอมรับวิธีในการแก้ปัญหาร่วมกันได้ง่ายขึ้น ถ้าพวกเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (3)

การมีส่วนร่วมในกลุ่มจะนำไปสู่ความเข้าใจที่ดีขึ้นต่อการตัดสินใจดังกล่าว (4) การแก้ปัญหาแบบกลุ่มจะช่วยให้มั่นใจว่ามีความพยายามในการค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่กว้างไกลขึ้น (5) แนวโน้มที่จะเกิดความเสี่ยงจะถูกทำให้สมดุลแบบรายคนมีแนวโน้มสูงที่จะกล้าเสี่ยงมักล้มเหลวอยู่บ่อยครั้ง แต่แบบกลุ่มจะบรรเทาแนวโน้มนี้ลงได้ในทางกลับกัน แบบกลุ่มจะกระตุ้นให้ผู้เรียนหลีกเลี่ยงความเสี่ยงกล้าเสี่ยงมากขึ้นและ (6) มักมีการตัดสินใจที่ร่วมกันเพื่อให้ได้วิธีการในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด Higgins, 2006

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด (MOOC) ตามแนวทฤษฎีการขยายความคิดและกระบวนการกลุ่มที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

การเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC

การจัดการเรียนการสอนโดยเชื่อมโยงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันภายในรายวิชาสามัคคีให้เป็นเรื่องเดียวกันอย่างมีความหมาย จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม สามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชีวิตจริงและความเป็นจริงผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet) โดยออกแบบบทเรียนในลักษณะโปรแกรมแบบไฮเปอร์ มีเดีย อาศัยประโยชน์จากคุณลักษณะและทรัพยากรบนเว็ลด์ไวด์เว็บ มาจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการออกแบบการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและมีความหมาย ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถของผู้เรียน และช่วยจัดอุปสรรคของการเรียนการสอนด้านสถานที่และเวลา เป็นผลทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริงได้

ทฤษฎีการขยายความคิด

การจัดลำดับการนำเสนอเนื้อหาในบทเรียนบนเครือข่ายออนไลน์ ระบบเปิดแบบ MOOC ที่สอดคล้องกับทฤษฎีขยายความคิด (Elaboration Theory) ด้วยการให้ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาไปทีละน้อย โดยเรียนจากเนื้อหาที่มีความง่ายและค่อย ๆ เห็นความซับซ้อนของบทเรียนมากขึ้นตามลำดับ ร่วมกับการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการ 7 ประการ ได้แก่ (1) การพิจารณาเนื้อหาจากง่ายสู่ขยาขยละเอียด (2) การใช้ความรู้พื้นฐานในฐานะที่เป็นในการเรียนรู้ (3) การสรุปย่อ (4) การสังเคราะห์ (5) การใช้แนวเทียบ (6) การใช้กระตุ้น ยุทธศาสตร์ทางปัญญา (7) การควบคุมโดยผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้ง่ายขึ้น เป็นการเพิ่มทักษะการคิดอย่างมีแบบแผน รวมทั้งการใช้ความคิดในระดับสูง ซึ่งการจัดระบบการจดจำให้กับผู้เรียนนี้ จะส่งผลต่อความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจที่ผู้เรียนได้รับไปใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาได้

แนวคิดกระบวนการกลุ่ม (Group Process)

เป็นการรวมตัวของผู้เรียนที่มีการติดต่อสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยมีจุดหมายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันสืบสอบ นำเสนอและร่วมกันอภิปราย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมถึงเทคนิคกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียนประกอบด้วย เทคนิคระดมสมอง เทคนิคเวียนความคิด เทคนิคมองจากภายนอก เทคนิคมองอนาคตจากอดีต เทคนิคนึกภาพอนาคต เทคนิคกลุ่มตรวจสอบ เทคนิคมองภาพบูรณาการ เทคนิคการใช้เครื่องมือทางปัญญา เทคนิคการใช้คำถาม และเทคนิคการใช้แรงกดดัน ซึ่งแต่ละเทคนิคมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันเพื่อที่จะนำพาผู้เรียนแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

รูปแบบการเรียนการสอน บนเครือข่ายระบบเปิดแบบ MOOC แนวทฤษฎีการขยายความคิดและกระบวนการกลุ่ม

หลักการสำคัญของรูปแบบคือ 1) การจัดการเรียนการสอนโดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกันภายในรายวิชาสามัคคีให้สัมพันธ์เป็นเรื่องเดียวกันอย่างมีความหมายจัดลำดับการนำเสนอเนื้อหาสาระอย่างเป็นขั้นตอน และการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการที่เหมาะสม ตามแนวทฤษฎีการขยายความคิด ส่งผลให้ผู้เรียนมองเป็นศาสตร์ที่ศึกษาอย่างเป็นองค์รวม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม 2) คำนึงถึงลักษณะของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา คือ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถแสวงหาความรู้นอกห้องเรียน สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง 3) กระบวนการกลุ่ม โดยออกแบบและวางแผนให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) ผู้เรียนแต่ละคนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันจึงทำให้ผลเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

ผลที่ได้รับ

- ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในด้าน
1. ความสามารถในการแก้ปัญหา
 2. ความพึงพอใจของผู้เรียน

การแก้ปัญหา (problem Solving)

หมายถึง ความสามารถในการคิดหาคำตอบ วิธีการ แนวทาง วิธีการที่แปลกใหม่สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นความคิดที่มีระบบ และเกิดความเข้าใจที่นำไปสู่การตัดสินใจในการแก้ปัญหา ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรมหรือรูปธรรม

แนวคิดกระบวนการกลุ่ม (Group Process)

เป็นการรวมตัวของผู้เรียนที่มีการติดต่อสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยมีจุดหมายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันสืบสอบนำเสนอ และร่วมกันอภิปราย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมถึงเทคนิคกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียน ประกอบด้วย เทคนิคระดมสมอง เทคนิคเวียนความคิด เทคนิคมองจากภายนอก เทคนิคมองอนาคตจากอดีต เทคนิคนึกภาพอนาคต เทคนิคกลุ่มตรวจสอบ เทคนิคมองภาพรูปธรรม เทคนิคการใช้เครื่องมือทางปัญญา เทคนิคการใช้คำถาม และเทคนิคการใช้แรงกดดัน ซึ่งแต่ละเทคนิคมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันเพื่อที่จะนำพาผู้เรียนแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

แสดงกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเปิด MOOC ตามแนวทฤษฎีขยายความคิดกระบวนการกลุ่ม

สรุปและข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาออนไลน์ระดับอุดมศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้วยเทคโนโลยีการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิด (Massive Open Online Course หรือ MOOC) เป็นแนวคิดที่ต่อยอดการให้บริการสื่อการเรียนรู้แบบเปิด (Open Courseware) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยที่กำลังได้รับความนิยม ถือเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง ท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์ของความรู้ในโลกที่พัฒนาไปสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้มุ่งสู่เป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC อย่างเป็นระบบจะต้องจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการขยายความคิด ซึ่งเน้นการจัดลำดับความสำคัญและความยากง่ายของเนื้อหาสาระที่จะสอน และให้ผู้เรียนเห็นความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันของเนื้อหาสาระที่จะเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระที่ชัดเจนขึ้น และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง การจัดการเรียนรู้เนื้อหาสาระอย่างเป็นขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้ และช่วยพัฒนาความชำนาญในการปฏิบัติงานของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตในด้านมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่ต้องมีเมื่อจบการศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และการจัดการเรียนการสอนร่วมกับกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียน การแก้ปัญหาแบบกลุ่มมักจะเสนอทางออกของปัญหาได้ดีกว่ารายบุคคล การแก้ปัญหาแบบกลุ่มจะช่วยทำให้การค้นหาวិธีการแก้ปัญหาที่กว้างไกลขึ้น

รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบเปิด MOOC ตามแนวทฤษฎีการขยายความคิด และกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมอย่างยิ่งกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ต้องการถ่ายทอดความรู้ที่มีแบบแผนที่ถูกต้อง ด้วยบริบทของรูปแบบการเรียนรู้ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะปฏิบัติ และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์กำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้เป็นสถาบันชั้น 1 ของชาติ ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ และทัศนศิลป์ สร้างบัณฑิตคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาระดับสากลและสู่นานาชาติ

รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบเปิด MOOC ตามแนวทฤษฎีการขยายความคิด และกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ดังกล่าวจะสร้างระบบการเรียนรู้ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ให้กว้างไกล เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ก้าวหน้าด้านวิชาการและโดดเด่นด้านศิลปวัฒนธรรมควบคู่กัน ตามเป้าหมายการพัฒนาประเทศไปสู่ยุค 4.0

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2559). การประชุมวิชาการระดับชาติด้านอิเล็กทรอนิกส์ ปี 2559 การเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชนและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ในอนาคต.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- _____. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2554). กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย.
- จารุมน หนูแดง และฉมมน จีรังสุวรรณ. (2558). “การออกแบบรูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานร่วมกับการสอนแบบ MOOC เพื่อพัฒนาทักษะด้านการสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.” วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2558).
- จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านเว็บตามแนวทฤษฎีการขยายความคิด เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการถ่ายโยง การเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต: มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ณัฐภัทร ดิสนเวส และฐาปณีย์ ธรรมเมธา. (2559). “การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ของอุดมศึกษาไทย.” วารสาร Veridian E-Journal

มหาวิทยาลัยศิลปากร. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม 2559.

วัชรพล วิบูลยศวิน. (2557). “หลักการออกแบบการสอนเว็บตามแบบจำลอง ADDIE เพื่อการสอนสนทนา ภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับระหว่างประเทศ.” วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 6 ฉบับที่ 12 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2557).

วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์

วิภา เจริญภักดิ์. (2558). “MOOC: การศึกษาฟรีแบบเปิดในยุคดิจิทัล.” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2559). สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564.

การพัฒนาการอ่านจับใจความตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

THE DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION BASED ON COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING APPROACH IN READING USING LOCAL CULTURE FOR MATHAYOM SUKSA VI STUDENTS

รวีศ ทะแสนเทพ*

Ravit Tasantep*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่าน
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ภาคเรียนที่ 2 ปี
การศึกษา 2561 และเรียนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 40 คน ระยะเวลาในการทดลอง จำนวน 16
ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่าน
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน จับ
ใจความ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) และค่าที่แบบไม่อิสระ (t-test for Dependent) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการสอนอ่าน
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

คำสำคัญ: การอ่านจับใจความ, การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร, วัฒนธรรมท้องถิ่น

* วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

The purpose of this research was to compare the scoring of the reading comprehension achievement before and after using Communicative Language Teaching Approach in reading using local culture .The samples consisted of 30 Mathayom Suksa VI students at The College of Dramatic Arts, Buditpatanaslipa Institute in semester 2 of academic year 2019 who studied English .The duration of the implementation covered 16 hours .The research instruments were composed of lesson plans based on Communicative Language Teaching Approach in reading using local culture and a test of comprehension reading in English .The statistics used were Mean, Standard Deviation and t-test for Dependent .The finding of this research was found that the comprehension reading in English of Matthayom Suksa VI students after learning based on Communicative Language Teaching Approach in reading using local culture higher than before learning at the .05 level of significance.

Key words :Reading Comprehension, Communicative Language Teaching Approach in Reading, Local Culture

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อนักเรียนในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม และวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก อีกทั้งในการเรียนภาษาอังกฤษนั้นมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 1) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ เช่นเดียวกัน โดยได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ที่กำหนดให้เรียนรู้ตลอดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอนให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางภาษาทุกด้าน คือ ด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยในทักษะทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองนั้น มีลักษณะเป็นการซึมซับภาษาเนื่องจากผู้เรียนอยู่ในสภาพเดียวกับเด็กที่เรียนภาษาแม่ที่จะพัฒนาเข้าสู่ ภาษาหลักในที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกับคนรอบข้าง ดังนั้นการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยจึงเป็นการสอนเพื่อสื่อความหมาย โดยมีนักเรียนและกิจกรรมเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ครูจึงเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำอธิบาย เป็นผู้จัดกิจกรรมและแสดงวิธีทำกิจกรรมทางภาษาเพื่อให้ผู้เรียนฝึกภาษาในกลุ่มของตนเอง (บัญชา อึ้งสกุล, 2549, น. 59-60)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งความสามารถในการสื่อสารนั้น มีความสัมพันธ์กับทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะคือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน หากพิจารณาตามโอกาสที่ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันของผู้เรียนแล้ว จะเห็นได้ว่า ทักษะการอ่าน เป็นทักษะที่ผู้เรียนมีโอกาสใช้มากที่สุด โดยเฉพาะในยุคของข้อมูลข่าวสารซึ่งมีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การอ่านจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การแสวงหาความรู้ ทั้งปวง นอกจากนี้ ผลการสำรวจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, น. 3, 20) พบว่า นักเรียนไทยส่วนมากมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวง ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายส่งเสริมให้ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้นักเรียน รักการอ่านและมีทักษะในด้านการอ่านเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของสุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532, น. 83-84) กล่าวว่า ทักษะอ่าน

เป็นทักษะที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะมีโอกาสใช้ทักษะการฟัง การพูดและการเขียนภาษาอังกฤษน้อยกว่าการอ่าน ซึ่งการสอนทักษะอ่านในระยะเวลาที่ผ่านมาเน้นการอ่านออกเสียง แพลคำต่อคำ ประโยคต่อประโยคโดยที่ผู้สอนให้เนื้อเรื่องมาอ่านพร้อมกับคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยมีคำถามแบบให้เติมคำ ให้ตอบเอง และแบบมีคำตอบให้เลือก ทำให้การสอนลักษณะลักษณะนี้ผู้สอนมิได้กระบวนการของการอ่าน (reading process) ให้ต่อเนื่อง โดยการอ่านจับใจความ (reading for meaning) ในการฝึกทักษะอ่าน ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องรู้ความหมายของคำทุกคำ ผู้เรียนจะต้องใช้ประสบการณ์ความรู้ต่าง ๆ และการเดาความหมายของคำจากบริบท (context) มาช่วยเพื่อความเข้าใจเนื้อเรื่อง และจะต้องรู้จักทำนายความที่ปรากฏได้ล่วงหน้า (prediction) อย่างมีแนวทาง และฝึกฝนให้มีความเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประโยคที่มีข้อมูลสนับสนุนซึ่งกันและกันโดยวิธีการวิเคราะห์ภาษาในระดับสูงกว่าระดับประโยค (discourse analysis) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมประโยคต่าง ๆ ในบทอ่านเข้าเป็นใจความที่มีจุดมุ่งหมายเดียว และมีคุณค่าในการสื่อสารได้

การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนั้น สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, น.178-179) กล่าวว่า การอ่านเพื่อการสื่อสารเป็นการอ่านเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งที่นอกเหนือไปจากการอ่านเพื่อศึกษาตัวภาษา เพราะในชีวิตจริง การอ่านสิ่งต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ ป้ายประกาศ โฆษณาหรือแม้แต่นวนิยาย ผู้อ่านไม่ได้สนใจที่ตัวภาษาแต่สนใจที่สาระที่ได้รับ หลังจากนั้นก็อาจจะมีการแสดงออกต่อสิ่งที่อ่านในรูปแบบต่างๆ เช่น เมื่ออ่านพบประกาศสมัครงานก็อาจจะเขียนจดหมายไปสมัครงาน หรือไปเล่าให้เพื่อฟังถึงความสนุกสนานที่ได้รับจากการอ่านนวนิยาย กล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายในการอ่านเป็นส่วนที่สำคัญสำหรับการอ่านเพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ตามแนวคิดของกู๊ดแมน (Goodman, 1972, น. 24 อ้างถึงในทัศนีย์ ชาวปากน้ำ และมาเรียม นิลพันธุ์, 2557, น. 119) กล่าวว่า การอ่านช่วยทำให้นักเรียนได้พัฒนาสมอง ความคิด เพราะการอ่านเป็นกระบวนการในการหาความหมาย การทำความเข้าใจกับบทอ่าน เป็นกระบวนการที่ต้องคิดตลอดเวลาการอ่านเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านในลักษณะของการสื่อความหมาย ผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเป็นภาษาเขียนตามลักษณะการเขียนของแต่ละบุคคล ส่วนผู้อ่านจะพยายามอ่านเอาความหมายที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ ความสามารถในการอ่านนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ดังนั้น การอ่านจึงเป็นรากฐานของการเรียนวิชาต่างๆ เนื่องจากในการศึกษาวิชาการและความรู้ต่างๆ ต้องอาศัยการอ่านเป็นสำคัญ เพราะจะช่วยส่งเสริมความรู้ ความคิดให้เพิ่มขึ้น และทาลิบ (Talib, 1992, น. 51-55 อ้างถึงในทัศนีย์ ชาวปากน้ำ และมาเรียม นิลพันธุ์, 2557, น. 119) เสนอความเห็นว่าคุณครูที่สอนภาษาอังกฤษควรเลือกใช้วรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาที่หลากหลายและเข้าใจเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมได้ดี การเลือกเอกสารจริงประเภทที่เป็นสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นมาใช้ในการสอนควรเลือกบทความหรือบทอ่านที่พบในชีวิตจริง ทันท่อเหตุการณ์ มีระดับความยากง่ายของภาษาเหมาะสมกับระดับผู้เรียนรวมทั้งสอดคล้องกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม

(Schema Theory) ตามแนวคิดของเกรบซึ่งมีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนที่มีโครงสร้างความรู้เดิม (Schemata) จะเป็นแนวทางในการเดาเนื้อหาจากบทอ่าน สรุปความหมายหรือใจความสำคัญ หน้าที่ทางภาษา จุดประสงค์ของบทอ่านก่อนที่จะพยายามทำความเข้าใจกับรายละเอียดเช่น เดาคำศัพท์ยากๆ ในบทอ่านซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการสอนอ่านเพื่อการสื่อสารที่ต้องมีการเชื่อมโยงความรู้เดิมของผู้เรียนในขั้นเตรียมก่อนการอ่าน (วิสาข์ จิตวิตร, 2543, น. 59)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่เคยสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้พบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อสอบกลางภาคและปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 คือ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านและจับใจความจากเรื่องที่อ่านไม่ได้ ทำให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำในสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับผลทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2560 ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีคะแนนเฉลี่ยในสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร อยู่ที่ 21.23 และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 29.47 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2561, น. 10) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนยังไม่สามารถดำเนินการให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้อยู่ในมาตรฐานสากล อีกทั้งยังไม่สามารถทำให้นักเรียนนำความรู้และทักษะมาใช้งานได้ จากความเห็นของผู้วิจัย พบว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ คือ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษเท่าที่ควร

จากความสำคัญและที่มาของดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาการอ่านจับใจความตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่าเป็นความรู้เดิม (Background Knowledge) ตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม (Schema Theory) ซึ่งสามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และเรียนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 5 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 157 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยการกำหนดขนาดของตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์กำหนดเป็นร้อยละของประชากร หลักร้อยละใช้ตัวอย่าง 25% (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 40) คิดเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 40 คน จากการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น

ตัวแปรตาม คือ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 8 แผน ประกอบไปด้วยเนื้อเรื่องจำนวน 8 เรื่อง ใช้เวลาแผนละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, น.178-179) ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการอ่าน (Pre-reading) ขั้นระหว่างการอ่าน (While-reading) และขั้นหลังการอ่าน (Post-reading)

1.2 ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรพื้นฐานวิชาชีพวิทยาลัยนาฏศิลป์ พ.ศ.2553 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550 และแนวทางการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิทยาลัยนาฏศิลป์

1.3 ศึกษาและทำความเข้าใจรายละเอียดของเนื้อหา เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นใน
จังหวัดนครปฐม

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 8 แผน ประกอบไปด้วยเนื้อเรื่อง จำนวน 8 เรื่อง ใช้เวลาแผนละ 2
ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง
ความถูกต้องและข้อบกพร่องของการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะต่างๆ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างตามลำดับ
ขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารหลักเกี่ยวกับการวัดผลการเรียนรู้สาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ศึกษาเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด โดยกำหนด
โครงสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 50 ข้อ

2.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความที่สร้างขึ้นไปให้
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความถูกต้อง ความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์กับจุดประสงค์ ตรวจสอบการใช้คำถามและตัวเลือก แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่
ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้สมบูรณ์ถูกต้อง

2.3 ตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความตรงเชิง
เนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัดจาก
การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้อง
ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ซึ่งกำหนดคะแนนไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556,
น. 70)

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้จริง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้จริง

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่ได้วัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้

2.4 บันทึกผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน ในแต่ละข้อหาคะแนน
ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อ โดยใช้สูตรค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC
(บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 71) คำนวณหาค่า IOC เป็นรายข้อและคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนี
ความสอดคล้องไม่น้อยกว่า .50 ได้ข้อสอบ จำนวน 40 ข้อ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อสอบ
ในเรื่องของภาษา ตัวเลือก และคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.5 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว นำมาแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว
ทั้ง 40 ข้อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิทยาลัยนาฏศิลป์ ในภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2560 จำนวน 40 คน

2.6 นำกระดาษคำตอบที่ได้มาตรวจให้คะแนน ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน นำผลการวิเคราะห์มาหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r)

2.7 คัดเลือกข้อสอบจากจำนวน 40 ข้อให้เหลือเพียง 30 ข้อ โดยคัดเลือกข้อที่มีความยากง่ายตั้งแต่ 0.20-0.80 ได้แบบทดสอบที่มีค่าความยากง่ายของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.35-0.60 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.30-0.60 นำข้อสอบ ที่ได้ไปหาค่าความเที่ยงของข้อสอบ โดยใช้สูตรหาความเที่ยง KR-20 ของ Kuder-Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103-104) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.53

2.8 นำแบบทดสอบที่ได้จำนวน 30 ข้อ จัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไปคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิทยาลัยนาฏศิลป์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และเรียนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 40 คน

5. แบบแผนการวิจัย

แบบแผนการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) ซึ่งดำเนินการทดลองตามแบบแผน One Group Pretest - Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น. 60) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยดังต่อไปนี้

	T ₁	X	T ₂
เมื่อ T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น	
X	แทน	การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น	
T ₂	แทน	การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น	

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความก่อนการทดลอง (Pre-test)
2. ดำเนินการทดลองการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 8 แผน ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง
3. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความหลังการทดลอง (post-test)

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 122-127) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 94-119) ได้แก่แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หาค่าความยากง่าย (p) หาค่าอำนาจจำแนก (r) และหาค่าความเชื่อมั่น KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 133-142) ได้แก่ ทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent) ของคะแนนผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการอ่านจับใจความตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการวิจัย ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น

คะแนน	ค่าสถิติ				
	n	M	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	40	8.98	3.63	23.202**	.000
หลังเรียน	40	18.08	4.93		

** $p < .05$

ที่มา : รวิศ ทะแสนเทพ (2562)

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังเรียนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรม พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความหลังเรียน ($M = 18.08$, $S.D. = 4.93$) สูงวก่าก่อนเรียน ($M = 8.98$, $S.D. = 3.63$) และจากการทดสอบค่า t-test ให้ค่า $t = 23.202$ แสดงว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงวก่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สรุปและอภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัยเพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลจากการวิจัย พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบทอ่าน (Passage) มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นความรู้เดิมของนักเรียน และทำให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้เดิมของนักเรียน และพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับนักเรียน สอดคล้องกับทัศนีย์ ชาวปากน้ำ (2555, น. 202-203) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษตามแนวการสอนอ่านเพื่อการสื่อสารโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษตามแนวการสอนอ่านเพื่อการสื่อสารคะแนนของนักเรียนและจากแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับสุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532, น. 84) ที่กล่าวว่า การอ่านจับใจความ (reading for meaning) ในการฝึกทักษะอ่าน ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องรู้ความหมายของคำทุกคำ ผู้เรียนจะต้องใช้ประสบการณ์ความรู้ต่างๆ และการเดาความหมายของคำจากบริบท (context) มาช่วยเพื่อความเข้าใจเนื้อเรื่อง มาช่วยเพื่อความเข้าใจเนื้อเรื่อง และจะต้องรู้จักทำนายความที่ปรากฏได้ล่วงหน้า (prediction) อย่างมีแนวทางและฝึกฝนให้มีความเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประโยคที่มีข้อมูลสนับสนุนซึ่งกันและกันโดยวิธีการวิเคราะห์ภาษาในระดับสูงกว่าระดับประโยค (discourse analysis) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมประโยคต่างๆ ในบทอ่านเข้าเป็นใจความที่มีจุดมุ่งหมายเดียว และมีคุณค่าในการสื่อสารได้ ซึ่งสอดคล้องกับสุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, น. 107) ที่กล่าวว่าการสอนภาษาควรสอนให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสาร หรือสื่อความหมายได้นั้น ไม่ควรสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้เฉพาะรูปแบบหรือโครงสร้างของภาษาเท่านั้น ดังนั้นนักเรียนต้องสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ต่างๆ ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำเอาผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษา พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรม และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความมีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้น ครูและอาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศสามารถนำแนวทางไปใช้กับนักเรียน และนักศึกษาในระดับชั้นอื่น

1.2 จากการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรม และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ ทำผู้เรียนมีทักษะการอ่านจับใจความสูงขึ้น ดังนั้นผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูและอาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศพัฒนาสื่อและรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาการอ่านจับใจความตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางศิลปวัฒนธรรมในบริบทของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในระดับชั้นอื่นๆ ตามความสนใจของนักเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา (CLIL) ในบริบทของวิทยาลัยนาฏศิลป์

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนาสื่อและรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่

รายการอ้างอิง

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). **คู่มือการสร้างเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

ทัศนีย์ ชาวปากน้ำ. (2555). **การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษตามแนวการสอนอ่านเพื่อการสื่อสารโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นนครปฐมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทัศนีย์ ชาวปากน้ำ และมาเรียม นิลพันธุ์. (2557). “การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษตามแนวการสอนอ่านเพื่อการสื่อสารโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นนครปฐมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 6,1 : 117-128.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บัญชา อังสกุล. (2549). “บทบาทครูต่อการสอนภาษาอังกฤษ” **วารสารวิชาการ** 8, 5 : 129-46.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **การสร้างและพัฒนาและทดสอบผลสัมฤทธิ์**. กรุงเทพฯ :สำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

รวีศ ทะแสนเทพ. (2562). **รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาการอ่านจับใจความตามแนวการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. นครปฐม : วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

วิสาข์ จัฒติวัตร. (2543). **การสอนอ่านภาษาอังกฤษ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สถาบันทดสอบแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2561). **สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560.** (20 กันยายน 2561, เข้าถึงจาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONET M6_2560.pdf).

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). **การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตรา อังวิวัฒนกุล. (2540). **วิธีสอนภาษาอังกฤษ.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

แนวคิดในการใช้ดนตรีและศิลปะการแสดง สำหรับปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนไทย

CONCEPTS IN USING MUSIC AND PERFORMING ARTS FOR THE CULTIVATION OF MORALS FOR THAI YOUTH

ราตรีศรีวิไล บงสิทธิพร*

Ratreesrivilai Bongsitthiporn*

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการเรื่อง “แนวคิดในการใช้ดนตรีและศิลปะการแสดงสำหรับปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนไทย” ได้แนวคิดจากการเดินทางไปศึกษาดูงานภาคสนามด้านดนตรีที่เมืองหัวประเทศเวียดนาม เมื่อวันที่ 20-24 กุมภาพันธ์ 2552 บทความนี้มีวัตถุประสงค์อยู่สามประเด็น คือ 1) วิถีชีวิตประจำวันของชาวเมืองหัว ประเทศเวียดนาม 2) กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีและศิลปะการแสดงสำหรับเยาวชนที่เมืองหัว ประเทศเวียดนาม และ 3) แนวคิดในการใช้ดนตรีและศิลปะการแสดงเพื่อปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนไทย ผลการศึกษา วิถีชีวิตประจำวันของชาวนครหัวพบว่า ชาวนครหัว ประเทศเวียดนามมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าแก่เอาไว้ควบคู่กับความทันสมัยทางเทคโนโลยี ชาวเวียดนามส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา มีความกตัญญูต่อบิดามารดาและผู้มีพระคุณ และมีความขยันหมั่นเพียรเป็นเลิศ ส่วนด้านกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีและศิลปะการแสดง พบว่าทางเทศบาลนครหัว ได้จัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมรวมทั้งดนตรี การฟ้อนรำ และการวาดภาพ แก่เยาวชนที่สนใจในเขตเทศบาลนครหัว โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ สำหรับแนวคิดในการใช้ดนตรีและศิลปะการแสดงเพื่อปลูกฝังคุณธรรมสำหรับเยาวชนไทย ข้าพเจ้า ได้จัดให้โครงการฝึกฝนอบรมด้านการลำแก่เยาวชนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา รวมทั้งศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย (ที่บ้าน)

คำสำคัญ : ดนตรี, ศิลปะการแสดง, การปลูกฝังคุณธรรม, เยาวชนไทย

* คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Fine and Applied Arts Khon Kaen University

Abstract

Academic article titled "The concept of using music and performance art for cultivating virtue for Thai youth" gained ideas from a field trip to study music in Hue, Vietnam, on 24-20February .2009 This article has three objectives: 1) the daily way of life of the Hue people Vietnam 2) Music and performing arts teaching and learning activities for youth in Hue City And Vietnam. 3) The concept of using music and performance art to cultivate morality for Thai youth. The results of the study of daily life of the people of Vietnam, found that the people of Vietnam, have a simple way of life and still maintain the old traditions and modern technology. Most Vietnamese people believe in Buddhism. With gratitude to parents and benefactors And with diligence and excellence As for the teaching and learning activities, music and performing arts Found that the city Organized cultural and artistic activities, including music, dance, and painting, for interested youth in the area of For the idea of using music and performing arts to instill morality for Thai youth, I have organized a training program for youth in primary, secondary and tertiary schools, including Thai wisdom learning centers. (At home)

Keywords : Music, performing arts, moral cultivation of Thai youth

บทนำ

ระหว่างวันที่ 20-24 กุมภาพันธ์ 2552 ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู คนบดี และอาจารย์ประจำวิชา วัฒนธรรมดนตรีลุ่มน้ำโขง ได้จัดให้นักศึกษาระดับปริญญาโททางดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วัฒนธรรมดนตรีลุ่มน้ำโขง ไปทัศนศึกษาทางดนตรีที่นครเหว้ ประเทศสาธารณรัฐเวียดนาม โดยได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวเหว้ ดังต่อไปนี้

เมืองเหว้ เป็นเมืองสำคัญที่ตั้งอยู่ตอนกึ่งกลางของประเทศเวียดนาม เป็นเมืองหลวงเก่า เป็นที่ตั้งของพระราชวัง มีสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย และได้รับการประกาศจากองค์การการศึกษาและวัฒนธรรมของสหประชาชาติ ให้เป็นเมืองมรดกโลก โดยมีแผนที่ และสถานที่สำคัญดังต่อไปนี้

รูปภาพที่ 1 แผนที่เมืองเหว้

ที่มา : <http://www.mappery.com/Hue-Deluxe-Group-Tours-Map>

มหาวิทยาลัยเหว้ คุณลักษณะที่โดดเด่นของชาวเวียดนาม ชาวเวียดนามเป็นผู้มีอัธยาศัยไมตรี อ่อนต้งาม เป็นมิตรและมีความโอบอ้อมอารีต่อแขกที่มาเยี่ยมยาม เป็นคนขยันหมั่นเพียร หนักเอาเบา สู้ด้วยความทรหดอดทนอย่างยิ่ง ชาวเวียดนามเป็นคนที่รักครอบครัว และมีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในหมู่ญาติพี่น้อง มีความรักประเทศชาติ ภูมิใจ และตระหนงในชาติของตน ชาวเวียดนามเป็นคนสมถะ มกน้อย และมัธยัสถ์อดออม <http://news.baothuathienhue.vn/>

รูปภาพที่ 2 มหาวิทยาลัย Huế

ที่มา : <http://news.baothuathienhue.vn>

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ดนตรีเป็นแนวคิดในของการศึกษาในอีกลักษณะหนึ่งที่ปรากฏในการศึกษาทาง สังคมศาสตร์ราวสองทศวรรษที่ผ่านมา แนวคิดในการใช้ดนตรีได้รับการ พัฒนาขึ้นโดยการเชื่อมโยงแนวคิดอัตลักษณ์เข้ากับปรากฏการณ์ดนตรีที่กำลังเกิดขึ้น ในสังคมต่าง ๆ ทั่วโลก การผสมผสานแนวคิดอัตลักษณ์เข้ากับดนตรีทำให้เกิดความ เข้าใจว่ามนุษย์นอกจากเป็นผู้สร้างดนตรีขึ้นเพื่อความบันเทิงในกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว ดนตรียังมีบทบาทสำคัญที่ทำให้มนุษย์สามารถค้นหาและสร้างตัวตนของมนุษย์ขึ้นสิ่งที่เรียกว่าตัวตนนี้ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความหมาย เกิดความมั่นใจ และภาคภูมิใจที่จะสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่น อัตลักษณ์ทางดนตรีเป็นสิ่งที่ เชื่อมโยงบุคคลเข้ากับสังคมในขณะเดียวกันบุคคลได้ใช้อัตลักษณ์ทางดนตรีนี้ในการมี ปฏิสัมพันธ์ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคม การส่งต่ออัตลักษณ์ทางดนตรีเกิดขึ้นในลักษณะ ของปฏิบัติการทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามสภาพสังคมในปัจจุบันที่โลกกำลังถูก ครอบงำด้วยอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และทุนนิยมทำให้วัฒนธรรมของผู้คนเกิด การเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้ผู้คนต้องพยายามดิ้นรนในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของตนเอาไว้พร้อมกับสร้างอัตลักษณ์ใหม่ขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีเทคโนโลยีเป็น แกนกลางทำให้เกิดการผสมผสานดนตรีของผู้คนในวัฒนธรรมต่าง ๆ การเกิดดนตรีใน รูปแบบใหม่ในลักษณะของดนตรีและการแสดง (พิพัฒน์พงศ์ มาศิริ,2526)

ศึกษาแนวคิดในการใช้ดนตรีและศิลปะการแสดงเพื่อปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนไทย เป็น การสะท้อนอัตลักษณ์ดนตรีและการแสดงที่มีความสัมพันธ์กับสังคมวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง งานวิจัยในลักษณะนี้ ได้แก่ งานเขียนของ วิริยะ สว่างโชติ (2549) ที่ได้นำเสนอแนวคิด เกี่ยวกับ

บทบาทของดนตรีสมัยใหม่ในการสะท้อนวัยรุ่นในสังคมไทย การศึกษาของ ฐิตินันท์ คอมมอน (2555) ที่เกี่ยวกับบทเพลงล้านนาของจรัญ มโนเพ็ชร ที่สะท้อนความโดดเด่นทางวัฒนธรรมของชุมชนล้านนา และการเกิดขึ้นของบทเพลง ล้านนาในยุคสมัยใหม่ที่เกิดจากการนำเพลงพื้นบ้านล้านนามาประยุกต์เข้ากับดนตรี สมัยใหม่ ก่อให้เกิดแนวดนตรีลูกผสม เช่น ดนตรีโฟล์คของล้านนา ดนตรีลูกทุ่งล้านนา ดนตรีฮิปฮอปล้านนาซึ่งบทเพลงเหล่านี้ยังคงถ่ายทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ ชุมชนล้านนา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตประจำวันของชาวเมืองแห้ว ประเทศเวียดนาม
2. เพื่อศึกษากิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีและศิลปะการแสดงสำหรับเยาวชนที่เมืองแห้ว ประเทศเวียดนาม
3. เพื่อศึกษาแนวคิดในการใช้ดนตรีและศิลปะการแสดงเพื่อปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนไทย

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าเรื่องแนวคิดในการใช้ดนตรีและศิลปะการแสดงสำหรับปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนไทย ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.1 แบบสังเกตไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เพื่อสังเกตสภาพทั่วไป
 - 1.2 แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 แบบดังนี้
 - 1.2.1 แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview)
 - 1.2.2 แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้อ้างผลการศึกษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามของนครแห้ว ประเทศสาธารณรัฐเวียดนาม ได้จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมการสัมภาษณ์แบบแต่พื้นที่เจาะลึก (indepth Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
3. บุคลากรผู้ให้ข้อมูล
 - 3.1 กลุ่มผู้รู้คือกลุ่มที่เป็นนักวิชาการทางด้านดนตรี ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณณี เหลือบุญชู และกลุ่มที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน
4. สถานที่ทำการวิจัย คือ นครแห้ว ประเทศสาธารณรัฐเวียดนาม

5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์นี้ใช้กระบวนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยศึกษาวงแคบยาวบ้านชีเหล็กใหญ่ในวิถีวัฒนธรรมของชาวจังหวัดชัยภูมิ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลด้วยภาพถ่าย

ผลการศึกษา

วิถีชีวิตของประชาชนชาวเมืองเหว้ ประเทศเวียดนาม

เวียดนามเป็นประเทศที่มีขนบธรรมเนียมและประเพณีหลายอย่างที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา-วรรณคดี ประเพณีความเชื่อ ด้านศิลปกรรม ด้านปัจจัยสี่ และด้านดนตรีและศิลปะการแสดง ข้าพเจ้าได้ศึกษาและตระหนักดีว่าชาวเวียดนามเป็นชาติมีความขยันหมั่นเพียร อดทน และประหยัดอดออมอย่างยิ่งชาติหนึ่ง และที่ขึ้นชื่อลือชามากที่สุดอย่างหนึ่งของเวียดนาม ก็คือ ความสวยของผู้หญิงเวียดนาม ซึ่งข้าพเจ้าสงสัยมานานแล้วว่า ทำไมผู้หญิงเวียดนามถึงสวยทั้งด้านผิวพรรณ และทรวดทรง ฉะนั้นเมื่อข้าพเจ้าได้มีโอกาสมาทัศนศึกษาครั้งนี้จึง พยายามศึกษาและสังเกต วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของชาวเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งของชาวนครเหว้ ว่ามีสิ่งใดที่ทำให้ข้าพเจ้า ประทับใจ ซึ่งก็พบว่าเวียดนามมีสิ่งที่น่าสนใจมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมด้านดนตรี

รูปภาพที่ 3 ภาพศาลเจ้าและอ่างน้ำศักดิ์สิทธิ์รับบริจาคเงินอธิษฐาน

ที่มา : ผู้วิจัย

ชาวนครเหว้ ประเทศเวียดนามมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและยังคงรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีเก่าแก่เอาไว้ควบคู่กับความทันสมัยทางเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกาย เขามีเครื่อง แต่งกายประจำชาติของผู้หญิงที่เรียกว่าชุดเหว้ใหญ่ สำหรับนักเรียนนักศึกษาและประชาชนทั่วไป ชาวเวียดนามเป็นคนรักธรรมชาติ ตามถนนหนทางและตามบริเวณบ้านเรือน จะพบต้นไม้ใหญ่ อยู่ มากมายเป็นที่ร่มรื่นและร่มเย็น ต้นไม้ที่ปลูกก็เป็นต้นไม้ท้องถิ่น ไม้ดอกไม้ประดับก็เป็นไม้ท้องถิ่น เช่นเดียวกัน กล่าวคือไม้ที่เขานิยมนำมาทำเป็นไม้กระถางมากที่สุดคือไม้กระโดนน้ำ ที่ให้ความรู้สึกมี สีสันและความสดชื่นได้เป็นอย่างดี

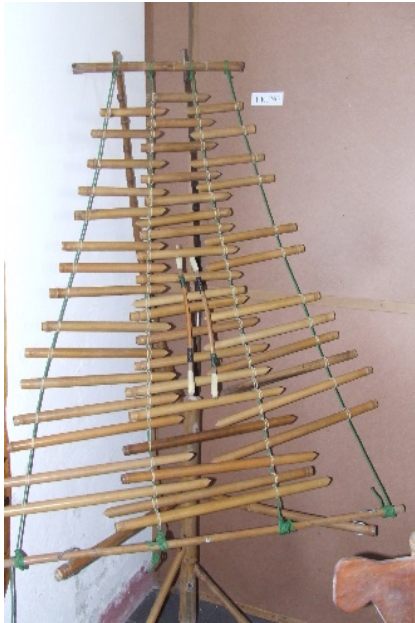
รูปภาพที่ 4 ภาพแสดงถึงวิถีชาวเหว
ที่มา : ผู้วิจัย

กิจกรรมการเล่น การเรียนการสอนดนตรีและศิลปะการแสดงแก่เยาวชน ของเทศบาล เมืองเหว ประเทศเวียดนาม

การจัดกิจกรรมทางศิลปกรรมแก่เยาวชนโดยที่ผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย นับเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์แก่เยาวชนและสังคมทั้งในทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ เป็นการสร้างเสริมทักษะทางศิลปกรรม ไม่ว่าจะเป็นดนตรีหรือศิลปะการแสดงแก่เด็กที่มีพรสวรรค์หรือมีใจรักทางนี้ให้มีโอกาสได้ฝึกฝนเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ โดยที่เงินทองไม่ได้เป็นอุปสรรคแก่เยาวชน ไม่ว่าจะมีความยากจนหรือร่ำรวย เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันแก่เยาวชน ไม่ให้เพลิดเพลินกับสิ่งชั่วร้ายหรืออบายมุขต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลาย มากมาย โดยเฉพาะเกมส์คอมพิวเตอร์ ที่ก่อให้เกิดความรุนแรงและเป็นภัยต่อสังคมอย่างยิ่งเป็นการวางรากฐานทางวิชาชีพแก่เยาวชน เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้สำรวจถึงศักยภาพและความสนใจของตนเองแต่ละคน เพื่อใช้ในกาตัดสินใจเลือกวิชาชีพต่อไปในอนาคต เป็นเครื่องมือในการกลมเกลียวและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่เยาวชน เพราะงานทางศิลปกรรมเป็นการฝึกจิตให้ประณีตละเอียดอ่อน ให้ออกห่างจากความกระด้างทั้งหมด

รูปภาพที่ 5 ภาพแสดงถึงวิถีชาวเหว
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปภาพที่ 6 ภาพดนตรีโปงลางเวียดนาม (เตีรื่อง)
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปภาพที่ 7 ภาพดนตรีพิณน้ำเต้าเวียดนาม (दानเบา)
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปภาพที่ 8 ภาพดนตรีภาพพิณदानตราน
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปภาพที่ 9 ภาพระนาดเวียดนามนาม
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปภาพที่ 10 ภาพเตีรื่อง (โปงลาง) แผลด
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปภาพที่ 11 ภาพวงมโหรีเวียดนามนาม
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปภาพที่ 12 เดี่ยวพิณตานทราน

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปภาพที่ 13 เดี่ยวพิณตานเบา (พิณน้ำเต้า)

ที่มา : ผู้วิจัย

กิจกรรมการละเล่น การเรียนการสอนดนตรีและศิลปะการแสดงแก่เยาวชน
ของเทศบาลเมืองแห้ว ประเทศเวียดนาม

รูปภาพที่ 14 เด็กกำลังฝึกคีย์บอร์ด

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปภาพที่ 15 เด็กกำลังฝึกหัดระบำบัลเลต์

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปภาพที่ 16 ภาพร้านขายเครื่องดนตรี

ที่มา : ผู้วิจัย

กิจกรรมทางดนตรีและศิลปกรรมที่เมืองเว้

ล่องเรือฟังดนตรีพื้นบ้านพื้นเมืองในลำน้ำหอม เขามีเป็นประจำตามแต่ลูกค้าต้องการ เป็นวงเครื่องสายประกอบด้วย พิณदानตราน(คล้ายโกโตะ) พิณदानเบา (คล้ายพิณน้ำเต้า ซอดานญี (ซอด้วง) พิณรูปร่างพระจันทร์ (दानเวียด) และกรับที่ทำจากถั่วน้ำชา การบรรเลงมโหรีของคณาจารย์ และนักศึกษาของสถาบันดนตรี แห่งมหาวิทยาลัยเหว้ ซึ่งมีเครื่องดนตรีหลายชนิด คือ พิณदानตราน พิณदानเบา พิณदानเวียด กรับถั่วชา โป่งกลางไม้ไผ่ ซอดานญี และกลองชุดประยุกต์ และขลุ่ย ร้านขายเครื่องดนตรี มีทั้งของเวียดนามและที่เป็นเครื่องดนตรีสากล รวมอยู่ด้วยกัน ไม่แยกเป็นของสากล หรือของเวียดนาม เช่นกีตาร์ ไวโอลินเชลโล เปียโน กลองชุด ฉาบ ตลอดจนคีย์บอร์ดต่าง ๆ ซึ่งดำเนินการโดยบริษัทยามาฮ่าของญี่ปุ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตลาดหรือวงการธุรกิจดนตรีสากล อาจจะดีกว่าดนตรีเวียดนามกระมัง ดนตรีทั้งสองจึงอิงกันอยู่

แนวคิดในการใช้ดนตรีและศิลปะการแสดง สำหรับปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนไทย

หน่วยงานของรัฐและของเอกชนในเมืองไทยควรมีกิจกรรมแก่เยาวชนในลักษณะเดียวกับที่เมืองเหว้ ประเทศเวียดนาม เช่น อบต. อบจ. สถาบันการศึกษา ตลอดจนองค์กรเอกชน ควรมีบริการปลูกฝังคุณธรรมผ่านกิจกรรมทางดนตรีและศิลปะการแสดง โดยเยาวชนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่ที่เป็นอยู่มีค่าใช้จ่ายสูง คนจนเลยขาดโอกาส ควรมีการรวมตัวของกลุ่มศิลปินเปิดสอนวิชาทางศิลปกรรมฟรีแก่เยาวชนที่สนใจ ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นค่าตอบแทนครูผู้สอน ค่าอาหาร ตลอดจนค่าเดินทางของเยาวชนที่มาเรียน ข้าพเจ้ามีความสนใจ อยากจะเปิดสอนวิชาซีพหมอลำหมอลำแคน แก่เยาวชนฟรี และหาสถานที่ที่เหมาะสม และจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนที่สะดวกและน่าสนใจสำหรับผู้เรียน โดยจะสำรวจและเปิดรับทั้งวัยเด็กประถม มัธยมและระดับมหาวิทยาลัย แต่จะปีจะมีการประกวดเยาวชนในโครงการ โดยมีการประกวดชิงรางวัลเป็นทุนการศึกษา ทุกระดับแยกเป็นฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ซึ่งจะสามารถคัดเลือกคนที่มีพรสวรรค์ และมีใจรักในอาชีพหมอลำเข้าสู่การศึกษาและวงการวิชาชีพหมอลำได้เป็นอย่างดี

ข้าพเจ้า ได้จัดทำโครงการฝึกฝนและอบรมเยาวชนด้านการลำที่ศูนย์เรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านด้านการแสดงหมอลำของข้าพเจ้า และตามสถาบันการศึกษาระดับประถมมัธยม และอุดมศึกษาหลายแห่ง ทำให้เกิดเป็นการกลมเกลียวจิตใจให้เยาวชนทั้งหลายได้เรียนรู้ จนก่อให้เกิดเป็นคนดีมีคุณธรรม และมีเยาวชนอีกจำนวนหนึ่งได้ศึกษาเรียนรู้จนกลายเป็นศิลปินมืออาชีพที่มีชื่อเสียงในที่สุด ทั้งด้านหมอลำและดนตรี

บทสรุป

การได้มีโอกาสไปเห็น ไปเรียนรู้วัฒนธรรมทางดนตรีและศิลปะการแสดงของเวียดนาม ทำให้เกิดความรู้ และแนวคิด ในการนำมาประยุกต์ใช้ สร้างสรรค์ และพัฒนา การเรียนการสอนดนตรีและศิลปะการแสดงของเราให้ผสมกลมกลืน ให้เกิดประโยชน์ ในวงกว้าง และยั่งยืนสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ฐิตินันท์ คอมมอน. (2555) เพลงและอัตลักษณ์วัฒนธรรมชุมชน: จรัล มโนเพ็ชร กับ บทบาทของนักรบทางวัฒนธรรมดนตรีล้านนา. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิต, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2, 145-179.

พิพัฒน์พงศ์ มาศิริ. (2526) แนวคิดในการศึกษาอัตลักษณ์ทางดนตรี. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ.

วิริยะ สว่างโชติ. (2549). ดนตรีบนหนทางวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์ การพิมพ์.
“แผนที่เมืองเหว้” 11กุมภาพันธ์ 2563) .เข้าถึงจาก

<http://www.mappery.com/Hue-Deluxe-Group-Tours-Map>

“มหาวิทยาลัยเหว้”. 11กุมภาพันธ์ 2563). เข้าถึงจาก

<http://news.baothuathienhue.vn>

คำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า : การเลือกสรรคำพระพุทธศาสนา สู่ธรรมเนียมสังคมไทย

ROYAL LANGUAGE USING WITH THE BUDDHA: SELECTION OF BUDDHISM WORDS TOWARD THAI TRADITIONAL

ลิขิต รามัญพงษ์*

Likhit Ramonphong*

บทคัดย่อ

บทความ คำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า : การเลือกสรรคำพระพุทธศาสนาสู่ธรรมเนียมสังคมไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงลักษณะการใช้คำราชาศัพท์กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พบในการแปลพระไตรปิฎกมาเป็นฉบับภาษาไทย ในหมวดพระสูตรหรือพระสุตตันตปิฎก ฉบับมหาหมกุฎราชวิทยาลัย จำนวน 64 เล่ม โดยการใช้การเปรียบเทียบสถานะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับลำดับชั้นของพระมหากษัตริย์ไทย คือสถานะพระราชวงศ์ที่เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ กับสถานะแห่งพุทธะซึ่งเป็นพระบรมศาสดาแห่งพระพุทธศาสนา จากการศึกษาพบว่า มีการใช้คำราชาศัพท์กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจำแนกได้ 3 หมวด ได้แก่ 1) ใช้คำราชาศัพท์ในฐานะพระราชวงศ์ เทียบเท่าสมเด็จพระสังฆราช หรือลำดับชั้นหม่อมเจ้า 2) ใช้คำราชาศัพท์ในฐานะพระพุทธเจ้าโดยเฉพาะ มีการบัญญัติศัพท์ใหม่เพื่อใช้เฉพาะพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยใช้คำว่า “พระพุทธ” “พุทธ” เป็นคำบังชี้ และ 3) ใช้คำราชาศัพท์ผิดธรรมเนียมของไทย มีการใช้คำที่ผิดลักษณะและกฎเกณฑ์ ไม่สามารถจัดเข้าตามลำดับชั้นพระราชวงศ์ หรือสถานะใด ๆ ได้

คำสำคัญ : คำราชาศัพท์, พระสัมมาสัมพุทธเจ้า, พระพุทธเจ้า

* วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

The article “Royal Language used with the Buddha: Selection of Buddhism Words toward Thai Traditional” aims to display the characteristics of the royal language used with the Buddha which found in the Thai translated version of Tripitaka, in the Sutrapitaka section of Mahamakut Buddhist University, in a total of 64 volume. The method was compared to the status order of the Buddha and the hierarchy of the Thai King which was the royal family status who was the son of the King Suddhodana and the Buddhism status which is the religious prophet of Buddhism. It was found that there were three groups of the royal words used with the Buddha. 1) Used the royal words of the royal family status, equivalent to the Supreme Patriarch or royal male relative. 2) Used particularly the royal words for the Buddha status which has been created the new vocabularies to use with only the Buddha by using the word “Buddha” as a demonstrative. 3) Wrongly used the royal words according to Thai traditions. Wrong characteristics and wrong regulations were used, and could not be considered in any of the royal family statuses.

Keywords: royal words, the Buddha, religious prophet

บทนำ

สังคมไทย ขึ้นชื่อว่าเป็นสังคมหนึ่งที่มีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เด่นที่สุดสังคมหนึ่งในโลก บรรพบุรุษไทยมักถ่ายทอดวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามแก่ลูกหลาน เพื่อให้คงไว้ซึ่งความดีงามทางจิตใจที่สอดแทรกไปทุกอิริยาบถของคนไทย การแสดงความเคารพนบถ การยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นเอกลักษณ์ไทยที่เปิดเผยมให้ชาวโลกได้เห็นและยกย่องคนไทยจนตั้งฉายาเมืองไทยว่าเป็น “สยามเมืองยิ้ม” อีกทั้งสังคมไทยได้รับการขัดเกลาจากคำสอนของพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาแต่ครั้งบรรพกาล ทำให้คนไทยมีจิตใจโอบอ้อมอารี สุขุมเยือกเย็น ภูเขาและยกย่องบุคคลผู้คนยกย่องบูชา ทำให้เกิดการแสดงความเคารพบุคคลผู้สูงศักดิ์กว่าตน เช่น สามัญชนแสดงความเคารพพระราชามหากษัตริย์ด้วยการหมอบกราบ หรือกล่าวถึงพระองค์ท่านด้วยถ้อยคำที่เลือกสรรว่าดีที่สุดในแล้ว หรือสาธุชนกราบพระภิกษุด้วยเบญจางคประดิษฐ์ที่เป็นวัฒนธรรมชาวพุทธที่ปลูกฝังคนไทยมาควบคู่กับการสร้างชาติตลอดมา

การเลือกใช้คำเพื่อกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ในสังคมไทยนั้น มีปรากฏการใช้คำราชาศัพท์มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เยาวลักษณ์ ชาติสุขศิริเดช (2550, น. 7) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของคำราชาศัพท์ไว้ว่า “คำราชาศัพท์มีใช้มาตั้งแต่เมื่อใดไม่มีหลักฐานปรากฏ แม้แต่หลักฐานในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชก็ยังไม่มีการใช้คำราชาศัพท์ แต่มาปรากฏหลักฐานว่ามีการใช้คำราชาศัพท์อยู่บ้างในสมัยพระมหาธรรมราชาลิไทย จนกระทั่งในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถจึงมีการประกาศใช้คำราชาศัพท์อย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้น นั่นคือคำราชาศัพท์ เป็นถ้อยคำที่เกิดขึ้นภายหลัง หลังจากที่มีการปกครองบ้านเมืองได้เปลี่ยนไปจากระบอบพ่อค้ากับลูกมาเป็นแบบเทวราชาตามอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ทำให้มีการสร้างคำขึ้นใหม่ เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างเจ้าหรือกษัตริย์ ซึ่งปกครองอาณาจักรกับสามัญชนทั่วไป”

นอกจากคำราชาศัพท์จะเป็นคำที่ใช้กล่าวอ้างถึงพระมหากษัตริย์แล้ว ในปัจจุบันยังมีการกำหนดให้รวมไปถึงคำสุภาพที่ใช้กับพระภิกษุโดยจัดอยู่ในประเภทคำราชาศัพท์ หมวดคำสุภาพด้วยการใช้คำราชาศัพท์กับพระภิกษุเป็นการแสดงความเคารพในฐานะพุทธศาสนิกชนที่พยายามเลือกสรรคำให้ดีที่สุดใช้กล่าวยกย่องพระภิกษุผู้ถือวัตรปฏิบัติดีงาม ซึ่งจะเป็นการใช้คำสุภาพที่ไม่ต่างไปจากคำของสุภาพชนมากนัก แต่คำราชาศัพท์ที่ปรากฏใช้กับพระภิกษุอย่างชัดเจน คือการใช้คำราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราชในลำดับชั้นเดียวกับพระราชวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า เยาวลักษณ์ ชาติสุขศิริเดช (2550, น. 58-59) ได้กล่าวถึงศัพท์ที่ใช้สำหรับพระภิกษุสงฆ์ว่า “พระภิกษุสงฆ์ในฐานะที่เป็นผู้สืบพระศาสนาและเป็นผู้ทรงศีล ซึ่งสามารถเทศนาและสั่งสอนให้คนทำความดี ประพฤติดีประพฤติชอบ ดังนั้น จึงมีกำหนดให้ใช้คำราชาศัพท์สำหรับสมเด็จพระสังฆราช เทียบเท่าพระราชวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า ส่วนพระภิกษุที่เป็นพระราชวงศ์ ก็คงใช้ราชาศัพท์ตามลำดับชั้นแห่งราชวงศ์ “สมเด็จพระสังฆราช” ใช้ราชาศัพท์เสมอด้วยพระเจ้าวรวงศ์เธอ แต่ถ้าพระองค์ใดเป็นเจ้านายในพระราชวงศ์ หรือได้รับสถาปนาขึ้นเป็นเจ้านายสมณศักดิ์เป็น “สมเด็จพระสังฆราชเจ้า” ใช้ราชาศัพท์เทียบเท่าพระองค์เจ้า

ที่เป็นลูกหลวง เช่น สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ถ้าพระองค์ใดได้รับสถาปนาขึ้นเป็น “สมเด็จพระมหาสมณเจ้า” จะใช้ราชาศัพท์เทียบเท่าชั้นพระองค์เจ้าที่ทรงกรม เช่น สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เป็นต้น”

แม้จะมีการบัญญัติคำราชาศัพท์และคำสุภาพที่ใช้กับพระภิกษุแล้ว แต่ในทางพระพุทธศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงไม่บัญญัติคำบาลีหรือคำมคธใดพิเศษสำหรับใช้กับพระองค์หรือพระภิกษุสงฆ์สาวก แม้จะเป็นพระราชวงศ์ก็ตาม แต่พระองค์กลับสอนให้ภิกษุสาวกไม่พึงโอ้อวดตนเองต่อผู้อื่น ไม่พึงยึดติดในลาภยศสรรเสริญใด ๆ การใช้คำหรือศัพท์ใด ๆ อันเกี่ยวเนื่องจากพระองค์จึงไม่พิเศษไปกว่าคำหรือศัพท์ที่ใช้กับภิกษุสงฆ์สาวกทั้งปวง แต่เมื่อนำภาษาบาลีมาแปลให้มีความหมายในภาษาไทย ศัพท์ต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นใหม่ในสังคมวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นสังคมแห่งความเคารพนบอบผู้ที่มีศักดิ์หรือสถานะสูงกว่าตน ทำให้เกิดการประยุกต์คำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์มาปรับใช้กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ยังไม่เป็นบรรทัดฐานหรือมีหลักการแน่ชัดเกี่ยวกับการใช้คำราชาศัพท์กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาจเป็นเพราะสถานะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ยังคงมีนักวิชาการแบ่งเป็น 2 สถานะคือ สถานะกษัตริย์ และสถานะของศาสดาในพระพุทธศาสนา

หากพิจารณาภาพรวมทั่วไปแล้วจะพบว่า สถานะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในฐานะพระบรมศาสดา ประมุขของพระพุทธศาสนามีสถานะที่สูงกว่าสถานะของพระมหากษัตริย์ไทย ประมุขของประเทศไทย ซึ่งมีปรากฏว่าพระมหากษัตริย์ไทยเคารพนบอบพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแต่สมัยบรรพชน ดังพระราชดำรัสสมათานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก่อนจะเสด็จประพาสยุโรปข้อหนึ่งที่ว่า “ข้าพเจ้าจะไม่มีจิตยินดีน้อมไปในศาลาอื่น นอกจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้ชอบดีแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่ อันได้ประพฤติตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราบกว่าสิ้นชีวิต” แม้ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ก็ยังทรงมีพระราชศรัทธาในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลังจากประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในวันที่ 4 พฤษภาคม 2562 พระราชดำรัสประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภกในที่ชุมนุมสงฆ์และพระบรมวงศานุวงศ์กับข้าราชการว่า “...ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ แต่เดิมมาข้าพระพุทธเจ้าได้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสและได้นึกถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะด้วยวิธีนั้น ๆ ฉะนั้นบัดนี้ข้าพระพุทธเจ้าได้เถลิงถวัลย์ราชสมบัติ บรมราชาภิเษกแล้ว จึงขอมอบตัวแต่พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า และพระสงฆ์เจ้า จะได้รับการจัดการและให้การคุ้มครองรักษาพระพุทธศาสนาโดยชอบธรรมตลอดไป ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญขอพระสงฆ์จงจำไว้ด้วยดีว่า ข้าพเจ้าเป็นพุทธศาสนูปถัมภกเถิด...”

จะเห็นได้ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ในสถานะที่พระมหากษัตริย์ไทยมีพระราชศรัทธาและทรงยกย่องบูชาไว้สูงสุด แต่การใช้คำที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับใช้คำที่ไม่สูงกว่าพระมหากษัตริย์เลย บ้างจัดคำราชาศัพท์ที่กล่าวถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ในลำดับชั้นมกุฎราชกุมาร บ้างจัดอยู่ในลำดับชั้นหม่อมเจ้า ซึ่งการใช้คำราชาศัพท์กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังคงไม่เป็นมาตรฐานที่คู่ควรแก่พระองค์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอข้อคิดเห็นในการ

เลือกใช้คำราชาศัพท์กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปรากฏในพระไตรปิฎกและพระอรรถกถาแปล หมวด สุตตันตปิฎก ฌบัมมهامกุฎราชวิทยาลัย จำนวน 64 เล่ม ซึ่งเป็นพระคัมภีร์หลักที่บันทึกคำสอนของ พระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งในทางวงการการศึกษาและในทางภาคปริยัติ ธรรมในพระพุทธศาสนาสืบไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการใช้และจำแนกคำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เป็นหมวดหมู่ตาม ลักษณะการนำไปใช้และถูกต้องตามระเบียบแบบแผน

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับเรื่องราชาศัพท์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระมหากษัตริย์ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์
2. ศึกษารวบรวมคำราชาศัพท์ที่ปรากฏในหนังสือพระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล หมวด สุตตันตปิฎก ฌบัมมهامกุฎราชวิทยาลัย จำนวน 64 เล่ม
3. วิเคราะห์และจัดหมวดหมู่การใช้คำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใน 3 รูปแบบ คือ
 - 3.1 สถานะพระราชวงศ์
 - 3.2 สถานะพระพุทธเจ้าโดยเฉพาะ
 - 3.3 ใช้คำราชาศัพท์ผิดระเบียบแบบแผนคำราชาศัพท์ไทย
4. สรุปผลการศึกษาและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์
5. นำเสนอข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษา

1. ใช้คำราชาศัพท์กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสถานะพระราชวงศ์

ปรากฏการใช้คำราชาศัพท์จัดอยู่ในลำดับชั้นเดียวกับสมเด็จพระสังฆราช คือ ลำดับชั้น หม่อมเจ้า เช่น

เสด็จ เป็นคำกริยารราชาศัพท์ หมายถึง ก. ไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค เล่มที่ 12 (2525: 1) กล่าวว่า “สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า **เสด็จ**จาริกไปในอังคชนบทพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ ประมาณ 500 รูป

เสด็จถึงนครจัมปา. ได้ทราบว่ามีพระองค์ประทับอยู่ในถ้ำของพระโศภณคัคครา ในนครจัมปา...”

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม 2 ภาค 1 (2525: 261) กล่าวว่า
“...ทราบว่าแม่เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า**เสด็จ**อยู่ในหมู่บ้านโกฏิกามนั้นก็ทรงทำธรรมมีกถาอันเป็นอันมากแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ศิล มีอยู่ด้วยประการฉะนี้ สมามีอยู่ด้วยประการฉะนี้ ปัญญา มีอยู่ด้วยประการฉะนี้ สมามีอันศีลอบรมแล้ว ย่อมมีผลมาก มีอันสงส์มาก...”

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค เล่ม 3 ภาค 1 (2525: 5) กล่าวว่า
“...แม้เพราะเหตุนี้พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบสมบูรณ์ด้วยวิชาและจรณะ **เสด็จ**ไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกบุรุษที่ควรฝึกไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรมดังนี้...”

พระดำรัส เป็นคำกริยาราชศัพท์ หมายถึง น. คำพูดของเจ้านาย และ ก. หมายถึง พุด (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค เล่ม 1 ภาค 2 (2525: 111) กล่าวว่า
“...ที่มิในความรักใคร่ เช่น ในประโยคมีอาทิว่า เอว ฆนเตติ โขเต ภิกขุ ภคตโต ปจจสุสสิ ภิกขุ เหล่านี้รับ**พระดำรัส**ของพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า อย่างนั้น พระเจ้าข้า...”

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค เล่ม 1 ภาค 2 (2525: 257) กล่าวว่า
“...พระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อทรงทำลายมานะของพราหมณ์ซึ่งขึ้นไปจนถึงภวคคพรหม โดยวิธีอุปมา โดยไม่กำหนดแล้วทรงแสดงถึงศาสดา 3 จำพวก ผู้ควรท้วงจึงตรัส**พระดำรัส**เป็นอาทิว่า ดูก่อนโละหิจจะ ศาสดา 3 จำพวกเหล่านี้...”

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค เล่ม 3 ภาค 1 (2525: 237) กล่าวว่า “...สมจริงดัง**พระดำรัส**ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า ปัญญาอันของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งโสดาปัตติผล เป็นปัญญาที่มีประมาณอันยิ่ง บุคคลผู้ชวนชวายเป็นได้มาซึ่งศรัทธาอันมีศรัทธาเป็นเบื้องต้น บุคคลนี้เรียกว่า สัทธานุสารีบุคคล...”

ประทาน เป็นคำกริยาราชศัพท์ หมายถึง ก. หมายถึง ให้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุपरินิพนธวรรค เล่ม 3 ภาค 2 (2525: 231) กล่าวว่า
“...พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ทรงรู้ธรรมที่ควรรู้ ทรงเห็นธรรมที่ควรเห็น ทรงมีจักขุ มีญาณ มีธรรม มีความประเสริฐ ตรัส บอก นำออกซึ่งประโยชน์ **ประทาน**อมตธรรม ทรงเป็นเจ้าของธรรม ทรงดำเนินตามนั้นและก็เป็นกาลสมควรแก่พระองค์แล้วที่ท่านทั้งหลายจะพึงสอบถามเนื้อความนี้กับพระผู้มีพระภาคเจ้า...”

พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 209) กล่าวว่า “... พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบถึงความที่พวกเรามีความไม่ยินดี จึงทรงนำมายังทะเลสาบอันเป็นที่อาศัยอยู่แห่งพวกนกคฤหาว่า ทรงบรรเทาความไม่ยินดี โดยตรัสกุณาสาดก เมื่อพวกเราบรรลุโสดาปัตติผลในที่นั้นแล้ว บัดนี้ ได้ประทานกรรมฐานเพื่อบรรลุมรรค 3 ในที่มหาวันนี้ ก็การที่พวกเราให้เวลาผ่านไปโดยคิดว่า พวกเราเข้าถึงกระแสธรรมแล้ว ดังนี้...”

พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 315) กล่าวว่า “...พอพระตถาคตเสด็จไปแล้วเท่านั้นพระเถระมีวิชา 3 เป็นพระมหาชีณาสพใหญ่ คิดว่าพระศาสดารู้อใจของเราเสด็จมาประทานมหาปริสวิตกที่ ๘ ให้เต็ม อนึ่ง มโนรชของเรานั้นถึงที่สุดแล้ว พรารถกรรมเทศนาอันไพเราะของพระพุทเจ้าทั้งหลาย...”

ประทานพระวโรกาส มาจากคำว่า ประทาน เป็นคำกริยาราชศัพท์ หมายถึง ก. หมายถึง ให้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) และคำว่า พระวโรกาส มาจากคำว่า วาระ และ โอกาส ซึ่งรวมหมายถึง โอกาสหรือเวลาที่เหมาะสม รวมคำว่า ประทานพระวโรกาส จึงหมายถึง ให้โอกาสในเวลาอันเหมาะสม เช่น

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 292) กล่าวว่า “... ลำดับนั้น พระเจ้าอชาตศัตรูเวเทหิบุตร ทรงอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ทรงน้อมถวายอัญชลีแด่ภิกษุสงฆ์ ประทับนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้วได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หม่อมฉันจะขอทูลถามปัญหาบางเรื่องสักเล็กน้อย ถ้าพระองค์จะประทานพระวโรกาส พยากรณ์ปัญหาแก่หม่อมฉัน พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า เชิญถามเถิดมหาบพิตร ถ้าทรงพระประสงค์...”

พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม 1 ภาค 2 (2525: 523) กล่าวว่า “... ครั้งนั้นแล ภิกษุเป็นอันมากพากันเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วนั่งอยู่ ณ ที่สมควรส่วนหนึ่ง เมื่อนั่ง ณ ที่ควรส่วนหนึ่งเรียบร้อยแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอประทานพระวโรกาส ภิกษุสองรูปได้เถียงกัน ในการโต้เถียงกันนั้น ภิกษุรูปหนึ่งได้พูดล่วงเกิน ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ลำดับนั้น ภิกษุผู้พูดล่วงเกินแสดงโทษโดยความเป็นโทษในสำนักของภิกษุนั้น ภิกษุนั้นไม่รับ พระพุทเจ้าข้า...”

พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย นิทานวรรค เล่ม 2 (2525: 91) กล่าวว่า “...ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในเรื่องนั้นจะแปลกกันอย่างไรจะมีอธิบายอย่างไร จะต่างกันอย่างไร ระหว่างบัณฑิตกับพาล พวกภิกษุกราบทูลว่า พระพุทเจ้าข้า ธรรมของพวกข้าพระองค์มีพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นเดิม มีพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้นำ มีพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นที่รวมลง ขอประทานพระวโรกาสเพื่อความแห่งพระภิกษุนี้ แจ่มแจ้งแก่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์เดียว ภิกษุทั้งหลายได้ฟังจากพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว จักทรงจำไว้...”

2. ใช้คำราชาศัพท์กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสถานะพระพุทธเจ้าโดยเฉพาะ

คือ คำที่มีได้บัญญัติขึ้นใหม่แต่ใช้กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปโดยปริยาย และสามารถใช้ได้เฉพาะกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น เช่น

ตถาคต น. คำเรียกพระพุทธเจ้า, คำที่พระพุทธเจ้าใช้แทนพระองค์เอง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) เช่น

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 4) กล่าวว่า “...ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็เมื่อปุถุชนกล่าวชม**ตถาคต** พึงกล่าวด้วยประการ นั้นมีประมาณน้อยนัก ยังต่ำนัก เป็นเพียงศีล. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ข้อที่ปุถุชนกล่าวชม**ตถาคต**เพียงศีลนั้นเป็นไฉน...”

พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก เล่ม 1 ภาค 2 (2525: 450) กล่าวว่า “...บุรุษผู้มีจักขุยื่นบนยอดเขานั้น มองดูพื้นดินไร่นาก็ไม่ปรากฏ เขตคันทนาก็ไม่ปรากฏกระท่อมก็ไม่ปรากฏ ผู้คนที่นอนอยู่ในที่นั้นก็ไม่ปรากฏ ปรากฏก็แต่เพียงแสงไฟที่กระท่อมเท่านั้นฉันใด เมื่อ**พระตถาคต**ขึ้นธรรมปราสาทตรวจดูหมู่สัตว์ หมู่สัตว์ผู้ไม่ได้ทำกรรมดีแม้จะนั่งอยู่ใกล้พระชานูเบื้องขวาในวิหารเดียวกัน...”

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม 2 ภาค 1 (2525: 67) กล่าวว่า “...แม้พวกเทพดาได้บอกเนื้อความนี้แก่**ตถาคต** ซึ่งเป็นเหตุให้ตถาคตระลึกถึงได้ซึ่งพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่ล่วงไปแล้ว บริณิพพานแล้ว ตตธรรมเป็นเหตุทำให้เนิ่นช้าได้แล้ว ทรงตัดความเวียนว่ายตายเกิดได้แล้ว ทรงครอบงำความเวียนว่ายตายเกิดได้แล้ว ทรงล่วงทุกข์ได้ทุกอย่างแล้ว แม้โดยพระชาติ แม้โดยพระนาม แม้โดยพระโคตร แม้โดยประมาณแห่งพระชนมายุ แม้โดยคู่แห่งพระสาวก แม้โดยการประชุมกันแห่งพระสาวกว่า แม้ด้วยเหตุนี้...”

พระพุทธดำรัส มาจากการสมาสคำของ พระพุทธและดำรัส ซึ่ง ดำรัสหรือพระดำรัส เป็นคำกริยาราชศัพท์ หมายถึง น. คำพูดของเจ้านาย และ ก. หมายถึง พุด (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) ส่วนพระพุทธในที่นี้เป็นคำขยายให้รู้ว่า พระดำรัส ใช้กับพระพุทธเจ้า เช่น

พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปณณาสก เล่ม 3 ภาค 1 (2525: 232) กล่าวว่า “...สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่พระวิหารเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี กรุงสาวัตถี สมัยนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลาย ทูลรับ**พระพุทธดำรัส**แล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ตรัสคำนี้ไว้ว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราตถาคตจักแสดงสัปปุริสธรรมและอัสปุริสธรรมแก่เธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงฟังธรรมนั้น จงใส่ใจให้ดีเราจักกล่าวต่อไป ภิกษุเหล่านั้น ทูลรับ พระผู้มีพระภาคเจ้าว่า พร้อมแล้วพระเจ้าข้า...”

พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค เล่ม 4 ภาค 2 (2525: 206) กล่าวว่า “...พระผู้มีพระภาคเจ้าเมื่อจะทรงชี้โทษในบทเหล่านั้น จึงตรัส**พระพุทธดำรัส**ว่า อิศ คามณิ เอกจโจ

สดถา เอวาทิ โหติ ดังนี้เป็นต้น บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า อหंपหิ ตตฺถเป็น อหंपิ อมฺหิ แปลว่า แม้เรา คำที่ควรจะกล่าว ในบทว่า เมตฺตาสหคเตน เป็นต้น นั้นทั้งหมด...”

พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 467) กล่าวว่า “...วันรุ่งขึ้น ก็พึงลดข้าวสารเสียเพียงเท่านั้น พึงกล่าวเฉพาะในเวลาเสวยพระกระยาหารเข้า อย่างกล่าวในเวลาเสวยพระกระยาหารเย็น มาณพนั้นรับพระพุทธดำรัสแล้วได้กล่าวคาถาโดยทำนองที่ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนในเวลาเสวยพระกระยาหารเย็น เพราะในวันนั้นพระราชสาเสวยพระ กระยาหารเข้าเสร็จเสด็จไปเสียแล้ว พระราชาทรงระลึกถึงพระดำรัสของพระทศพล...”

พระพุทธานุญาติ, พุทธานุญาติ เป็นการสนธิคำระหว่าง พระพุทธและอนุญาติ ซึ่งอนุญาติ หมายถึง ยินยอม, ยอมให้, ตกลง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) ส่วนพระพุทธในที่นี้ เป็นคำขยายให้รู้ว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้อนุญาตหรือการอนุญาตของพระพุทธเจ้า เช่น

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย วิมานวัตถุ เล่ม 2 ภาค 1 (2525: 343) กล่าวว่า “...ครั้นล่วงราตรีปฐมยาม นางนั่งเหนือคอช้างตัวประเสริฐ เหาะมาลงจากคอช้างนั้นแล้ว ถวาย บังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ยืนประคองอุชูลืออยู่ ณ ที่ควรแห่งหนึ่ง ท่านพระวังคิสะโดย**พระ พุทธานุญาติ** ได้ถามนางด้วยคาถาเหล่านี้ว่า ท่านประดับองค์แล้ว ขึ้นนั่งคชสารตัวประเสริฐ ซึ่งมี ขนาดใหญ่ งามไปด้วยแก้วและทอง วิจิตรด้วยชายทอง ผูกสายรัดประคณเรียบริ้อย เลื่อนลอย ใน อากาศเวหามาในที่นี้...”

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน เล่ม 8 ภาค 1 (2525: 449) กล่าวว่า “...บทว่า เปตฺติเก โคจเร รตฺตา ความว่า ยินดีแล้วในอาหารที่ได้ด้วย การไม่วิญญูติ คือการไม่ขอ อัน เป็น**พุทธานุญาติ** บทว่า อนตฺลิกฺขจฺรา ความว่า ไปและมาทางห้วงเวหา คือ อากาศ...”

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน เล่ม 9 ภาค 1 (2525: 550) กล่าวว่า “...ครั้งนั้นพระโคตมโอรเจ้าถวายบังคมพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เหาะขึ้นสู่อัมพร แสดงฤทธิ์เป็นอัน มากตาม**พระพุทธานุญาติ**คือองค์เดียวเป็นหลายองค์ก็ได้ ทำให้ปรากฏก็ได้ทำให้หายไปก็ได้ทะลุผา กำแพงภูเขาไปได้ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได้ผุดขึ้นต่ำลงแม้ในแผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้เดินบนน้ำ ไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้...”

พระพุทธองค์ เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 ใช้เรียกแทนพระพุทธเจ้า (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) เช่น

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม 2 ภาค 1 (2525: 397) กล่าวว่า “...พระศาสดามีพระฉวีเหลืองดังทองคำ ก็คำนี้ ท่านกล่าวอาศัยทรวดทรง ก็แม้ ทรวดทรงของสมณพราหมณ์เหล่านั้น ปรากฏเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ส่วนพระผู้มีพระ ภาคเจ้ามิใช่เหมือนชนชาติมีลักษณะทั้งไม่ทรงสวมมณีคุณพลประทับนั่งโดยเพศของ

พระพุทธเจ้าเท่านั้น ก็สมณพราหมณ์เหล่านั้นย่อมเห็นว่า**พระพุทธองค์**มีทรวดทรงเสมอกับตน...”

พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 57) กล่าวว่า “...เพราะฉะนั้น การเห็นด้วยจักขุ ไม่ใช่เห็นว่าเห็น การเห็นด้วยญาณเท่านั้น ชื่อว่าเห็น สมดังที่**พระพุทธองค์**ตรัสไว้ว่า คุณก่อนวัคกลี ประโยชน์อะไรด้วยกายอันเปื่อยเน่านี้ อันเธอเห็นแล้ว คุณก่อนวัคกลี ผู้ใดแล เห็นพระธรรม ผู้นั้นชื่อว่า เห็นเรตถาคตดังนี้...”

พระสุตตันตปิฎก เอกนิบาต-ทุกนิบาต เล่ม 1 ภาค 2 (2525: 76) กล่าวว่า “...แม้ปุรพันธอุบาทถ พังว่า พระทศพลเสด็จมาอีกแล้ว ก็คิดว่า ธรรมดาการเสด็จไปชนิดไม่แน่นอนของพระพุทธะทั้งหลายไม่มีเลยเหตุไรหนอจึงเสด็จมา ดังนี้ แล้วจึงรีบเข้าไปสู่สำนัก**พระพุทธองค์**ด้วย สำคัญว่าพระทศพล กราบแล้วยืน ณ ที่สมควรส่วนข้างหนึ่ง กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์ทรงทำภักติกสำเร็จแล้วในเรือนของข้าพระองค์ ทรงอาศัยเหตุอะไรจึงเสด็จมาอีก

พระพุทธดำเนิน, เสด็จพระพุทธดำเนิน เป็นการสมาสคำระหว่าง เสด็จ พระพุทธ และดำเนิน ซึ่งเสด็จ เป็นคำกริยาราชศัพท์ หมายถึง ก. ไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) ดำเนิน หมายถึง เดิน, ไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) ส่วนพระพุทธในที่นี้เป็นคำขยายให้รู้ว่า พระพุทธเจ้าเดิน เช่น

พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก เล่ม 1 ภาค 3 (2525: 257) กล่าวว่า “...คำว่า ระลึกถึงที่นั่น คือระลึกลงไปในที่นั่น หมายถึงความพร้อมแล้ว ส่วนวิหารไม่ได้จำกัดให้แนลงไปในที่นี้ ฉะนั้น จึงคงจะเป็นป่าชฎูแห่งหนึ่งที่เหมาะแก่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับหมู่บ้านของพวกพราหมณ์นั้น พึงทราบว่าเป็นที่**เสด็จพระพุทธดำเนิน**ไปถึงไพรดงนั้น...”

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน เล่ม 9 ภาค 1 (2525: 646) กล่าวว่า “...ในสี่สงไขยแสนกับ พระมหาวิระเจ้าพระนามว่าที่ปังกร ผู้เป็นนายกของโลก เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ประชาชนในปัจจุบันประเทศ มีใจยินดีนิมนต์พระตถาคตเจ้าแล้วช่วยกันแผ้วถางหนทางสำหรับเป็นที่**เสด็จพระพุทธดำเนิน**...”

พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย จตุกนิบาต เล่ม 2 (2525: 136) กล่าวว่า “...สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า**เสด็จพระพุทธดำเนิน**ทางไกลอยู่ในระหว่างเมืองอุกกัฏฐะกับเมืองเสตัพพะ แม้โพนพราหมณ์ก็เดินทางไกล อยู่ในระหว่างเมืองอุกกัฏฐะกับเมืองเสตัพพะ โพนพราหมณ์ได้เห็นรูปจักรในรอยพระบาทของพระผู้มีพระภาคเจ้า ประกอบด้วยซี่ก้านับ 1,000 มีกง มีดุม บริบูรณ์ด้วยลักษณะการพร้อมสรรพ เห็นประหลาดไม่เคยมีชะรอยจักไม่ไชรอยเท่ามนุษย์...”

พุทธอาสนะ, พุทธอาสน์ เป็นการสมาสคำระหว่าง พุทธ และอาสนะหรืออาสน์ ซึ่งอาสนะหรืออาสน์ หมายถึง ที่นั่ง, เครื่องปูรองนั่ง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) ส่วนพระพุทธรูปในที่นี้เป็นคำขยายให้รู้ว่า ที่นั่งนั้นเป็นของเฉพาะพระพุทธรูปเจ้า เช่น

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 169) กล่าวว่า “...เทพบุตรนั้นแลเห็นเทวดาในหมื่น จักรวาลชุมนุมกันในจักรวาลนี้ เพราะอยากจะฟังมงคลปัญหา พวกนั้นเนรมิตอภิปาอันละเอียด 10 บ้าง 20 บ้าง 30 บ้าง 40 บ้าง 50 บ้าง 60 บ้าง 70 บ้าง 80 บ้าง ขนาดโอกาสปลายขนทรายขนหนึ่ง ยืนห้อมล้อมพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งประทับนั่งเหนือ**พุทธอาสน์**อันประเสริฐที่จัดไว้ เปลี่ยนพระรัศมีครอบงำเทวดามารพรหมทั้งหมด ด้วยพระสิริและพระเดช และหยั่งรู้ปริวิตกแห่งใจของเหล่ามนุษย์ชาวชมพูที่ไม่ได้มาประชุมในสมัยนั้น...”

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่ม 1 ภาค 2 ตอน 3 (2525: 146) กล่าวว่า “...ในเวลาจบพระธรรมเทศนา หญิง 500 ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผลแล้ว พระศาสดาทรงทราบความที่หญิงเหล่านั้นเป็นผู้ตั้งมั่นอยู่ในอจลศรัทธาแล้ว เสด็จลงจากยอดเขาสิเนรุ ประทับนั่งบน**พุทธอาสน์**...”

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทาน เล่ม 1 ภาค 3 (2525: 114) กล่าวว่า “...สมัยนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับนั่งเหนือ**บวรพุทธอาสน์**ที่เขาบรรจงจัดไว้ ณ มณฑปสำหรับฟังพระสัทธรรม แสดงธรรมอยู่ในท่ามกลางบริษัท 4 เหมือนไกรสรราชสีห์บนถ้ำสีหนาทในถ้ำทอง...”

พระคันธกุฎี หมายถึง ที่ประทับของพระพุทธรูปเจ้า, กุฎีของพระพุทธรูปเจ้า (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม 1 ภาค 2 (2525: 267) กล่าวว่า “...พราหมณ์เอาข้าวพร้อมด้วยแองและกัณฑ์ที่เขาจัดไว้เพื่อคนใส่บาตรจนเต็ม ถวาย ได้ยินว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรวจดูโลกเวลาใกล้รุ่ง ทรงเห็นพราหมณ์นั้น ทรงปฏิบัติพระสรีระแต่เช้าทีเดียว เสด็จเข้า**พระคันธกุฎี** ทรงปิดประตูแล้วประทับนั่ง ทรงเห็นโภชนะที่เขายกเข้าไปไว้ใกล้พราหมณ์ ลำพังพระองค์เดียวเท่านั้นทรงคล่องบาตรที่จะงอยบ่า เสด็จออกจาก**พระคันธกุฎี** เสด็จถึงประตูพระนครทรงนำบาตรออก แล้วเสด็จเข้าภายในพระนคร ทรงดำเนินไปตามลำดับ ประทับยืนอยู่ที่ซุ้มประตูบ้านพราหมณ์...”

พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย นิทานวรรค เล่ม 2 (2525: 283) กล่าวว่า “...ในอุทยานนั้นพระราชกุมารรับสั่งให้สร้าง**พระคันธกุฎี** สำหรับพระผู้มีพระภาคเจ้า กุฎีถ้ำ และมณฑป เพื่อเป็นที่พักกลางวันและกลางคืน สำหรับพวกภิกษุที่เหลือ ทรง

สร้างกำแพงและซุ้มประตูเสร็จแล้ว ส่งข่าวไปยังสำนักพระบิดา งานของข้าพระองค์
เสร็จแล้ว ขอให้พระองค์ได้โปรดส่งพระศาสดาไปด้วย...”

พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค เล่ม 5 ภาค 1 (2525: 39)
กล่าวว่า “...แม้ภิกษุสงฆ์ทูลรับพระดำรัสของพระศาสดาแล้ว จึงได้ถวายภิกษุรูปหนึ่ง
ภิกษุรูปนั้น ทำกิจทั้งปวงมีการกวาดบริเวณพระคันธกุฎี ถวายน้ำสรงพระพักตร์และไม้
ชำระพระทนต์เป็นต้น แต่เข้าตรูเสร็จแล้ว ก็หลีกไปในขณะนั้น...”

พระพุทธรูปประสงค์ เป็นการสมาสคำระหว่าง พระพุทธรูป และประสงค์ ซึ่งประสงค์ หมายถึง
ต้องการ, อยากได้, มุ่งหมาย, มุ่ง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) ส่วนพระพุทธรูป
ที่นี้เป็นคำขยายให้รู้ว่า พระพุทธรูปเจ้าต้องการ พระพุทธรูปเจ้ามุ่งหมาย เช่น

พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย เอกนิบาต เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 231)
กล่าวว่า “...ลำดับนั้น พระศาสดา ทรงเริ่มปูลุชนปัญหาในระหว่างบริษัท 12
โยชน์ด้วยพระพุทธรูปประสงค์ว่า มหาชนจงรู้อำนาจปัญญาของพระเถระ ครั้งแรกตรัส
ถามปูลุชนด้วยพระพุทธรูปประสงค์ว่า โลกียมหาชนจักกำหนดได้ ชนเหล่าใดๆ กำหนดได้ ชน
เหล่านั้นๆ ก็ตอบได้...”

พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย ดิกนิบาต เล่ม 1 ภาค 3 (2525: 396) กล่าว
ว่า “...ย่อมเป็นการทำความสะอาด จริงอยู่ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอย่างนี้ด้วยพระ
พุทธรูปประสงค์ว่า ถ้าประดับเครื่องประดับไว้บนศีรษะที่สกปรก เล่นนักษัตร ก็ไม่งาม
แต่ถ้าประดับเครื่องประดับบนศีรษะที่สะอาดเล่นนักษัตร ย่อมงดงาม (ฉันได) ก็อุโบสถ
ผู้มีจิตเศร้าหมองอธิษฐาน...”

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 341)
กล่าวว่า “...พระผู้มีพระภาคเจ้าครั้นตรัสกรณียกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งของภิกษุผู้อยู่ป่า
ซึ่งประสงค์จะบรรลุลุสณทอยู่ หรือปฏิบัติเพื่อบรรลุลุสณทนั้นอย่างนี้แล้ว มีพระพุท
ธูปประสงค์จะตรัสยิ่งในรูปกว่านั้นอีก จึงตรัสคาถาที่ 2 ว่า สนตุสสโก จ เป็นต้น...”

พุทธรวงค์ เป็นการสมาสคำระหว่าง พุทธรูปและวงค์ ซึ่ง วงค์ หมายถึง เชื้อสาย, เหล่ากอ, ตระกูล
(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) ส่วนพระพุทธรูปที่นี้เป็นคำขยายให้รู้ว่า เชื้อสายของ
พระพุทธรูปเจ้า มิใช่เชื้อสายทางสายโลหิต แต่หมายถึง สถานะความเป็นพระพุทธรูปเจ้าพระองค์ก่อนหน้า
นั้น เช่น

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม 2 ภาค 1 (2525: 87) กล่าวว่า
“...พระผู้มีพระภาคเจ้าครั้นตรัสตั้งนั้นแล้วทรงดำริว่าเราบรรลุลุสณทที่สูดอันหาระหว่าง

มิได้แล้วยังไม่ได้ กล่าวถึงวงศ์ของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย 7 พระองค์เลย ก็เมื่อเราเข้าไปยังวิหาร ภิภษุเหล่านี้ได้ปรารถนาถึงบุพเพนิวาสญาณโดยประมาณอันยิ่งแล้วจักกล่าวถึงคุณ เมื่อเป็นเช่นนั้นเรามากกล่าวถึงพุทธวงศ์อันหาระหว่างมิได้ ให้ภิภษุทั้งหลายบรรลู่ถึงที่สุดแล้ว จักแสดงดังนี้ ทรงให้โอกาสภิภษุทั้งหลายสนทนากันจึงเสด็จลุกจากอาสนะเข้าสู่พระวิหาร...”

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน เล่ม 9 ภาค 1 (2525: 388) กล่าวว่า “...พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จไปถึงพระนครกบิลพัสดุ์แล้ว วันรุ่งขึ้นเสด็จเที่ยวไปบิณฑบาตในถนนหลวง พระเจ้าสุทโธทนมหาราชได้สดับถึงข่าวนั้นแล้ว เสด็จไปในที่นั้นตรัสว่า อย่าสำคัญถึงสิ่งที่พึงกระทำอย่างนี้เลย สิ่งนี้มีใจประเพณีแห่งพระราชวงศ์เลย พระศาสดาตรัสว่า มหาราชเจ้า นี่เป็นวงศ์ของพระองค์ แต่การกระทำเช่นนี้เป็นพุทธวงศ์ของพวกเขา...”

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย พุทธวงศ์ เล่ม 9 ภาค 2 (2525: 14) กล่าวว่า “...พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประกาศธรรมกถาพุทธจริตของอดีตชินพุทธเจ้าทั้งหลายที่มาถึงโดยสืบๆ กันมาของพระพุทธเจ้า เป็นพุทธวงศ์ที่เป็นประโยชน์แก่กุลแกโลก ในโลกพร้อมทั้งเทวโลกด้วยพระบุพเพนิวาสานุสสติญาณ...”

พุทธกิจ เป็นการสมาสคำระหว่าง พุทธและกิจ ซึ่ง กิจ หมายถึง ธุระ, งาน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525) ส่วนพระพุทธในที่นี้เป็นคำขยายให้รู้ว่า ธุระหรืองานของพระพุทธเจ้าที่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์จะทรงปฏิบัติ เช่น

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 532) กล่าวว่า “...ได้ยินว่า ในกาลนั้น เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแผ่ข่ายคือพระญาณไปในหมื่นโลกธาตุ ในเวลาเสร็จสิ้นพุทธกิจตอนปัจฉิมยาม ทรงเล็งดูเหล่าสัตว์ผู้มีเผ่าพันธุ์ควรจะตรัสรู้ได้อยู่ พราหมณ์ชื่อโปกขรชาติเข้าไปภายในพระสัพพัญญุตญาณ. ที่นั่นพระผู้มีพระภาคเจ้าเมื่อทรงพิจารณาเห็นว่าพราหมณ์นี้มาปรากฏในข่ายคือญาณของเรา เขามีอุปนิสัยหรือไม่หนอ ก็ทรงทอดพระเนตรเห็นอุปนิสัยแห่งโสดาปัตติมรรคแล้ว...”

พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุपरินิพพานสั ก เล่ม 3 ภาค 2 (2525: 31) กล่าวว่า “...ความว่า ประกอบด้วยวจาที่ชักชวนอย่างนี้ว่าท่านทั้งหลายจงไปเถิด ถ้ามว่า ก็พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอย่างนี้ เวลาไหน ตอบว่า ตรัสในเวลาหลังภัตกิจบ้าง ในเวลาบำเพ็ญพุทธกิจในยามต้นบ้าง พระผู้มีพระภาคเจ้าสำเร็จสี่สหายสนในพระคันถุภีภายหลังภัตอาหาร ออกจากสี่สหายสนแล้ว ประทับนั่งเข้าผลสมาบัติ...”

พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต เล่ม 1 ภาค 3 (2525: 306) กล่าวว่า “...การเสด็จจาริกอย่างรีบด่วนนั้น พึงเห็นในเวลาทีเสด็จไปต้อนรับพระมหากัสสปะเป็นต้น ส่วนการที่พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อจะทรงอนุเคราะห์โลกด้วย**พุทธกิจ** มีการเที่ยวบิณฑบาตเป็นต้น เสด็จไปตามลำดับหมู่บ้านวันละหนึ่งโยชน์ สองโยชน์ ชื่อว่าการเสด็จจาริกอย่างไม่รีบด่วน...”

3. ใช้ผิดระเบียบแบบแผนคำราชาศัพท์

คือ ใช้คำที่มีใช้คำบัญญัติใหม่ มีใช้คำบัญญัติเดิม แต่ใช้ผิดตามระเบียบแบบแผนที่มีมาแต่เดิมของสำนักพระราชวัง ทำให้สถานะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่คงที่ เช่น

เสด็จพระดำเนิน, เสด็จดำเนิน อาจหมายถึง เดิน ตามหลักของคำราชาศัพท์มีเพียง “เสด็จพระราชดำเนิน” และ “เสด็จ” เท่านั้น

พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ เล่ม 3 ภาค 2 (2525: 70) กล่าวว่า “...ในสัมพหุลวาร์นี้ มีตนเป็นอันมากถามเป็นปัญหาว่า ในเวลาที่มหาบุรุษเหยียบบนแผ่นดิน**เสด็จพระดำเนิน**บ่ายหน้าไปทางทิศอุดร แล้วทรงเปล่งอาสภิวาจา นั้น ทรงประทับยืนบนแผ่นดินหรืออยู่ในอากาศ ปรากฏพระองค์หรือไม่ปรากฏ ไม่มุ่งผ้า หรือว่าประดับตกแต่งแล้วเป็นอย่างดี เป็นหนุ่มหรือแก่ แม้ภายหลังก็คงสภาพเช่นนั้น หรือเป็นเด็กอ่อน...”

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย เถรคาถา เล่ม 2 ภาค 3 ตอน 1 (2525: 437) กล่าวว่า “...เราจะเอาร่างกายบำเพ็ญบุญ ดังนี้แล้ว แล้ววางทาง**เสด็จพระดำเนิน**ของพระศาสดา กระทำให้เรียบเสมอ พระศาสดา**เสด็จดำเนิน**ไปสู่ทางที่เขากระทำไว้แล้วอย่างนั้น เขาเห็นพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จไปที่ทางนั้น เป็นผู้มีใจเลื่อมใส...”

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน เล่ม 9 ภาค 1 (2525: 510) กล่าวว่า “...เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามว่า โภณทัณฺณยะ ผู้ประเสริฐกว่า ผู้คงที่ทรงช่วยสัตว์ให้ข้ามวิภูสงสาร **เสด็จพระดำเนิน**ไปที่ถนน...”

ทรงประทาน อาจหมายถึง ให้ หลักของคำราชาศัพท์มีเพียง “พระราชทาน” และ “ประทาน” เท่านั้น จะไม่ใช่ “ทรง” นำหน้าคำกริยารราชาศัพท์

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 528) กล่าวว่า “...ที่นั่น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกะสามเณรนั้นว่า ดิสสะ เธอจงเผด็จสงฆ์ให้ประชุมกัน เราจักให้พุทธทายาทแก่เธอ เมื่อภิกษุสงฆ์ประชุมกันแล้ว**ทรงประทาน**

อุปสมบทให้ แล้วได้เสด็จไปยังที่ประทับของพระองค์ที่เดียว นี่ชื่อว่าการเสด็จจาริก
อย่างรีบด่วน...”

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม 2 ภาค 1 (2525: 71) กล่าวว่า
“...แม้เมื่อเป็นอย่างนี้ ชื่อว่ากาลอันไม่มีแห่งชั้นทั้งหลายของสัตว์ผู้ท่องเที่ยวไปสู่
วิภวภูเขื่อนั้นย่อมไม่มี แต่ในอสัญญภพย่อมเป็นไป 500 กัป เพราะฉะนั้น สัตว์
ทั้งหลายก้าวล่วงกาลประมาณเท่านี้ ตั้งอยู่ในคำแนะนำอันพระพุทธรเจ้าทั้งหลาย**ทรง
ประทาน**แล้ว ย่อมระลึกถึงข้างหน้าได้เหมือนท่านโสภิตะฉะนั้น...”

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม 2 ภาค 2 (2525: 91) กล่าวว่า
“...พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบว่าพวกเราไม่มีความยินดีจึงทรงพาไปสระคูเหว่าทรง
บรรเทาความไม่ยินดี บัดนี้ ได้**ทรงประทาน**กัมมัญฐานสำหรับมรรคทั้งสามในที่นี้แก่
พวกเราซึ่งบรรลุโสดาปัตติผลในที่นั้นแล้ว ก็แลพวกเราไม่ควรให้เสียเวลาด้วยคิดว่า
พวกเราเป็นพระโสดาบันแล้ว พวกเราควรเป็นอุตมบุรุษ ท่านเหล่านั้นจึงไหว้พระบาท
ของพระทศพลแล้วลุกขึ้นสลัดที่นั่งแยกกันไปนั่งที่เงื่อมและโคนไม้...”

ทรงเสวย อาจหมายถึง กิน, รับประทาน หลักของคำราชาศัพท์จะไม่ใช้ “ทรง”
นำหน้าคำราชาศัพท์

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 584) กล่าว
ว่า “...อธิบายว่า ผู้ทรงล้างพระหัตถ์และบาตรแล้ว ทรงวางบาตรไว้ ณ ที่ข้างหนึ่ง
ประทับนั่งแล้ว บทว่านั่น ณ ที่ควรข้างหนึ่ง ใจความว่า ทราบว่าพระผู้มีพระภาคเจ้า
ทรงเสวยเสร็จแล้วเช่นนั้น จึงนั่งในที่ว่างข้างหนึ่ง...”

พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย ชันธวรรค เล่ม 3 (2525: 232) กล่าวว่า
“...นับแต่นั้นมา ช้างนั้นก็ทำวัตรปฏิบัติถวายพระศาสดา ถวายน้ำบัววันพระโอษฐ์ นำน้ำ
สรองมาถวาย ถวายไม้สีฟัน กวาดบริเวณนำผลไม้รสอร่อยจากป่ามาถวายพระศาสดา
พระศาสดาก็**ทรงเสวย** คั้นวันหนึ่ง พระศาสดาเสด็จจรงกรมแล้วประทับนั่งบนแผ่นดิน
ฝ่ายข้างพลายก็ยืนอยู่ในที่ใกล้ๆ...”

พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย ปัญจก-ฉักกนิบาต เล่ม 3 (2525: 73) กล่าว
ว่า “...ครั้งนั้นท่านอุคคหเศรษฐีหลานของเมณฑกเศรษฐีได้อังคาสพระผู้มีพระภาคเจ้า
ให้อิมหน้าสำราญด้วยขานนียโกชนียาหารอย่างประณีตด้วยมือของตนเอง เมื่อทราบ
ว่าพระผู้มีพระภาคเจ้า**ทรงเสวย**เสร็จแล้ว ทรงชักพระหัตถ์จากบาตรแล้ว จึงนั่ง ณ ที่
ควรส่วนข้างหนึ่ง...”

การใช้คำราชาศัพท์กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปรากฏในหนังสือพระไตรปิฎกและอรรถกถาแปลหมวดพระสุตตันตปิฎก ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 64 เล่ม ซึ่งแยกเป็น 3 ประเด็น ดังกล่าวนั้น ล้วนแล้วแต่ไม่เป็นระเบียบแบบแผนที่แน่นอน ยังคงเกิดความสับสนในการเลือกสรรคำให้ใช้กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหตุที่เป็นเช่นนั้น เพราะมีการจัดว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอยู่ในสถานะที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. จัดให้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอยู่ในสถานะพระราชวงศ์ ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก่อนตรัสรู้ คือเจ้าชายสิทธัตถะสถานะมิใช่กษัตริย์ แต่เป็นเพียงพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ พระราชาแห่งแคว้นกบิลพัสดุ์เท่านั้น หากใช้คำราชาศัพท์กับเจ้าชายสิทธัตถะก็จะจัดให้อยู่ในระดับชั้นเจ้าฟ้าตามแบบแผนการใช้คำราชาศัพท์ของไทย

2. จัดให้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ในสถานะพระบรมศาสดา ประมุขแห่งพระพุทธศาสนา ซึ่งเจ้าชายสิทธัตถะ หลังตรัสรู้ มีสถานะเป็นพุทธะ เป็นอริยบุคคล มิใช่เจ้าชายสิทธัตถะปุถุชนทั่วไป แต่เป็นบุคคลที่เป็นเลิศและเป็นเอกบุรุษแห่งโลก ไม่มีผู้ใดเสมอเหมือน เสมือนเป็นราชาแห่งผู้รู้ เป็นผู้ที่เหนือกว่าพระราชาพระองค์ใด ๆ ในโลก แม้พระเจ้าปเสนทิโกศลยังแสดงความเคารพด้วยการอภิวาท แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังที่ พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 502) กล่าวว่า “...ครั้งนั้นพระเจ้าปเสนทิโกศลเสด็จเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า **ทรงถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว**ได้ประทับนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง...” หรือพระเจ้าอชาตศัตรู ทรงเข้าเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ทรงแสดงความเคารพด้วยการอภิวาทแต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยเช่นกัน ดังที่ พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค เล่ม 1 ภาค 1 (2525: 292) กล่าวว่า “...ลำดับนั้นพระเจ้าอชาตศัตรู เวเทหิบุตร **ทรงอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว** ทรงน้อมถวายอัญชลีแต่ภิกษุสงฆ์ประทับนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง...” ซึ่งจะเห็นได้ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นที่เคารพสักการะของพระราชามหากษัตริย์ เจ้าผู้ครองนคร และมหาชนทั้งหลาย

นอกจากนี้พระองค์ยังทรงเป็นที่เคารพของเหล่าเทวดาและพรหมทั้งหลาย ซึ่งแม้แต่ท้าวสักกเทวราช เทวดาศักดิ์ใหญ่ผู้ปกครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ยังทำสักการะพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยไม่มีพระราชาในมนุษยโลกพระองค์ใดได้รับการสักการะจากท้าวสักกเทวราชเช่นพระพุทธรองค์ ดังที่ พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม 2 ภาค 2 (2525:143) กล่าวว่า “...ครั้งนั้นแล ท้าวสักกผู้จอมเทพ ได้ทรงลูบคลำแผ่นดินด้วยฝ่าพระหัตถ์แล้ว ได้ทรงอุทาน 3 ครั้งว่า นโม ตสส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส นโม ตสส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส นโม ตสส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส **ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น** ดังนี้...” หรือท้าวสหัมบดีพรหม กราบทูลให้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมก็กระทำอภิวาท ดังที่ พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก เล่ม 1 ภาค 2 (2525: 422) กล่าวว่า “...เมื่อสหัมบดีพรหมทราบบว่า พระผู้

มีพระภาคเจ้าทรงประทานโอกาสเพื่อแสดงธรรมแล้ว **จึงอภิวัตกระทำประทักษิณ** แล้วอันตรธานไปในที่นั้น...”

สรุป

จากการศึกษาดังกล่าว ทำให้เห็นว่าในกลุ่มที่ 1 ใช้คำราชาศัพท์โดยจัดให้สถานะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทียบเท่ากับพระราชวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า หรือเทียบเท่าสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งเป็นการไม่บังควรเมื่อเทียบกับคุณลักษณะเฉพาะของพระองค์ที่ไม่มีบุคคลใดเสมอเหมือน อีกทั้งยังเป็นที่เคารพสักการะของทั้งมหาชน พระราชา เจ้าครองนคร เทวดา พรหม จึงไม่ควรอย่างยิ่งที่จะใช้คำราชาศัพท์กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในระดับชั้นเดียวกันหรือต่ำกว่าระดับชั้นของพระมหากษัตริย์

ในกลุ่มที่ 2 เป็นการใช้คำที่ปรากฏมีเฉพาะพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น ไม่มีปรากฏในหมวดคำราชาศัพท์ใด ไม่มีการบัญญัติใช้มาก่อนในพจนานุกรมหรือระเบียบมาตรฐานการใช้คำราชาศัพท์ของไทย แต่เป็นวิจารณ์ญาณของผู้แปลพระไตรปิฎกให้เป็นภาษาไทย จึงใช้ศัพท์ต่างหากเพื่อให้เป็นที่เข้าใจง่าย แต่อย่างไรก็ตาม คำราชาศัพท์ในกลุ่มที่ 2 นี้ ยังไม่มีการใช้อย่างหลากหลาย จึงไม่ปรากฏใช้มากนัก

ในกลุ่มที่ 3 เป็นการใช้คำราชาศัพท์ที่ผิดระเบียบแบบแผนคำราชาศัพท์ที่มีมาแต่เดิมตามระเบียบการใช้คำราชาศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานและสำนักพระราชวัง ซึ่งเป็นการเลือกใช้คำที่ไม่ประณีตเพียงพอสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมตามระเบียบแบบแผนต่อไป

รายการอ้างอิง

- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). **พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
_____. (2525). **พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
_____. (2525). **พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย วิมานวัตถุ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
_____. (2525). **พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
_____. (2525). **พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
_____. (2525). **พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
_____. (2525). **พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สीलขันธวรรค**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย พุทรวงศ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย จตุกกนิบาต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปณณาสก. กรุงเทพฯ: โรง

พิมพ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย นิทานวรรค. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวรรค. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค. กรุงเทพฯ: โรง

พิมพ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย ติกนิบาต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย ปัญจก-ฉักกนิบาต. กรุงเทพฯ: โรง

พิมพ์มหา มกุฎราชวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย เอกนิบาต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัย.

_____. (2525). พระสุตตันตปิฎก เอกนิบาต-ทุกนิบาต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหา

กุฎราชวิทยาลัย.

เยาวลักษณ์ ชาติสุขศิริเดช. (2550). คำราชาศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน

ลักษณะเด่นของวรรณกรรมเรื่องสวัสดีรักษาของสุนทรภู่ THE REMARKABLE FEATURES OF SUNTHONPHU'S THAI LITERATURE NAMED SWASDI RAKSA

สาทิต แทนบุญ* , มาลินี แทนบุญ**

Satid Tanboon* , Malinee Tanboon**

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นบทความที่นำเสนอลักษณะเด่นของวรรณกรรมเรื่องสวัสดีรักษาของสุนทรภู่ จากการศึกษาพบว่า เป็นวรรณกรรมประเภทกลอนสอนชายเรื่องแรกของไทย วรรณกรรมเรื่องสวัสดีรักษาของสุนทรภู่ มีจำนวนคำกลอนทั้งสิ้น 72 คำกลอน เนื้อความเป็นคำสอนสั้น ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามความเชื่อโบราณเพื่อให้เป็นสิริมงคล ระบุประโยชน์ของผู้ที่ปฏิบัติตามพึงได้รับ ระบุโทษ หรืออันตรายแก่ผู้ฝ่าฝืน เรื่องที่สอน ได้แก่ เรื่องการรักษาสุขภาพอนามัย เรื่องการแต่งกายตามสีประจำวัน การวางตัว ฯลฯ แต่ละเรื่องสุนทรภู่จะสอนสั้น ๆ บอกเหตุผล ย้ำให้เห็นความสำคัญ จบด้วยการบอกที่มาของเรื่อง และบอกจุดประสงค์ในการแต่ง ความสำคัญของวรรณกรรมเรื่องสวัสดีรักษาของสุนทรภู่ นอกจากเป็นวรรณกรรมสอนชายแล้วยังมีความสำคัญ ได้แก่ มีคุณค่าความสำคัญทางด้านภาษา และบทบาทในด้านกลวิธีการสอนอีกด้วย

คำสำคัญ: ลักษณะเด่น, สวัสดีรักษา, สุนทรภู่

Abstract

The article represents to the remarkable features of Sunthonphu's Thai literature named Swasdi Raksa. The study found that Swasdi Raksa is the first Thai poems for manhood which consists of 72 shorts poems. The contents relate to the way how to act compliance with believe such as health cares, daily color costume and good manner guidance, etc. To identify the benefits and punishment for those who follows and violates. In each poem, Sunthonphu will give the short point of thought with emphasizing reasons. More than the first Thai poems for manhood, Swasdi Raksa also worth value for languages and teaching techniques accordingly.

Keywords: Remarkable Features , Swasdi Raksa, Sunthonphu

* วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Chanthaburi college of Dramatic Arts , Bunditpattanasilpa Institute

บทนำ

วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น ส่วนใหญ่เป็นคำประพันธ์ประเภทกลอน เพราะในสมัยนี้คำประพันธ์ประเภทกลอนเจริญรุ่งเรืองสูงสุด จนมีอิทธิพลสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (รื่นฤทัย สัจจพันธ์, 2540, น. 28) ในสมัยนี้นับเป็นยุคที่มีความเจริญทางด้านวรรณกรรมสูงสุดสมัยหนึ่ง เพราะพระมหากษัตริย์ทรงสนพระทัยในวรรณกรรมและทรงอุปถัมภ์กวีด้วย ทำให้มีกวีเป็น จำนวนมาก และกวีแต่ละท่านได้สร้างผลงานวรรณกรรมไว้มากมาย

ลักษณะคำประพันธ์ส่วนใหญ่ของวรรณคดีในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ยังคงยึดรูปแบบของเก่า มีการแต่งกลอน ซึ่งได้รับความนิยมโดยทั่วไป ค่านิยมในวรรณคดียึดค่านิยมทางสังคม เช่น ยึดมั่นในพระพุทธศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณี ยกย่องสถาบันพระมหากษัตริย์และศาสนาว่าเป็นสถาบันที่สำคัญต่อชาติ ให้คติธรรมและความงามทางศิลปะ ฯลฯ (บรรเทา กิตติศักดิ์, 2526, น. 88)

ในสมัยรัตนโกสินทร์เริ่มตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช บ้านเมืองยังตกอยู่ในภาวะสงคราม และต้องเร่งพัฒนาความเจริญในทุก ๆ ด้านเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่น ลักษณะวรรณกรรมจึงเน้นไปในทางปลุกใจประชาชนและข้าราชการให้ฮึกเหิม ตั้งอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม เนื้อหาจึงมักเกี่ยวกับการยกทัพจับศึก ศาสนา และระเบียบของสังคม วรรณกรรมคำสอนที่ปรากฏในรัชสมัยนี้คือ โคลงธรรมสุภาสิต แต่งโดยอาลักษณ์ชื่อ บุญจัน ประพันธ์เป็นโคลงสี่สุภาพ เนื้อหาคำสอนใช้เป็นแนวทางดำเนินชีวิตตามหลักพุทธศาสนา ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย บ้านเมืองมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคงมากขึ้น ศีกสงครามเบาบางลง มีการติดต่อค้าขายกับประเทศในแถบเอเชีย เช่น จีน เป็นต้น ประกอบกับพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงเป็นศิลปินเอกทางกวีนิพนธ์ ทำให้งานวรรณกรรมในยุคนี้รุ่งเรืองมาก วรรณกรรมคำสอนที่ปรากฏในสมัยนี้คือ สวัสดิรักษาคำกลอน ซึ่งเป็นวรรณกรรมคำสอนชายเรื่องแรก สันนิษฐานว่าสุนทรภู่เป็นผู้แต่งขึ้นเพื่อถวายเจ้าฟ้าอาภรณ์ เป็นข้อแนะนำกวีจิวัดรอันพึงปฏิบัติสำหรับผู้หวังความเป็นมงคล (เสนีย์ วิลาวรรณ, 2511, น. 119)

ศิริมา เจนจิตมัน ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับวรรณกรรมคำสอนไว้ว่า วรรณกรรม คำสอนที่มีสืบต่อมาทุกยุคทุกสมัยจะแต่งด้วยคำประพันธ์ที่ใช้ฉันทลักษณ์หลากหลายกันออกไป มีทั้งร้อย โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร้อยแก้ว ส่วนกลวิธีการสอนจะสอนแบบตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน ใช้ถ้อยคำสั้นนวงง่าย ๆ เนื้อหาส่วนใหญ่จะแทรกนิทานสุภาสิต กล่าวอ้างคำโบราณ คัมภีร์พุทธศาสนา และคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยบอกผลของการทำความดีเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจคำสอนได้ดียิ่งขึ้น (ศิริมา เจนจิตมัน, 2529, น. 26)

นิยะดา เหล่าสุนทร ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับวรรณกรรมคำสอนไว้อย่างน่าสนใจว่าวรรณกรรมคำสอนของไทยนั้น นอกจากจะเต็มไปด้วยคำสอนที่มีประโยชน์ทรงคุณค่าแล้วยังมีเนื้อความที่สมบูรณ์ครอบคลุมถึงสถานภาพของทุกกลุ่ม คำสอนนั้นสอนทุกเพศทุกวัย ไม่ว่าจะเป็น เพศหญิงหรือเพศชาย เด็ก วัยรุ่น วัยกลางคนหรือคนชรา หรือแม้แต่ผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการปกครอง

เช่น ผู้ครองนคร สถาบันครอบครัวมีพ่อแม่ ลูก และภรรยา เป็นต้น คำแนะนำหรือข้อความปฏิบัติเหล่านี้มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (นิยะดา เหล่าสุนทร, 2542, น. 21)

รำพึง ศิลาแลง ศึกษาเรื่อง การศึกษาวรรณคดีคำสอนประเภทร้อยกรองช่วงก่อนได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตกในเชิงจริยธรรม โดยศึกษาจากวรรณคดี 10 เรื่อง ปรากฏผลว่า กวีใช้วิธีการสอนโดยผ่านตัวละครที่มีฐานะเป็นที่ยอมรับของสังคม คือ โคลงทศรถสอนพระราม โคลงพาลีสอนน้อง โคลงราชสวัสดิ์ กฤษณาสอนน้องคำฉันท์ และใช้วิธีการสอนโดยตรงไม่ผ่านตัวละครคือ สุภาชิตพระร่วง สุภาชิตสอนหญิง เพลงยาวถวายโอวาท สวัสดิ์รักษา โคลงโลกนิติ และอิศริญาณภาชิต วรรณคดีคำสอนทั้ง 10 เรื่องนั้นให้คุณค่าในเชิงจริยธรรมที่สอดคล้องกับหลักจริยศาสตร์ในพุทธศาสนา (รำพึง ศิลาแลง, 2530, น. 102)

นันทา ขุนภักดี ได้วิเคราะห์ความเชื่อของชายไทยในสวัสดิ์รักษา ผลการวิเคราะห์พบว่า เป็นวรรณกรรมที่แต่งขึ้นเพื่อสอนชายโดยเฉพาะ โครงเรื่องเหมือนกันทุกฉบับ มีเนื้อหาที่เป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติตามความเชื่อที่มีมาแต่โบราณ (นันทา ขุนภักดี, 2530, น. 169)

พระมหาสร้อย แก้วทงศ์ ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่องพุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมคำสอนของสุนทรภู่ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส พระยานุমানราชชนโดยสรุปว่า อิทธิพลจริยศาสตร์ในวรรณกรรมคำสอนทำให้คนไทยเห็นคุณค่าของวรรณกรรมไทยมากขึ้น มีการศึกษาเล่าเรียนอย่างแพร่หลาย ทำให้นักประพันธ์รุ่นต่อมามีแนวทางพุทธจริยศาสตร์มาประยุกต์ใช้เป็นวรรณกรรมรูปแบบต่าง ๆ (พระมหาสร้อย แก้วทงศ์, 2549, น. 105)

วรรณกรรมคำสอนของสุนทรภู่ เรื่อง สวัสดิ์รักษา ซึ่งสวัสดิ์รักษาประมวลราชจริยาวัตรอันดีงาม ในสวัสดิ์รักษาของเก่าครั้งกรุงศรีอยุธยาเข้ามาแต่งใหม่ให้อ่านเข้าใจ “สุนทรภู่” เป็นชื่อที่เรียกกันโดยทั่วไป โดยการนำบรรดาศักดิ์มาผสมกับชื่อจริง กล่าวคือ มีชื่อเดิมว่า “ภู” และเมื่อรับราชการได้รับแต่งตั้งเป็น “ขุนสุนทรโวหาร” ในสมัยรัชกาลที่ 2 และเป็น “พระสุนทรโวหาร” เจ้ากรมพระอักษรมุขฝ่ายพระราชวังบวรสถานมงคล ในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งราชวงศ์จักรีตามลำดับ

สวัสดิ์รักษาคำกลอน สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญา วิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เช่น ภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพอนามัย การดำเนินชีวิตให้มีความสุขสงบด้วยการรักษากาย วาจา ใจ ให้สะอาดผ่องใสไปพร้อมกัน การดำรงชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท การสร้างเสริมพลังความสามารถและบุคลิกภาพทางกาย วาจา ใจ สัมพันธ์ไปกับการสร้างกำลังใจด้วยความเชื่อและการปฏิบัติในสิ่งที่เป็นมงคล และหลีกเลี่ยงที่เป็นอวมงคลต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ได้แม้ในปัจจุบัน (มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา, 2553, น. 552-553)

สุนทรภู่เป็นกวีที่มีชีวิตอยู่ถึง 4 แผ่นดิน 4 สมัย คือเกิดในสมัยรัชกาลที่ 1 มีชื่อเสียงสื่อเลื่องในสมัยรัชกาลที่ 2 ตกยากได้รับความทุกข์ลำเค็ญในสมัยรัชกาลที่ 3 สิ้นเคราะห์ และถึงแก่กรรมในสมัยรัชกาลที่ 4 (ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต, 2548, น. 11) ซึ่งพระสุนทรโวหาร (ภู) จางวาง

กรมพระอภัยมณีฝ่ายพระบรมราชวังในสมัยพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นกวีเอกแห่ง
อุษาคเนย์ที่มีผลงานอมตะ ชื่อเสียงของท่านดำรงอยู่ควบคู่กับตำนานหลากหลายที่ถ่ายทอดประวัติ
ของมนุษย์คนหนึ่งในกระแสความเปลี่ยนแปลงแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ผ่านปากต่อปาก ยุคต่อยุค (ศานติ
ภักดีคำ, 2550, น. 3)

สุนทรภู่เป็นกวีที่มีความสามารถในการแต่งกลอนได้ไพเราะ โวหารลึกซึ้ง คมคาย สามารถ
นำมาเป็นคติสอนใจได้เป็นอย่างดี ทำให้เข้าใจคำสอน และลักษณะเด่นของวรรณกรรมเรื่องสวัสดิ
รักษาของสุนทรภู่

วรรณกรรมเรื่องสวัสดิรักษาของสุนทรภู่มิลักษณะเด่น ดังนี้

1. เรื่องสวัสดิรักษาเป็นวรรณกรรมประเภทกลอนสอนชายเรื่องแรกของไทย

สวัสดิรักษา แต่งเป็นกลอนสุภาพ เป็นวรรณกรรมมีความยาว 72 คำกลอน ซึ่งสุนทรภู่แต่ง
ถวายเจ้าฟ้าอาภรณ์ ระหว่าง พ.ศ. 2364 – 2367 เนื้อความเป็นคำสอนสั้น ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตาม
ความเชื่อโบราณเพื่อให้เป็นสิริมงคล ระบุคุณผู้ที่ปฏิบัติตามพึงได้รับ ระบุโทษหรืออันตรายแก่ผู้ฝ่าฝืน
เรื่องที่สอน ได้แก่ เรื่องการรักษาสุขภาพอนามัย เรื่องการแต่งกาย การใช้คาถาอาคม การวางตัว ฯลฯ
แต่ละเรื่องสุนทรภู่จะสอนสั้น ๆ บอกเหตุผล และย้ำให้เห็นความสำคัญ จบด้วยการบอกที่มาของเรื่อง
และบอกจุดประสงค์ในการแต่ง

เรื่องสวัสดิรักษามีคำสอน คือ มุ่งให้ปฏิบัติตามคำสอน ซึ่งมีทั้งข้อห้าม และข้อปฏิบัติ
ให้แต่ละคนใช้ชีวิตอย่างมีสติในแต่ละวัน ให้รักษาสิริตามคติโบราณ ตั้งแต่ตื่นนอนในตอนเช้า
ห้ามโมโห ให้หันหน้าไปทางทิศตะวันออก และทิศใต้ เสกน้ำล้างหน้าตอนเช้าด้วยพระธรรมคาถา
พระรัตนตรัยที่เคารพนับถืออันเป็นที่พึ่ง ครบสามครั้งจึงชำระล้างหน้า ต่อจากนั้นจึงตรัสหรือพูดในสิ่ง
ที่ดี หรือเป็นมงคลก่อนจึงจะเกิดราศีประเสริฐ เพราะราศีในร่างกายอยู่ที่ใบหน้า ตั้งแต่เช้าจรดเย็น
ส่วนเวลากลางวันราศีหรือลักษณะดีงามความมงคลอยู่ที่ร่างกายให้สงวน หรือประพรมน้ำ หรือ
น้ำหอมไว้ที่พระอุระ หรือที่อกจะมีความสุขสำราญ ปราศจากราคี เมื่อเวลาค่ำให้นำน้ำไปชำระล้าง
พระบาท หรือเท้าทั้งสองข้าง และอย่าให้สตรีพาดเท้าเวลานอน

เมื่อเสวย หรือ รับประทานอาหารให้หันหน้าไปทางทิศบูรพา หรือทิศตะวันออก จะเจริญ
ชันษา หรืออายุยืนยาว หากหันหน้าไปทางทิศประจิม หรือทิศตะวันตก จะมีความสุขสันต์
หรือรชชา ทุกข์ที่มีก็จะบรรเทาเบาบางลงด้วยศกดิ์ฐานะ แต่ถ้าหันหน้าไปทางทิศอุดร หรือทิศเหนือ
จะเกิดโชคร้าย อาจถึงแก่ชีวิต หรือชันษาทรุดถอยลง

การนั่งบังคน หรืออุจจาระ ปัสสาวะ อย่ายลต่ำ หรือมองต่ำ อย่าบัวหน้าลายลงไปจะทำให้
เสื่อมราศี หรือลักษณะดีงามความมงคล ให้หันหน้าไปทางทิศเหนือ หรือทิศตะวันตกจึงจะดี ไม่ถูก
คุณไสยภัยอันตรายต่าง ๆ แล้วให้สงวนน้ำชำระล้างหน้า จึงจะเกิดความผุดผาด ผิวพรรณงาม เวลาจะ
ไปไหนให้อาบน้ำ และใช้เครื่องน้ำหอมมาลูบไล้ร่างกาย

เมื่อเวลานอน อย่าให้หม่อมหำม หรือสตรีมาทับมือ หากร่วมภิรมย์แล้ว ให้อาบน้ำชำระร่างกายจะเจริญราศี หรือลักษณะดีงามความมงคล

เมื่อจะชำระสระผม ให้สระผมในวันอังคารหรือวันเสาร์จะสิ้นวิบัติ หากจะตัดเล็บให้ตัดวันพุธ หรือวันจันทร์จะกันสิ่งที่เป็นเสนียดจัญไรไปได้ หากจะเล่าเรียนสิ่งใดให้เรียนวันพฤหัสบดีจะเกิดความสุขสวัสดิ์

ส่วนเรื่องการนุ่งผ้า การแต่งกายที่เป็นมงคล ในหนึ่งสัปดาห์มี 7 สี ดังนี้

วันอาทิตย์ ให้แต่งกายสีแดง จะเกิดโชคดีมีมงคล

วันจันทร์ ให้แต่งกายสีนวลขาว จะเป็นมงคลอายุยืน

วันอังคาร ให้แต่งกายสีม่วงปนครามจะเป็นมงคลไม่ราศี

วันพุธ ให้แต่งกายสีแสด เหลืองแปดปน จะสุคติ

วันพฤหัสบดี ให้แต่งกายสีเขียวเหลือง จะดี

วันศุกร์ ให้แต่งกายสีเมฆหมอก จะเป็นมงคล

วันเสาร์ ให้แต่งกายสีดำ จะเกิดความกล้าเลิศ

การสรองสนานอาบน้ำในทุกถำร ห้วย หนอง คลอง น้ำตก ให้หันพระพักตร์ หรือหน้าไปตามลำคลอง และห้ามถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะลงไปในน้ำนั้น และอย่าหันหน้าขึ้นเหนือน้ำเพราะจะถูกลมพัดซัดมา ซึ่งเป็นอาการเจ็บป่วยโดยไม่รู้สาเหตุ คนโบราณเข้าใจว่าถูกคุณไสย หรือถูกกระทำทางไสยศาสตร์ และเมื่อสรองน้ำ หรืออาบน้ำเสร็จให้ไหว้พระคงคาเสมอ เมื่อมีวิชาคาถาอาคมทุก ๆ วันในเวลาค่ำควรหมั่นท่องบทวนคาถาอาคม เพราะสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะคุ้มครองให้พ้นภัยศัตรูจะเกิดศงามปรากฏสืบไป หากสุนัขมาเห่าหอน อย่าชู่ก่อนดำว่สุนัข เพราะทำให้เสียสง่าราศี จะเกิดภัยอันตราย คนทั่วไปจะไม่ยำเกรงในคำพูดได้ และอย่าบ้วนขะพะ หรือน้ำลาย เพราะเมื่อลมพัดอาจทำให้ไปถูกสัตว์ จะทำให้เสื่อมมนต์คาถา หากพบพระสงฆ์ ผู้ทรงศีลให้กราบไหว้ เพราะหากไม่ไหว้แล้ว อาจทำใหัยศศักดิ์ถดถอยลงได้ อย่านินทาว่า แดด ลม ฝน ซึ่งเป็นธรรมชาติ อย่ำเร่งวัน เร่งคืนให้หมดลงเร็วไว และเมื่อเวลาเข้าตู่ให้ค้ำบพระจันทร์ เพราะการเร่งวันเร่งคืนให้หมดเร็วไว เท่ากับการทำให้เราเข้าสู่การหมดอายุหรือความตายเร็วขึ้น

เมื่อเวลาเข้าที่ศรีไสยาสน์ หรือเข้านอน อย่ำได้มีความประมาทให้ค้ำบลงที่หมอน หมายถึง กราบหมอนเพื่อระลึกถึงผู้มีพระคุณ คือ พระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ การแต่งกายการนุ่งผ้าให้นุ่งเหน็บข้างขวา เพื่อกันสัตว์ที่มีเขี้ยวงา จระเข้ สัตว์เดรัจฉาน หากเดินทางอย่าเดินไปได้ช่องคลองสะพาน อย่ำลอดร้ำนฟักแพงที่คนเขาปลูกไว้จะทำให้เป็นราศี แม้ไม่ล่ำค้ำเรือ่น และเชื่อนคอก ก็ห้ามลอดไป เพราะหากใครลอดจะเป็นผู้อัปลักษณ์ เสียศักดิ์ศรี ฤทธิเดชเวทมนต์คาถาจะทำให้เสื่อม เพราะมีตัวที่เรียกว่า อัปรีจะทำให้เสื่อม

เมื่อเดินทางไปไหนหากได้พบซากอศภ หรือซากศพ ห้ามออกปากทักทาย เพราะเป็นเหตุร้าย ให้สรองน้ำ หรือ อาบน้ำชำระล้างหน้า ร่างกาย เพื่อแก้ภัยอันตราย

สุนทรภู่แต่งสวัสดิรักษาคำกลอนถวายเจ้าฟ้าอาภรณ์เนื่องจากสุนทรภู่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระอาจารย์ถวายพระอักษรแด่เจ้าฟ้าอาภรณ์ สวัสดิรักษาคำกลอนของสุนทรภู่แต่งด้วยกลอนเพลงยาว คือ กลอนแปดที่ขึ้นต้นด้วยวรรครับและแต่งต่อไปให้ยาวตามความต้องการจนจบเรื่อง ลงท้ายด้วยคำว่า เอย การดำเนินเรื่องสวัสดิรักษาคำกลอนฉบับสุนทรภู่ไม่มีท้าวหัวไคร้ เริ่มต้นด้วยการระบุนามผู้แต่งบอกชัดเจนว่า มุ่งจะสอนเชื้อพระวงศ์ระดับสูง คือ พระราชโอรสของพระมหากษัตริย์ ดังบทกลอนที่ว่า

สุนทรทำคำสวัสดิรักษา

ถวายพระหนอบพิตรอิศรา	ตามพระบาลีเฉลิมให้เพิ่มพูน
เป็นของคู่ผู้มีอิสริยยศ	จะปรากฏเกิดลาภไม่สาบสูญ
สืบอายุสุริยวงศ์พงศ์ประยูร	ให้เพิ่มพูนภิญโญเดโชชัย

2. ความสำคัญของวรรณกรรมเรื่องสวัสดิรักษาในเชิงวรรณศิลป์ด้านการใช้ภาษา
จากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในสวัสดิรักษาปรากฏผล ดังนี้

2.1 การใช้คำแผลง

สุนทรภู่นิยมใช้คำแผลงในการประพันธ์ เป็นการใช้ความสามารถพิเศษในการเลือกใช้ถ้อยคำของตนด้วยการเปลี่ยนแปลง หรือแผลงถ้อยคำให้เป็นไปต่าง ๆ ทั้งแผลงสระ และแผลงพยัญชนะ โดยไม่ถือว่าเป็นการใช้คำผิดหรือใช้คำไม่เหมาะสม การใช้คำแผลงถือเป็นเอกลักษณ์ของกวี ทั้งนี้เพราะสุนทรภู่ต้องการส่งสัมผัสไปยังคำอื่น หรือต้องการแผลงคำเพื่อใช้เป็นคำรับสัมผัส ซึ่งนอกจากจะช่วยให้เกิดความสะดวกรในการรับหรือส่งสัมผัสในอันที่จะเสริมให้คำประพันธ์มีความไพเราะ และเหมาะสมกับฉันทลักษณ์ ทำให้ได้คำครบคณะพอดีแล้ว การใช้คำแผลงยังจะช่วยให้มีคำใหม่ ๆ มาใช้ในบทประพันธ์อีกด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 แผลงสระเพื่อเข้าหาสัมผัส ทำให้คำคล้องจองกัน ดังบทกลอนที่ว่า

ผินพักตร์สู่บูรพทิศแลทักษิณ	เสกวารินด้วยพระธรรมคาถา
ภิรมย์รสอดสำหรั่งพระคงคา	เจริญราศีสวัสดิ์ขจัดภัย
หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง ดังบทกลอนที่ว่า	
หนึ่งวิชาอาคมถมนำ	เวลาค่าควรคิดเป็นนิจลิน
หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง ดังบทกลอนที่ว่า	
หนึ่งพบปะพระสงฆ์ทรงศีลา	ไม่วันทาถอยถดทั้งยศทรัพย์
หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง ดังบทกลอนที่ว่า	
เมื่อเข้าตรู่สุริยงจะลงลับ	จงคำนับสุริยันพระจันทร์
และอีกตัวอย่างหนึ่ง ดังบทกลอนที่ว่า	
หนึ่งไปไหนได้พบอศวก	อย่าออกปากทักทายร้ายหนักหนา

สัมผัสอักษรได้แก่ จง-จำ เร็ก-เรือก รัก ผ่อง-ผา สุก-สวัสดี บท-โบ ท่าน-ท่า
คน-ใคร-ไซ กล่าว-กลับ-กลอน ชับ-ซ้อน จะ-เจน-จำ
บทบาทของวรรณกรรมเรื่องสวัสดิรักษาในเชิงวรรณศิลป์

บทบาทด้านกลวิธีการสอนที่พบในวรรณกรรมเรื่องสวัสดิรักษาของสุนทรภู่

1. กลวิธีการสอนแบบชี้แจงเหตุผลและโน้มน้าวใจ คือ การสอนที่มีเหตุผลรองรับเนื้อหา
การสอนนั้น ๆ มีลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผล

วรรณกรรมเรื่องสวัสดิรักษา ใช้กลวิธีการสอนโดยชี้แจงเหตุผล เช่น ไม่ควรดำน้ำลงไปหา
หอนจะทำให้เสียราศี มีภัย คนไม่ยำเกรง อย่าบ้วนน้ำลายเมื่อลมพัด เพราะจะไปถูกสัตว์ได้ และเมื่อ
พบพระสงฆ์ ผู้ทรงศีลให้กราบไหว้ มิฉะนั้นศรัทธาจะถดถอยลง ฯลฯ ดังบทกลอนที่ว่า

อนึ่งสุนัขมักเฝ้าแต่เห่าหอน	อย่าชู้ก่อนดำน้ำอ้อชมาลัย
เสียสง่าราศีมักมีภัย	คนมิได้ยำเเกรงวาจา
อนึ่งเขพะอย่าถมเมื่อลมพัด	ไปถูกสัตว์เสื่อมมนต์ดลคาถา
อนึ่งพบปะพระสงฆ์ทรงศีลา	ไม่วันทาถอยถดทั้งศรัทธา

2. กลวิธีการสอนแบบบอกให้ปฏิบัติ

วรรณกรรมเรื่องสวัสดิรักษาใช้กลวิธีการสอนแบบบอกให้ปฏิบัติคือ ในวันคล้ายวันเกิดอย่าฆ่า
สัตว์ตัดชีวิต เพราะเสียราศี ทำให้เกิดทุกข์โศกโรคภัย ดังบทกลอนที่ว่า

อนึ่งในวันกำเนิดเกิดสวัสดิ์	อย่าฆ่าสัตว์เสียสง่าทั้งราศี
อายุนี้ถอยถดเลื่อนทุกเดือนปี	แล้วมักมีทุกข์โศกโรคโรคา

3. กลวิธีการสอนแบบอ้างอิงพระพุทธศาสนาและจารีต

วรรณกรรมเรื่องสวัสดิรักษา มีการใช้กลวิธีการสอนโดยอ้างอิงพระพุทธศาสนาและจารีตคือ
กล่าวถึงพระรัตนตรัย ดังบทกลอนที่ว่า

ผินพักตร์สู่บูรพ์ทิศแลทักษิณ	เสกวารินด้วยพระธรรมคาถา
ที่นับถือพระไตรสรณ	ถ้วนสามคราจึงชำระพระพักตร์

จากการศึกษาด้านกลวิธีการสอนของวรรณกรรมเรื่องสวัสดิรักษาของสุนทรภู่พบว่า มีการ
สอนทั้งหมด 3 แบบ คือ กลวิธีการสอนแบบชี้แจงเหตุผล กลวิธีแบบบอกให้ปฏิบัติ และกลวิธีอ้างอิง
พระพุทธศาสนา

เหตุที่ใช้กลวิธีการสอนแบบชี้แจงเหตุผล กลวิธีการสอนแบบบอกให้ปฏิบัติ และกลวิธีการ
สอนแบบอ้างอิงพระพุทธศาสนา เพราะเป็นกลวิธีการสอนที่จะได้ผลมากที่สุด เนื่องจากมีการชี้แจงถึง
สาเหตุที่สอนไว้ และบอกผลที่จะได้รับ นอกจากนี้ยังมีการบรรยายด้วยถ้อยคำที่คมคาย ไพเราะ
บอกให้ปฏิบัติ เห็นภาพคล้อยตามและอ้างอิงพระพุทธศาสนาอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทย เป็น
การโน้มน้าวใจให้เชื่อตามคำสอนนั้น ๆ ด้วย และเป็นกลวิธีที่ใช้สอนแล้วเข้าใจง่าย ชัดเจน

นอกจากนี้กรมศิลปากรยังได้นำวรรณกรรมเรื่อง สวัสดิรักษาของสุนทรภู่บางตอนมาจัดทำบท
ใหม่เพื่อใช้ในการแสดงระบำชุด สวัสดิรักษานันกรบ ดังบทกลอนที่ว่า

อนึ่งภูษาผ้าทรงนรงค์รับ	ให้มีครบเครื่องเสร็จทั้งเจ็ดสี
วันอาทิตย์สิทธิ์โชคโฉลกดี	เอาเครื่องสีแดงทรงเป็นมงคล
เครื่องวันจันทร์นั้นควรสีนวลขาว	จะยืนยาวชั้นชาสถาผล
อังคารม่วงช่วงงามสีครามปน	เป็นมงคลขัตติยาเข้าราวี
เครื่องวันพุธสุดดีด้วยสีแสด	กับเหลืองแปดปนประดับสลัปสี
วันพฤหัสบดีเครื่องเขียวเหลืองดี	วันศุกร์สีเมฆหมอกออกสงคราม
วันเสาร์ทรงดำจึงล้ำเลิศ	แสนประเสริฐรู้เสียนศึกจะนีกขาม
หนึ่งพาชีขับประดับงาม	ให้ต้องตามสีสันจิงกันภัย ฯ

สรุปผล

ลักษณะเด่นของวรรณกรรมเรื่องสวัสดิรักษาของสุนทรภู่ จากการศึกษาพบว่า เป็นวรรณกรรมประเภทกลอนสอนชายเรื่องแรกของไทย วรรณกรรมเรื่องสวัสดิรักษาของสุนทรภู่ มีจำนวนคำกลอนทั้งสิ้น 72 คำกลอน เนื้อความเป็นคำสอนสั้น ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามความเชื่อโบราณเพื่อให้เป็นสิริมงคล ระบุประโยชน์ของผู้ที่ปฏิบัติตามพึงได้รับ และระบุโทษ หรืออันตรายแก่ผู้ฝ่าฝืน เรื่องที่สอน ได้แก่ เรื่องการรักษาสุขภาพอนามัย เรื่องการแต่งกายตามสีประจำวัน การวางตัว ฯลฯ แต่ละเรื่องสุนทรภู่จะสอนสั้น ๆ บอกเหตุผล ย้ำให้เห็นความสำคัญ จบด้วยการบอกที่มาของเรื่อง และบอกจุดประสงค์ในการแต่ง

ความสำคัญของวรรณกรรมเรื่องสวัสดิรักษาของสุนทรภู่นอกจากเป็นวรรณกรรมสอนชายแล้วยังมีความสำคัญ ได้แก่ มีคุณค่าความสำคัญทางด้านภาษา และบทบาทในด้านกลวิธีการสอนอีกด้วย

รายการอ้างอิง

- ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต. (2548). **ชีวประวัติและผลงานของสุนทรภู่**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทา ขุนภักดี. (2530). อภัยนุราช: ข้อโต้แย้งที่ยังไม่ยุติ. **อักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร** (17, 1 : 80).
- นิยะดา เหล่าสุนทร. (2542). **ไตรภูมิพระร่วง การศึกษาที่มา**. กรุงเทพฯ: แม่คำผาง.
- บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526). **ประวัติวรรณคดี**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระมหาสร้อย แก้วทองงค์. (2549). **พุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมคำสอนของสุนทรภู่ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส และพระยาอนุমানราชธน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาไทยศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา. (2553). **นามานุกรมวรรณคดีไทย ชุดที่ 1 ชื่อวรรณคดี**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

- รำพึง ศิลาลง. (2530). การศึกษาวรรณกรรมคำสอนประเภทร้อยกรองช่วงก่อนได้รับอิทธิพล จาก
วรรณกรรมตะวันตกในเชิงจริยธรรม. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ,บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2540). สีสันวรรณศิลป์. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.
- ศานติ ภัคดีคำ. (2550). สุนทรภูในประวัติศาสตร์สังคมรัตนโกสินทร์: มุมมองใหม่ชีวิตและผลงาน.
กรุงเทพฯ: มติชน.
- ศิริมา เจนจิตมัน. (2529). การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอนประเภทกลอนเพลงยาวใน
รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทรภู. ประชุมกลอนสุภาสิตของสุนทรภู. (2552). (พิมพ์ครั้งที่ 30). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- เสนีย์ วิลาวรรณ. (2511). ประวัติวรรณคดีและการประพันธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : ไทย
วัฒนาพานิช.

คติความเชื่อเรื่องแกนของชาวอีสาน : อภิปรัชญาและสภาพปัจจุบัน

THE BELIEF OF TAN OF NORTH EASTERN PEOPLE OF THAILAND: METAPHYSICS AND CURRENT CONDITION

สุวิทย์ วิชิต*

Suwit Wichat*

บทคัดย่อ

อภิปรัชญาในคติความเชื่อเรื่องแกนของชาวอีสานปรากฏอยู่ 2 ลักษณะคือ 1. สภาวะความเป็นพระผู้เป็นเจ้าของแกน และ 2. จักรวาลวิทยา สภาวะของแกนปรากฏในฐานะของผู้มีอำนาจสูงสุดซึ่งสามารถบันดาลคุณ โทษ แก่มนุษย์ ได้ ปรากฏในนิทานขุนบรม เมื่อครั้งที่มนุษย์ นั้นได้ฝ่าฝืนและไม่เคารพยำเกรงต่ออำนาจขององค์พระยาแกน พระยาแกนจึงบันดาลให้เกิดน้ำท่วมโลก พระยาแกนมีสภาวะของพระผู้เป็นเจ้าของที่มีลักษณะเป็นบุคคล ที่มีตัวตน มีรูปร่างแบบมนุษย์ สามารถมองเห็นและเจรจาได้ (Personal God) ซึ่งหมายถึงผู้มีฤทธิ์ในการดลบันดาลชีวิต การลงโทษ การบันดาลคุณ และสั่งสอนให้มนุษย์เชื่อฟัง และคอยส่งบรรณาการแก่พระองค์ ด้านจักรวาลวิทยา พบว่า ความเชื่อเรื่องแกนมีลักษณะของการจัดลำดับและการแบ่งหน้าที่ของแกนเพื่อกระทำหน้าที่ต่าง ๆ ในโลกแห่งอสสารและโลกแห่งสสาร ในวรรณกรรมเรื่องท้าวขูลุนางอ้าว ยังได้กล่าวถึง กกมิ่ง สายแนน ซึ่งหมายถึงความเชื่อมโยงของมนุษย์ในแต่ละบุคคลและระหว่างมนุษย์ในโลกแห่งสสารและโลกแห่งอสสาร โดยกกมิ่งนั้นก็คือต้นไม้ที่เป็นต้นศิริของมนุษย์ในแต่ละบุคคล ซึ่งหากต้นกกมิ่งนี้มีลักษณะเป็นอย่างไร ชีวิตของมนุษย์นั้นก็จะมีลักษณะเป็นเช่นนั้นด้วยตามบุพกรรมและกรรมสัมพันธ์ ด้านสภาพปัจจุบัน พิธีกรรมในอดีตที่เคยปฏิบัติมาอันมีความเกี่ยวข้องกับแกนนั้น ประกอบด้วย พิธีกรรมการเลี้ยงผีฟ้านางทรง พิธีกรรมการจุดบั้งไฟถวายพระยาแกน พิธีกรรมเต้านางดั่งทรงแกน และการรำผีฟ้ารักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วย พิธีกรรมปัจจุบัน ปรากฏเพียงพิธีกรรมการจุดบั้งไฟถวายพระยาแกนซึ่งมีการแอบแฝงการเล่นพนันบั้งไฟ ส่วนการเล่นนางดั่งทรงแกน และการรำผีฟ้าเพื่อรักษาโรค ปรากฏเพียงผู้ที่เคยปฏิบัติเท่านั้น แต่ไม่ปรากฏการจัดพิธีกรรมเช่นนี้อีกเนื่องด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ปฏิบัติที่สืบทอดได้เสียชีวิตลงและขาดผู้สืบทอด และปัจจัยความเจริญทางการรักษาโรค

คำสำคัญ : คติความเชื่อ, แกน, อภิปรัชญา

* มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Abstract

The metaphysics in the belief of Tan of North eastern people of Thailand had 2 characteristics as follows. .1The state of being a god of Tan and .2Cosmology which the status of Tan appeared as the omnipotent who could do good or bad to people. It appeared in Kun Barom tale when human violated and did not fear the power of Tan so Tan made the world flooded. Tan is a god who looks human. He could be seen and negotiated, and he has the power to create lives and punishment or makes good things happen to people. He teaches human to obey him and always send him gifts. As for cosmology, it was found that the belief of Tan has arrangement of levels and divides the duty of Tan to perform various duties in the anti-matter world or matter world. In the literature Khulu Nangxaw, it mentions Kokmeung Sainan which means the connection of each human and between human in the matter world and the anti-matter world. Kokmeung is a tree of each human. The characteristics of this tree will determine the characteristics of that person according to the good or bad deeds in the previous lives. The ritual in the past which are related to Tan consist of the ritual of lighting up sky rockets for Tan which also conceals sky rocket gambling. As for the ritual, Nang Don Song Tan and Phee Fah dancing for curing diseases only appeared for people who used to perform them. This has never been performed again due to change of society. The performers passed away and there is no successor and the advancement of the medical practice.

Keywords: belief, Tan, metaphysics

บทนำ

มนุษย์ในทุกชนชาติ ทุกภาษา ย่อมที่จะมีความเชื่อ เป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งความเชื่อนี้อาจเป็นแนวความเชื่อส่วนบุคคล หรือมาจากระบบความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลมาจากภายนอก เช่น ระบบความเชื่อจาก ศาสนา หรือลัทธิปรัชญาต่าง ๆ โดยความหมายแล้ว ความเชื่อ นั้นมีความหมาย หมายถึง การยอมรับว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความจริง หรือมีการดำรงอยู่จริง โดยอาศัยประสบการณ์ตรง การไตร่ตรอง หรือการอนุมาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548, 84)เหตุนี้ ความเชื่อ ซึ่งอาจไม่สามารถพิสูจน์ได้นั้นก็อาจเป็นความจริงในการยอมรับของบุคคลที่มีความเชื่อนั้น ๆ อยู่ ความเชื่อจึงมีอิทธิพลในทางความคิดและการกระทำของมนุษย์และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวการกระทำต่าง ๆ ซึ่งเรียกความเชื่อเช่นนี้ว่า คติความเชื่อ อภิปรัชญา (อังกฤษ: Metaphysics) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของวิชาปรัชญา ที่ว่าด้วยความแท้จริงหรือสสารแท้ (Reality Essence) ซึ่งรวมทั้ง ชีวิต โลก และ ภาวะเหนือธรรมชาติ คำว่า อภิปรัชญา เป็นคำที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิพงศประพันธ์ ทรงบัญญัติขึ้นเมื่อพิจารณาตามรูปศัพท์ อภิปรัชญามาจากคำว่า “อภิ” หมายถึง ความยิ่งใหญ่ สูงสุด เหนือสุด และปรัชญาหมายถึงความรู้อันประเสริฐเมื่อรวมเข้าด้วยกัน “อภิปรัชญา” จึงหมายถึง ปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ยอยู่นอกเหนือจากการเห็นทั่ว ๆ ไป หรือความรู้ที่ยอยู่นอกเหนือการรู้เห็นใด ๆ แต่สามารถรู้และเข้าใจด้วยเหตุผล (อดิศักดิ์ ทองบุญ. มปป, 12) ซึ่ง การศึกษาถึงความเชื่อในลัทธิศาสนาต่าง ๆ นั้นก็ย่อมที่จะมีการกล่าวถึงอภิปรัชญา ด้วยเพราะอภิปรัชญาคือแก่นแท้ในทางความคิดที่เป็นพื้นฐานองค์ความรู้และความเชื่อ ในลัทธิปรัชญาต่าง ๆ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน โดยความหมายของคำว่า อีสาน หรืออีสานนั้น หมายถึง ทิศแห่งพระอิศวร(กิงแก้ว รัตนากร, 2520, 4) ซึ่งแสดงถึงความเชื่อดั้งเดิมในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ทว่าภูมิภาคแห่งนี้ ยังปรากฏความเชื่อดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์และมีพัฒนาการผ่านยุคสมัย ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาล มีลักษณะเป็นแอ่งรูปทรงคล้ายกระทะ คือ แอ่งโคราชในทางด้านใต้และแอ่งสกลนครในทางด้านเหนือของภูมิภาค มีแม่น้ำโขงกั้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทางทิศเหนือและตะวันออกเฉียงของภาค ทางทิศใต้มีเทือกเขาพนมดงรักกั้นประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา และภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย และมีเทือกเขาเพชรบูรณ์และเทือกเขาตงพญาเย็นเป็นแนวกั้นทางด้านตะวันตกแยกจากส่วนภาคกลางของประเทศ มีเนื้อที่มากที่สุดของประเทศไทย คือมีเนื้อที่ประมาณ 168,854 ตารางกิโลเมตร หรือมีเนื้อที่คิดเป็นร้อยละ 33.17 เทียบได้กับหนึ่งในสามของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศไทย มีเทือกเขาที่สูงที่สุดในภาคอีสานคือ ยอดภูมโนโล ภูหลวง และภูกระดึง ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำสายสำคัญของชาวอีสานในหลายจังหวัดด้วยกัน เช่น แม่น้ำห้วยหลวง แม่น้ำชี ลำตะคอง แม่น้ำพอง แม่น้ำเลย แม่น้ำพรม แม่น้ำมูล แม่น้ำสงคราม ภูมิภาคแห่งนี้จึงมีความอุดมสมบูรณ์และเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่ครั้งก่อนสมัยประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยประวัติศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากหลักฐานทางโบราณคดีในหลายพื้นที่ เช่น ในพื้นที่ อ.บ้านเชียง จ.สกลนคร หรือร่องรอยอารยธรรมในแถบลุ่มแม่น้ำโขง เช่น พระบรมธาตุพนมที่

เป็นหลักฐานสำคัญในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในบริเวณแห่งนี้ เป็นต้น (ปิยะ โปธิราช, 2560, 5-7) เป็นต้น ปัจจุบันพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 21,916,034 คน (สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2558, สืบค้น) นับเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอีกภูมิภาคหนึ่งของประเทศ ประชาชนในพื้นที่ มีวัฒนธรรมทางด้านภาษา การแต่งกาย วัฒนธรรมการกิน-อยู่ และวัฒนธรรมด้านดนตรีและการแสดงเป็นแบบวัฒนธรรมลาวแคน (Miller, E., & Cohen, J. 2001, 167-202) ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับวัฒนธรรมของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (อู่คำ พมวงสา, 2539, 22-23) โดยมีความเชื่อที่สำคัญคือความเชื่อในเรื่องการนับถือผี ซึ่งเป็นวัฒนธรรมความเชื่อที่สำคัญในกลุ่มชนที่ใช้ภาษาในตระกูล ไต-กะได (Ostapirat, Weera, 2005, 107–131) การประกอบพิธีกรรม และการรับเอาคติวิทยาและศาสนาจากศาสนาพราหมณ์ และศาสนาพุทธ จากประเทศอินเดีย ในหลายยุคสมัย (พรศักดิ์ พรหมแก้ว, มปป, 12) ได้ส่งผลต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณี ความเชื่อ ของคนอีสาน มาตามลำดับ

ความเคารพนับถือและมีความเชื่อในเรื่องวิญญาณนับเป็นความเชื่อหลักของชาวอีสาน นั่นคือความเชื่อในเรื่องผี เช่น ผีโฮ่ ผีนา ผีดำ หรือผีบรรพบุรุษ เป็นต้น (พรศักดิ์ พรหมแก้ว, มปป, 15) ซึ่งผีนั่นก็ยังมีการแบ่งชั้นเป็นหลายระดับและมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป หากเป็นผีธรรมดา หรือเป็นผีทั่วไปนั้น ก็มักเป็นวิญญาณชั้นต่ำ เช่น สัมภเวสี หรือเป็นวิญญาณฝ่ายร้าย อันอาจเกิดขึ้นจากหลายมูลเหตุปัจจัย และหากเป็นวิญญาณฝ่ายดี ซึ่งมีอิทธิฤทธิ์สูงส่งกว่า ก็จะเรียกวินญาณเหล่านั้นว่าเป็นผีแกน หรือผีฟ้า ซึ่งหมายถึงผีที่มีอำนาจยิ่งใหญ่ที่สุดในสรวงสวรรค์ (สุวิทย์ วิซัด, 2553, 66) เป็นต้น ความเชื่อเรื่องผีแกนนี้มีความเป็นมาสืบเนื่องยาวนานมาหลายพันปี ซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะมีมาร่วมสมัยเดียวกันกับหลักฐานในทางโบราณคดีที่ขุดค้นพบขวานสัมฤทธิ์ ในเมืองดองซอน ประเทศเวียดนามที่มีภาพคนเป่าแคนและเต้นรำบวงสรวงในพิธีกรรม (จามะรี เชียงทอง, 2547, 21) นอกจากนี้ยังปรากฏความเชื่อนี้ในพื้นที่ต่าง ๆ นับตั้งแต่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เรื่อยลงมาตามแถบลุ่มน้ำโขง คือ ไทย ลาว เวียดนาม และประเทศกัมพูชา ความเชื่อเรื่องแกนนี้จึงนับได้ว่าเป็นความเชื่อ ที่มีอิทธิพลต่อมนุษยชาติในหลากหลายเขตพื้นที่และหลากหลายชนชาติ

เป็นที่น่าสนใจว่า คติความเชื่อเรื่องแกนนั้น หากจะกล่าวถึงอภิปรัชญาอย่างเป็นระบบแล้วนั้น ก็ยังไม่สามารถที่จะมีผู้ศึกษารวบรวมได้ว่า ระบบความเชื่อเรื่องแกนนั้นมีหลักแนวคิดในทางอภิปรัชญาอย่างไร และมีรายละเอียดอย่างไรบ้าง และในอดีตนั้น คติความเชื่อเรื่องแกน ที่เคยเป็นเสมือนแนวทางในทางความคิด การปฏิบัติตนและการกำหนดสภาพการณ์ของสังคมนั้น ปัจจุบัน มีสภาพการณ์ในวิถีชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ต่างๆอย่างไร การศึกษาคติความเชื่อเรื่องแกนของชาวอีสานในประเด็นอภิปรัชญาและสภาพปัจจุบัน จึงน่าที่จะทำให้เข้าใจถึงภูมิหลังที่แท้จริงและระบบความเชื่อในเรื่องแกนในด้านอภิปรัชญาและทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันในพื้นที่ ที่เปลี่ยนแปลงและเป็นไปตามสภาวะการณ์โลก โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์จากผู้รู้ และผู้ปฏิบัติ ซึ่งได้กระทำพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงผีแกน การละเล่นนางด้งทรงแกน และการจุดบั้งไฟถวายแกน ในเขตพื้นที่ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัด

มหาสารคาม ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ใจกลางภาคอีสานและมีการละเล่นและพิธีกรรมในเรื่องแถนที่มีบุคคลและผู้รู้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่

- ศึกษาเอกสารปฐมภูมิจากวรรณกรรมพื้นบ้านที่ปรากฏคติความเชื่อเรื่องแถน จากวรรณกรรมเรื่องขลุ่ยนางอ้ว วรรณกรรมเรื่องผาแดง นางไอ่ วรรณกรรมเรื่อง พระยาคันทกา วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- ศึกษาสภาพปัจจุบันในบริเวณพื้นที่ ต.ลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาคติความเชื่อเรื่องแถนของชาวอีสานเฉพาะในประเด็นด้านอภิปรายและสภาพปัจจุบัน

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาคติความเชื่อเรื่องแถนของชาวอีสานในประเด็นด้านอภิปราย โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาคติความเชื่อเรื่องแถนของชาวอีสานในประเด็นสภาพปัจจุบัน โดยการสัมภาษณ์จากผู้รู้และการสนทนากลุ่มจากกลุ่มตัวอย่าง (Focus Group) ในบริเวณพื้นที่ ต.ลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพงศาวดารล้านช้าง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าอภิปรายในคติความเชื่อเรื่องแถน มีดังนี้

1. สภาวะของพระผู้เป็นเจ้าของแถน

สภาวะของพระผู้เป็นเจ้าของแถน ในฐานะของผู้มีอำนาจสูงสุด ซึ่งสามารถบันดาลคุณโทษ แก่มนุษย์ ได้นั้น ปรากฏในนิทานขุนบรม เมื่อครั้งที่มนุษย์ นั้นได้ฝ่าฝืนและไม่เคารพยำเกรงต่ออำนาจขององค์พระยาแถน พระยาแถนจึงบันดาลให้เกิดน้ำท่วมโลก ดังความว่า

“ดูราสปุริสทั้งหลาย ดังเราจักรู้ว่ามีในกาลเมื่อก่อนเก่าเก่าเล่ามา เป็นคำปราปราสืบ ๆ มาว่าดังนี้ กาลเมื่อก่อนนั้น ก็เป็นดินเป็นหญ้าเป็นฟ้าเป็นแถน ผีแลคนเที่ยวไปมาหากันบ่ขาด เมื่อนั้นยังมีขุนใหญ่ 3 คน ผู้หนึ่งชื่อว่าปู่ลางเชิง ผู้หนึ่งชื่อขุนคาน ขุนเค็ก อยู่สร้างบ้านเมืองลุ่มกินปลาเห็ดนาเมืองลุ่มกินเข้า เมื่อนั้นแถนจึงใช้ให้มากกล่าวแก่คนทั้งหลายว่า ในเมืองลุ่มนี้กินเข้าให้บอกให้หมาย กินแลงกินงายก็ให้บอกแก่แถน ได้กินขึ้นก็ให้ส่งขาได้กินปลาให้ส่งรอยแก่แถน เมื่อนั้น

คนทั้งหลายก็บังเกิดความแค้น แม้นใช้มาบอกสองที่สามที ก็บังพ้อหันแล แต่นั่น แค้นจึงให้น้ำท่วมเมืองลุ่ม ลิดเลียงท่วมเมืองเพียงละลายคนทั้งหลายก็ฉิบหายมากนักชะแล” (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์, 2545, 390)

สภาวะของพระผู้เป็นเจ้าของแค้น ในฐานะของผู้สร้างชีวิตมนุษย์ในเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ปรากฏในนิทานขุนบรมเมื่ครั้งน้ำท่วมโลกได้ลดลง และเกิดมีผู้คนออกมาจากน้ำเต่าปุง ดังความว่า “ที่นั่นพระยาแค้น จึงให้เขาไปอยู่ที่บึงดอนแค้นล่อหันแล แต่นั้นน้ำจึงแห้งจึงบกเป็น พื้นแผ่นดิน เขาจึงไหว้ขอพระยาแค้นว่า ตู้อยู่อยู่เมืองบนบ่แค้นแล่นเมืองฟ้าบ่เป็น ตู้อยู่ขอไปอยู่ เมืองลุ่มลิดเลียง เมืองเพียงพักย้อมพูนเทอญ เมื่อนั้นพระยาแค้นจึงให้เอาลงมาส่ง ทั้งให้ควายเขาถูแค้น เขา จึงเอากันลงมาตั้งอยู่ที่น่าน้อยอ้อยหนูก่อหันแล แต่นั้นเขาจึงเอาควายนั้นเห็ดนากิน นาน ประมาณ 3 ปี ควายเขาก็ตายเสีย เขาละซากควายเสียที่น่าน้อยอ้อยหนูก่อนแล้ว อยู่บ่ปานเท่าใด เครื่องหมากน้ำก็เกิดออกสูดตั้งควายตัวตายนั้นออกยามมาแล้ว ก็ออกเป็นหมากน้ำเต่าปุง 3 หน่วย แลหน่วย นั้นใหญ่ประมาณเท่ารินเขาปลูกเข้านั้น เมื่อเครื่องหมากนั้นแก่แล้ว คนทั้งหลายก็เกิดมาอาไศรยซึ่ง หมากน้ำ เป็นดังนางอาสังโณเกิดในท้องดอกบัวเจ้าฤๅษีเอามาเลี้ยงไว้ คนทั้งหลายฝูงเกิดในผลหมาก น้ำเต่าปุงนั้นก็ร้องก้องนินนมากนัก ในหมากน้ำนั้นแล ยามนั้นปูलगเชิงจึงเผาเหล็กสีแดงซึ่งหมากน้ำนั้น คนทั้งหลายจึงบุบเบียดกันออกมาทางฮูที่ขึ้นนั้น ออกมาทางฮูที่ขึ้นนั้นก็บ่เบิ่งคับคั่งกัน ขุนคานจึงเอาลิ่วไปลิ่ว ฮู ให้เป็นฮูแควนใหญ่แควนกว้าง คนทั้งหลายก็ลุไหลออกมานานประมาณ 3 วัน 3 คืนจึงหมดหันแล คนทั้งหลายฝูงออกมาทางฮูขึ้นแบ่งเป็น 2 หมู่ ๆ หนึ่งเรียกชื่อไทยลม หมู่หนึ่งเรียกชื่อไทยลี ผู้ออก ทางฮูส่วนนั้นแบ่งเป็น 3 หมู่ หมู่หนึ่งเรียกชื่อไทยเลิง หมู่หนึ่งเรียกชื่อไทยล่อ หมู่หนึ่งเรียกชื่อไทยควาง แล” (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์, 2545, 390)

หากจะวิเคราะห์ถึงสภาวะพระผู้เป็นเจ้าของแค้นนั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่าลักษณะ สภาวะของการเป็นพระเจ้า หรือเทพสูงสุดของแค้นนั้นเป็นแบบพระเจ้าที่มีลักษณะเป็นบุคคล ที่มี ตัวตน มีรูปร่างแบบมนุษย์ สามารถมองเห็นและเจรจาได้ (Personal God) ดังจะเห็นได้จากเมื่อครั้งที่ ขุนใหญ่ 3 คน คือ ปูलगเชิง ผู้หนึ่งชื่อขุนคาน และขุนเค็ก ถูกพระยาแค้นลงโทษเพราะไม่เชื่อฟังจึง สร้างแพลอยขึ้นสู่สวรรค์และได้เจรจาทักกับแค้น ดังความว่า

“ยามนั้นปูलगเชิงแลขุนเค็กขุนคาน รู้ว่าแค้นเคียดแก่เขา ๆ จึงเอาไม้ขาแรงเห็ดแพเอา ไม้แปงเรือนเห็ดพง แล้วเขาจึงเอาลูกเอาเมียเข้าอยู่ในแพนั้น แล้วยน้ำจึงพัดเขาขึ้นเมื่อบน ขนเอาเมื่อ เมืองฟ้าพูนแล พระยาแค้นจึงถามเขาว่า สู้จักมาเมืองฟ้าตูพีเฮ็ดสัง เขาจึงบอกเหตุการณ์ทั้งหมด พระ ยาแค้นจึงว่าตูใช้ให้ไปกล่าวแก่สูสองสามทีให้ยาแค้นยาผีเจ้ายี่นกาย สูส่งบ่ฟังคำกูจึงเท่าสูแล้ว” (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์, 2545, 390)

นอกจากนี้ ในวรรณกรรมเรื่อง พระยาคันทาค ยังได้กล่าวถึงการรบและความพ่ายแพ้ ขององค์พระยาแค้น ที่มีต่อพระยาคันทาค ซึ่งหมายถึงการแสดงออกให้เห็นถึงความเป็นพระผู้เป็นเจ้าของ ที่มีลักษณะเป็นบุคคล ในวรรณกรรมเรื่องผาแดงนางไอ่ได้ปรากฏการจุดบั้งไฟถวายแค้น ซึ่งหมายถึง การแสดงความเคารพยำเกรงและการบูชาต่อองค์พระยาแค้น และเพื่อการขอฝน (นั้ตรบ มุสาลีและ

คณะ, 2545, 76) ในวรรณกรรมเรื่อง พระยาคนคากได้กล่าวถึงพันธะสัญญาและข้อตกลงให้พระยา
แผนปล่อยน้ำฝนลงมาเมื่อได้เห็นบั้งไฟในฐานะผู้แพ้สงคราม ดังความว่า

พอถึงขুবฟ้า	ปีใหม่เดือนหก
ให้ฝนตกลงมา	ซูปีจริงแท้
พอถึงเดือนห้า	กาลฤดูปีใหม่
ฝนจึงฮวยชุ่มหญ้า	เขียวอ้วนป่งใบ

(นั้ตรบ มุสาลีและคณะ, 2545, 79)

พิธีกรรมความเชื่อในเรื่องการจุดบั้งไฟนี้จึงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดจนโดย
ในวรรณกรรมพระยาคนคากนี้ยังได้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่ค่อย ๆ เข้ามาผนวก
กับความเชื่อในเรื่องแผนที่มียูเดิม และความเหนือกว่าในด้านปรัชญาที่ยกย่องผู้มีคุณธรรมที่สูงส่ง
กว่า ดังเช่นพระยาคนคากที่นับเป็นผู้บำเพ็ญธรรมบารมี จึงมีชัยชนะต่อพระยาแผน ซึ่งมีมิฉฉาธิฐู ทั้ง
ที่องค์พระยาแผนนั้นมีอำนาจและอิทธิฤทธิ์มากกว่า (จินดา ดวงใจ, 2544) เหตุนี้ พระพุทธศาสนาจึงมี
ความสัมพันธ์และกลมกลืนอยู่ความคติความเชื่อเรื่องแผนที่อย่างเกื้อกูลและเสริมส่งกัน และส่งผลให้
คติความเชื่อเรื่องแผนที่ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่า พระยาแผนมีสภาวะของพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าที่มีลักษณะเป็นบุคคล ที่มีตัวตน มี
รูปร่างแบบมนุษย์ สามารถมองเห็นและเจรจาได้ (Personal God) ซึ่งหมายถึงผู้มีฤทธิ์ในการดล
บันดาลชีวิต การลงโทษ การบันดาลคุณ และสั่งสอนให้มนุษย์เชื่อฟัง และคอยส่งบรรณาการแก่
พระองค์ ในนิทานขุนบรมยังได้ปรากฏการสร้างฐานที่มาจากเจ้าอาชญามหาชีวิต ที่มีอำนาจสิทธิ์ขาด
ในการปกครอง ซึ่งได้มาจากแผน ดังความว่า

“ ปางนั้นพระยาแผนหลวงจึงให้ท้าวผู้มีบุญ ชื่อว่าขุนบูลมมหาราชาราช (บรมมหา
ราชาราช) อันได้อาชญาพระยาแผนแล้ว ก็จึงเอารั้พลคนทั้งหลายลงเมื่อเมืองลุ่มลิตเลียงเมืองเพียง
คักค้อย มาอยู่ที่น่าน้อยอ้อยหน่ออันมีลุ่มเมืองแผนหั้นก่อนแล ที่นั้นคนทั้งหลายฝูงออกมาแต่น้ำเต้าปุง
นั้น ผู้รู้หลักนักปราชญ์นั้นเขาก็มาเป็นลูกท่านเป่าเธอขุนบูลมมหาราชฯ แลผู้ไปช้านั้นเขาก็อยู่เป็นไพร่
ไปเป็นป่า สร้างเฮ็ดนากินแล เมื่อนั้นขุนบูลมมหาราชฯ ก็เจรจากับเจ้าขุนทั้งหลายฝูงลงมาพร้อมตน
นั้นว่า แรกแต่นี้เมื่อนาเราจักเฮ็ดสิ่งใด ให้มีอันนุ่งอันกินแก่คนทั้งหลายนี้จา แต่ก่อนพุ้นพระยาแผนเจ้า
ให้ขุนคองลงมาปากห้อมคนทั้งหลายดั่งนั้น สองเขามาสร้างบ้านกับเปลือง สร้างเมืองก็บ่กว้าง แผนจึง
ถกเขาหนีเมื่อเมืองบน ขนเขาหนีเมื่อเมืองฟ้าพุ้นแล้ว ในที่นี้แผนเล่าให้เราพี่น้องลงมาปมาฮวมเขานี้
แลมาดูคนทั้งหลายนี้ มากดั่งทรายหลายดั่งน้ำ เราจะคิดการอันใดให้มีอันหมั่นปกเขา ให้มีอันจักกิน
แก่เขานี้จา มาเราเป็นพี่น้องให้ขุนเสลึงเมื่อไหว้สาพระยาแผนเจ้าเทอญ ยามนั้นขุนเสลึงก็เมื่อไหว้เมื่อ
สาเล่าแก่พระยาแผนชูประการหั้นแล” (กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์, 2545, 390)

ในด้านจักรวาลวิทยา พบว่า ความเชื่อเรื่องแผนที่ลักษณะของการจัดลำดับและการ
แบ่งหน้าที่ของแผนเพื่อกระทำหน้าที่ต่าง ๆ ในโลกแห่งอสุราและโลกแห่งสสาร ซึ่งในการศึกษา ได้
ค้นพบชื่อตำแหน่งของแผนเพิ่มเติมจากการศึกษาในอดีต เพิ่มเติมคือ ตำแหน่ง แผนลม ซึ่งทำหน้าที่ใน

การเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์และพระยาแถนและรักษา ปกครองพื้นที่ว่างระหว่างโลกมนุษย์และสวรรค์ และตำแหน่ง แถนแนนทำหน้าที่ในการรักษาภุมมิง สายแนน บรรทุกผลบุญและ การกำหนดคู่ครอง และกรรมสัมพันธ์ ซึ่งปรากฏในวรรณกรรมเรื่องชูลุนางอ้ว เหตุนี้ จักรวาลวิทยาในคติความเชื่อเรื่องแถนของชาวอีสานจึงปรากฏดังมีรายละเอียดคือ

พระยาแถน	ทำหน้าที่ปกครองแถนทั้งปวงและเป็นผู้กำหนดโองการสวรรค์
แถนหล่อ	ทำหน้าที่ปั้นแต่งใบหน้าของมนุษย์ให้มีความแตกต่างกันก่อนลงมาจุติ
แถนแต่ง	ทำหน้าที่สั่งสอนศิลปะวิทยาการ
แถน จตุรทิศ	เป็นแถนผู้รักษาทิศทั้ง 4 ทำหน้าที่ดูแลและปกครองประกอบด้วย แถนถม, แถนตรา, แถนเถือก, แถนหุอี
แถนคำ	ทำหน้าที่ในการสงคราม
แถนซัง	ทำหน้าที่ในการพิพากษาตุลาการ
แถนแพน	ทำหน้าที่ในการสั่งสอนศิลปะดนตรี วิทยาการต่าง ๆ
แถนลม	ทำหน้าที่ในการเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์และพระยาแถนและรักษา ปกครองพื้นที่ว่างระหว่างโลกมนุษย์และสวรรค์
แถนแนน	ทำหน้าที่ในการรักษาภุมมิง สายแนน บรรทุกผลบุญและ การกำหนดคู่ครอง และกรรมสัมพันธ์

(สุวิทย์ วิซัด, 2553, 58)

จากการวิเคราะห์ในวรรณกรรมเรื่องชูลุนางอ้วได้ปรากฏสภาวะการณ์ของจักรวาลวิทยาเรื่องแถนนี้ว่า โลกและจักรวาลประกอบด้วยมิติที่เป็นอสสารและสสาร โดยมิติแห่งอสสารนั้นหมายถึงสวรรค์หรือที่อยู่ของพระยาแถนที่เรียกว่า บึงดอนแถนล่อ ซึ่งปรากฏกล่าวถึงเมื่อครั้งที่นางโย หรือนางทรงได้นำเครื่องบรรณาการเป็นขาควยมาถวายองค์พระยาแถนและสอบถามถึงชะตากรรมความรักของชูลุนางอ้ว ในส่วนของการกำเนิดของมนุษย์ นั้น จากวรรณกรรมเรื่องดาวลูกไก่ ได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของมนุษย์ สัตว์ และสวรรค์ โดย เชื่อว่า แต่เดิมนั้น สรรพสัตว์ทั้งหลายจะมีสภาพเป็นดวงวิญญาณที่เป็นดวงดาวที่ล่องลอยอยู่บนท้องฟ้า และเมื่อสิ้นบุญแล้วจะต้องลงมาสร้างกรรมดีเพื่อที่จะได้ไปเกิดเป็นดวงดาว เสวยสุขอีกครั้ง ซึ่งการที่เด็กลงมาเกิด และประเพณีนิยมในการจัน หรือฉลอง ที่เรียกว่า จันกรรมนั้น ก็คือการเฉลิมฉลองการมาอาศัยอยู่ยังโลกแห่งสสารของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งเรียกรวมการมาเกิดนี้ว่าเป็นการอยู่กรรม ส่วนการ อยู่ไฟ นั้นเป็นพฤติกรรมการพักผ่อนตัวของแม่ที่คลอดบุตรใหม่ ซึ่งปรากฏการใช้คำว่า อยู่ไฟ นี้ในวรรณกรรมโบราณหลายเรื่อง คือ ท้าวภาพเกษ วรรณกรรมเรื่องสังข์สินไช ล้วนใช้คำว่า อยู่ไฟ ทั้งสิ้น ดังความในวรรณกรรมเรื่องท้าวภาพเกษตอนนางภาพทอนประสูติท้าวภาพเกษ ความว่า

แม้ว่าบุญท้าวกุมารเสด็จออกมาแล้ว เขากะปูแผ่นผ้าไสบแก้วฮับองค์
โซมเอาเจ้ากุมารล้างส่วย ปูแผ่นผ้าแพรล้วนแห่หอม
เขากะเชิญแจ่มเจ้าย้ายสู่เจียมทอง เอาไปผายผอกพรายโพงเป่า
ปูนดาห่างตรงดีทุกที หอมแจ่มเจ้าเทวีแก้วอยู่ไฟ

(สุวิทย์ วิซัด, 2553, 72, อ้างถึง วิจิตรา ขอนยาง, 2532, 61)

ในอีกบทหนึ่งก็กล่าวถ้อยความเช่นเดียวกันว่า

พอดีด้ามแสงมัวแล้วสร้าง เขาก็เชิญแจ่มเจ้าหอมให้อยู่ไฟ

(สุวิทย์ วิซัด, 2553, 72 อ้างถึง วิจิตรา ขอนยาง, 2532, 62)

เช่นเดียวกันกับข้อความในวรรณกรรมเรื่องท้าวสังข์สินไซ เมื่อครั้งที่นางลุน มเหสีของท้าวสุทราษแห่ง
เบ็งจาลนครประสูติพระโอรสเป็นสังข์ทองและศิลป์ชัย และนางจันทามเหสีเอกประสูติพระโอรสเป็น
ราชสีห์หรือสีโท ซึ่งก็มีถ้อยความตรงกันว่า

เป็นหน่อท้าว ไทธิดาขมามวน
สมสมเขา แต่งปูนปัวพร้อม
ดวงสวรรค์ตั้ง ดาระวังสองฝ้าย
หอบพี่น้อง สองแก้วอยู่ไฟ

(สุวิทย์ วิซัด, 2553, 72 อ้างถึง วิจิตรา ขอนยาง, 2532, 66-67)

เหตุนี้ การที่กล่าวว่า การอยู่ไฟ ในภาคอีสานนั้นเป็นการอยู่กรรม จึงขัดต่อหลักฐาน
ในทางวรรณกรรมที่ปรากฏและมีความสอดคล้องกับคติความเชื่อในเรื่องแกนมากกว่า (สุวิทย์ วิซัด,
2553, 72)

ในวรรณกรรมเรื่องท้าวชูนางอ้ว ยังได้กล่าวถึง กกมิ่ง สายแนน ซึ่งหมายถึงความ
เชื่อมโยงของมนุษย์ในแต่ละบุคคลและระหว่างมนุษย์ในโลกแห่งสสารและโลกแห่งอสุภะ โดยกกมิ่ง
นั้นก็คือต้นไม้ที่เป็นต้นศิริของมนุษย์ในแต่ละบุคคล ซึ่งหากต้นกกมิ่งนี้มีลักษณะเป็นอย่างไร ชีวิตของ
มนุษย์นั้นก็จะมีลักษณะเป็นเช่นนั้นด้วยตามบุพกรรมและกรรมสัมพันธ์(จินดา ดวงใจ, 2544) เช่น
หากกกมิ่งยอดด้วน ก็หมายถึงชีวิตของบุคคลนั้นจะมีอายุสั้นและตายโหง และหากกกมิ่งและ
สายแนนกอดกระหวัดรัดกันระหว่างต้น ก็หมายถึงสองบุคคลนั้นเป็นเนื้อคู่กันโดยมีสิ่งเชื่อมต่อกัน
ระหว่างโลกแห่งสสารและโลกแห่งอสุภะคือสายแนน ซึ่งมีแกนแนนคอยปกป้องรักษาอยู่ ซึ่งใน
วรรณกรรมยังได้กล่าวถึง สภาพพิธีกรรมที่ปรากฏในอดีตนั้น คือ พิธีกรรมเสี้ยงสายแนน (จินดา
ดวงใจ, 2544) ซึ่งปัจจุบันได้เลือนหายไปแล้ว คงเหลือเพียงพิธีกรรมการ แสมะกอน หรือการโยน
ลูกช่วงเลือกคู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำเท่านั้น

สภาพปัจจุบันในคติความเชื่อเรื่องแกน

พิธีกรรมในอดีตที่เคยปฏิบัติมาอันมีความเกี่ยวข้องกับแกนนั้น ประกอบด้วย พิธีกรรมการเลี้ยงผีฟ้านางทรง พิธีกรรมการจุดบั้งไฟถวายพระยาแกน พิธีกรรมเต้านางตั้งทรงแกน และการรำผีฟ้ารักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วย โดยผู้ทำการสนทนากลุ่มได้กล่าวถึงคำบอกเล่าและประสบการณ์ที่พบเห็นในยุคสมัยของตนที่ยังถือปฏิบัติอยู่ โดยในปัจจุบันนั้น พระยาแกนก็ยังเป็นที่เคารพสักการะในฐานะเทพเจ้าผู้บันดาลฟ้าฝน และถูกมองว่าเป็นเทพเทวดา ในระบบคติความเชื่อแบบเดิมและในหลักการจักรวาลวิทยานั้นไม่ปรากฏว่ามีผู้รับรู้หรือสืบทอด ในด้านพิธีกรรมปัจจุบัน ปรากฏเพียงพิธีกรรมการจุดบั้งไฟถวายพระยาแกน ซึ่งปัจจุบันมีการแอบแฝงการเล่นพนันบั้งไฟให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดงานประเพณี ส่วนการละเล่นนางตั้งทรงแกน และการรำผีฟ้าเพื่อรักษาโรค ปรากฏเพียงผู้ที่เคยปฏิบัติเท่านั้น แต่ไม่ปรากฏการจัดพิธีกรรมเช่นนี้อีก เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และความเจริญทางด้าน การรักษาโรค

จากการศึกษาเอกสารปฐมภูมิที่เป็นวรรณกรรมและการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพความเชื่อเรื่องแกนในปัจจุบันสามารถสร้างเป็นตารางแสดงเปรียบเทียบได้ ดังนี้

ความเชื่อ	ความเชื่อที่ปรากฏในอดีต	ความเชื่อที่ปรากฏในปัจจุบัน
อภิปรัชญา	แกนคือเทพเจ้าสูงสุด (God)	แกนคือเทพแห่งความอุดมสมบูรณ์(Angel)
	บันดาลคุณ-โทษ แก่มนุษย์	
	แกน มีสภาวะแบบมีตัวตน(Personal God)	แกน มีสภาวะแบบไม่มีตัวตน(Personal Angel)
	แกนคือผู้สร้างมนุษย์ โลก และ สรรพสิ่ง	แกนคือผู้สร้างมนุษย์โดยการปั้น
ประเพณีบุญบั้งไฟ	นางตั้งทรงแกน และการรำผีฟ้า กระทบ	มนุขย์มีการเวียนวายตายเกิดในระบบ ตามหลักพระพุทธศาสนา
พิธีกรรม	นางตั้งทรงแกน และการรำผีฟ้า กระทบ เพื่อรักษาโรค และถามข่าวดี-ร้าย	มนุขย์มีการเวียนวายตายเกิดในระบบกรรม

สรุปผล

สภาวะของพระผู้เป็นเจ้าของแถน ปรากฏในฐานะของผู้มีอำนาจสูงสุด ซึ่งสามารถบันดาลคุณโทษ แก่มนุษย์ ได้ ปรากฏในนิทานขุนบรม เมื่อครั้งที่มนุษย์ นั้นได้ฝ่าฝืนและไม่เคารพยำเกรงต่ออำนาจขององค์พระยาแถน พระยาแถนจึงบันดาลให้เกิดน้ำท่วมโลก ยาแถนมีสภาวะของพระผู้เป็นเจ้าของที่มีลักษณะเป็นบุคคล ที่มีตัวตน มีรูปร่างแบบมนุษย์ สามารถมองเห็นและเจรจาได้ (Personal God) ซึ่งหมายถึงผู้มีฤทธิ์ในการดลบันดาลชีวิต การลงโทษ การบันดาลคุณ และสั่งสอนให้มนุษย์เชื่อฟัง และคอยส่งบรรณาการแก่พระองค์ ในด้านจักรวาลวิทยา พบว่า ความเชื่อเรื่องแถนมีลักษณะของการจัดลำดับและการแบ่งหน้าที่ของแถนเพื่อกระทำหน้าที่ต่างๆในโลกแห่งอสสารและโลกแห่งสสาร ในวรรณกรรมเรื่องทำวชูลุงอ้าว ยังได้กล่าวถึง กกมิ่ง สายแนน ซึ่งหมายถึงความเชื่อมโยงของมนุษย์ในแต่ละบุคคลและระหว่างมนุษย์ในโลกแห่งสสารและโลกแห่งอสสาร โดยกกมิ่งนั้นก็คือต้นไม้ที่เป็นต้นศิริของมนุษย์ในแต่ละบุคคล ซึ่งหากต้นกกมิ่งนี้มีลักษณะเป็นอย่างไร ชีวิตของมนุษย์นั้นก็จะมีลักษณะเป็นเช่นนั้นด้วยตามบุพกรรมและกรรมสัมพันธ์ ด้านสภาพปัจจุบัน พิธีกรรมในอดีตที่เคยปฏิบัติมาอันมีความเกี่ยวข้องกับแถนนั้น ประกอบด้วย พิธีกรรมการเลี้ยงผีฟ้านางทรง พิธีกรรมการจุดบั้งไฟถวายพระยาแถน พิธีกรรมเต้านางดั่งทรงแถน และการรำผีฟ้ารักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วย พิธีกรรมปัจจุบัน ปรากฏเพียงพิธีกรรมการจุดบั้งไฟถวายพระยาแถนแถน ซึ่งปัจจุบันมีการแอบแฝงการเล่นพินันบั้งไฟให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง ส่วนการเล่นนางดั่งทรงแถน และการรำผีฟ้าเพื่อรักษาโรค ปรากฏเพียงผู้ที่เคยปฏิบัติเท่านั้น แต่ไม่ปรากฏการจัดพิธีกรรมเช่นนี้อีก

อ้างอิง

- กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. (2545). พงศาวดารล้านช้างฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 9. หอสมุดแห่งชาติ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (มปป).หนังสืออ่านเพิ่มเติม นิทานเรื่อง ผาแดง-นางไอ่. กระทรวงศึกษาธิการ. กิ่งแก้ว อັตถากร. (2520). คติชนวิทยา. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จามะรี เชียงทอง.(2547). “การเมืองเรื่องชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และความรู้พื้นถิ่นในไทย เวียดนาม และลาว.” ใน ว่าด้วยแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์.กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- จินดา ดวงใจ.(2544).หนังสือรวมนิทานอีสาน ชุดที่ 2: ขอนแก่นคลังนานาธรรม.
- นักรบ มุสาลี และคณะ. (2546). เบ็ญอีสาน.ร้อยเอ็ด. วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม.
- ปิยะ โพธิราช.(2560). รายการตามติดชีวิตธาตุพนม งานนมัสการพระธาตุพนมประจำปี 2560. ราชบัณฑิตยสถาน.(2548). พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน. ISBN 974-9588-28-2.

พรศักดิ์ พรหมแก้ว.(มปป). **ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผี กับบทบาททางสังคมของชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ.** ขอนแก่นคณิศรนาครธรรม.

สุวิทย์ วิซัด.(2553). **การศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องพระเจ้าในศาสนาฮินดูและความเชื่อเรื่องพระยาแถนในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อดิศักดิ์ ทองบุญ.(มปป.). **คู่มืออภิปราย.ราชบัณฑิตยสถาน** ISBN 974-575-939-2

อุ้มคำ พมวงสา . (2539). **ประวัติศาสตร์ลาว.** ขอบ ดีสวนโคก แพลด ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Miller, E., & Cohen, J. (2001). **An integrative theory of prefrontal cortex function.** Annual Review of Neuroscience, 24, 167-202.

Ostapirat, Weera. 2005. "Kra-Dai and Austronesian: Notes on phonological correspondences and vocabulary distribution", pp. 107–131 in Sagart, Laurent, Blench, Roger & Sanchez-Mazas, Alicia (eds.), **The Peopling of East Asia: Putting Together Archaeology, Linguistics and Genetics.** London/New York: Routledge-Curzon.

สืบค้นจากระบบอิเล็กทรอนิกส์

กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย. "ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558." [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:

http://stat.bora.dopa.go.th/stat/y_stat58.htm 2558. สืบค้น 16 กุมภาพันธ์ 2562.

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้รู้

1. พระครูรัตน ปัญญาทร เจ้าอาวาสวัดส่องเหนือ ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม (สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2562)
2. ศ.ดร.อรรถ นันทะจักษ์ ประธานที่ปรึกษาสถาบันกฎหมาย จ.สกลนคร (สัมภาษณ์ 4 กรกฎาคม 2562)
3. นายขวัญชัย ชันสาลี ข้าราชการครู หมอวัดสังคมศึกษา โรงเรียนสารคามพิทยาคม จ.มหาสารคาม (สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2562)
4. นางตุ้ย สุนทรโรจน์ บ้านนางไย ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม พิธีแต่งงานตั้ง (สัมภาษณ์ 19 เมษายน 256)

ผู้ปฏิบัติ

(สนทนากลุ่ม (วันที่ 19 เมษายน 2562)

1. นาย ชัชชวาลย์ จันทานิตย์ พราหมณ์ ผู้ประกอบพิธีกรรม ต.ตลาด อ.เมือง

จ.มหาสารคาม

2. ประธานชุมชนส่องเหนือ ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
3. นายกัมปนาท อัจแก้ว ข้าราชการบำนาญ จ.มหาสารคาม
4. นายเอกชัย ศรีภพ เจ้าพิธี ผู้ประกอบพิธีกรรมบวงสรวง ต.ตลาด อ.เมือง

จ.มหาสารคาม

5. นายทวี พิมลิม ข้าราชการครู หมวดสังคมศึกษา โรงเรียนสารคามพิทยาคม

จ.มหาสารคาม

6. นายสังคม คำอินทร์ สมาชิกสภาเทศบาลเมืองมหาสารคาม
7. ดร.สุวิทย์ วิชิต ผู้ดำเนินการสนทนา

เพลงขอทาน จังหวัดสุพรรณบุรี: ความเชื่อ พิธีกรรมการไหว้ครู ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

BEGGAR FOLK SONG OF SUPHANBURI PROVINCE : BELIEFS, RITUALS AND OFFERINGS RELATED TO RELIGION

อนันต์ สุขศรี*

Anan Sooksri*

บทคัดย่อ

เพลงขอทานของบ้านสมุน ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เริ่มก่อตั้งใน พ.ศ. 2547 โดยรวบรวมกลุ่มศิลปินพื้นบ้านในชุมชนใกล้เคียง และบุคคลที่ให้ความสนใจเข้าร่วมและก่อตั้งเป็นคณะเพลงพื้นบ้านเพลงขอทาน จนได้รับชื่อเสียงเป็นอย่างมาก พิธีกรรมในการไหว้ครูแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1.เป็นการกล่าวอัญเชิญเทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในความเชื่อของทางศาสนาฮินดู และกล่าวอ้อนวอนขอให้สิ่งศักดิ์เหล่านั้นอวยพรให้ตนได้รับชื่นชมในด้านการแสดง และได้รับความเมตตาต่อผู้ชมที่จะให้ทานกับคณะผู้แสดง 2. เป็นการกล่าวบทสวดมนต์ โดยเริ่มจากการสวดสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ แล้วต่อด้วยบทธัมมะจักกัปปวัตตะนะสุดตั้ง (ย่อใช้เฉพาะที่กล่าวถึงสวรรค์ชั้นต่าง ๆ บทสวดอะภะยะปะริตตะคาถา เพื่อใช้ในการปิดเป่าสิ่งอัปมงคลที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้แสดงในคณะเพลงพื้นบ้านเพลงขอทาน

คำสำคัญ: เพลงขอทาน เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรม

Abstract

Begging song of Ban Samun, Phihan Daeng Subdistrict, Mueang District, Suphan Buri Province Was established in 2004 by gathering a group of folk artists in nearby communities and interested parties to join in and establishing a group of folk performances, begging songs, to gain a great reputation. Wai Khru ritual is divided into 2 types as follows: 1) It is to invite the deities and sacred things that exist in the belief of the Hindu religion and pray for those sacred things to bless them in the performance. And receive compassion for the audience to give to the performers. 2) Prayer speech begins by praising the Buddha's Dharma and Sangha and then the Dhammakajakapapa

* วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Watattana Sutta and Abaya Parrita incantation, a chant used to dispel bad luck that may occur with actors in folk music beggars song.

Keywords: begging song, folk song, ritual

บทนำ

เพลงขอทาน คือ เพลงที่วณิพกร้อง มักเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ เช่น ลักษณะวงศ์ พระรถเมรี มโนราห์ ขุนช้างขุนแผน เป็นต้น ผู้ร้องตระเวนร้องเรื่อยไปไม่ค่อยอยู่เป็นที่ พบในจังหวัดภาคกลางทั่วไป ปัจจุบันวณิพกที่ร้องเพลงขอทานเลี้ยงชีพมีน้อยมาก (ณรงค์ชัย ปีกุรักษ์, 2550, น. 75)

เพลงขอทานในจังหวัดสุพรรณบุรียังคงสืบทอดและใช้เล่นมาจนถึงปัจจุบันโดยอยู่ในชุมชนบ้านสมุน ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี แต่เดิมนั้นนิยมใช้เล่นเพลงขอทานนี้กันในวันก่อนวันออกพรรษา นายอุดม ช้องม่วง ได้รับการถ่ายทอดเพลงขอทานจากครูหลอม ช่อแก้ว และได้ทำการฟื้นฟูวิถีชีวิตของการร้องเล่นเพลงขอทานให้กับกลุ่มศิลปินพื้นบ้านซึ่งเป็นกลุ่มคนในชุมชนของตนเอง ชุมชนใกล้เคียงและผู้ที่มีความสนใจในการเล่นเพลงขอทาน จนภายหลังเพลงขอทานของชุมชนบ้านสมุน ตำบลพิหารแดง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้รับความนิยมนำขึ้น ได้รับเชิญให้ไปแสดงในงานแสดงต่างๆ ของจังหวัดสุพรรณบุรี รูปแบบการเล่นเพลงขอทานของชุมชนบ้านสมุน ตำบลพิหารแดง จังหวัดสุพรรณบุรี นั้นจะมีนายอุดม ช้องม่วง เป็นผู้ร้องนำ และมีลูกคู่ร้องรับ ใช้เครื่องประกอบจังหวะ คือ โทน ฉิ่ง และกรับ ประกอบการเล่นเพลงขอทาน โดยเนื้อเรื่องที่นำมาร้องนั้นจะเน้นไปในการขอทานในสิ่งของเครื่องใช้ การตัดพ้อต่อความพิการของตน และจบลงด้วยการร้องอวยพรต่อผู้มีเมตตาที่ได้มอบสิ่งของซึ่งถือเป็นรางวัลให้กับผู้แสดง เพลงขอทานชุมชนบ้านสมุนจึงนับได้ว่าเป็นแหล่งวัฒนธรรมเพียงแห่งเดียวในจังหวัดสุพรรณบุรีที่ยังคงสืบทอดการเล่นเพลงขอทานไว้

พิธีกรรมการไหว้ครูก่อนทำการแสดงเป็นพิธีกรรมที่เกิดจากความเชื่อถือในประเพณีที่คนไทยนิยม โดยรับคติความเชื่อมาจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดูที่เข้ามามีบทบาทอยู่ในประเทศไทย ซึ่งในพิธีกรรมการไหว้ครูจะประกอบขึ้นโดยผู้นำของคณะผู้แสดง โดยจะเริ่มจากการบูชาพระรัตนตรัย บทชุมนุมเทวดา บูชาคุณบิดามารดา และครูบาอาจารย์ ในขณะที่ประกอบพิธีจะมีการขับร้อง การแห่และดนตรีบรรเลงประกอบแล้วแต่ผู้นำแสดงนั้นจะได้รับการถ่ายทอดการประกอบพิธีกรรมนั้นมาอย่างไร

พิธีกรรมการไหว้ครูนายอุดม ช้องม่วง ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูหลอม ช่อแก้ว เป็นการบูชาพระรัตนตรัย โดยการตั้งนะโม 3 จบ บทชุมนุมเทวดา แล้วสรรเสริญพระพุทธรูป ต่อด้วยการสวดพระธรรมจักร(ย่อเฉพาะส่วน) และลงท้ายด้วยการสวดบทอะระหะอะปะริตตังคาถา และทำการประพรมน้ำมนต์ให้กับผู้ร่วมเล่นเพลงขอทานทุกคน สิ่งของเครื่องใช้สำหรับไหว้ครูนั้นจะประกอบไปด้วย เหล้า บุหรี่ ฐูป เทียน ดอกไม้ และเงิน 12 บาท และสิ่งของที่ใช้ทำน้ำมนต์ ประกอบไปด้วย ชันน้ำมนต์ เทียน และใบไม้มงคล ใบเงิน ใบทอง ใบนาค

จากที่ได้กล่าวมานั้นจะเห็นถึงความสำคัญของพิธีกรรมการไหว้ครูก่อนการแสดงซึ่งถือเป็นการเชื่อมสัมพันธกันระหว่างประเพณี วัฒนธรรมและศาสนา เข้าไว้ด้วยกันแล้วก่อให้เกิดเป็นความเชื่อ ความศรัทธาที่ได้สืบทอดกันมาแต่โบราณ การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ จะเกิดขึ้นจากผู้แสดงที่

ประกอบพิธีนั้นขึ้นมาซึ่งอาจจะได้รับผลกระทบจากผู้ประกอบพิธีจึงทำให้อาจมีการเปลี่ยนแปลงในรายละเอียดของการประกอบพิธีไปบ้าง ดังนั้นผู้เขียนจึงให้ความสนใจในการประกอบพิธีกรรมการไหว้ครูของนายอุดม ช้องม่วง ที่ใช้ในการประกอบพิธีการไหว้ครูก่อนการแสดงเพลงขอทาน ซึ่งถือเป็นผู้ที่รักษาการประกอบพิธีกรรมการไหว้ครูตามแบบฉบับของครูหลอม ช่อแก้ว ไว้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการประกอบพิธีไหว้ครูเพลงขอทานของนายอุดม ช้องม่วง ในชุมชนบ้านสมุน ตำบลพิหารแดง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีการศึกษา

ศึกษาการประกอบพิธีไหว้ครูเพลงขอทานของนายอุดม ช้องม่วง จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์นายอุดม ช้องม่วง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์แล้วจึงเรียบเรียงเป็นบทความวิชาการ

ประวัติความเป็นมาของเพลงขอทาน

เพลงขอทานถือเป็นเพลงเก่าที่เกิดขึ้นมานานโดยเกิดขึ้นเด่นชัดในสมัยรัชกาลที่ 5 ดังที่ เอนก นาวิกมูลได้กล่าวไว้ เพลงขอทานเป็นเพลงเก่า ที่วิวัฒนาการเด่นชัด ตั้งแต่ครั้งสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เป็นที่มีจังหวะกระชั้นอย่างเพลงชั้นเดียว คือ เดินจังหวัด ฉิ่ง – ฉับ ตลอดไป เทียบเท่ากับจังหวะเพลงอีแซวได้ การร้องจึงฟังดูรวดเร็วไม่ยืดขาดจนให้น่าติดตามและดูน่าสนุก (อเนก นาวิกมูล, 2550, น. 502) ลักษณะในการเล่นเพลงขอทานจึงบ่งบอกได้ว่าเป็นการเล่นเพลงพื้นบ้านที่ให้อารมณ์สนุกสนานชวนฟัง โดยใช้เนื้อหาจากละครพื้นบ้าน เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ให้แก่ผู้ชม ดังที่ ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อวันพักไปถึงหน้าบ้านที่จะขอ ก็หยุดร้องเพลงขึ้น เนื้อหาเป็นทำนองขอให้เมตตาสงสารทำบุญทำทานแก่คนยาก หากเจ้าของบ้านอยากฟังเรื่อง ก็จะร้องเรื่องอันเป็นแนวจักร ๆ วงศ์ ๆ เช่น ลักษณะวงศ์ พระรถเมรี จันทโครพ มโนราห์ ขุนช้างขุนแผน ฯลฯ ให้ฟัง เจ้าของบ้านบางคนชอบฟังเพลงขอทานถึงกับว่าจ้างให้อย่างเป็นทางการจะมี (ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์, 2550, น. 75-76)

การไหว้ครูด้านการแสดงของไทย

การไหว้ครูถือเป็นพิธีกรรมที่เป็นประเพณีของไทย นับได้ว่าเป็นทำเนียมปฏิบัติที่ยึดถือกันมาแต่โบราณ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความระลึกถึงพระคุณของครูที่ได้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้มาให้กับจน การไหว้ครูดังที่ สุมิตร เทพวงษ์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือการไหว้ครูในพิธีไหว้ครูสำหรับการแสดงของไทย ไว้ดังนี้

“การไหว้ครู” คือ การแสดงถึงความเคารพทักท้วงที่แต่ท่านบูรพาจารย์และครูบาอาจารย์ผู้ซึ่งได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้เพื่อจะได้เป็นความรู้ติดตัวนำไปประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ตนเองในภายภาคหน้า

“การไหว้ครู” คือ การที่ศิษย์แสดงความเคารพ ยอมรับนับถือครูบาอาจารย์อย่างจริงใจว่าท่านเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมความรู้ ศิษย์ในฐานะผู้สืบทอดมรดกทางวิชาการจึงพร้อมใจกันปวารณาตนรับการถ่ายทอดวิชาความรู้ด้วยความวิริยะอุตสาหะมานะอดทน เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางของการศึกษาตามที่ตั้งใจไว้

“การไหว้ครู” คือ การแสดงถึงความสำนึกที่ดังก้อง โดยเฉพาะเรามักจะกระทำสิ่งของหรือบุคคลที่มีความสำคัญแทบทั้งสิ้น เช่น นักเรียนประกอบพิธีไหว้ครู ก็เพราะนักเรียนเห็นว่าครูเป็นบุคคลที่สำคัญในชีวิตของเขา คือ เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้และเป็นปูชนียบุคคล ครูอาจารย์จึงเป็นบุคคลที่คู่ควรแก่การไหว้เป็นอย่างยิ่ง (สุมิตร เทพวงษ์, 2548, น. 2)

เพลงขอทานในจังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ 1 นายอุดม ช้องม่วง

ที่มา: นายโยธิน สุขสมวงษ์

นายอุดม ช้องม่วง ได้รับการถ่ายทอดการเล่นเพลงขอทานมาจาก ครูหลอม ช่อแก้ว โดยนายอุดม ช้องม่วง มีความคิดที่อนุรักษ์เพลงพื้นบ้านนี้ไว้ โดยเริ่มฟื้นฟูเพลงขอทานภายในชุมชนบ้านสมุนให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2547 โดยรวบรวมกลุ่มศิลปินพื้นบ้านในชุมชน

ใกล้เคียง และบุคคลที่ให้ความสนใจเข้าร่วมและก่อตั้งเป็นคณะเพลงพื้นบ้านเพลงขอทานของชุมชน บ้านสมุน ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ในสมัยนั้นจะมีการเล่นเพลงขอทานเฉพาะในวันออกพรรษาของทุกปี ต่อมา เมื่อนายสุภัทร ศรีสุนทรพินิต อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี ให้การสนับสนุนในเรื่องของศิลปะเพลงพื้นบ้านจึงได้นำเพลงขอทานของบ้านชุมชนสมุนไปร่วมแสดงในงานต่าง ๆ ของจังหวัดสุพรรณบุรี เช่น งานสงกรานต์ งานแห่เทียนเข้าพรรษา เทศกาลออกพรรษา และงานอื่น ๆ ของจังหวัดด้วย (เบญจภรณ์ ออมสินและคณะ, 2557, น. 2)

พิธีกรรมการไหว้ครู ของนายอุดม ชื่องม่วง ที่เกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

การแสดงเพลงขอทานมีองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้คือการไหว้ครู เมื่อผู้แสดงพร้อมแล้ว จะทำการเตรียมของไหว้ครูซึ่งประกอบไปด้วยพานไหว้ครูและขันนํ้ามนต์ พานไหว้ครู มีของที่ใช้สำหรับไหว้ครูซึ่งประกอบไปด้วย ธูป 5 ดอก, เทียน 1 เล่ม, ดอกไม้ 1 กำ, เงิน 12 บาท, เหล้าขาว 1 ขวด, บุหรี่ 1 ซอง จากที่กล่าวมานี้เป็นของที่ใช้ประกอบสำหรับพานไหว้ครูเพียงอย่างเดียวหากแต่พิธีกรรมการไหว้ครูยังมีการทำขันนํ้ามนต์เพื่อใช้หลังจากจบการแสดงซึ่งจะประกอบไปด้วย น้ำและใบไม้ มงคล เช่น ใบทอง ใบนาก เมื่อทำการเตรียมของที่ใช้ในพิธีกรรมการไหว้ครูเรียบร้อยแล้ว นายอุดม ชื่องม่วง จะเริ่มการบูชาครูโดยใช้คำกล่าว ดังนี้

“ครูบาอาจารย์ ครูฤๅษีนารอด ครูฤๅษีนารายณ์ ครูฤๅษีดาวัว ครูฤๅษีตาไฟ ครู 108 พระองค์ ครูเพชรฉลุภัณฑ์ ครูร้อย ครูรำ ครูนโม ก ข และ ก กา ครูตำรับ ครูตำรา ครูวาน ครูยา ให้มาสถิต ณ ที่นี้วันนีลูกจะไหว้ครู ขอให้ครูทั้งหลายช่วยบอกให้รู้ถึง 16 ชั้นฟ้า 15 ชั้นดิน และเป็นสิริมงคลในการทำเพลงขอทาน ขอให้อย่าเป็นอัปมงคล ทำเพลงขอทานแล้วขอให้ลูกมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง ครูบาอาจารย์เทวดาทั้งหลายจงมาประสิทธิ์ประสาทให้ลูก จะไปทางไหนก็ให้มีคนเมตตา จะขออะไรก็ขอให้ได้ ขอให้ครูทั้งหลายจงนำทาง จะเป็นครูเพลงขอทานก็ดี ครูอะไรก็แล้วแต่ อนุญาตเปิดทางให้ลูกร้องเพลงขอทาน แล้วให้คนฟังชอบใจ ให้เงินทำบุญ การเล่นเพลงขอทานในครั้งนี้ขอให้ทำสำเร็จ” (อุดม ชื่องม่วง. บทไหว้ครู. สัมภาษณ์. 4 พ.ค. 2563)

จากคำกล่าวคำบูชาครูของนายอุดม ชื่องม่วง ผู้เขียนสังเกตได้ว่าบทบูชาครูนี้ให้ความสำคัญกับการบูชาครูที่มีอยู่ในพิธีกรรมและความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ดังคำกล่าวในบทนี้ ครูบาอาจารย์ ครูฤๅษีนารอด ครูฤๅษีนารายณ์ ครูฤๅษีดาวัว ครูฤๅษีตาไฟ ครู 108 พระองค์ ครูเพชรฉลุภัณฑ์

ครูบาอาจารย์ ตามความหมายของราชบัณฑิตยสถาน แบ่งความหมายไว้ดังนี้

ครู มาจากคำว่า ครู เป็นภาษาบาลีว่า ครู (อ่านว่า คะ-รุ) ภาษาสันสกฤตใช้ว่า ครู แปลว่า หนัก ผู้มีความประพฤติน่าเคารพ ผู้สั่งสอนศิษย์

อาจารย์ หมายถึง 1. ตำแหน่งทางวิชาการของผู้สอนในระดับอุดมศึกษา

2. ผู้ทำหน้าที่สอนหรือฝึกอบรมทักษะทางช่างฝีมือ หรือ กีฬา

(คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน)

ผู้เขียนเห็นว่าการรวมคำระหว่างคำว่า ครู และ อาจารย์ นั้นจึงหมายถึง ผู้ที่มีความประพฤติ น่าเคารพและให้ความรู้สั่งสอนให้กับศิษย์ แต่เมื่อนำสองคำนี้มาด้วยภาษาที่ใช้พูดจึงได้มีคำว่า “บา” เข้ามาเป็นตัวผสมให้เกิดเสียงที่น่าฟังและคล้องจองมากยิ่งขึ้น

“...ครูฤษีนารอด ครูฤษีนารายณ์ ครูฤษีตาวั ครูฤษีตาไฟ ครู 108 พระองค์...” ผู้เขียน มีความเห็นว่าท่านที่กล่าวมานี้เป็นผู้ที่ได้บำเพ็ญเพียรจนเกิดความแก่กล้าในฉนวนโลกีย์จนเป็นที่เคารพ บูชา และมีความเชื่อกันอยู่ว่า ฤษีนารอด เป็น ครูของฤษีทั้งปวงหากมิได้กล่าวถึงท่านในการ ประกอบพิธี เชื่อว่าจะทำให้พิธีนั้นไม่สำเร็จลุล่วงได้ จึงถือได้ว่าครูฤษีที่กล่าวมาเป็นที่เคารพบูชาของผู้ ที่ทำพิธีต่าง ๆ เช่น ผู้ประกอบพิธีตั้งศาลพระภูมิเจ้าที่หรือทำการบวงสรวงในพิธีเทวภิเษกทั้งหลายก็ มักจะกล่าวถึงครูฤษีเหล่านี้เสมอ

“...ครูเพชรฉลุภัณฑ์...” ผู้เขียนได้รับฟังเรื่องราวเกี่ยวกับครูเพชรฉลุภัณฑ์จากครูอาวุโสหลาย ท่านซึ่งให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ท่านคือ ครูฤษีมีความเชี่ยวชาญในด้านพระเวท ด้านการ แสดงทั้งหลาย

ซึ่งในการลิเก, หนังตะลุง, ฉ่อย, อีแซวและเพลงพื้นบ้านทั้งหลายก็มักจะกล่าวถึงท่านเสมอ

“...ครูร้อง ครูรำ...” เป็นการกล่าวถึง ครูที่ทำการแสดงทั้งการร้องรำทางนาฏศิลป์ในแบบต่าง ๆ และการขับร้องลำนำในทางดนตรีด้วย

“...ครูโน้ม ก ข และ ก กา...” เป็นการกล่าวถึง ครูที่ให้ความรู้ในด้านการเขียนการพูด ซึ่งเป็น ตัวอักษรตัวแรกของภาษาไทยและได้ทำการฝึกพูดและเขียนในบทเรียนด้วย

“...ครูตำรับ ครูตำรา...” เป็นการกล่าวถึง สิ่งที่ได้บันทึกไว้ด้วยความรู้ของครูทั้งหลายเพื่อใช้ ในการท่องและจดจำ หรือนำมาเป็นอย่างสำหรับใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้ความรู้ที่นั่นยังคง อยู่

“...ครูว่าน ครูยา...” เป็นการกล่าวถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการรักษาอาการเจ็บป่วย ของโรคต่าง ๆ ซึ่งในสมัยก่อนนั้นโรงพยาบาลยังไม่มีแพร่หลายเหมือนในสมัยนี้ ชาวบ้านทั่วไปจึงให้ ความสำคัญและมีความเชื่อในการรักษาตามตำรับหมอชาวบ้าน ซึ่งคำว่า ครูว่าน ครูยา จึงเข้าใจได้ว่า อาจเป็นการกล่าวถึง หมอยาแผนโบราณนั่นเอง

“...ขอให้ครูทั้งหลายช่วยบอกให้รู้ถึง 16 ชั้นฟ้า 15 ชั้นดิน...” เป็นการกล่าวถึง เทวดา ซึ่งมีความหมายตามราชบัณฑิตยสถานได้แปลความหมายไว้ดังนี้ เทวดา (เทวะ-) น. พวกชาวสวรรค์ที่มีตา ทิพย์ หูทิพย์และกินอาหารทิพย์. (ป., ส. เทวดา). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525, น. 919) ตามความเชื่อ ของชาวไทย มีความเชื่อว่าเทวดาจะสถิตอยู่บนสวรรค์ซึ่งมีทั้งหมด 16 ชั้น ตามราชบัณฑิตยสถานได้ แปลความหมายคำว่า สวรรค์ ไว้ดังนี้ สวรรค์- สวรรค์ (สะหฺวันคะ-, สะหฺวัน) น. โลกของเทวดา, เมือง ฟ้า. (ส. สวรรค์; ป. สคฺค). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525, น. 808) คำกล่าวนี้เป็นการกล่าวถึง สวรรค์ทั้ง 16 ที่มีเทวดาสถิตประจำชั้นอยู่ โดยแต่ละชั้นนั้นจะมีผู้ปกครองที่เป็นใหญ่สูงสุดคอยดูแลอยู่ และ 15 ชั้นดินหมายถึงชั้นที่ต่ำกว่าที่เทวดาสถิตอยู่แต่ถือว่าท่านที่สถิตอยู่ใน 15 ชั้นดินนี้ก็ถือเป็นผู้มี อิทธิฤทธิ์เหนือกว่ามนุษย์ธรรมดาทั่วไป

“...และเป็นสิริมงคลในการทำเพลงขอทาน ขอให้อย่าเป็นอัมปลงคล ทำเพลงขอทานแล้วขอให้ลูกมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง...” เป็นการกล่าวถึง ผู้ที่ทำการขอทานนั้นมักจะเป็นผู้ที่ไม่มียังจะกินลำบากยากจน ระบุเร่งร้อนไปเรื่อย ๆ โดยอาศัยการขออาหารตามบ้านเรือน ฉะนั้นการกล่าวประโยคนี้อีกเป็นการอ้อนวอนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ข้างต้นที่ได้กล่าวมาเพื่อให้มาประสิทธิ์ประสาทการทำเพลงขอทานในครั้งนี่ให้เกิดแต่สิ่งดี ๆ เข้ามานั่นเอง

“...ครูบาอาจารย์ เทวดาทั้งหลาย จงมาประสิทธิ์ประสาทให้ลูก...” เป็นการกล่าวขำในบทที่กล่าวมาก่อนหน้านี้อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้คำที่ให้ความหมายโดยรวม เช่น คำว่า ครูบาอาจารย์ ผู้เขียนให้ความหมายเป็นการกล่าวโดยรวมถึง “...ครูร้อง ครูรำ ครูโนม ก ข และ ก กา ครูตำรับ ครูตำรา ครูว่าน ครูยา...” เทวดาทั้งหลาย เป็นการกล่าวโดยรวมถึง “...ครูฤๅษีนารอด ครูฤๅษีนารายณ์ ครูฤๅษีตาวิ้ว ครูฤๅษีตาไฟ ครู 108 พระองค์ครูเพชรฉลุภัณฑ์...” และประโยคที่ว่า “จงมาประสิทธิ์ประสาทให้ลูก” นั้น ก็คือการกล่าวอัญเชิญให้ท่านทั้งหลายที่กล่าวมานี้มาช่วยพรให้กับตนเองนั่นเอง

“...จะไปทางไหนก็ให้มีคนเมตตา จะขออะไรก็ขอให้ได้...” ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการบอกกล่าวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนได้กล่าวอัญเชิญเพื่อให้ท่านได้ประสิทธิ์ในสิ่งที่ตนต้องการ คือการที่ให้ผู้ชมการแสดงเพลงขอทานนั้นให้รางวัลหรือสินน้ำใจในการแสดงได้โดยง่าย

“...ขอให้ครูทั้งหลายจงนำทาง...” เป็นการขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนได้กล่าวถึงนั้นดลบันดาลให้ตนเดินทางไปแสดงในสถานที่ที่ตนจะได้รับความเมตตาต่อผู้ชมการแสดงซึ่งในส่วนนี้ผู้เขียนเข้าใจได้ว่าการที่เราจะรู้ได้นั้นว่าสถานที่ใดจะทำการแสดงแล้วจะได้รับการตอบรับที่ดีนั้นเป็นสิ่งที่ยากพอสมควร เพราะการละเล่นเพลงขอทานในสมัยก่อนนั้นเป็นการเดินร่อนเร่ไปตามบ้านตามชุมชนต่าง ๆ ที่ตนเองคาดว่าจะมีผู้คนเข้ามาชมการแสดงของตน

“...จะเป็นครูเพลงขอทานก็ดี ครูอะไรก็แล้วแต่...” ผู้เขียนให้ความเห็นว่าเป็นการกล่าวถึงครูของตนโดยเฉพาะคือครูเพลงขอทานแต่ผู้ทำพิธีก็ยังให้ความสำคัญในคำว่าครูจึงได้ทั้งทำด้วยการกล่าวถึง “ครูอะไรก็แล้วแต่” ซึ่งผู้เขียนเข้าใจว่าผู้ทำพิธีก็ยังคงย้อนกลับไปถึงครูที่ตนได้กล่าวมาข้างต้นอีกครั้งนั่นเอง

“...อนุญาตเปิดทางให้ลูกร้องเพลงขอทาน แล้วให้คนฟังชอบใจ ให้เงินทำบุญ การละเล่นเพลงขอทานในครั้งนี่ขอให้ทำสำเร็จ” ในวรรคแรกก็กล่าว “อนุญาตเปิดทางให้ลูกร้องเพลงขอทาน” ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการบอกกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบริเวณที่ตนได้ทำการแสดงโดยขอให้ครูบาอาจารย์และเทวดาทั้งหลายที่ตนเองได้กล่าวมาข้างต้นเป็นผู้ช่วยบอกกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบริเวณนั้นด้วย และในบทไหว้ครูที่เหลือ “... แล้วให้คนฟัง ...ให้ทำสำเร็จ” เป็นการขอให้ครูบาอาจารย์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายได้ช่วยพรให้การแสดงในครั้งนี้ได้รับผลเป็นที่น่าพอใจทั้งแก่ผู้ชมและตนเองก็พอใจในสิ่งของตอบแทนที่ได้รับด้วย

วัฒนธรรมของการแสดงโขนละครของไทยจะมีความผูกพันกับศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเป็นอย่างมากซึ่งในบทไหว้ครูของ นายอุดม ช้องม่วง ได้กล่าวถึงพระนารายณ์และฤๅษีปางต่าง ๆ ไว้ด้วยเช่นกัน บทไหว้ครูในส่วนนี้ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าเป็นความเชื่อที่มีมาแต่เดิมโดยได้รับอิทธิพลมาจาก

ศาสนาพราหมณ์ที่กล่าวถึงเทวดาทั้งหลายที่สถิตในสถานที่ต่าง ๆ และฤๅษีที่มีอิทธิปาฏิหาริย์ในทาง
ฌานสมาธิผสมผสานกับเรื่องเล่าพื้นบ้านของไทยที่มีฤๅษีบำเพ็ญพรตอยู่ในป่าคอยดลบันดาลให้เกิด
เหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยความสามารถเหนือธรรมชาติ ได้อีกด้วย ...เทพเจ้าอันเป็นที่นับถือในลัทธิฮิน-
ละครนี้คือพระเป็นเจ้าของศาสนาฮินดู ได้แก่ พระอิศวร พระนารายณ์ พระพรหม และพระพิฆเนศ...
(สุมิตร เทพวงษ์, 2548, น. 6) แต่เหนือสิ่งอื่นใดการไหว้ครูก็เป็นวัฒนธรรมที่ได้สืบทอดและปลูกฝังกัน
มานับเป็นความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณอีกด้วย “การไหว้ครู” คือ การแสดงออกถึงความเคารพทวดเทวที่
มีต่อบูรพาจารย์ทั้งหลายทั้งที่เป็นเทพ เป็นมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตอยู่หรือล่วงลับไปแล้ว ซึ่งประสิทธิ์วิชา
ความรู้ไว้ให้ รวมถึงครูพักลักจำและผู้เกี่ยวข้องในการเรียนการสอนต่าง ๆ (สุมิตร เทพวงษ์, 2548, น.
3) ฉะนั้นความกตัญญูทวดเทวตา ถือเป็นเครื่องชี้นำให้ความเจริญรุ่งเรืองแก่บุคคลที่ยึดถือเป็นเครื่อง
เหนี่ยวจิตใจไว้ได้เป็นอย่างดี

พิธีกรรมการไหว้ครูของนายอุดม ช้องม่วง ที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธ

เมื่อจบคำกล่าวบทไหว้ครูด้วยภาษาพูดแล้วนายอุดม ช้องม่วงจะทำการดับเทียนแล้ว
เริ่มทำน้มนต์ โดยการจุดเทียนขึ้นใหม่ แล้วนำไปวางไว้บนปากขันน้มนต์โดยให้น้ำตาเทียนนั้นหยด
ลงไปในขันน้มนต์ แล้วจึงเริ่มสวดมนต์ โดยเริ่มจากไหว้พระรัตนตรัย ค่านมัสการ ตั้งนะโม 3 จบ สวด
บทชุมนุมเทวดา บทสรรเสริญพระพุทธรูป บทธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสุดตัง(ย่อ)ใช้เฉพาะที่กล่าวถึง
สวรรค์ชั้นต่าง ๆ) บทสวดอะระยะปะริตตะคาถา (อุดม ช้องม่วง. บทไหว้ครู. สัมภาษณ์. 4 พ.ค.
2563)

สิ่งที่น่าสังเกตคือการนำเอาบทธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสุดตัง(ย่อ) และบทสวดอะระยะปะริต
ตะคาถามาใช้ในการสวดซึ่งถือเป็นการใช้บทสวดที่แตกต่างจากบทไหว้ครูที่ผู้เขียนเคยได้ยิน โดยในบท
ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสุดตังนี้จะสวดในส่วนเฉพาะของการกล่าวถึงสวรรค์แต่เพียงเท่านั้น

“...ภุมมานัง เทวานัง สัททัง สุตวา จาตุมมะหาราชิกา เทวา สัททมะนุสสาเวสูง ๆ จาตุ
มมะหาราชิกานัง เทวานัง สัททัง สุตวา...”

...สุทส์สินัง เทวานัง สัททังสุตตะวาฯ” (เอี่ยม สิริวิณโณ, มปป, น. 90-92)

ผู้เขียนมีความเห็นว่าการกล่าวถึงสวรรค์นี้ตามความเชื่อของ นายอุดม ช้องม่วง เป็นการบอก
กล่าวเพื่อให้เทวดาทั้งหลายที่อยู่ในสวรรค์ชั้นต่าง ๆ นั้นให้มาประสิทธิ์ประสาทพรให้แก่ผู้แสดงในคณะ
เพื่อให้การแสดงในครั้งนี้ได้รับความเมตตาจากผู้ชมอีกทั้งช่วยปกป้องคุ้มครองผู้แสดงอีกด้วย

นายอุดม ช้องม่วง ยังได้สวดมนต์บทสวดอะระยะปะริตตะคาถา ในช่วงสุดท้ายของการทำ
น้มนต์ ในบทสวดนี้เป็นการสวดแบบเต็มบทมิได้ตัดมาเฉพาะส่วนแต่อย่างใด

“ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โยจามะนาโป สะกุนัสสะ สัทโธ ปาปัคคะโห ทุสสุปิณัง อะ
กันตัง พุทธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุฯ...สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุฯ” (เอี่ยม สิริวิณโณ, มปป, น.
78)

ในบทสวดนี้นายอุดม ชื่องมวง มีความเชื่อว่าการสวดมนต์แบบนี้จะทำให้เป็นการปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายหรือสิ่งไม่ดีต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างทำการแสดง หลังจากที่สวดมนต์ตามที่ได้บอกไว้แล้วข้างต้นจนครบนายอุดม จะทำการประพรมน้ำมนต์นี้ให้กับผู้แสดงทุกคนจึงถือว่าเสร็จสิ้นพิธีกรรมการไหว้ครู

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทย ซึ่งผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันถือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและผูกใจคนไทยโดยเฉพาะหลักธรรมคำสอนที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของชาวไทย จึงถือได้ว่าการสวดมนต์เพื่อสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ของนายอุดม ชื่องมวงนี้ เป็นการบูชาสิ่งที่มีความประเสริฐอันสูงสุดแล้วผนวกกับความเชื่อทางของฮินดูที่มีการทำน้ำมนต์เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้แสดงทุกคน

พิธีกรรมการไหว้ครูการเล่นเพลงขอทานของบ้านสมุน ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นคณะเพลงพื้นบ้านที่มีความสัมพันธ์ต่อชุมชนซึ่งเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านโดยการใช้มีการผสมผสานกันระหว่างความเชื่อระหว่างศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธ สังเกตได้จากการกล่าวถึงเทวดาในภพภูมิต่าง ๆ และอัญเชิญมาประสิทธิ์ประสาทพรให้กับผู้แสดง และใช้วิธีการทำน้ำมนต์โดยใช้การสวดสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ แล้วต่อยบพทมัมมะจักกัปปะวัตตะนะสุดตั้ง(ย่อใช้เฉพาะที่กล่าวถึงสวรรค์ชั้นต่าง ๆ) บทสวดอะระยะปะริตตะคาถา เพื่อใช้ในการขับไล่ปิดเป่าสิ่งไม่ดีต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับผู้แสดงและเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้แสดงนั่นเอง

รายการอ้างอิง

- ณรงค์ชัย ปิฎกัรัชต์. (2550). เพลงพื้นบ้าน. (ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี ในนามบริษัท วิริยะธุรกิจ จำกัด
- เบญจภรณ์ ออมสินและคณะ. (2557). เพลงขอทานชุมชนบ้านสมุน ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี (ปีการศึกษา 2554-2558). วิจัยปริญญาบัณฑิต ภาควิชาดุริยางคศิลป์ ไทยศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- สุมิตร เทพวงษ์. (2548). การไหว้ครูในพิธีไหว้ครูสำหรับการแสดงของไทย. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์
- อุดม ชื่องมวง, สารวัตรกำนันตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. สัมภาษณ์, 4 พ.ค. 2563
- เอนก นาวิกมูล. (2550). เพลงนอกศตวรรษ. พิมพ์ครั้งที่ 4 .กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน,
- เอี่ยม สิริวณโณ. (ม.ป.ป.). มนต์พิธี สำหรับ พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสมัย

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์
เรื่องเครื่องแต่งกายโขนในรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สาขานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี (ละคร)

THE DEVELOPMENT WITH WEBSITE-BASED AS THE ONLINE
INSTRUCTIONAL MEDIA IN THE SUBJECT OF KHON RAMAYANA,
PROTAGONIST (ACTOR) AND
HEROINE (ACTRESS) FOR SECONDARY STUDENT OF
CHANTHABURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS

อริชญา โพธิมณี*, รุ่งโรจน์ ก้าววัฒนาพันธ์**

Arinchaya Phothimani*, Rungrote Kuawattanaphan**

บทคัดย่อ

เนื่องด้วยหลักสูตรพื้นฐานวิชาซึ่งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ เครื่องแต่งกายโขน นักเรียนที่เรียนด้านนาฏศิลป์ไทยจึงจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องเครื่องแต่งกายโขน งานวิจัยฉบับนี้จึงนำเสนอการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์เรื่องเครื่องแต่งกายโขนรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน 2) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการใช้สื่อการเรียนการสอน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ค่าประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนออนไลน์นี้มีค่า (E1/E2) เท่ากับ 84.13 / 85 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ตามมาตรฐานการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เมื่อเปรียบเทียบค่าดัชนีระหว่างกลุ่มตัวอย่างพบว่าค่าอัตราการเรียนรู้ทั้ง 5 กลุ่มใกล้เคียงกัน และความพึงพอใจต่อการใช้อสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่งกายโขน ในรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง ของนักเรียนที่ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.36) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57) แสดงว่านักเรียนที่ใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์นี้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก”

คำสำคัญ: เครื่องแต่งกายโขนในรามเกียรติ์ดัชนีประสิทธิผล , การหาประสิทธิภาพ , สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ ,

* , ** วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstracts

The foundation curriculum of the College of Dramatic Arts contains the Thai Arts Theory course that requires teaching about the costumes of the Khon. The student who is learning in the Thai Arts Theory course of the College of Dramatic Arts must be known the basis of the Khon Ramayana costumes that contain in the basic education core curriculum of Thailand. This paper presents the development with website-based as the online instructional media in the subject of Khon Ramayana, protagonist (actor) and heroine (actress) for the secondary student of Chanthaburi College of Dramatic Arts. The proposed online instructional media will help students and teaching management in the Thai Arts Theory course. Three objectives of this research include 1) to implement and find the efficiency of the proposed website, 2) to compare the effectiveness index (E.I.) of the students who use the proposed website as part of learning and 3) a survey of the students' satisfaction who uses the proposed website as part of learning. The experimental results show that the proposed website is effective by calculating $(E_1/E_2) = 84.13/85$ and passes over the criteria. The samples of this research separate into five groups. The result of the effectiveness index shows that each group has the value nearly the same. The study of the students' satisfaction who uses the proposed website as part of learning is good that has $\bar{X} = 4.36$ and $S.D. = 0.57$.

Key word: Khon Ramayana, The Online Instructional Media, Instructional Effective, Effectiveness index (E.I.)

บทนำ

เครื่องแต่งกายสำหรับใช้ในการแสดงโขน เป็นการแต่งกายแบบยืนเครื่อง ที่เป็นการแต่งกายเลียนแบบจากเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์แบบโบราณที่ แบ่งเป็น 3 ฝ่ายคือ 1) ฝ่ายมนุษย์ ซึ่งประกอบไปด้วย เทวดา พระ นาง 2) ฝ่ายยักษ์ 3) ฝ่ายลิง (ฐิติรัตน์ เกิดหาญ, 2555, น. 104) สำหรับบ่งบอกถึงสถาบรรดาศักดิ์และตำแหน่ง นอกจากนี้ยังมี ตัวละครอื่น ที่แต่งกายตามลักษณะพิเศษของตัวละครนั้น เช่น ฤๅษี กา ข้าง ม้า วัว ควาย เป็นต้น (ประเมษฐ์ บุญยะชัย, 2552, น. 375-376) มีการสวมหัวโขนที่มีลักษณะและสีอย่างเป็นระเบียบและแบบแผน ใช้สำหรับกำหนดให้ใช้เฉพาะกับตัวละคร สีของเสื้อเป็นการบ่งบอกถึงสีผิวกายของตัวละครนั้น (สุพรทิพย์ ศุภกรกุล, สัมภาษณ์, 2562) เครื่องแต่งกายโขนมีจำนวนผู้แสดงและหมวดหมู่ตัวละครมาก แตกต่างจากตัวละครของละครมีรายละเอียดของการแต่งกายที่มากกว่า เพราะเครื่องแต่งกายโขนคือเครื่องราชูปโภคของพระมหากษัตริย์ (กรมศิลปากร, 2556, น. 109) และสามารถแบ่งยศสถาบรรดาศักดิ์ของตัวละครได้ เช่น ตัวเทพ ตัวที่เป็นมนุษย์ ตัวอสูร และตัวเบ็ดเตล็ด ที่มีรายละเอียดของเครื่องแต่งกายที่มากกว่ารูปแบบของการแสดงละคร ที่เลียนแบบเครื่องทรงของกษัตริย์เพียงอย่างเดียว ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมของประเทศ (กรมศิลปากร, 2558, น. 9)

ในศตวรรษที่ 21 นี้ เป็นยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทำให้วงการศึกษามีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ โดยการสอนผ่านเว็บไซต์ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผู้สอนกับผู้เรียนอยู่กันคนละที่ ผู้เรียนแต่ละคนสามารถศึกษาบทเรียนที่ผู้สอนพัฒนาขึ้นมาไว้ในเครือข่ายแล้วใช้วิธีการสื่อสารในเว็บไซต์มาสนับสนุนการเรียนการสอน (สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์ และคณะ, 2546 : 2) และเนื่องด้วยหลักสูตรพื้นฐานวิชาชีพสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ เครื่องแต่งกายโขน นักเรียนที่เรียนด้านนาฏศิลป์ไทยจึงจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องเครื่องแต่งกายโขน ปัจจุบันหนังสือหรือตำราที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในเรื่องของเครื่องแต่งกายโขน มีการจัดพิมพ์ต่อครั้งในจำนวนเล่มที่น้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ศึกษา ทั้งยังมีราคาที่สูงทำให้ยากต่อการเข้าถึงของนักเรียนนักศึกษา และรายละเอียดภายในเล่มจะปรากฏเพียงศิราภรณ์และสีกายสำหรับตัวละครเพียงบางตัวที่มีใช้เฉพาะหรือมีลักษณะพิเศษเท่านั้น ไม่มีการลงรายละเอียดถึงว่าตัวละครใดแต่งกายแบบใด (สำนักพิมพ์พิมพ์ทอง, ม.ป.ป.)

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงบันดาลใจให้คณะผู้วิจัยในการศึกษาเครื่องแต่งกายโขน เนื่องจากนักเรียนนักศึกษาที่เรียนเอกนาฏศิลป์ไทยละครชาตความรู้ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในหมวดของโขน โดยการจัดทำสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบเว็บไซต์ไปสอนให้กับนักเรียนที่ขาดความรู้เรื่ององค์ประกอบของเครื่องแต่งกายโขนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เป็นการเผยแพร่สื่อแบบออนไลน์ได้ ส่งผลให้ได้รับความนิยมอย่างสูงสามารถเผยแพร่ได้รวดเร็ว และกว้างไกลกว่าสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน รวมถึงเป็นแหล่งอ้างอิงที่

สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง และเพื่อสะดวกต่อการค้นหาข้อมูล ผู้วิจัยจึงจัดทำสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบเว็บไซต์ออนไลน์

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่งกายโบราณเกียรติ ตัวพระ และ ตัวนาง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบดัชนีประสิทธิผลทางการเรียน (Effectiveness Index : E.I.) ด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนก่อน - หลังเรียน โดยใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์เรื่องเครื่องแต่งกายโบราณเกียรติ ตัวพระ และ ตัวนาง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่งกายโบราณเกียรติ ตัวพระ และ ตัวนาง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาได้เริ่มดำเนินการในการวิจัยในครั้งนี้ โดยการศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลหลายแห่ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามารวบรวมให้มีความสมบูรณ์ที่สุด และบรรจุไว้ในสื่อเว็บไซต์ออนไลน์ โดยใช้รูปแบบการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เรียกว่า Generic ID Model (Moradmand, Datta, & Oakley, 2014) โดยมีขั้นตอนดังภาพที่ 1

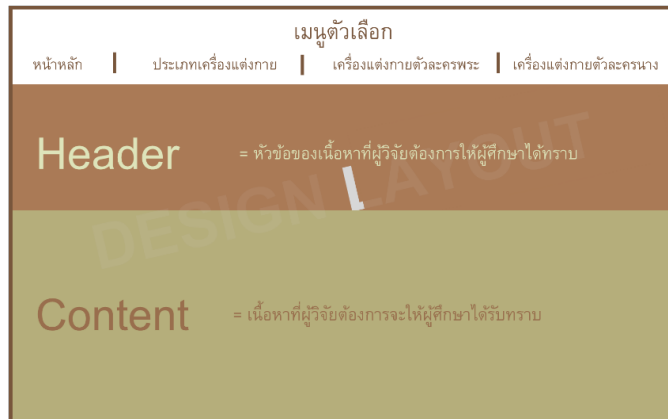

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการสร้างสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์

ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 1 เป็นภาพที่แสดงถึงขั้นตอนการวางแผนในการสร้างสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ ตั้งแต่ขั้นตอนในการวางแผนจนถึงขั้นประเมินผล เพื่อให้ทราบถึงภาพรวม

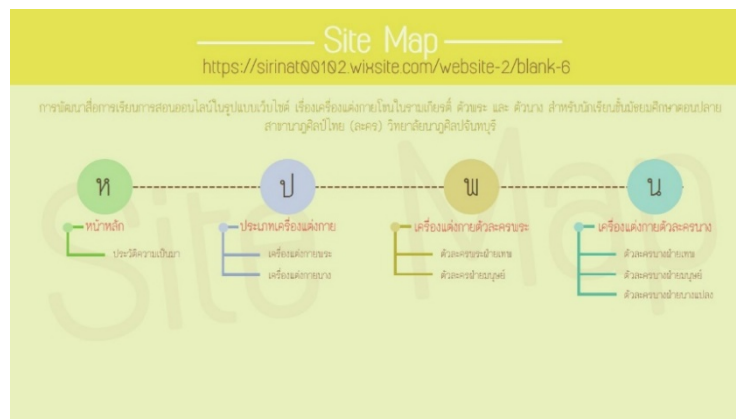
ในการสร้างสื่อการเรียนการสอนออนไลน์อย่างชัดเจน ก่อนนำไปดำเนินการสร้างจริง รายละเอียดของการออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์ โดยสามารถดูได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 Design Layout

ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 2 จะเป็นการแสดงออกถึงการออกแบบรวมถึงการแสดงให้เห็นถึงวิธีการดำเนินงานและการจัดงานข้อมูลของรายงานฉบับนี้โดยใช้วิธีการนำเสนอผ่านทาง เว็บไซต์ โดยให้เกิดความเข้าใจและความเหมาะสมของประสิทธิภาพในการแสดงข้อมูลของเครื่องแต่งกายโขนให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการออกแบบเว็บไซต์ตามลำดับขั้นตอน โดยมีแผนผังเว็บไซต์ดังภาพที่ 3

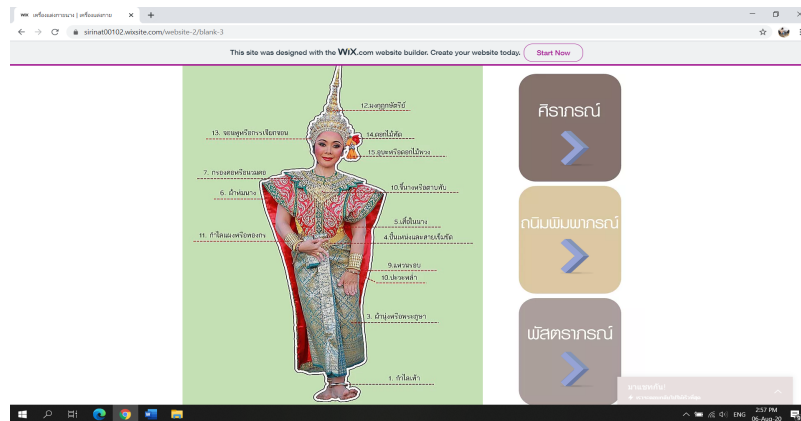

ภาพที่ 3 Site map

ที่มา: ผู้วิจัย

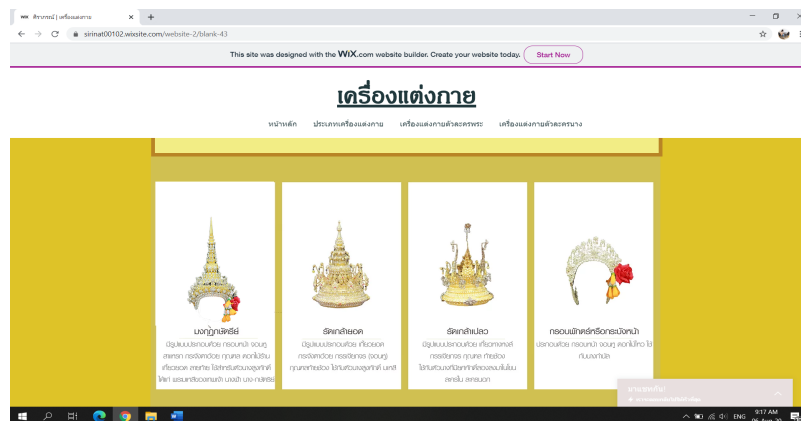
ภาพที่ 3 เป็นภาพแผนผัง (Site map) หรือหน้าตัวเลือกทั้งหมดของเว็บไซต์ที่เป็นแผนที่นำทางของเว็บไซต์ ให้ผู้ใช้งานได้ทราบว่าเว็บไซต์นี้มีอะไรบ้าง และเพื่อสะดวกต่อการค้นหา ซึ่งสามารถแบ่งได้ 4 หน้า

คือ 1. หน้าหลัก (ประวัติความเป็นมา) 2. ประเภทของเครื่องแต่งกาย 3. เครื่องแต่งกายตัวพระ 4. เครื่องแต่งกายตัวนาง โดยแต่ละหน้าสามารถแบ่งย่อยได้อีก ดังนี้ ประเภทของเครื่องแต่งกายสามารถแบ่งย่อยได้ 2 หน้า คือ เครื่องแต่งกายตัวพระ และเครื่องแต่งกายตัวนาง เครื่องแต่งกายตัวละครพระ สามารถแบ่งได้อีก 2 หน้า คือ ตัวละครฝ่ายพระเทพ และตัวละครฝ่ายพระมนุษย์ ซึ่งทั้งสองหน้านี้ จะแบ่งย่อยเป็นตัวละครแต่ละตัว เครื่องแต่งกายตัวละครนาง สามารถแบ่งได้อีก 3 หน้า คือ ตัวละครฝ่ายนางเทพ ตัวละครฝ่ายนางมนุษย์ และตัวละครฝ่ายนางแปลง ซึ่งทั้งสามหน้านี้ จะแบ่งย่อยเป็นตัวละครแต่ละตัว ดังภาพ

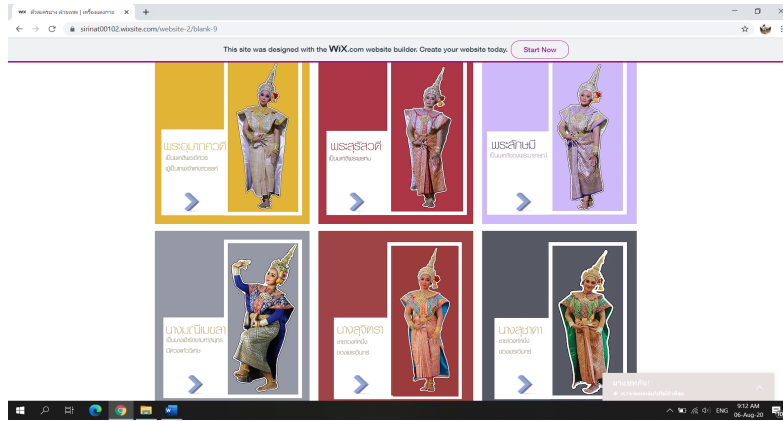
ภาพที่ 4 ตัวอย่างเว็บไซต์

ที่มา: ผู้วิจัย

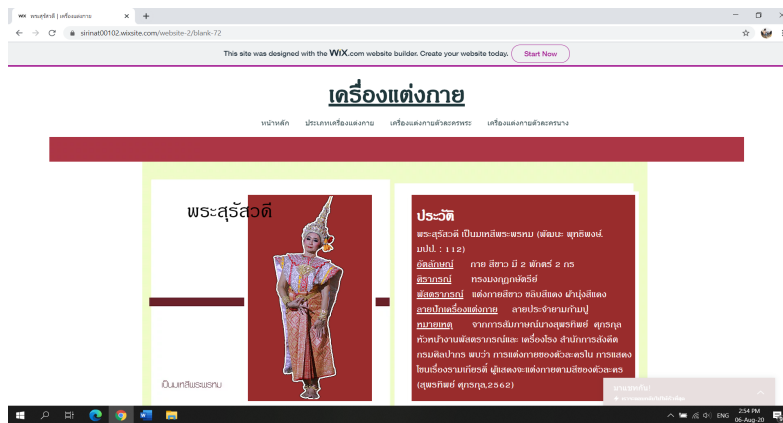

ภาพที่ 5 ตัวอย่างเว็บไซต์

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 6 ตัวอย่างเว็บไซต์
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 7 ตัวอย่างเว็บไซต์
ที่มา: ผู้วิจัย

เมื่อได้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบเว็บไซต์ที่สมบูรณ์แล้ว จึงนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาประสิทธิภาพ และตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อ ซึ่งแบบประเมินที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพและตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อ นั้น เป็นแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว และเมื่อตรวจสอบคุณภาพเรียบร้อยแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามกระบวนการ

นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและหาค่าความเที่ยงตรงรายข้อของแบบทดสอบ (Index of Item Objective Congruence – IOC) กับผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยจำนวน 3 ท่าน เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการหาค่า IOC ของแบบทดสอบแล้ว นำปรับปรุง และแก้ไข เพื่อให้มีเนื้อหา ที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำข้อคำถามที่คำนวณค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ แล้วมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป นำไปจัดทำเป็นแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน และนำไปใช้ทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 (Try out) ในการหาประสิทธิภาพของ สื่อการเรียนการสอนเบื้องต้น เป็นการ

ทดลองรายบุคคลหรือครั้งละ 1 คน เพื่อคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1 / E_2 แล้วนำมาปรับปรุง โดยผู้เรียนอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน ลักษณะบริบทเช่นเดียวกัน และยังไม่เคยเรียนหรือเคยใช้สื่อการเรียนการสอนนี้ โดยผู้ศึกษาทำการทดลองด้วยตนเอง สังเกตและซักถามอย่างใกล้ชิด แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556.) ปรับปรุงและแก้ไขสื่อตามความเหมาะสม และนำไปใช้ทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 (Try out) แล้วคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1 / E_2 โดยผู้ศึกษาทำการทดลองด้วยตนเองพร้อมสังเกตและซักถามอย่างใกล้ชิด แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) จำนวน 20 คน โดยผู้ศึกษาทำการทดลองด้วยตนเอง และทำการทดสอบหาค่าประสิทธิภาพ ด้วยการหาค่าร้อยละ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ ที่กำหนดไว้คือ E_1 และ E_2 มีค่าเท่ากับ 85/85 และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม จำนวน 4 กลุ่ม คือนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 4 สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) จำนวน 20 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) จำนวน 20 คน นักศึกษาชั้นปริญญาตรีปีที่ 1 สาขานาฏศิลป์ศึกษา จำนวน 20 คน และบุคคลภายนอกที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับวงการนาฏศิลป์ จำนวน 20 คน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนช่วงต้นและช่วงท้าย โดยการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของผลต่าง (Effectiveness Index : E.I)

ผู้ศึกษาได้สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบเว็บไซต์โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สาขานาฏศิลป์ไทย (ละคร) โดยแบ่งเป็น 3 ด้านได้แก่

ด้านที่ 1 ด้านเนื้อหา

ด้านที่ 2 ด้านตัวงานเว็บไซต์

ด้านที่ 3 ด้านประโยชน์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ประเมิน และนำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ ไปตรวจสอบคุณภาพและหาค่าความเที่ยงตรงรายข้อของแบบประเมินความพึงพอใจ (Index of Item Objective Congruence – IOC) กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำข้อคำถามที่คำนวณค่า IOC - ของผู้เชี่ยวชาญ แล้วมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป นำไปจัดทำเป็นแบบประเมินความพึงพอใจได้แบบสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนช่วงต้นและช่วงท้ายด้วยสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์

ในขั้นตอนที่ 1 สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการทดลองในการใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่งกายในรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง ของกลุ่มตัวอย่างจริง

ผู้เรียน	แบบทดสอบ ช่วงต้น (20)	คะแนน			รวมผล ระหว่างเรียน (40)	แบบทดสอบ ช่วงท้าย (20)
		แบบฝึกหัด ชุดที่ 1 (10)	แบบฝึกหัด ชุดที่ 2 (10)	แบบฝึกหัด ชุดที่ 3 (20)		
1	8	7	20	35	20	8
2	7	7	19	33	16	7
3	9	7	19	35	18	9
4	7	7	19	33	17	7
5	8	6	20	34	17	8
6	7	7	19	33	20	7
7	9	8	19	36	20	9
8	7	7	18	32	17	7
9	8	7	18	33	18	8
10	7	9	18	34	18	7
11	7	8	19	34	17	7
12	9	7	17	33	14	9
13	9	8	18	35	18	9
14	8	6	18	32	18	8
15	8	6	18	32	14	8
16	8	7	18	33	15	8
17	9	9	17	35	17	9
18	7	8	17	32	17	7
19	10	9	17	36	13	10
20	4	9	7	17	33	16
\bar{x}	5.7	8.05	7.35	18.25	33.65	17
<i>S. D.</i>	1.72	0.94	0.93	0.97	1.31	1.95
รวม	114	$\Sigma x = 673$		$\Sigma f = 340$		

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) มีค่าเท่ากับ 84.13 และผลลัพธ์สุดท้าย (E_2) มีค่าเท่ากับ 85 ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 85/85 ตามมาตรฐานการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจริง มีอัตราการเรียนรู้ที่สูงขึ้น และได้คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 33.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.31

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าดัชนีประสิทธิผลของคะแนนสอบช่วงต้นและช่วงท้ายของกลุ่มตัวอย่างจริง (Effectiveness Index : E.I)

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนนสอบ		ค่าดัชนีประสิทธิผล
		ช่วงต้น	ช่วงท้าย	
20	20	114	340	0.79

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนที่ใช้มีคุณภาพ และคะแนนช่วงท้ายสูงขึ้นจากคะแนนช่วงต้น ซึ่งวัดได้จากค่าดัชนีประสิทธิผล ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.79 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจริงมีอัตราการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าดัชนีประสิทธิผลของคะแนนสอบช่วงต้นและช่วงท้ายของกลุ่มตัวอย่าง ปวช.1 (Effectiveness Index : E.I)

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนนสอบ		ค่าดัชนีประสิทธิผล
		ช่วงต้น	ช่วงท้าย	
20	20	133	317	0.68

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนที่ใช้มีคุณภาพ และคะแนนช่วงท้ายสูงขึ้นจากคะแนนช่วงต้น ซึ่งวัดได้จากค่าดัชนีประสิทธิผล ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.68 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นปวช.1 มีอัตราการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

ตารางที่ 4 ตารางแสดงค่าดัชนีประสิทธิผลของคะแนนสอบช่วงต้นและช่วงท้ายของกลุ่มตัวอย่าง ม.6 (Effectiveness Index : E.I)

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนนสอบ		ค่าดัชนีประสิทธิผล
		ช่วงต้น	ช่วงท้าย	
20	20	158	331	0.71

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่าสื่อการเรียนการสอนที่ใช้มีคุณภาพ และคะแนนช่วงท้ายสูงขึ้นจากคะแนนช่วงต้น ซึ่งวัดได้จากค่าดัชนีประสิทธิผล ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.71 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นม.6 มีอัตราการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

ตารางที่ 5 ตารางแสดงค่าดัชนีประสิทธิผลของคะแนนสอบช่วงต้นและช่วงท้ายของกลุ่มตัวอย่าง ระดับปริญญาตรีปีที่ 1 (Effectiveness Index : E.I)

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนนสอบ		ค่าดัชนีประสิทธิผล
		ช่วงต้น	ช่วงท้าย	
20	20	209	351	0.74

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนที่ใช้มีคุณภาพ และคะแนนช่วงท้ายสูงขึ้นจากคะแนนช่วงต้น ซึ่งวัดได้จากค่าดัชนีประสิทธิผล ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.74 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 มีอัตราการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

ตารางที่ 6 ตารางแสดงค่าดัชนีประสิทธิผลของคะแนนสอบช่วงต้นและช่วงท้ายของกลุ่มตัวอย่าง บุคคลภายนอก (Effectiveness Index : E.I)

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนนสอบ		ค่าดัชนีประสิทธิผล
		ช่วงต้น	ช่วงท้าย	
20	20	93	326	0.74

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 6 สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนที่ใช้มีคุณภาพ และคะแนนช่วงท้ายสูงขึ้นจากคะแนนช่วงต้น ซึ่งวัดได้จากค่าดัชนีประสิทธิผลที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.74 แสดงว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่าง บุคคลภายนอก มีอัตราการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

ตารางที่ 7 ตารางแสดงค่าความพึงพอใจต่อการใช้อีการเรียนการสอนในรูปแบบเว็บไซต์

ข้อ	ประเด็นข้อคำถาม	\bar{x}	$S.D.$	แปล ความหมาย
ด้านเนื้อหา				
1.	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ครบถ้วน	4.48	0.63	มาก
2.	เนื้อหา มีความถูกต้อง	4.48	0.55	มาก
3.	เนื้อหาสามารถนำไปใช้กับการเรียนการสอนได้	4.33	0.60	มาก
รวมด้านเนื้อหา		4.43	0.59	มาก
ด้านตัวงานเว็บไซต์				
4.	ง่ายต่อการใช้งาน	4.30	0.56	มาก
5.	มีความปลอดภัยต่อการใช้งาน	4.50	0.64	มาก
6.	ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.29	0.57	มาก
7.	สีสันทองภาพมีความสวยงามและชัดเจน	4.20	0.58	มาก
8.	มีการจัดตำแหน่งออกแบบไม่ซับซ้อนและมีความสวยงาม	4.32	0.52	มาก
รวมด้านตัวงานเว็บไซต์		4.32	0.57	มาก
ด้านประโยชน์				
9.	มีความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายโขน เรื่องรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง เพิ่มมากขึ้น	4.61	0.52	มากที่สุด
10.	เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา	4.28	0.52	มาก
11.	สามารถเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ได้เป็นอย่างดี	4.17	0.57	มาก
รวมด้านประโยชน์		4.35	0.54	มาก
รวม		4.36	0.57	มาก

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 7 สรุปได้ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.36$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 0.57$) แสดงว่านักเรียนที่ใช้อีการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่งกายโขนในรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง ในระดับ “มาก” โดยแบ่งเป็น ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 0.59$) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก” ด้านตัวงานเว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.32$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 0.57$) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก” และด้านประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.35$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 0.54$) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก”

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่งกายโขน ในรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง มีค่าเท่ากับ 84.13 / 85 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 85 / 85 ตามมาตรฐานการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ
2. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนช่วงท้ายสูงกว่าช่วงต้น ซึ่งวัดได้จากค่าดัชนีประสิทธิผล ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.79 เมื่อเปรียบเทียบค่าดัชนีแล้วพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม ใกล้เคียงกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลที่มีพื้นฐานความรู้ , ไม่มีพื้นฐานความรู้ ทางด้านนาฏศิลป์ไทย หรือผู้ที่ไม่มี ความเกี่ยวข้องกับวงการนาฏศิลป์ไทย สามารถใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่งกายโขนในรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง แล้วมี อัตราการเรียนรู้อื่นเพิ่มขึ้น
3. ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่งกายโขน ในรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง ของนักเรียนที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.36$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 0.57$) แสดงว่านักเรียนที่ใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่งกายโขนในรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง ในระดับ “มาก”

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ที่มีรูปแบบการศึกษาโดยใช้แบบทดสอบช่วงต้น – ช่วงท้ายเพื่อเป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการ ใช้สื่อ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่ง - กายโขน ในรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนาง มีค่าเท่ากับ 84.13 / 85 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 85 / 85 ทั้งนี้เพราะนำสื่อการเรียนการสอนชุดนี้มาใช้ประกอบการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนได้มีความหลากหลายในการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ และภายในเว็บไซต์ออกแบบให้มีความทันสมัย ทำให้ เป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบเว็บไซต์ เรื่องเครื่องแต่ง กายโขน ในรามเกียรติ์ ตัวพระ และ ตัวนางสื่อการเรียนการสอนชุดนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปัฐวี สนิธิจันทร์ และ อลิสา ทรงศรีวิทยา (ปัฐวี สนิธิจันทร์ และ อลิสา ทรงศรีวิทยา, 2562, น. 713) ได้ทำ การวิจัยพัฒนาบทเรียน CAI วิชาภาษาไทยและหาประสิทธิภาพของบทเรียน ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.38 ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนเท่ากับ 82.20/82.50 และความพึงพอใจของ ผู้เรียนอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.47 และ บุรีรัตน์ สุขวโรทัย (บุรีรัตน์ สุขวโรทัย, 2548, น. 62) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการสอนโดยใช้ เว็บไซต์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าการสอนโดยใช้เว็บไซต์ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้มีโอกาสศึกษาและปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เว็บที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวกระบวนการ การเรียนการสอนโดยใช้เว็บ และมีกิจกรรมที่หลากหลายตามลักษณะระบบเครือข่าย ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน และเหมาะสมกับยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อผู้เรียนเรียนจบบทเรียนแล้ว สามารถศึกษาบทสรุปประเมินผลตนเองได้ทันที ทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจที่จะศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจึงเข้าใจในบทเรียนได้มากขึ้นทำให้นักเรียนที่เรียนโดยการใช้เว็บ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 นี้ เป็นยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีได้รับความนิยมเป็นอย่างมากอย่างกว้างขวาง ทำให้วงการศึกษามีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการเรียนผ่านเว็บไซต์กับการเรียนด้านอื่นว่ามีข้อแตกต่างกันอย่างไร
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลของการสอนโดยใช้เว็บไซต์ที่มีต่อตัวแปรด้านอื่นเพิ่มเติม เช่น เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจในการเรียน ความคงทนของความรู้ ความอดทนของผู้เรียนพฤติกรรมการเข้าสังคม ความซื่อสัตย์ในการเรียน เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2556). **องค์ประกอบของการแสดงโขน**. ม.ป.ท.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). **เทคโนโลยีและการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโพรดักชั่น
- ฐิติรัตน์ เกิดหาญ. (2555). **นาฏศิลป์ไทย**. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.
- บุรีรัตน์ สุขวโรทัย. (2548). **การศึกษาผลการสอนโดยใช้เว็บที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปัฐวี สนธิจันทร์. (2562). “ผลการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง เกมปริศนาหลักภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”. *Humanities, Social Sciences And arts* 12,2: 707-722.
- ประเมษฐ์ บุญยะชัย. (2552). **การศึกษา และการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน – ละครร่า**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

- เผชญิ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2560). “การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยี
เพื่อการศึกษา (E_1/E_2)”. การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 8,7: 30-36.
- พัฒนา พุทธิพงษ์. พระ - นาง ไนรามเกียรติ์ ชุด มหะลักเทวราชและพงศนารายณ์แห่งกรุงอยุธยา.
พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: ธรรมสารการพิมพ์ จำกัด , ม.ป.ป.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2544). การหาประสิทธิภาพ. ม.ป.ท.
- สุพรทิพย์ ศุภกรกุล. พัสดรามรณและเครื่องโรง. สัมภาษณ์, 10 ตุลาคม 2562.
- สุระเชษฐ เวชชพิทักษ์ และคณะ. (2546). การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและเว็บไซต์เพื่อการ
เรียนรู้ที่มีคุณภาพ. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- Moradmand, N., Datta, A., & Oakley, G. (2014). The design and implementation of an
educational multimedia mathematics software: Using ADDIE to guide
Instructional System Design. *The Journal of Applied Instructional Design*, 4,
37-49

แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ

LEARNING MANAGEMENT TO PROFESSIONAL TEACHER

อัญชัน เพ็งสุข*

Anchan Pengsook*

บทคัดย่อ

อาชีพ “ครู” เป็นอาชีพที่ได้รับการคาดหวังจากสังคมว่า ผู้ที่เป็นครูต้องมีความรู้ความสามารถ เป็นคนดี และเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ ครูจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นในการที่จะนำบุตรหลานมาเข้าเรียนในสถานศึกษา ครูมีหน้าที่จัดการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับพัฒนาการ และศักยภาพของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิธีการศึกษา 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และเว็บไซต์เกี่ยวกับครูมืออาชีพและการจัดการเรียนรู้ 2) สังเกต การเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยนาฏศิลปชลบุรี สัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการ เรียนรู้ของครูในรายวิชาพื้นฐาน และวิชาปฏิบัติเอกนาฏศิลป์ ดนตรี 3) รวบรวมข้อมูลที่ได้จาก การศึกษา สังเกต นำมาวิเคราะห์ และจัดทำเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ 4) นำแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพมาทดลองใช้กับครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาและ ระดับอุดมศึกษา ผลการศึกษา ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพโดยครูผู้สอนต้อง ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ การดำเนินการก่อนการจัดการเรียนรู้ ขณะจัดการเรียนรู้ และหลังการ จัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมี ทักษะเป็นไปตามการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งหากครูผู้สอนสามารถดำเนินการตามแนว ทางการจัดการเรียนรู้ ดังกล่าวข้างต้น ก็จะสามารถเป็น “ครูมืออาชีพ” ได้

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, ครูมืออาชีพ

Abstract

Teacher is an expected social work that can be high ability, good person and example for others. So the teacher is a main important ey for parent’s decision, community and local to take children to school. Teachers manages learning activity suited student’s development and efficiency according to 21th century learning management. How to study, 1) studied documents, textbooks and websites about

* วิทยาลัยนาฏศิลปชลบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Lopburi College of Dramatic Arts , Bunditpattanasilpa Institute

professional teacher and learning management. 2) Observed teacher's instructions at Lopburi College of Dramatic Arts, interviewed and collected instructional data of general, dramatic and musical teachers. 3) Collected documents through learning, observation and analyzation to guide professional teachers. 4) took it experimented to high school and under graduate teachers. The results found that teachers must divided learning process into 3 steps. There were pre-teaching. teaching and post-teaching through Active Learning process to aspire students' knowledge and skill according to 21th century learning management. If teachers takes its guide through learning activity, he can be professional teacher.

Key words: learning management, professional teacher

บทนำ

อาชีพ “ครู” เป็นอาชีพที่ได้รับการคาดหวังจากสังคมว่า ผู้ที่เป็นครูต้องมีความรู้ความสามารถเป็นคนดี และเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ ครูจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นในการที่จะนำบุตรหลานมาเข้าเรียนในสถานศึกษา ครูมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการ และศักยภาพของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากกรณีศึกษาที่ศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของวิทยาลัยนาฏศิลปชลบุรี พบว่ายังขาดความรู้ ความสามารถ และแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ จากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ได้แนวทางจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะของครูมืออาชีพและวิธีการจัดการเรียนรู้
2. เพื่อให้ได้แนวทางจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และเว็บไซต์เกี่ยวกับครูมืออาชีพและการจัดการเรียนรู้
2. สังเกตการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยนาฏศิลปชลบุรี สัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการเรียนรู้ของครูในรายวิชาพื้นฐาน และวิชาปฏิบัติเอกนาฏศิลป์ ดนตรี
3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สังเกต นำมาวิเคราะห์ และจัดทำเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ
4. นำแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพมาทดลองใช้กับครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาละระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเกี่ยวกับครูมืออาชีพ มีนักการศึกษากล่าวถึงครูไว่น่าสนใจหลายท่าน ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง พอสังเขปดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 225) อธิบายว่า คำว่า “ครู” นั้นมาจากรากศัพท์ในภาษาบาลีว่า “คุรุ-คุรุ” หรือจากภาษาสันสกฤตว่า คุรุ ในความหมายที่เป็นนามแปลว่า “ผู้สั่งสอนศิษย์หรือถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์” ส่วนในความหมายที่เป็นคำวิเศษณ์ในภาษาบาลี แปลว่า หนัก สูง ส่วนในภาษาสันสกฤตแปลว่า ใหญ่ หรือหนัก

นรรักษ์ ฝันเชียร (2561: ออนไลน์) กล่าวว่า ครูมืออาชีพ ตามความหมายของกรมวิชาการ ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือครูที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านที่จะเป็นครู คือ มีความรู้ความสามารถ มี

ทักษะในการให้การศึกษาอบรมศิษย์ในทุก ๆ ด้าน มีความประพฤติดี วางตัวดี เอาใจใส่ดูแลศิษย์ดี มี
วิถึญญาณของความเป็นครู และปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญาณ ซึ่งจากคามหมายนี้ เราจะเห็นได้ว่า
ระดับของครูมืออาชีพนั้น แตกต่างจากระดับคนที่ประกอบอาชีพครูอยู่

ครูมืออาชีพส่วนใหญ่จะมีลักษณะของการเป็นครูที่ดี ซึ่งการเป็นครูที่ดีนั้น ถ้ามองตามเกณฑ์
มาตรฐานวิชาชีพแล้วจะสามารถสรุปได้คร่าว ๆ ดังนี้ คือ

1. ต้องเป็นผู้รอบรู้ในเรื่องของนโยบายการศึกษา เข้าใจในหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอน
มีทักษะในการสอน วัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง
2. ติดตามสถานการณ์บ้านเมืองอย่างสม่ำเสมอ สามารถจับประเด็นและวิเคราะห์ปัญหา
ต่าง ๆ ได้
3. สามารถสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอน ทั้งในเรื่องของการดูแลผู้เรียน
การจัดการสื่อการเรียนการสอน และการช่วยเหลืองานสนับสนุนการจัดการในโรงเรียนต่าง ๆ เช่น
งานพัสดุ หรืองานธุรการ เป็นต้น
4. มีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักของจรรยาบรรณวิชาชีพ
5. รู้จักพัฒนาตนเองและส่งเสริมชุมชนอยู่เสมอ

ชัยวุฒิ บรรณวัฒน์ (2552: ออนไลน์) กล่าวว่า "ครูมืออาชีพ" ต้องเป็นครูที่มีความรอบรู้
วิชาการที่ตนเองได้ศึกษามาและต้องสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองมีความรอบรู้ให้กับนักเรียนด้วย
วิธีการที่หลากหลาย และสามารถทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ สามารถทำงาน
ร่วมกับครู ชุมชนและสังคมได้เป็นอย่างดี

บทบาทหน้าที่สำคัญของครูก็คือการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และ
เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร

จากการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคปัจจุบันซึ่งจะพบว่ามึนั้กการศึกษา
กล่าวถึงอย่างหลากหลาย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการจัดการเรียนรู้แบบ
Active learning ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะมีความสอดคล้องกัน ดังนี้

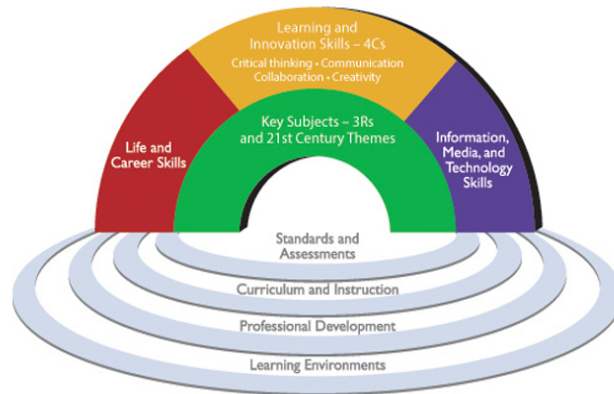
1. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 16-17) ได้กล่าวว่า ครูต้องเรียนรู้ทักษะในการออกแบบการ
เรียนรู้ให้เหมาะแก่วัยหรือพัฒนาการของศิษย์สาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการ
เรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject
matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรม
ที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้

ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึง
มหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต คือ 3R x 7C

3R ได้แก่ Reading (อ่านออก), (W) Riting (เขียนได้) และ (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น)

7C ได้แก่ Critical thinking & problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity & innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และ
นวัตกรรม) Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวน
ทัศน์) Collaboration, teamwork & leadership (ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และ
ภาวะผู้นำ) Communications, information & media literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ
และรู้เท่าทันสื่อ) Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสาร) และ Career & learning skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

ภาพที่ 1 21st

Century
Learning

Framework

ที่มา : Partnership for 21st Century Learning (P21), 2009)

ประสาธต์ เนิ่งเฉลิม (2558, น. 26) ได้กล่าวถึงบทบาทครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

1. ครูคือผู้ที่ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม
2. ครูคือผู้ที่ตั้งคำถามและสร้างความสนใจ
3. ครูคือผู้ที่สร้างแรงบันดาลใจทางการเรียนรู้ เป็นตัวแบบที่ผู้เรียนสามารถเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข
4. ครูคือผู้ที่ชี้แนะกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม
5. ครูคือผู้ที่อำนวยความสะดวกในการเรียน เพราะผู้เรียนคือผู้สร้างความรู้ผู้สอนต้องทำหน้าที่ในการให้เครื่องมือเพื่อสร้างความรู้สำหรับผู้เรียน
6. ครูคือผู้ที่จัดสถานการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
7. ผู้สอนคือผู้ผลิต จัดหา คัดสรร สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการปรับและขยายโครงสร้างทางปัญญา

8. ครูคือผู้ที่ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือประเมินการเรียนรู้สะท้อนผล เพื่อการพัฒนามากกว่าการตัดสิน

2. การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายว่า Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ในระดับทักษะการคิดขั้นสูง (Higher Order Learning Level) ซึ่งประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้กันส่วนใหญ่ ได้แก่ การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา (Problem-based Learning) การศึกษากรณี (Case study) และการจำลองสถานการณ์ (Simulations) เป็นต้น

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning มีดังนี้

1. เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิดการแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
2. เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
3. ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
5. ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
6. เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่านพูดฟังคิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะการคิดขั้นสูง
8. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศและหลักการความคิดรวบยอด
9. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
10. ความรู้เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียน

ครูหรือนักการศึกษามืออาชีพ โดยทั่วไปจะมีคุณสมบัติและมีสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญหลายประการและสมรรถนะเหล่านี้จะช่วยให้เกิดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ active learning ได้เป็นอย่างดี ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในด้านเนื้อหาหรือหลักสูตร
2. มีความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนา

3. มีความรู้ความเข้าใจด้านความแตกต่าง
4. ออกแบบยุทธศาสตร์การเรียนการสอนได้
5. จัดการและจูงใจได้
6. ติดต่อสื่อสารได้
7. วางแผนราชบูรณะการได้
8. ประเมินได้
9. สะท้อนการปฏิบัติได้
10. มีส่วนร่วมในชุมชนวิชาชีพต่าง ๆ

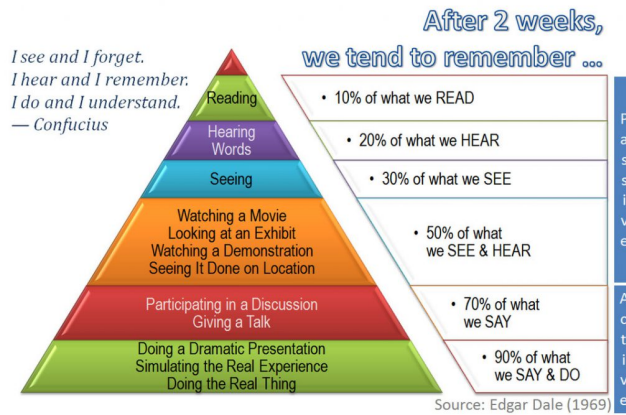
ภุริ วงศ์วิเชียร (2560, น. 19) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-based Learning) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ ความสนใจ ความกระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนของผู้เรียน ผ่านกิจกรรมที่จะนำผู้เรียนไปสู่ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจากการได้ทำงานเป็นกลุ่มก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบ การเรียนแบบมีส่วนร่วม และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เยาวเรศ ภักดีจิตร์ (2557: ออนไลน์) กล่าวว่า การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity-based Learning) ในการยึดหลักการให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง “Child Centered” การเรียนโดยการปฏิบัติจริง Learning by Doing และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ Doing by Learning จึงถูกนำมาใช้อย่างจริงจังในการปฏิรูปการศึกษาของไทย การเรียนรู้ชนิดนี้เองที่มีผู้ตั้งฉายาว่า “สอนแต่น้อย ให้เรียนมาก ๆ Teach less ...Learn more” การเรียนแบบ Learning by Doing นั้นใช้ “กิจกรรม Activity” เป็นหลักในการเรียนการสอน โดยการ “ปฏิบัติจริง Doing” ในเนื้อหาทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทุกคนในกลุ่มเป็นผู้ปฏิบัติ คุณครูเป็นพี่เลี้ยงและเทรนเนอร์ แต่กิจกรรมที่นำมาใช้นี้ต้องมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เนื้อหานั้น ๆ มีจุดมุ่งหมาย สนุก และน่าสนใจ ไม่ซ้ำซากจนก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้น คุณครูจึงเป็น “นักออกแบบกิจกรรม Activity Designer” มีอาชีพ ที่สามารถ “มองเห็นภาพกิจกรรม” ได้ทันที

จิรายุทธิ์ อ่อนศรี (2563: ออนไลน์) กระบวนการเรียนรู้ Active Learning ทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนได้มากและ นานกว่ากระบวนการเรียนรู้ Passive Learning เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning สอดคล้องกับ การทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำ สิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มี ปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะสามารถเก็บจำในระบบความจำ ระยะยาว (Long Term Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้ ยังคงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่า ระยะยาวกว่า ซึ่งอธิบายไว้ดังรูป

The Cone of Learning

sparkinsight.com

ภาพที่ 2 กรวยแห่งการเรียนรู้ของ Dale

ที่มา : จิรายุทธ์ อ่อนศรี

จากรูปจะเห็นได้ว่า กรวยแห่งการเรียนรู้นี้ได้แบ่งเป็น 2 กระบวนการ คือ กระบวนการเรียนรู้ Passive Learning

- กระบวนการเรียนรู้โดยการอ่านท่องจำผู้เรียนจะจำได้ในสิ่งที่เรียนได้เพียง 10%
- การเรียนรู้โดยการฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวโดยที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วย กิจกรรมอื่นในขณะที่อาจารย์สอนเมื่อเวลาผ่านไปผู้เรียนจะจำได้เพียง 20%
- หากในการเรียนการสอนผู้เรียนมีโอกาสได้เห็นภาพประกอบด้วยก็จะทำให้ผลการเรียนรู้คงอยู่ได้เพิ่มขึ้นเป็น 30%
- กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพิ่มขึ้น เช่น การให้ดูภาพยนตร์การสาธิต จัดนิทรรศการให้ผู้เรียนได้ดูรวมทั้งการนำผู้เรียนไปทัศนศึกษา หรือดูงาน ก็ทำให้ผลการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นเป็น 50%

กระบวนการเรียนรู้ Active Learning

- การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเอง เติบโตความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เขาได้มีโอกาสร่วมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 70%
- การนำเสนอทางวิชาการ เรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง 90%

จากการสังเกตและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มครูผู้สอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 25 ปี พบว่า ครูมีการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning ทุกรายวิชา ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะรายวิชาดังนี้

1. ครูวิชาพื้นฐาน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ได้แก่ การทำใบงาน การศึกษาค้นคว้า การอภิปรายกลุ่ม การนำเสนอหน้าชั้นเรียน รวมทั้งการทำแบบฝึกหัด และการฝึกพูด อ่าน เขียน ด้วยตนเอง มีการเรียนผ่านแอปพลิเคชัน การใช้เฟสบุ๊ก การใช้ไลน์กลุ่ม เป็นต้น มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

2. ครูวิชาปฏิบัติเอกนาฏศิลป์ ดนตรี ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยส่วนใหญ่ครูจะสาธิตท่ารำ หรือบรรเลง แล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม นักเรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเองแบบเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล มีการวัดประเมินผลทักษะเป็นรายบุคคล ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยได้ใช้ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจะเป็น “ครูมืออาชีพ” นั้น ครูควรจะมีแนวทางจัดการเรียนรู้อันนำไปสู่การเป็นครูมืออาชีพ ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่คงทน

จากความรู้ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้นำแนวทางการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning ดังกล่าวมาทดลองใช้กับครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในรายวิชาปฏิบัติเอกนาฏศิลป์ ดนตรี และระดับอุดมศึกษา ในรายวิชาความเป็นครู จิตวิทยาสำหรับครู และการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนพบว่าผู้สอนมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและสนใจให้ความร่วมมือในการเรียนรู้เป็นอย่างดี

ก. การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาปฏิบัติเอกนาฏศิลป์
ที่มา : ธภร ยิ้มโสภา

ข. การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาปฏิบัติเอกดนตรี
ที่มา : ลิขิต สุนทรสุข

ภาพที่ 3 การจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา

ก. การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

ข. การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู

ค. การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน

ภาพที่ 4 การจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา

ที่มา : ผู้วิจัย

สรุปและอภิปรายผล

ในการจัดการเรียนรู้ของครूमืออาชีพนั้นครูจะต้องมีการเตรียมตัวเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างคงทน มีทักษะเป็นไปตามการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ครूमืออาชีพไว้ดังนี้

1. การดำเนินการก่อนการจัดการเรียนรู้

ในการเตรียมตัวของครูผู้สอน ก่อนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ครูต้องมีการเตรียมตัวต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ วิเคราะห์หลักสูตร และออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย ศักยภาพของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา

1.2 ศึกษาเทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย ทันสมัย สามารถเลือกเทคนิคและวิธีสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญ เป็นตามการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.3 วิเคราะห์ผู้เรียน และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ได้จริง เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และศักยภาพของผู้เรียน

1.4 มีการจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอนให้พร้อม สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ เป็นไปตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลก และเพียงพอต่อการทำกิจกรรมในชั้นเรียน

2. การดำเนินการขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนครูต้องมีเทคนิคและวิธีการสอนที่เป็นแบบ Active learning ดังนี้

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ให้มีเหมาะสมกับวัย และศักยภาพของผู้เรียน

2.2 การนำสื่อและอุปกรณ์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ต้องเป็นสื่อที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เหมาะสม และเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมทั้งแบบเป็นรายบุคคลและแบบเป็นกลุ่ม

2.3 การนำเทคโนโลยีมาใช้ต้องมีความเหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอ ข้อมูลสารสนเทศต้องมีการอ้างอิง เชื่อถือได้ และใช้อย่างมีจรรยาบรรณ ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น

2.4 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง จากกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น แบบฝึกหัด ใบงานรายงาน การอภิปรายกลุ่ม การนำเสนอหน้าชั้นเรียน โครงการ และชิ้นงาน เป็นต้น

2.5 การจัดทำข้อสอบ และแบบประเมินต่าง ๆ ต้องตรงตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร มีการวิเคราะห์ข้อสอบ และแบบประเมิน เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรง และแม่นยำในการวัดและประเมินผล

3. การดำเนินการหลังการจัดการเรียนรู้

เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้ว ครูผู้สอนต้องดำเนินการในสิ่งที่แตกต่างกันไปตามผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูมีอาชีพควรดำเนินการในสิ่งต่อไปนี้

3.1 การบันทึกหลังกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดมากน้อยเพียงใด มีปัญหาใดในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 นำปัญหาที่พบมาแก้ไข โดยทำวิจัยชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียน หรือปรับเทคนิคและวิธีการสอนของครูให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

3.3 ศึกษาเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ ๆ นำมาปรับใช้ในการสอนครั้งต่อไป

3.4 พัฒนาสื่อและนวัตกรรม ให้มีความหลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

จะเห็นได้ว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้นจะช่วยให้ครูที่ยังขาดประสบการณ์ได้มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพได้ สอดคล้องกับ บทความ เรื่อง คมคิด 12 ประการ สู่ความเป็นครู สควค. มีอาชีพ ของนายเดชา การรัมย์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านม่วงหนองตาด จังหวัดสุรินทร์ (ตำแหน่ง ณ ขณะนั้น) ได้เขียนไว้ในวารสาร สควค. ปีที่ 2 ฉบับที่ 7 เมษายน-มิถุนายน 2551 นั้น “ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นประโยชน์และ

สามารถนำมาเป็นแนวทางในการฝึกฝนและพัฒนาตนเองเพื่อก้าวสู่ความเป็นครูมืออาชีพได้ จึงนำมาเรียบเรียงใหม่ให้เหมาะสมตามความคิดเห็นของข้าพเจ้า ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นแนวทาง ดังนี้

1. ผู้สอนควรปฏิบัติตนให้มีความเหมาะสมตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของของบุคคลทั่วไป
2. ควรศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาของชาติตามนโยบายต่างๆของทางกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม
3. ต้องศึกษากฎหมายและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม
4. ต้องทำความรู้จักผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงอุปนิสัยใจคอ จุดเด่น และจุดที่ต้องพัฒนา เรียน สามารถ วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ ซึ่งข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้
5. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความเข้าใจและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวทาง และให้คำปรึกษามากกว่าเป็นผู้ชี้แนะในการเรียนการสอน
6. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีการบูรณาการแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในส่วนของเนื้อหาที่สัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดเชื่อมโยงและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง
7. เลือกใช้วิธีการวัดผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามสภาพที่เหมาะสมของผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์ที่ถูกต้องและแม่นยำ
8. เลือกจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เน้นให้ผู้เรียนให้เกิดความรู้ ทักษะ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
9. ควรมีการอบรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียน
10. หมั่นศึกษาและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมหรือกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
11. ฝึกฝนทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
12. พัฒนาตัวเองให้เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ถ้าคุณครูทุกท่านและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าเยาวชนของไทยจะมีคุณลักษณะตามที่ทุกคนคาดหวัง และคุณครูทุกท่านย่อมประสบความสำเร็จในความเป็นครู และก้าวสู่ความเป็นครูมืออาชีพอย่างแน่นอน”

พิจารณาจากแนวทางการจัดการเรียนรู้ ทำให้ พบว่า "ครูมืออาชีพ" ต้องมีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ การดำเนินการก่อนการจัดการเรียนรู้ การดำเนินการขณะจัดการเรียนรู้ และการดำเนินการหลังการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้และมีทักษะเป็นไปตามการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งหากครูผู้สอนสามารถดำเนินการตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างที่กล่าวในข้างต้น ก็จะสามารถเป็น “ครูมืออาชีพ” ได้

ข้อเสนอแนะ

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ สามารถใช้ได้กับครูผู้สอนทุกระดับชั้น ทุกรายวิชา
2. การนำแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพใช้ได้ทั้งครูบรรจุใหม่ยังขาดประสบการณ์สอน และครูที่มีประสบการณ์สอนมานานแล้ว

รายการอ้างอิง

จิรายุทธิ์ อ่อนศรี. (2563). **ACTIVE LEARNING** สู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.

<http://edu.yru.ac.th/knowledge/files/ACTIVE-LEARNING->. (วันที่ค้นข้อมูล : 20 มกราคม 2563)

เดชา การรัมย์. (2551). **คมคิด 12 ประการ สู่ความเป็นครู สควค. มืออาชีพ**. วารสาร สควค.

ปีที่ 2 (ฉบับที่ 7 เมษายน-มิถุนายน 2551) : 12

ชัยวุฒิ บรรณวัฒน์. (2552). **"ครู" มืออาชีพ...อาชีพ "ครู" คนละเรื่องเดียวกัน**.

<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=8152&Key=hotnews>. (วันที่ค้นข้อมูล : 20 มกราคม 2563)

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). **Active Learning**. ข่าวสารวิชาการ คณะเภสัชศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ประจำเดือนพฤศจิกายน 2553)

นรรค์ชต์ ผืนเขียว. (2561). **แนวทางการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ**.

<https://www.truelookpanya.com/education/content/68689/-teaartedu-teaart-teaarttea->. (วันที่ค้นข้อมูล : 20 มกราคม 2563)

ภุรี วงศ์วิเชียร. (2560). **การพัฒนาทักษะและทัศนคติในการเรียนรู้ด้านการวิจัย ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน**.

กรุงเทพฯ: คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เยาวเรศ ภัคดีจิตร. (2557). **Active Learning** กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ “วันส่งเสริมวิชาการสู่คุณภาพการเรียนการสอน” วันที่ 30 กรกฎาคม

2557 ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. apr.nsruc.ac.th/Act_learn/myfile/27022015155130_article.docx (วันที่สืบค้นข้อมูล: 6 พฤษภาคม 2561)

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2

กรุงเทพฯ: บริษัทศิริวัฒนา อินเตอร์พรีนท์ จำกัด (มหาชน)

วิจารณ์พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ:

มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์

กิจกรรมเสริมหลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษา : บทบาท และแนวทางการจัดกิจกรรม

EXTRACURRICULAR ACTIVITIES AND MUSICAL INSTRUCTION MANAGEMENT AT HIGH SCHOOL LEVEL: THE ROLES OF ACTIVITIES AND GUIDELINES ON HOLDING ACTIVITIES

อิศรัฉัตร พันธุ์ไชย*

Itsarachat Puchai*

บทคัดย่อ

กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่จัดนอกเวลาเรียนตามเวลาปกติของชั้นเรียน ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่โดดเด่นทางด้านดนตรี บทความนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อนำเสนอมุมมอง อีกหนึ่งมุมมองของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรีในระดับมัธยมศึกษา ในแง่มุมของบทบาท และแนวทางการจัดกิจกรรม ซึ่งการจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกจากเป็นไปเพื่อการพัฒนาผู้เรียนแล้วเป็นสำคัญแล้ว ยังพบว่า มีปัจจัยที่ทำให้กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ กิจกรรมภายในสถานศึกษา กิจกรรมบริการวิชาการด้านดนตรีแก่ชุมชน และกิจกรรมการแข่งขันในเวทีระดับต่างๆ ส่วนแนวทางของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรี นั้น พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรประสบผลสำเร็จ ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และ การจัดการ

คำสำคัญ : กิจกรรมเสริมหลักสูตรแนวทางการจัดกิจกรรม , บทบาท ,

Abstract

An extracurricular activity is a form of an instructional event held after regular class hours. Extracurricular activities and musical instruction management at the high school level are significant for the development of student competency and their musical talent. This article aims to present another viewpoint of holding extracurricular

* วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Kalasin College of Dramatic Arts , Bunditpattanasilpa Institute

music activities at the high school level in terms of the roles of activities and guidelines on conducting activities. Extracurricular activities are not only for student development, but they also contain some factors providing the key roles of these activities on musical instruction management at the high school level, i.e., school activities, academic service activities related to music for communities, and music contests at different levels. As for holding extracurricular music activities, it was found that the key factors of success in conducting extracurricular activities include the involved persons, materials, budget, and management.

Keywords :Extracurricular activity ,role ,guidelines on holding activities

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษา ได้ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านทฤษฎี และด้านการปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านการปฏิบัตินั้น ฌรุฑ์ สุทธจิตต์ (2540, น.8-10) จัดเป็นหัวใจของการศึกษาดนตรี โดยทักษะดนตรีแต่ละประเภท ย่อมมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีควรมีการเสนอทักษะดนตรีด้านต่างๆ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทักษะดนตรีประกอบไปด้วย การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์และการอ่าน

การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีให้ประสบผลสำเร็จได้ จำเป็นต้องมีชั่วโมงของการจัดกิจกรรมที่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติ แต่เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรถูกจำกัดด้วยเวลา จำนวน หน่วยกิต เครื่องดนตรี และผู้เรียนกลุ่มใหญ่ มีความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนด้านดนตรียังไม่สัมฤทธิ์ผลเพียงพอ ด้วยเหตุนี้จึงมีการบรรจุหลักสูตรศิลป์ดนตรีในแผนการศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อาทิเช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาหรือโรงเรียนที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถโดดเด่นทางด้านดนตรี สนใจที่จะศึกษาต่อด้านดนตรี สามารถใช้เป็นทางเลือกเพื่อเป็นการวางรากฐานที่ดี และเตรียมความพร้อมสู่สถาบันระดับอุดมศึกษาในวิชาชีพดนตรี นอกจากนี้ยังมีสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในด้านวิชาชีพดนตรีโดยเฉพาะ เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาต่อตามความถนัด และความสนใจ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพทางด้านดนตรี และนาฏศิลป์ โดยหลักสูตรออกแบบให้มีการเรียนการสอนในวิชาชีพเฉพาะด้านบูรณาการเข้ากับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนอกจากนั้นวิทยาลัยนาฏศิลป์ยังมีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สำหรับผู้ที่สนใจประกอบวิชาชีพด้านดนตรีโดยเฉพาะ

อย่างไรก็ตามผู้ที่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่มายังมาจากสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เรียนมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ก็ยังมีจำนวนน้อย เพราะวิทยาลัยนาฏศิลป์มีเพียง 12 แห่งทั่วประเทศ เมื่อเทียบกับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าครูผู้สอนมีการทำผลงานทางวิชาการ นักศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกมีการทำวิจัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ โดยการพัฒนาเครื่องมือเกี่ยวกับการเรียนการสอนทางด้านดนตรี เช่น สื่อการเรียนการสอน แบบฝึกทักษะ และแบบเรียน นำไปใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดแก่ผลเรียน เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีให้อยู่ในกรอบระยะเวลาตามที่หลักสูตรกำหนด แต่ด้วยระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่มีระยะเวลาจำกัด จึงยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่เป็นเลิศ อีกทั้งยังมีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างก้าวกระโดด ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ของ

สถานศึกษา กิจกรรมบริการวิชาการทางด้านดนตรีแก่ชุมชน กิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมการแข่งขันทักษะทางด้านดนตรีในเวทีระดับต่าง ๆ

ปัจจัยเหล่านี้เป็นเหตุทำให้กิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรีมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในสถานศึกษา ในการใช้เส้นทางเลือกที่จะช่วยตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านดนตรีของสถานศึกษา โดยกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรีส่งเสริมให้ ผู้ที่มีใจรักในเสียงดนตรี และมีความสามารถโดดเด่นทางด้านดนตรีได้รับการฝึกฝน เพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถ และแก้ไขในส่วนที่ผิดพลาด โดยได้รับการแนะนำอย่างใกล้ชิดจากครูผู้สอน หรือผู้ควบคุมกิจกรรม นอกจากนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรยังช่วยเพิ่มระยะเวลาในการฝึกซ้อมนอกเวลาเรียน ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเสริมสร้างประสบการณ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้นเต็มตามศักยภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านดนตรี และยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับนำไปใช้หารายได้ระหว่างเรียนได้อีกด้วย

รูปแบบของกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษาอาจแตกต่างกันไป แล้วแต่ผู้จัดกิจกรรมหรือสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดตามภาระงาน และความจำเป็นของสถานศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น มีปัจจัยที่สำคัญ คือ ความรู้ความสามารถของครูผู้สอน การบริหารจัดการที่ดี การวางแผนการดำเนินงานที่เหมาะสม การฝึกซ้อมอย่างเป็นระบบ อีกทั้งผู้บริหารได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมทางด้านดนตรี มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ ตลอดจนการทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อการจัดกิจกรรมเป็นอย่างยิ่ง หากมีการดำเนินการที่ดีก็จะนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ผู้เขียนจึงเล็งเห็นความสำคัญของจัดกิจกรรมนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมต่อไป

บทบาทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรี

กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Extra-Curricular Activities) มีการเรียกชื่อแตกต่างกันไป ทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra Class Activities) กิจกรรมพัฒนาการ (Developmental Activities) กิจกรรมผู้เรียน (Student Activities) กิจกรรมนอกห้องเรียน (Out of Class Activities) ถึงแม้ว่าจะเรียกชื่อต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายของกิจกรรมดังกล่าวล้วนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การกระทำเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนตามปกติของชั้นเรียน โดยผู้เรียน เป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเองและมีครูเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำปรึกษา เป็นไปเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ ในการเรียนตามหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สนองความสนใจและความถนัด พัฒนาความสามารถ พิเศษ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ ช่วยฝึกอุปนิสัยของผู้เรียนให้เหมาะสมกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยและ ให้มีประสบการณ์อันนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545, น. 15)

ความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร สมศักดิ์ คงเที่ยง (2540, น. 282-283) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมนักเรียนได้ทำงานร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย การทำงานร่วมกัน และการให้ความร่วมมือเป็นกำลังสำคัญ การส่งเสริมให้เด็กได้ทำงานร่วมกันตั้งแต่ออยู่ในโรงเรียน เป็นการช่วยฝึกฝนประชาธิปไตยให้แก่เด็ก เมื่อเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยดี เพราะผลจากประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับเมื่อตอนที่อยู่ในโรงเรียน

2. ช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในการทำงานร่วมกันจะช่วยฝึกนิสัยที่ดีให้แก่นักเรียน เช่น การเสียสละเพื่อหมู่คณะ รู้จักสร้างความสัมพันธ์ต่อผู้อื่น พลเมืองดียอมให้ความร่วมมือกับสังคม

3. ส่งเสริมลักษณะผู้นำการที่นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะต้องแสดงความสามารถของตนออกมา นักเรียนคนใดมีความสามารถทางไหนก็ไปทำงานทางนั้น ใครเก่ง ก็ได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้าคณะ

4. ช่วยให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การที่นักเรียนได้ทำงานที่ตนสนใจ และถนัดจะช่วยให้นักเรียนหันมาสนใจงานมากกว่าที่จะไปเที่ยวเตร่ เกลเร เสเพล การรู้จักให้นักเรียน ทำกิจกรรมต่างๆ ที่เขาสนใจจะเป็นการหาทางออกที่ดีให้แก่เด็ก เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ หากงานอดิเรกทำแทนการใช้เวลาว่างไปในทางที่ผิด

5. กิจกรรมนักเรียนช่วยชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีความถนัดและความสามารถในอาชีพด้านไหน ถ้าได้รับการส่งเสริมที่ถูกต้องก็อาจจะออกไปทำอาชีพนั้นได้

6. ช่วยสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กนักเรียนโดยการที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกันรู้จักแบ่งงานกันทำ รู้จักประสานงานกัน

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ และวันนอร์ มะทา (2528, น. 8) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความถนัด ความสนใจ และความสามารถพิเศษ
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และมีเพื่อนมาก
3. เพื่อฝึกทักษะการเป็นผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี ตามกระบวนการประชาธิปไตย
4. เพื่อให้เกิดทักษะในการทำงานร่วมกัน และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีความสามัคคี มีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อส่วนรวม
6. เพื่อปลูกฝังค่านิยมหรือคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามให้แก่เด็กนักเรียน
7. เพื่อฝึกฝนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักการควบคุมตนเองและเคารพกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคม

8. เพื่อส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ
9. เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด
10. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบและรู้จักเคารพบุคคลอื่น

11. เพื่อปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ
12. เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
13. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ในส่วนของประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ใจจริง บุญเรืองรอด (2541, น. 8-9) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นเครื่องส่งเสริมนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น
 - 1.1 ส่งเสริมและขยายความสนใจของนักเรียนแต่ละคนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยปกตินักเรียนแต่ละคนมีความสนใจที่แตกต่างกัน
 - 1.2 ส่งเสริมความเป็นผู้นำ รวมทั้งให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนรับไป โดยมีความมุ่งหมายให้นักเรียนได้ทำงาน จึงจะเป็นการฝึกให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำงานให้สำเร็จเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ
 - 1.3 ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในหมู่นักเรียน เช่น การร่วมมือร่วมใจทำงานต่างๆ ซึ่งเป็นเครื่องช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความรักใคร่ปรองดองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
 - 1.4 ส่งเสริมสุขภาพทางกายและจิต และยังเป็นการส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วย
 - 1.5 ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ช่วยให้นักเรียนรู้จักติดต่อสมาคมกับผู้อื่นได้ เป็นอย่างดี รู้จักปกครองตนเอง และกล้าแสดงออก
 - 1.6 ส่งเสริมความเป็นอยู่แบบประชาธิปไตย รู้จักการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกันและกัน ร่วมมือปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่
 - 1.7 ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีโอกาสดำเนินงานตามความสามารถและความสนใจ ช่วยให้นักเรียนเกิดความสุขและพอใจในงานของตน
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรส่งเสริมการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ขึ้น โรงเรียนมักจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิชาหลักสูตร
 - 2.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองหรือสำรวจความสามารถ ความถนัด ตลอดจนความสนใจของตนเอง
 - 2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติในสิ่งที่เคยเรียนมาจากภายในห้องเรียน ห้องเรียนเป็นการช่วยให้นักเรียนรู้สึกว่าการที่ตนได้เรียนมานั้นมีความหมายขึ้น และทำให้สนใจในสิ่งที่ตนเรียนมากขึ้น
 - 2.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตร เปิดโอกาสให้ครู ได้แนะนำให้แก่ นักเรียนซึ่งมีความสนใจร่วมกันได้เป็นอย่างดี

3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยเหลือในการบริหารงานของโรงเรียน กล่าวคือ

3.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตรก่อให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างครู นักเรียน และ บุคคลอื่นในโรงเรียน

3.2 ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน เพราะครูและนักเรียนมีโอกาสทำงานด้วยกัน ทำให้เห็นอกเห็นใจกัน มีความรักใคร่และสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ทำให้ครูรู้จักนักเรียนดียิ่งขึ้น

3.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตรบางประเภท มีส่วนช่วยในการควบคุมความประพฤติ ของนักเรียนได้ส่วนหนึ่ง

4. กิจกรรมเสริมหลักสูตรบางประเภทมีส่วนช่วยเหลือชุมชน

5. กิจกรรมเสริมหลักสูตรส่งเสริมความมุ่งหมายของการศึกษาแผนปัจจุบัน ได้แก่

5.1 ส่งเสริมความมีวินัยด้วยตนเอง

5.2 ส่งเสริมความสามัคคี

5.3 ส่งเสริมความเป็นอยู่แบบประชาธิปไตย

5.4 ส่งเสริมความรับผิดชอบ

นอกจากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะดีข้อดีมากมาย แต่ก็มีข้อควรระวังในการจัดกิจกรรม ประกอบ ประพันธ์วิทยา (2542, น. 75-76) ได้กล่าวถึง ข้อควรระวังในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

1. หากการดำเนินการจัดกิจกรรมไม่ดีผู้เรียนไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง ทำให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปโดยไม่บรรลุวัตถุประสงค์

2. กิจกรรมบางประเภทที่มุ่งเน้นในเรื่องการแข่งขันมากเกินไป เช่น การแข่งขันกีฬา ก็อาจจะก่อให้เกิดการแตกแยกความสามัคคีได้

3. ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมหากแบ่งเวลาไม่เป็น ทุ่มเทให้กับกิจกรรมมากเกินไปอาจทำให้ผลการเรียนตกต่ำได้

4. ครูอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมบางคนอาจขาดความรับผิดชอบในการสอนโดยมีข้ออ้างว่ายุ่งกับงานกิจกรรมนักเรียนทำให้การเรียนการสอนขาดคุณภาพไป

5. กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดภายนอกสถานศึกษา เช่น การออกค่ายพักแรม ค่ายอาสาสมัคร หากไม่มีการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมก็อาจจะก่อให้เกิดผลเสีย เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงมาสู่สถานศึกษาได้

จากข้างต้น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมนอกห้องเรียน กิจกรรมผู้เรียน หรือกิจกรรมพัฒนาการ ถึงแม้ว่าจะเรียกชื่อต่างกัน แต่เป้าหมายของการจัดกิจกรรมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกเวลาเรียนตามปกติของชั้นเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในสถานศึกษา ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะ

ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะทางด้านดนตรี ส่งเสริมทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี ช่วยสร้างวินัยในตนเอง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน และตัวของนักเรียนกับกลุ่มเพื่อนร่วมกิจกรรมอีกด้วย

ปัจจุบันสถานศึกษามีการตื่นตัวและมีการจัดกิจกรรมทางด้านดนตรีอย่างแพร่หลาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าในสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมทางด้านดนตรี โดยมีการสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้สถานศึกษามีความโดดเด่นด้านดนตรี ในด้านครูผู้สอนก็มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้สอดคล้องต่อการพัฒนากิจกรรมทางด้านดนตรีของสถานศึกษา และมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ เพียงพอต่อการเข้าร่วมกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรีที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีในสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา นอกจากมีวัตถุประสงค์หลักคือการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว ยังมีปัจจัยที่ทำให้กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษา ได้แก่

1. กิจกรรมภายในสถานศึกษา เช่น กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ กิจกรรมวันวิทยาศาสตร์ กิจกรรมวันภาษาไทย กิจกรรมวันสุนทรภู่ กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมสวนสนามของลูกเสือ กิจกรรมกีฬาภายใน และกิจกรรมอื่นๆ ที่ทางสถานศึกษาได้จัดขึ้น มีการใช้ดนตรีบรรเลงดนตรีประกอบในกิจกรรมเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน และดนตรีสากล เพื่อช่วยให้กิจกรรมมีความหลากหลาย มีความสนุกสนาน ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

2. กิจกรรมบริการวิชาการด้านดนตรีแก่ชุมชน เช่น กิจกรรมวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ กิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมถูกผูกกับคติวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย หรืออาจกล่าวได้ว่า “วัฒนธรรมเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของคน” ทำให้สถานศึกษากับชุมชน ไม่สามารถตัดขาดจากกันได้ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน การจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สถานศึกษาที่มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมทางด้านดนตรี ก็จะได้รับคามไว้วางใจจะชุมชนการร่วมบรรเลงในกิจกรรมของชุมชน เป็นการช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน และเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษาได้อีกด้วย

3. กิจกรรมการแข่งขันในเวทีระดับต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาในสังกัดของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการในทุกด้าน เช่น งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน มีการบรรจุการแข่งขันทักษะทางด้านดนตรีเข้าไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งประเภท ก และประเภท ข การขับร้องเดี่ยว เพลงไทย เพลงสากล และเพลงพระราชนิพนธ์ การขับร้องประสานเสียง การประกวดทักษะการบรรเลงเดี่ยวเครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีพื้นบ้าน การประสมวงดนตรีไทย วงดนตรีพื้นบ้าน วงดนตรีสากลประเภทเครื่องลม วงสตริง

ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการแข่งขันในเวทีระดับต่าง ๆ อีกมากมาย

ด้วยเหตุนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรี จึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรถูกจำกัดด้วยเวลา จำนวนหน่วยกิต จำนวนของเครื่องดนตรี และจำนวนผู้เรียนที่เป็นกลุ่มใหญ่ อีกทั้งยังเป็นเด็กระดับมัธยมศึกษาที่ยังไม่ใช่นักดนตรีระดับมืออาชีพ ต้องอาศัยใช้ระยะเวลาในการฝึกฝน และพัฒนาทักษะจนกระทั่งมีขีดความสามารถทางด้านดนตรีที่สูงขึ้น ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรี เพื่อเพิ่มระยะเวลาในการฝึกซ้อมนอกเวลา ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา มีการฝึกซ้อม ฝึกฝน อย่างถูกวิธี เพื่อเป็นการวางรากฐานที่ดีแก่ผู้เรียน และผู้เรียนได้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกปฏิบัติ โดยได้รับคำแนะนำโดยตรงจากครูผู้สอน หรือวิทยากรที่คอยให้ความรู้ ทั้งในด้านทฤษฎี และในด้านการปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแก้ไขในส่วนที่ผิดพลาด ได้รับความรู้ที่แปลกใหม่ และมีโอกาสได้ฝึกฝนในเพลงที่มีความยาก มีเทคนิคที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังได้รับการบรรยายละเอียดของบทเพลงโดยครูผู้สอน หรือวิทยากร และยังได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น การฝึกซ้อมนับรวมปีเพื่อเข้าร่วมการแข่งขันเพียงแค่ 15 - 20 นาที ทำให้เกิดการเรียนรู้จากความสำเร็จ และความผิดหวัง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และผลของการจัดกิจกรรมจะช่วยเป็นการต่อยอดในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และการประกอบอาชีพทางด้านดนตรีต่อไป

แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรี

ปัจจัยที่ส่งผลให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรีประสบผลสำเร็จได้ นอกจากความรู้ความเข้าใจในบทบาทของกิจกรรมแล้ว แนวทางการบริหารกิจกรรมให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น มีปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงาน ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ ซึ่งเป็นอุปกรณ์ในการขับเคลื่อนในการปฏิบัติงาน (Koontz and Donell, 1972, p. 435) และการจัดการเพื่อให้การจัดกิจกรรมบรรลุจุดมุ่งหมายนั้น จะต้องมีการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organization) การชักนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) มนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน ทรัพยากร ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพ (Bovee, Cocertland and others, 1993, p. 5)

ดังนั้นการบริหารและจัดการที่ดีจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และการประสบผลสำเร็จได้ เช่น การบริหารจัดการ วงโยธวาทิตโรงเรียน บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศแห่งประเทศไทย และ ระดับโลกปี 2550 มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้บริหารสูงสุด มอบหมายนโยบายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเป็นผู้ควบคุมและเป็นที่ปรึกษาโดยตรง โดยมีอาจารย์ผู้ฝึกสอนเป็นผู้ติดต่อประสานงานกับกลุ่มบุคคลต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก เพื่อร่วมสถาบันของครูผู้ฝึกสอน ศิษย์เก่า รุ่นพี่รุ่นน้อง

ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้สนับสนุน เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานระดมความคิดเห็นจากทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องศึกษารายละเอียดข้อมูลรายการแข่งขัน การเดินทาง งบประมาณในการแข่งขัน นำมาวางแผน ออกแบบการแสดง โดยมีตารางการฝึกซ้อมให้เป็นไปตาม ช่วงเวลาการแข่งขันในระดับต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในส่วนของงบประมาณได้รับความอนุเคราะห์สนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน บริษัทต่างๆ ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนวงโยธวาทิตรุ่นปัจจุบันและศิษย์เก่า ซึ่งมีการระดมทุนจัดงานหารายได้ ออกร้านขายของที่ระลึก ถือได้ ว่าเป็นกลุ่มบุคลากรที่มีบทบาท ความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียน บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) (สมาน นาคทัต, 2553, น. 129-133)

จากข้างต้น การบริหารจัดการมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรีให้ประสบผลสำเร็จ Peter Lawrence (2001, p. 12) ได้แบ่งหลักการบริหารจัดการไว้ 4 ขั้นตอน หรือที่เรียกว่า 4M ประกอบด้วย 1) Man (กำลังคน) 2) Material (วัสดุที่ใช้ในการดำเนินงาน) 3) Money (เงินงบประมาณ) และ 4) Management (การบริหารจัดการ) ซึ่งจากแนวคิดนี้ ผู้เขียนจึงได้เสนอแนวทางในการบริหารจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรี เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรี ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างในการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และการจัดการ ดังต่อไปนี้

1. บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1.1 ครูผู้สอน เป็นบุคคลมีบทบาทที่สำคัญในการกำหนดกิจกรรมให้เป็นไปในทิศทางใด ครูผู้สอนควรต้องมีความรู้ที่รอบด้าน โดยบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน คือ จะต้องมีการวิเคราะห์พยากรณ์จำนวนของผู้เรียน จำนวนเครื่องดนตรี ความพร้อมของห้องเรียน และงบประมาณในการสนับสนุน ก่อนที่เริ่มจะพัฒนากิจกรรมทางด้านดนตรี เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ทำให้ผู้สอนเห็นถึงความเป็นไปได้ของการจัดกิจกรรมว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด จากนั้นครูผู้สอนจะต้องกำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมว่า จะใช้ในโอกาสใด เพื่อจัดตารางการฝึกซ้อม ในรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ อย่างเป็นระบบ

นอกจากนั้นผู้สอนจะต้องเสนอโครงการต่อผู้บริหารให้ทราบถึงที่มาและความสำคัญของกิจกรรม เพราะผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ใช่ครูดนตรี จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในการสร้างความเข้าใจ และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรม นอกจากนั้น ครูผู้สอนต้องคอยติดต่อประสานงาน บริหารจัดการ และการกำกับดูแลผู้เรียน และสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วย ความเรียบร้อย

1.2 ผู้บริหาร เป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านแผนนโยบาย มีแผนงานโครงการเพื่อรองรับด้านกิจกรรมทางด้านดนตรี โดยได้รับการเสนอแผนงานจากครูผู้สอน ซึ่งในสถานศึกษาแต่ละแห่งมีโครงสร้างการบริหารและความพร้อมในการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ทางด้านดนตรีที่แตกต่างกัน สถาน

ศึกษาที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมด้านดนตรี ก็ส่งผลต่อการสนับสนุนด้านงบประมาณในการฝึกซ้อม หรือให้การสนับสนุนเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ

1.3 ผู้ปกครอง นับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมเป็นอย่างมาก หากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ และมองเห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรมทางด้านดนตรี ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรม วงโยธวาทิต เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างระเบียบวินัย ความอดทนอดกลั้น มีความรักในพวกพ้องน้องพี่ เคารพซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสุขทริย์ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ยังใช้ความรู้ความสามารถไปต่อยอดในการศึกษาต่อด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษา หรือนำความรู้ความสามารถด้านดนตรีใช้เป็นความสามารถพิเศษใช้ในการศึกษาต่อในสาขาอื่น ๆ

ประการหนึ่งที่สำคัญ คือเรื่องความปลอดภัยของผู้เรียน เช่น หากมีการเตรียมความในการจัดกิจกรรม หรือ การเข้าร่วมแข่งขัน อาจจำเป็นต้องมีการเข้าค่ายเพื่อเตรียมความพร้อม ผู้ปกครองจะต้องมั่นใจว่าบุตรหลาน อยู่ใน การดูแลของครูผู้สอน หรือผู้ควบคุมกิจกรรม ภายในสถานศึกษา ที่มีความปลอดภัย ไม่มีการ มั่วสุม หรือเดินทางออกนอกบริเวณซึ่งอาจก่อเกิดอุบัติเหตุได้ จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นแก่ผู้ปกครอง ซึ่งในปัจจุบันผู้ปกครองหลายท่านได้ให้การส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าร่วมในกิจกรรมทางด้านดนตรี เพราะดนตรีสามารถช่วยขัดเกลาจิตใจ ทำให้จิตใจอ่อนโยน และมีสมาธิมากขึ้น

1.4 ผู้เรียน หรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมถือว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้กิจกรรมสามารถดำเนินไปได้ ดังนั้น การคัดเลือกผู้เข้าร่วมกิจกรรม ควรให้โอกาสผู้ที่มีความรักในเสียงดนตรี ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อฝึกฝนทักษะขั้นพื้นฐาน อีกทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถโดดเด่นทางด้านดนตรี จะทำให้การจัดกิจกรรมสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนของตัวผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบ แบ่งเวลาอย่างเหมาะสม เพราะในบางครั้งการจัดกิจกรรมอาจจะส่งผลกระทบต่อเวลาเรียนตามหลักสูตร ผู้เรียนจะต้องติดตามภาระงานของรายวิชาอื่นๆ ด้วย

1.5 วิทยากรภายนอก เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ผู้เรียนก็จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจ และเปิดประสบการณ์ใหม่ๆ ให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะการเข้าร่วมการแข่งขัน ที่ผู้เรียนจะต้องมีทักษะทางด้านตรีที่โดดเด่นในแต่ละเครื่องมือ วิทยากรพิเศษจะมีมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างทักษะเหล่านั้นให้เกิดแก่ผู้เรียน นอกจากนี้การเชิญปราชญ์ท้องถิ่น ศิลปินพื้นบ้าน ที่มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีในท้องถิ่นมาช่วยชี้แนะแนวทางก็สามารถทำได้

กรณีที่มีงบประมาณอย่างจำกัด อาจใช้วิธีการสร้างเครือข่าย เช่น การรวมกลุ่มของเพื่อนรุ่นพี่ หรือรุ่นน้อง ในสังกัดสถานศึกษาต่าง ๆ สร้างเป็นกลุ่มเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อลดภาระ ด้านงบประมาณให้กิจกรรมสามารถดำเนินไปได้

1.6 ศิษย์เก่า เป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านดนตรีที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว กลับมาช่วยสถานศึกษา ศิษย์เก่าที่มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในระบบการบริหารจัดการกิจกรรมมาก่อน ทำให้ช่วยแบ่งเบาภาระครูผู้สอน ทำให้ครูผู้สอนทำงานได้ง่ายขึ้น และยังเป็น การฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพทางด้านดนตรีของศิษย์เก่าซึ่งเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านดนตรีด้วย

2. วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

2.1 เครื่องดนตรี การจัดการเรียนการสอนดนตรี การแสดงดนตรี หรือการแข่งขันนั้น นอกจากทักษะความสามารถของผู้บรรเลงแล้ว เครื่องดนตรีมีส่วนสำคัญที่จะทำให้คุณภาพของเสียงดนตรีมีความไพเราะ สามารถผลิตเสียงที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะในเวทีการแข่งขัน จำเป็นต้องใช้เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามการใช้เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ ก็ต้องแลกมาด้วยราคาที่สูง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการด้านงบประมาณของสถานศึกษา ดังนั้น ในการแข่งขันอาจต้องมีการยืมเครื่องดนตรีจากสถานศึกษาเครือข่ายที่มีความพร้อมเพื่อใช้ในการแข่งขัน หรือ ถ้าสถานศึกษายังไม่มีความพร้อมในด้านเครื่องดนตรีในการแข่งขันก็อาจรอแข่งขันในปีถัดไป ในส่วนของสถานศึกษาที่มีเครื่องดนตรีที่ราคาถูก หรือมีเครื่องดนตรีที่มี อายุการใช้งานยาวนาน สามารถนำมาซ่อมบำรุงเพื่อให้ผู้เรียนได้มีเครื่องดนตรีที่ใช้สำหรับการฝึกซ้อม โดยเน้นหลักและวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องก็สามารถก้าวข้ามข้อจำกัดในเรื่องของเครื่องดนตรีได้

นอกจากเรื่องของคุณภาพของเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพแล้ว ครูผู้สอนควรมีการการวางแผนการพัฒนางานดนตรีว่าต้องการพัฒนางานดนตรีประเภทใด ใช้เครื่องดนตรีจำนวนเท่าไร จำนวนผู้บรรเลง เพื่อให้สอดคล้อง ทรัพยากรที่มีอยู่ และความพร้อมของสถานศึกษา ส่วนด้านงบประมาณในการจัดหาเครื่องดนตรี ในบางครั้งอาจจำเป็นต้องเลือกระหว่างเครื่องดนตรีที่คุณภาพสูง ราคาสูง ซึ่งจะได้จำนวนชิ้นของเครื่องดนตรี ที่น้อยชิ้น แต่ถ้าเลือกเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพปานกลาง ก็จะได้คุณภาพเสียงที่รองลงมา และอาจจะได้ เครื่องดนตรีที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บรรเลง ทำให้สามารถพัฒนางานดนตรีให้เกิดขึ้นได้ ถ้ามีงบประมาณที่ไม่มากนักก็อาจซื้อเครื่องดนตรีที่ราคาถูก เพื่อให้พัฒนางานดนตรีให้เกิดขึ้นได้ได้ หรืออาจจะรอจนกว่าให้ได้เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพดีค่อยเริ่มพัฒนางานดนตรีก็ได้ ทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับแนวคิด และการวางแผนของครูผู้สอน

ในสถานศึกษาบางแห่งที่มีความพร้อมด้านบุคลากร ผู้บรรเลง แต่ยังขาดงบประมาณสนับสนุน ในบางครั้งอาจมีการของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล งบประมาณจากเทศบาล และในปัจจุบันจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์เครื่องดนตรี สามารถผ่อนชำระเป็นรายภาคการศึกษา และรายปีการศึกษาได้อีกด้วย

เมื่อมีความพร้อมในเรื่องของเครื่องดนตรีแล้ว การใช้เครื่องดนตรีก็ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นมีราคาค่อนข้างสูง จะต้องมีการกำกับดูแลในการใช้งาน เช่น การถือเครื่องดนตรี ทำทางการจับเครื่องดนตรี การประกอบเครื่องดนตรี ต้องใช้ความระมัดระวัง การบำรุงรักษา ต้องหมั่นทำความสะอาด และต้องรักษาอย่างบำรุงรักษาอย่างถูกวิธีเพื่อให้เครื่องดนตรีสามารถใช้งานได้ อย่างยาวนาน

2.2 บทเพลง หรือโน้ตเพลง ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรีนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องใช้บทเพลงที่เป็นแบบฝึกหัดก่อน โดยเริ่มจากบทเพลงที่มีความง่ายไปหาบทเพลงที่มีความยากขึ้นตามลำดับ และการเลือกใช้บทเพลงที่ใช้แสดง หรือใช้ในการแข่งขัน จะต้องระวังในเรื่องของสิทธิบัตรของ บทเพลงที่เลือกใช้ด้วย โดยเพลงที่เลือกใช้ผู้บรรเลงต้องสามารถแสดงทักษะความสามารถในแต่ละด้านได้อย่างชัดเจน ทั้งในด้าน วิธีการบรรเลง (Technic) คุณภาพของเสียง (Articulation) ระดับเสียงหนัก-เบา (Dynamic) และทักษะในการบรรเลงขั้นสูง ในบางครั้งอาจมีการเรียบเรียงบทเพลงขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ระดับความสามารถ และทักษะของผู้บรรเลง การที่ผู้บรรเลงจะสามารถปฏิบัติในบทเพลงที่ใช้ทักษะขั้นสูงได้ จะต้องผ่านการฝึกฝนในแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับเพลงที่ใช้ด้วย ดังนั้นการเลือกบทเพลงที่เหมาะสมจะทำให้การฝึกซ้อมประสบความสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

3. **งบประมาณ** นับว่ามีความสำคัญทำให้กิจกรรมดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนไปได้ การบริหารจัดการกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับงบประมาณที่มีอยู่ว่าสามารถพัฒนางานดนตรีประเภทใดที่มีความเหมาะสมกับความพร้อมของสถานศึกษา อาทิเช่น งบประมาณในการบริหารจัดการน้อย เครื่องดนตรีไม่เพียงพอ มีความต้องการที่จะแข่งขันวงโยธวาทิต ประเภท ก ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ยาก อาจจำเป็นต้องลดชั้นลงมาเป็นการแข่งขันแบบ Street Parade หรือถ้ามีเครื่องดนตรีไม่เพียงพอ การแข่งขันวงคอมโบ ก็เป็นทางเลือกที่ดีสามารถทำได้เช่นกัน ถ้ามีงบประมาณในการบริหารจัดการน้อย แต่มีจำนวนนักเรียนมาก ก็อาจจะทำวงเมโลเดียน หรือ ถ้าไม่มีงบประมาณ แต่มีคนสนใจจำนวนมาก ก็อาจทำวงขับร้องประสานเสียง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน หรือผู้ควบคุมกิจกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องใช้งบประมาณ เพื่อใช้เป็น ค่าอาหาร เครื่องดื่มในการฝึกซ้อมนอกเวลาเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีสวัสดิการที่ดี

งบประมาณอีกหนึ่ง คือ การวางแผนการจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งในการจัดซื้อวัสดุสิ้นเปลืองในการฝึกซ้อม เช่น น้ำมัน สำหรับเครื่องดนตรีเป็นประเภทเครื่องลมทองเหลือง ลีน สำหรับเครื่องดนตรีเป็นประเภทเครื่องลมไม้ สาย สำหรับ สำหรับเครื่องดนตรีเป็นประเภทเครื่องสาย เป็นต้น เพื่อให้มีเพียงพอต่อการใช้งานด้วย

4. **การจัดการ** การจัดกิจกรรมแต่ละประเภทมีรูปแบบในการบริหารจัดการ และการเตรียมความพร้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งแนวทางในการจัดกิจกรรมจะขึ้นอยู่กับบทบาทของแต่ละกิจกรรม ได้แก่

4.1 กิจกรรมภายในสถานศึกษา กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ไม่มีกิจกรรมที่แปลกใหม่ ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อม และตั้งปฏิทินการดำเนินงาน การวางแผนการจัดกิจกรรมในแต่ละเดือนมีกิจกรรมอะไรบ้าง เช่น กิจกรรมหน้าเสาธงที่มีประจำทุกเช้า วงที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ วงโยธวาทิต เพลงที่ใช้บรรเลง ได้แก่ เพลงชาติไทย เพลงมาร์ชสถานศึกษา และเพลงบรรเลงสำหรับการเดินแถว เป็นต้น การบรรเลงเพลงชาติหน้าเสาธง ควรให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมบรรเลงทุกเช้า เพื่อ ปลูกฝังความรับผิดชอบให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง

ช่วยสร้างระเบียบวินัย และเป็นการฝึกซ้อมไปในตัวด้วย กิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้แก่ วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ และวันจักรี เป็นต้น เพลงที่ต้องเตรียม คือ เพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงมหาชัย และ เพลงเทิดพระเกียรติ กิจกรรมวันครู วงดนตรีสามารถใช้ได้ทุกวง ทั้งวงดนตรีไทย วงดนตรีพื้นบ้าน และวงดนตรีสากล ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษา ในส่วนของเพลงที่ใช้ ได้แก่ เพลงพระคุณที่สาม ครูในดวงใจ หรือเพลงที่เกี่ยวกับครู นอกจากนั้นยังกิจกรรมด้านวิชาการ ได้แก่ วันภาษาไทย วันสุนทรภู่ วันวิทยาศาสตร์ เป็นต้น วงดนตรีและเพลงที่ใช้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในแต่ละงาน

4.2 กิจกรรมบริการวิชาการด้านดนตรีแก่ชุมชน กิจกรรมส่วนใหญ่ของชุมชน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างต่อเนื่องทุกปี เช่น วันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และจัดตามประเพณีนิยม เช่น งานกีฬาองค์กร งานบวช งานแต่ง งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ และงานลอยกระทง เป็นต้น ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อม และตั้งปฏิทินการดำเนินงาน การวางแผนการจัดกิจกรรมในแต่ละเดือนมีกิจกรรมอะไรบ้าง เช่นเดียวกับกิจกรรมภายในสถานศึกษา เพราะกิจกรรมภายในสถานศึกษาและกิจกรรมชุมชนมีความคล้ายคลึงกัน เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ และวันจักรี เป็นต้น จะต้องมีการวางแผนตามศูนย์ราชการต่าง ๆ วงดนตรีที่ใช้ส่วนใหญ่คือวงโยธวาทิต ใช้บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงมหาชัย และ เพลงเทิดพระเกียรติ

ในส่วนของงานที่จัดตามแบบแผนประเพณีนิยม ได้แก่ งานกีฬาองค์กร งานบวช งานแต่งงาน งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ และงานลอยกระทง เป็นต้น ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อม การวางแผนการไว้สำหรับงานเหล่านี้ด้วย การเลือกให้วงดนตรี ทั้งวงดนตรีไทย วงดนตรีพื้นบ้าน และวงดนตรีสากล ก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ส่วนเพลงที่ใช้ ได้แก่ เพลงธรรณีกรรมแสง พญาโศก ลาวทอง โดยสามารถนำดนตรีไทยและดนตรีสากลมาผสมผสานในการนั่งบรรเลงด้วยก็ได้ และควรต้องมีการฝึกซ้อมเตรียมตัวในกรณีงานพระราชทานเพลิงศพด้วย

กิจกรรมการบริการวิชาการด้านดนตรีแก่ชุมชน ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมช่วงกลางวัน และช่วงหัวค่ำที่การจัดกิจกรรมที่ไม่ดีก็มาก เพราะนักดนตรี หรือผู้บรรเลงยังเป็นเด็กระดับมัธยมศึกษา มีกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติในตอนเช้า ส่วนกิจกรรมที่ต้องขอเวลาเรียนจากรายวิชาอื่น เช่น กิจกรรมกีฬาหน่วยงานอื่น ๆ และงานศพ จะต้องมีการขออนุญาตครูผู้สอนในรายวิชานั้นด้วย และหลังจากเสร็จกิจกรรมครูผู้สอนจะต้องติดตามให้ผู้เรียนรับผิดชอบภาระงานที่ได้รับมอบหมายจากรายวิชาอื่นด้วย

2.3 กิจกรรมการแข่งขันในเวทีระดับต่าง ๆ

ในปัจจุบันการแข่งขันทักษะทางวิชาการด้านดนตรีในระดับมัธยมศึกษา มีการจัดเป็นประจำอย่างต่อเนื่องทุกปี สถานศึกษาจึงให้ความสำคัญโดยมีการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรม จากนั้นเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องประเมินความพร้อมของกิจกรรม จำนวนเครื่องดนตรี จำนวนผู้เรียน และความพร้อมด้านงบประมาณในการสนับสนุน เพื่อกำหนดว่าส่งกิจกรรมใดเป็นตัวแทนเข้าร่วมการแข่งขันตามความพร้อมของสถานศึกษา จากนั้นศึกษาเกณฑ์ในการ

แข่งขัน เพื่อวางแผนการจัดเตรียมวงดนตรี พัฒนางานดนตรี และทำการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมความพร้อมไปเรื่อย ๆ ฝึกฝนพัฒนาทักษะฝีมือแก้ไขข้อผิดพลาดจนเกิดความชำนาญเพียงพอสำหรับการเข้าร่วมแข่งขัน

การที่จะส่งตัวแทนเข้าร่วมการแข่งขันในทุก ๆ กิจกรรมที่จัดขึ้นคงเป็นไปได้ยาก ดังนั้นควรเลือกตามความพร้อมของสถานศึกษา ครูผู้สอน และทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ในสถานศึกษามีผู้เรียนที่มีความสามารถ โดดเด่นด้านการขับร้อง ก็ส่งเข้าร่วมการแข่งขัน ในระการการขับร้องเพลงไทยลูกทุ่ง การขับร้องเพลงสากล การขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ และการร้องประสานเสียง เป็นต้น

สรุป

กิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรีเป็นกิจกรรมให้จัดขึ้นนอกเวลาเรียนตามหลักสูตร และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา รูปแบบของกิจกรรมเสริมหลักสูตรอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับภาระงาน และความจำเป็นของสถานศึกษา ซึ่งพบว่าปัจจัยที่ทำให้กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ กิจกรรมภายในสถานศึกษา กิจกรรมบริการวิชาการด้านดนตรีแก่ชุมชน และกิจกรรมการแข่งขันในเวทีระดับต่าง ๆ และแนวทางของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านดนตรีนั้น พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรประสบผลสำเร็จ ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และการจัดการ

กิจกรรมเสริมหลักสูตรถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนที่มีใจรักในเสียงดนตรี และมีความสามารถโดดเด่นทางด้านดนตรี ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ฝึกฝนทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยมีครูผู้สอนช่วยแนะนำอย่างใกล้ชิด กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ๆให้แก่ผู้เรียน และส่งเสริมให้มีการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งความรู้และประสบการณ์ตรงที่ได้จากกิจกรรมเหล่านี้ จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในวิชาชีพทางด้านดนตรี หรือใช้เป็นคะแนนความสามารถพิเศษในการศึกษาต่อในสาขาอื่น และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดเพื่อประกอบอาชีพทางด้านดนตรีได้

รายการอ้างอิง

ใจจริง บุญเรืองรอด. (2541). **กิจกรรมร่วมหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายเอกสารและตำรา

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2540). **สาระดนตรีศึกษาแนวคิดสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

ประกอบ ประพันธ์วิทยา. (3542). **ทักษะการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : ศูนย์เอกสาร

ตำรา สถาบันราชภัฏพระนคร

- ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ และวันนอร์ มะทา. (2528). **กิจกรรมเสริมหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2545). **กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น : เพื่อทรัพยากรมนุษย์และสังคม
แห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ก.กมลพิมพ์ (1996) จำกัด
- สมาน นาคทัต. (2553). **การบริหารจัดการวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศแห่งประเทศไทยและ
ระดับโลกปี 2550 : กรณีศึกษาโรงเรียนดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)**. วิทยานิพนธ์
ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2540). **การบริหารกิจการนักเรียน**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย
รามคาแหง
- Bovee Cocertland and others. **Management**. New York : McGraw Hill, Inc., 1993.
- Koontz, H and Donell. (1972). **Principly of Managment**. New York : Mc Graw-Hill
Book Company, Inc
- Peter Lawrence, and Colin Thirtle. (2001). **Africa and Asia in Comparative Economic
Perspective**. New York : Palgrave

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ
สำหรับครู และบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี
THE INFORMATION TECHNOLOGY IN EDUCATION USAGE ON
TEACHING PROFESSIONS FOR TEACHER AND EDUCATION
PERSONAL IN SUPHANBURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS

อำพน ชุมยวง , *ทิพนงค์ กุลเกตุ** , ปัญจพร อะโนดาซ***

Ampon Chumyuang, Thip-anong Gulgate, Panjaporn Anodas

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนา
มาตรฐานวิชาชีพครู และเพื่อประเมินความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนา
มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่าง
คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี จำนวน 51 คน โดยใช้วิธีสุ่ม
แบบอย่างง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบ
ประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์
เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการนำ
เทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ บ่อย (3-5
ครั้ง/สัปดาห์) คิดเป็นร้อยละ 76.47 รองลงมาเป็นการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ บ่อย (3-5 ครั้ง/สัปดาห์) คิดเป็นร้อยละ 68.63 2) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความ
พึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เทคโนโลยีทางการศึกษามีประโยชน์ในการ
พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.90, S.D.=0.30$) รองลงมาคือ เทคโนโลยีทางการ
ศึกษามีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด
($\bar{X}=4.82, S.D.=0.38$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เทคโนโลยีทางการศึกษามีความสะดวกในการ
พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62, S.D.=0.77$)

คำสำคัญ: เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา, มาตรฐานวิชาชีพครู, วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

* **, วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

The purposes of this research were to study the result in teaching professions development through the information technology in education usage and to evaluate satisfaction on the information technology in education usage on teaching professions development of teacher and education personal in Suphanburi College of Dramatic Arts. Samples were 51 teachers and education personals in Suphanburi College of Dramatic Arts from Sample Random Sampling. The instruments included questionnaire and satisfaction survey form. Data analysis and statistic methods were frequencies, percentage, content analysis, mean and standard deviation. The study found 1) Samples often used the information technology in education on learning development (3-5 times per week), accounted for 76.47 percent. Following by used the information technology in education on learning assessment (3-5 times per week), accounted for 68.63 percent. 2) Samples had satisfaction in the highest level, and the items with the highest average point was the information technology in education was useful in teaching professions development in the highest level) $\bar{X} = 4.90, S. D. = 0.30$ (, next one was the information technology in education was appropriated in teaching professions development in the highest level) $\bar{X} = 4.82, S. D. = 0.38$ (, the lowest average one was the information technology in education was convenient in teaching professions development in the highest level ($\bar{X} = 4.62, S. D. = 0.77$ (

Key words: Information Technology in Education, Teaching Professions, Suphanburi College of Dramatic Arts

บทนำ

เมื่อสังคมโลกได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ครูในศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ ให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ทั้งนี้ต้องพัฒนาทักษะ ด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากในวงการศึกษานี้ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา (ภาสกร เรืองรอง และคณะ 2557, น. 195) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และมาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 37)

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 (พ.ศ. 2561 – 2580) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ข้อ 4.3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมุ่งเน้น ผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครูการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่ง ของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้ โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม (ยุทธศาสตร์ชาติ, 2561, น. 37) สอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ได้ให้ความสำคัญกับการที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีมาตรฐานความรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา (คุรุสภา, 2556, น. 3) และ มาตรฐานความรู้ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการเรียนรู้ (คุรุสภา, 2561, น. 19)

ทั้งนี้วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี เป็นหน่วยงานในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม มีพันธกิจที่จะต้องปฏิบัติตามแผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2560 – 2564 ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ และนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ดังจะเห็นได้จากประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรบุคคล โดยได้จัดทำโครงการการพัฒนาบุคลากรเพิ่มพูนทักษะ ความสามารถด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษาให้กับครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนนักศึกษา (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 2561, น. 99) ทั้งนี้ก็เพื่อพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา

ให้มีความรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างสูงสุด

ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่า สภาพการณ์ปัจจุบันของการจัดการศึกษาในสังคมไทย และสังคมโลก มุ่งเน้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสื่อสารและถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน และอีกทางหนึ่งนั้นก็เป็นเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในด้านทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยี อันจะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ตลอดชีวิตได้ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษา ผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู และเพื่อประเมินความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีมาตรฐานวิชาชีพครูด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่สูงขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดการในการพัฒนาตนเอง พัฒนาสื่อรูปแบบ และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 55 คน โดยแบ่งเป็น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู จำนวน 47 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งอาจารย์ 5 คน บุคลากรทางการศึกษา ครูอัตราจ้าง 1 คน และพนักงานราชการ 2 คน (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2561, น. 9)

กลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มแบบอย่างง่าย (Sample Random Sampling) คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู และอาจารย์ ที่สอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan, 1970, p. 608) จำนวน 51 คน โดยแบ่งเป็น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู จำนวน 46 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งอาจารย์ 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม เรื่อง การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 5 ข้อและแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended form) จำนวน 6 ข้อ

2.แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของจอห์น ดับบลิว เบสท์ และเจมส์ วีคาคัน (Best John W. & Kahn James V., 1989, p. 225-230)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กลุ่มผู้วิจัยจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ในวันที่ 24 ตุลาคม 2561 ณ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ระหว่างเวลา 8.00-16.00 น.

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษานำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้ในงานมาตรฐานวิชาชีพครูในรายวิชาของตนเอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 (พฤศจิกายน 2561-มีนาคม 2562) ระหว่างนี้กลุ่มผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำระหว่างที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดปัญหา

3. กลุ่มผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสอบถามในประเด็นผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี จำแนกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) ด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษาผู้เรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ และ 5) ด้านการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ดำเนินการเก็บข้อมูล 2 เดือน ระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2562

4. กลุ่มผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ดำเนินการเดือนกันยายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 4 ข้อ ใช้การนับค่าความถี่แล้วหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended form) จำนวน 5 ข้อ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. ข้อมูลประเมินความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เรื่อง การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 5 ข้อและแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended form) จำนวน 6 ข้อ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ ซึ่งผลการวิจัยมีดังนี้

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม เรื่อง การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี จากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบสอบถามปลายเปิด (open-end question) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้

1.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้ บ่อย (3-5 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 60.78 รองลงมาคือน้อย (1-2 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 บ่อยครั้ง (ทุกวัน/สัปดาห์) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 และไม่เคยเลย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.92 ตามลำดับ

1.2 แบบสอบถามปลายเปิด (open-end question) มีข้อความจำนวน 1 ข้อ คือท่านนำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของท่านอย่างไร ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1.2.1 ข้าพเจ้านำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1 รายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร รายวิชาประวัติศาสตร์และวรรณคดีเพื่อการอาชีพ ระดับ ปวช.1 อาทิจ เกมการเรียนรู้ผ่านสื่อ การส่งงาน การเผยแพร่ผลงานของนักเรียน

1.2.2 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ เช่น เอกสารประกอบการเรียนรู้ หรือใบงาน

1.2.3 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลหรือเอกสารต่างๆ เช่น Google Drive, Cloud

1.2.4 ข้าพเจ้าได้ใช้เทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยเตรียมสื่อกระดานอัจฉริยะ และเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา (Laptop) ซึ่ง นำเสนอ Power point ที่ใช้เป็นสื่อในการสอน อีกทั้งยังสามารถเข้าถึง สื่อออนไลน์ เช่น Website, YouTube, Webpage

1.2.5 จัดการเรียนการสอนโดยใช้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป (CAI) ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสื่อแนะนำเนื้อหาบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและตื่นตัวกับการเรียน การสอนที่แตกต่างไปจากเดิม และทำให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น นอกจากนี้จะใช้ช่องทาง ไลน์, Facebook ในการติดตามงานจากนักเรียนและให้นักเรียนนำเสนองานโดยใช้ Power point

1.2.6 ใช้ในการสอนให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องจำของนักศึกษา เพื่อให้ง่ายต่อการทบทวนและเข้าใจง่ายขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บ่อย (3-5 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 68.63 รองลงมาคือ น้อย (1-2 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.69 บ่อยครั้ง (ทุกวัน/สัปดาห์) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 และไม่เคยเลย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 ตามลำดับ

2.2 แบบสอบถามในส่วนนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-end question) มีข้อความจำนวน 1 ข้อ คือ ท่านนำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาอย่างไร ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

2.2.1 นำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อาทิ การให้นักเรียนเผยแพร่ผลงานนักเรียน ครูทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะผ่าน สื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น

2.2.2 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบันทึกข้อมูลหรือผลการเรียนรู้

2.2.3 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการคิดคำนวณคะแนนเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

2.2.4 นำเทคโนโลยีทางการศึกษาพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ใช้ Google Form เป็นแบบฝึกหัดออนไลน์ ออกข้อสอบ และตรวจคำตอบ โดยนักเรียนใช้โทรศัพท์มือถือในการทำแบบฝึกหัด ทำข้อสอบ ซึ่งการวัดประเมินผลผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบผ่าน Google Form สามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อสอบถึงความยากง่ายและการวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบเพื่อนำมาปรับปรุงข้อสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.5 ใช้ Internet เป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนการสอน นำโปรแกรม google form ในการสร้างแบบทดสอบ แทนการสร้างแบบทดสอบแบบเดิม ในการวัดผลและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ การใช้ google form เข้ามาช่วยนั้นจะทำให้สามารถสร้างแบบทดสอบได้โดยง่ายและตรวจแบบทดสอบได้โดยอัตโนมัติ ทำให้สะดวกและช่วยย่นเวลาในการสร้างแบบทดสอบเดิมได้มาก

ตอนที่ 3 ผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

3.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ บ่อย (3-5 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 76.47 รองลงมาคือ บ่อยครั้ง (ทุกวัน/สัปดาห์) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 น้อย (1-2 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 และไม่เคยเลย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.96 ตามลำดับ

3.2 แบบสอบถามปลายเปิด (open-end question) มีข้อความจำนวน 1 ข้อ คือ ท่านนำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาอย่างไร ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

3.2.1 นำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ อาทิ การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเขียนสื่อสารบนเฟซบุ๊ก การอ่านวิเคราะห์ วิจัย บนสื่อเฟซบุ๊ก การใช้เฟซบุ๊กในการจัดการเรียนรู้

3.2.2 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลวิจัยต่าง ๆ

3.2.3 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการคิดคำนวณค่าเฉลี่ยต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวช่วยในการสรุปผลการวิจัย

3.2.4 นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยใช้ Google Form เป็นเครื่องมือในการให้นักเรียนตอบแบบสอบถามในการวิจัยในชั้นเรียนโดยนักเรียนตอบคำถามการวิจัยผ่านโทรศัพท์มือถือ

3.2.5 นำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้เป็นสื่อกลางในการนำเสนอวิจัยในชั้นเรียนและใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณค่าทางสถิติ

3.2.6 นำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ช่วยให้รวบรวมข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว ทั้งยังสามารถช่วยให้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในด้านการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน

ตอนที่ 4 ผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษาผู้เรียน

4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษาผู้เรียน บ่อย (3-5 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 68.63 รองลงมาคือ น้อย (1-2 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 บ่อยครั้ง (ทุกวัน/

สัปดาห์) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 และไม่เคยเลย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.96 ตามลำดับ

4.2 แบบสอบถามปลายเปิด (open-end question) มีข้อความจำนวน 1 ข้อ คือท่านนำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษาผู้เรียนอย่างไร ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.2.1 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการแนะแนวและให้คำปรึกษาผู้เรียนโดยตั้งเป็นกลุ่มเฟซบุ๊กเปิดให้คำปรึกษานักเรียน

4.2.2 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสาร ผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น Facebook Line Email เพื่อแนะแนวหรือให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

4.2.3 นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษาผู้เรียนโดยการสร้าง Facebook page สำหรับรายวิชาที่สอนผู้เรียนสามารถติดต่อทางช่องทาง Online ที่เป็นกลุ่มสาธารณะหรือการเข้ามาคุยปรึกษาส่วนตัว อีกทั้งครูยังสามารถแจ้งข่าว กิจกรรม ตลอดจนผลคะแนนผ่านทาง Facebook page ผู้เรียนสามารถใช้โทรศัพท์มือถือเป็นช่องทางในการสื่อสารปัญหา เสนอข้อคิดเห็นได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

4.2.4 ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นสื่อกลางในการตอบแบบสอบถามด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษาไม่ว่าจะช่องทางผ่านไลน์ ,facebook และด้านอื่นๆ สะดวกในการให้คำแนะนำกับนักเรียนประหยัดเวลาการเดินทางมาเจอกัน

4.2.5 ใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับนักเรียน ในกรณีนักเรียนมีปัญหาทางการเรียนหรือไม่เข้าใจในเนื้อหา และสามารถส่งสื่อการเรียนแบบออนไลน์ได้สะดวกรวดเร็ว ทำให้ช่องว่างในการตอบปัญหานักเรียนแคบลง

ตอนที่ 5 ผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้

5.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ บ่อย (3-5 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 58.52 รองลงมาคือ บ่อยครั้ง (ทุกวัน/สัปดาห์) จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 และน้อย (1-2 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 ตามลำดับ

5.2 แบบสอบถามปลายเปิด (open-end question) มีข้อความจำนวน 1 ข้อ คือท่านนำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ อย่างไร ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

5.2.1 ข้าพเจ้านำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ อาทิ การสร้างเกมบนสื่อพาวเวอร์พอยท์

5.2.2 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อและเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ เช่น การ Live ใน เฟสบุ๊ก , การตัดต่อคลิปด้วยแอปพลิเคชัน Viva และเผยแพร่ลงใน Facebook

5.2.3 ข้าพเจ้านำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้โดยการสร้าง Power point คลิปวิดีโอ ตลอดจนการผลิตสื่อ E-book เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้

5.2.4 จัดการเรียนการสอนโดยการใช้โปรแกรม Adobe illustrator (AI) ผลิตสื่อ ชิ้นงาน ในรายวิชา และในรูปแบบของการออกแบบใบงาน ที่น่าสนใจและผู้เรียนได้แสดงความสามารถและ ความคิดสร้างสรรค์ ได้อย่างเต็มที่และเป็นอิสระในการออกแบบความคิด โดยผู้สอนต้องกำหนด หลักเกณฑ์และหัวข้อต่างๆเพื่อให้เนื้อหานั้นไปทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 6 การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูด้านอื่นๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

6.1 ใช้ผลิตสื่อสำหรับการเป็นวิทยากรเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้

6.2. นำเสนอผลงานทางวิชาการ

6.3. การใช้สื่อเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนในด้านต่างๆนั้น มีหลากหลายโดย การใช้เทคโนโลยีต่างๆที่มีในปัจจุบันเข้ามาช่วยได้อย่างมาก เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAI), โปรแกรม Adobe illustrator (AI) ฯลฯ หรือแค่มี Internet ก็สามารถนำเทคโนโลยีหรือสื่ออื่นๆมา พัฒนาด้านอื่นๆได้

ผลการวิเคราะห์แบบประเมิน ความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนา มาตรฐานวิชาชีพครูของครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

1.1 พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 62.74 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 53.29 และปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.96

1.2 พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่สังกัดภาควิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 37.26 รองลงมาสังกัดภาควิชาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และภาควิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจจากการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐาน วิชาชีพครู

พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินเห็นว่าเทคโนโลยีทางการศึกษามีประโยชน์ในการพัฒนา มาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90, S.D. = 0.30$) รองลงมาผู้ตอบแบบประเมินเห็นว่า เทคโนโลยีทางการศึกษามีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับ

มากที่สุด ($\bar{X} = 4.82, S. D. = 0.38$) ผู้ตอบแบบประเมินมีความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76, S. D. = 0.55$) เทคโนโลยีทางการศึกษามีความเป็นไปได้ในการนำมาใช้เพื่อพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70, S. D. = 0.67$) และเทคโนโลยีทางการศึกษามีความสะดวกในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62, S. D. = 0.77$) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า

1.1 ตอนที่ 1 ผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้ บ่อย (3-5 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 60.78 โดยเป็นการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา เช่น เกมการเรียนรู้ผ่านสื่อ การส่งงาน การเผยแพร่ผลงานของนักเรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ เช่น เอกสารประกอบการเรียนรู้หรือใบงาน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลหรือเอกสารต่างๆ เช่น Google Drive , Cloud นำเทคโนโลยีไปใช้ในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้ เช่น นำเสนอ Power point ผ่านกระดานอัจฉริยะและเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา(Laptop) อีกทั้งสามารถเข้าถึง สื่อออนไลน์ เช่น Website, YouTube, Webpage มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป (CAI) นำเสนอเนื้อหาบทเรียน นอกจากนี้จะใช้ช่องทาง Line , facebook ในการติดตามงานจากนักเรียน และใช้เทคโนโลยีการศึกษาในการทบทวนความรู้และทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น สอดคล้องกับ สายสุดา ปันตระกูล และคณะ (2557, น. 87)) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนระดับอนุบาล ในโรงเรียนนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าหลักในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เลือกตามเนื้อหาของหน่วยการเรียนการสอน มีจำนวนมากที่สุดคือ 172 คนคิดเป็นร้อยละ 60.99

1.2 ตอนที่ 2 ผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บ่อย (3-5 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 68.63 โดยเป็นการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในพัฒนามาตรฐานวิชาชีพด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อาทิ การให้นักเรียนเผยแพร่ผลงานนักเรียนและครูทำหน้าที่ประเมินและให้ข้อเสนอแนะผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟสบุ๊คเป็นต้น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบันทึกข้อมูลหรือผลการเรียนรู้ การคิดคำนวณคะแนนเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน อาทิ การใช้ Google Form เป็นแบบฝึกหัดออนไลน์ ออกข้อสอบ และตรวจข้อสอบ การใช้ google form เข้ามาช่วยนั้นจะทำให้สามารถสร้างแบบทดสอบได้โดยง่ายและตรวจแบบทดสอบได้โดยอัตโนมัติ ทำให้สะดวกและช่วยลดเวลาในการสร้างแบบทดสอบเดิมได้มาก สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ แก้วพินงาม (2559, น. 444) ที่ได้ศึกษาเรื่อง

เทคโนโลยีเพื่อการประเมินการเรียนรู้ภาษาสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยกล่าวว่า เทคโนโลยีมีส่วนช่วยให้การทำให้การตรวจให้คะแนนต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ช่วยลดภาระงานบางอย่างของครูผู้สอนลงได้ เช่น การใช้ Google Tools เป็นต้น

1.3 ตอนที่ 3 ผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน (3-5 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 76.47 โดยมีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน อาทิ การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม การเขียน การอ่านวิเคราะห์วิจารณ์บนสื่อเพสบุ๊ค การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลวิจัยต่าง ๆ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการคิดคำนวณค่าเฉลี่ยต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวช่วยในการสรุปผลการวิจัย การนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้เป็นสื่อกลางในการนำเสนอวิจัยในชั้นเรียนและใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อคำนวณค่าทางสถิติ ใช้ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ช่วยให้รวบรวมข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว ทั้งยังสามารถช่วยให้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในด้านการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน สอดคล้องกับ อมรรรัตน์ จินดา (2558, น. 99) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 พบว่า ผู้สอนที่ต้องการข้อมูลเพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย การออกแบบการเรียนรู้นักเรียนโดยใช้ ICT เป็นเครื่องมือสำหรับผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ รวมทั้งเสนอผลการเรียนรู้นักเรียนได้

1.4 ตอนที่ 4 ผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษา นักเรียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษา นักเรียน (3-5 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 68.63 โดยมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแนะแนวและให้คำปรึกษา นักเรียน โดยตั้งเป็นกลุ่มให้คำปรึกษานักเรียน โดยผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น Facebook Line และมีการใช้ Email เพื่อแนะแนวหรือให้คำปรึกษาแก่นักเรียน มีการสร้าง Facebook page สำหรับรายวิชาที่สอนนักเรียนสามารถติดต่อทางช่องทาง Online ผู้เรียนสามารถใช้โทรศัพท์มือถือเป็นช่องทางในการสื่อสารปัญหา เสนอข้อคิดเห็นได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ซึ่งการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับนักเรียน ทำให้ช่องว่างในการตอบปัญหานักเรียนแคบลง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, น. 13) ได้ระบุไว้ในเรื่อง การแนะแนวแบบมุ่งอนาคต ประเด็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการแนะแนว ผลการศึกษาจากประสบการณ์ของผู้ให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าการใช้สื่อออนไลน์ เช่น เพสบุ๊ค เพื่อให้บริการ แลกเปลี่ยนข้อมูล ให้คำปรึกษากลุ่มด้านการเรียนและการศึกษาต่อ นอกจากนี้ยังมีการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมในการแนะแนว ป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรืออาจได้รับอันตรายจากเหตุการณ์ใช้ความรุนแรง การกลั่นแกล้งรังแก การส่งสัญญาณทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น การล่วงละเมิดหรือการคุกคามทางเพศ ทั้งนี้ครู

แนะแนว อาจใช้ระบบรายงานในสื่ออย่างเฟสบุ๊ครายงานพฤติกรรมเสี่ยงที่พบในชุมชน เพื่อป้องกันปัญหา ที่อาจกระทบต่อความปลอดภัยของเด็ก ๆ และสถานศึกษาได้

1.5 ตอนที่ 5 ผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในด้านการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูด้านการผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ บ่อย (3-5 ครั้ง/สัปดาห์) จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 58.52 โดยมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ อาทิ การสร้างเกมบนสื่อพาวเวอร์พอยท์ การผลิตสื่อและเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ เช่น การ Live ในเฟสบุ๊ค , การตัดต่อคลิปด้วยแอปพลิเคชัน Viva และเผยแพร่ลงใน Facebook การสร้าง Power point ตลอดจนการผลิตสื่อ E-book เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ การใช้โปรแกรม Adobe illustrator (AI) ผลิตสื่อชิ้นงานในรายวิชาและในรูปแบบของการออกแบบใบงานที่น่าสนใจ สอดคล้องกับ อมรรัตน์ เหล็กกล้า และบัญชา สมบูรณ์สุข (2555, น. 399) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของ โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสงขลา พบว่าความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาด้านวิธีการใช้สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67

1.6 ตอนที่ 6 การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูด้านอื่น ๆ พบว่ามีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ผลิตสื่อสำหรับการเป็นวิทยากรเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ นำเสนอผลงานทางวิชาการ และการใช้สื่อเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ นั้น เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAI), โปรแกรม Adobe illustrator (AI) ฯลฯ หรือการใช้ Internet เพื่อนำเทคโนโลยีหรือสื่ออื่น ๆ มาพัฒนาด้านอื่น ๆ ได้ สอดคล้องกับ ณัฐวดี ศิลปศักดิ์ และธีระศักดิ์ อุณารมย์เลิศ (2558, น. 628) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการใช้ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครปฐม ด้านการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก ใช้โปรแกรม MS – Word พิมพ์เอกสารต่างๆในระดับมากที่สุด รองลงมาคือใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสร้างเสริมทักษะและฝึกฝนความรู้สำหรับตนเอง และมีความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ ด้านการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มา ช่วยสอน (CAI) และใช้ในการเรียนด้วยซอฟต์แวร์บริหารเรียนสำเร็จรูป

2. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี เห็นว่าเทคโนโลยีทางการศึกษามีประโยชน์ในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90, S. D. = 0.30$) รองลงมาผู้ตอบแบบประเมินเห็นว่าเทคโนโลยีทางการศึกษามีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82, S. D. =$

0.38) ผู้ตอบแบบประเมินมีความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76, S. D. = 0.55$) เทคโนโลยีทางการศึกษามีความเป็นไปได้ในการนำมาใช้เพื่อพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70, S. D. = 0.67$) และเทคโนโลยีทางการศึกษามีความสะดวกในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62, S. D. = 0.77$) ตามลำดับ โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อนั้น อาจจะเป็นเพราะว่า เมื่อครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับผ่านการอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูแล้วนั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีทัศนคติในเชิงบวกต่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และการที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าเทคโนโลยีทางการศึกษามีประโยชน์ในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับมากที่สุดนั้นก็เพราะว่าหลังจากได้รับการอบรม จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นประโยชน์ของเทคโนโลยีการศึกษา สอดคล้องกับ ภาสกร เรืองรอง และคณะ (2557, น. 195) ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนาตนเองด้านไอซีที ปัจจัยส่งเสริมการทำหน้าที่ของครูให้เกิดประสิทธิภาพ เพราะเมื่อพิจารณาผลดีของการนำไอซีทีมาใช้ในการศึกษาแล้ว ไอซีทีที่จะช่วยให้การจัดการ เรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การเผยแพร่เนื้อหาบทเรียน การนำเสนอสื่อการเรียนการสอน การสืบค้นข้อมูล การเผยแพร่ผลงานของนักเรียน การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น และสอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย ยอดมีกลิ่น และคณะ (2560, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและประสิทธิภาพของการฝึกอบรม หลักสูตรเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ประจำปีงบประมาณ 2560 กรณีศึกษา : หลักสูตรการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน พบว่าครูและบุคลากรทางการศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม หลักสูตรหลักสูตรการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ที่ ($\bar{X} = 4.341$)

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาเรื่องสภาพการใช้และปัญหาการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพราะจะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะได้ นำผลที่ได้ค้นพบไปจัดทำแผนในการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองได้ด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพต่อไปในอนาคต

รายการอ้างอิง

- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2556. (2556, 4 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 130 ง. หน้า 65-71.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, 20 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง. หน้า 18-20.
- ชัยวัฒน์ แก้วพินงาม. (2559). เทคโนโลยีเพื่อการประเมินการเรียนรู้ภาษาสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. Veridian E-Journal, Silpakorn University. 19(3), 436-452. สืบค้นจาก <https://he02.tcithaijo.org/index.php/VeridianEJournal/article/download/73228/58944>
- ณัฐวดี ศิลปศักดิ์ และธีระศักดิ์ อุ่่นอารมย์เลิศ. (2558). การศึกษาสภาพการใช้ปัญหาและอุปสรรคในการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม. Veridian E-Journal, Silpakorn University. 8(2), 436-452. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/40236>
- ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561- 2580). (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 1-70.
- ภาสกร เรืองรอง, ประหยัด จิระวงพงศ์, วณิชชา แม่นยำ, วิลาวัลย์ สมยาโรน, ศรันยู หมื่นเดช และ ชไมพร ศรีสุราช. (2557). เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21. วารสาร ปัญญาภิวัฒน์. 5 (ฉบับพิเศษ), 195-207.
- ศักดิ์ชัย ยอดมีกลิ่น, จุฑาวุฒิ จันทรมาลี, วัชรการณ เนตรหาญ และณรงค์ฤทธิ์ ภิรมย์นง. (2560). ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและประสิทธิภาพของการฝึกอบรม หลักสูตรเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ประจำปีงบประมาณ 2560 กรณีศึกษา : หลักสูตรการพัฒนาการ เรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน. สืบค้นจาก <https://eportfolio.dusit.ac.th/artefact/file/download.php?file=532907&view=27870>
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2561). แผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2560 – 2564 (ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562). นนทบุรี: ไทภูมิพับลิชชิง.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2561). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2562. สืบค้นจาก http://www.bpi.ac.th/images/bpi_document/2561/action_plan2562.pdf
- สายสุดา ปันตระกูล, กาญจนา เพื่อกคง และดร.ปริศนา มัชฌิมา. (2557). การศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนระดับอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมนักวิจัย. 19(2), 81-91.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การแนะนำแบบมุ่งอนาคต. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2)พ.ศ.2545. สืบค้นจาก https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf
- อมรรัตน์ เหล็กกล้า และบัญชา สมบูรณ์สุข. (2555). สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีและ นวัตกรรมทางการศึกษาของ โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. VeridianE-Journal, Silpakorn University. 5(3), 399-407. สืบค้นจาก <https://he02.tcithaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/download/28266/24298/>
- อมรรัตน์ จินดา. (2558). สภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต2. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Best, John W.& James V. Kahn. (1989). Research in Education (6 th ed.). New Delhi: PrenticeHall of India Private.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Journal of Education and Psychological Measurement. 30(3), 607-610.

วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
กระทรวงวัฒนธรรม

ดาวนีย์ไหลตเอกสาร

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 4

